2/6

ΠΥΡΕΤΟΛΟΓΙ'ΑΣ,

PARS ALTERA:

SIVE

EXERCITATIO

DE

Febribus Inflammatoriis UNIVERSALIBUS.

Authore *RICHARDO MORTON*,
Colleg. Med. Londin. Socio.

——— *fragili quærens illidere dentem*
Offendet solido. Hor.

IMPRIMATUR.

Dat. in Comitiis Censoriis ex ædibus Colleg. nostr. Febr. 2. A.D. 169¾.

Thomas Burwell, Præses.
Samuel Collins,
Frederick Slare,
William Dawes,
Tancred Robinson. } Censores

LONDINI:
Impensis *Sam. Smith* & *Benj. Walford*, Regiæ Societatis Typographorum, ad Insignia Principis in Cœmeterio D. Pauli, 1694.

Reverendissimo in Christo Patri ac D. D.

JOHANNI

Providentiâ Divinâ

Archiepiscopo Cantuariensi,

Totius Angliæ Primati, & Metropolitano, & S. R. M. Guil. & Mariæ à Consiliis Sanctioribus.

INter innumera beneficia, quibus sub Auspicatissimo Invictissimi *GUILIELMI* & Serenissimæ *MARIÆ* Regno fruimur, non pro minimo habendum est, quòd tot Prudentissimos & Meritissimos Viros ad Summos in *Ecclesiâ* & Repub. honores evectos undique cernamus: Tot Illustres Heroas *Cæsaris* Britannici Thronum Virtute singulari suffulcientes. Ex hâc parte intueri licet Honoratissimum *Magni Sigilli Custodem*, *Secretarios* & Consiliarios ità eruditione, probitate & rerum usu

ſpectabiles, ut Ætas hæc, licet Optimorum Virorum feraciſſima, vix protulerit pares: Ex illâ *Juris* & *Sacrorum* Antiſtites ità incorruptâ morum integritate, ita eximiâ rerum tùm Humanarum tùm Divinarum ſcientiâ, ita ſpectatâ erga Deum pietate & Concives juſtitiâ; ut non ſit quòd quiſpiam de *Religionis*, vel *Reipub.* ſtatu, anxio ampliùs ſit animo, aut timore iſtiuſmodi quo paucis ante annis Cives Patriæ amantes torquebantur, ſemet die noctéque angi patiatur: At illum tandem fore Regni ſtatum facile credat, quem boni omnes ſperant & debere eſſe exiſtimant, dum rerum adminiſtrationem illis videat concreditam, qui dubiis præſtò ſunt fideli conſilio, laborantibus certo præſidio; Execrandis illorum inſtitutis alieni, qui ſceleratis artibus non ita dudùm omnia labefactârunt, violârunt, convulsêrunt. Quorum quanta fuit perfidia & nequitia, in æternum extinctorum

rum Patriæ dedecus & ignominiam, & quo ſæculis venturis ſit præcautum, in Publicis Regni monumentis infami notâ deſignetur;

— *Hic niger eſt, hunc tu, Romane, caveto.*

Hor.

Inter notæ melioris viros, & famæ illibatæ Antiſtites, qui, quam ſuſcepêrunt, Provinciam ampliſſimè & magnificè ornant, te lætis oculis animiſque intuemur (Præſulum digniſſime) cujus Inaugurationem à Deo & Rege deſignatam, utpote bonis omnibus ſumme gratam & optatam, *Eccleſiæ Anglicanæ* plurimùm, ut par eſt, gratulamur. Nec quiſquam ſanæ mentis Civis eſt qui Clementiæ tuæ meritis ad *Cathedram Metropolitanam* non ſtudio & ſuffragio viam alacer muniverit; & conſecrato non fauſta omnia & proſpera precetur. Quidni enim? cùm jam diu in Coronâ Cleri Anglicani, tanquam Luna

inter Stellas minores ſplendore præfulgeas. Tanta morum ſuavitas, & vitæ ſanctitas, tam ſincera Pietas, & Charitas verè Catholica, tam acre judicium, & ſingularis eruditio, tanta Gravitas, Prudentia, Modeſtia te ampliſſimo huic muneri fungendo (ſi quis alius) natum, & à ſupremo Numine deſignatum indicant. Ecquis potior in Antiſtitis locum univerſo Clero jure merito præponitur, quàm qui cauſam Eccleſiæ, idque in difficillimis temporibus ſolidis argumentis ita ſtrenuè defenſavit? Quàm qui Exemplo egregio, & ſcriptis concinnis Clerum Anglicanum in fructuosâ, & ſalutiferâ concionandi methodo primus jam diu inſtituit? Faxit Deus Opt. Max. ut in commune Regni bonum quam diutiſſimè in terris ſuperſtes maneas, amicitiis & honoribus ſemper floreas, Authoritate & Gratia ſemper valeas, & cùm, quod Patriæ à te deberi exiſtimas, & quodcunque pium in Reformatæ Religio-

nis

nis decus, & incolumitatem deſtinâris, ſolveris: Cùm Naturam etiam ipſam ſatietate vivendi expleveris, leni quodam lapſu ad Deum, Benigniſſimum Virtutum tuarum Remuneratorem pervoles, & ei animam mitem & Cœlo charam piè reddas: Talibus, tantiſque Præſulibus, qualem te omnes novimus, & veneramur, Cura Eccleſiam Anglicanam regendi & ornandi per omnia ventura ſæcula demandetur. Quod ad me tandem attinet (Ampliſſime Præſul) Digneris obſecro animo benevolo, quo in genus humanum ſemper propendes, ſemper item ærumnarum Vitæ humanæ & ægritudinum ad Exemplum Magni *Paſtoris* & *Epiſcopi* animarum, miſertus, Patrocinantis tuæ Gratiæ favore promovere ſinceros ad eas ſublevandas in hâc Diſſertatione conatus,

Clementiæ tuæ,

Clientis addictiſſimi & humillimi Servi,

RIC. MORTON.

Ad LECTOREM.

E*Xercitationes duas de* Febribus Intermittentibus & Remittentibus *antehac editas en tertia (prout ratio proposita postulat) de* Febribus Inflammatoriis Universalibus *excipit, quam Clariss. & Eruditissimorum Professorum tùm nostratium cùm exterorum hortatibus incitatus in lucem jam emitto, In quâ de Febre Rheumaticâ, Erysipelatosâ & herpeticâ differere, & hanc pensi partem absolvere decreveram: Verùm Voluminis moles præter expectationem aucta vetat, vetant plurimi celeberrimi Viri, quibus fidem datam manco & mutilo hoc tractatu saltem ex parte liberare lubet. Fidem autem datam non fallam, verùm, modò Deus vitam & otium det, opus incœptum pro Virili ad Umbilicum ducere conabor. Non est autem quòd sententiam nostram in Apparatu harum Exercitationum latam, nimirùm quòd* Venenum Spiritus inficiens sit Morborum Universalium Causa, *rursus hîc loci multâ Verborum ambage defendam (quanquam hoc Postulatum à priori demonstrari haud possit) cùm in Morbis, quos jam tractamus & cæteris posthàc tractandis res ipsa clariùs loquitur quàm mille argumenta ratione & arte excogitata. Quid? quòd abunde constat ad isthanc Causam tanquam ad Cynosuram respicientes, quasi Ariadnes*

nes filo ductos non posse non ubique in reconditissima Naturæ penetralia certò ac facilè penetrare, variam horum Morborum Indolem & Criteria Diagnostica perspecta habere, præsagia ritè proferre, Indicationes Curativas elicere, & methodum medendi rationi atq; usui congruentem stabilire, & cujuscunque symptomatis suborti rationem clare reddere: Quocunque enim nomine hi morbi appellentur sive Morbilli, *sive* Febres Scarlatinæ, Variolæ, Rheumatismi, Herpetes Miliares, *vel* Erysipelata, *pro ratione Veneni Morbifici Spiritus plùs minùs pessundantis, Morbus aliam atque aliam formam induit, atq; prout naturam Febris* Συνεχοῦς *benignæ, vel* Συνόχου *mali moris participet, diversâ methodo jure merito tractari postulat. Dolet quidem me in hâc Dissertatione à Sententiâ magni* Sydenhamii *discrepâsse: Sed, rationibus in Cap. septimo hujus Exercitationis pensitatis constabit me multo usu fretum, atque experientiâ edoctum, non rixandi, vel certandi gratiâ, verùm reluctanti animo contradixisse. Pace igitur magni Viri, mihi etiam liceat liberam Philosophiam ubiq; professo, pro modulo meo, saluti humani generis hoc pacto prospicere & consulere. Vale, Candide Lector, & perge benigno animo, quo hactenùs solebas, incomptum & levidense hoc nostrum Munusculum in bonam partem accipere.*

Dat. Londini 13. Calend. Maii, An. Æræ Christ. CICIDCXCIV.

RIC. MORTON.

Ad

Ad Amicum literatissimum, ingeniosissimumque R. M. M. D. *utriusque Pyretologiæ Authorem.*

MOrtone, dubiam doctus insequi Febrim,
Quacunq; vultus obtegit suos larvâ,
Quum tabe vires gradibus atterit lentis;
Vicibúsve membra ardore vel gelu invadit,
(Mensésq; Jani & Julii simul jungens,
Madagascaræq; clima cum ultimâ Thule,
Opprobrium usq; huc Pharmaceutices audit)
Coccóve, purpuráve epidermidem pingit;
Vel purulentis ora pustulis fœdat;
Carbunculísve pestis egerit virus; [strum
Dum multiformem Protea, (efferum mon-
Variabilemq; in quodlibet genus monstri,)
Tu multiformi Pharmaco potens pellis:
Miramur omnes uberem Ingenî venam;
Medicúsq; Pergamenus, aut Coüs, nobis
Elapsa post multa ad superos redux sæc'la,
Epidaurióve Divus Anguis ex Fano,
Aut anguiformis Genitor ipsus Asclepî,
Videris; Anglos inter ut cluas Arte,
Machaonásq; quosvis exteros vincas.

Columbe, Mundi incogniti Revelator,
Aurifodinis meritus es minùs laudis,
Quam Patriam amici Corticis recludendo.
At noster à te proximus Revelator

Mor-

Mortonus audit; nobilis doſes libri [grana,
Qui primus omnium ad uncias, drachmas,
Reduxit; docuitq; methodos miniſtrandi.
Nonne ergò pàr eſt, (dicite O ſati Phœbo)
Nè deſit inclyto Alexipharmaco nomen;
Habeatve dubium, (quod propè eſt idem ac
Aut pulvis ultra Jeſuiticus turpi [nullum)
Cum ſcandalo vocetur; & gravi probro
(Malè nam omne Loyoliticum ſonat mundo)
Noxia putetur Arbor, non ſalutaris;
Mortonianus dicier ut velit Cortex?
Haſce exoleti ſi leves ſenis nugas
Mortone ſumas fronte, quâ ſoles, æquâ,
Illis Amicos inter & locum doctos
Dignere quemvis dare libri tui in fronte;
Unum hoc viciſſim te ultimo in loco poſco;
Lectoris veniam ut carmini impetres tardo;
Scazonte Iambos reptitante dum frango,
Podagricus Author ipſe cùm ſiem Scazon.

S. FORD, SS. Th. Profeſſ.

Ad

Ad eundem, de Pulvere, ut vulgò vocatur, Jesuitico.

PLanos Sophiſticoſque Circulatores,
Malè Jeſuitas, omine & malo nomen
Suum dediſſe Pulveri ſalutari,
Quem præbuit contuſus Patribus cortex,
Quereris modeſtè medicus; at fremit mundus,
Satis impudentèr, more quo ſolent, factum.
Subit interim ingens dedecus innocens cortex,
Titulo quòd iſto publicè datur venum.
Ignatianos quippe ut impios, vulgus
Maleficiorumq; Architectonas, horret:
Magicæque credit, Faſcinôve deberi,
Si Loyolæ quid utile efficit proles:
Illis venena, & toxica imputans ultró.
Sclopóſque bombardáſque, æneáque tormenta,
Sicáſque, gladióſque, & nociva quæcunque
Fauxi cruenti, vel Ravillaci tractant;
Et ſi quid unquam vulnera aut neces infert,
Ignatianum nullus invidet dici,
Iſtúmve titulum ad ultima ut gerat ſæc'la;
Pyrióque pulvere nuper eſſe graſſatos
Meminêre quivis, ad hominum & urbium ſtragem,
Regumq; cædes, atque Parlamentorum.
Proinde ſapiant, atque propaginem Patres
Animo haud gravato jam ſuam recognoſcant,
Conſentiente (quod liquet) palàm mundo.
Et abdicatis ſalutaribus rebus,
(Quas rarus iſti ſobrius imputat genti;)
Dehinc quibuſvis Jeſuiticum donent
Pulveribus illud exitialibus nomen.

S. FORD, SS. Th. Profeſſ.

Clarissimo Viro D. Ricardo Morton *M. D. Amico suo plurimùm honorando.*

INnumeris objecta malis, & mille cadendi
Prona modis humana fuit Gens, undiq; telis
Cincta Necis, dirisque suas æquare querelas
Ærumnis conata. Manus Natura benignas
Protinùs expandens, dedit arma exprompta cavernis,
Et gremio prognata suo medicamina, ut horum,
Viribus evictis morbis, sua fata repellant
Mortales, adeantq; gradu testudinis Umbras.
Tunc sibi quisq; fuit primò Medicaster, & omnes
Tentabant herbis, ut bruta Animalia, crudis,
Instinctu monstrante, suos pacare dolores.
Postea consilia accedunt Rationis, & Artis
Additur auxilium: Sed jam Medicina nocivis
Obsessa est tenebris, & cum sua pocula cæcus
Miscebat Medicus, sunt sæpe illapsa venena.
Ars tamen increvit, Medicisque oracula magnus
Edidit Hippocrates, cujus reverentia Patris
Tanta suos tenuit, vel tanta ignavia natos;
Divini ut placuit jurare in verba magistri,
Et supra *Herculeas*, quas fixerat ille, columnas
Progressa est Medicina parum, per secula longa
Vix incrementum sensit. Sed cura salutis
Humanæ movit Cœlos, & talia tandem
Dixere, *Hippocrates* sis tu, *Mortone*, secundus,
Ægris adfer opem, fatales falle Sorores,
Res lima medicas, Orbi nova dogmata tradas
Et vera,& praxis certam, methodumq; politam
Nec tibi commissos cessas urgere labores:
Nam tua Sarcophagus damnat medicamina trist

Ex

Expectatq; diu latrante cadavera ventre,
Dum rapis ægrotos, & eorum funera tardas.
Dum Tabem extirpas, quæ corporis ulcere fœdo
Partes pneumaticas rodit, durosque tumores
Pulmonum solvendo, novo spirare vigore
Cogis, & ex imo Thorace reciprocus aer
Ludit ut in sanis: Dum siccæ incendia Febris
Antidotis satagis fidis extinguere, & aura
Arte tuâ spirata ignitos ventilat ægros:
Dumq; salutiferâ superas tota agmina dextrâ
Morborum; plaudunt omnes, Natura triumphat.
Cumq; angusta nimìs visa est provincia tanto
Ingenio, Anglorum solùm vigilare saluti;
Humani generis Medicus, Vir magne, remotis
Audis ipse plagis, exerces praxin ubique,
Dum tua languentem spargis præcepta per orbem.

Clopton Hàvers, M. D.
è Coll. Med. Lond.

Ad Clarissimum Fœlicissimumque Practicum D. D. Morton, *in suas diatribas de Febribus Inflammatoriis, & Colliquativis, Carmen Gratulatorium.*

POST Phthisin exutam Spoliis, lentoq; veneno
Quo valet, & molles spargit ubiq; neces:
Post exarmatas Febres. Flammisq; carentes,
Laurea quot fronti debita Serta tuæ?
Arma iterùm sumis, potuit quasi facta rebellis
Instaurare acies Febris anhela novas:

In-

Inſtaurat ! nobis ignes meditatur & undas ;
Torreat an ſolvat corpora, ſervet opus :
Quaſcunque inſidias quærat Vitæ inſidiatrix,
Tu premis, indicio prodita flamma tuo eſt :
Eruis è cæcis trepidum penetralibus hoſtem,
Atq; novas latebras non habet, undè petat :
Regia ſi quatiat ſolidæ Capitolia Mentis,
Fulmine ut icta uno Machina tota ruat ;
Dum tremuli ad Nervos famuli ſua penſa relin-
Pulſus & excubiis Lucidus Ordo ſuis; [quunt,
Acta licèt rabie non ſic incendia pergunt,
Stantia Te Medicum tecta probare ſolent ;
Totaque Te medicum ſentit Nervoſa propago,
Quippe nec hîc virus poſſe nocere ſinis ;
Nam Tibi Fibrarum patuit levis incola, ocellos
Perſtrinxit radiis Nobilis Aura tuos ;
Clara Tibi affulget, quâ nec divinior unquam
Cœlitùs allapſa eſt irradiare diem.
Cernis ut hinc celerem trajecto fomite flammam,
Languida purpurei maſſa liquoris alit ;
Concitus utque latex remeantia flumina ſpectans,
Sollicitum attonitus ſiſtit & urget iter,
Atq; iræ impatiens ſolvit rupto obice ripas,
Et rapido ſolitas præterit orbe vias :
Hoc facit, ut monſtras, alieno percitus œſtro
Rivus, & ex alio fonte Venena bibit ;
Accenſas fert inde faces laxoque Cruoris
Orbe, venenatas ſpargit ubique notas.
Haud impunè licet graſſetur flamma, vetuſtos
Ut mirum in cineres ni ruat uſta Domus ;
Viſo hoc *Mortonus* ſubjectos increpat ignes,
Extinctoque nitent tecta ſuperba foco :
Quid memorem veſtras, vexata Cuticula, flammas ?
Quidve Cutim, Numen, Diva puella, tuum ?
Expedit hic ſordes, ſcelerataque ſtigmata delet,
Atq; novas Veneres exhibet alma cutis ;
Mor-

Morborum Pigmenta abeunt, vultuſq; renidet
  Purior, & Speculo lævior ipſe ſuo.
Externas jactare faces ſi laſſa recuſet
  Febris, ut ipſa Domûs interiora petat;
Corporis inq; Adytis Veſtales ſuſcitet ignes,
  Uſq; vigil vigiles deſtruit Ille focos:
Mille modis teneris miſcere aconita medullis
  Si ſciat, Hic novit pellere mille modis.
Febris ſin flammas alieno nomine celet,
  Extruat atque alios improba facta rogos,
Tu non obſeſſæ Stator munimina Vitæ
  Deſeris,aut liquidâ morte perire finis; [rerum
Fluxam Animam hîc revocas, nè ſic retinacula
  Solvat, & in medias tota liqueſcat aquas.
Nota nimis, poſthac larvata incedere Febris
  Ceſſet, & inviſam diſſimulare luem.
Læta tuis Armis Victrix Natura triumphat,
  Ultrò hoſtes tali Vindice freta petit.

Nota queror. Quidam tua rodere ſcripta ſolebant;
  (Et tamen ignavum paſcitur indè Pecus)
Dum rodunt,ſcribuntq;eadem,Medicũq; fatentur
  Te ſatis, Authorem te ſatis eſſe negant:
Ecce Canes Domini veſtigia certa legentes!
  Nempe Tuam calcant Te præëunte viam.
Te ſequar,ut fas eſt,noſtrûm Pecoriſq; magiſtrũ,
  Nam ſuperat Medicum pagina,facta Virum.

Joſh. Laſher, M. D. *Oxon.*

Clarissimo, Spectatissimoque Viro

D. Ricardo Morton, *M.D.*

O Qui, Medentum Gloria nobilis
MORTONE, Divis protegis Artibus
Vitas Britannorum labentes,
Fila studens religare Clothûs;

Invîdit Orbis te satis Angliæ:
Nunc Solis instar, pluribus utile
Sydus tuis longè remotos
Vis Populos recreare libris.

Non vana jactas dogmata, quæ pigro
Distans ab ægris feceris otio;
Non lecta scribis, quæve inani
Credulus audieris rumore:

Sed illa tradis, quæ labor improbus
Visúque frequens experientia
Rimata naturam sagaci
Te spatio docuêre Vitæ,

Quibus favebunt millia testium,
Quos tabe turpi depositos prope,
Morbóque languentes maligno
Liminibus revocas ab Orci.

Natum nefandis territus unicum
Per te reducit Variolis parens,
Et ludit externos, avorum
Nomen opesque suis relinquens.

Seu

Seu dira tentat ſolvere conjugem
Uxore Febris, mox tua ſpurias
Compeſcit Ars flammas, locúmque
Innocuo dat amoris igni.

Plaudant Britanni, téque ſuperſtite
Jam nullus illum lugeat amplius
Qui * Sanguinis motum retexit,
Aut Sydenham, Williſiúmque magnum.

* *Harvæus*

Oblita Belli Gallia te canat,
Cui Benignum Peruviæ librum
Talborus oſtendit, ſed omnes
Non potuit numerare vires.

Ovéntque Belgæ ſordida † faucium,
Et Luſitani ‖ pectoris Ulcera,
Febremq; Germani * Roſatam,
Præſide te, facile domantes.

Nec Orbe noſtro fama ſtabit tua,
Mortone, ad orbem perveniet novum,
Et Incolis reddet quietem
Variolas merito peroſis.

† *Eſt quædam Febris maligna in Belgio Endemia cum inflammatione & exulceratione linguæ, palati, & faucium, eam vocant* die breun.

‖ *Phthiſis luſitanis eſt familiaris. Vid.* Fernel. *lib. 2. de abditis rerum cauſis.*

* *Eryſipelas vocatur à Germanis roſa, & eſt morbus illis familiariſſimus. Vid.* Sennert. *de Febrib. l. 2. c.* 15.

Jacobus Auguſtus Blondel,
Pariſinus M. D.

Clarissimo Viro D. Ric. Morton,*M. D. Patri suo omni filiali reverentiâ colendo; in Librum suum* De Febribus Inflammatoriis Universalibus.

SOmnia bicipitis *Parnassi* mente reposta
Non mihi sunt, sacro longè impetuosior œstro
Hnc vocat in Patrem proni reverentia Nati;
In Patrem, quo, si qua fides, *Epidaurius* ipse
In serpente Deus, non præstat plura canenda
Ecce colus plenas, Vobis, queis jura severi
Staminis, en Parcæ tristi sub pectore curas
Versant, *Mortono* duros renovante dolores. [bunt.
Gratum opus *Angligenis*, quod sæcula nulla tace-
Laudibus ac dignis celebrabunt scripta per orbem
Postgeniti, sitientq; avidi transmittere honores.

Docte Parens, Ego nunc arrectis auribus asto,
Méq; tua ut magni stimulant exempla Patroni!
Tu potis artis ades, quoq; fas mihi dicere, vellem
Ut sequerer tanti vestigia pressa Parentis;
Dum te digneris placidus præbere docentem.
Me, si Fata volunt, miseris succurrere doctum,
Lætus in auspiciis, ego dulcia furta fatebor;
Auspice te, quis non callere *Machaonis* artes?

R. Morton, M. S.

Exerci-

Exercitatio Tertia
DE
Febribus Inflammatoriis universalibus.

CAP. I.
De Febribus Inflammatoriis & Colliquativis, in genere.

S*Piritus Animales in hisce febribus arctiùs implicantur veneno quam in febribus intermittententibus puris vel remittentibus.* P. 1. *Venenum vi lacessendi præter solitum donatum est earum causa.* p. 2. *Febres inflammatoriæ & Colliquativæ sæpissime mutantur in malignas paulo ante mortem. Tunc Inflammatio, dolor, aut tumor vel quidem fluxus colliquativus non amplius viget, Cerebrum solum & genus nervosum petuntur; sunt mediæ inter malignas & intermittentes & remittentes,* Ibid. *Si adsint periodicæ exacerbationes, Cortice Peruviano profligantur,* ibid.

CAP. II.
De Febribus Inflammatoriis in genere.

Febris inflammatoria est ea quæ habet notabilem membranæ, glandulæ, visceris vel artus inflammationem sibi conjunctam non primariam, p. 4. *Efflorescentia cutanea est interdum plana & æqualis, vel interpuncta, aliquando vero inæqualis, cum vel sine dolore, tumore, ulcere,* p. 5. *Febris inflammatoria parum à Συνεχεῖ præsertim spuriâ distat. Incipientis inflammationis signa sunt dolor punctorius*

& vellicans, arteriolarum vibratio solito major tandem tumor, ardor & rubedo. p. 7. *Durat autem inflammatio donec fiat crisis.* p. 8. *Causa continens Febris inflammat. est spiritus Veneno complicatus. Causa evidens, Atmosphæræ particulæ deleteriæ.* ibid. *Symptomata diagnostica desumuntur ex ipsa αὐτοψίᾳ, dolore cæterisque symptomatis, ex pulsu, Urinâ, & ipso sanguine.* p. 9. *Hæ Febres in genuinas & spurias distribuuntur. Genuinæ sunt hæ in quibus Spirituum vires sunt integræ & inflammatio vivida. Spuria ad malignam accedit, cum Spirituum & Inflammationis languore.* p. 10. *Differentia inter Morbillos genuinos & spurios. Venenum in scarlatina ac morbillosa febre cuticulam sine sensibili intumescentia, ardore aut dolore præter pruritum inflammat. Apparatus efflorescentiæ in Morbo genuino spatio bidui vel tridui absolvitur, & hoc durante febris more Συνόχου uno tenore progreditur, efflorescentiâ autem apparente, status morbi incipit, qui spatio tridui finitur, Febris Inflammatio cæteráque symptomata abhinc sponte cessant. Sed in constitutione epidemiâ, efflorescentia est minùs vivida, status morbi ad x, xiv, xxiv. diem sæpissime protrahitur, cum aliquâ Inflammatione glandulosa, & febre ipsi Inflammationi peractæ superstite,* p. 12, & 13. *Differentia inter Variolas spurias & genuinas ex eo petitur quod in Variolis genuinis exanthemata intra triduum erumpant & febris inde criticè quasi exulat, cum in spuriis exanthemata magis frequentia & minus vivida appareant, tardius maturescant, neq; Febris cesset sed potius die morbi xj, xiv, xvij. interdum in Συνεχεῖ, aliquando vero in Συνόχῳ terminetur,* p. 14. *Erysipelatosa febris genuina ab initio usq; ad finem est Συνεχής: Spuria vero Σύνοχος à primo insultu vel talis evadit,* p. 15. *Febris Herpetem comitans, omnium mitissima & semper benigna,* ibid. *Tempore de-*

decubitus exacerbari solet, p. 16. Febris *Rheumatica nunquam est spuria*, ibid. *Ad apostema cur non terminetur: est benigna, intermittenti vel saltem* Συνεχεῖ *cognata; à repercutientibus mutatur in malignam*, p. 17. *Quoad inflammationes musculorum, viscerum & glandularum, sunt omnes ejusdem Indolis, intra septem vel novem dies ut plurimum in apostemata desinunt; febris etiam est benigna, nisi malâ praxi in* Συνόχον *malignam mutatur*, p. 18. *Prognostica febrium inflammatoriarum: Difficilius curantur quàm* Συνεχὴς *legitima, facilius verò quam maligna*, p. 19. *Genuina inflammatoria minùs est periculosa quàm spuria: Febris pro gradu veneni, & pro parte affusâ est periculosa. Quamdiu hæc febris* Συνεχῆ *refert, quod ad febrem spectat, res est in vado*, p. 20. *Nisi in* Συνόχον *cum deliriis & convulsionibus transeat*, p. 21. *Febris cum inflammatione visceris, glandulæ vel membranæ intùs sitæ periculosior est, cæteris paribus, quàm ubi musculus vel pars exterior afficiatur Inflammatione*, ibid. *Et quâ ratione*, p. 22, 23. *Indicationes curativæ duæ, deletio, & nisus Spirituum temperandus*, p. 24. *Ordo hujus tractatus*, p. 25, 26.

CAP. III.

De Morbillis, & Febre scarlatinâ.

D*Escriptio Morbillorum. Hic morbus est Febris conjuncta cum efflorescentia inflammatoria, hic illic totam cuticulam distinguente. A morbillis Febris scarlatina differt per continuatam inflammationem*, p. 27. *Variolæ autem differunt, quod in pus maturantur, & quod ab ipso initio intumescentia renitente tactui sese produnt*, p. 28. *Natura febris morbillosæ in variis suis stadiis quamvis sit genuina & maximè benigna, est tamen peracuta & citissimè va-*

ria stadia sua peragrat. Ex symptomatis venenatis à primo insultu uno tenore progredientibus durante apparatu Συώοχον *esse ac malignam suspicari fas est*, p. 28. *Apparatus efflorescentiæ & incrementum febris morbillosæ. Hîc præter symptomata, quæ febrem quamcunque comitantur, inueniuntur Pathognomica quædam, scilicet, pulsus debilis ac celer, respiratio cita & anhelosa, hypochondriorum oppressio, urina tenuis, sopor*, &c. *Cuncta hæc symptomata indies augentur, donec Febris paulò ante efflorescentiam ad* ἀκμὴν *suam perveniat. In morbillis epidemiis & verè malignis symptomata sub initium non adeo sæviunt ; & febris tardiùs ad* ἀκμὴν *pervenit*, p. 29, 30, 31. *Efflorescentia est Febris status. Cuticula levi ardore & rubedine suffunditur. Glandulæ dolore vellicante, ardore & tumore corripiuntur: tunc febris initio maligna transit in inflammatoriam, Pulsus fit fortis & urina rubra: Ab hac efflorescentia inchoata ad ejus completam eruptionum status morbi & febris: Durat spatio bidui vel saltem tridui in Morbillis benignis & sporadicis, vel usque ad* 17, *vel* 20. *usque diem in morbillis epidemiis & malignis*, p. 32. *Efflorescentiæ declinatio & Febris Crisis*, p. 33. *Demùm efflorescentia sensim colorem rubicundum mutat, à quo tempore fluxus alvi suboritur salutaris, nisi diutiùs duret, Febris exulat & reliqua symptomata mitescunt. In malignis autem declinante efflorescentia, Febris manet vel augetur. Et Anginam peripneumoniam vel alium morbum peracutum simulat. Quoties autem hæc crisis est salutaris, Febris in* Συνεχῆ *plurium dierum vel hecticam mutatur, quæ, nisi cortice peruviano subigatur, in* Συώοχον *malignam & funestam degenerat, aut morborum chronicorum jacit fundamenta*, p. 33, & 34. *Causa morbillorum continens est venenum spiritus inquinans & massam sanguinis in colluviem acrem colliquefaciens*, p. 35. *Causa*

pro-

procatarctica petenda est ab Atmosphæra, p. 36. *Ratio differentiæ inter duas morbillorum species oritur à differenti Spirituum vigore atque gradu veneni diverso*, p. 36. *Signa morbillos antecedentia & præsagientia sunt ea quæ indolem febris concomitantis peracutam, malignam & colliquativam esse indicant*, p. 37. *Præterea medicus inquirat an æger antea morbillis laboraverit (nam raro bis redeunt) an constitutio aeris sit morbillosa, an æger familiaritate morbillosorum usus fuerit*, p. 38. *Signa Pathognomica sunt*, 1. *Efflorescentia in cuticula, unde morbilli dignoscantur à Variolis*, Erysipelate *& Herpete*; 2. *Interpunctio efflorescentiæ quâ differunt à Febre scarlatina.* 3. *Figura & magnitudo incerta efflorescentiæ qua differunt à Petechiis, & maculis purpureis, & variolis confluentibus.* 4. *Color vividus & vegetus, & tempus efflorescentiæ, unde distinguuntur à Febre Scorbutica & Crapulosa*, p. 39. *A diversa etiam efflorescentiæ indole morbilli ipsi à se invicem præcipui dignoscuntur*, p. 40. *Prognosis morbillorum*, ibid. *Genuini sunt salutares, spurii periculosi, Epidemii sporadicis periculosiores. Morbi stadia insolito more protensa pessimum*, p. 41. *Efflorescentia partialis, aut quæ colorem sæpe mutat, mala*, p. 42. *Febris efflorescentiæ superstes & symptomata quæ Crisin imperfectam sequuntur, sunt periculosa*, p. 43.

CAP. IV.
De methodo medendi Morbillis.

Indicationes curativæ sunt duæ, extinctio veneni & symptomatum allevatio, p. 44. *Regimen hic morbus exigit cum aliis Febribus commune, diætam admodum tenuem, decubitum in lecto quietum & calorem stragulorum injectorum moderatum*, ibid. *Remedia Pharmaceutica & Chirurgica sunt diversa pro indole febris in variis morbi stadiis. Nihil*

hil autem in quocunq; morbi adeo peracuti ſtadio temerè tentandum, ubi criſis reputatur, p. 45. *Cùm autem ante efflorescentiam febris indoles ſit maligna, expanſio Spirituum alexipharmacis & veſicatoriis promoveatur, à Venæſectione & ab opiatis abtinendum, niſi quædam urgeant ſymptomata,* p. 46. *Mitiora tamen eligantur alexipharmaca neq; veſicatoria adhibeantur, niſi ſpaſmi, coma aut indoles morbi maligna id requirant. Diverſæ Remediorum formulæ,* p. 47. *Calidiora alexipharmaca & frequentia veſicatoria ſint in uſu ſi Febris ſit maligna aut peſtifera. Formulæ quædam Remediorum,* p. 48. *Quòd ſi paulo ante efflorescentiam contingat aut ſpiritus ſint nimis irritati, tunc eorum niſus compeſcatur. Remedia quæ conveniunt,* p. 50. *Secundò colliquatio Humorum impedienda, & inde orta ſymptomata tollenda,* ibid. *Palliativa curatio convenit,* p. 51. *Æger urgente Alvi fluxu à cereviſia abſtineat; ſed Decocto albo, tinctura roſarum & electuario adſtringenti utatur. Tuſſis mucilaginoſis, & pectoralibus ſedetur. Oculorum acrimoniæ collyrium, ſternutationi cohibendæ lac naribus attractum conveniant. Opiata, niſi in extrema neceſſitate diarrhœæ non adhibeantur,* p. 52, 53. *In ſtadio ſecundo, ubi febris à ſpirituum expanſione ad ſtatum ſuum demùm pervenerit, Opiata & Venæſectio ſunt omnino neceſſaria,* p. 54. *Ob eorum uſum omiſſum in Morbillis epidemiis, Londini publicè graſſantibus plurimos è vivis ſublatos memini,* p. 55. *Efflorescentia autem peracta ſi Febris venenatis ſymptomatis adjuncta remaneat, actum eſt de ægro. Contra, ſi criſis fuit perfecta, cathartica hydragoga adhibeantur, ad lymphæ colliquatæ affectus exitiales impediendos,* p. 57. *Non tamen præpropere maſſa ſanguinis agitetur, antequam Venenum fuerit omnino ſubactum. Exemplum puellæ extra debitum tempus purgatæ,* p. 58. *Formulæ catharticorum,* ibid. *Sin imperfecta fuerit criſis & febris*

Συνε-

Συνεχὴς *sequatur, eam Cortice Peruviano, ante adhibitam purgationem, profligare oportet*, p. 59. *Multa symptomata remanent post Crisin imperfectam ut ophthalmiæ, coriza, tussis, hydrops scrophulæ*, &c. p. 59. *Hæc colliquatio curatur Cortice Peruviano, Opiatis, Venæsectione & Purgatione: Cavendum tamen ne Cathartica sint fortiora cùm sæpe augeant colliquationem & funestos eventus habeant*, p. 60, 61, & 62. *Tussis post morbillos superstitis Curatio*, p. 62. *Curatio Ophthalmiæ*, p. 63. *Diarrhææ*, 64. *Strumarum*, 65. *Hydropis* 66.

CAP. V.
De Febre Scarlatinâ.

Febris Scarlatinâ differt à Morbillis solo efflorescentiæ modo; alia sunt communia, p. 69. *Historiæ variæ de Morbillis. Historia prima de filia Domini* Rainsford. *Per unam vel alteram Hebdomadam Colliquationis symptomatis affligitur; demùm febre correpta est, per triduum symptomata augentur, quarto die efflorescentia morbillosa se prodit; cum quarto efflorescentiæ die, febre, tussi & alvi fluxu vigentibus. Subito Venæsectione sanatur*, p. 72. *Historia 2. de filio Dom.* Pratt, *febre scarlatina laboranti. Venæsectio quarto efflorescentiæ die cum successu præscribitur*, p. 73. *Historia* 3. *de* Sarah Morton *filiâ autoris; Morbilli benigni debito regimine curantur*, p. 76. *Historia* 4. *de* Marcia Morton *filia autoris; Febris post quatriduum ab efflorescentia incœpta protensa, atq; periodicè revertens venæsectione & Cortice Peruviano curatur*, p. 77. *Historia* 5. *de Muliere quadam, Febris scarlatina post efflorescentiam peractam ad spatium integræ hebdomadæ* Συνεχὴς *tertianæ typum induit, tùm in* Συνοχον *malignam & lethalem mutatur*, p. 78. *Historia* 6. *de filiola Dom.* Hayns; *febris scarlatina lethalis*, p. 79. *Historia* 7. *de filiolo Dom.* Burren,

Fe-

Variolarum in benignas & malignas, p. 92. *Nonnunquam ſpiritus ſunt ita deleti, ut æger fere* ἀπυρεὶος *jaceat, & natura in proximo morbi ſtadio ferme ſine ulla eruptione ſuccumbat. Nonnunquam vero ſpiritus potius irritati quam deleti ſunt, & modo in hac contentione totum virus è ſinu ſuo excutiant; Variolæ ſunt benignæ inter quas numerantur, Variolæ* Chicken-pox *dictæ, Variolæ diſcretæ*, p. 93. *Si ſpiritus è contra in primo morbi ſtadio obruantur, criſis imperfecta & infida ſequitur, & Variolæ ſunt malignæ*, p. 96. *Variolarum malignarum exanthemata*, p. 99. *Cum autem Venenum per glandulas cutaneas non poſſit totum excludi in his Variolis, Natura per portas patentiores pulſare nititur. Prior conatus per alvum eſt fere ſemper ſymptomaticus & corruentem naturam indicat. Melior & tutior eſt ſalivatio, quæ hic deſcribitur*, p. 102. *Profluvium Urinæ ſalivationi eſt ſuccedaneum*, p. 103. *Malignæ Variolæ ex accidenti*, p. 110. *Infantes rariùs quam adulti ſorte Variolarum confluentium & malignarum admodùm dura plectantur*, p. 112.

C A P. VII.

De ratione Symptomatum in primo ſtadio contingentium, de varietate fermenti, & Febris inde ortæ, de ſignis præſagientibus, Diagnoſticis & Prognoſticis, nec non de Indicationibus curativis, & methodo medendi Variolis durante apparatu.

Symptomata primum morbi inſultum comitantia: primo corpus ſubito algore perfunditur, quem horror, rigor, oſcitatio, &c. *ſequuntur: deinde calor febrilis, dolor capitis ac lumborum, jactatio inquieta, ægritudo, nauſea, vomitio, dejectiones, ſtupor comatoſus, & è contra interdum vigiliæ, ſpaſmi & inſultus Epileptici præſertim in infantibus, tuſtis, intumeſcentia tonſillarum moleſta, & alia Symptomata hyeme frequentia.*

Pulſus

Pulsus celer, fortis & magnus, parvus & debilis pro Veneno: deniq; pustulæ quædam morbi prænunciæ veniunt, p. 116, 117, 118. *Unde venenum variolosum esse naturaliter colliquativum & in lacessendo procax concludimus,* p. 119. *Signa Variolas ante eruptionem in apparatu præsagientia sunt dolor atrox & horrendus capitis & lumborum, & vehementia symptomatum supra numeratorum ; consuetudo habita cum Variolosis, tempestas* Epidemica, *consanguineus isto morbo laborans,* p. 123. *Criteria maligni morbi dubia & incerta sunt, primi stadii duratio brevior vel longior quam decet. Ætas juvenilis, animi pathemata, crapula, spiritus menstruo, puerperio, abortione, cathartico vel emetico vel venæsectione perperam celebratis, aut regimine nimis calido debilitati, frigoris contractio, tempestas æstiva, aut hyemalis, constitutio epidemica, æger cachecticus,* &c. p. 125. *Certa signa sunt pulsus debilis & vacillans, urina clara, tenuis & pallida, micturitio, deliquia, coma profundum usque ad crisin profundum, fixus & spasmodicus lumborum dolor cum ἀπυρεξίᾳ conjunctus. Symptomata vehementia quæ spiritus pessundant. Signa bona sunt Febris à primo insultu* Συνεχής. *Urina rubedine tincta & contentis saturata, æqualis pulsûs tenor,* &c. p. 128, 129, 130, 131. *Indicatio Curativa in hoc stadio est unica, ut Venenum ad criticam exanthematum eruptionem subigatur.* Neq; Cortice *Peruviano aut alia quadam Antidoto* extinguendum *est, ne postea recrudescat,* p. 133, & 134. *Medendi methodus in hoc stadio,* p. 137. *diæta sit parca & tenuis,* p. 138. *Regimen sit moderate calidum,* ibid. *Sententia Sydenhamii de frigido regimine improbatur,* p. 139. *De Remediis Pharmaceuticis & Chirurgicis in genere,* p. 143. *In benigno morbo nihil à medico agendum est, diæta tantum & regimen conveniens ægro, atq; Julapium aliquod temperatum ad spiritus refocillandos præscribantur. Formula Julapii,* p 145. *In*

maligno

maligno morbi spirituum fere extinct. expansio Alexipharmacis generosissimis & vesicatoriis tempestive promoveatur, p, 146. *Formulæ remediorum*, p. 147. *In medio morbi statu sufficient alexipharmaca mitiora*, 148, & *qualia* p. 149. *Symptomata autem à nisu Spirituum nimio suborta opportunè mitiganda sunt, cùm sæpe plus noceant quam primarium morbi venenum*, p. 150. *In fluxu alvi enormi, Æger ab omni Cerevisia abstineat, & in ejus locum decoctum album substituatur : Opiata & astringentia adsciscat*, p. 151. *Opiatorum usus & qualium. Formulæ remediorum*, p. 152. *Vomitio non statim supprimenda, potiùs leniter promovenda, sed vomitoria antimonialia non convenient : deinde alexipharmacis & opiatis utendum. Formulæ remediorum*, p. 154, & 155. *De dolore spasmodico fixo*, p. 156. *De dolore capitis, artuum vel lumborum lancinante & spasmodico. Usus venæsectionis prodest*, p. 157. *In dolore pleuritico seu peripneumonico venæsectio, linimenta, fotus anodynio, piata cum alexipharmacis commixta: Formulæ Remediorum*, p. 158. *In dolore colico, par est ut venæsectione nisus spirituum minuatur sed etiam ut linimentis anodynis, opiatis, enematis, & catharticis ipsis hoc symptoma averruncetur*, p. 158. *De Insultibus Epilepticis. Eos semper sequuntur Variolæ regulares. Oportet ut spiritibus fatigatis per vesicatoria, alexipharmaca & cephalica succurratur*, p. 160. *Juniores solummodo huic symptomati sunt obnoxii. Venæsectio in repetitis spasmis multum prodest*, p. 161. *Sopor est huic malo proprius. Succurritur nimio vesicatoriis, alexipharmacis & venæsectione pro morbi natura*, p. 162. *De Vigiliis. Vigiliæ sint suspectæ. Indicant in proximo stadio variolas confluentes. Laudanum, post venæsectionem celebratam, summè necessarium*, p. 164.

CAP.

CAP. VIII.

De Variolarum eruptione, ſive ſecundo morbi ſtadio, quod ejus ſtatum atq; Criſin continet, ſive perfectam ſive imperfectam, atq; de variâ Febris, Exanthematum, cæterorúmq; Symptomatum Indole pro ratione Criſeos plus minúſve perfectæ: de ſignis Diagnoſticis Variolarum in genere atque benignarum, vel plus minùs malignarum in ſpecie: de ſignis Prognoſticis ad hoc morbi ſtadium ſpectantibus, Indicationibus curativis atq; methodo medendi.

Secundum Variolarum ſtadium contingit, cùm totis Spirituum viribus venenum per glandulas cutaneas excutitur, p. 166. *Eruptio diverſa pro veneno*, p. 167. *Eruptio Variolarum diſcretarum benignarum*, ibid. *Contingit tertio vel quarto die, & æger ἀπυρέτος manet Symptomatis venenatis vacuus. Intra triduum Exanthemata in ſummitatibus acuminantur ſine ptyaliſmo, diarrhœa*, &c. p. 168. *Cum autem ſpiritus veneno ſunt inferiores, variolæ ſunt malignæ & eruptio earum quadruplex*, p. 169. *primus & peſſimus eruptionis modus eſt cùm quinto vel ſexto die, cutis in inſtanti, Erpſipelatis inſtar, rubet cum maculis nigris interſperſis, & æquali ſuperficie, intumeſcentia vero nequaquam auget uſque ad primum maturationis diem, tunc univerſa cutis, mutato colore*, Pergamenam *refert. Nullum hujuſmodi ægrotantem ad ſecundum maturationis diem ſuperſtitem novi*, p. 169. *Secundus modus non differt, niſi quod in artubus & trunco corporis exanthemata ſint diſcreta, à morbillis primo die diſtinguantur per ſolam duritiem renitentem, non augeantur, & tandem liveſcant, ita ut ſub initium maturationis æger moriatur*, p. 170. *Tertius modus eſt ubi Variolæ quaſi diſcretæ, ſunt, ſed cohærentes, cute ſolummodo ac ſi ab urtica exaſperata, donec initio maturationis albeſcentes confluunt: hæc eruptio*

ptio non est adeo fatalis, sed pauci ad 14, *vel* 15. *diem perveniunt, nisi ope salivationis*, p. 171. *Quartò variolæ erumpunt Regulares, sed cum vesiculis aqueis, Petechiis vel maculis lividis in interstitiis: Ægri ut plurimùm sub initium maturationis symptomate quodam funesto moriuntur*, ibid. *Ratio symptomatum in eruptione variolarum malignarum*, ibid. *In variolis malignis Febris continua & symptomata venenata remanent post eruptionem*, p. 172. *Ab inani spirituum motu oriuntur subsultus tendinum, coma, deliria, vigiliæ*, ibid. *Venenum autem, cui excludendo glandulæ cutaneæ non sufficiunt, per sudores, diarrhœam, salivationem, urinas, hæmorrhagias expellere nititur natura, unde dira symptomata, micturitio, & sæpissimè lethalis urinæ suppressio*, p. 173. *Eruptio variolarum mediarum*, p. 173. *Cùm vires spirituum & veneni sunt æquales, tunc variolæ dicuntur mediæ; secundo tantùm vel tertio eruptionis die Febris intermittit vel remittit, & reliqua cessant symptomata, donec in stadio maturationis Febrem* Συνόχον *& malignam vel in ultimo stadio* Συνεχῆ *& magis benignam venenum delitescens inferat*, p. 174. *Variolæ mediæ non eodem die, neq; semper per totum corpus erumpunt*, ibid. *Ita ut, quæ primò discretæ apparuerint, deinde confluant, sed minutulæ & tardè tumescentes. Ultimo stadii die levis oriri solet Ptyalismus*, p. 175. *Variolas Benignas Hyeme salivatio copiosa aliquando comitatur, propter exanthemata Uvulæ*, &c. *succrescentia, alioquin salivatio nunquam est symptoma variolarum benignarum*, ibid. *Diagnosis & indoles variolarum in hoc stadio*, p. 176. *Diagnosis variolarum benignarum*, ibid. *In fronte, naribus, labiis, collo, & pectore se primùm produnt*, ibid. *Sunt discretæ, rotundæ, tactui renitentes, vivido colore, & intra triduum acuminantur*, &c. p. 177 *Diagnosis variolarummediarum. Variolæ mediæ distinguuntur ab efflorescentiâ scarlatinâ & morbillis per duritiem reniten-*

 tem,

minatur. Variolæ benignæ omnium ſunt normæ in maturationis ſtadio, p. 215. *Excipiuntur tamen illæ quæ Chicken-pox, dicuntur, quarum apparatus licet habeat triduum, tamen eodem die, maturari atq; declinare animadvertuntur, hac autem brevitate ſtadiorum ab aliis diſtinguuntur.* p. 216. *Variolarum malignarum indoles in hoc ſtadio,* ib. *Febris in hoc ſtadio & omnia ſymptomata augentur, effloreſcentia interim in albedinem continuam mutata: Exanthemata effloreſcentiæ Morbilloſæ ad inſtar vix elevantur, interſtitia ſunt livida,* p 217. *Ptyaliſmus eſt levis, micturitio inutilis. Rarò æger ad tertium maturationis diem ſupereſt; quidam fortiores uſq; ad decimum vel duodecimum diem perveniunt, ſed rarò ante decimum ſeptimum vel vigeſimum morbi diem ἀπυρεξίαν aſſequuntur,* p. 218. *Quidam tandem ſphacelo claviculæ, oſſium maxillarum vel tibiarum inopinato trucidantur,* p. 219. *Variolarum mediarum maturatio,* p. 219. *Variolarum mediarum in malignas tranſeuntium indoles,* ib. *Æger ut plurimùm decimo vel undecimo morbi die moritur, niſi forte robore ſpirituum adjutus venenum ad decimum ſeptimum vel vigeſimum diem protenſum concoquere vel edomare potis fuerit,* p. 220. *Intereà variolæ ſeſſiles, depreſſæ & aridæ manent, neq; ſalivationem inſignem, intumeſcentiam extremorum aut Urinæ profluvium comites habent,* p. 221. *Maturatio variolarum mediarum proxime ad benignas accedentium,* ibid. *Licet primo maturationis die in medio deprimantur, tertio tamen vel quarto acuminantur, quinto exareſcere incipiunt & die morbi decimo tertio vel decimo quarto æger revaleſcit,* p. 222. *Maturatio variolarum mediarum cum ſalivatione, Urinæ profluvio,* &c. *conjunctarum,* p. 222. *Duratio hujus ſtadii incerta, ad dies* 4, 6, 8, 12. *vel ampliùs protenditur,* p. 223. *Salivatio variolis non maturatis declinans, lethalis, niſi compenſetur profluvio Urinæ immenſo, vel extremorum intumeſcentia,* p. 225. *Ma-*

titio

va-

exanthematum non fidendum, Æger enim non est ex periculo evasus in declinationis stadio, nisi Parotidibus vel aliquo alio modo venenum prorsùs eliminetur, p. 281 *Diagnosis variolarum benignarum in hoc stadio. Nono morbi die declinare incipiunt & demum die saltem* 12. *in tubercula arida & subfusca sensim mutantur. Æger interim est ἀπυρεἶος & appetitu integro utens*, p. 282. *Diagnosis variolarum mediarum proximè ad benignas accedentium. A benignis non differunt, nisi quod serius, nempe* 13, *vel* 14. *morbi die primum declinare animadvertuntur*, p. 283. *Diagnosis variolarum mediarum proximè ad malignas accedentium*, p. 284. *Infirmitate spirituum Ptyalismus, Urinæ profluvium & intumescentia capitis & artuum derepente declinant, secundo febris revirescit, exanthemata nigrescunt, exarescunt vel saltem pure minus laudabili semiplena manent, phlegma viscidum ægros suffocat, ideo, nisi æger intra triduum moriatur, hoc stadium protrahitur*, p. 285. *Diagnosis variolarum malignarum in hoc stadio, speciatim confluentium & cohærentium ad malignas prope accedentium. Primo febris est maligna & continua, secundo variolæ ne minimam maturationem assequi valent, unde efflorescentia ab ipsâ eruptione completa declinat. Hæmorrhagiæ immensæ, petechiæ, maculæ purpuræ & nigræ in Cuticula efflorescentes morbi indolem demonstrant. Plerique intra triduum, octavo scilicet vel nono die trucidantur; qui autem evadunt raro ante vigesimum diem hocce stadium emetiuntur, & quidam hectico calore & ἀνορεξίᾳ fatigati demum* 30, *vel* 40. *die Carie ossium obeunt*, p. 287, & 288. *Variolarum cohærentium & admodum frequentium propius ad medias accedentium diagnosis in hoc stadio. Dignoscuntur præcipuè à mediis febre continua post Crisin. Stadii terminus est incertus; raro in iis qui evasuri sunt, ante* 17, *vel* 18. *morbi diem finitur*, p. 289. *Discretarum variolarum malignarum diagnosis in hoc stadio. Dignoscuntur,*

1. à

1. à febre concomitante, 2. symptomatis peculiaribus, & 3. duratione stadii protensiori, p. 290. Prognosis, p. 291. Declinatio morbi cum ἀπυρεξία & appetitu restituto conjuncta optime significat. Febris declinationem excipient, male. Febris ab initio morbi continua, & in declinatione variolarum exacerbata, mala, p. 292 Febris quæ durante exanthematum maturatione intermittit vel remittit, est benigna, sed facillime in malignam mutatur, nisi ante tertium Paroxysmum tollatur. Febris in declinatione exulans, bonum. Petechiæ seu vesiculæ miliares in declinatione variolarum efflorescentes malum, p. 293. Deliria, Vigiliæ, &c. pejus in declinatione quàm in aliis stadiis. Hæmorrhagiæ, maculæ nigræ, micturitio, fluxus alvi, sudores colliquativi, deliquia, anhelosa respiratio, deglutitio impedita male significant. Ἀνορεξία, calor hecticus, & tussis cariem ossium & Phthisin denuntiant. Salivatio declinans ante maturationem exanthematum sine profluvio urinæ febrem reducit, p. 294. Scabies saniosa & purulenta est causa porriginis & fovearum, p. 296. Indicationes curativæ, 297. In benignis totum naturæ committendum: stadio finito Catharticis utendum, p. 298. Curatio variolarum malignarum & mediarum ad malignas prope accedentium in hoc stadio, p. 298. Ipse Sydenhamius saltem in hoc stadio alexipharmaca & vinum generosissimum concedit. Febris recidiva in his variolis curatur Cortice Peruviano, p. 299. Modus utendi Cortice Peruviano, p. 300. Curatio variolarum vere malignarum in hoc stadio, p. 302. Quibus alexipharmacis utendum sit, p. 303. Dosis & tempus exhibendi, p. 304. Symptomatum in hoc stadio correctio, p. 305. Methodus Purgandi post variolas, p. 308. Catharsin auspicari par est enematis Catharticis oleosis lubricantibus ob metum colicæ torminosæ Enema mihi familiare. Fotus tono recti Intestini restituendo idoneus, p. 309. Fæces induratæ forcipibus ereptæ ex ano, p. 310. Cathartica

me-

Menda Typographica majoris momenti ſic corrigat Lector.

P. 5. l. 5. adde *afficitur*; p. 13. l. 10. lege *perfectâ*; p. 16. l. 2. lege *liberati*; p. 26. l. 10. adde *unum*; p. 27. l. 6. loco *Morbi* lege *ejus*; p. 30. l 21. lege *papillas*; p 46. l. 23. lege *liberali*; p. 50. l. 11. lege *Tiliæ*; p. 53. l. 21. lege *lacte*; p. 83. l. 24. adde *Febre*; p. 84. l. 21. dele *ſæpiùs*; p. 87. l. 3. lege *&c.* p. 90. l. 10. lege *Morbo*; p. 93. l. 4. lege *vel*; p. 105. l. 20 adde *qui*; p. 114. l. 11. dele *in*; p. 119. l. 26. dele *Variolæ*; p. 121. l. 9. lege *ominatur*; p. 123, l. 28. lege *ut*; p. 150. l. 18. lege *gradu.* p. 151. l. 3. lege *compendiariâ*; p. 153. l. penult. loco *enim* lege *autem*; p. 157. l. 13. loco *protendi* lege *excruciari*; p. 159. l. 7. adde *quo ſpiritus*; p. 161. l. 4. lege *Applicentur.* p. 179. l. 30. lege *vehementibus*; p. 183 l. 3. *plana*; p. 191. l. 28. lege *patientis*; p. 199. l. 19. lege *collineent*; p. 205. l. penult. lege *colliquativos*; p. 206. l. 20. lege *Tuſſim atrocem & ferinam*, l. 28. lege *negligere*, l. 30. lege *cohibere*, l. 32. lege *demulcere*; p. 235. l. 30. lege 13. p. 240. l. 16. lege *procraſtinatur*; p. 258. l. 9 lege *Hiſt.* 43. p. 260. l. 9. lege *adblandiantur*; p. 269. l. 19. lege *peractam*; p. 270. l. 23. lege *indicationum*; p. 273. l. ult. lege *detumeſcentiæ*; p. 277. l. 7. lege *Si quis*; p. 278. l. 9. lege *nequeant*; p. 285. l. 29. lege *coeunt*; p 291. l. penult. dele *prognoſtica*; p. 203. l. ult. loco *ſi* lege *in*; p. 315. l. 5. lege *Diarrhœæ*; p. 323. l. 21. lege *ſive*; p. 325. l. 12. lege *obſtruentem*; p. 359. l. penult. adde *Epidem.* p. 393. l. 22. lege *Addatur*; p. 396. l. 3. lege *Ægrotans*; p. 400. l. 28. dele *ſequentem*; p. 424. l. penult. lege *Diſcretas Variolas*; p. 430. l. 5. lege *innixus*, l. 7. lege *vomuit*; p. 435. l. 28. lege *ſublatis*; p. 448. l. 15. lege *quo*; p. 451. l. 3. lege 24. p. 468. l. 19. lege *Deacle*; p. 482. l. 11. lege *Maxillæ*; p. 483. l. 20. lege *liberali*; p. 495. l. 29. lege *ſine*, p. 498. l. 12. dele *ex*; p. 499. l. 9. lege *reſtratas*; p. 508. l. 30. lege *Ægræ*; p. 510. l. 11. lege *Nova ſoboles.*

Exer-

Exercitatio Tertia
De
Febribus Inflammatoriis universalibus.

Cap. I.

De Febribus Inflammatoriis, & Colliquativis, in genere.

Spiritus animales in hisce Febribus *Veneno* arctiùs implicatos, ac longè magis irretitos esse, quàm in Febribus *Intermittentibus* puris, vel *Remittentibus*, abundè probat nisus ille laboriosus, & conatus quo sese expandere, & hostem adoriri moliuntur. A Spasmis fibrillarum, quarum tubulos sanguis præterfluens perpetuò irrigat, Dolores lancinantes; à stagnatione Sanguinis & Ichoris extravasati Tumores dolorifici *Febrium Inflammatoriarum* comites oriuntur, & sensim augentur. Haud dissimilem, sed forsan majorem Spirituum nisum prodit Agitatio illa humorum perpetua, quæ enormes Evacuationes sursùm deorsúmve, vel utrobique in *Febribus Colliquativis* excitat. Quocirca *Vene-* Cap. 1.

Cap. I. *num* vi lacessendi præter solitum donatum, robore Spirituum intereà integro, Causam esse horum Morborum *efficientem* statuo: Spiritus nimirùm non uti in *Febribus Malignis* delentur, sed *Veneno* illaqueati irritantur, atque inde insolitâ luctatione, ac nisu spasmodico orgasmum efferatum concitant, donec eorum robore demum fracto, Natura succumbat. Hasce enim Febres in *Malignas* paulò ante funestùm diem mutatas sæpissimè videre est, à quo tempore viribus Spirituum planè deletis, haud ampliùs viget *Inflammatio*, *Dolor* aut *Tumor*, uti in Principio; plurimùm etiam vel sponte suâ vel arte sistuntur enormes Evacuationes; Cerebrum enim ac Genus Nervosum in hâc ultimâ ac fatali scenâ fere solummodo petitur, atq; *Comate*, *Deliriis*, *Subsultibus Tendinum*, cæterísque triumphatæ Naturæ ac Spirituum deletorum Symptomatis lacessitur. Haud igitur immeritò Febres *Inflammatoriæ* & *Colliquativæ* in *Classe* Febrium ante *Malignas* locum sibi vendicant, immediatè verò post *Intermittentes* & *Remittentes*, quibus sanè, præsertim *Spuriis* & *Mixtis*, sunt cognatæ, & periodicis exacerbationibus Naturam suam sæpenumerò produnt, atq; in isto statu *Cortice Peruviano* debitè exhibito non minùs quam συνεχεῖς vel ipsæ *Intermittentes* profligantur. Quandoquidem verò istæ Febres cùm *Inflammatoriæ* tùm *Colliquativæ* pro varietate partium, membranarum,

branarum, glandularum & viſcerum affectorum, faciem Morborum diverſorum induant, Indicationes quadantenùs diverſas miniſtrent, diverſámque curandi Methodum poſtulent; Sermonis generalis filum contraham, & multifarium hoc penſum majoris perſpicuitatis gratiâ, in Capita diſtinguam, ac primò de *Inflammatoriis* Febribus dicendum eſt, deinde de *Colliquativis*. Cap. I.

CAP. II.

De Febribus Inflammatoriis in genere.

Cap. 2. FEbris *Inflammatoria* ea eſt quæ habet notabilem alicujus *Membranæ*, *Glandulæ*, *Viſceris* vel *Artûs* Inflammationem ſibi conjunctam, non autem antecedentem. *Notabilem* & *Conjunctam* dico, quia *Furunculi*, aliæque minoris notæ Inflammationes partem aliquam externam paſſim obſident, cùm tamen *Febris* præſentis indicia non adſint, quia iſtæ *Inflammationes* accidentales à peculiàri ſingularis alicujus partis, potiùs quàm ab univerſali Spirituum & Sanguinis ἀταξίᾳ oriuntur: Cùm verò iſtiuſmodi accidentales *Inflammationes* magis notabiles fiant, Febrem Symptomaticam nonnunquam accendunt, præſertim ubi Viſcerum aliquod, vel Membrana nobilior iis afficiatur, cujus dolor perpetuus, atq; indies creſcens, tonum Spirituum ac Craſin Sanguinis multùm interturbat, ac demùm evertit. At hanc Febrem à ſingularis partis dyſcraſiâ primùm ortam, quæq; parte affectâ in ſtatum integrum reſtitutâ, ſponte cedere ſolet, ab inſtituto præſenti alienam impræſentiarum omitto. In *Morbis univerſalibus primariis* (quæ noſtra provincia ſunt) pro variâ partis inflammatæ textura, ſive fuerit Glanduloſa, Tendinoſa, Membranacea,

branacea, vel Muſculoſa, Speciem admodùm variam Inflammatio induit. Interdum Membrana efflorefcentiâ merâ, ſine Dolore vel Tumore, afficitur; & iſta efflorefcentia rursùs vel plana eſt & æqualis, uti *Cuticula* in *Febre Scarlatinâ*, vel interpuncta, ut in *Morbillis.* Aliquando Membrana inflammata inæqualis evadit, atq; ad exulcerandum apta, non ſine dolore & ardore; Talis eſt Inflammatio Cutis veræ in *Variolis*, *Eryſipelate* & *Herpete.* Glandulæ inflammatæ in *Ophthalmiâ* copiam Ichoris puriformis effundunt; Glanduloſæ Oris & Faucium partes in *Anginâ* & *Odontalgiâ* Lymphæ ſalivalis magnam copiam exſpuunt, non ſine tumore notabili & dolore excruciante. Muſculi autem & Parenchymata viſcerum Tumore, Dolore, Ardore cruciantur, & demùm Apoſtematis pure copioſo refertis fœdantur. Muſculorum Tendines in extremis Artubus aut Articulis conſtricti, ut in *Arthritide* & *Rheumatiſmo* utut exquiſitiſſimo dolore, ardore flagrante, ac tumore in immenſam molem aucto afficiantur, nuſquam exulcerantur. Adeò diverſa eſt harum Inflammationum, atq; Symptomatum inde ſubortorum indoles, ut paſſim apud Authores, quaſi Morbi toto cœlo diſtantes, nominibus diſtinctis, (*Rheumatiſmi ſcil. Morbillorum, Variolarum, Eryſipelatis*, *Herpetis*, *Apoplexiæ*, *Spaſmorum*, *Phrenitidis*, *Ophthalmiæ*, *Odontalgiæ*, *Otal-*

Cap. 2.

 giæ,

Cap. 2. *giæ, Anginæ, Peripneumoniæ, Pleuritidis, Colicæ, Inflammationis Testiculorum, Mammarum, Hepatis, Renum, Vesicæ urinariæ,* &c.) designentur, respectu habito ad Symptomata vehementiora à texturâ partis affectæ orta, potiùs quàm ad *Febrem Inflammatoriam* & venenatum Fermentum intùs delitescens, quod Symptomatis causam dat. Unde pagina curationis utraq; *V. S. Epithematis, Fotibus, Linimentis, Haustibus anodynis, Emulsionibus, Apozematis & Julapiis temperantibus*, cæterísque id genus Remediis ad Symptomata spectantibus adimpletur, dum sicco pede Morbus primarius, unà cum ejus Causâ præteritur, (quod in *Erysipelatis, Rheumatismi, Pleuritidis*, cæterarúmque Febrium Inflammatoriarum curatione, quotidianâ Observatione patet) & eâ ratione Morbi vel diutissimè protrahuntur, vel Ægroti artificiosè occiduntur. Quam ob causam, hasce Febres, quibuscunque nominibus sparsim apud Authores hîc illic designatas, in unum Fasciculum collectas, in species certas partiri ac dividere lubet, ut Indicationes curativas veras pro ratione partis inflammatæ variâ ex rei ipsius naturâ eruam, atque Methodum Curationis ad Rationis normam accuratam, & minimè Empiricam instituam, Disquisitione generali priùs habitâ de Naturâ peculiari, Causâ, stadiis ac gradibus diversis, Signis Diagnosticis

ſticis & Prognoſticis, atque Curativis harum Febrium Indicationibus. Cap. 2.

Febris Inflammatoria Natura.

Quod ad Naturam *Febris Inflammatoriæ* attinet, illa parùm à Συνεχεῖ præſertim *ſpuriâ* diſtare deprehenditur, niſi quod *Horror*, *Rigor*, cæteráque id genus colluctantis Naturæ Symptomata in primo Morbi inſultu, quia Spiritus plùs ſolito irretiti, non adeò liberè hoſtem adoriuntur, magis ingraveſcant, atque diutiùs protrahantur. Quamprimùm verò ſeſe expandere incipiant, Artus aliquis, Membrana, Glandula, vel aliquod ex Viſceribus, (ſive quia Venenum hanc vel illam partem præ cæteris petat, ſive quia pars naturâ debilis ſit, vel nuper à frigore injuriam acceperit,) illicò, ob ſpaſmodicam fibrillarum contractionem, dolore punctorio & vellicante corripitur, modò ob peculiarem ſuam texturam ejuſmodi Senſationis non fuerit incapax: Atq; inde demùm fluxu Sanguinis libero per tubulos fibrillarum coarctatarum quadantenùs præpedito, ex cruoris ſtagnatione Lympha acris in partibus vicinis extravaſata coacervatur, unde dolore præcedenti tandem Tumor, Ardor & Rubedo ſenſim accedunt, necnon fortior Arteriolarum vibratio, ut Sanguis vi quaſi præternaturali per partes haſce compreſſas & anguſtatas propelli queat. Hæc eſt brevis & aperta incipientis Inflammationis, ejúſque ſignorum Pathognomonicorum deſcriptio, & vera Æ-

 tiologia:

Cap. 2. tiologia: Durat autem *Inflammatio* donec Arte vel Naturâ Venenum Febrile (primaria Inflammationis Causâ) deleatur, vel Spiritus ipsi interimantur, hoc est, donec Crisi salubri vel funestâ certamen dirimatur; licet ut plurimùm, ubi Venenum mitius est, & Spiritus quotidie in certamine superiores evadunt, Febris naturam Συνεχέος participat, & Inflammatio exacerbationibus & remissionibus singulis vel alternis diebus, statâ horâ, alternatim recurrentibus, distinguitur. Quod sæpissimè, (præsertim in Febribus *Rheumaticis* & *Erysipelatosis*) videre est.

Causa Continens & Procatarctica. Causa hujus Febris immediatè *Continens* est, Implicatio Veneni solito major cum Spiritibus, adeò ut non sine multo nisu sese expandentes & hostem adorientes in statum explosivum adigantur. Causa *Evidens* seu *Procatarctica* ab Atmosphærâ petenda est: Siquidem *Anginæ*, *Pleuritides*, *Ophthalmiæ*, *Variolæ*, *Morbilli*, *Febres Scarlatinæ*, cæteræque id genus Febres Inflammatoriæ à particulis deleteriis cum ambiente aëre commistis sæpenumerò *Epidemiæ* evadunt; Quotiescunque autem Sporadicas esse has Febres contigerit, & tantummodò à veneno intus nato ortas, Frigus aëris externi in poros Cutis invadens, œconomiam Spirituum interturbando, atq; inde vires Veneni delitescentis sopitas excitando, Venenum hoc in actum ducere fere semper observatur.

ſervatur. Hinc ratio reddi poteſt, quare Pars à frigore externo maximè affecta, Inflammationi ſubſecuturæ præ cæteris obnoxia ſit, niſi ob debilitatem texturæ Fibrarum alicujus alterius partis præcedentem, vel genium peculiarem Veneni unam partem præ aliâ affectantis, id ſecus evenerit. Cap. 2.

Symptomata Diagnoſtica.

Signa *Diagnoſtica* hujus Febris enumerare & deſcribere forſan haud operæ pretium videatur, cùm vel ex Inflammatione conjunctâ, vel ſi Inflammatio in cute non effloreſcat, & αὐτοψία pateat, ex Dolore, cæteriſque Symptomatis quæ raro ipſum Ægrotantem latent, Febris hæc naturam ſuam ac ſtirpem manifeſtò prodat. Quia tamen Dolorem Spaſmodicum non ſemper Inflammatio comitetur, neceſſe eſt ut *Phlegmonῶν* in Viſceribus & Membranis interioribus Diagnoſin ex aliis fontibus petamus; ſcil. ex *Pulſu*, qui licet in primo Febris inſultu ſit debilis & celer, ob præſentem Spirituum colluctantium depreſſionem; tamen cum ſeſe expandere cœperint Spiritus, indéque maſſam ſanguinis accendere, in magnum & fortem illicò præter modum immutatur; & ex *Urinâ*, quæ utut in principio (uti in affectibus ſpaſmodicis ſemper uſuvenit) clara, tenuis & copioſa reddita fuerit, cum primùm Spiritibus expanſis pars aliqua Inflammatione tentetur, multâ rubedine tingitur, contentis ſaturatur, ac ſedi-

Cap. 2. Sedimentum lateritium deponit; & denique ex *Sanguine* ipso, qui non tantùm in *Rheumatismo* & *Pleuritide*, majoribúsque Inflammationibus, verùm in ipsâ *Odontalgiâ* vel alio quocunque minoris notæ incendio, ob nimium Spirituum motum ac nisum eundem exagitantem, primùm coccineus, (qualis è Corde vel Arteriis exilit) præter modum apparet. Demùm verò post Venæ-sectionem sæpe repetitam, sub dio relictus muco multo obducitur, parte serosâ ex Inflammatione in Gelatinam albam, flavam, æruginosam, vel purpuream pro præsenti Sanguinis diatheseωs ratione concrescente, non aliàs quam in cochleari igni admota concrescere solet.

Stadia, & Gradus differentes. Hasce Febres in duas Classes distribuere necesse est, quarum prima comprehendit *Simplices & Genuinas* Inflammatorias Febres, in quibus Spiritus viribus integris adversus venenatum Fermentum insurgunt, & liberè, utut non sine nisu & conamine multo expansi, vividam in parte designatâ Inflammationem efficiunt. Altera continet *Spurias*, in quibus Spiritus Veneno ferè deleti ac enecati, Inflammationem magis languidam producunt, non sine indiciis delitescentis Malignitatis. Siquidem tantum interest inter *Genuinam* & *Spuriam* Inflammationem, ut Genius ipse Morborum pænè diversus videatur, stadia longè diversa decurrant, eventum sæpenumerò contrarium sortiantur,

tiantur, atque methodum medendi jure merito valde dissimilem postulent. Prætereà, exercitati Medici compertum habent hanc ipsam *Febrem* ad modum Συνεχέων cæterarum sæpenumerò suum Genium mutare, eámque quæ primò *simplex* & *genuina* fuerat, sponte suâ vel ex accidente in *Malignam* facilè transire; & vice versâ. Adeò ut nisi ad hanc Cynosuram attentè respiciatur, Idea hujusce Febris vera ac genuina haud facile formari queat, vel varia ejus indoles in diversis stadiis quæ decurrit, describi: Medicum vero in Prognosticis proferendis, Indicationibus curativis eruendis, ac methodo medendi instituendâ plurimùm hallucinari necesse sit. Verissimum quidem est, Venenum quadantenùs diversum esse, pro varietate partium quas affectat, & Virus quód Cutim vel Cuticulam accendit, esse distinctum aliquo modo ab eo quod Artus vel Viscera impetit, & Febrem Inflammatoriam inde ortam, in omnibus suis stadiis variam indolem prodere, quatenùs cum Inflammatione hujus vel illius partis conjungitur: Hoc autem jam potissimum contendimus, Febrem eandem ipsissimam Inflammatoriam, (sive fuerit *Scarlatina*, *Morbillosa*, *Erysipelatosa*, *Variolosa*, *Rheumatica*, *Anginosa*, *Pleuritica*, *Puerpera*, *Odontalgica*, aut alia quæcunque) plurimum à sese distare quatenùs fuerit *genuina* vel *spuria*. Indeque Medicus qui hisce curationibus præest, Cap. 2.

ante

Cap. 2. ante omnia perſpectum habeat oportet Febris Inflammatoriæ curandæ genium, & utrùm ſit *Simplex* & cùm robore Spirituum vegeto conjuncta, an *Spuria* & mali moris, vi Spirituum fatiſcente. Si quis in hâc re rectè judicium fecerit, in methodo curationis nihil faciet Empiricè, & rariſſimè in eventu præſagiendo à ſcopo aberrabit.

Verùm quo ſtadia varia atque gradus hujus Febris diverſi clariùs innoteſcant, & inde ejus Theoria generalis accuratior formetur, & Prognoſtica, & Indicationes curativæ certiores ſtabiliantur, totam rem (quantum operis inſtituti brevitas patitur) exemplis ſuccinctim illuſtrabimus. Ac primò, Venenum quod propriâ ſuâ Naturâ in *Scarlatinâ* ac *Morbillosâ* Febre cuticulam petit, ejus Fibrillas contrahit, & Membranam demùm inflammat (utut ex hâc Tubulorum conſtrictione & Sanguine inibi ſtagnante rubedo quædam plana & univerſalis vel interpuncta inducatur) ob tenuitatem tamen Membranulæ affectæ, vix aliquam ſenſibilem craſſitudinem vel intumeſcentiam creat, nullúmque ardorem vel dolorem præter pruritum; quippe texturâ quadam peculiari fibrillarum providentiâ Naturæ conflata eſt hæc membrana, quæ ſenſationem potius hebetat quàm acuit. Febris hæc, licet *Simplex* & *Genuina*, tamen more Συνόχȣ uno tenore progreditur, atque durante apparatu efflorescentiam præcedenti (quod ſtadium

Differentia inter Morbillos genuinos & ſpurios.

diuṃ

dium ſpatio bidui vel tridui abſolvit) uſque ad ſtatum à veneno Spiritus ſuperante, *Comate*, *Deliriis*, *Spaſmis*, reliquóque id genus Malignitatis ſatellitio ſtipatur. Efflo-reſcentiâ autem in Cuticulâ apparente, Status Morbi incipit, qui ſpatio tridui finitur, à quo tempore Febris, necnon Inflammatio, cæteráque Symptomata Febrem comitantia (modo Febris fuerit ſimplex) ſponte & ſenſim Criſi profusâ finiuntur; In Conſtitutione autem *Epidemiâ*, ubi à Spiritibus fere enecatis ægrè admodum Venenum ſubigitur, efflorеſcentia ab initio minùs vivida deprehenditur, & ſtatus morbi ad x, xiv, xxiv^tum diem ſæpenumerò protrahitur. Atque hanc Febrem fere ſemper cum *Peripneumoniâ*, *Anginâ*, *Ophthalmiâ* aut graviori aliquâ inflammatione glandulosâ conjunctam, Ægrotantem è vivis ſuſtuliſſe obſervavi. Nonnunquam etiam poſt Inflammationem peractam, Febrem primùm in Simplicem Συνεχῆ, atque inde demum in Σύνοχον verè malignam ac funeſtam tranſiiſſe novi, ubi poſthabito *Corticis Peruviani*, vel cujuſdam alterius Antidoti uſu, Spiritus in certamine *Alexipharmacis* duntaxat ſuffulciebantur. Cap. 2.

Differentia inter Variolas ſpurios & genuinas.

In Febre autem *Variolosâ* & *Eryſipelatosâ*, ubi Venenum ſponte ſuâ Cutim veram, ſenſu exquiſitiſſimo præditam, & incraſſeſcendi capaciſſimam, ſimul ac Cuticulam petat & inflammet, Rubedo, Dolor, Ardor, Tumor, cæteráque Inflammationis exquiſi-

tæ

Cap. 2. tæ indicia accedunt. Cutis in Febre *Variolosâ* Exanthematis ubique referta & interpuncta eſt, quæ deinde in Apoſtemata matureſcunt, & tandem in Ulcuſcula abeunt: In *Eryſipelatosâ*, æquali tumore in magnam molem aucto cutis afficitur, & demùm exulcerata cuticula à Cute ſejuncta, veſiculas Lymphâ acri vel Pure turgidas refert. Spiritus à Veneno in Febre *Variolosâ*, utut ſimplici & legitimâ quadantenùs deletos eſſe ac depreſſos durante apparatu, ſeu primo Morbi ſtadio, à *Comate*, *Vigiliis*, *Deliriis*, *Spaſmis*, cæteríſque Malignitatis indiciis tunc temporis manifeſtis conjicere fas eſt. Hoc ſtadium verò Morbus ut plurimùm bidui vel tridui ſpatio decurrit. Quo finito, intra triduum, cùm Exanthemata ſeſe omnia in conſpectum dederint, Febris ſenſim declinat, & demùm Criticè quaſi exulat. Ubi verò Spiritibus à Fermento magis Virulento diſſipatis, hanc Febrem *Spuriam* eſſe contigerit, Exanthemata magis frequentia, & minùs vivida ab initio apparent, & ob Spirituum debilitatem multò tardiùs matureſcunt, & veneno adhuc intus deliteſcente Febris per totum Morbi decurſum protenſa demum ſub finem maturationis, ſcil. die Morbi xj. xiv. xvij. primùm in Συνεχεῖ, & poſteà, idque ſæpiſſimè in funeſtâ Συνόχῳ terminatur. *Eryſipelatoſa* autem Febris *Genuina*. ab initio uſque ad finem (nimirum à veneno minùs deleterio

orta)

orta) Συνεχὴς indolem refert, & fingulis vel alternis diebus exacerbationibus & remiſſionibus ſeſe alternatim excipientibus genium ſuum prodit. In ἀκμῇ autem ſingulorum Paroxyſmorum inflammatio in partem affectam latiùs ſerpit, vel ſaltem novam occupat, donec demum Arte vel Naturâ febrile fermentum deleatur, aut Spiritibus à Veneno prorsùs triumphatis & enecatis, Febris, Naturâ jam ſuccumbente, in Malignam Σύνοχον, cum Deliriis, Comate, Spaſmis & cæt. conjunctam immutetur. Quo facto, Inflammatione declinante Mors præ foribus adſtat. Ubi vero à Veneno magis deleterio Spiritus irretiti adeò præter modum fuerint proſtrati, ut Dolor in parte inflammatâ mitis ſentiatur, atque Ardor & Rubedo langueant, Febris à primo inſultu eſt planè Σύνοχος maligna, & Eventum funeſtum denuntiat. Cap. 2.

Febris Herpetem comitans, omnium mitiſſima, & ſemper benigna.

Quod ad *Herpetem* attinet, Venenum iſtius Morbi author, Cutim veram ſimul ac Cuticulam ſicut in *Eryſipelate* petit, & utramque inflammat, inibique tuberculos *Semini Milii* referentes hinc inde conglomeratos, & ad exulcerandum aptos efficit, ardore & pruritu potius quam lancinante & ſpaſmodico dolore moleſtos; utut non procul à partibus *Herpete* affectis, ante & poſt eruptionem, dolor *erodens* à ſpaſmodicâ-Fibrarum constrictione ortas ferè ſemper ſentiatur, donec veneno morbifico de-

leto

Cap. 2. leto Spiritus non ampliùs laceſſantur, & à Spaſmodico ſtatu liberali ultrò quieſcant. Hoc facto Dolor, unà cum Ardore, Pruritu cæteriſque Inflammationis præſentis indiciis evaneſcit. Febris hanc Inflammationem concomitans eſt præter omnes alias quotquot ſunt, mitis & benigna, atque ex Urinâ, Pulſu, Linguâ vel Temperie ægrè admodùm perceptibilis, unde de eâ apud Authores altum eſt ſilentium, rariſſimè præterea funeſta eſt. Tempore verò Decubitûs exacerbari ſolet, & *Vigiliis*, *Jactatione inquietâ*, *Calore aucto* & *Siti*, ſeſe aliquatenùs prodere. In ſingulis hiſce Exacerbationibus Inflammatio ſenſim in partes vicinas ſerpit, vel alias diſtantes occupare incipit, indéque nomen *Herpetis* ſortita eſt.

Rheumatiſmus nunquam ſpurius. Quoties verò Venenum pro genio ſuo peculiari Artus petat, eóſque inflammet (uti in *Arthritide* & *Rheumatiſmo*) dolor ſentitur exquiſitiſſimus à firmâ ac ſenſili compage Fibrarum tendinoſarum Spaſmis vellicatâ ortus. Tumor tamen & Ardor non ſemper eodem modo ſe habent, ſed pro copiâ & acrimoniâ ſeroſi laticis, è Sanguine in tubulis Fibrarum Spaſmis anguſtatarum retardato eliciti, ac in earum interſtitiis extravaſati, nunc majores, nunc minores reperiuntur; *Rubor* ſæpe, præſertim ubi Artus majores afficiuntur, nullus eſt; quippe Inflammatio ad cutim non pertingit.

git. Nunquam etiam hic Tumor utut inflammatus in *Apostema* terminatur, quod colluviei ichorosæ è Tendine scatenti proprium est. Febris *Rheumatica*, quæ huic Artuum Inflammationi causam dat, quantum Ego observavi, utplurimùm, sicuti Herpetica antè memorata, est Benigna, *Intermittenti* vel saltem Συνεχεῖ cognata, & exacerbatione, & remissione Quotidianâ vel Tertianâ genium suum prodit, atq; in unoquoque Paroxysmo, vel in alio Artu novam Inflammationem excitat, vel saltem in priori declinantem instaurat. Ad modum *Intermittentium* sæpiùs valdè Chronica est, & nullo certo dierum termino definita, rarissimè etiam invenitur peracuta aut funesta, utut viam sternat ad plurimos fatales Morbos; durat etiam quousque Arte vel Naturâ venenatum Fermentum activum subigatur, & ex levissimâ quâvis occasione in Artis nostræ opprobrium revirescere solet. Nunquam autem hactenùs Febrem hanc *Spuriam* vel Malignam observavi, siquidem quoties ab *Epithematis* vel *Emplastris* repercutientibus ad partem inflammatam applicatis, vel quâcunque aliâ malâ praxi, vel Accidente, venenum derepente auctum fuerit, spiritus inde ex improviso deleti, sicut in *Apoplecticis*, sine luctâ, momento temporis corruunt; ubi verò longo & sæpiùs repetito prælio sensim spiritus vincantur, Chronicâ quâdam *Vomitione* Ἀπεψία, *Vertigine*, *Hy-*

Cap. 2.

C *drope*,

Cap. 2. *drope*, aut alio id genus Symptomate funesto, magis chronico, confectus Ægrotans, gradatim & sine Febre ultimum claudit diem. At de *Rheumatismo* fusiùs posthàc agendum est.

Quod attinet ad Inflammationes *Musculorum*, *Viscerum* & *Glandularum*, illæ omnes ferè sunt ejusdem indolis, sive *Pulmo*, *Renes*, *Hepar*, *Mammæ*, *Testiculi*, *Uterus*, *Glandulæ Pharyngis*, *Oculorum*, aut aliæ quæcunque, à Veneno peculiarem partem affectante fuerint impetitæ, & cum Dolore, Ardore, Rubore & Tumore, cæterisque exquisitissimi hujus Symptomatis Criteriis conjunguntur; & intra circuitum septem vel novem dierum ut plurimùm in Apostemata & Ulcera desinunt. Febris etiam, quæ harum Inflammationum causa est (sive fuerit *Peripneumonica*, *Nephritica*, *Hepatica*, *Puerpera à Mammis vel Utero inflammato orta*, *Testicularis*, *Anginosa*, *Ophthalmica*, vel alia quæcunque, modo fuerit genuina & simplex) est semper benigna, à primo Insultu, usque ad tempus Maturationis, speciem Exacerbationis & Remissionis haud levem quotidiè exhibens (spiritibus nempe à Veneno irretitis potiùs quàm deletis aut fractis.) Posthàc verò cùm die septimo vel nono Pus fieri incipit, post incertos Rigores, Genium Febris *Remittentis* si non *Intermittentis* ipsius palam induit, cum Algore, Calore & Sudore, qui singulis vel alternis diebus, horâ statâ

ſtatâ ſeſe ordine excipiunt ſociata, niſi ex profuſis Venæſectionibus perperam adhibitis, vel aliâ malâ praxi, ſive Accidente ſpiritus nimiùm peſſundentur, atque venenum inde vires colligat, & ſuperius evadat; unde Febris illicò mutetur in Σύνοχον malignam cum Sudoribus Colliquativis, Vigiliis, Comate, Deliriis, Subſultibus Tendinum, cæteriſque Malignitatis indiciis conjunctam. Cap. 2.

Prognoſtica. Hâc Febrium Inflammatoriarum *Theoriâ* ex rei ipſius naturâ petitâ, facilè admodùm *Prognoſtica* generalia inveniuntur, quorum veritatem ut plurimùm eventus comprobabit. Scil. 1° Omnis *Febris Inflammatoria quamvis ſimplex & genuina*, periculoſior eſt, & curatu difficilior, quàm Συνεχὴς legitima, ob Symptomatum vehementiam, quæ à niſu ſpirituum ſuborta, haud rarò vitam Ægrotantis citiùs in diſcrimen ducunt, quàm primarium venenum: Et quoniam curativas Intentiones plures miniſtrat, eaſque nonnunquam inter ſe diſcrepantes. Nullatenùs verò hæcce Febris (generaliter loquendo) *Malignam* æquat, vel quoad periculum, vel quoad curationis difficultatem; quippe ſpiritus inordinatos compeſcere, non adeò difficile eſt, ac deletos reſtituere, quod idem eſt ac ab Orci faucibus Ægrum eripere: Mors enim eſt ſolummodo extinctio flammæ vitalis, ſeu omnimoda Spirituum deletio; ideóque Febris maligna eſt ipſiſſima

Cap. 2. Mors incœpta. 2° *Febris Inflammatoria genuina* cum vegetâ Inflammatione sociata quæcunque fuerit, minus in se periculi continet quàm *spuria*: siquidem hæc, utut cum Symptomatis sub initium minùs molestis conjungatur, semper Naturæ languorem & diminutum Spirituum robur indigitet, indéque Comata, Deliria, subsultus Tendinum, cæteræque funestæ Malignitatis notæ subpullulant. Quo igitur hæcce Febris magis minúsve fuerit *genuina*, eò cæteris paribus plùs minùs periculosa est. 3° Hæ Febres in genere eò magis periculosæ sunt, ac curatu difficiliores, quò intensior gradus Veneni morbifici, & quò nobilior fuerit pars affecta. 4° Quamdiu hæc Febris Συνεχῆ refert, evidentibus ac statis exacerbationibus ac remissionibus sese alternatim excipientibus distincta, quod ad Febrem spectat, res est in vado. Adeò enim mite est venenum, ut spiritus de illo in unoquoque certamine victoriam reportent, & crebris expansionibus Febrem tandem profligent, vel saltem *Corticis Peruviani* opportunè & ritè exhibendi, unde Febris penitùs subigi queat, occasionem ministrant. Hinc fit quòd hæ *Febres*, (ac præsertim *Rheumaticæ*) nonnunquam diutiùs protrahantur ac quasi Chronicæ evadant; rariùs tamen, si unquam, funestæ observentur, nisi postquam speciem suam propriam mutaverint. 5° Ubi verò hæc *Febris* à gradu Veneni sensim aucto

ꝺto à Συνεχεῖ in Σύνοχον transſeat, & Cerebrum Comate & Deliriis, ac Syſtema nervoſum à Spirituum extinꝺtione, Subſultibus ac Spaſmis afficiatur, ut plurimùm funeſta eſt, & curationem admittit admodùm difficilem, ſi ullam. Quod non tantùm in Febribus Eryſipelatoſis, Varioloſis, Peripneumonicis cæteriſque pejoris notæ; ſed in *Scarlatinâ*, *Morbilloſâ*, *Odontalgicâ* vel *Otalgicâ* ipsâ paſſim videre eſt. 6° *Febris* autem hæc quoties à primo inſultu Σύνοχος ſit, & malignitatem ſuam in Cerebro & genere Nervoſo prodat (quod in Varioloſâ, Morbilloſâ & Scarlatinâ Febre ſæpiſſimè accidit) non adeò funeſtum Prognoſticon exhibet, modò ex inſuetâ pulsûs debilitate, & eruptione plus ſolito languidâ, extinꝺtorum ſpirituum indicia non appareant Namque brevi ex Naturæ lege quaſi perfeꝺtâ Criſi, Venenum in partes externas exterminatur, quod primo confliꝺtu ſpiritus fudit ac ſuperavit; Veneno autem (causâ Febris) ſublato, ceſſat luꝺta ac Febris. 7° *Febris* hæc conjunꝺta cum Inflammatione Glandulæ, Viſceris, vel Membranæ cujuſcunque intus ſitæ, periculoſior eſt cæteris paribus, quàm ubi Muſculus vel pars aliqua exterior Inflammatione affeꝺta fuerit: partes enim interiores ſunt magis nobiles, atque munia vitæ ipſi neceſſaria haud raro obeunt, indéque eorum quævis Dyſcraſia, multò magis Inflammatio, funꝺtiones lædendo vel evertendo, non poteſt

Cap. 2.

Cap. 2. non plurimùm toti machinæ officere, atque vitam in ſubitum diſcrimen ducere. Ex. gr. In Febre *Pleuriticâ* & *Peripneumonicâ* à Spaſmodicâ & dolorificâ Pulmonis contractione, ejus Inflammationem comitante, Reſpiratio adeò ad vitam neceſſaria, in tantum præpeditur, uti Ægri ſæpe ſuffocati brevi fatis cedere cogantur. Idem in Febre *Anginosâ* non rarò accidit, ubi ex Inflammatione & Tumore Glandularum *Pharyngis*, vel potiſſimum *Laryngis* altiùs reconditarum, Reſpiratio ſimul ac Deglùtitio cum ſummo Ægrotantis diſcrimine læduntur, vel penitùs abolentur, unde miſellus Æger famelicus ſimul ac ſtrangulatus ſæpenumerò ſummum oppetat diem. Simili de causâ *Febris Phrenetica* fere ſemper funeſta eſt ac peracuta; quia, nempe ob viciniam Meningum Inflammatarum, Cerebrum, Officina ipſa ac ciſterna ſpirituum, nec ſpiritus debitè elicere, nec toti machinæ ſuppeditare valet. At hâc parte œconomiæ animalis eversâ, præcipiti lapſu Automaton corruere neceſſe eſt. Pari ratione, ubi *Inflammato Ventriculo* alimentum ad juges Sanguinis expenſas inſtaurandas haud ampliùs in Chylum convertatur; ubi *Pancreate* aut *Hepate* inflammato, liquor pancreaticus & partes Bilioſæ ægrè in poſterum è maſsâ generali ſecretæ, in eâ congeſtæ maneant, nec ampliùs per proprios ductus in Inteſtina amandentur ad uſus neceſſarios à Natura deſtinatos:

tos: Ubi *Renibus* inflammatis serosæ sanguinis partes non ampliùs inibi secernantur, sed in massâ sanguinis congestæ, spiritus demum quasi inundant ac submergunt, ac in spasmos fatales adigunt; Febris conjuncta ob partis affectæ usum ac dignitatem, naturam æquè funestam ac priores sortitur, utut ruinam non adeò præcipitem inferat. Indéque licet diutiùs protrahatur Morbus, difficillimè tamen curationem admittit. Insuper Fontes ipsius Vitæ *Cor* nempe & *Cerebrum* cum Visceribus Membranaceis cæterísque partibus intus sitis præ cæteris communicant, atque ab iis plurimùm patiuntur; unde tota machina citiùs (ut aiunt) in consensum trahitur: ideoque licet mite fuerit primarium Venenum, Febris tamen conjuncta inde deterior, ac curatu difficilior redditur; quod in *Febre Puerperâ* ab Inflammatione Uteri ortâ abunde patet. Denique omnibus in Medicinâ mediocriter versatis notum est Inflammationem vegetam (ubicunque fuerit) post septimum vel nonum diem in Apostema & Ulcus facessere solere; Atque Ulcus illud in partibus interioribus, ad quas *Abstersivorum* & *Sanativorum* Remediorum vires non fractæ vix, aut ne vix, pertingere queant, magnâ cum difficultate curari, & funestos admodum Morbos accersere. Hujus farinæ est *Vomica Pulmonum*, cui funesta *Tabes*; atque ex Vomicæ rupturâ haud raro *Empyema* æquè

Cap. 2.

Cap. 2. funestum, unâ cum *Febre Hecticâ* & tandem Intermittente subsequitur, unde Febris primaria utut sponte exul, alterâ æquè fatali excipitur.

Indicationes generales. Duo in genere *indicantur* in curatione Febris Inflammatoriæ necessaria: Deletio sc. veneni Febriferi; & Nisûs spirituum venenum adorientium immodici Temperatio, & Symptomatum molestorum & periculosorum inde subortorum allevatio. Primum indicatur à Febre ipsâ, Alterum à genio Febris peculiari quatenùs Inflammationem comitem habeat. Venenati Fermenti virulentiam, indoles Febris varia, non unò modo abolendam indicat, sc. vel promovendo spirituum expansionem *Alexipharmacis*, *Vesicatoriis* & reliquis quæ eorum vires sopitas exsuscitare valeant, quoties ex Inflammatione plùs solito languidâ & genio Febris Σύνοχον sapiente eam esse *Spuriam* appareat, atque spiritus Malignitate deprimantur. Vel tempestivè & copiosè ministrando *Corticem Peruvianum*, sive quamcunque aliam Antidotum, ubi ex vegetâ partis affectæ Inflammatione, atque manifestis Febris exacerbationibus & remissionibus constet, eam à mitiori veneno oriundam Simplicem fuisse, atque Συνεχέος indolem induisse, atque inde sat virium spiritibus superesse ad facultatem Remedii *Alexipharmacam* in actum deducendam. Nisus verò spirituum, seu Orgasmus eorum efferatus ac Spasmodicus, qui

Sym-

Symptomatis dolorificis & periculoſis Inflammationem haud raró comitari ſolitis cauſam dat, cohibendus eſt *Venæ-ſectionibus* repetitis, cæteríſque id genus *Evacuationibus*, ac uſu *Opiatorum* copioſo ac frequenti, &c. Eâ lege tamen ut non ſine evidenti neceſſitate, nunquam veró in Veneni incrementum, & ſpirituum extinctionem promovendam, adeó ut Febris benigna & ſimplex in Malignam vel ſpuriam tranſeat, iſtiuſmodi Remedia exhibeantur. Cap. 2.

Diverſa autem harum Febrium indoles à Nobis jure merito poſtulat, ut abrupto hoc diſcursûs generalis filo, in re tantâ atque ad Praxin ipſam ſpectante, ad ſpecies harum Febrium differentes deſcendamus; quas tam à varietate Fermenti venenati, quàm à Texturâ partis Inflammatione obſeſſæ ſingulari, adeó longè à ſe invicem diſtare obſervavimus, ut jam vita Ægrotantis à Veneno, jam ab Inflammatæ partis affectu in diſcrimen duci videatur; Unde Indicationes Curativæ admodùm diverſæ nonpoſſunt non miniſtrari, atque methodus medendi æquè diverſa poſtulari. Ideóque penſi quod reliquum eſt abſolvemus pertractando ſingula Morborum Capita paſſim apud Authores invenienda, ſeriatim ſecundùm methodum noſtram diſpoſita; Exordium autem ſumemus à Morbis illis qui Inflammatione per totam *Membranam* corpus inveſtientem ſparsâ, vel ab unâ ejus parte in alteram

Cap. 2. alteram serpente aut singulos Artus simul vel successivè occupante insigniti, præ cæteris titulo *Moborum Universalium* potiri videantur. Cujusmodi sunt *Morbilli* & *Febris Scarlatina* in Cuticulâ efflorescentiam universalem excitantes, atque *Variolæ*, *Erysipelas*, *Herpes*, qui Morbi exanthematis & Tumoribus Inflammatoriis totam Cutim veram fœdare solent, & denique *Rheumatismus* qui Artum nunc, nunc alium inflammat ac tumefacit. Posthàc descendemus ad Febres cum Inflammatione alicujus Glandulæ, Visceris, vel Membranæ particularis conjunctas, uti *Apoplexiam*, *Lethargum* cæterosque Morbos soporosos cum Inflammatione partis Cerebri Corticalis sociatos ; Ad *Phrenesin*, *Anginam*, *Ophthalmiam*, *Otalgiam*, *Odontalgiam*, *Pleuritidem*, *Peripneumoniam*, *Colicam Ventriculi* & *Intestinorum.* Agmen denique claudent Febres quas Inflammatio Hepatis, *Renum aut Vesicæ Urinariæ*, *Testiculorum*, *Uteri vel Mammarum*, comitatur.

A *Morbillis* & *Febre Scarlatinâ* incipiam, in quibus venenatum miasma modo singulari massam Spirituum & Humorum exagitat, eamque ita disponit, ut particulæ fermento imbutæ ad poros Cuticulæ adaptatæ, atque inibi secretæ, ejus Fibrillas constringendo, eidem efflorescentiam universalem Inflammatoriam inducant.

C A P. III.

De Morbillis & Febre Scarlatinâ.

Cap. 3.

Descriptio Morbillorum.

MOrbus qui passim apud Authores hoc nomine designatur, est Febris conjuncta cum efflorescentiâ Inflammatoriâ, hîc illic totam Cuticulam distinguente. *Cuticulam* solummodò hâc efflorescentiâ obsessam esse αὐτοψίᾳ constat, quæ inde primo Morbi momento rubedine & levi calore ubique perfunditur, deinde in Morbi ἀκμῇ, quamprimùm scil. acri humore erosa turgescere, atque à Cute verâ separari incipiat, inæqualem quandam asperitatem prodit, demum verò evanescente efflorescentiâ, squammarum ad instar decidit. Efflorescentiam hanc semper, interstitiis figurâ diversâ, oblongâ scil. quadratâ, vel multangulâ præditis, variegatam observare est: namque non unâ continuatâ Inflammatione seu Rubedine, uti in *Febre Scarlatinâ*, perfunditur Cuticula. Quo Criterio duntaxat hæc efflorescentia ab alterâ quæ *Febrem Scarlatinam* comitatur dignoscenda est. Dolor autem hanc Inflammationem, utut à constrictione Fibrarum Cuticulæ ortam non comitatur, ob causam priùs memoratam. Neque Tumor aliquis palpabilis adest, quippe hæc Membranula tenuissima incras-

Cap. 3. ſeſcere & acuminari more Cutis veræ haud poteſt; Quo pacto præſertim *Morbilli* à *Variolis* dignoſci poſſunt, quæ ab ipſo initio more exanthematum ſive tuberculorum intumeſcentiâ renitente tactui palpantis ſeſe palam produnt. Denique liquor ille tenuiſſimus & acerrimus qui è ſanguine in tubulis fibrillarum Cuticulæ coarctatarum ſtagnante extravaſatus eas corrodit, nunquam in Pus maturatur, (uti in *Variolis* ſolet) ob peculiarem ſuam indolem, ei affinem quæ è Tendinibus & Nervis in Rheumaticâ Inflammatione ſcatet.

Natura Febris Morbilloſæ in variis ſuis ſtadiis.

Febris quæ cum hâc efflorеſcentiâ conjungitur (quod de *Scarlatinâ* & *Varioloſâ* dictum ſit) indolem quadantenùs peculiarem ſortita eſt, cùm enim ſit *genuina* & maximè *benigna* eſt tamen peracuta, quam citiſſimè varia ſua ſtadia peragrat, & nihilominus criſi ſalubri finitur; unde vires Spirituum Venenum adorientium fere integras eſſe conjicere licet. Ex *Comate* autem, *Deliriis*, *Vigiliis*, *Subſultibus Tendinum*, cæteriſque id genus vacillantium Spirituum, à veneno deleterio percitorum Symptomatis vehementioribus, & uno tenore progredientibus à primo inſultu Σύνοχον eſſe ac Malignam ſuſpicari fas eſt. Genium autem ac proſapiam hujuſce Febris clariùs percipiemus ſi rationem diverſorum Symptomatum in variis ejus ſtadiis ſuboriri ſolitorum, conſideremus, ſcil. in Apparatu efflorеſcentiæ; ſtadio ſcil. in quo ex Symptomatis

ptomatis indies auctis Febris ad Incrementi finem pervenisse videatur; In efflorescentiæ vigore, qui statum; atque ejusdem declinatione, quæ Crisin Morbi continet. Cap. 3.

Apparatus efflorescentiæ, & incrementum Febris.

In Apparatu efflorescentiæ, seu primo Morbi stadio, (quod in Morbillis *Benignis* & *Sporadicis* à mitiori veneno intus nato ortis xxiv. horis, aut saltem bidui vel tridui spatio conficitur, utut in *Malignis* & *Epidemiis*, id ad septimum aut octavum diem nonnunquam protendatur) præter *Algorem*, quo spiritus à primo insultu veneni improviso fere enecati & extincti tentantur atque *Horrorem*, *Rigorem*, *Oscitationem*, *Pandiculationem*, *Ægritudinem*, *Nauseam*, *Vomitionem*, *Jactationem inquietam*, *Vertiginem*, *Cephalalgiam*, *Lassitudinem ulcerosam*, *Lumbaginem*, cæteraque id genus Symptomata à primo nisu, seu luctâ difficili spirituum irritatorum, atque inde hostem adorientium provenientia; præter *Sitim* immensam, *Fœditatem oris*, *Cuticulæ ariditatem*, cæteraque Symptomata à Calore, & spiritibus sesè expandentibus orta. Præter hæc generalia Symptomata (inquam) quæ Febrem quamcunque comitantur, *Pathognomonica* quædam quæ nullam aliam præter hanc Febrem, *Scarlatinam* huic cognatam, & *Variolosam* consequuntur, vim Veneni valdè deleteriam, indeque summam spirituum oppressionem, ac massæ humorum Colliquationem significant: Pulsus nimirum *debilis* ac *celer*,

Cap. 3. *ler*, *Reſpiratio* admodum *cita* & *anheloſa*, *Hypochondriorum oppreſſio* & *anguſtia*, *Urina pallida* ac *tenuis*, vel ſaltem *Rubedine* non multùm tincta, aut *contentis* ſaturata, *Affectus Cerebri Comatoſus*, vel *Vigiliæ pertinaces*, *Subſultus* Tendinum frequentes; nonnunquam etiam à contentione ac vacillatione Spirituum *Spaſmi manifeſti*, & *Deliria prorsùs efferata*; *gravativa Palpebrarum debilitas*, *Oculorum Rubedo*, *Punctura dolorifica*, ac *Lachrymæ involuntariæ*, adeò ut Æger oculos difficulter admodùm aperiat, vel lumen aſpiciat: In *Gutture Dolor ulceroſus* ex acri Lymphâ per Glandulas Pharyngis excretâ, *Raucedo clangoſa* ex eâdem Lymphâ Trachæam ſeu Tympanum ſonorum obducente; Tuſſis perpetuò *moleſta*, immanis ac *ferina*, à Bronchiis eâdem acri lymphâ indeſinenter laceſſitis; ſternutatio nonnunquam fere perpetua ab eâdem lymphâ papillis mammillares irritante. Cuncta hæc ſymptomata, tùm Pathognomonica, cùm generalia in hoc ſtadio Morbi indies augentur, donec Febris paulò ante efflorеſcentiam ad ἀκμὴν ſuam perveniat. Atque equidem hoc præpropero Febris incremento, atque repentinâ ſymptomatum vehementiâ *Febris Morbilloſa* genium ſuum maximè prodit: atque ab hâc luctâ ſubitâ & vehementi non tantùm vires ſpirituum fortes & fere integras & veneni gradum moleſtiſſimum eſſe ac deleterium concludere licet, ſed

ſed etiam Febrem ipſam, utut à Veneni exceſſu præter modum Maligna in hoc ſtadio videatur ob vires ſpirituum non irritatione diuturnâ fractas aut fatigatas, Criſin ſalubrem, eamque repentinam habituram fas eſt conjicere, qualem nulla alia Febris niſi *Scarlatina* & *Varioloſa* uſquam habet. Ubi verò in *Morbillis Epidemiis* & verè *Malignis* à veneno ſpiritus plus obruuntur & perfundantur; minùs acriter hoſtem adoriuntur, & ſymptomata ſub initium non adeò ſæviunt; Febris hoc ſtadio longiùs protracto, & Criſi diutiùs expectatâ tardiùs ad ἀκμὴν pervenit, atque ſpiritibus ex his moris maximè proſtratis, eventus magis dubius, ac ſæpe funeſtus redditur.

Cap. 3.

Efflorescentia, & Febris ſtatus.

Vi autem elaſticâ priùs à veneno deleterio depreſſâ tandem ſenſim reſtitutâ, ſpiritus novis viribus aucti hoſtem fugare moliuntur, & per Cuticulam & Glandulas, portas à Naturâ deſignatas, per quas majora venena in ipsâ *Peſte* foràs feruntur, eliminare ſatagunt. In hoc vero agone fibrillæ partium affectarum à ſummâ contentione & orgaſmo ſpirituum admodùm ferocientium ſpaſmodicè conſtringuntur ac vellicantur, atque inde partes affectæ varia Inflammationis ſymptomata pro texturâ ſuâ diversâ patiuntur; *Cuticula* nempe levi *Ardore* & *Rubedine* ſuffunditur; *Glandulæ* autem inſuper *Dolore vellicante*, *Ardore*, & *Tumore* prægrandi corripiuntur. Ab hoc

tempore

Cap. 3. tempore Febris hæcce *primariò Maligna* genium ſuum mutat, & tranſit in verè *Inflammatoriam*; ſpiritus venenum jam aliquantùm ſuperant, *Arteriæ* fortiùs vibrantur, & *Urina* Contentis ac Rubedine ſaturatur. Atque ab hâc efflorеſcentiâ inchoatâ uſque ad ejus completam eruptionem *Status Morbi* durat, & Febris, ejuſque ſymptomata uno eodemque tenore progrediuntur. Citiùs autem vel tardiùs hoc ſtadium decurritur pro differenti ratione vigoris Veneni & Spirituum, ac diversâ indole *Febris Inflammatoriæ* inde ortæ. In *Morbillis benignis* & ſporadicis, ubi ob vegetum ſpirituum robur Virus confertim ubique per Cuticulam quaſi uno ictu eliminatur, ſtatus Morbi ſpatio bidui, vel ſaltem tridui definitè terminatur. A quo tempore Febris, utut cum diris ſymptomatis ante ſociata, tanquam Criſi perfectâ ſoluta, unà cum efflorеſcentiâ derepente evaneſcit. In *Morbillis* autem *Epidemiis* & *Malignis*, quia Venenum intùs deliteſcens vigorem Spirituum Elaſticum deprimit, hæc efflorеſcentia unam partem Cuticulæ poſt alteram occupat, jamque vegeta eſt, jam ſublurida & pallida, prout ſpiritus plus minùs vigent vel deprimuntur. Non raró autem hoc Morbi ſtadium, ancipiti eventu ad decimum ſeptimum, vel vigeſimum uſque diem protenſum obſervavi, & *Anginam*, *Ophthalmiam* vel *Peripneumoniam* funeſtam inde

inde subortam, inflammatis priùs ab efferato spirituum nisu Glandulis in Larynge & Pharynge, vel Pulmone sitis, & deinde exulceratis. Unde Tussis *Ferina* ac perpetua, *Deglutitio* difficilis, *Dolor* Pectoris lancinans, *Anhelitus*, *Strangulatio* ac *Suffocatio* insequebantur, & indoles Febris Inflammatoria manifestior evasit. Demùm verò certamine finito *Crisis* Morbi instat salutaris vel funesta; Salutaris, quoties Venenum prorsùs eliminatum spiritus non ampliùs lacessat; Funesta, cùm spiritus à veneno triumphati haud ampliùs luctam instaurare queunt. Qualiscunque fuerit Crisis efflorescentia cutanea sensim colorem rubicundum mutat, & indies luridior & pallidior fit, donec tandem prorsus dispareat; quo tempore *Fluxus Alvi* suboritur, Lymphâ acri à veneno Colliquatâ, & in habitu Corporis priùs congestâ, jam per Intestina deturbatâ & amandatâ. Qui Fluxus utut primùm levamen Naturæ afferat, modò diutiùs duret, facilè in *Diarrhæâ Symptomaticâ*, *Torminosâ*, imò *Colliquativâ* & funestâ terminatur. Hæc *Crisis* in *Morbillis sporadicis & benignis* ut plurimùm est salutaris, & quam citissimè uti cætera Morbi stadia finitur, Fermento nempe penitùs exhausto, spiritus non ampliùs lacessiti ultrò quiescunt; & massâ Humorum inde non ampliùs agitatâ *Colliquatio* cessat, brevíque spatio Febris sponte exulat, Pulsu, Temperie,

Cap. 3.

Efflorescentiæ declinatio, & Febris Crisis.

D

Cap. 3. perie, Urinâ, & Appetitu, intra paucissimas horas restitutis. *Tussis* etiam, *Oppressio Hypochondriorum*, *Respiratio anhelosa*, *Comatosus affectus* & reliqua symptomata sensim mitescunt. In *Epidemiis* autem & Malignis *Morbillis* declinante efflorescentiâ Febris manet, vel forsan augetur, atque Inflammatione Pulmonis, Glandularum *Faucium* aliarumque partium perseverante, speciem induit *Anginæ*, *Peripneumoniæ*, vel alterius Morbi peracuti & funesti, qui Ægrotantes è vivis tollit, vel in Malignam transit. Quoties autem hæc Crisis salutaris est, Febris in Συνεχῆ plurium dierum, vel *Hecticam* mutatur; quæ si *Cortice Peruviano* vel aliquâ aliâ Antidoto, vel Naturæ Benignitate non tempestivè subigatur, facillimo negotio in Σύνοχον malignam & funestam sæpissimè degenerat; aut Fermento morbifico imperfectè deleto, quod superest veneni post Febris Crisin, *Tussim*, *Respirationem difficilem*, *Inappetentiam*, *Rubedinem* & dolorem Oculorum, aliaque Symptomata infert, & haud rarò fundamenta jacit funestæ *Diarrhœæ*, *Phthiseos Pulmonaris*, *Atrophiæ* universalis, *Anasarcæ* seu *Leucophlegmatiæ*, *Hydropis*, *Ophthalmiæ*, *Scrophularum* aliorumque Morborum Chronicorum curatu admodùm difficilium.

Symptomatum Phænomenis hoc modo explicatis, Genius Morbi & Febris concomitantis Natura perspicuè intelligitur. Atque

que jacto hoc fundamento Causa tam *Continens* quàm *Procatarctica* Morbillorum eruitur, differentes eorum species distinguuntur, signa Præsagientia, & Diagnostica investigantur, Prognostica certa ac comperta proferuntur, Indicationes curativæ veræ desumuntur, & denique Methodus Medendi pro indole Morbi ac Symptomatum diversâ vera, & ratione simul ac usu quondam comprobanda excogitatur. Cap. 3.

Causa Morbillorum Continens seu immediata est Venenum spiritus inquinans, quod non tantùm in primo Morbi stadio Malignitate suâ spiritus obruit, sed massam sanguinis agitando eam in colluviem acrem, præ cæteris omnibus Fermentis colliquefacit; unde ad plures dies Invasionem antecedentes, à quo tempore scil. massa à Fermento delitescenti interturbari incipiat, Colliquatio hæc inchoata haud raró sese prodat, & *Tussim Ferinam, Oculos Lachrymantes* & *Inflammatos*, cæteráque id genus Symptomata producat, quæ omnia statim à primo Morbi insultu mirum in modum augentur. In statu Morbi per Cuticulam copiosa Lymphæ prædictæ colluvies excernitur. Eadem Colluvies tandem Diarrhœâ Criticè eliminatur, & (si quid Veneni post Crisin supersit) Diarrhœes novas Symptomaticas, Ophthalmias, & cæteros priùs memoratos Chronicos affectus excitat, qui huic Morbo, *Febri Scarlatinæ*, ac *Variolis* præ cæ-

Ætiologia Morbillorum.

Cap. 3. teris omnibus ſupervenire obſervantur. Cauſa Procatarctica Morbillorum (ſicut & aliarum Febrium Inflammatoriarum) petenda eſt ab *Atmoſphærâ*, quæ in Morbillis ſporadicis ſemina Morbi latentia in actum deducit, in Epidemiis miaſma venenatum ab extrà in poros Cutis immittit, & ſicut in *Peſte* momento temporis ac ſine Apparatu præcedente ſpiritus inquinat, & maſſam ſanguinis interturbat atque confundit. Quod in Morbillis Epidemiis & Malignis hîc *Londini* poſt Ann. 1670. ad plures menſes publicè graſſantibus contigiſſe memini.

Ratio differentiæ inter duas Morbillorum ſpecies. Ratio differentiæ inter duas Morbillorum Species omninò petenda eſt à differenti Spirituum vigore, atque gradu Veneni ſpiritus delentis diverſo: Siquidem in Morbillis *Sporadicis* ſpiritus minus fracti & diſſipati faciliùs ſeſe recolligunt, indeque brevi ſpatio Morbum ſalutariter judicant. In *Epidemiis* autem & Malignis quaſi Peſtiferâ aurâ perciti & proſtrati ægrè admodùm hoſtem adoriuntur, & ſæpius ſuperati penitùs tandem delentur, aut ſaltem Criſin tardam ac imperfectam efficiunt, & pluribus aliis Morbis exitialibus cauſam præbent.

Antequam hujus Morbi Diagnoſin tradam, neceſſarium duco non minùs ſigna *Præſagientia* quæ Efflorеſcentiam in Cuticulâ ſubſecuturam antecedunt, obſervare, quàm ipſa *Pathognomonica*, ne Venæ-ſectione, Pur-

Purgatione, vel quâcunque aliâ praxi in Symptomatum allevationem, in primo hoc Morbi ſtadio ſeu Apparatu ad Efflorеſcentiam perperàm adhibitâ, præſertim in Morbillis *Spuriis*, *Malignis* & *Epidemiis*, ubi tardiùs ſcil. *5to*, *6to*, *7mo* die efflorеſcentia in conſpectum ventura eſt, quidquam patretur, cujus in ſtadiis Morbi ſubſequentibus Æger pœnas ſerò luere cogatur. Cap. 3.

Signa Morbillos antecedentia & præſagientia.

Inter Symptomata quæ efflorеſcentiam Morbillorum præſagiunt primaria habenda ſunt, quæ Indolem Febris concomitantis *Peracutam*, *Malignam*, & *Colliquativam* eſſe indicant. Febris enim hæc, peracutarum more, à primo inſultu ſatellitio Symptomatum vehementiſſimorum ſtipatur, quæ orgaſmum ſpirituum efferatum produnt, atque Criſin ſubitam inſtare prænuntiant, ejuſmodi tamen ſunt, quæ etiam oppreſſionem Spirituum à Veneno valdè deleterio præſentem indicant, nempe *Deliria*, *Comatoſus Cerebri affectus*, *Subſultus Tendinum*, *Spaſmi* varii, *Debilitas* & *Gravedo Palpebrarum*, &c. Alia ſigna Colliquationem Maſſæ in Lympham acrem & ſeroſam inchoatam eſſe præmonſtrant, *Rubedo* ſcil. *Oculorum*, *Lachrymæ involuntariæ*, *Tuſſis admodùm moleſta*, *frequens*, *pertinax* & *ferina*, quæ *Opii* ipſius vires ſoporiferas planè ſuperat. Veriſſimum eſt, hæc ipſa Symptomata efflorеſcentiam *Scarlatinam*, atque *Variolarum* eruptionem (quæ ſunt cognatæ af-

Cap. 3. fectiones cutaneæ) haud rarò antecedere; vix autem, vel ne vix quidem in gradu adeò intenſo uſquam obſervantur ac in hoc ipſo Morbo. Præterea Medicus accerſitus ab Ægro hiſce Symptomatis affecto, diligenter inquirat oportet, an Ægrotans unquam antea Morbillis laboraverit, nunquam enim in totâ meâ praxi novi quenquam, præter unum puerum, ſecundâ vice hoc morbo correptum. An Conſtitutio aëris præſens ſit Morbilloſa; An Æger nuperrimè conſuetudine ac familiaritate Morbilloſorum uſus fuerit. An aliquis è Conſanguineis hoc Morbo decumbat, de quibus certior factus cautè prædicet Febrem Morbilloſam eſſe (utut ſolito tempore efflorescentia non appareat) vel ſaltem nihil officiosè tentet, quod vel Ægro vel propriæ famæ officiat, modò poſteà Febris ſeſe ab initio fuiſſe Morbilloſam prodat.

Signa Pathognomonica. Certiora autem, atque (ut vocant) *Pathognomonica* hujus Morbi criteria ea ſunt, quæ effloreſcentia peculiaris ubi primùm ſeſe in Cuticulâ oſtendat, ſenſibus noſtris palam exhibet. Hic autem Morbus adeò peculiari effloreſcentiâ inſignitus eſt, ut inde ab alio quocunque cognato Morbo, *Febre* ſcil. *Scarlatinâ*, *Variolis*, *Eryſipelate*, *Herpete*, *Febre Purpureâ Petechiali* vel ipsâ *Crapulosâ* & *Scorbuticâ* huic maximè affini, facilè admodum in ipſis ejus primordiis diſtinguatur. Nempe Morbilloſa Inflammatio

tio in *Cuticulâ* efflorescit, quam quippe crassitudinis palpabilis incapacem, rubedine duntaxat inficit; quo pacto dignosci potest à *Variolis*, *Erysipelate* & *Herpete*, quorum Inflammatio in *Cute* verâ viget, indeque sub ipsum initium tactui palpantis speciem exanthematum, vel tumoris latiùs sparsi, & duritiem renitentem exhibet. Interstitiis etiam interpuncta est hæc efflorescentia, Macularum similibus, incertâ admodùm Magnitudine & figurâ, oblongâ scil. quadratâ, multangulâ præditis, indeque ab efflorescentiâ *Febrem Scarlatinam* comitante discernitur, ubi tota cuticula continuatâ quâdam Rubedine, quasi vino rubro perfusa tingitur. Nec minùs ex incertâ magnitudine & figurâ hujus efflorescentiæ multiplici, eam distinguere licet à maculis *Purpureis* & *Petechiis*, quæ præter colorem Scarlatinum vel purpureum, quem obtinent, semper hìc illic per Collum, Pectus, Brachia vel Crura figurâ exquisitissimè rotundâ sparguntur, ac si à morsu Pulicum ortum caperent. Quâ ratione etiam à *Variolis Confluentibus* secernuntur, quæ utut minutulæ, depressæ ac conglomeratæ sint, semper, vel sub initium figurâ rotundâ donantur. Ab efflorescentiâ etiam illâ *Morbillorum* æmulâ quæ Febrem Malignam à *Crapulâ* vel *Scorbuto* oriundam sæpissime comitatur, exinde dignoscitur efflorescentia Morbillosa, quod illa semper pallidum & lu-

Cap. 3.

Quomodo discernantur Morbilli à Variolis, Erysipelate & Herpete.

A Febre Scarlatinâ.

A Petechiis & maculis purpureis, & Variol. confluentibus.

A Febre Crapulosâ & Scorbuticâ.

 ridum

Cap. 3. ridum colorem obtineat, utpote à nisu Spirituum veneno fere deletorum languenti suborta, rarò etiam ante 7*um*, vel 9*um* morbi diem in conspectum veniat, atque jam etiam regionem Pectoris solummodò occupet; Hæc vero semper vivida ac vegeta appareat, atque utplurimùm incipiat 2*do*, vel 3*tio* Morbi die, utut in *Spuriis Morbillis* unam partem post aliam afficiat, à facie, collo & pectore incipiens, demum ad Thoracem & Abdomen, & extremos usque Artus late sparsa sensim divagetur.

Quo pacto Morbilli benigni & genuini à malignis & spuriis dignoscantur.

A diversâ etiam Efflorescentiæ indole Morbilli ipsi à se invicem præcipuè dignoscuntur, *Benigni* scil. & *Genuini*, à *Spuriis* & *Malignis*. Licet enim *Sporadici*, utpote à mitiori Veneno intus nato orti, generaliter loquendo, sint Genuini & Benigni; *Epidemii* verò, utpote contactu auræ pestiferæ propagati, Maligni & Spurii; Longè tamen certiora hujus differentiæ Criteria ea sunt, quæ Efflorescentia ipsa, atque genius ipse Morbi in diversis suis stadiis exhibet; de quibus in suo loco ante disseruimus.

His ita prælibatis, facile admodum est hujus Morbi eventum prædicere, atque

Prognostica.

Prognostica quæ Ratio simul ac Usus verissima esse comprobabit, sequentia denuntiare. 1° Morbilli *Genuini* & *Benigni* utut à primo insultu Malignitatis participes videantur, utplurimùm eventum habent salutarem, viribus spirituum sine artis suppetiis sponte ex-

expanſis, quippe ex lege Naturæ, modò Cap. 3.
nihil injurioſum officioſe perpetretur, Criſin citam ac ſubitam aſſequuntur, quia Spiritus haud diuturno conflictu laceſſiti, viribus ferè integris potiuntur, quibus in ultimo agone hoſtem ſtrenuè adoriri valent. Notumque eſt, vel Mulierculas & Nutrices regimine ritè inſtituto ſæpenumerò hujus Morbi curationem feliciter abſolvere, ſiquidem peracutus eſt, & minimè periculoſus. 2° *Morbilli* verò *Spurii* & *Maligni*, licet primo inſultu cum Symptomatis non adeò vehementibus ob niſum Spirituum languidum ſocientur, utplurimùm more *Peſtis* * ipſius exitiales ſunt. Hoc Morbo poſt Annum 1670. *Londini* publicè graſſante, tercentos plùs minùs ſingulis hebdomadis periiſſe memini, quorum alii *Anginâ* vel *Peripneumoniâ* acutiſſimâ laborantes in ſecundo Morbi ſtadio derepente ſuffocabantur; Alii aliis modis antè memoratis diem ſuum obierunt. Et reverà tantùm diſtant Morbilli *Spurii* à *Genuinis*, ut fas ſit concludere, quo propiùs hic Morbus ad horum vel illorum naturam accedat, eò plùs vel minùs periculoſum eſſe, & curatu difficilem. 3° *Morbilli Epidemii Sporadicis* longè periculoſiores ſunt, quippe à Veneno peſtifero, & magis deleterio ab extrà admiſſo orti. 4° Morbi hujus *Stadia* inſolito more protenſa peſſimum omen ſunt; Gradum enim veneni intenſum eſſe, ac ſpiri-
tuum

* *Vide Hiſtor.* 1, 2, 6, 8, 11.

Cap. 3. tuum languorem summum significant. Quocirca sera in Cuticulâ efflorescentia, scil. *5to*, *6to*, *7mo*, *8vo* die mala est, atque indolem Morbi Malignam arguit; Quò serior autem, eò pejor, & in Morbillis Benignis Sporadicis, ubi Venenum utpote mitiùs, citissimè difflatur, raró admodùm post tertium Morbi diem incipit, nonnunquam *2do*, vel quidem primo inchoata conspicitur. Efflorescentia autem diutiùs permanens pessimè significat, & quò longiùs post tertium diem, eò pejus; Namque à Febre perseverante indies magis magisque prosternuntur spiritus, & in ultimo agone ad Crisin completam moliendam minùs habiles redduntur: Venenum autem viribus auctum esse inde apparet, quia in hoc statu Spirituum expanso & inflammatorio, non raró * Pleuram, Pulmonem, vel Glandulas Faucium petere solet, & novæ Febris Inflammatoriæ, cum funestissimis Symptomatis conjunctæ fundamenta ponere. 5° Efflorescentia quæ lentó gradu unam partem Cuticulæ post alteram occupat, malum omen est, quippe Veneni vigorem, & Spirituum debilitatem arguit, atque insuper insolitam Febris durationem præmonstrat. 6° Efflorescentia quæ à primo momento nullo certo colore tingitur, sed jam vegetè rubescit, jam sublurida & pallida evadit, sicuti Veneni vires, & spirituum Languorem indicat, ita non minùs funestum eventum præsagit: In

* *Vide Histor.* 1, 2, 5, 8; 9, 11.

In Morbillis enim *Benignis* Spiritus Veneno superiores uno certo tenore influunt, & Efflorescentia usque ad Declinationem eodem modo vegeta ac vivida permanet. Cap. 3.

7°. * Febris post efflorescentiæ Declinationem protensa pessimè significat; inde enim Venenum delitescens & non subactum indicatur, quod spirituum œconomiam interturbat atque exagitat, atque spiritibus deletis, Febrem in Malignam mutet. Denique *Phthisis*, *Diarrhœa*, *Hydrops*, *Scrophulæ*, *Ophthalmia*, *Atrophia universalis*, & reliqui affectus Morbillos Malignos consequentes difficiles admodùm curatu sunt; neque equidem methodo vulgari sanari possunt, quippe à seminio Morbilloso post Crisin imperfectam superstite originem trahant; ideoque non, nisi respectu ad Morbum primarium habito, radicitùs evelli queunt. Quo nomine utplurimùm exitiales ac funestæ habentur.

* *Vide Histor.* 5, 6, 8, 9, 10.

CAP.

CAP. IV.

De Methodo medendi Morbillis.

Cap. 4. *Indicationes Curativæ.*

INdicationes Curativæ in genere duæ ſunt in hoc Morbo; ſcil. extinctio veneni febriferi, quod ſpiritus exagitat, ac humores colliquat, atque Allevatio Symptomatum ab humorum Colliquatione, ac niſu ſpirituum ſubortorum. Quandoquidem verò indoles Febris in variis hujus Morbi ſtadiis diverſa, atque Symptomata diverſa inde provenientia plures, eaſque differentes admodùm Indicationes ſuggerant, eæ non ſeparatim, ſed ſimul cum *Methodo medendi* tradendæ ſunt; ad quam igitur delineandam me jam accingo.

Regimen.

Regimen propter Febrem præſentem hic Morbus commune cum aliis Febribus jure merito exigit, ſcil. Diætam admodùm tenuem, Decubitum in Lecto quietum, & Calorem ſtragulorum injectorum moderatum. Sicut enim Frigus aeris externi Spirituum expanſionem impediendo Efflorescentiam in Cuticulâ retardat; Ita ejus temperies impensè calida Spiritus nimiùm exagitat, unde in ſecundo Morbi ſtadio, cùm lege Naturæ hoſtem ſuperare incipiant, Glandulis Pharyngis, Pulmonis vel Oculorum Diatheſin inflammatoriam impertiunt,

unt, cujus erroris Ægrotans serò luit pœnas, Cap. 4.
Symptomatis *Anginæ*, *Peripneumoniæ* vel *Ophthalmiæ* perperàm atque officiosè accersitis, & variis affectibus Morbosis qui à Colliquatione nimiâ post Crisin peractam sæpe subpullulant. Quapropter Author omnibus sum, ut æquabili & moderato regimine si in quovis alio, saltem in hoc Morbo utantur, ubi re Naturæ commissâ (modò nihil injuriosum officiosè perpetretur) optatum eventum brevi utplurimùm consequamur.

Remedia Pharmaceutica & Chirurgica.

Quod spectat ad Remedia sive Pharmaceutica, sive Chirurgica, ea pro indole Febris in diversis Morbi stadiis variâ, differenti & sæpe contrario planè modo adhibenda sunt. Nihil autem temerè, atque sine evidenti necessitate faciendum est in quocunque Morbi adeò peracuti stadio, ubi Crisis præpropera jure merito, atque Naturæ lege expectatur, & ubi Symptomata efferata quotquot sunt, Crisi instante vel spontè evanitura sunt, vel saltem mitiora evasura, atque intereà robur Naturæ non diuturno conflictu attritum & fractum iis sufferendis sufficiat. Cùm autem ante Efflorescentiam ex *Deliriis*, *Spasmis*, *Comatoso affectu*, *Sternutatione indesinenti*, *Tussi ferinâ*, *Diarrhœâ enormi*, *Vomitione inani*, cæterísque Symptomatis hoc stadium Morbi comitari solitis, constet Febris indolem prorsùs esse Malignam, scil. à Veneno, spiritus de præsenti

Cap. 4. ſenti peſſundante ortam, quodque maſſam Sanguinis in fluorem colliquat, duplex in genere Indicatio exurgit. Quarum prima eſt ut *Expanſio* Spirituum *Alexipharmacis* & *Veſicatoriis* applicatis ſi opus fuerit *promoveatur*, vel ſaltem *conſervetur*, ut viribus Naturæ integris Venenum Morbificum Comatis, Delirii cæterorumque Symptomatum cauſa deleatur vel ſubigatur, quod in hoc ſtatu Spirituum depreſſo, ut in cæteris Malignis Febribus, vires *Corticis Peruviani* aut alterius cujuſcunque Antidoti ſpecificæ ſpernit, ſiquidem totum negotium jam à ſpirituum expanſione dependet. Ideóque nihil, ſaltem abſque evidenti neceſſitate, tentandum eſt quod Ægrorum vires coerceat vel deprimat, utut Symptomata id efflagitare videantur. Quo nomine in hoc Morbi ſtadio à *Venæ-ſectione* (niſi vaſorum Sanguiferorum apertura, vel aliquod aliud grande ac inſolitum ſymptoma id neceſſarium fecerit) atque ab uſu *Opiatorum* liberati, utut Delirium, Tuſſis, Vigiliæ, &c. ea poſtulare videantur, apprimè, atque religiosè abſtinendum eſt; Spiritibus enim quocunque modo diſſipatis Venenum augetur, atque inde Morbilli naturâ *Benigni* in *Malignos* non poſſunt non tranſire. E contra verò non quocunque modo atque Remediis ſine delectu adhibitis ſpirituum exſuſcitationem moliri jam oportet, quippe Criſis in hoc Morbo peracuto haud longè abeſt,

abeſt, quo tempore Natura proprias vires ultrò, ſine Artis adminiculis felicius exercere ſolet, cùm efferatum orgaſmum in Spiritibus ex arte cieri impunè non poſſe ſera doceat experientia. Inde enim Inflammatio Glandularum accenditur, ac reliquorum affectuum moleſtorum & periculoſorum ſtrages Criſin comitatur, & conſequitur. Quocirca par eſt ut *Alexipharmaca* mitiora eligantur, atque in doſi ſolitâ minori exhibeantur, à *Veſicatoriis* autem abſtineatur, aut ſaltem ab eorum frequentiori applicatione, niſi *Spaſmi*, *Coma* ſolito majus, vel indoles Morbi evidenter *Spuria* & Maligna id requirant. Formulam *Julapii* quod ego in hoc ſtadio Morbi (modò ex Symptomatis benignus appareat) præſertim junioribus, qui præ aliis eo ſæpiſſime corripiuntur, feliciter præſcribere ſoleo, ſubjicere non pigebit. ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nig.* $\overline{aa}$ *℥iij. Epidem.* *℥iß. Pulv. è Chel. Canc. comp. Lapid. Contrayerv. vel Goan.* $\overline{aa}$ *℈ij. Syrup. Caryoph. ʒx. vel Sacchar alb. ℥ß. M. F. Julap. de quo capiat Æger cochl. iij, iv, v, vj.* habito reſpectu ad ætatem, tertiâ vel quartâ quâque horâ, phialâ priùs bene agitatâ. Ad ſpiritus etiam refocillandos in promptu ſit Julapium temperatum ſequens ad libitum hauriendum. ℞ *Aqu. Lactis Alexiter. ℥vj. Cinnam. hord. Epidem.* $\overline{aa}$ *℥j. Syrup. Caryoph. ʒx. M.*

Sin

Cap. 4. Sin Febris, hoc Morbi ſtadio ad 4*tum*, 6*um*, 8*um* diem ante efflorеſcentiam protenſo indolem ſuam deleteriam ac malignam prodat, ad *Alexipharmaca* magis calida, eorumque Doſes largiores tutò aſcendere licet, ac ad vires ſpirituum ſopitas exſuſcitandas aliquando neceſſarium eſt. In quorum uſu, in ipſo Febris ſtatu, poſt Efflorеſcentiam inchoatam etiam perſiſtendum eſt, modò efflorеſcentia alternatim vegeta ac pallida ſit, vel unam partem Cuticulæ poſt alteram ſenſim occupet; vel ex ejus inſolitâ duratione Spiritus imperfectè expandi, & genium Febris deleterium eſſe certò ſciatur. Ex. gr. ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā ʒj. M. & divid. in *iv*, *vj*, *viij*, partes æquales, reſpectu habito ad ætatem Ægrotantis, quarum unam ſumat 4*tâ* vel 6*tâ* quâque horâ è Cochl. Julap. ſimplicis ante præſcripti, vel cujuſcunque alterius ſimilis, ſuperbibendo hauſtum ejuſdem. Vel, ℞ *Theriac. Androm. Pulv. Goan.* āā. ʒß. ℈j. ℈ß. *gr. v.* reſpectu habito ad ætatem. M. cum tantillo Syr. Caryoph. F. *Bolus* ſumendus unà cum hauſtu Julapii, repetenduſque ſextâ quâque horâ. Vel, ſpiritibus maximè proſtratis, ubi ex *Syncope* frequenti pateat, eos in conflictu planè deficere, & Febrem indolem planè Peſtiferam ſapere, non incommodè in uſum adhibentur remedia maximè Alexiteria. Ex. gr. ℞ *Theriac. Androm. Confect. Fracaſtor. vel Mi-*

Mithridat. ʒß ℈j. ℈ß. *gr. v. Bezoar. Orient.* Cap. 4.
Rad. Serpent. Virg. āā ℈j. *gr. xv.* ℈ß. *gr. iij iv. v. M. cum tantillo Syrup. Caryoph. F. Bolus*, exhibendus unà cum hauſtu Julapii, repetenduſque ſextâ quâque horâ, donec efflореſcentia vegeta reſtituatur, aut ſaltem inchoetur, & Æger, Pulſu fortiori reddito, à deliquiis liberatus, elaſticitate Spirituum reduce potiatur, Veneno eliminando pari. *Veſicatoriorum* etiam frequentium uſus jam apprimè neceſſarius eſt, ad Spirituum expanſionem promovendam, & flammam in Maſsâ ſanguinis ritè accendendam, quæ aliàs à Lymphâ ſerosâ, in quam Sanguis in hoc Morbo magis quàm in alio quovis liqueſcit, extinguatur. Solicitè autem cavendum eſt nè nimio horum Remediorum uſu, perperam atque ſine neceſſitate adhibitorum, œſtro adeò efferato Spiritus incitentur, ut in ſtadio Morbi ſecundo ubi ad ἀκμὴν expanſi, ac ad Criſin parati ſint, hoſtem non tantum Regiâ viâ per Cuticulam inſequantur, ſed etiam per *Glandulas Oculorum, Pharyngis*, &c. (quod non rarò accidit) eum propellant, atque inde haſce partes Inflammatione moleſtâ afficientes ad Symptomata funeſtiſſima viam ſternant.

Denique ſi ex ſpaſmis in hoc Morbi ſtadio compertum ſit, Spiritus vi Veneni irritatos in niſus adeò nimios ac efferatos paulò ante efflореſcentiam (quod ſæpe accidit) a-

Cap. 4. dactos esse, ut eorum, atque Veneni vires simul præpollentes esse deprehendantur; Vita autem Ægrotantis à nisu Spirituum immodico citiùs ac certiùs quam à Veneno in discrimen ducenda esse videatur; par est ut *Julapium* Cordiale ex *Aquis Cephalicis*, quæ Cerebro ac generi nervoso opitulentur, cum *Cordialibus* commixtis in promptu sit, atque grana aliquot *Pulveris de Guttetâ sive Antilyssi* singulis Bolis & Pulveris dosibus adjiciantur more sequenti. ℞ *Aqu. Flor. Titiæ, Rutæ, Ceras. nigr.* āā ℥iij, *Pæon. Bryon. comp.* āā ℥iss. *Tinctur. Castor.* ʒj. *Spirit. Sal. Armon. vel CC.* ʒss. *Syrup. Pæon. comp.* ℥iss, *M. F. Julap.* ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Pulv. de Guttet.* āā *gr. xv.* ℈ss. *gr. v. M. F. Pulvis.* Vel, ℞ *Confect. Mithridat.* ʒss. ℈j. ℈ss. *gr. v. Bezoar. Orient. Pulv. de Guttet.* āā ℈j. ℈ss. *gr. vj. iv. Syrup. Pæon. comp. q. s. M. F. Bolus.* Imò si nisus Spirituum inde non minuatur, quandoquidem vitalis Indicatio sit maximi momenti, *Laudan. Liquid. Helmont.* (utut spiritus dissipando Veneni vires quadantenùs adaugeat) gutt. *iij. v. viij. x. xij.* Singulis Bolis Cardiacis addantur, donec Spirituum nisu diminuto, Spasmi lethiferi & exitiales soluti fuerint.

Quomodo Colliquatio humorum impedienda est, & Symptomata inde orta tollenda.

Indicatio altera in hoc Morbi stadio est, *Colliquationis* Humorum inordinatæ (quoties opus fuerit) Moderatio; atque *Allevatio* Symptomatum molestorum inde ortorum. Symptomata à *Colliquatione* provenientia

pro

pro ratione Glandularum diversarum per quas Lympha acris & venenata acti per portas patentes protrusa excernitur, sunt admodum varia, *v. g. Tussis ferina & perpetua, Sternutatio molesta & immodica,* à Lympha Papillas mammillares irritante, *Lacrymæ involuntariæ* & copiosæ, cum *Dolore Oculorum mordaci* conjunctæ, denique *Vomitio, Fluxus Alvi enormis* & *Tormina.* Verùm cùm in hoc primo stadio, omnia hæc Symptomata à Colliquatione provenientia, quasi intentione Naturæ in Morbillis maximè Benignis in Machinæ laborantis conservationem induci soleant, atque omnia (præter *Diarrhœam*, quæ jam Symptomatica semper habenda est, ob languorem Spirituum hanc enormem evacuationem consequentem, ob incrementum quod inde Veneno accedit & Febrem quam reddit Maligniorem; atque ob efflorescentiam inde diutius retardatam) omnia inquam præter Diarrhœam, plus molestiæ quàm periculi in se habeant, atque brevi, scil. post Crisin peractam ultrò evanescant, vel saltem mitescant; præsertim verò cùm absque *Opii* usu, aliorumque ejusmodi Remediorum, quæ spiritus subigendo Venenum augent, Febrem magis Malignam reddunt, reliquaque Malignitatis Symptomata periculosissima & funestissima accersunt, ægrè admodùm curari queant; Satius est *Palliativâ Curatione* eorum molestiam, quoties insolito

Cap. 4.

Cap. 4. lito more ſæviunt, minuere, quàm contra Naturæ legem eas moleſtias penitùs tollendo, Ægrotantem ipſum occidere; vel eorum allevationem ejuſmodi Remediis aggredi, quæ neceſſariò indolem Febris magis exitialem reddant, aut priora Symptomata verè funeſta, & à vi veneni deleteriâ orta in gradum intenſiorem provehant.

Ut igitur coerceatur efferata & immanis hæc Maſſæ ſanguinis Colliquatio, quoties hiſce Symptomatis præter modum moleſtis cauſam dat, Æger penitùs abſtineat à *Cerevisiâ*, & quocunque alio liquore fermenteſcibili, qui ſpiritus irritando, & maſſam humorum inde agitando Colliquationem ullatenùs promovere poſſit; atque in ejus locum ſubſtituatur *Decoctum album Sacharo albiſſimo* edulcoratum, *Tinctura Roſarum*, vel *Lac* cum æquali parte *Aquæ* commixtum pro potu ordinario. Inſuper Electuarium Adſtringens ad quantitatem Nucis Moſchatæ 4*tâ* vel 6*tâ* quâque horâ exhibeatur cum hauſtu Julapii ſequentis. ℞ *Pulp. Conſ. Roſ rubr. Diacydon. Fruct. Cynosbat.* āā ℥ß. *Confect. de Hyacinth.* ʒß. vel ℈vj. *Coral. rub. ppt. Bol. ver.* āā ʒj. *Syrup. Myrtill. q. ſ. M. F. Electuar.* ℞ *Aqu. Germ. Querc. Plantag. Cinnam. hord.* āā ℥iv. *Aq. Stephan.* ℥ij. *Syrup. Granat. è Succo Citr.* āā ℥iß. *M. F. Julap.* Ad Tuſſim ferinam ex acri Lymphâ copiosè per Bronchia, Trachæam, & glandulas Faucium ſca-

ſcatente ortam quadantenùs cohibendam, *Saccharum Cant. Succus Glycyrrhiz. Hiſpan.* vel *Trochiſci* ex *Radic. Althææ*, cæteríſque *Mucilaginoſis* cum *Saccharo* confecti, in ore ſæpe & diu teneantur, atque demùm ſoluti ſenſim deglutiantur. Hauſtus etiam *Decocti Pectoralis* calefacti, & cum *Syrup. Althææ, Capil. Vener.* vel quovis alio Mucilaginoſo gratè edulcorati, modò Fluxus alvi præſens non prohibeat, frequenter exhibeatur, unà cum cochl. 1. *Linctùs ex Ol. Amygd. dulc. rec. Syrup. Capil. Ven. & Sacchar. Cant.* confecti. Ad acrimoniam humoris è Glandulis Oculorum exſtillantis demulcendam, *Collyrium* ex *Aqu. Plantag. vel Roſ. rubr.* ℥j. *Trochiſc. alb. Rhaſ. & Sacchar. Cant. alb. ſubtiliſ. trit.* āā ℈ß. confectum, ſæpiùs guttatim in oculos inſtilletur. Ad Sternutationem frequentem ac moleſtam compeſcendam, Lympha acris Papillas mammillares perpetuò irritans *acte tepido* ſæpiùs per Nares attracto demulceatur. Ad *Opiata* autem quia Febrem, atque Comatoſum affectum, funeſtiſſimum Febris Symptoma augent, non niſi extremâ neceſſitate urgente, ſcil. in *Diarrhœâ* contumaci, quæ omnia alia Remedia priùs irrita reddidit, tanquam ad Aſylum confugiendum eſt. In iſto enim caſu vita Ægrotantis ex ſubito virium collapſu, & ſpirituum extinctione à Colliquatione enormi proveniente in citius ac certius diſcrimen ducitur, quàm ab

Cap. 4.

Cap. 4 *Opio* exhibito. Sed jam etiam cautè & parcè, & partitis vicibus ad Fluxum minuendum, potiùs quàm ſiſtendum, atque cum *Alexipharmacis* generoſis ſemper commixta adhiberi debent; Adjiciantur nimirum Bolis, vel ſingulis doſibus Pulveris Cardiaci ante præſcripti, *Laudan. Liqu. Helmont.* gutt. *iij. iv. vj. x. xij.* donec Fluxus decreſcere incipiat.

Quid agendum vigente efflorescentiâ.

In ſtadio autem ſecundo, ubi Febris à Spirituum expanſione, poſt efflorefcentiam incœptam ad ἀκμὴν provectâ, ad ſtatum ſuum demùm pervenerit, indeque genium ſuum mutando, ſaltem ubi Morbus fuerit genuinus & benignus, ſpeciem *Febris verè Inflammatoriæ* induerit, & omnia indicia Malignitatis penitùs evanuerint, nova planè Tragœdia agitur, in quâ nova Symptomata novam ſtragem edunt. Indicationes etiam planè diverſæ vel penitùs contrariæ ſæpiùs miniſtrantur, eæque ejuſmodi quæ non tantum *Opiata* exhiberi, & Venæ-ſectionem celebrari & repeti cum fructu permittunt, ſed etiam nonnunquam poſtulant, & cardo totius curationis in ejus uſu vertitur: ſpiritus enim jam, quaſi vinculis & repagulis diruptis, ferociunt, atque in hoſtem undiquaque inſilientes uno quaſi ictu propulſare incipiunt, idque ſæpe non tantùm per Cuticulæ poros, ſed per Glandulas Faucium, &c. ubicunque datur via. Unde Lympha venenata copioſè in his partibus elicita,

atque

atque ab excandeſcentiâ Spirituum inſolito more calefacta, præſertim ubi error in *Regimine* præcedenti, vel in uſu *Remediorum* præter modum *Calidorum* admiſſus fuerit, non poteſt non partes plurimùm laceſſere, & nonnunquam inflammare, ac demùm exulcerare, indeque novos quaſi Morbos ad claſſem Inflammatoriorum ſpectantes ſcil. *Peripneumoniam*, *Diarrhœam* efficere, &c. Quos morbos comitantur *Dolor* excrucians, colliquatæ Lymphæ immodica per Inteſtina deturbatio, *Reſpiratio anhelosa*, *Strangulatio* ſuffocativa, *Deglutitio* læſa, aliaque Symptomata pro ratione partis affectæ (quæ omnia *Venæ-ſectionem* vel *Opii* uſum exigunt) diriſſima & exitialia. Quibus ſymptomatis laborantes in *Morbillis Epidemiis*, *Londini* publicè graſſantibus, ob Venæ-ſectionem omiſſam vel non maturè celebratam, aut ob prætermiſſum *Opii* uſum, plurimos è vivis ſublatos memini: At poſtquam ex cadaveribus defunctorum qui iiſdem ſymptomatis laborârunt ſæpiùs inſpectis clare perſpexeram Ægros non tam à *Morbillis* ex Veneno primario ortis, quàm à *Peripneumoniâ*, *Anginâ* vel *Diarrhœâ Colliquativâ* periiſſe, à vulgari opinione adversûs uſum Opiatorum & Venæ-ſectionis in quocunque hujus Morbi ſtadio liberatus ſum, plurimoſque prædictorum Remediorum tempeſtivâ & liberali adminiſtratione, * ab ipſis Orci faucibus in hoc Morbi ſtadio ſubitò & feliciter eripui.

Cap. 4.

* *Vide Hiſtor.* 1, 2, 4, 8, 9, 11.

Cap. 4. eripui. Ideóque multo uſu fretus, omnibus Author ſum, ut ſuffocatis & ſtrangulatis in hoc Morbillorum ſtadio (ſive à tumore & inflammatione Glandularum Faucium, ſive Bronchiorum, Reſpiratio & Deglutitio læſæ fuerint) non tantùm *Gargariſmi*, *Epithemata*, *Emplaſtra*, *Linctus*, & *Apozemata* incidentia & expectorantia, unà cum reliquis poſthàc in *Cap. de Anginâ* & *Peripneumoniâ* memorandis adhibeantur; verùm præ reliquis, ut ſanguis copoſiùs educatur, ac ſi Æger Morbilloſo affectu correptus non fuiſſet. Idem in *Ophthalmiâ* moleſta ac periculoſâ faciendum moneo. Atque equidem in hiſce Symptomatis Morbillorum Inflammatoriis eò magis obnixè hoc ſuadeo, quia nullâ aliâ Methodo exulcerationem partis inflammatæ futuram & Phthiſin Pulmonarem, reliquamque Symptomatum diriſſimorum ſtragem inde edendam, ſi Æger ex præſenti vitæ diſcrimine ſuperſtes evadat, præveniri poſſe certo certiùs ſcio. Ad *Fluxum alvi* compeſcendum (quem in hoc Morbi ſtadio adeò enormem haud raròobſervare eſt, ut inde Æger Colliquatione feſtinâ confectus, cum ſummo vitæ diſcrimine, ac ſummo virium collapſu ad Deliquium uſque adigatur) non minùs tutus quàm neceſſarius eſt *Opiatorum* uſus, iſque partitis vicibus pro occaſione miniſtratâ repetitus; Jam enim, ſpiritibus expanſis, non eſt quod *Opiatorum* vires deleterias ut in priori ſtadio ſuſpectas habeamus, modò non adſit *Strangulatio* præſocativa,

tiva, quæ in hoc caſu eſt funeſtiſſima, & Opii uſum non admittit. Cap. 4.

Quid agendum declinante efflo-reſcentiâ.

Efflorеſcentiâ autem peractâ, ſi *Febris* (quod in *Morbillis Epidemiis* mali moris aliquando contigiſſe memini) adhuc ſuperſtes fuerit, & Comate, Deliriis, reliquoque Symptomatum deleteriorum Satellitio ſtipetur, planè conclamatum eſt; namque Natura poſt Criſin fruſtrà tentatam causâ cecidit, atque proinde Spiritus à Veneno adhuc integro oppreſſi, ope Artis rursùs nequeunt excitari, & recens certamen inire. Sin perfectam fuiſſe Criſin jam conſtet, ex Febre penitùs evictâ, *Tuſſi*, *Alvi* Fluxu, cæteríſque tam efferveſcentiæ quam colliquationis Symptomatis diminutis ac demùm ſublatis, nihil prorsùs agendum reſtat; Tantum Catharticis præſertim *Hydragogis*, primùm lenioribus, deinde fortioribus Colluvies ſeroſæ Lymphæ à venenato fermento priùs colliquata, ac in habitu corporis congeſta, per alvum deturbetur. Quam evacuationem magis neceſſariam facit Natura fermenti morbifici quod maſſam ſanguinis præ reliquarum Febrium Fermentis in fluorem colliquat. Lympha autem colliquata niſi Catharticis maturè ſubducatur, *Tuſſim contumacem* demùm in *Phthiſi Pulmonari* funeſtâ terminaturam *Fluxum* alvi *Chronicum*, *Ophthalmiam*, *Scrophuloſos Tumores*, *Anaſarcam*, *Aſcitem*, aliόſque multos Morbos exitiales paſſim infert. Non

tamen

Cap. 4. tamen præproperè priusquàm reliquiæ Fermenti venenati completâ Spirituum expansione penitùs subactæ fuerint, massa Sanguinis *Catharticis* exagitanda est, ne Sanguine præternaturali fluore adhuc affecto, fons perennis Lymphæ serosæ non facilè sistendus è Glandulis Oculorum, vel Glandulosâ tunicâ Asperæ Arteriæ, & Intestinorum scaturiat, & *Tussis, Diarrhœa, Lachrymæ involuntariæ*, cæteráque id genus Symptomata augmentum inde accipiant. Novi puellam cui Alvus tertio die à *Morbillis* evanescentibus *Syrup. Cichor. cum Rheo* ℥ß. & *Syrup. de Spin. Cervin.* ʒj. subducebatur, quæ intra spatium tridui fere centies dejecit, & tantùm non ad animi deliquium adigebatur; quam Colliquationem ægrè admodùm usu *Laudani* repetito sistere valebam: At extunc Puella ad plures annos Tussi perpetuâ, Ophthalmiâ molestâ & incurabili, & aliis Scrophulosis tumoribus affligebatur. Formulas *Catharticorum* sub finem hujus Morbi exhibendorum mihi usitatas adjicere lubet. ℞ *Calomelan.* & *Diagrid. Sulphurat. vel Resin. Jalap.* ā ā *gr. iv. vj. viij. x. xiv. xvj.* respectu habito ad ætatem, M. sumatur in cochleari lactis vel liquoris Possetici frigidi cum Regim. Vel, ℞ *Decoct. Sen. Gereon.* ℥j. ij. iij. iv. *Syrup. de Spin. Cerv.* ʒij. ℥ß. ʒvj. ℥j. vel *Syrup* è *Flor. Persicor.* ℥j. ℥iß. *M. F.* Potio. Atque hoc modo semel vel bis in hebdomadâ al-

vum

vum deturbare ſoleo, Pharmacum repetendo ad tertiam vel quartam vicem. Cap. 4.

Sin ob reliquias Veneni hactenùs non ſubactas, Criſis fuerit magis imperfecta, ut in Morbillis *Malignis* & *Epidemiis*, indeque Febris Συνεχὴς cum Exacerbationibus & Remiſſionibus quotidianis conjuncta ſuperſtes fuerit, eam incunctanter * *Cortice* Peruviano profligare oportet, ne † (quod eveniſſe memini) Veneno ſenſim aucto Febris priſtinam ſuam malignitatem iterum acerſat, (ſiquidem hanc veneni deleterii recrudeſcentiam certo certiùs funeſtam fore ritè exſpectandum eſt) atque finitâ operatione cujuſcunque doſis Catharticæ ad colluviem ſeroſam deturbandam adhibitæ, uſum *Corticis* ejuſdem repetendum imperare, ne ex hâc Sanguinis agitatione Fermentum non penitùs ſubactum de novo proritetur, atque inde Febris vel Remittentem vel Intermittentem referens repullulet.

* *Vide Hiſtor. 4, 7, 8, 9.*
† *Vide Hiſtor. 5, 6.*

Sicuti autem Venenatum hoc Fermentum ſæpenumerò longè ante primum certamen à Naturâ inſtitutum in Corpore deliteſcat, & maſſam ſanguinis variò conturbet, in fluorem colliquefaciat; atque Tuſſi ferinâ, Lachrymatione oculorum involuntariâ, &c. haud obſcurè indolem ſuam prodat, ita reliquiæ hujuſce Fermenti quæ poſt Criſin Febris perfectam ſuperſunt, utut Naturam ad novum prælium proritare nequeant, haud rarò tamen Sanguinis Maſſam diu exagitant, &

Quomodo Symptomata poſt Morbillos remanentia tractanda ſunt.

Cap. 4. & colliquefaciunt, unde poſt Morbillos non rarò Oculi *Inflammatione*, Nares *Coryza*, vel *Ozænâ* moleſtâ, Pulmones *Tuſſi ferinâ* quæ ad Phthiſin funeſtam viam ſternit, perpetuò obſidentur. Vel ex eâdem colluvie in habitu Corporis congeſtâ, *Hydrops*, *Scrophulæ*, cæterique ejuſmodi Morbi ſuppullulare ſolent, qui methodo vulgari vix ſanabiles ſunt. Ideoque *Corollarii* loco hîc oſtendam quo pacto Colliquatio hæc morboſa inchoata ſiſti, atque Symptomata inde orta curari, vel Morbi ſubſecuturi præcaveri, aut præſentes tolli poſſunt. Duo hîc in genere indicantur, ſcil. ut Lympha colliquata in habitu corporis congeſta per ſentinam communem deturbetur, atque Colliquatio nova antevertatur, extinguendo illud Fermenti quod ſupereſt & inter ſpiritus deliteſcit, ope propriæ Antidoti frequenter & copioſè exhibitæ, ut maſſa Sanguinis ab illo non ampliùs agitetur: Et orgaſmum Spirituum Opiatis & Venæ-ſectione ſæpe repetitis minuendo, ut in fluorem in poſterùm non adigatur. Quo pacto ſecundùm Methodum inſtitutam hiſce Indicationibus ſatisfiat, ſymptomata hæc ſigillatim & ſuccinctè percurrendo, liquidò conſtabit. Apprimè autem hîc notandum eſt, Fermentum hocce ſuperſtes, quod poſt Morbilloſam Febrem peractam Spiritus implicat, & maſſam ſanguinis in fluorem adigit, prout intenſius eſt aut remiſſius, vari-

um

um admodùm esse: jam enim instar *acuti* Cap. 4.
Fermenti magis vegetum est, atque utut non satis virium habeat ad certamen febrile recens instaurandum, spiritus tamen ita lacessit & conturbat, ut non tantùm sanguis inde in statu Fluoris permaneat, sed etiam ut calor lentus, & quasi *Hecticus* accendatur. Hic gradus superstitis Fermenti *Tussim immanem*, vel levem & *Chronicam*, *Ophthalmiam*, vel *Diarrhœam* ciet. Jam verò magis effœtum & exhaustum more fermenti Chronici Colliquationem sensim & magis tardam efficit, colluvie potiùs in corpore congestâ quàm per Glandulas eliminatâ; unde *Cachexia*, *Ascites*, *Scrophulæ*, aliique affectus Chronici & pertinaces oriuntur. Juxta differentem hujus superstitis Fermenti gradum, atque indolem colliquationis diversam inde provenientem Indicationes Curativæ diversæ exurgunt, & Methodus medendi diversa adhibenda est. Ubi reliquiæ magis activi Fermenti supersint, necesse est ut antequam subductio Colluviei liquatæ Catharticis tentetur, Colliquatio futura præveniatur *Cortice Peruviano* copiosè exhibito, ut superstes Venenum deleatur; Atque ut *Venæ-sectione* repetitâ, & frequenti *Opiatorum* usu Orgasmus spirituum minuatur. Compertum enim est Massam Sanguinis *Catharticorum*, præsertim fortiorum, usu præmaturè exagitatam, ad colliquandum magis proclivem fieri, atque Symptomatis à Col-

Cap. 4 Colliquatione provenientibus inde plurimum incrementi afferri, unde ad Phthifin & alios graviffimos Morbos via fternitur. Atque hercle! non fine delectu Cathartica in hoc cafu adhibenda funt, inter quæ mitiora tantùm eligenda funt; Cardo enim curationis jam vertitur, non tantùm in colliquati humoris exclufione, quantùm in Spirituum temperatione, & reliquiarum Veneni Colliquationem producentis extinctione. Erroris hâc in parte admiffi, bone Deus! quam funeftos eventus novi, quot Tuffes in Pththifes confummatas, quot leves Oculorum Taraxes in Ophthalmias veras, quot Alvi fluxus in Diarrhœas colliquativas incurabiles tranfiiffe memini! Quoties igitur Æger poft Morbillos Tuffi ferinâ, & perpetuâ vexetur; primo in loco Venæfectio celebretur, & fi opus fuerit, poft unum vel alterum diem iteretur,& unà cum *Linctibus*, *Apozematis Mucilaginofis*, cæterifque Medicamentis *Lenientibus* in *Cap. de Catarrho* memorandis *Cortex Peruvianus* copiosè exhibeatur. Semper etiam addatur, dofi faltem nocturnæ, *Laudan. Liquid. Pilul. è Styrace*, *Philon. Roman. Pilul. è Cynogloff.* ad ætatem Patientis refpiciendo, plus minus, ufque dum ex minoratione Tuffis, & concoctione Phlegmatis conftet fanguinem non adeò colliquefieri ut priùs. Pofthàc alvum licet leniter deturbare Pilulis fequent. ℞ *Pil. Stomách. cum Gum.* ℥ß. ℈j. *gr.*

Tuffis poft Morbillos fuperftitis curatio.

gr. xij. Laudan. Lond. gr. 1. ſemigran. M. F. Pilul. mediocres horâ ſomni exhibendæ. Mane ſequenti propinentur Aquæ Minerales purgant. coct. & Lacte alterat. quæ juxtà alvum movent, ac maſſam Sanguinis leniunt & refrigerant. Quæ quidem Cathartica *4to* vel *5to* quoque die repetantur, ad quartam vicem, Mucilaginoſis & Opiatis Medicamentis una cum *Cortice Peruviano* in Purgationum intervallis jugiter exhibitis. Quo modo Phthiſis Pulmonaris à Morbillis orta curari oportet, antehàc innuimus in *Phthiſiologiæ noſtræ Lib.* 3. *Cap.* 12. quam conſulat Lector. Cap. 4.

Curatio Ophthalmiæ poſt Morbillos ſuperſtitis.

In *Ophthalmiâ* à ſuperſtite Morbilloſo fermento ortâ, Sanguis è venâ *Jugulari* præſertim detrahatur; quo Remedio Venis Oculorum capillaribus ſubitò depletis, moleſtum hoc Symptoma poſt Venæ-ſectionem priùs in aliis partibus incaſſùm celebratam, atque plurima alia remedia fruſtrà adhibita, Spatio 24 horarum tanquam carmine magico allevatum fuiſſe ſæpe memini. Dein reliquiæ Veneni *Cortice Peruviano* deleantur, tandem Lymphæ Colliquatæ reſiduum Catharticis priùs memoratis per Alvum deturbetur, eâ lege tamen, ut poſt ſingulas Purgationes *Venæ-ſectio*, & *Corticis Peruviani* uſus in intervallis iterentur, quoties opus fuerit. *Veſicatoria* nihil hîc valent, utut communiter adhiberi ſoleant, ſed potiùs orgaſmum ſpirituum efferatum, &

San-

Cap. 4. Sanguinis fervorem adaugent. *Collyriorum* Formulæ, & reliqua ad hanc curationem ſpectantia in *Cap. de Ophthalmiâ* poſthàc tradentur.

Diarrhœæ à Morbillis ortæ Curatio.

Sin per glanduloſam Inteſtinorum tunicam, Lympham hoc Fermento venenatam & colliquatam Naturâ deturbare ſatagente oboriatur *Fluxus alvi* moleſtus & contumax, *Catharticis* hanc Colliquationem promovere haud omninò congruum eſt, verùm potiùs *Opiatis* Spirituum Orgaſmum compeſcere, & *Aſtringentibus* omnigenis fluorem Sanguinis ſiſtere, ac *Cortice Peruviano* cum *Opiatis* commixto Venenum ſuperſtes delere, more ſequenti. ℞ *Rhabarb. parùm torrefact.* ℈j. *Diaſcord.* ℈ij. M.F. *Bolus* horâ ſomni exhibendus. Bibat etiam Æger *Decoctum album* pro potu ordinario, & ſextâ quâque horâ capiat ʒiß. vel ʒij. *Corall. rubr. ppt. Ocul. Cancror. ppt. Pulv. è Chel. Cancr. Simpl.* vel alia quæcunque Alcaliſata, * modo in largâ quantitate exhibeantur. Horâ ſomni ſumat *Laudan. Lond.* gr. *ij. iß. j.* vel ſemigran. pro ætate. Vel Electuarii noſtri Adſtringentis & Opiati in *Cap. de Diarrhœâ* memorandi, quantitas nucis Juglandis plus minus pro ætate quartâ quâque horâ miniſtretur. Fluxu alvi quadantenus hoc pacto ſedato, reliquiæ Veneni *Cortice Peruviano* partitis vicibus exhibito, & cum *Laudano* ſemper commixto penitùs delendæ ſunt: Utut enim viribus *Opiatorum* & *Adſtringentium*

* *Vide Hiſtor.* 10.

ſtringentium Fluxus quadantenùs ſiſti poſſit, tamen ex levi quâcunque occaſione recrudeſcere ſolet, modò quidquam Fermenti ſuperſit; Eo autem ſubacto, maſſa humorum priſtinâ firmitate iterum potitur. De his verò fuſiùs & exprofeſsò poſthàc in *Cap. de Diarrhœâ* diſſeremus. Cap. 4.

Ubi verò effœtæ ſunt Veneni reliquiæ, & Chronici fermenti indolem ſapiunt, Indicationes prorsùs diverſæ, ſi non contrariæ exurgunt; nempe ut Catharticis appropriatis *Phlegmagogis* dictis, iiſque fortioribus, & ſæpe repetitis, quæ receſſus Corporis intimos penetrent, atque ſaburram inibi deliteſcentem in fluorem adigant, liquor Colliquatus per ſentinam communem deturbetur: Et ut reliquiæ Veneni effœti, Antidotis quæ ad Fermenta Chronica adaptantur, iiſque variis, pro multiplici Fermentorum indole, deleantur. Quoties Lympha in Glandulis congeſta, à ſegni hoc fermento, ſenſim lenteſcit, & *Strumoſos Tumores* generat, *Incîdentibus & Attenuantibus* Remediis (quæ humores glutinoſos abſtergant, in fluorem adigant, ac per Inteſtina, Ureteres, vel poros Cutis excernant, res agenda eſt modo ſequenti, ℞ *Calomelan. Diagrid. Sulphurat. vel Reſin. Jalap.* ana ℈j. *gr. xv.* ℈ß. *gr. v.* plus minus pro ætate, M. F. *Pulvis* ſumendus è Cochleari 1. Liquoris Poſſetic. frigid. mane cum Regim. repetenduſque *5to* vel *6to* quoque die dum opus fuerit.

Curatio Strumarum à Morbillis ſubortarum.

Cap. 4. rit. Vel, ℞ *Fol. Sennæ* ʒiij. *Agaric. Trochiscat.* ʒij. *Semin. Anis.* ʒj *Coq. in Aqu. F. q. s. ad* ℥iv. *Colaturæ add. Syr. de Spin. Cervin.* ℥ß. *vel* ʒvj. *M. F.* Potio pro adultis; Detur mane cum Regim. repetaturque quarto quoque die. Diebus intermediis bibat Æger Decoctum sequens pro potu ordinario. ℞ *Sars. optim.* ℥vj. *Rad. Chin* ℥ij. *Lign. Sassafr. Santal. rubr. Rasur. CC. Ebor.* āā ℥ß. *Passul. major.* ℥iij. *Coq. in Aqu. F.* (post debitam infusionem) ℔*xij.* ad *vj.* Colatura servetur in lagenis vitreis ad usum prædict. Horis etiam Medicinalibus, diebus à purgatione liberis, capiat *Emulsionem* sequentem. ℞ *Milliped. vivor.* nº 100, Contund. & tere in Mortario marmor. sensim affundendo *Aqu. Fœnicul. Petroselin.* āā ℥iß. Colaturæ fortiter expressæ adde *Syrup. è v. Rad.* ʒvj. M. Vel, ℞ *Calc. viv.* ℥vj. extingu. in *Decocto Sarsæ* ante præscript. ℔*iij.* dein cola; Sumat Æger ℥*ij. iv. vj.* ter in die horis medicinalibus. De his autem fusiùs differendum est in *Cap. de Scrophulis.*

Hydropis à Morbillis orti Curatio. Cachexia verò sive speciem induerit *Anasarcæ*, sive *Ascitis*, Indicationes quadantenùs alias ministrat, atque Methodum medendi aliquatenùs diversam postulat. *Chalybs* in utroque affectu multo usu comprobatur, tanquam Antidotus Herculea, quæ sola vires hujus Fermenti Chronici frangere & delere potest, atque inde Colliquationem

tionem humorum futuram ſiſtere; unde fibræ partium affectarum non ampliùs humore anguſtatæ tonum & robur ſuum nativum ſenſim recuperant, & interſtitia fibrarum non ampliùs lymphâ recens Colliquatâ infarcta & obſeſſa, ab *Obſtructionibus* penitùs liberantur. Quo nomine magnum hoc Remedium apud veteres Medicos *Ecphracticum* ſemper audiit, ac in Chronicis affectibus debellandis æquè decantatum fuit, ac hodiè *Cortex Peruvianus* in Acutis. Cardo enim Curationis in quâcunque *Cachexiâ* ſeu *Leucophlegmatiâ* ſive *Aſcite*, in aſſiduo hujus Antidoti uſu vertitur. Licet enim centies Catharticis Lympham congeſtam per alvum deturbes & ſubducas, modò Fermentum Colliquativum propriâ ſuâ Antidoto non ſubigatur, citiſſimè recrudeſcit Morbus. Ideoque in intervallis ab uſu Catharticorum liberis in utroque affectu *Chalybeata* aſſiduè exhibeantur in Formâ *Pilularum, Bolorum, Electuariorum, Extractorum, Syruporum, Tincturarum*, &c. quorum formulas hîc loci deſcribere ſuperſedeo, cum ad *Cap. de Cachexiâ, Leucophlegmatiâ & Aſcite* ſpectent. Cap. 4.

Lympham autem congeſtam non eodem modo in utroque affectu deturbare licet, namque in *Anaſarcâ* tonus fibrarum univerſaliter evertitur, unde Æger fortiora Cathartica difficulter admodùm tolerat. Satius eſt igitur ut *Tincturâ ſacrâ*, *Pilulis Stomachicis*,

Cap. 4. *chicis*, cæteriſque lenioribus per ἐπίκερσιν purgantibus, poſt intervalla longiora colluvies ſeroſa detrahatur, & Colliquatio futura diligentiori, ac frequentiori *Chalybeatorum* uſu ſiſtatur.

Aſcites autem uti poſtulat Hydragoga fortiora, ita cum εὐφορίᾳ eadem tolerat, neque ſine præcedenti eorum uſu ſæpe repetito *Chalybs* ſcopum ſuum in Colliquante Veneno delendo aſſequi valet. Formula mihi uſitatiſſima eſt quæ ſequitur. ℞ *Conſerv. Flor. Cichor. Pulv. Rhei.* āā ʒß. *Reſin. Jalap. gr. v.* ℈ß. *gr. xv.* pro ætate, *Salis Abſinthii, gr. iij. v. vj. Syrup. Cichor. cum Rheo*, vel de *Spin. Cervin. q. ſ.* M. F. *Bolus* manè exhibendus, & tertio quoque die repetendus cum Regimine. Vel, ℞ *Calomelan.* ℈ß. ℈j. *Jalap reſinoſ.* ℈ß. ℈j. *Confect. Hamech.* ʒj. ʒij. *Syrup. de Spin. Cerv. q. ſ.* M. F. *Bolus*. Imò pro robuſtioribus, qui purgationem bene tolerant, adjicere licet *Gutt. Gamb.* vel *Elater. gr. ij. iij. iv.*

CAP.

CAP. V.

De Febre Scarlatinâ.

HUnc Morbum (utut univerſali Medicorum conſenſu titulo peculiari donetur) prorsùs eundem eſſe cum *Morbillis* cenſeo, & ſolo effloreſcentiæ modo ab illis diſtare. Quæ differentia tanti non eſt ut alterum Morbum conſtituat, niſi pari ratione *Variolæ confluentes & diſtinctæ, Herpes ſimplex & miliaris, Eryſipelas Phlegmonodes & Oedematoſum, Pleuritis vera & ſpuria*, cæterique Morbi ex accidenti aliquo inter ſe differentes, ubi Cauſæ, Symptomata, Prognoſtica, Curativæ Indicationes atque Methodus medendi ab invicem minimè diſtent, in diverſos Morbos dividantur; unde Morborum tituli nimis jam luxuriantes fruſtrà in Artis noſtræ & Profeſſorum damnum mirum in modum multiplicarentur. Ratio differentis Morborum *Nomenclaturæ* ritè petenda eſt à differenti eorum Causâ, Symptomatis, & Indicationibus curativis differentibus. Quorsùm enim, ubi cauſa Morbi eſt eadem, eadem ferè Symptomata, atque Methodus medendi prorsùs eadem, nova nomina Affectibus imponantur, & Morbi tanquam ſpecie differentes ſub alio atque alio Titulo tractentur? Cap. 5.

 In-

Cap. 5. Indolem autem *Febris Scarlatinæ* dictæ, & *Morbillorum* prorsùs eandem esse sequentia demonstrant. Ab eâdem causâ evidenti, scil. ambientis aëris injuriis, sive frigore in poros cutis admisso, sive miasmate contagioso in eosdem poros invadente uterque Affectus originem suam trahit; Uterque venenatum Fermentum colliquativum & deleterium Morbi Causam continentem sortitur; Febris primum utriusque insultum comitans speciem prorsùs eandem induit, durante apparatu Efflorescentiam præcedente, & cum *Comate*, *Deliriis*, cæterisque Malignitatis indiciis conjuncta est, & iisdem Symptomatis à Colliquatione provenientibus, *Tussi* scil. *ferinâ*, *Cerebri gravitate*, *Sternutatione* indesinenti, *Diarrhœâ*, Lachrymis involuntariis, &c. insignitur. Insuper efflorescentia in utroque affectu eandem partem, *Cuticulam* scil. occupat, nec non stadia utriusque Morbi eodem modo pro genio Fermenti plus minus deleterii magis minúsve protenduntur: ubi Morbus est *Benignus* utraque Efflorescentia 2*do*, vel 3*io* Morbi die incipit, atque 4*to*, vel 5*to* die, unà cum Febre comitante recedit; Ubi *Malignus* est & *Epidemicus*, non raró utriusque Efflorescentiæ Apparatus ad 6*tum*, vel 7*um* diem protrahitur, & Efflorescentia usque ad decimum quartum & ultrà durat, & intereà Glandulæ Oculorum, Pharyngis, Laryngis & Bronchiorum inflammantur, Febris

bris Inflammatoria accenditur, Deglutitio & Reſpiratio læditur, cæteráque *Anginæ* & *Peripneumoniæ* Symptomata ſæpiùs ingraveſcunt. Nec non Febris poſt utramque efflореſcentiam peractam pro ratione Veneni ſuperſtitis diversâ, naturam jam Συνεχής, jam Συνόχος & malignæ ſibi adſciſcit, & denique Morbi ipſiſſimi, ſcil. *Tuſſis* & *Phthiſis* Pulmonaris, *Ophthalmia*, *Diarrhœa pertinax* & *colliquativa*, *Affectus Strumoſus*, *Cachexia*, *Leucophlegmatia*, *Aſcites*, &c. utrumque Morbum indiſcriminatim conſequuntur; uterque eadem prorsùs Prognoſtica indifferenter miniſtrat, nec minùs eandem planè medendi Methodum poſtulat. Adeò ut actum agere videamur, ſi poſt ſermonem de *Morbillis* habitum, filum ejus protrahamus, ut de *Febre Scarlatinâ*, qui quoad Cauſas, Symptomata, Differentias, Prognoſtica, Indicationes Curativas atque Methodum medendi idem ipſiſſimus Morbus eſt, ulteriùs diſſeramus. Exulet igitur per me è cenſu Morborum hæcce Febris, niſi cuiquam *Morbillorum Confluentium* titulo eam deſignare in poſterum viſum fuerit. Ideóque ſicco pede eam præterire conſultò ſtatuimus, tantùm inter *Hiſtorias* Morbillorum unum vel alterum ejus exemplar proferre lubet, unde conſtare queat, eam eandem planè Naturam cum Morbillis obtinere.

Cap. 5.

Cap. 5.

Hiſtoria I.

Filia Domini *Rainsford* habitantis in vico dicto *Butcher-hall-lane* annos quinque nata, Anno Dom. 1672. (quo tempore Morbilli Epidemii *Londini* publicè graſſabantur) ad unam vel alteram hebdomadam *Fluxu Alvi, Tuſſi ferinâ,* & levi *Oculorum Inflammatione,* cæteriſq; colliquationis Symptomatis afflicta malè ſe habuit: Demùm vero *Febre* correpta, delira & comatoſa per triduum jacebat, & ſymptomata priora indies augebantur. Quarto die Efflorefcentia *Morbillosa* ab unâ parte in alteram per totum corpus ſparſa in conſpectum venit, quæ quidem ſummè inflammata ferè ad inſtar *Eryſipelatis* apparebat, atque ad quartum uſque diem protenſa durabat, Febre unà cum Fluxu alvi, Tuſſi & cæteris Symptomatis potiùs auctâ quam diminutâ, adeò ut miſera puella indeſinenter ejularet, tuſſiret, anhelaret, atque alvum dejiceret, nihil autem intereà præter crudam cereviſiam deglutire voluit. Ego 4*to* efflorefcentiæ die vocatus eam inveni præ pulmonum inflammatorum Spaſmis planè ſtrangulatam, atque tanquam à faſciâ injectâ ſuffocatam. Efflorefcentia derepente hìc illic in luridum & pallidum colorem abierat, extrema quadantenùs frigeſcebant, atque Arteriæ vix, tactu judice, vibrabantur. In hoc præcipiti caſu Pharmacopola

copola qui aderat juſſu meo illicò *Venam* tundebat: Cùm autem poſt tres vel quatuor uncias ſanguinis detractas ſtrangulationem fuiſſe diminutam perciperem, pulſationem arteriarum fortiorem redditam, atq; colorem vegetiorem effloreſcentiæ reſtitutum, Sanguinem ad ℥*vj*, vel *vij*, fluere ſinebam. Quo unico Remedio ab ipſis orci faucibus Ægra prorsùs liberabatur, atque adhuc in vivis eſt. Cap. 5.

Hiſtoria 2.

Advocabar Januâr. 27. 86. ad *Filium Dominæ Pratt* habitantis in vico dicto *Paternoſter-row* ſex annos natum, Febre dictâ *Scarlatinâ* laborantem, qui jam primum & ſecundum Morbi ſtadium uſque ad quartum effloreſcentiæ diem curæ trium Pharmacopœorum ſucceſſivè commiſſus tranſegiſſet, quorum unus Morbum eſſe *Varioloſum* pronuntiavit, adeò enim præter modum Cuticula ſicut in *Eryſipelate* inflammabatur, ut aliqualem intumeſcentiam renitentem & aſperitatem inæqualem referre videretur: Cæteri verò duo effloreſcentiam eſſe *Morbilloſam* audacter affirmabant. Unuſquiſque autem *Remediis Cardiacis* pro modulo ingenii Venenum versùs Cuticulam propellere ſatagebat: Unde Inflammatio ſponte ſuâ nimia, mirum in modum ſæviebat, Pulmones *Peripneumoniâ* afficiebantur, Febris

erat,

Cap. 5. erat intenſa, pulſus celer & debilis, Puer miſellus hebes admodùm & attonitus ſummè languebat & penè ſtrangulatus eſt. Igitur ad Pulmones liberandos edico, Unciæ ſex *Sanguinis* ſtatim è Brachio *detrahantur*, atque ne inde vires nimiùm dejicerentur, *Bolus è Pulv. è Chel. Cancr. comp.* & *Lapid. Contrayerv.* āā *gr. vj.* & *Syrup. Caryoph. q. ſ.* confectus poſt Venæ-ſectionem exhibeatur, & mane ſequenti repetatur, unà cum cochl. *iij. Julap. Cardiac. Temperat.* de quo bibere licuit ad libitum; *Veſicatoria* etiam ad Nucham & Carpos internos, & *Emplaſtrum Cephalicum cum Euphorb.* ad plantas pedum applicentur, atque *Gargariſmus ex Aqu. Plantag.* ℥*viij. Diamor. Mellis Roſat. Colat.* āā ℥*j.* in fauces ſiphone ſæpius injiciatur. Die 28*vo*, quo Puerum iterùm inviſi, ſtupor & ſtrangulatio, cæteráque dira ſymptomata mirum in modum allevabantur, Pulſus fortior evaſerat & minùs celer, Sanguis autem detractus valdè floridus colorem Scarlatinum vel in fundo ipſo referebat, ad inſtar Sanguinis *Maniacorum* vel *Hyſtericarum*, ubi Spiritus œſtro perciti maximam in maſsâ effervecentiam cient. Ideóque ſolummodò juſſi ut Alvus pigra *Enemate è Lacte Saccharato Floribus Chamæmeli alterato* ſtimularetur, atque inde *Bolus* ex *Theriac. Androm. gr. vij.* & *Pulv. è Chel. Cancr. comp. gr. vj.* & *Syrup. Caryoph. q. ſ.* confectus, & in Cochleari 1° *Julapii*

lapii ſequent. ſolut. exhiberetur, & ut ſuperbiberet ejuſdem Cochl. *iij.* atque etiam ad libitum, agitatâ phialâ. ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr.* ā ā ℥ij. *Cinnam. hord.* ℥iſs. *Epidem. Pæon. Comp.* ā ā ℥ſs. *Marg. ppt.* ʒj. *Sacchar. alb.* ʒiij. M. F. *Julap.* Cap. 5.

Exinde Puer poſt levem Diaphoreſin ἀπυρετὸς manſit, & à diris Symptomatis, præter ſpem Adſtantium liberabatur. Ideóque die ſequenti ſcil. 29*no.* duntaxat *Linctum* ex *Ol. Amyg. d. rec. Syrup. Capil. Ven.* & *Sacchar. Cryſtallin. alb.* confect. ad Tuſſim moderandam ſæpiùs exhibendum præſcripſi, & uſum *Julapii Perlati* continuandum, atque ad alvum adſtrictam lubricandam *Poma* toſta, & *Pruna* cum ſaccharo cocta frequenter miniſtranda. Denique poſt triduum peractum, quia Alvus adhuc aſtringebatur, & uſitata Colliquationis indicia receſſerant, Bolum Catharticum ſequentem manè cum Regimine capiendum juſſi, atque ſemel in hebdomadâ repetendum ad tres vices. ℞ *Calomelan. Diagrid. Sulphurat.* ā ā *gr. ix. Syrup. de Spin. Cervin. q. ſ.* M. Revaleſcebat autem puer ſine quocunque Morboſo affectu ſuperſtite, vel inde ſubſequenti.

Hiſto-

Cap. 5.

Historia 3.

Filia mea dilectissima *Sarah Morton* 8. Annos nata Anno 1685. Febre correpta, Oculorum inflammatione & Tussi ferinâ vexabatur. Hisce Colliquationis indiciis certior factus, indolem Febris à primo insultu Morbillosam esse deprehendi. Nihil autem præscripsi nisi *Julapii* sequent. cochl. *iij*. vel *iv*. sumenda 4*tâ* quâque horâ, & ut debitum Regimen observaretur. ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* a̅a̅ ℥*iij*. *Epidem.* ℥*iss. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* a̅a̅ ʒ*ss*. *Syrup. Caryoph.* ʒ*x*. M. Et quia Pulsus nullum Malignitatis indicium dedit, nec aderant Coma, Delirium, vel aliud ejusmodi Symptoma, *Laudan. Liquid. gutt. vj*. ad Tussim allevandam & Colliquationem sanguinis futuram præcavendam in haustulo Julapii singulis noctibus exhibebantur. Quo pacto omnia rectè successerunt, & nusquam in totâ meâ praxi Morbillos magis Benignos vidi. Efflorescentia erat rarissima, hîc illic in Cuticulâ parcè admodùm sparsa, & citissimè evanuit: Ægra autem à Febre ac Tussi absque Symptomatis cujuscunque molesti suppullulatione spatio bidui ab Efflorescentiâ incœptâ, prorsùs liberata integrè revalescebat ac si nunquam decubuisset.

Histo-

Cap. 5.

Hiſtoria 4.

Filia mea chariſſima *Marcia* 7 Annos nata, Anno 1689. in quo *Febris* dicta *Scarlatina* tempore præſertim æſtivo quadantenùs publicè graſſabatur, poſt apparatum *Rigoris*, *Horroris*, &c. plurimùm febricitare incœpit, Nauſeâ, Vomitione, Comate cæteríſque Malignitatis Symptomatis afflicta. Quocircà *Julapium Cord. cum Specieb.* in Hiſtoriâ præcedenti deſcriptum cochleatim exhibendum eſſe juſſi, atq; *Veſicatorium Emplaſtr.* amplum ad Nucham applicandum. Quandoquidem verò nec Fluxus Alvi, nec Tuſſis, nec Rubedo Oculorum, aut aliud aliquod uſitatum Colliquationis ſignum Apparatum comitabatur, in iſto ſtadio genium Morbi non clarè perſpectum habui. Quarto autem Morbi die, effloreſcentiâ non interruptâ derepente ubique per totam Cuticulam ſparsâ, *Febris* dicta Scarlatina indolem ſuam palam prodebat, atque equidem Inflammatio erat maxima omnium quas unquam vidi, tota cuticula ex Inflammatione ſenſim craſſeſcebat, æquali quâdam ac renitenti intumeſcentiâ affecta, & poſt Inflammationem peractam, non ſquamarum, verùm Pergamenæ ſimilis dehiſcens decidebat. Cùm verò Febris poſt quatriduum ab effloreſcentiâ incœptâ protenderetur,

Cap. 5. tenderetur, atque periodis certis quotidiè reverteretur, ℥vj. Sanguinis detrahendas esse jussi, atque ʒſs. *Corticis Peruviani* 4tâ quâque horâ exhibendam, unde spatio bidui ἀπυρετὸς facta prorsùs revalescebat.

Historia 5.

Eodem ipso tempore invisi Mulierem in vico dicto *Smithfield*, ad quam accersitus sum, consultandi gratiâ cum Medico ejus ordinario, magni nominis Viro. Mulier Febre Scarlatinâ laboravit, quæ jam ad diem decimum septimum duraverat, & Medici consueti consiliis usâ priora duo Morbi stadia, Apparatum scil. & Efflorescentiam transegerat. Ego autem certior factus Febrem post Efflorescentiam peractam à reliquiis Veneni imperfectè deletis ad spatium integræ hebdomadæ Συνεχέος Tertianæ typum induisse, exacerbatione alternis diebus horâ statâ semper recrudescente, atque jam ad biduum in Σύνοχον Malignam cum Deliriis, Spasmis, Subsultibus Tendinum, cæterisque triumphatæ Naturæ indiciis, sociatam degenerâsse, jure meritò Prognosticon funestum proferebam. Probè enim novi, quòd Venenum usu *Corticis Peruviani* tempestivo priùs facile superabile, jam non obstantibus Cardiacis, in quorum usu diligenter perseverârat Ægra, spiritus adeò extinxerat,

xerat, ut nec à *Cortice* auxilium expectari, Cap. 5.
neque ab Alexipharmacis vires Spirituum elasticæ exsuscitari possent, ita ut pares fierent Veneno eliminando. Nihilominùs *Vesicatoriis* frequentibus, atque *Alexipharmacis* maximè generosis experiebamur, nùm forte fortuitò Spiritus expandere possemus, ut occasionem inde captaremus *Corticis* exhibendi. Incassùm verò omnia, Deliriis nempe, Spasmis, cæterisque deletorum Spirituum Symptomatis jugiter auctis, demùm Ægra confecta fatis cedebat, quæ facillimè ope unciæ unius *Corticis* prædicti maturè exhibitâ fatum hoc evasisset.

Historia 6.

Paulò pòst, eodem fere mense accersebar ad invisendam *Filiolam Dominæ Hayns* habitantis in vico dicto *Foster-lane*, Inflammatione Pulmonum Scarlatinam efflorescentiam primùm comitante, sed post efflorescentiam jam superstite pænè confectam & suffocatam, comatosam etiam, hebetem & deliram. Sub initium *Peripneumoniæ* ante meum adventum Venæ-sectio ritè celebrabatur, Veneni autem Febriferi extinctio (utut Febris Συνεχὴς indolem suam Exacerbationibus atque Remissionibus sese alternatim excipientibus liquido prodiderit) nequaquam tentabatur, unde ab incendio intùs con-

Cap. 5. continenter instaurato, flamma in Pulmonibus perseverabat, à quâ vires Ægræ adeò attritæ sunt, ut sanguinem ampliùs detrahere non auderem; Expectorantia Remedia & Vesicatoria diligenter adhibebantur; At horum usu non obstante, misella puellula brevi, Peripneumoniâ suffocata periit.

Historia 7.

Febris Morbillosa absque ullâ efflorescentiâ vel comitante vel subsequente sanata.

Filiolus *Domini Burren* Mercatoris habitantis in Vico dicto *Mincing-lane*, Infantulus vix integrum annum natus, qui in eodem Cubiculo cum Sororculâ *Morbillis* afflictâ versatus, Mense Decembri, Anno 1691, Febre corripiebatur, cum *Palpebrarum gravitate, Capitis stupore, Tussi ferinâ, Diarrhœâ, Rubedine Oculorum* & reliquis Febris Morbillosæ Symptomatis sociatâ quibus soror conflictabatur. Cum autem aeri Cubiculi aperto diutius expositus fuisset, nulla efflorescentia ad quintum usque diem Morbi in Cuticulâ sese prodebat. Quocirca ad expansionem Spirituum Veneno deleterio jam diu nimis oppressorum promovendam *Vesicatoria* incunctanter ad Nucham & Carpos applicanda jussi, & *Julapium* Cordiale ad normam *Julapii Perlati, Pulvere è Chel. Cancr. comp.* & *Lapid. Contrayerv.* saturatum sæpius pitissandum; atque Bolum ex *Theriac. Androm.* & *Pulv. è Chel. Cancr. comp.*

comp. āā *gr. v.* confectum quâque nocte exhibendum. Quid fit? Octavo Morbi die cuncta Symptomata mitigata sunt, atque Febris in novam formam mutata, speciem Συνεχὴς cum Exacerbationibus & Remissionibus quotidiè horâ diei statâ alternatim sese excipientibus induebat. Hanc Febrem autem facillimè curavi ope ℥ij. *Cortic. Peruv.* partitis vicibus exhibiti, unde perfectè revalescebat Infans & adhuc valet, nec ulla Cutanea Efflorescentia Febrem vel comitabatur vel subsecuta est. Cap. 5.

Historia 8.

Eodem ipso Mense Filiolus Domini *Debilles* Mercatoris habitantis in vico dicto *Bush-lane* (cujus sorores *Morbillis* laborantes nuper revaluerant) eodem Morbo correptus, diu & periculosè *Stupore*, *Tussi ferinâ* & *Diarrhœâ* affligebatur; ab his autem reliquisque Symptomatis ope trium *Vesicatoriorum* ad Nucham sc. & Carpos applicatorum; frequenti exhibitione *Julapii Cardiaci* Speciebus ante memoratis saturati, & *Boli Theriacalis* singulis noctibus repetiti, brevi liberatus, demum (declinante jam Efflorescentiâ morbillosâ) Inflammationem Linguæ notabilem atque excruciantem perpessus est, quæ Venæ-sectione in Venâ Jugulari sine morâ celebratâ evanuit; at Febris

Febris Morbillosa primùm Maligna, dein Inflammatoria, & tandem Συνεχής.

Cap. 5. bris ſuperſtes deinde ſibi Συνεχέ© ſpeciem induebat, & horâ 7mâ veſpertinâ quotidiè cum fixâ Genarum rubedine conjuncta recurrebat. Febris verò facillimè exhibitis ℥*ij*, vel *iij*. *Corticis Peruv.* profligabatur, & Puer pro tempore perfectè revaluit, utut recrudeſcente Veneno poſt tres hebdomadas elapſas unum vel alterum *Febris Intermittentis* paroxyſmum paſſus fuerit; à quâ, *Cortice* iterum iterumq; poſt debita intervalla repetito, liberatus, hucuſque optimâ valetudine utitur.

Hiſtoria 9.

Febris Morbilloſa poſt Efflorescentiam peractam in Συνεχῆ *quotidianam, Diarrhœâ, Tuſſi & Languore maximo comitatam mutata.*

Filia Domini *Tim* ſex annos nata, ſub initium Menſis Aprilis, Anno 1692. Febre & Tuſſi immani correpta, poſt triduum Morbilloſam Efflorescentiam perpeſſa eſt, quæ ad quinque dies protendebatur. At poſtquam evanuiſſet Efflorescentia, *Febre* Συνεχεῖ quotidiè horâ diei ſtatâ periodicè recurrente, *Diarrhœâ* immani, *Tuſſi* importunâ & ſummò virium languore Puella afficiebatur. Quo tempore ego accerſitus ad reliquias Veneni morbilloſi (quas ſupereſſe liquidò deprehendi) delendas, ℥*ß*. *Cortic. Peruv.* in formam Boli redactam illicò exhibendam juſſi, repetendamque 4tâ quâque horâ ſolut. in Cochl. Julap. Cordialis temperati: Primæ doſi *Laudan. Liquid. gutt. vj.* &

& deinceps alterno cuique Bolo addendas Cap. 5.
curavi; unde Febris ſpatio bidui, Tuſſis, Diarrhœa, & reliqua Symptomata multùm allevabantur. Ob Phlogoſin autem, quæ certa diei horâ præſertim in genis ſeſe quotidiè prodebat, adhuc ſuperſtitem, ℥*iv.* vel *v.* ſanguinis è brachio tertio die detrahendas juſſi, atque Bolos Febrifugos repetendos. Unde poſt *xxiv.* horas per totum diem Puella ἀπυρετὸς manebat, atque ab omnibus Symptomatis liberata planè revaleſcebat. Hebdomadis autem duabus elapſis, appetitu priùs proſtrato, revireſcentiam aliqualem Febris Periodicam ſenſit, quæ citiſſimè viribus *Cortic. Peruv.* repetiti victricibus cedebat. Quocircà, prophylaxeos gratiâ Alvum poſt octo dies elapſos bis, terve *Decoct. Amar.* & Syrup. *de Spin. Cervin.* ſubducendam duxi, & poſt ſingulas Evacuationes *Corticem* incunctanter repetendum, & inde optimè convaluit.

Hiſtoria 10.

Diarrhœa pertinax, & vires penitus fractæ poſt Febrem Scarlatinam.

Accerſitus ad inviſendum Filiolum *Dominæ Philips* habitantis in vico dicto *Le-Old-Change*, qui ante v. hebdomadas *Scarlatinâ* laboraverat, cujus efflorеſcentia minùs vigebat, & diutius protendebatur, unde à reliquiis Fermenti iſtius Morbi non ſubactis ad dies 35 continuâ Diarrhœâ Puer pænè conficiebatur,

Cap. 5. ficiebatur, cùm primùm ad eum accessi animadverti os & labia tumida, inflammata & exulcerata, tanquam à toxico epoto, & puerulum ad ultimum Marasmi gradum ex diutino alvi fluxu redactum. Naturâ autem ob summum virium languorem jam planè succumbente ac à Veneno triumphatâ, nullum Febris præsentis κριτήριον ex temperie, Urinâ, vel Pulsu desumere potui; spiritus enim certamini impares, nihil ampliùs moliri valebant. Unde ἀπυρετὸς, venenatus licet & confectus mihi videbatur. Ideóque ante omnia Symptoma ferale, Alvi nempe Fluxum, *Decocto Albo* in locum Potûs ordinarii suffecto, & copiosâ Alcalium exhibitione modo sequenti quadantenùs cohibere sategi. ℞ *Ocul. Canc. ppt. Pulv. è Chel. Cancr. simpl. Coral. rub. ppt.* āā ʒß. M. F. Pulvis quem in *Cochl. iij. Julap. Cordialis ex Aqu. Lactis Alexiter. Cinnam. Hord. Epidem.* & *Syrup. Caryoph.* confect. sæpius ministrandum jussi, repetendumque deinceps ter in die ad triduum. Diarrhœâ autem hoc modo sedatâ, & viribus inde quadantenùs resarcitis, venenatum fermentum Colliquationis causam propriâ Antidoto aggrediebar, exhibui scil. *Cortic. Peruv.* ℈j. cum *gutt. iv. Laudan. Liqu.* & *Syrup. Caryoph.* tantillo in bolum redact. ter in die per quatriduum, unde Puer ex Orci faucibus liberatus sensim revalescebat.

Histo-

Cap. 5.

Historia II.

Ante sexennium mediâ æstate simul decumbebant in domo Amici mei integerrimi *Domini Hook* Mercatoris habitantis in Vico dicto *Pye-Ally* prope *Fenchurch-street*, tres ejus Filiæ, Filiolus unicus, atque *Domina Barnardiston* ejus Matertera, Matrona annos septuaginta plus minùs nata. Omnes quasi Veneno deleterio perculsi Febre Συνόχῳ unum tenorem servante corripiebantur, *Tussi Ferinâ, Comate, Deliriis*, cæterísque malignitatis Symptomatis haud obscuris afflicti. Ideóque naturâ Symptomatum id exigente, *Alexipharmaca* mitiora exhibenda, atque *Epispastica* applicanda jussi. Die autem Morbi 4*to*, 5*to*, vel 6*to*, singuli *Scarlatinam* efflorescentiam per cuticulam ubique sparsam perpetiebantur, eamque per 7, 8, vel 10 dies protensam. Duæ è Filiabus atque Filiolus 4*to*, vel 5*to* Efflorescentiæ die *Parotidibus* insignibus affligebantur, unde Deglutitio adeò præpediebatur ut in præsens vitæ subsidium (inflammatione urgente, & forti Arteriarum vibratione adhortante) Venam secare & moderatâ manu Sanguinem detrahere coactus essem. *Alexipharmacorum* autem & *Vesicatoriorum* ope continuatâ Glandulæ *Parotides* (utut Venæsectione earum dolor & ardor mitigarentur)

Febris Scarlatina Symptomatis dirissimis & pestilentialibus comitata.

Cap. 5. debito tempore exulcerabantur, atque Apostematis ruptis Pus acre & corrosivum per Nares, Aures & Fauces copiosè egerebatur, unde triginta dierum spatio sensim revalescebant. Filia autem natu secunda die 3 vel 4 Efflorescentiæ immaniter vociferabatur præ dolore ingente Axillam sinistram occupante. Quocirca Sanguinem è brachio adverso detraxi ad dolorem mitigandum, ex quo Dolor allevabatur. Continuatis autem Remediis *Alexipharmacis* Tumor increvit Buboni non dissimilis, qui tandem exulceratus Pus copiosum per plurimos dies effudit, quo demum sanato integram Sanitatem formosa ac elegans puellula recuperavit. Verùm *Domina Barnardiston* cùm ad plures dies malè se habuisset, & omnem Remediorum usum neglexisset, tandem post *vj.* vel *vij.* dies elapsos *Carcinomate* paulo supra pubem corripiebatur, quod spatio unius vel alterius diei præ virulentiâ Veneni per partem affectam excreti *Gangrænâ* tentabatur. *Alexipharmacis* autem & *Epispasticis* diligenter adhibitis, & auxiliis Chirurgicis peritè applicatis, præter spem Adstantium ab hâc Peste, licet difficulter admodùm evasit, atque postea ad tres Annos superfuit. A *Peste* (inquam) evasit, quoniam Venenum Morbi prædicti, Pestilentialis fermenti malignitatem adæquabat; & si quando Venenum istiusmodi Morbillosum Crisi perfectâ per Cuticulam propelli haud

haud poteſt, tanquam Venenum peſtilentiale Glandulas ſponte petit Narium, Faucium, Inguinum & c. eaſque inflammat & exulcerat, nec non Carcinomata, Bubones & Parotidas excitat. Quantùm Tonſillas, Uvulam, Fauces, Nares, & quamdiu intumuiſſe vidi! quàm turgida nonnunquam Labia! & quam ſordidâ Scabie obducta & exulcerata ab eâdem causâ animadverti! ut nuperrimè Filiolo Domini *Blaney* accidit, qui poſt efflorescentiam peractam Febre, Comate, & prædicto Symptomate diu affligebatur. Cap. 4.

CAP. VI.

De Variolis, earum Subjecto, Stadiis & Differentiis, necnon de Causâ Variolarum continente atque procatarcticâ.

Cap. 6.

Deſcriptio Variolarum.

MOrbus de quo jam ſermonem inſtituimus, eſt *Febris conjuncta cum Inflammatione, quæ Cutim veram ſimul ac Cuticulam occupat, cujus Exanthemata pro ratione Veneni morbifici plus minus deleterii,* vel *in unum confluentia, vel ſibi invicem cohærentia, vel penitus diſcreta in ſuperficie Corporis ubique in conſpectum veniunt.* Subjectum horum Exanthematum eſſe *Cutim* veram ſimul ac Cuticulam probari poteſt primò ex renitenti Tuberculorum duritie, quæ ab ipſis eorum primordiis tactu percipitur; Cuticula enim utpote tenuiſſima membranula nequaquam adeò craſſeſcere & acuminari poteſt. 2*do*, Ex Puſtularum Varioloſarum maturatione non minùs idem conſtat, nam liquor ille tenuiſſimus qui in Cuticulæ effloreſcentiis è vaſis ſuis ſecernitur, ſubtiliſſimus cum ſit, atque ſine ope Glandularum ſeparatus, proindéque illi congener, qui in *Rheumatiſmo* & *Arthritide*, è Nervis & Muſculorum Tendinibus ſcaturit, ejuſ-

Cutis vera ſubjectum Variolarum.

ejusmodi Maturationis haud capax est. Denique res ἀυλοψία patet, namque deformes istæ foveæ in Cute sæpiùs excavatæ, inibi diu durant postquam Cuticula integrè renascatur. Cap. 6.

Apprimè autem hîc notatu digna censeo quatuor illa *Stadia* quæ Morbus iste solenniter decurrere solet, *Apparatum* sc. Exanthematum, *Eruptionem*, *Maturationem*, atque *Declinationem*, quippe Morbus adeò insignem mutationem in variis hisce Stadiis subit, (præsertim ubi mali moris fuerit) à peculiari Symptomatum in unoquoque Stadio succrescentium catervâ: ut difficile admodùm sit, hâc distinctione omissâ, veram ipsius Morbi Ideam formare, Symptomatum causas eruere, signa Diagnostica vel Prognostica ritè proferre, vel Indicationes Curativas rationi congruentes elicere & stabilire. Ideóque primò Ætiologiam hujus Morbi generalem indagare, ejusque causam tum continentem tum procatarcticam eruere conabimur, atque intereà rationem discriminis inter malignas Variolas & benignas non præteribimus. Hoc fundamento posito, ut clarius & distinctius futuri sermonis filum pertexamus, quatuor Morbi *Stadia* seriatim, more historico percurremus, ut inde cuiquam in Arte Medicinali exercitato fas sit promptam atque facilem cujuscunque Symptomatis rationem reddere, atque Indolem Morbi variam sive

Stadia Morbi quatuor.

be-

Cap. 6. benignam sive malignam, & certum eventum perspicere, simul & Methodum curandi rationalem in unoquoque Morbi Stadio instituere. Quod Pensum eo nomine lubentissimè aggredimur, ut Medicus in quocunque Stadio advocatus fuerit, sciat expeditiùs quo pacto, & quam ob rationem procedendum sit, potissimùm cùm mos, vel ob Ignorantiam vel Avaritiam Vulgi, fere in hoc Morbi ubique prævaluerit, Medicum seriùs advocandi.

Descriptio stadiorum. Cùm dico *Apparatum*, intelligo Tempus illud omne à primo Morbi insultu usque ad universalem exanthematum eruptionem inceptam. Universalem, inquam, namque haud rarò videre est primo ipso Invasionis die Pustulam unam vel alteram in facie, collo, vel manu, quasi Eruptionis futuræ prænunciam, quæ cæteras magnitudine & vigore longè superans, inde à Nutricibus & Mulierculis linguâ vernaculâ nuncupari solet, *The Master Pock.* Eruptio autem harum Pustularum Sporadicarum haud jure merito pro Criticâ habenda est, vel Morbus inde censendus secundum suum Stadium iniisse. In *secundo* enim Stadio, Universali exanthematum eruptione in facie, collo & manibus primùm incœptâ, atque dein in trunco & artubus inferioribus continuatâ, Crisis pro ratione Morbi plus minùs benigni, completa, vel saltem incompleta perficitur, & Symptomata saltem in genere nervoso

voso suborta, subitò vel evanescunt, vel notabiliter diminuuntur, præterquam in Variolis summè malignis, quæ Symptomatis omnibus exacerbatis funestâ Crisi in hoc Stadio nonnunquam terminantur. *Stadium tertium* est totum illud tempus quod teritur in maturandis *Variolis*, sive concoquendo Sero Venenato Exanthematum in Pus legitimum. A quo tempore demùm incipit *Stadium ultimum*, in quo Pustulis exarescentibus & scabie obductis, Intumescentia Faciei, Manuum & Pedum undiquaque declinat. Cap. 6.

Variolarum Ætiologia.

Causa Continens hujusce Morbi est Venenum activum, atque in lacessendo procax, intimè Spiritibus implicatum, quod prout magis vel minùs deleterium est, eos magis vel minùs pessundat, aut lacessit & interturbat, donec tandem Spiritus totis conatibus Hostem per Glandulas Cutaneas, Portam à Naturâ designatam, Criticè persequantur atque propellant, (massâ humorum à Veneno peculiari modo in hunc finem prædispositâ.) Unde fibrillis Porulorum à nisu Spirituum contendentium jam constrictis, Cruor tubulos præterfluens, inibi quadantenùs stagnare incipit, atque virulentum ac acre suum serum, in hisce partibus deponere; unde partes affectæ primùm inflammantur, & dein corroduntur & exulcerantur. Hæc Mihi videtur esse ratio formalis hujus Morbi.

Ve-

Cap. 6.

Causa Procatarctica.

Venenum autem hoc vel ſenſim intus natum eſt, vel ab extra ex contagione admiſſum. Prius in actum ducitur à Frigore in Poros Cutis invadente, aliiſve quibuſcunque Aeris ambientis injuriis; à Crapulâ vel Cibis δυσπέπτοις, ſive à forti hujus Morbi Ideâ in Phantaſiâ impreſſâ, vel à metu, mœrore, aut quocunque alio animi Pathemate graviori, quod Spiritus interturbando eorum œconomiam pervertit, & Semina Morboſa in eorum ſinu deliteſcentia excitat. Alterum verò, quoties hic Morbus Epidemius eſt, confertim cum Aere vel inſpirando hauritur, vel Poros cutis ingreditur, & primo momento Spiritus miaſmate deleterio inficit.

Differentiæ inter Variolas Causa.

A gradu hujuſce Veneni Spiritus plus minùs peſſundantis & obruentis oritur diſtinctio illa *Variolarum* apprimè animadvertenda in *benignas* & *malignas*, in unoquoque Morbi ſtadio inter ſe valdè diſcrepantes; quas à ſeſe invicem certis Criteriis dignoſcere, in Medicinâ exercendâ multum momenti habet ut eventum Morbi prædicat Medicus, ut Indicationes curativas eliciat, atque Methodum medendi inſtituat. In primo Morbi inſultu ubi Venenum intimè ſpiritibus implicatum eſt, atque proinde tota fere tragœdia in genere Nervoſo agitur, utut Febris ſæpiùs ſpeciem plus minus malignam induat, (uti ex *Delirio*, *Affectu Comatoſo*, *Subſultu Tendinum*, *Inſultibus Epilepticis*,

pilepticis, prægrandi Lumbagine cæterisque Cap. 6.
id genus Symptomatis constat) pro præsenti tamen Spirituum vel Veneni robore & præpollentiâ, Morbus *malignus* vel *benignus* appellari debet. Nonnunquam Spiritus ac si letho icti adeò deficiunt, ut vix Hostem adoriri, seu aciem instaurare valeant, ut ex debilitate Pulsûs patet. Æger intereà in statu fere ἀπυρέτῳ jacet, unde Natura in proximo morbi Stadio planè succumbit, & * nullam Crisin eruptione Variolarum tentat (quod admodum rarum est) vel saltem infidam ac imperfectam assequitur, unde Febris vel adhuc superstes † *Continua* fit, aut saltem tempore Maturationis vel Declinationis funestè || reviréscit. Nonnunquam verò Spiritus potius irritati quam deleti, multo nisu & conamine Hostem petunt, unde Pulsus fortis & Jactatio inquieta; Venenum per sedes, vomitus, imò aliquando per hæmorrhagias, incassum licet atque Symptomaticè propellitur. Modò Spiritus in hâc contentione adeò sese expandere valeant ut totum virus è sinu suo prorsùs excutiant, Crisis proximo stadio subsecutura fit fida ac perfecta, *Variolæ* erumpunt magnitudine, colore, & figurâ regulari, eæque mites ac benignæ, quæ ex vigore Spirituum influorum citò crescunt & maturantur, atque demum tempore determinato declinant & exarescunt, sine Febre quâcunque recidivâ; adeò ut Æger regimine debito adhibito,

* *Vide Histor.* 39.
† *Vide Histor.* 28, &c.
|| *Vide Histor.* 17, &c.
Variolæ benignæ.

Cap. 6. bito, sine Remediorum suppetiis sponte revalescat. Hujusmodi sunt Variolæ linguâ nostrâ vernaculâ dictæ * *The Chicken Pocks*, quarum Pustulæ utut solito majores, admodum raræ hîc illic spargantur, & post molestos Apparatûs labores ad biduum vel triduum exantlatos, Veneno criticè & perfectè eliminato, unâ nocte turgent, & tertio die post citam Maturationem incrustatæ exarescunt, sine Febre, vel alio quovis molesto Symptomate præter Dolorem partium affectarum inflammatorium. Ad has prope accedunt † *Variolæ* quæcunque perfectè *Discretæ*, modò non adsint Petechiæ interspersæ, vel alia aliqua Spirituum deletorum indicia cum Pulsu debili conjuncta, (quæ rariùs Me in hâc specie Variolarum observâsse memini.) Exacto enim triduo Apparatûs, (quo spatio Spiritus cum Veneno colluctantes varia dira Symptomata præsertim in genere nervoso producunt) illicò secundo Eruptionis die, Veneno Crisi perfectâ exterminato sponte exulat Febris, diraque quæcunque Symptomata; nec unquam posthàc (adhibito debito regimine, & ministratis Opiatis necessariis) vel in Maturatione vel in Declinatione recrudescunt. Ob vigorem etiam Spirituum influorum minimè jam veneno implicatorum, citissimè, idque spatio determinato, scil. tridui, maturantur exanthemata, atque demum flavescentia sensim sca-

* *Vide Histor.* 2.

† *Vide Histor.* 3.

bie

bie laudabili obducta exarescunt. Siquidem lege quasi unumquodque hujus Morbi stadium, Natura ubi Veneno delitescente vel malo regimine non fuerit impedita, spatio tridui emetiri solet; unde Mulierculæ & Nutrices deceptæ, nonum Morbi diem (cujuscunque speciei Variolæ fuerint) pro Critico habent, ac si Æger posteà extra periculi aleam poneretur. Cùm non insolens sit videre, ob vigorem Spirituum veneno implicatorum depressum, Pustularum maturationem (utut tempore designato cætera stadia decurrantur) admodum seram, nempe ad diem || Morbi decimum quartum, decimum octavum vel quidem vigesimum protensam. Verum quidem est quod Variolæ (*Discretæ* licet) ubi frequentiores fuerint; & *Cohærentes* utpote quæ prope ad *Confluentes* accedunt, atque inde Naturam quasi mediam participant, non rarò animadvertantur **Depressæ, Sessiles,* serò Maturatæ, atque tempore Maturationis ad instar Malignarum & Confluentium Salivatione, atque Febre recrudescente exceptæ ob Crisin in Eruptione minùs perfectè factam, unde virus delitescens potiùs pro tempore retusum quàm penitus deletum post inducias duorum dierum infidas (veluti Febris Intermittens) revirescere atque prælium instaurare solet. Verùm has haud perfectè *Discretas* censeo, atque proinde ad Classem alteram Malignarum & Confluentium, de quibus

Cap. 6.

|| *Vide Histor.* 49, 53, &c.

* *Vide Histor.* 15, 16, 17, &c.

Cap. 6. quibus jam sermonem habituri sumus, referendas duco.

Variolæ Malignæ. Ubi igitur Spiritus è contrà sive à Toxico summè deleterio in primo Morbi Stadio obruantur & fere extinguantur, sive ob sinistrum aliquod accidens in regimine, vel in primo, vel alio quovis Stadio adeò pessundentur ut inde certamini impares fiant, (quæ Spirituum prostratio maximè à debilitate Pulsûs & Febris mansuetudine dignoscenda est) Crisis, quam Natura in 2*do* stadio aggreditur, veneno ex parte duntaxat profligato, imperfecta & infida sequitur; cujus defectûs Symptomata molesta simul ac funesta inde suboriri solita, in sequentibus Morbi stadiis, sc. Maturatione ac Declinatione magis quàm in prioribus, in conspectum veniunt, licet in hisce ipsis nonnunquam non pauca adsint. Siquidem Spiritus Veneno adhuc sibi intimè commisto irretiti atque ferè enecati haud valent massam Sanguinis & Humorum (cui lege Naturæ præsunt) dirigere, atque tempore Criseos intra Cancellos debitos cohibere, unde confertim ubique unà cum Efflorescentiâ *Scarlatinâ* cuticulam occupante * *Confluentes* vel saltem *Cohærentes* erumpunt Variolæ. Malum sanè Omen, atque funesti eventûs ut plurimùm præsagium; eò pejus autem, si in Variolarum interstitiis, vel in ipsarum apicibus † Petechiæ, vesiculæ aqueæ, maculæ purpureæ, præsertim si nigræ in Cuticulâ efflorescant,

* *Vide Histor.* 14, 36, 37, 38, &c.

† *Vide Histor.* 27, &c.

reſcant; exinde enim de gradu Veneni intus latentis intenſo, atque indole Febris Malignâ ritè conjicere fas eſt, quæ quidem jam Petechialis, vel Purpurata, jure merito audit, vel Peſtis ipſius Naturam ſapit, atque mortem præ foribus in procinctu eſſe denunciat. * Equidem nonnullos Petechiis & eruptione Miliari notatos, ubi Variolæ fuerant Diſcretæ, Eruptionis 2*do* vel 3*tio* die inexſpectatò delirantes, ſtupore profundo obrutos, vel Spaſmis & Lipothymiis confectos derepente è vivis ſublatos memini. † Ubi verò *Maculas nigras* Spirituum planè deletorum & extinctorum nuncias, in Cuticulâ ſparſas conſpexerim, compagem Sanguinis adeò ſolutam, atque ob defectum Spirituum regentium mortificatam, & in fluorem converſam obſervavi, || ut Exanthemata extra Cutim nuſquam propelli potuerint; verùm inſtar punctorum nigricantium profunde delituerint, dum Cuticula intensâ rubedine tincta, atque Cutis ipſa quaſi Eryſipelate affecta, ubique æqualiter intumuerit: unde Æger ichorem ſeroſum, lintea viridi colore inficientem, è Naribus, Pulmone, Utero, Renibus, Inteſtinis, Ventriculo, imò & ſingulis Dentium alveolis profuderit, demum citiùs vel ſeriùs, ſemper autem in primo vel ſecundo Morbi ſtadio, ſcil. ante Maturationem incœptam, Deliriis, Comate, atque cæteris iſtiuſmodi vacillantium Spirituum Symptomatis confectus

Cap. 6.

* *Vide Hiſtor.* 26.

† *Vide Hiſtor.* 37, 38, 39, 40.

|| *Vide Hiſtor.* 44.

ſectus

Cap. 6. fectus purpuream animam efflaverit; Neque unquam aliquem hoc modo laborantem (uno excepto) quâcunque methodo, quocunque consilio optimorum & expertissimorum Collegarum usus fuerim, evasisse memini. Indeque hanc Speciem Variolarum semper pro Peste maximè exitiali, ac quasi morte incœptâ, habere soleo.

Licet autem Venenum non in gradum adeò intensum evehatur, nec Symptomatá istiusmodi funesta sese in conspectum dent; tamen Variolæ *Confluentes* & *Cohærentes* pro ratione ac gradu suæ Malignitatis, dubium eventum in ultimo Morbi stadio semper denunciant. Virulentia enim intus retenta, quæ Spiritus debilitando, & imperio in humores, quo lege Naturæ pollent, spoliando, ansam primam præbuit festinanti huic & præproperæ Variolarum *Confluentium* vel *Cohærentium* eruptioni in 2*do* Morbi stadio; non potest non insuper œconomiam Spirituum interturbare, atque inde in stadiis reliquis Febrilem luctam de novo instaurare, & novas spiritibus molestias perpetim creare. Ea enim est Natura Principii Vitæ, seu Spirituum animalium, ut quamdiu ab hoste lacessantur, non possint non luctari, atque nisu virium, quæ supersunt maximo, adversus illum contendere. Indéque fit quod Febris, quæ saltem 2*do* Eruptionis *Variolarum Benignarum* & Discretarum die, veneno irritante jam prorsus

ſus eliminato, unà cum Deliriis, Vigiliis, ceteriſque Spirituum laceſſitorum Symptomatis exulare ſolet, in *Confluentibus* & *Malignis*, ipſiſſimis iiſdem Symptomatis, vel forſan auctis & gravioribus comitata, * per reliqua ſtadia protendatur. Aut ſi forte ob miaſma non adeò intenſum ſpiritibus communicatum 2*do* Criſeos die, totis conatibus ſeſe quantum poterant maximè expanderint, Febris quadantenùs miteſcere & cicurari incipiat; nihilominùs poſt inducias infidas primo Maturationis die, prælio recens inſtaurato, tanquam Febris †Συνεχὴς revireſcit, atque indies aucta, niſi Artis ſuppetiis præveniatur, demùm inſtanti Declinatione cum Symptomatis funeſtiſſimis ſociata Ægrotantem è vivis tollit. Cap. 6.

* *Vide Hiſtor.* 28.17, 18.15,&c.

† *Vide Hiſtor.* 19,20, 21,22,&c.

Exanthemata etiam, ubi in maligno ſtatu vel ſimul confluant, vel cohæreant (ac ſi Morbus penitus diverſus à *Variolis* benignis foret) à Puſtulis *Diſcretis* in ſingulis ſtadiis valdè diſtant. Primo enim Eruptionis die ob inordinatum Spirituum vacillantium niſum, qui jam Humores certo regimine moderari nequeunt, || Pori Glandularum cutanearum ubique & confertim conſtringuntur, atque ab effrænatâ & venenatâ colluvie inibi ſecretâ, ſine delectu vel ordine quovis, ac ſi à plagâ Urticæ exaſperantur; unde Puſtulæ fere ut in *Morbillis* formam incertam obtinent, ac indiſtinctæ in unum confluunt, aut ſaltem ſimul cohærent.

Variolarum Malignarum Exanthemata.

|| *Vide Hiſtor.* 36,37, 38, 39,40.

Cap. 6. hærent. Secundo verò aut tertio die ob exitialem eorundem Spirituum influorum Languorem Tuberculi recens nati neq; bases suas sensim dilatant, neque acuminantur in summitate, verum utut numero augeantur, *Sessiles, Depressi*, & sine vivido colore, Semineces & quadantenus luridi vel ad Livorem vergentes manent.

Primo autem Maturationis die, (quo tempore lege Naturæ serum venenatum in tuberculis secretum turgescere incipit, & Cuticulam à Cute verâ separare, unde apices Variolarum utpote Lymphâ referti derepentè acuminari & albescere solent) Apices inquam dicti secretrice Glandularum facultate ob spirituum venenatorum languorem jam plurimùm deficiente, liquore planè destituti ad instar Squamarum prorsus * asperi & aridi redduntur, vel Lymphâ parciùs ministratâ in medio depressæ subsidunt. Bases autem *Exanthematum* colorem luridum quadantenùs lividescentem quasi strangulatæ referunt. Pessimum sanè omen, atque mortis instantis prænuntium, si non per Glandulas *Faucium* & *Renum* patentiores, aut aliam aliquam portam convenientem Spiritus Arte vel Naturâ expansi pestiferum hoc Venenum eliminare moliantur; cui foras amandando constrictæ Glandularum cutanearum semimortuarum portulæ minimè sufficiunt. Ab eodem Spirituum venenatorum languore procedit sera admodùm

* *Vide Histor.* 18. 36, 37, 38, 39. 40, &c.

dùm *Puſtularum* in ſequentibus hujus ſtadii diebus *Maturatio*, & hoc ſtadium, quod lege Naturæ tribus diebus ſicut præcedens Stadium (ubi Spiritus influi Veneno prorſùs evicto nativo vigore pollent) abſolvitur, † ſæpius ad decimum quartum, decimum ſeptimum, imò vigeſimum uſq; diem protenditur priuſquam ſerum in Tuberculis ſecretum concoqui, & in Pus laudabile converti queat. Adeò difficile eſt hujus Stadii terminum in Malignis & Confluentibus Variolis præſtituere; Natura ſiquidem libera ac integra plus unius vel alterius diei curriculo, quàm languida & oppreſſa viginti diebus efficit, indeque ſæpiùs videre eſt *Confluentes* & *Cohærentes* iſtas Variolas quæ per hebdomadam unam vel alteram flaccidæ, atque ſero limpido ſemiplenæ fuerant, (Ægrotante interim moleſto *Ptyaliſmo*, atque Febre, Deliriis, Vigiliis, cæteriſque Spirituum cum Veneno colluctantium Symptomatis pæne confecto) cùm primùm Venenum per glandulas ſalivales, vel aliam portam vicariam exterminetur, & Febris, ſpiritibus non ampliùs laceſſitis, ſponte exulet, ſpatio unius noctis, licet decimo quarto vel decimo ſeptimo Morbi die, in partibus extremis ubi priùs non exaruerant, prorsùs turgidas, acuminatas atque pure laudabili refertas.

Cap. 6.

† *Vide Hiſtor.* 49, 53, &c.

Ubi autem in ſecundo morbi ſtadio ſpiritus à prædominante Veneno ita depriman-

Cap. 6. tur, ut Natura hostem per regiam viam, scil. Poros Glandularum cutanearum propulsare haud potis sit, necesse est totam Machinam spasmis confectam, acsi venenatam illicò corruere, nisi ab Arte vel Naturâ aliunde suppetiæ ferantur; Ideoque ad præsens fatum averruncandum Natura ejus eliminationem per Portas patentiores, scil. Glandulas *Intestinorum* vel *Faucium* vel *Renum* incunctanter moliri solet. * Prior conatus per Alvum est fere semper Symptomaticus, atque languentis & corruentis Naturæ indicium, vires veneni auget, & fatum accelerat; secundo verò modo tanquam Tabulâ post naufragium, Natura haud rarò cunctando restituit rem, diutino scil. & molesto *Ptyalismo*, qui licet sub finem prioris stadii nonnunquam invadat, usitatò autem incipit, primo Maturationis die, cum molestâ deglutitione gutturis, dolore, cæterisque id genus Symptomatis sociatus, à quo tempore Glandulæ cutaneæ officio suo desunt: modò vires Spirituum pares fuerint huic officio fungendo, & *Salivatio* satis copiosa procedat, atque per totum Maturationis stadium protendatur, quousque scil. hâc viâ vicariâ Venenum penitùs ejiciatur, res est in vado Æger, utut molestis Salivationis Symptomatis vexatus, fere ἀπύρετος jacet, atque præsens Vitæ discrimen Crisi licet tardâ & succedaneâ effugit, quomodocunque Variolæ intereà

* *Vide Histor.* 50.

Salivatio.

reà ſeſe habeant. * Si verò ex Languore Spirituum huic muneri obeundo imparium, id Veneni quod ſupereſt Salivatione copioſâ non ſatis propulſetur, pari paſſu Æger febricitat; Sin ob ſiniſtrum aliquod accidens, uti *Hæmorrhagiam, Frigus* in poros invadens, vel quodcunque aliud hujuſmodi, quod ſpiritus peſſundet, derepentè ante Maturationem perfectam, ſcil. priuſquam totum virus protruſum fuerit, Salivatio ſiſtatur, illicò exanthematis præmaturè & inopinatò exareſcentibus, Febris pro gradu veneni adhuc ſuperſtitis plùs minùs deleterio, magis minúſve maligna exoritur, quæ utut primâ invaſione Συνεχὴς fuerit, citiſſime in Συνοχὸν malignam & fatalem degenerat, Spaſmis, Deliriis, ſubſultibus Tendinum, cæteriſque id genus Symptomatis funeſtis & exitialibus comitatam.

Cap. 6.

* *Vide Hiſtor.* 57, 58.

Huic *Salivationi* nimis properè declinanti ſuccedaneum non raró animadverti *Profluvium Urinæ* limpidæ copioſum & fere Diabeticum, cujus eventus ſecundiſſimus fuit, atque Venenum quod ſupererat per Renum Glandulas propellebatur quod è Glandulis faucium ampliùs excerni non potuit; Cataractis enim hiſce reſeratis, † illicò Febris, Anhelitus, Pectoris anguſtiæ, Deliria, cæteraque funeſta Symptomata mirum in modum derepentè ſublevabantur, & exanthemata ipſa reduce quaſi ſpiritu animata vigebant quadantenùs & turgeſcebant,

Profluvium urinæ Salivationi ſuccedaneum.

† *Vide Hiſtor.* 33, 34, 35.

Cap. 6. bant, ac in Pus convertebantur, æquè ac si *Salivatio* ipsa non omninò ante justum tempus defecisset. Insuper hoc *Urinæ profluvium* Salivatione post unum vel alterum diem redeunte non rarò excipi solet, & quidem generaliter loquendo, *Copia Urinæ* in omni hujus Morbi stadio benè præsagit, ejusque *Suppressio* aut frequens & inanis mi-cturitio malè, ut jam diu Medicis innotuit; unde mihi persuasum est hasce Renum Glandulas Salivalibus in hoc Veneno exterminando opitulari, uti Salivales nonnunquam esse vicarias Glandularum cutanearum ante observavimus.

Ubi verò Salivationis ante Maturationem Variolarum completam præmaturè declinantis (glandulosis faciei partibus ubique derepente detumescentibus) nullâ aliâ succedaneâ Lymphæ venenatæ excretione, defectus suppleatur, provida Natura præsens machinæ tutamen molitur amandando quod *superest* inimici seri in partes quascunque Corporis extremas, manus scil. pedes, vel scrotum, & || præputium ipsum, inibique cum bonis avibus deponit congeritque (Variolis interim ex hoc Naturæ conatu maturescentibus, atque Febre declinante, ac si Salivatio ad debitum tempus superstes durâsset) utut hasce partes inde in adeò immensam molem ultra tonum nonnunquam inde distentas viderim, ut metus jure merito mihi incuteretur, nè mortificatio ex subitâ

|| *Vide Histor. 56.*

bitâ flammæ vitalis extinctione in partibus intumeſcentibus mox ſequeretur, licet nuſquam aliquid hujuſmodi hactenùs eveniſſe memini. Cap. 6.

Veriſſimum quidem eſt me ſemel * Virginem nobilem *Variolis cohærentibus* undique obſeſſam vidiſſe, quæ perſiſtente adhuc Salivatione copiosâ, Variolis interim haud ſatis maturatis, vel in facie ipsâ Scabie obductis, ob Venenum inexhauſtum intùs deliteſcens, ſine Febre obſervabili, viceſimo primo Morbi die mediâ Salivatione, fatis cedere coacta fuit; cujus Accidentis in triginta annorum praxi nullum aliud ſimile únquam obſervavi.

* *Vide Hiſtor.* 53.

Neque in ipſo ultimo Variolarum confluentium & cohærentium ſtadio deſunt deliteſcentis Veneni indicia ac Symptomata; imò jam ea ſæpiſſimè in gradum funeſtiſſimum evehuntur, undeii ex cæteris Morbi ſtadiis ægrè admodum evaſerant, ſæpiùs derepente ac inopinato confecti ſupremum claudunt diem, cæterique qui artis ope ſuperſtites non niſi multis, iiſque moleſtis ſymptomatis malè mulctati, ex Orci faucibus eripiuntur. Atque horum omnium Symptomatum ratio clara ac evidens à languore Spirituum adhuc Veneno irretitorum jam ſæpiùs memorato ſolummodò petenda eſt. Siquidem ubi Natura (ſpiritibus à veneno ſuperante jam deletis & fere enecatis) evicta, non ampliùs par Hoſti eli-

Cap. 6. eliminando planè succumbat & manus det, exanthemata acri humoris secreti virulentiâ irritata, molesto pruritu stimulantur, & ubique ac confertim † *Scabie nigrâ* quasi sphacelo visu horrendo obducuntur, quæ incrustata ac rimosa à Cute turpiter sanie fœdatâ decidit; unde Scabies partibus affectis, præsertim faciei recens obducta iterum iterumque revirescit, Ptyalismus etiam illicò subsistit, (Oculis, qui jamdiu occlusi fuerunt, demùm à repentinâ faciei detumescentiâ quam neque Profluvium Urinæ, vel intumescentia extremorum Artuum excipit, sponte apertis) unde Æger à reliquiis Phlegmatis glutinosi Bronchiis impacti, atque lymphâ recens ministratâ non ut prius in fluorem adacti strangulatus, brevi anhelosus perit: A veneno autem in deleterium ac pestiferum gradum jam provecto ac intùs occluso recidiva inde suboritur Febris, eaque continua, mali moris ac fatalis, Deliriis, Vigiliis, Subsultibus Tendinum cæterorúmque exitialium & funestissimorum Symptomatum satellitio stipata, à quâ misellus & attritus Æger vix aut nè vix, idque non sine frequentibus *Vesicatoriis*, *Alexipharmacis*, *Opiatis*, cæterisque Artis suppetiis usquam liberatur, neque ut in *Variolis benignis* ubi venenum penitùs ab initio extrusum fuerit, cibum appetit, sed, Febriculâ ex reliquiis Veneni delitescentibus quasi hecticâ detentus, adhuc sitit, & appetitu privatur, diutius

† *Vide Histor. 62. 21.*

tius

tiùs sæpissimè languet, quousque scil. Venenum tandem aliquando per || *Furunculos* frequentes in extremis digitis, & toto Corporis habitu subortos eliminetur, unde Febris in Συνεχῆ benignam mutata facilè ac brevi vires *Corticis Peruviani* victrices agnoscit. Ubi verò Exanthemata ab initio effœta & arida, pauxillum tantùm Veneni eliminare potuerint, neque iste defectus à providâ Naturâ Ptyalismo, Profluvio Urinæ, vel intumescentiâ extremorum suppletus fuerit, utut Æger multâ artis ope, *Vesicatoriis*, *Alexipharmacis* & *Opiatis* sustentatus singula hujus Morbi stadia decurrerit; Venenum prorsus inclusum adeò sensim hinc incrementum sumpsit, ut inde *Febriculâ Hecticâ* sub finem 4ti stadii accensâ ac diutiùs continuatâ, ac demùm **Sphacelatione* ossium Cervicis, Maxillæ, Humerorum & Tibiarum tricesimo vel quadragesimo Morbi die miserum in modum confectus è vivis tolleretur, quod bis vel ter me vidisse memini.

Cap. 6.

|| *Vide Histor.* 27, 28, 63.

* *Vide Histor.* 59, 60, 61, 62.

Qui autem in hâc malignâ Variolarum specie Venenum Morbificum *Salivatione*, *Urinæ profluvio*, vel quocunque alio modo partim excluserunt, tamen hoc ultimum Morbi stadium vix, aut ne vix absque summis angustiis molestissimisque Symptomatis transigunt. A Veneno nempe quod adhuc superest Spiritus irritati non possunt non luctari, unde † Febris recidiva accenditur

† *Vide Histor.* 22, &c.

Be-

Cap. 6. Benigna licet, quæ more Συνεχὴς quotidiè exacerbatur & remittit periodicè donec Arte vel Naturâ ſeminium venenatum penitùs exterminatum fuerit; Atque || unuſquiſque hujus Febris utut mitis ac benignæ Paroxyſmus, ubi vires priora Morbi ſtadia decurrendo fractæ fuerint ac depreſſæ, Deliriis, Vigiliis cæteriſque ejuſmodi diris Symptomatis non rarò comitatus eſt, unde quam citiſſimè, ſcil. poſt unam vel alteram exacerbationem in Συνοχὸν malignam ac funeſtam degenerare ſolet, unde de vitâ Ægrotantis jam pænè conclamatum eſt. Natura autem intereà, ſcil. dum Febris Συνεχὴς typum ſervet, quippe quadantenùs victrix & ſuperior, vel jam non deſinit pro modulo virium quæ ſuperſunt per glandulas ſalivales vel quidem per Exanthemata ipſa incruſtata licet ac Scabie obducta, ſeu quamcunque aliam portam patentiorem hoſtem à tergo proſequi; unde Æger miſerè attritus* ærumnoſâ Salivatione & Scabie ulceroſâ diutiùs mulctatur, atque inde hoc Morbi ſtadium quod tribus diebus in *Variolis* Benignis decurri ſolet, non rarò, ubi tandem ex morbo Æger evadit, per hebdomadam unam vel alteram protenditur, ſi Naturæ reliquias Veneni expellenti Antidoto aliquâ copioſè miniſtratâ opem non ferat Medicus. Eò moleſtior autem jam & ærumnoſior eſt hæc Salivatio recidiva, ob vires priùs attritas, nec non quia vigore Veneni æquè ac Spi-

|| *Vide Hiſtor.* 24.

* *Vide Hiſtor.* 35, 63.

Spirituum deficiente, Lympha non adeò copiosè per Glandulas Salivales excreta, tenacem quandam glutinoſitatem acquirit, unde difficiliùs excernitur, atque viribus ad profundam expectorationem haud ſufficientibus, Æger fere omni momento ſuffocationis diſcrimen ſubit. *Scabies* etiam quâ jam Exanthemata obducuntur, quæ in *Variolis Benignis* primo Declinationis die flaveſcit, ſecundo penitùs exareſcit, & proinde tertio, ferè Squamarum ad inſtar decidit, jam ex humore venenato ſubnigra redditur, eoque quaſi ex † perenni fonte indies miniſtrato, & ſpiritus debilitante ſeriùs concocta diutiùs hæret, atque iterum iterumque quotidiè renaſcitur, pure acri & venenato intùs concluſo intereà Cutim veram erodente, atque foveas aſpectu turpes ubique ſulcante; atque hæc Scabies quo diutiùs adhæreat, vel ſæpiùs renovetur, eò Cutim magis deformem reddit. Cuticulæ autem elegantem nitorem fortè non minùs deformat tenuis illa & venenata colluvies, quæ à ſcabie deciduâ teneras admodùm & raras Exanthematum partes continuò pervadens, ſub ultimi ſtadii finem, hanc Membranam ſenſim arrodit, Glutinis inſtar lentore quodem Cuticulam oblinens qui in porriginem furfuraceam ſive tenuem ſcabiem concreſcens partes turpiter admodùm fœdat, & hi furfures || renaſci non deſinunt donec virulentiâ è Spirituum ſinu penitus excuſsâ,

Maſſa

Cap. 6.

† *Vide Hiſtor.* 64, &c.

|| *Vide Hiſtor.* 64, &c.

Cap. 6. Maſſa humorum benignâ & leni ſuâ temperie iterum reduce potita fuerit. *Hydropicos & œdematoſos artuum tumores, Ophthalmias, Scrophulas, Tuſſes pertinaces, Phthiſes Pulmonares, Deliria melancholica,* cum aliis Morboſis affectibus, Variolas malignas à tergo excipere ſolitis, enumerare nunc non eſt locus.

Ratio tantæ diverſitatis inter differentes Malignitatis gradus in hoc morbo, (quantum ego vel conjecturâ vel obſervatione aſſequi poſſum) petenda eſt à vi Spirituum animalium expanſivâ plus minùs deletâ aut obrutâ, ſive ob innatam debilitatem primo ictu hæc vis ex improviſo peſſundetur; ſive ex Pathematis animi gravioribus malo regimine, aut ſiniſtro aliquo accidente in quocunque ſtadio, præſertim verò inſtante Criſi deprimatur. *Priori de Causâ Morbus iſte nonnullis Familiis ipsâ Peſte non minùs exitialis eſt.

** Vide Hiſtor. 53.*

Variolæ Malignæ ex Accidenti.

Ubi vero ex ſiniſtro aliquo Accidente Venenum hancce indolem acquirat, utplurimùm non adeò præceps exitium imminet, utut enim Deliquia frequentia, & Pulſus debilis primum Morbi ſtadium comitantia, exanthemata confluentia vel cohærentia in ſecundo, atque eorum Depreſſio; Color ſubluridus, & ſera Maturatio in Tertio, Spirituum languentium & Veneni deleterii indicia haud obſcura in toto Morbi curſu ſeſe exhibeant, rariùs tamen priuſquam ultimum

timum Morbi stadium attigerit, Æger supremum claudit diem. *Petechiæ* etiam seu Maculæ purpureæ (si quæ sint) sive quæcunque alia funesta signa quæ Mortem præ foribus esse denunciant, vix unquam † decimum Morbi diem, seu Maturationem mediam antevertunt. Maculas autem nigras haud usquam nisi in primo vel secundo Morbi stadio subortas memini. Quid? quod virulentia hæcce accidentalis rarò vel nunquam primariam ac nativam vi suâ deleteriâ adæquat, sed sensim in gradum istum exitialem evehitur; nonnunquam etiam in tertio aut ultimo Morbi stadio primùm animadvertatur. Cap. 6.

† *Vide Histor.* 52, 45, &c.

Accidentia, quæ spiritus pessundando Venenum in gradum adeò exitialem evehunt, sunt præsertim *Pathemata* Animi, vel *Errores in Regimine*; Ad priorem censum refero *Tristitiam*, || *Metum*, *Anxietatem*, *Intentam Cogitationem*, *Solicitum Amorem*, *Iram*, & alia pathemata graviora quæ spiritus deprimunt, delent aut diminuunt, quo minùs hosti adoriendo pares sint; aut saltem eos interturbant ac agitant & (præsertim si Criseos tempore iste tumultus contigerit) vigilias pertinaces accersant, adeò ut humores nullatenus in ordinem redigi queant; sed Exanthemata ubique posteà confertim protrudantur. At istis tumultibus Paregoricorum ope cohibitis, sæpiùs Variolas irregulares in ordinem Discretarum

|| *Vide Histor.* 7, 45.

Cap. 6. tarum spatio unius noctis redactas novi.

Atque hinc proculdubiò Infantes, ἀπαθεῖς nimirùm, rariùs quam Adulti sorte Variolarum confluentium & malignarum admodùm durâ plectuntur. E contrà verò Studiosi, intentè Cogitabundi, Meticulosi, Tristitiâ depressi, anxii & soliciti Amatores, sæpè pertinaciter vigiles & deliri in ipsis Variolis Discretis supremum oppetunt diem, & in confluentibus & cohærentibus duriùs tractantur, & ægrè admodùm evadunt; Adeo ut si mihi optio daretur, nunquam hujusmodi Ægrotantibus medicinam facerem.

Accidentia autem quæ in Regimine contingunt, sunt quæcunque spiritus nativâ suâ ac miti temperie orbant, eos supra modum agitando, calefaciendo vel refrigerando. Spiritus enim animales calore ac motu moderato gaudent, & quo propiùs ad naturalem temperiem accedunt (quantum ratio morbi patitur) minùs ægrotant, atque ad justam normam sese magis expandentes, humores faciliùs compescunt & moderantur, cæterisque muniis ad se pertinentibus feliciùs & magis strenuè funguntur. Ideóque quocunque modo Spiritus in quocunque Morbi stadio vel * paulò ante primum insultum, præsertim instante Crisi interturbentur, in efferatos motus adigantur, vel justâ ac debitâ elasticitate privati deprimantur,

* *Vide Histor.* 21, 22, 41, 45, 46, 31, 4, 5, 6.

mantur, Venenum non potest non in gradum exitialem evehi, cujus erroris Æger in subsequentibus stadiis per totum Morbi cursum seras solet pœnas dare, ærumnosâ & protensâ admodum symptomatum strage, vel vitæ ipsius dulcissimæ dispendio. Ad hanc Classem refero, *Ingluviem* paulò ante primum morbi insultum commissam, unde spiritus sarcinâ Chyli crudi in Ventriculo congesti non possunt non opprimi, atque Nauseâ & Vomitione perpetuâ lacessiri & fatigari; *Exercitia etiam vehementia*, quæ Orgasmum in spiritibus ciendo iis multum officiunt: *Medicamenta* etiam *Calida* copiosè & sine necessitate præsertim instante Crisi propinata, & *Stragula* à Mulierculis & Nutricibus Ægro febricitanti ad sudores copiosas eliciendos perperam ingesta. E contrà verò *Frigus* in poros cutis durante Apparatu, præsertim instante Crisi, vel postea sæpiùs admissum; *Venæsectio* officiosè ac sine evidenti Causâ celebrata; ante omnia vero *Cathartica* paulò ante Crisin exhibita, vel nonnunquam *Emetica* & *Opiata* Spiritus delendo aut fatigando Venenum in pestiferum gradum mirum in modum evehunt. Atque benè novi quosdam post Crapulam, Ebrietatem, Itinera, vel Exercitia alia vehementia, hoc Morbo correptos, qui ab Oeconomiâ Spirituum interturbatâ, ac Crasi Humorum inde eversâ ac penitùs solutâ primo vel secundo Apparatûs die, loco Cap. 6.

Cap. 6. Variolarum regularium, præproperâ Efflorescentiâ Scarlatinâ in Cute ac si Urticæ plagâ exasperatâ, & Maculis nigris interspersis ubique notati purpuream animam Hæmorrhagiâ per Nares, Uterum, Renes, Intestina, derepente subortâ sub initium Maturationis efflârunt; Naturâ utut incassùm *Intumescentiâ* faciei, & *Ptyalismo* succedaneo aliquali, tentante defectum Eruptionis supplere. Alios verò qui frigido Aëri sese diutius exposuerunt, atque in Variolarum Eruptionem perperam ad sextum vel septimum usque diem distulerunt, unde Veneno intus diutius concluso & indies in gradum magis magisque deleterium evecto, spiritibusque inde fere deletis & enecatis, hujus erroris feras pœnas luêrunt *Confluenti vel Cohærenti* utut serâ exanthematum eruptione, quæ ab initio livida quasi & semimortua nunquam maturari potuerunt, *4to* autem vel *5to* Eruptionis die Maculis *Purpureis* vel *Petechiis* interspersa distinguebantur, quæ supremum diem non longè abesse denunciârunt; Nullo autem tempore hujusmodi errorum eventum magis funestum observavi quam Crisi instante, spiritus enim jam hostem aggressuri si vel Cathartico ministrato, vel Phlebotomiâ sine evidenti causâ celebrâtâ, Frigore in Poros Cutis admisso, vel quovis alio infortunio ex improviso dissipentur aut debilitentur, vel Medicamentis calidis exhibitis, & multis stragulis Ægrotanti

grotanti perperàm injectis præter modum Cap. 6.
agitati excandescant, non possunt non causâ cadere, atque proinde nullam, vel saltem imperfectam Crisim efficere, à veneno verò in gradum planè exitialem evecto deleti, efflorescentiâ fere planâ & æquali (cui Maculæ nigræ vel purpureæ interspergeuntur) Hæmorrhagiæ funestæ mox subsecuturæ prænunciâ, indicia imperii sui penitùs abdicati, Craseos Humorum eversæ, atque mortis appropinquantis haud obscura exhibent. Ubi verò mitiùs agitur, Exanthemata erumpunt sine ordine, *Confluentia*, scil. vel *Cohærentia*, aut si forte fortuitò *Discreta*, adeò languent, ut serò admodùm vel bases suas amplient, aut apices tollunt, seriùs autem si unquam maturescant; & veneno adhuc spiritibus implicato Febre continuâ vel saltem continenti Æger demum confectus supremum claudit diem, vel non sine salivatione aliisque ærumnosis & molestis symptomatis evadit. Ætiologiâ hujusce Morbi à Veneno plus minus deleterio spiritibus implicato hoc pacto demonstratâ, atque Theoriâ Variolarum generale stabilitâ, ad *Apparatum* seu primum morbi stadium pleniùs tractandum me accingo.

CAP. VII.

De ratione Symptomatum in primo ſtadio contingentium, de varietate Fermenti & Febris inde ortæ, de ſignis Præſagientibus, Diagnoſticis & Prognoſticis, nec non de Indicationibus curativis, & Methodo medendi Variolis durante Apparatu.

Cap. 7.

Symptomata primum morbi inſultum comitantia.

PRimo hujuſce Morbi momento, quamprimùm ſc.l. ſpiritus venenato miaſmate contaminentur, tota corporis machina derepente *Algore* perfunditur; donec *Horrore*, *Rigore*, *Oſcitatione*, *Pandiculatione*, *Vertigine* cæteriſque id genus Symptomatis primo hujus ac aliarum Febrium inſultui communibus, ſpiritus niſûs ſui atque expanſionis incœptæ ſignum dent. Ab hâc autem eorum expanſione ſic inchoatâ Calor febrilis in maſsâ ſanguinis accenditur, qui cum *Siti* inexplebili conjungitur; *Dolor* ingens Caput ac Lumbos occupat, fibrillis Meningum ſcil. ac Propaginum Spinalis Medullæ mirum in modum à Spirituum exploſione contortis ac diſtentis, nec non totum corpus eâdem de causâ *Jactatione* inquietâ agitatur. Veneno autem inde è

gremio

gremio Spirituum in purpuream maſſam quadantenùs eliminato Humores illicò inficiuntur, ac Fermenta quæque tanquam à Toxico præter naturam multifariàm alterantur; quare mirabile non eſt ſi *Ægritudo universalis, Nauſea continua, Vomitio immanis, Dejectiones frequentes* & reliquæ hujuſmodi Symptomaticæ humorum evacuationes inde producantur, Naturâ per Glandulas quà datur via, hoſtis infeſtiſſimi exterminationem incunctanter moliente. Adde, quòd pro ratione Veneni Spiritus plus minùs opprimentis Æger magis minúſve *Stupore Comatoſo* affectus vix oculos nonnunquam tollere vel lumen aſpicere potis eſt; ex adverſo autem cùm ſpiritus laceſſantur & irritentur, pro ratione nisûs quo hoſtem in certamine adoriuntur, perpetuò inquieti & in efferatos motus adacti *Vigilias pertinaces, Deliria Phrenetica, Subſultus Tendinum*, aliaque id genus dira Symptomata in genere Nervoſo (quæ in nullâ aliâ Febre niſi in *Morbillosâ* & *Scarlatinâ* quantum ego ſcio, niſi ſub finem Morbi idque paulò ante funeſtum diem ſuboriri ſolent) in hoc primo ſtadio efficiunt. Eaque Symptomata pro ratione Spirituum magis minúſve acriter contendentium indies augentur, unde ſub finem hujus ſtadii, paulò ante Criſin non raró Ægrotans (præſertim ſi fuerit Infans teneræ texturæ) tanquam in articulo Mortis diris * *Spaſmis* & *Inſultibus Epilepticis* viſu hor- Cap. 7.

* *Vide Hiſtor.* 12, 13, &c.

Cap. 7. rendis corripitur & mirum in modum diu malè mulctatur. Insuper *Tussis ferina & suffocativa*, *Sternutatio importuna*, *Vox rauca vel clangosa Gutturis dolor*, *Intumescentia Tonsillarum molesta*, & alia Colliquationis Symptomata pro ratione variâ Glandularum diversarum per quas Lympham colliquatam excerni contingit, in hoc Stadio istum Morbum, quoties tempestate hyemali vel saltem frigidiori invaserit, haud raro comitantur. *Pulsus celer* redditur ob Febrem præsentem, ac *fortis & magnus* in uno Ægrotante, in altero autem *parvus & debilis* pro ratione Veneni magis minúsve deleterii. Pariter ob eandem rationem Calor Febrilis varius ac diversus admodùm observatur in diversis Ægrotantibus, in uno scil. *acris* & fervidus, in altero *mitis* & blandus. *Urinæ* etiam *Color* non minùs incertus est, sæpiùs scil. rubedine tincta & contentis saturata, nonnunquam clara, tenuis & straminea, qualis in Febre Malignâ & Affectibus Nervosis redditur. Denique attentè intuenti in hoc stadio, & nonnunquam primo ejus die, una vel altera *Pustula*, morbi futuri prænuncia, sese in conspectum dat; aliquando paulò ante Variolarum eruptionem (licet oppidò raro) † *Vesiculæ aqueæ*, *Petechiæ*, vel maculæ *Purpureæ*, aut *nigræ* in collo vel pectore efflorescentes indolem Morbi intensissimè esse Malignam produnt, ut ante innuimus.

† *Vide Histor.* 30, 31, 40.

Unde

Unde fas eſt concludere Venenum hocce, quicquid ſit, naturaliter eſſe colliquativum, & in laceſſendo procax (quod etiam de Febris Scarlatinæ & Morbilloſæ fermento priùs obſervavimus) colliquativum inquam, quia humores fundit præter naturam ac in fluorem adigit, ut patet ex *Ptyaliſmo*, *Profluvio Urinæ*, *Intumeſcentiâ Capitis & Artuum*, frequentium Puſtularum Eruptione, & in ſtadiis ſequentibus Maturatione, Sudore copioſo, Tuſſi & Sternutatione frequenti, Vomitione, Dejectionibus copioſis & ſymptomatis ſimilibus Morbum hunc in primo ſtadio comitari ſolitis; Procax autem in laceſſendo dico, quia ſpiritus illicò in motus adeò efferatos adigit, ut Febris inde orta peracuta reddatur, & more Paroxyſmi Febris intermittentis vel remittentis diutiùs protenſi, accerſitis diriſſimis Symptomatis, cum pernicitate quâdam varia ſua ſtadia peragret. Concludendum etiam eſt, pro ratione Veneni Morbifici magis minúſve exitialis, Febrem hanc variam admodum indolem ſortiri; Namque reverà Peſtis ipſius virulentiam æquare vel ſuperare nonnunquam obſervatur, Variolæ aliquando autem Remittentis vel Intermittentis mitiſſimæ typum ſervare, aliquando mediam quandam naturam obtinere, quod apprimè animadvertendum duco in toto morbi curſu, quia variis hujuſce morbi ſpeciebus eâdem methodo Medicinam facere, non minùs con-

Cap. 7.

Indoles fermenti Varioloſi in genere.

Cap. 7. ſentanteum rationi mihi videtur, quàm Peſti exitioſiſſimæ & Scabiei vulgari unâ & eâdem Methodo mederi, quia in differentibus hujus morbi ſpeciebus, Symptomata, ſigna Prognoſtica, & Diagnoſtica ac Curativæ Indicationes adeò toto cœlo differunt, ut neceſſariò Medicus indole præſentis Febris non attentè animadversâ, dubius & anxius, abſque certâ aliquâ Cynoſûrâ in Indicationibus eliciendis hæreat, atque in eventu prædicendo & Methodo medendi abhibendâ non minùs ceſpitet & hallucinetur.

De diverſis igitur Veneni gradibus,& variâ hujus Febris indole, prout ſpiritus Venenum ſuperant, vel à Veneno ſuperantur,præcedens Caput conſulatur; eſt autem alia ſpecies hujus Morbi, in quâ vires Spirituum & Veneni aggredientis ſunt fere pares, unde diu, durante ſcil. *Apparatu*, dubio Marte dimicatur, & univerſa ſymptomata hoc Morbi ſtadium comitari ſolita ſupra modum exacerbantur, *Algor* nimirùm & *Coma* gravativum à vi Veneni Spiritus opprimente ſuborta intenſiùs urgent & diutiùs protrahuntur, *Rigor* autem & Horror ab impetu Spiritum colluctantium fortiori evidentiùs ſeſe produnt, *Jactatio* etiam redditur magis inquieta, *Vigiliæ* & *Deliria* adſunt magis pertinacia, *Nauſea*, *Vomitio*, *Ægritudo*, *Sudor Colliquativus*, *Fluxus Alvi* vehementiùs urgent, *Ardor Febrilis*, *Lumbago*, *Dolor Capitis & Artuum* à niſu vehementi Spirituum ſeſe expandere & extricare contendentium adeò

adeò ſæviunt, ut non rarò paulò ante Criſin Hæmorrhagiæ profuſiſſimæ per Nares, Uterum vel Pulmonem erumpant; Tendines muſculorum motibus convulſivis agitati ſubſilire, & tota machina ſpaſmis contorta convelli animadvertatur. Vehementia autem iſta Symptomatum uti procacem & ſtimulantem Venenati fermenti indolem, ita non minùs Spirituum fortitudinem arguit, & meliùs ominantur quàm cùm Spiritibus ſub finem hujus Morbi, ſive Febris cujuſcunque alterius diu attritis & fatigatis ſuperveniat. Tunc ſiquidem iſthæc Symptomatum vehementia triumphatæ naturæ indicium, fermè ſemper Mortem præ foribus adſtare denunciat, jam verò morbi Criſin à niſu Spirituum contendentium forti, eamque non rarò ſalutarem adeſſe præſagit. Diutiùs autem, ſcil. per totum primum hujuſce Morbi ſtadium magis magiſque ſæviunt hæc Symptomata donec Criticâ exanthematum eruptione lis dirimatur, & certamen finiatur: Durante autem hâc colluctatione dubius & incertus admodùm eſt eventus, ubi enim ſpiritus pari vigore nitentes, debito regimine adhibito, & ſuppetiis artis ritè allatis, in hoc ultimo agone ad juſtam normam ſeſe expandant, Febris proximo fere momento prorſus exulat, nec in proximis ſtadiis recrudeſcit, ſymptomata ſtatim ceſſant, atque exanthemata erumpunt regularia & diſcreta, ſpatio certo & determinato

Cap. 7.

Cap. 7. minato in Stadiis ſubſequentibus maturanda, ac tandem deſquamanda, niſi à ſiniſtro aliquo Accidenti in Regimine vel Medicamentis perperàm miniſtratis Spiritus diſſipentur, & inde certamini obeundo impares reddantur, & Variolæ inde vel confluant vel cohæreant. Dum igitur res Ægrotantis ita in æquilibrio pendent, cautè Medicinam facere oportet, cùm errorem in hoc ſtadio commiſſum in ſubſequentibus ſtadiis corrigere inter difficillima ſit.

Hoc morbi ſtadium tribus diebus lege Naturæ (quoties ſcil. Variolas eſſe benignas contigerit ac diſcretas) fere ſemper abſolvitur, niſi indoles Veneni ſupra modum procax, vel regimen nimis fervidum interceſſerit, unde *Puſtulæ* citiùs ſcil. die Morbi primo vel ſecundo erumpant; vel ex adverſo, niſi Cathartica perperam adhibita ſeu Fluxus alvi ſpontaneus, Fluxus menſtruus, aut alia aliqua Hæmorrhagia ſeu Phlebotomia abſque causâ celebrata, vel Aeris injuriæ, aut errores in Regimine,aut alia aliqua cauſa venenum diutius intus cohibeat, unde exanthemata Varioloſa ſeriùs, 4*to* nempe, 5*to*, vel 6*to* morbi die prorumpant, atque proinde hoc Morbi ſtadium diutiùs quam par eſt protrahatur, & Morbus fere ſemper mali moris producatur, ſive Variolæ in ſtadiis ſubſequentibus ſine ordine confluant vel cohæreant, ſive Seſſiles, Subſidentes, Pupuraſcentes & ſeriùs matureſcentes, vigore

gore & colore debito ob Veneni exceſſum & Spirituum influorum languorem priventur. Quocircà quantum à ſpatio trium dierum hoc ſtadium ultrà citráve deflectit, tantum Morbus Malignitatem ſuamprodit. Cap. 7.

Fundamento ad Naturæ normam hoc ritu jacto, non adeò difficile eſt vel in Apparatu ipſo, ſcil. ante Eruptionem hunc Morbum à quâcunque aliâ Febre & ejus genium benignum vel malignum, ſaltem hariolando præcognoſcere, eventum denunciare, Indicationes curativas elicere atque Methodum medendi certam & rationi congruentem inſtituere & ſtabilire, ad quam penſi partem Me jam accingo.

Signa Variolas ante eruptionem in Apparatu præſagientia.

Sunt autem præter generalia Febris Symtomata quædam quaſi Pathognomonica quæ à primo inſultu hunc Morbum comitantur, eumque à cæteris diſtinguunt, ſcil. *Dolor* atrox & horrendus *Capitis* & *Lumborum*, cætera autem Symptomata quævis, uti *Tuſſis*, *Coma*, *Delirium*, *Vigiliæ*, *Ægritudo*, *Nauſea*, *Vomitio*, *Fluxus Alvi*, *Jactatio inquieta*, *Subſultus Tendinum*, *Linguæ Ariditas*, *Sitis*, *Inſultus Epileptici*, & quæcunque alia hoc ſtadium comitantur, adeò vehementia ſunt, atque adeò indies ab initio ſæviunt & augentur & ultimum Naturæ conatum arguant, atque Criſin ſubitam & præproperam inſtantem, (quam nulla alia Febris exceptâ Varioloſâ, Morbilloſâ & Scarlatinâ aſſequitur) denuncient. Atque proinde

Cap. 7. proinde Medicus ab Ægrotante hiſce Symptomatis violentis à morbi primordiis afflicto accerſitus percontetur oportet num Æger unquam Variolis anteà laboraverit, ‖ rariùs enim aliquis hoc Morbo bis tentatur, an ipſe de Variolis metuat, ac Conſuetudinem nuper habuerit cùm aliquo iis infecto, an ſint in Viciniâ frequentes, an illâ tempeſtate ſint Epidemiæ, an illo tempore aliquis è Conſanguineis iſto morbo laboret. Medicum de his certiorem factum jure meritò ſuſpicari licet Febrem præſentem, Varioloſam eſſe potiùs quàm Morbilloſam aut Scarlatinam, ſaltem inde moneatur ut nihil tentet Venæ-ſectione, Emeticis, Catharticis, vel quocunque alio ejuſmodi, quod opportunam Variolarum eruptionem impedire poſſit, vel apud Vulgus (modò Morbus tandem hujus generis ſeſe eſſe prodat) propriæ famæ officiat. Cautè tamen ante eruptionem univerſalem ſenſa ſua proferat, niſi ex uno aut altero Exanthemate prænuncio obſervato de Morbi naturâ certus ſit.

‖ *Vide Hiſtor. 1, 15, 66.*

Signa malignitatis vel benignitatis Variolarum futuræ durante Apparatu.

In ſecundo ſtadio, ſcil. poſt Exanthematum eruptionem, ab ipsâ Puſtularum indole atque cæteris ſymptomatis adeò facile eſt gradum Veneni Morbifici, atque conſequenter benignam vel malignam Morbi naturam perſpectam habere, ut Nutrices ipſæ, modò ſagaces ſint & expertæ, haud rarò ſententiam hâc in re æquam & certam proferant; Medicum autem & Philoſophum decet, in primo

primo ſtadio, ubi non tam ſenſu quàm ratione res agenda eſt ex certis criteriis morbi morem prædicere, ut Methodum veram ac juſtam inſtituendo, ſuppetias languenti & oppreſſæ Naturæ (quoties opus & quantum Arte fieri poteſt) opportunas ferat, &, fundamentum Curationis ritè ponendo, nihil jam omittat vel officiosè patret, unde Æger in ſtadiis ſubſequentibus ſeras Erroris pœnas luere cogatur. Cap. 7.

Criteria Maligni Morbi, ſeu Fermenti Morbifici exitialis & deleterii in primo morbi ſtadio ſunt vel *dubia* & incerta, quæ Medico ſuſpicionem ſaltem dant, & ut cautioribus conſiliis utatur ſuadent, vel *certa & demonſtrativa*. Prioris generis ſunt quæ ſequuntur, 1° Si * primum hoc ſtadium vel contrahatur vel protendatur præter ſolitum, ſi nempe ante tertium diem Exanthemata erumpant, vel eorum eruptio poſt iſtum diem differatur. 2° Si † Ægrotans ſtirpe prognatus ſit, cui hic Morbus jure quaſi hæreditario ferme ſemper exitialis & funeſtus fuerit. 3° Si Morbus in flore ætatis Ægrotantem invadat, quo tempore ſpiritus fervore admodùm vegeto præditi ad febriles æſtus & inquietudinem magis propenſi ſunt. 4° Si Æger Metu, Triſtitiâ vel || Amore aut alio quocunque animi pathemate graviori torqueatur, quod ſpiritus nimiùm agitando, diſſipando vel obruendo, vim Veneni deleteriam adaugeat. 5° Si ex Crapulâ, nimiâ

* *Vide Hiſtor.* 37. 38, 45, 46.

† *Vide Hiſtor.* 53, &c.

|| *Vide Hiſtor.* 45, 53,

Cap. 7. nimiâ liquorum ſpirituoſorum ingurgitatione, vehementi * exercitio, vel quovis alio accidente id genus infauſto ſpiritus ſupra modum irritante, & in efferatos motus adigente, adeò ut ſpiritus Venenum adoriri, vel humores regere minùs apti ſint, Morbus anſam arripuerit. 6° Si vel in tempore † Menſtruo, vel Puerperio, vel ſtatim poſt Abortionem, cùm ſpiritus continuo Maſſæ purpureæ diſpendio diſſipati & obruti certamini minùs pares evadant, Morbus aggrediatur. 7° || Si à Cathartico vel Emetico perperam propinato, vel Venæ-ſectione officiosè celebratâ, ſive quâcunque alterâ ejuſmodi malâ praxi, vel quidem à Fluxu Alvi aut Sudore colliquativo Spiritus debilitentur & peſſundentur. 8° Si ex * Regimine nimis calido præcedente, & uſu nimio Remediorum Alexipharmacorum Spiritus ſuprà modum agitati & excandeſcentes tonum naturalem amiſerint, ut non ampliùs queant humores coercere, vel in reliquis negotiis officio ſuo ritè fungi. 9° † Si Æger injuriis aeris ambientis, durante Apparatu, præſertim prope Criſin, ſeſe incautè diuque expoſuerit, unde tempeſtiva & opportuna Variolarum eruptio præpediatur, & ſpiritus frigore extremo obruti & oppreſſi minùs pares officiis ſuis fungendis reddantur. 10. || Si Morbus tempeſtate æſtivâ vel hyemali invadat, præſertim ſi hyemali, quia ſpiritus mediâ, ſeu moderatâ temperie maximè

* Vide Hiſtor. 21, 22.

† Vide Hiſtor. 18, 53, 36.

|| Vide Hiſtor. 27. 32, 29.

* Vide Hiſtor. 5, &c.

† Vide Hiſtor. 46, 39.

|| Vide Hiſtor. 39.

maximè gaudent, atque eâ præditi (quantum ratio Morbi patitur) feliciſſimè munia ſua exercent; A quovis autem exceſſu ſive caloris ſive frigoris læduntur, à priori nimirùm diſſipantur & debilitantur, à poſteriori verò deprimuntur & enecantur, ut ſileam jam Tuſſes moleſtas cæteraque id genus gravia Symptomata à tempeſtate ipsâ potius quàm à Morbi indole ſuborta. 11• Si varioloſa Conſtitutio fuerit Epidemica, quippe in omni Epidemicâ Conſtitutione Venenum morbificum utplurimùm vehementius eſt, & Morbus proinde gravior. 12• Si Patiens ſit fœmina gravida vel nuperrimè nupta; Illi enim inſtat abortionis periculum, atque diſpendii virium, & cæterorum Symptomatum inde ſuboriri ſolitorum, quibus, ob tædium Morbi & Fœtûs ægrotationem, fœmellæ gravidæ obnoxiæ ſunt; Huic verò morbus hic infenſior eſſe ſolet ob vigorem Spirituum frequenti amplexu conjugali diminutum & depreſſum. 13° Si Patiens ſit Phthiſicus, Lue venereâ infectus vel aliâ quâcunque labe Morboſâ contaminatus & diu attritus, hic morbus haud rarò funeſtus & mali moris eſt; quippe Spiritus languore à priori Morbo affecti haud pares ſint veneno recenti eliminando. Denique ſi plurimùm metuat Æger de hoc morbo, & ſibi fore fatalem firmiter credat, unde perpetuò ſolicitus & meticuloſus reddatur, peſſimè ſignificat, cuncta Cap. 7.

cta

Cap. 7. cta enim animi Pathemata gravia, qualia ſunt Timor, Dolor, Anxietas, &c. Cerebrum & genus nervoſum labefactando, & Spiritus in iis hoſpitantes exhauriendo aciem Veneni mirum in modum adaugent, atque inde Morbum naturaliter Benignum facillimè in Malignum convertunt, ob quam rationem præcipuè (ut ante innuimus) Infantes quia de morbi eventu minùs ſunt ſoliciti, rariùs quàm alii deleterias ejus vires experiuntur.

Certa autem & verè Diagnoſtica ſeu *Pathognomonica* criteria quæ gradum Veneni morbifici plus minúſve exitialem, & Morbum vel Benignum vel Malignum fore in hoc ſtadio certò denunciant, ea ſunt præſertim quæ ab indole Febris præſentis, atque ſymptomatis eam comitantibus petuntur: Exempli gr. 1. Si Febris à primo Morbi inſultu adeò benigna fuerit ut Typum * Συνεχοῦς ſtatis & periodicis Exacerbationibus & Remiſſionibus notatum ſervet; vel, utut Periodicæ iſtæ Remiſſiones deſiderentur, modò ex forti & æquali Pulsûs tenore, & ex Urinâ rubedine & contentis ſaturatâ (ut in Febre Συνεχεῖ) atque ex aliis indiciis Naturæ fortiter adversùs Venenum luctantis, v. g. calore febrili vegeto, † Vomitione frequenti, Jactatione inquietâ, Dolore atroci || verſatili, Inſultibus * Epilepticis, &c. conſtet Spiritus veneno ſuperiores aut ſaltem pares eſſe, utut dira adſint Symptomata, Morbum

* *Vide Hiſtor.* 8.

† *Vide Hiſtor.* 10.

|| *Vide Hiſtor.* 15.

* *Vide Hiſtor.* 12, 13, &c.

bum expectare fas est plus minùs Benig- Cap. 7.
num, atque Crisin perfectam & salutarem cum eruptione Exanthematum Discretorum & Vegetorum in proximo stadiò, quæ intra spatium à Naturâ determinatum in sequentibus stadiis absque Febre recidivâ vel quocunque altero sævo aut periculosò Symptomate conjuncto, brevi maturescant & exarescant. 2° * Ex adverso autem, ubi Venenum adeò spiritus obruat & pessundet ut ii vix contrà insurgere valeant, verùm prorsùs succumbant, unde Æger febricitare vix sentiatur, Urina sit clara & tenuis; Pulsus utut celer, sit debilis, Deliquia more languorum & suffocationum Hystericarum sæpe recurrant, nullus Dolor præterquam in Capite, & Lumbis ad exitum Nervorum è spinâ adsit, is verò sit atrox, frangens & planè spasmodicus, Sitis sit admodum pauca: Nausea, Vomitio, & Ægritudo fere nulla, præsertim autem si Hæmorrhagia magna, aut Fluxus Alvi enormis supervenerit, ex Crasi humorum à veneno solutâ, aut quodcunque alterum ex iis Symptomatis quæ non spirituum nisum; verùm prostrationem & ruinam indigitant, aut saltem efficiunt, uti † Vigiliæ pertinaces, Coma profundum, &c. & potissimum si || Petechiæ, Maculæ Purpureæ vel Nigræ in Cuticulâ efflorescant, aut Cuticula in Collo & Pectore tumore limpido à Cute verâ separetur, & more Vesicularum elevetur, utut cuncta

* *Vide Histor.* 25, 30, 31, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 50, &c.

† *Vide Histor.* 48, &c.

|| *Vide Histor.* 30, 31, 40, &c.

Cap. 7. ſymptomata præter dolorem Capitis & lumborum in hoc ſtadio mitia appareant, Morbus à veneno exitiali & intenſiſſimè deleterio procul omni dubio originem habet, quod ſpiritus adeò peſſundat, & νεκρώσει quâdam afficit, & Febris (quæ in proximo ſtadio, ſi Morbus fuerit benignus, Exanthematum diſcretorum eruptione legitimâ finiri ſolet) jam cum * Efflorescentiâ Scarlatinâ univerſim per totam Cuticulam ſparſa Symptomaticè conjungitur, Deliriis, Vigiliis pertinacibus & reliquorum Symptomatum funeſtiſſimorum ſatellitio ſtipatur, quæ Hæmorrhagias immanes ſubſecuturas atque mortem præ foribus in hoc ſtadio, vel ſaltem ſub initio Maturationis adſtantem certiſſimè denunciant. 3° Ubi verò ex pari Veneni & Spirituum robore certamen ſit fere æquale, (quod ut plurimùm in hoc Morbi ſtadio contingit) † & Coma, Delirium, Vigiliæ, Nauſea, Ægritudo, Jactatio, Subſultus Tendinum, Dolores verſatiles, Inſultus Epileptici, durante luctâ, ſæviant atque indies augeantur; Morbus eſt planè anceps & dubius, qui uti ſuppetiis Artis opportunè & ritè allatis ſæpiſſimè Benignus evadit, Criſin perfectam in ſubſequenti ſtadio eruptione Puſtularum diſcretarum utut frequentium aſſecuturus, ita ex infauſto quovis accidente, vel errore in Regimine commiſſo, facillimo negotio, in Malignum tranſit, licet non adeò malignum, ac ubi à Veneno deleterio Va-

* *Vide Hiſtor.* 37, 38, 39, 40, 41.

† *Vide Hiſtor.* 11, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 23, 27, 42, 52, &c.

Variolæ primum ortum duxerint, unde Variolæ cohærentes, si non confluentes in subsequenti stadio apparent, quæ tardè Eruptionis stadium decurrunt, & in tertio stadio diutiùs depressæ manent, & cum molestâ Salivatione conjunctæ seriùs maturescunt, atque demum exarescunt, pro ratione virium Veneni non ante subactarum Febrem recidivam, vel sub initium Maturationis Continuam & planè Malignam, vel saltem, instante Declinatione, Συνεχῆ & magis Benignam, sociam habituræ. 4° Sagacis autem & admodùm experti Medici est, durante hoc dubio & æquali certamine, ex Symptomatis præsentibus genium Morbi hariolari, aut saltem certò definire; Nostras tamen Observationes, quas multo usu veras esse comprobavimus, lubet hîc adjungere. Atque equidem primò atque præ cæteris Pulsus diligentissimè jam explorandus est, quippe vigor Spirituum influorum hâc viâ potissimùm sese prodit. Ex fortitudine enim, & æquali Pulsûs tenore, utut dira sint cætera symptomata, vires Spirituum esse vegetas, & Veneni mitiores, & ex consequenti Eventum Morbi faustum fore concludere æquum est. E contra verò, || debilis & vacillans Arteriarum Vibratio, utut Symptomata conjuncta fuerint mitiora, semper νέκρωσιν Spirituum & gradum Veneni deleterium denunciat. Quin & pro ratione Pulsûs prope Crisin aucti vel diminuti,

Cap. 7.

|| Vide Histor. 37, 38, 39, &c.

Cap. 7. ti, potissimum in hoc dubio certamine judicandum est an Natura superior evaserit vel de Causâ ceciderit, quæ Crisis expectanda, fida an infida; & quis futurus sit Morbi eventus. 2° Urina utut in cæteris stadiis subsequentibus ad genium morbi dignoscendum, vel eventum ejus prædicendum parùm aut nihil conferat, in hoc stadio admodùm observatu digna est. Sicuti enim jam * rubedine tincta & Contentis saturata Febrem Συνεχῆ & Benignam indicat; † ita clara, tenuis & pallida, præsertim si accedat Micturitio frequens, pessimè significat. 3° Symptomata comitantia utut dira & molesta sint, modo ejusmodi fuerint quæ fortem nisum & conamen Naturæ solummodo arguunt, uti Jactatio, Vomitio, &c ut plurimum Benignam morbi Naturam indicant, & faustum eventum præsagiunt. 4° E contrà verò † Coma profundum usque ad Crisin protensum, unde Æger jaceat quasi attonitus aut inebriatus, & vix lumen aspicere, vel Interrogatis respondere potis sit: vel atrox, fixus & spasmodicus Lumborum vel Intestinorum dolor, (Colici scil. vel Nephritici affectûs æmulus,) aut quidem totius Corporis, præsertim si cum ἀπυρεξίᾳ conjunctus fuerit, pessimè ominatur. Siquidem extremam esse Spirituum Veneno irretitorum prostrationem, aut saltem inanem eorum conatum inde concludere licet. 5° * Symptomata vehementia jam suborta, quæ

* *Vide Histor.* 8, &c.
† *Vide Histor.* 36, 37, 38.
† *Vide Histor.* 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 25, 51, &c.
* *Vide Histor.* 50, 48, 27, &c.

Cap. 7.

quæ ſpiritus continuo peſſundant atque minuunt, uti Fluxus alvi enormis, ſudor Colliquativus, Hæmorrhagia immanis, Vigiliæ pertinaces, &c. Eventum funeſtum aut ſaltem dubium præſagiunt. 6° Ubi || paulò ante Criſin Pulſus fiat fortior, Jactatio, Vomitio, Nauſea, Dolores verſatiles, Inſultus Epileptici, Deliria & reliqua Symptomata, quæ fortem Spirituum niſum & conatum arguunt, augeantur; & Fluxus Alvi, Sudores Colliquativi, Hæmorrhagiæ, Vigiliæ, unà cum reliquis Symptomatis quæ ſpiritus peſſundant declinent; Naturam inde victricem, ſtatum Morbi in Benignum mutatum, atque ejus eventum in ſtadiis ſubſequentibus fauſtum ac ſalubrem fore conjicere fas eſt.

|| *Vide Hiſtor.* 12, 13, &c.

Genio Morbi in primo ſtadio ritè perſpecto, atque Symptomatis eum comitantibus accuratè penſitatis, adeò facile eſt inde in primo limine eventum ejus futurum ritè prævidere, ut fruſtraneum videatur Sermonis filum in ſignis Prognoſticis proferendis protrahere.

Indicationes Curativæ.

Hoc Morbi ſtadium *Indicationem* in genere miniſtrat unicam, ſcil. Subactionem Veneni Varioloſi, eatenùs ſaltem, ut Critica Exanthematum eruptio in ſtadio proximo ſubſequatur regularis & legitima, & quantum fieri poteſt fida ac perfecta. Penſum autem hoc lege Naturæ, non niſi viribus Spirituum ritè expanſis feliciter abſol-

 vitur.

Cap. 7. vitur. Utut enim venenatum hocce fermentum Cortice Peruviano, vel áliâ aliquâ Antidoto tempestivè exhibitâ, cùm Morbus Febris remissione periodicâ genium suum benignum prodiderit, nonnunquam eo usque subactum meminerim, ut Ægra inde de fato suo averruncato sibi seriò * gratularetur, eadem seras, post hebdomadas aliquot valetudinariò transactas, pœnas, morbo eodem postliminiò recrudescente & quasi recidivo, in gradum magis exitialem evecto, & vires spirituum diu attritas enecante, luebat. Quanquam etiam Variolas ab usu Corticis insecutas, (quoties earum eruptio exinde non fuerit præpedita) semper † Discretas & Regulares animadverterim; hoc tamen, benigno morbi genio, & mitiori Veneno à quo is ortum duxerat, potius quàm Antidoto ministratæ acceptum referendum duco. Siquidem Cortex Peruvianus ubi Venenum Spirituum vires vel æquet, vel superet (quod in quâque Febre Malignâ ac Συνόχῳ accidit) nihil omninò valet, ut in *Exercitatione præcedenti* observavimus. In Συνεχεῖ autem Variolosâ, ubi spiritus Veneno potiores sunt, Natura propriis Viribus instructa Victoriam Crisi perfectâ in stadio proximo sponte, sine ingrati hujus Remedii ope, reportatura est. Ideóque nulli Author ero, ut in hoc morbi stadio, Venenati Fermenti extinctionem moliatur Cortice Peruviano, sive quâvis alterâ Antidoto, verùm

* Vide Histor. 37.

† Vide Histor. 8.

verùm potiùs, ubi vires ſpirituum ſuppetant ad Venenum eliminandum, ut Naturæ & regimini juſto totam rem committat; ubi verò deficiunt vires, ut iis ſuppetiis Artis, quoties opus eſt, ancilletur, atque opportunè ſubveniat: Vel denique ubi æquali Marte jam dimicatur, ut Symptomata præter modum urgentia, præſertim ea quæ deleterium Veneni gradum arguunt, aut ſaltem ſpiritus nimium atterendo & peſſundando promovent & adaugent, corrigat & intra cancellos juſtos cohibeat. Ideóque utut generalis Indicatio jam ſit unica, pro ratione tamen veneni plus minúſve deleterii diverſæ admodùm Indicationes ſubminiſtrantur. Atque proinde planè Empiricum & rationi abſonum mihi videtur, & Medico prorsùs indignum, in hujuſce Morbi primordiis (ubi ſummâ cautelâ opus eſt, nec minimus error impunè committitur) eandem ſemper calcare viam, & Alexipharmaca, Emetica, Opiata, Venæ-ſectionem, &c. omnibus ſolenniter præſcribere, cùm Indicationes ſæpenumerò adeò diverſæ, vel quidem planè contrariæ exurgant. Namque ubi ex fortitudine Pulsûs, Urinæ rubedine & Contentis, & Febre typum Συνεχέ© referente, conſtet Morbum à mitiori Veneno quod Spiritus vix æquet, ortum ſuum duxiſſe, haud quicquam à Medico faciendum indicatur, niſi ut Regimen ita inſtituat ut Naturæ opus minimè interturbetur. Pro-

Cap. 7.

Cap. 7. priis enim viribus jam instructa (modò non interpelletur) non potest non Variolarum discretarum Eruptione mox Crisin perfectam assequi, unde Symptomata quotquot adsunt, utut dira, quippe à forti Spirituum nisu orta, ultrò evanitura sunt.

Ubi verò ex Symptomatis conjunctis & genio Febris planè Maligno liquet Venenum deleterium ab ipsis Morbi primordiis spiritus longè superâsse, eósque νεκρώσει quâdam demùm affecisse, vis eorum expansiva omnimodè atque incunctanter in hoc Morbi stadio promovenda indicatur; Veneno enim in subsequenti stadio, ubi Natura Crisi incœptâ Causâ cecidit, mirum in modum provecto, hæc expansio ut plurimùm quocunque modo incassùm tentatur.

Ubi autem vi Veneni & Spirituum propemodùm pari, certamen anceps & dubium fiat, Medicus cautis consiliis utatur oportet, neque Alexipharmacis perperam exhibitis spirituum œconomiam nimiùm agitet & interturbet, unde ad Venenum, Crisi instante, eliminandum minùs pares reddantur, aut symptomata inde supra modum vehementia, cum evidenti virium jacturâ, suboriantur, quo Natura labefactata Causâ cadat: neque è contrà, officiosâ purpurei liquoris subtractione, vel aliâ quâvis evacuatione, vel intempestivâ & nimiâ Opiatorum exhibitione eos adeò deprimat & debilitet,

bilitet, ut Venenatum fermentum in gradum exitialem evectum eos plane deleat & pessundet. Prout autem symptomata postulant, præsertim præsens Spirituum expansio, ex variâ Arteriarum Vibratione accuratè pensitatâ dignoscenda, Indicationes aliæ atque aliæ exurgunt, quæ Medicum exercitatum latere haud facilè possunt. Sunt duo potissimum in genere quæ jam indicantur, scil. Regimen, quantum fieri potest, moderatum, & quam proximè ad spirituum naturam accedens, ut spiritus minimè Errore aliquo ultrà citráve commisso pessundentur: Et Symptomatum præter modum vehementium, quæ vires labefactant, uti Vigiliarum, Fluxûs Alvi, Hæmorrhagiæ, Dolorum fixorum & Spasmodicorum, Comatis admodum profundi, tempestiva & cauta Allevatio. Reliqua Symptomata à Spirituum nisu potiùs, quàm ab exitiali Veneni gradu orta, uti Jactatio, Vomitio, Deliria, &c. utut molesta, modo intra Cancellos justos cohibita, permittenda sunt, donec Crisi instante sponte evanescant. Quo pacto autem hisce Indicationibus satisfiat, in Methodo medendi mox fusiùs ostendemus. Cap. 7.

Medendi autem *Methodum*, quæ *Diætam*, *Pharmaciam*, atque *Regiminis* rationem complectitur, haud aliam instituere par est, nisi quam vera Morbi causa, scil. fomes venenatus atque symptomata inde in hoc stadio suborta jure *Methodus medendi in primo Morbi stadio.*

Cap. 7. jure poſtulant: Atque ſervatâ hâc regulâ non poſſumus in hoc penſo abſolvendo à ſcopo aberrare.

Diæta. Diætam quod attinet, ea ſit oportet (uti in aliâ quâvis Febre) parca, & admodùm tenuis, quæ minimas Ventriculo inter concoquendum creet moleſtias, uti *Avenacea, Hordeacea, Poſſetala, Liquor Poſſeticus ſimplex*, vel Foliis *Salviæ rubræ*, & *Raſurâ CC.* & *Eboris* alteratus; Inſuper (modo Alvus non nimis jam fluat) Pulpa *Pomi cocti*, & *Cereviſia* vel *Ala* mediocris pane toſto tepefacta, *&c.* quippe Fermentum Ventriculi è Maſsâ Veneno jam infectâ ſecretum, atque inde nativo vigore privatum, ægrè admodùm quicquam præter Potulenta, eaque ſimpliciſſima & tenuiſſima, digerere valet. Cætera, inutili quaſi ſarcinâ preſſus Ventriculus, cum Ægrotantis tædio & damno illicò rejicit.

Regimen. *Regimen* adhibeatur moderatè calidum, quam proximè ad naturalem Spirituum temperiem accedens; in cæteris etiam ita ordinatum, ut ii minimè laceſſiti aut labefactati ad officium ſuum magis ſint habiles; Quodcunque enim à mediocritate diſcedit, iis officit. Sicuti enim à multis ſtragulis impoſitis & medicamentis calidioribus perperam atque ſine neceſſitate miniſtratis ſpiritus in fluorem nimium & motus efferatos adacti non poſſunt non diſſipari; ita à Frigore nimio & ambientis Aeris injuriis coacti & obruti

obruti nequeunt prorsùs ſeſe ſatis expandere, atque robore nativo hoſtem adoriri. Quo nomine nunquam hactenùs in ſententiam Clariſſ. Doctiſſimique noſtri *Sydenhamii* deduci potui, qui frigidum Regimen in Variolarum curatione (cujuſcunque fuerint generis) ubique idque indiſcriminatim adhibendum acriter contendit, & *Spiritu Vitrioli, Decocto albo, Syrupo de Meconio,* cæteriſque id genus infrigidantibus, & Aere ipſo Cubiculi frigido utramque curationis paginam adimplet, adeò autem ab uſu *Alexipharmacorum* abhorret, ut ægrè admodùm vel tantillum *Aquæ Epidemiæ, Theriacæ, Pulv. è Chel. comp.* vel quidem Liquoris poſſetici *Florib. Calendul.* & *Raſur. CC.* alterati (utut Peſtilentialis vel deleterius fuerit morbi genius) concedendum opinetur. Quid? quod magnus ille Vir ad doctrinam Humorum & Qualitatum evidentium adhærens, fomitem Venenatum intra Spirituum ſinum deliteſcentem prorsùs ignorâſſe, vel ſaltem ex præconceptâ opinione rejeciſſe videatur, atque proinde nihil, quod πρῶτον ejus ψεῦδος, præter caloris exceſſum pro deleterio habuiſſe, ac ſi quicunque hoc morbo interimeretur, quaſi calcinatus inteſtino incendio ſolummodò periret. Cùm quidem iſte Calor febrilis in Maſsâ Sanguinis accenſus à luctâ Spirituum fomite venenato irritatorum, atque motu eorum expanſivo inde accelerato, (quod in primâ

Cap. 7.

Sententia Sydenhamii.

Cap. 7. primâ *Exercitatione* demonstravimus) solummodò oriatur. Hanc flammam autem potiùs extinctione Fermenti morbosi quod huic luctæ originem dat, quàm frigido quovis Regimine adhibito, quod spirituum vires pessundando Venenum adaugeat, delere par est. Insuper, cùm hic Morbus funestissimus animadvertitur, spiritus prorsùs à veneno delentur ac superantur, unde Caloris vegeti defectus magis quàm excessus ex Vibratione Arteriarum debili & irregulari, atque pallido Urinæ colore sese palàm prodit. Ecquis autem frigidum Regimen in curatione jam adhibendum duxerit? Præterea ipse Author Clariss. sæpe sæpiùs agnoscit Variolas Confluentes nonnunquam Pestis ipsius Virulentiam æquare vel quidem superare; Quis autem huc usque Pestis curationem frigido Regimine absolvit, vel tentando aggressus est? Quod ad Historias Curationum hoc pacto feliciter absolutarum à Cl. Authore relatas attinet, Nullus dubito quin ubi spiritus nimio calore, præsertim exteriùs priùs adhibito, diu & perperàm attriti & dissipati fuerint, ad Ægrotantem è lecto derepente exsuscitatum, vel saltem ab onere stragulorum liberatum, aliquid refrigerii & emolumenti accesserit, unde spiritus temperie miti postliminiò quadantenùs reduce potiti, magis strenuè & feliciter hostem adoriri potuerint; vel in benigno morbo ubi Spiritus venenum longè superârint, injurias hujusce

Cap. 7.

juſce regiminis abſque damno quovis inſigni tolerârint ; Inde autem Regimen frigidum à primordiis ipſis Morbi conſultò ac perpetuò, vel ubi ex ἀπυρεξία præſenti & pulſu debili conſtet à Veneno ſpiritus planè proſtratos eſſe, inſtitui debere pernego. Siquidem Variolas ſæpiſſimè vidi confluentes & maximè funeſtas, ubi ne * minima guttula, vel granum Medicamenti cujuſcunque Alexipharmaci, vel Regimen quovis modo Calidum durante Apparatu vel Eruptione adhibitum fuiſſet, & non aliâ de causâ funeſtas & mali moris evaſiſſe vehementer ſuſpicatus ſum, quàm quòd durante *Apparatu*, ſcil. priuſquam Spiritus νεκρώσει afficerentur, eorum vires hujuſmodi Remediis non ſatis tempeſtivè exſuſcitatæ fuerunt, quod multò magis accidit ubi Regimine frigido coactæ deprimantur. In quâ ſententiâ eò magis perſiſto, quia (quod cæteros Profeſſores latere haud autumo) centies forſan memini Ægrotantes regimine nimis frigido prius utentes, atque inde in proximis Morbi ſtadiis Vigiliis, Deliriis, Fluxu alvi enormi, frequentibus Deliquiis, Madore colliquativo, aliiſque funeſtiſſimis Symptomatis malè mulctatos, & Petechiis, atque Exanthematis ubique depreſſis & aridis Carbone quaſi nigro notatos ope Alexipharmacorum cum Opiatis conjunctorum & Veſicatoriorum aſſiduâ, ab ipſis Orci faucibus aliquando derepente, aliquando ſenſim ereptos. Cui Ob-

* *Vide Hiſtor.* 36, 37, 38, 39, 40.

Cap. 7. Observationi fidem faciunt † Historiæ aliquot huc spectantes, è multis aliis selectæ, quas in Calce hujus *Tractatûs* haud pigebit graphicè ac sincerè depingere, non tamen in istis Historiis intelligi volo Variolas intensissimè Malignas, quarum venenum ad summum gradum exaltatum est. || Est enim ubi Venenum à primo insultu, sive postea, à quodam infausto accidente adeò Spirituum vires prosternit, & quasi Sphacelo afficit, ut compage humorum solutâ, Mors hæmorrhagiâ effræni & Maculis nigris in Cuticulâ sparsis denunciata præ foribus adstet, quam neque Alexipharmaca, nec alia quæcunque Artis subsidia (confitente ipso Cl. Authore) unquam averruncare valeant. Sileo jam infaustum, ne dicam funestum hujusce frigidi Regiminis eventum, quem non tantùm ejus Asseclæ sæpius & Fautores, sed etiam Vir ipse Doctiss. non sine opprobrio suo nonnunquam expertus est, quam ob causam in postremis Vitæ annis (ut mihi narratum est) disciplinæ hujus rigorem ipse quadantenùs relaxavit. Liceat igitur mihi veritatis ergô, renitenti licet animo, à magni *Sydenhamii* sententiâ de Regimine in hoc morbo discedere.

† *Vide Histor.* 19, 21, 22, 25, 27, 29, 31, 47, 48, 49, 50.

|| *Vide Histor.* 36, 37, 38, 39, 40, 41, 64.

Regimen igitur moderatè calidum ita ordinetur, ut Calor quam proximè ad ipsam Spirituum temperiem accedat, & æqualem tenorem servet. Quamprimum igitur morbo isto corripitur Æger, lectum petat, ibique

que decumbat ſtragulis ſolitis ab Aeris inju- Cap. 7.
riis munitus, haud tamen nimiis opprimatur. A curis, timore, cæteriſque Animi Pathematis (quantum fieri poſſit) immunem ſe ſervet, neque Colloquiis quorumcunque interpelletur, verùm ſomnum aut ſaltem quietem quocunque modo captet; Aër Cubiculi tempeſtate hyemali luculento foco accenſo temperetur, fervente autem æſtate in lecto uti in ergaſtulo Æger minimè incarceretur. In reliquis Regiminis partibus omnia manu adeò æquabili ordinentur, ut ſpiritus in efferatos motus minimè adigantur vel diſſipentur, aut nimiùm coacti in hoſte adoriendo deficiant.

Remedia Pharmaceutica & Chirurgica.

Ad *Pharmaciam* in hoc Morbi ſtadio quod attinet, eam pro diversâ Morbi indole, atque ratione Symptomatum conjunctorum diversâ, alio atque alio modo immutari pro re natâ neceſſarium eſt. Symptomatum inquam, eorum ſcil. quæ vel ſuprà modum vehementia Spirituum vires prorsùs delere, atque officio ſuo fungendo minùs pares reddere apta nata ſunt, vel ſaltem quæ eorum vires jam penitùs proſtratas eſſe demonſtrant: Cæterorum enim quæ à vigore Spirituum in hoſte adoriendo ſuborta ſunt, & nil mali præſagiunt, non eadem habenda eſt Ratio; quoniam ea, utut moleſta, ultrò, Criſi inſtante mox evanitura ſunt. Atque proinde Medicum & Philoſophum, quem ad Rationis normam oportet ſua mandata

ſemper

Cap. 7. ſemper dirigere, in hoc morbi ſtadio haud decet eandem ſemper calcare viam, atque, Empirici ad inſtar, ſeſe intra eoſdem cancellos ubique continere, & Emetica, Alexipharmaca, Opiata, Venæ-ſectionem, Enemata, &c. Ordine & Methodo quâvis fixâ & ſtabilitâ ſeriatim præſcribere, atque in eorum uſu pertinaciter ſine evidenti Indicatione perſiſtere; eſt enim ubi ſingula hæc Remedia uſum ſuum habeant; eſt autem ubi valdè officiunt, aut ſaltem incaſsùm adhibita Curationem nullatenùs promoveant. In hoc igitur ſolertia Medici maximè requiritur, ut certâ regulâ dirigatur, & nihil officiosè patret, vel injuriosè omittat. Atque ſanè eò magis hâc in re ſumma cura jam adhibenda eſt, quia in hoc præſertim ſtadio Vitæ & Necis jacta eſt alea, ſiquidem Naturæ deficienti poſt Criſin peractam incaſsùm ſubvenire ſæpiùs molimur, quæ ſuppetiis opportunè priùs allatis, facilè admodùm allevari poterat. Non rarò etiam Remediis perperàm adhibitis Natura adeò labefactatur, ut Venenum primò mite, illicò in gradum planè deleterium & exitialem evehatur, & poſt Criſin inde imperfectè peractam Æger in ſtadiis ſubſequentibus erroris Medici, Vitæ diſpendio, vel ſaltem variis ærumnis ſeras luit pœnas. Ad indolem igitur ac Symptomata Morbi, ante omnia Medicus in hoc obſcuro Morbi ſtadio diligenter reſpiciat oportet, & accuratè penſitet,

tet, ne quid Philoſopho indignum agat; & hâc regulâ obſervatâ non longè à vero ſcopo aberrabit. Cap. 7.

Ubi ex periodicâ Febris conjunctæ Exacerbatione & Remiſſione, forti & æquali Arteriarum vibratione, Colore & Contentis Urinæ, &c. conſtat Venenum à ſpiritibus adeò ſuperari, ut ſine Artis ſuppetiis Natura mox, tempore præſtituto, viribus propriis ſcopum aſſequi poſſit, modò non adſint Symptomata vehementiora, quæ Spirituum vires evertere valeant (quæ, quo pacto tractanda ſunt mox narrabimus) nihil à Medico agendum eſt; * Tantùm Diætam & reliquum Regimen ita ordinet, ut Natura in opere ſuo perficiendo minimè impediatur, atque Julapium aliquod temperatum ad Spiritus in agone refocillandos ſæpius miniſtret. Mihi familiare eſt id quod ſequitur. ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. Flor. Calendul. Cinnam. Hord.* āā. ℥iij. *Epidem.* ℥ij. *Syrup. Caryoph.* ℥ß. *M. F. Julap.* de quo cap. Cochl. *ij, iij, iv, vj.* reſpectu habito ad ætatem, ad libitum. Vel, ℞ *Aqu. Cardu. Ceraſ. nigr. Lact. Alexiter.* āā ℥iij. *Epidem.* ℥ij. *Pæon. comp.* ℥j. *Pulv. è Chel. Cancr. Comp. Lap. Contrayerv.* āā ʒj. *Syrup. Caryoph.* ℥iß. Vel, *Sacchar. alb.* ʒvj. *M. F. Julap.* de quo cap. Cochl. *ij, iij, iv, vj.* (agitatâ Phialâ) 4tâ quâque horâ.

In Benigno morbo.

* *Vide Hiſtor.* 3.

Cap. 7.

In maligno morbo.

* *Vide Histor.* 30, 31, 32, 36, 37, 38, 39, 40, 41, &c.

Ubi verò è contrà ex Petechiis in Cute efflorescentibus, Maculis nigris vel purpureis in pectore vel Artubus hìc illic sparsis; vel eruptione Miliari in Collo fas sit suspicari Humores à Veneno maximè exitiali spiritus delente ac superante gradum νεκρώσεως aliqualem jam perpessos esse, vel quidem ubi ex debili & vacillante Pulsu, Urinâ pallidâ & tenui, & temperie miti constet, spiritus à primo Veneni insultu adeò enecari, vel saltem opprimi ut quanquam velitationem levem & nisum quendam inanem truculentis admodùm Lumborum Spasmis, & Spasmodicâ Ureterum contractione cum micturitione crebrâ prodant, nequeant tamen ad pugnam venire, & Symptomata accersere, quæ cum vires integræ sunt, solent supervenire, scil. Vomitionem frequentem, ægritudinem universalem, Jactationem inquietam, Hypochondriorum Oppressionem sive Distensionem. Tunc universo Remediorum vel *Antipestilentialium* ipsorum apparatu flamma vitalis exsuscitanda est, atque Spirituum fere extinctorum expansio tempestivè & incunctanter in hoc primo stadio promovenda, antequam inani Crisi tentatâ de Ægro penitùs conclamatum fuerit. Neque est quòd de immodico hujus regiminis calore metuamus; Vita enim Ægrotantis, non tam à Febre quam à Veneno ipso Spiritus delente in discrimen ducitur. Ideóque Ægro non tantùm Vini generosi

nerosi momentum sæpiùs propinare licet, verum etiam *Electuarium de Ovo*, *Radicem Serpentariæ Virginianæ*, *Theriacam Andromachi*, *Mithridatium*, *Diascordium*, *Aquam Epidemiam*, *Theriacalem*, *Spirituum CC.* *Vesicatoria*, & reliqua remedia generosa in Pestis curatione communi Medicorum consensu adhibita, ministrare. Ex. gr. ad Spiritus stimulandos applicentur jugiter Vesicatoria ampla & acria ad Nucham, Carpos sive quamcunque alteram Corporis partem opportunam, in cujus Poros inter tractandum Frigus non invadat. ℞ *Theriac. Androm. Mithridat. vel Diascord.* ℈ij. *Lap. Contrayerv. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Rad. Serpentar. Virgin.* āā. *gr. xij. Syrup. Caryoph. q. s. M. F.* Bolus, quem Æger deglutiat superbibendo Cochl. *iv*, vel *v Julap.* sequentis, repetatque sextâ quâque horâ vel sæpius, ℞ *Aqu. Flor. Calendul. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥iij. *Epidem. Theriacal. stillat.* āā ℥ij. *Syrup. Caryoph.* ℥iß. M. F. *Julap.* Vel, ℞ *Electuar. ex Ovo, Theriac. Androm.* āā ʒß. *Pulv. Bezoar. Orient. Rad. Serpentar. Virgin. Cochinel.* āā ℈ß *Syrup. Melissophyl. q. s.* M. F. Bolus; Sumat cum haustu Julap. sequent. repetatque sextâ quâque horâ ut priùs. ℞ *Aqu. Melifs. Ceras. nigr.* āā ℥iv. *Epidem. Theriacal. stillat.* āā ℥ij. *Tinctur. Croc.* ʒij. *Sp. CC. vel salis Armon.* ʒß. *Sacchar. Perlat.* ʒvj. M. F. *Julap.* Vel, ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* Cap. 7.

Cap. 7. *Rad. Serpentar. Virgin. Bezoar. Orient. Cochinel.* āā ʒß. M. pro Chartul. *iv*, quarum unam cap. 4tâ vel 6tâ quâq; horâ è Cochleari Julap. præſcript. ſuperbibendo Hauſtulum ejuſdem. In ſubſequenti equidem ſtadio raró admodum quibuſcunque Artis ſuppetiis ex Orci faucibus eripiuntur ejuſmodi Ægrotantes, cùm jam poſt Criſin funeſtam Hæmorrhagiis cæteriſque mortis adſtantis prænunciis Symptomatis tentantur. Ante Criſin verò incœptam haud adeò impoſſibile eſt hâc methodo tempeſtivè & aſſiduò uſurpata Spirituum expanſionem promovere, atque fatum Criſi magis fidâ ac perfectâ antevertere.

In medio Morbi ſtatu. Quòd ſi * ex Pulſu forti & æquali conjuncto cum *Vomitione* enormi, ſive cum *Fluxu Alvi*, *Dolore Capitis*, *Lumborum* & *Artuum* verſatili, *Inſultibus Epilepticis*, *Jactatione* inquietâ, *Hypochondriorum oppreſſione*, *Sudore Colliquativo*, *Deliriis*, *Vigiliis*, cæteriſque id genus Spirituum cum Veneno fortiter luctantium Symptomatis conſtet eorum Vires & Veneni propemodùm eſſe pares, ut ſæpenumerò uſu venit, Medici eſt à partibus Naturæ ſtare, & Alexipharmacis plus minùs pro re natâ adhibitis Spirituum expanſionem conſervare, vel quidem promovere, atque Symptomata, quæcunque fuerint, quæ in hoc ancipiti ſtatu modum excedere ſolent, Remediis propriis tempeſtivè allevare, priuſquam ſcil. vires inde multùm labe-

* Vide Hiſtor. 12, 14, 16, &c.

labefactatæ fuerint; Quantùm enim spiritus Cap. 7.
obruuntur, tantùm Venenum augetur, atque facilè admodùm à Symptomate quovis vehementiori in gradum planè exitialem & funestum evehitur, utut ab initio fuerit mitius, quod à subitâ Pulsûs mutatione inde factâ, cuivis attentè exploranti innotescit. Ad vigorem autem Spirituum in hoc æquali certamine conservandum sufficiunt Alexipharmaca mitiora, uti *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Theriac. Androm. Aqu. Epidem.&c.* Ex.gr. Sæpiùs exhibeatur Julapium Cordiale cum speciebus ante memoratum. Vel, ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lapid. Contrayerv.* āā ʒj. M. pro *iv* chartulis, quarum unam cap. quartâ vel sextâ quâque horâ è Cochleari Julap. sequent. superbibendo ejusdem Cochlearia *iij*. vel *iv* ℞ *Aqu. Meliss. Cerasor. nigr.* āā ℥iv. *Epidem.* ℥ij. *Tinctur. Croc.* ʒj. *Syrup. Caryoph.* ℥iß. M. F. *Julap.* Vel ubi Fluxus alvi aut Vigiliæ adsint, ℞ *Theriac. Androm.* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lapid. Contrayerv.* āā *gr. xv. Syrup. Melissophyll.* q. s. M. F. *Bolus.* Sumat. cum Haustul. *Julap.* præscript. repetátque deinceps sextâ quâque horâ.

Symptomata etiam à nisu Spirituum nimio jam suborta (quoties ea modum excedere contigerit) opportunè mitiganda sunt, utut hoc fieri non possit nisi *Venæ-sectione, Opiatis, Emeticis* vel *Enematis* & *Catharticis* ipsis, cæterisque id genus, quæ spiritus

Cap. 7. quadantenùs minuendo in ordinem redigunt: Expanſionem enim Spirituum Alexiteriis utut generoſis adhibitis incaſſum molimur, quos proprio niſu & contentione nimiâ derepente corruere neceſſe eſt. A quovis enim hujuſmodi Symptomate vehementiori ſpiritus magis deleri, atque vitam Ægrotantis in diſcrimen citiùs ſæpenumerò duci quàm à primario Veneno omnibus fere in Medicinâ exercitatis notum eſt; Cardo autem totius curationis in hoc maximè vertitur, & in hoc ſolertia Medici maximè requiritur, ut illa Remedia præſertim quæ ſingula ſymptomata vehementiora jure exigunt adhibeantur, idque opportunè, priuſquam, ſcil. Spiritus hiſce ſymptomatis diu attriti ſeſe quodam νεκρώσεως haud facilè ſuperando gradum affici, vibratione Arteriarum debili ac inordinatâ prodant; atque denique ut aſſiduo Alexiteriorum incunctanter poſtea exhibitorum uſu vires Spirituum ſive à ſymptomatis præcedentibus, ſive à Remediis in eorum allevationem miniſtratis priùs deletæ ac fractæ jam demùm Arte exſuſcitentur & in ordinem redigantur, ut articulo Criſeos inſtante officium ſuum ad normam Naturæ ritè exequi valeant.

In Fluxu alvi enormi. A *Diarrhœâ* præſertim torminoſâ (utut mitis fuerit) ſpiritus adeò obrui & quidem diſſipari vel Nutricibus & Mulierculis notum eſt, ut eâ perſtante eruptio Variolarum, ſaltem genuina & legitima fruſtrà expectanda

pectanda ſit, non ſanè eò quòd materia Variolarum, ut fert opinio Vulgi, inde ſubtrahatur, (ſic enim viâ compendiariâ Morbi curatio feliciter abſolveretur, quod nuſquam hactenus obſervatum eſt.) Verùm potiùs eò quòd ſpiritus à Fluxu præſertim enormi planè fracti & diſſipati nequeunt ampliùs venenatum miaſma è ſinu ſuo fortiter excutere; unde neceſſe eſt, ut Machina inani Spirituum irretitorum niſu, Deliriis, Vigiliis atque variis Spaſmis agitata & confecta (ut quotidie fit) quaſi à Toxico quodam interempta extemplò corruat. Indeque par eſt ut Ægrotans à Cereviſiâ, Poſſetalâ, aut quovis alio liquore Floribus Cereviſiæ fermentato penitùs abſtineat, eorumque in locum Decoctum album, ſive alium aliquem potum gratum ſubſtituat, qui Colliquationem Humorum, eorumque Fluxum versùs Inteſtina minimè promoveat; Opiata autem & Aſtringentia prætereà adſciſcat, ſenſim aſcendendo ad eum gradum, quo demùm deleterium hoc ſymptoma, ſaltem ante tempus inſtantis Criſeos ritè coerceatur, ſiquidem à Fluxu Alvi collapſum virium citiorem, atque Spirituum deletionem magis properam exſpectare fas eſt, quàm à quâcunque repetitâ licet Laudani doſi convenienti ac moderatâ in exitialis hujus ſymptomatis allevationem adhibitâ. Ideóque utut in hoc Morbi ſtadio Opiata ſpiritus ſopiant & eorum vires mi-

Cap. 7.

 nuant

Cap. 7. nuant ac coerceant, & quantum fieri poteſt evitanda ſint; urgente tamen hoc, ſive quovis altero ſymptomate deleterio, quod eorum opem jure poſtulat,* non eſt quod eorum uſum ampliùs reformidemus, modò cum Alexipharmacis maximè generoſis, quæ ſpirituum vires ſimul fovent ac inſtaurant commixta adhibeantur, & ad præſens ſymptoma ita ſint accommodata, ut neque excedant quantitatem à Symptomate requiſitam, neque diutiùs quàm res ipſa efflagitat, uſurpentur.

* *Vide Hiſtor. 31. partem ult. 50.*

Opiatorum uſus, & qualium.

Ex. gr. ℞ *Theriac. Androm.* vel *Confect. Fracaſtor. gr. iv, vj, viij.* ℈ß. ℈j. ʒß. reſpectu habito ad ætatem, *Spec. Confect. de Hyacinth. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Serpentar. Virgin.* ā ā *gr. ij, iv, vj, viij.* ℈ß. *Syrup. Caryoph. q. ſ.* M. F. Bolus, quem cap. per ſe, vel ſolut. in Cochleari Julap. ſequent. ſuperbibendo ejuſdem Cochl. *ij, iij, iv, v.* repetatque quartâ vel ſextâ quâque horâ pro re natâ. ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. Cinnam. hord.* ā ā ℥iij. *Epidem.* ℥ij. *Syrup. Caryoph.* ℥iß. M. F. *Julap.* de quo bibat ad libitum. Singulis etiam Bolis (modo Fluxûs vehementia id poſtulet) Laudan. liquid. *gutt. ij, iv, vj, viij, xij.* adjicere licet. Vel, ℞ *Conſerv. Roſ. rub. Diacydon. per Setac. traject.* ā ā ℥ß *Diaſcord.* ʒij. *Troch. de Carab.* ʒiij. *Bol. ver. Lacrym. Sang. Dracon. Pulv. Serpentar. Virg.* ā ā ʒß. Syrup. Myrtil. vel Diacod. *q. ſ.* M. F. Electuar. de quo cap. quantum æquet nucem

Moſ-

Moſchatam parvam, Avellanam, vel Juglandem, quartâ quâque horâ ſuperbibendo hauſtum Julapii præſcripti. Junioribus Cochl. *ij*, *iij*, vel *iv*, ſequentis quartâ quâque horâ agitatâ phialâ propinanda cum eventu ſecundiſſimo præſcribere ſoleo. ℞ *Aqu. Ceraſ. nigr. Cinnam. hord.* ā ā ℥iij. *Epidem.* ℥j. *Confect. Fracaſtor.* ʒj. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* ā ā ʒß. *Syrup. de Mecon.* ℥j. M. F. *Julap.* Fluxu autem ceſſante, convenit, uſque ad Criſin incœptam, Spirituum à ſymptomate præcedenti deletorum, ſive ab Opiatis ſopitorum expanſionem moliri, vel ſaltem conſervare continuato Alexiteriorum jam deſcriptorum uſu, demptis Opiatis, aut quidem diminutis. Cap. 7.

In Vomitione enormi. Vomitionis autem non eadem habenda eſt ratio ac DiarrhϾ hoc Morbi ſtadium comitantis, quippe hæc uti à Spirituum imbecillitate ſemper oritur, ita in quemcunque gradum evehitur, pari paſſu eoſdem proſternit; illa verò utpote à Spirituum hoſtem aggredientium niſu primùm orta, ad eorum expanſionem debitam conſervandam plurimùm conducit, modò cancellis juſtis coerceatur; Ideóque haud ſtatim ſupprimenda eſt, licet materia Variolarum ſecundum Opinionem Vulgi (cui ratio & experientia refragantur) inde non ſubtrahatur vel diminuatur. Ubi enim Crapula vel Ingluvies Morbum excitaverit, ubi Ventriculus ſarcinâ *Uſus Vomitorium & qualium.*

Chyli

Cap. 7. Chyli aut Humorum molestâ oppressus, seu quâvis aliâ de causâ inani vomendi conatu fatigatur, & sese in cassùm ab onere liberare diutius tentaverit, † haud absonum est facultatem Ventriculi expultricem largis haustibus liquoris Posserici foliis *Cardui Benedicti* alteratis sæpe propinatis, vel tantillo *Salis Vitrioli* vel *Oxymelitis Scyllitici* cum eodem liquore commixti (si opus fuerit) leniter irritare, ut Spiritus oppressi liberiùs expansi officio suo feliciùs fungi valeant; licet nulli Author ero, ut Antimoniale, sive quodvis aliud Drasticum Emeticum sine urgenti necessitate exhibeat, ne spe inani Materiæ Variolosæ inde minuendæ deceptus, reverà Spiritus enormi Vomitione adeò fatiget & dissipet, ut, instante Crisi, Veneno extirpando legitimâ Variolarum eruptione minùs pares evadant, || ut sæpissimè usu venit. Evacuatione autem hâc levi peractâ, illicò tumultum Spirituum compescere oportet, eorumque vires conservare Alexipharmaco aliquo Remedio cum Opiato commixto, & post intervalla justa, quoties opus fuerit, repetito. Ex. gr. ℞ *Theriac. Androm.* ℈ß, ℈j. ʒß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* ā ā *gr. v, x, xv. Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. Bolus sumat per se vel solut. in Cochl. Julap. sequent. superbibendo ejusdem Cochl *iij*. vel *iv*. repetatque quartâ vel sextâ quâque horâ. ℞ *Aqu. Meliss. Flor. Calendul. Cinnam. hord.* ā ā

† Vide Histor. 10.

|| Vide Histor. 14.

ãã ℥iij. Epidem. Menth. ãã ℥ij. Salis Absinth. gr. xij. Syrup. Caryoph. ℥ß. M. F. *Julap.* Vel pro Junioribus, ℞ *Aqu. Cinnam. hord. Ceras. nigr. ãã ℥iij. Epidem.* ℥j. *Confect. Fracastor. Pulv. è Chel. Cancr. comp. ãã* ʒj. Colaturæ add. *Syrup. Menth. composit.* Vel *Caryoph.* ℥j. M. F. *Julap.* de quo ſumat Ægrotans Cochl. *ij, iij, iv.* (reſpectu habito ad ætatem) agitatâ phialâ, tertiâ vel quartâ quâque horâ. Cùm autem Vomitio eò proceſſerit, ut ſpiritus perpetuò fatigati & proſtrati Pulſum debilem & inæqualem reddere incœperint, quocunque modo convenienti compeſcantur oportet & coerceantur: Ex. gr. Fermento Ventriculi venenato largis Hauſtibus decocti Pulli tenuiſſimi, liquoris Poſſetici, ſive alterius alicujus mitioris menſtrui prius diluto, par eſt ut Opiatis ipſis ſenſus ejus exquiſitus quadantenùs obtundatur, nec non ope Alexipharmacorum commixtorum vis Spirituum expanſiva juxtà conſervetur & foveatur. Formulam mihi familiarem lubet hîc loci adjungere. ℞ *Aqu. Cardu. Lactis Alexiter. Cinnam. hord. Menth. Stephan. ãã* ℥ij. *Salis Absinth. gr. xij. Pulv. Serpentar. Virgin. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. ãã* ʒß. *Syrup. Caryoph.* vel *Menth. comp.* ℥iß. M. F. *Julap.* de quo cap. Ægrotans Cochl. *ij, iv, vj.* reſpectu habito ad ætatem (agitatâ phialâ) repetatque quartâ quâque horâ, addendo

Cap. 7.

Cap. 7. addendo singulis dosibus *Laudan. Liquid. Helmont. gutt. ij, iv, viij, xij*, vel *xiv*.

In Dolore spasmodico fixo.

Est insuper, ubi spiritus in hoc primo Morbi stadio à Venenato fermento lacessiti in motus adeò efferatos ac planè spasmodicos in Capite, Præcordiis, Lumbis, Intestinis vel aliâ quâvis parte adigantur, ut ab atroci & lancinante Dolore inde orto *Pleuriticæ, Nephriticæ, Colicæ* aut alterius alicujus Rheumaticæ affectionis æmulo tota machina in subitum discrimen ducatur, Pulsus illicò in debilem mutetur, atque temperies præsertim extremorum mitis si non frigida reddatur, unde necessariò spiritus labefactantur (quanquam mite fuerit primarium Venenum) & nisi artis ope Symptomata opportunè tollantur, Natura in subsecuturâ Crisi causâ cadit; & Variolæ *confluentes* vel saltem *cohærentes* erumpunt, & Morbus inde in reliquis stadiis malignam & planè funestam naturam induit; Ideóque Medicus ante omnia vehementia hæc Symptomata propriis Remediis tempestivè, scil. priusquam Spiritus quovis νεκρώσεως gradu inde afficiantur, mitiget oportet, quanquam Remedia in hunc finem adhibenda, *v. g. Venæ-sectio, Opiata*, vel quidem Cathartica ipsa minùs æqua & apta, respectu ad venenatum fermentum habito videantur: quod verò violatum est istâ praxi compensetur, non procrastinatâ & liberali Alexiteriorum maximè generosorum ope quam primùm

scil.

ſcil. hæc ſymptomata, ſpiritibus in ordinem redactis, ſublata fuerint. Atque equidem nullus dubito plures ex Symptomatum horum vehementium neglectu, quàm à Veneno primario Variolis confluentibus & malignis interemptos periiſſe; Quo pacto autem Symptomatis à Spaſmodico hoc Spirituum ſtatu ſubortis ſubvenire liceat, reſtat jam dicendum.

Cap. 7.

In dolore Capitis, Artuum vel Lumborum lancinante & ſpaſmodico, Venæ-ſectionis uſus.

Quamprimùm conſtet Cerebri Meninges, vel Lumborum aut Artuum Muſculos hujuſmodi Dolore fixo & ſupra modum truculento protendi, Medicus ſpaſmorum ſolutionem * Venæ-ſectione liberali, eâque (ſi opus fuerit) repetitâ moliatur oportet, idque incunctanter, & ſi fieri poſſit, priuſquam Spirituum ἀτονία inde effecta extremarum partium Algorem, atque Arteriarum vibrationem debilem & vacillantem induxerit, atque deinceps eorundem expanſionem moliatur Veſicatoriorum applicatione atque Alexiteriis admodùm generoſis frequenter exhibitis; eâ tamen lege, ut cum Opiatis Alexiteria ſemper commiſceantur, ut Spaſmi penitiùs ſolvantur, aut ſaltem eorum revireſcentia præcaveatur: Ex. gr. applic. *Veſicatoria* ampla & acria ad Nucham & Carpos internos ſupra Pulſus, & quartâ vel ſextâ quâque horâ *Bolus* ſequens cum Hauſtu *Julap.* miniſtretur. ℞ *Theriac. Androm. gr. v.* ℈ß. ℈j. ʒß. reſpectu habito ad ætatem, *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap.* *Con-*

* *Vide Hiſtor. 10, 42, &c.*

Cap. 7. *Contrayerv. Serpentar. Virgin.* ā ā *gr. iv, vj, viij.* ℈ß. *Laudan. Liquid. gutt. iij, v, viij, x. Syrup. Caryoph. q. ſ.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Meliſſ. Rut. Ceraſ. nigr.* ā ā ℥iij. *Pæon. Bryon. comp.* ā ā ℥iß. *Tinctur Caſtor.* ʒiß. *Spir. Sal. Armon.* ℈j. *Syrup. Pæon. comp.* ℥iß. M. F. *Julap.* de quo Ægrotans bibat ad libitum.

In dolore Pleuritico ſeu Peripneumonico. ** Vide Hiſtor. 16.*

Ubi autem Pulmonem, Pleuram * & reliquas partes vicinas Reſpirationi dicatas dolore hoc fixo horrendo & atroci affici contingit, ad ſpaſmorum horum dirorum allevationem neceſſe eſt ut poſt Venæ-ſectionem tempeſtivè celebratam *Linimenta* & Fotus anodyni externè ad partes affectas calidè applicentur, & reliqua poſthac in Cap. de *Pleuritide* memoranda adhibeantur; Præ cæteris autem *Opiata* cum Alexipharmacis & Specificis commixta liberali manu atque repetitis doſibus miniſtrentur. Ex. gr. ℞ *Theriac. Androm. gr. v.* ℈ß. ℈j. ʒß. *Pulv. Flor. Papav. Rhœad. gr. v, viij, xij. Mandibul. Lucii, Dent. Aprugn. Ciner. Priap. Cerv.* ā ā *gr. iij, v, vij, ix. Syrup. Caryoph. q. ſ. Laudan. liquid. gutt. ij, v, vij, x.* M. F. *Bolus.*

In Dolore Colico.

Si ab exploſione ſpirituum in Inteſtinis, vel Inteſtinorum convolvulo & dolore immani, tanquam in Colicâ Paſſione ſurſum omnia ingeſta rejiciantur, par eſt, ut non tantùm Venæſectione niſus Spirituum minuatur, & Spaſmorum allevatio incunctanter tentetur, verùm etiam ut *Linimentis* anodynis ad partes affectas calidè applica-

tis *Opiatis*, *Enematis* & *Catharticis* ipsis, & reliquis posthàc in *Cap. de Colicâ Passione* memorandis, funestum hoc Symptoma averruncetur. Ab eo enim Vita Ægrotantis magis in discrimen ducitur, quàm à Veneno primario, vel Remediis in Symptomatis allevationem exhibitis labefactati, minùs pares officio suo redduntur. Adde quòd, Spasmis hoc pacto solutis, facilè admodùm Alexipharmacis cum Opiatis conjunctis Spiritus rursùs expanduntur & exsuscitantur. Post Venæ-sectionem igitur injiciatur Enema *Lactis Saccharat. floribus Chamæmel.* alterat: Vel quodcunque alterum ejus æmulum: & foveatur Abdomen Linimento sequenti calefacto, ℞ *Unguent. Dialthææ* ℥ss. *Ol. Lil. alb. Laterit.* āā ʒiij. M. F. *Liniment.* Quod si Spasmi Dolor & reliqua Symptoma concomitantia inde non solvantur, nec fæces cum bombis copiosè dejiciantur, exhibeatur Infantulis & delicatioribus Bolus sequens, ℞ *Calomel. Diagrid. Sulphurat.* āā *gr. vj, viij, x, xij. Syrup. è Flor. Persic. q. s. Laudan. liquid. gutt. iv, vj, viij, x, xij.* respectu habito ad ætatem. M. F. Bolus. Adulti autem & magis robusti Pilulas sequentes deglutiant, ℞ *Extract. Rud.* ʒss. *Laud. Lond. gr. iss. M. F. Pil. iv.* deaurand. Solutis autem Spasmis, & motu Intestinorum Peristaltico restituto, Fæcibus etiam & bombis copiosè dejectis, expansio Spirituum promoveatur, & Spasmorum recrudescentia

Cap. 7.

Cap. 7. crudeſcentia illicò antevertatur, diligenter & frequenter repetito Alexipharmacorum & Opiatorum uſu. Ex. gr. ℞ *Theriac. Androm. gr. v, viij.* ℈*ſs.* ℈*j.* ʒ*ſs.* pro ratione ætatis, *Pulv. Bezoar. Mag. gr. iij, v, viij, x. Pulv. Serpentar. Virg. Bezoar. Orient.* āā *gr. iv, vj, viij, x, xij. Syrup. Caryoph. q. ſ.* M. F. *Bolus* exhibendus cum Hauſtul. *Julap.* cujuſcunque Cardiac. ante memorat.

In Inſultibus Epilepticis. Exploſio autem univerſalis ac verſatilis orta ex Spiritibus in ultimo quaſi agone contendentibus, in tota Machinâ Inſultus Epilepticos ſimulans, non adeò formidanda eſt, ac niſus eorum immanis & crucians & in quâvis parte determinatâ fixus, ſiquidem univerſa vis Spirituum in hoſte aggrediendo jam occupatur, unde brevi & ſine multâ & diutinâ virium jacturâ, comate profundo cæteriſque id genus funeſtis Symptomatis præcedentibus ictu quaſi oculi citius ultrò evaneſcentibus Natura ſæpiùs victoriam integram Criſi perfectâ reportare ſolet. Vix enim uſquam aliam quàm regularem & diſcretam Variolarum eruptionem poſt dirum hoc & viſu horrendum Symptoma ſubſecutam memini, quod etiam Cl. noſter *Sydenhamius* olim obſervavit. Non eſt igitur ut Medicus hâc in re anxius hæreat, verùm potius Amicis Ægrotantis diro hoc Symptomate perterritis animos addat, & Spiritibus in hoc agone attritis & fatigatis, *Veſicatoriis, Alexipharmacis* & *Cephalicis* opportunè

opportunè ſuccurrat, ut vis eorum expanſiva conſervari, & Symptomatis adeò diri recrudeſcentia anteverti poſſit methodo ſequenti. Applicenter ſcil. *Veſicatoria* ad Nucham & Carpos internos ſupra pulſus, Remedia autem intùs ſumenda utut repetitis vicibus parvâ tamen quantitate miniſtrentur, Juniores enim ſolummodò huic ſymptomati ſunt obnoxii. ℞ *Aqu. Flor. Tiliæ, Ceraſ. nigr.* āā ℥iij. *Pæon. comp. Epidem.* āā ℥j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Serpentar. Virgin. Pulv. de Guttet.* āā ʒſs. *Sacchar. alb.* ℥ſs. vel *Syrup. de Pæon. comp.* ʒx. M. F. *Julap.* de quo cap. Ægrotans Cochl. *ij, iij, iv.* pro ratione ætatis tertiâ vel quartâ quâque horâ, agitatâ phialâ. Durante verò inſultu ſæpe naribus admoveatur *Sp. CC.* vel *Salis Armon.* vel Tempora, Nares & Volæ manuum oleo *Succini* ſæpiùs illinantur. Sin Spaſmi diutiùs durent vel ſæpiùs recrudeſcant, præſertim ſi Ægrotans hiſce inſultibus antehàc obnoxius fuerit, & Pulſus intereà fortis & æqualis permanſerit, * non abs re erit inſuper Sanguinis ℥*iij, iv, vj.* pro ratione ætatis è brachio incunctanter detrahere, ad conſervandum tonum Cerebri, & ad Apoplecticum ſive quodcunque aliud grave ſymptoma durantibus hiſce procellis averruncandum.

Cap. 7.

* *Vide Hiſtor.* 12, 16.

M Sopor

Cap. 7.

In Comate ſupra modum profundo.

Sopor ſeu Gravedo Capitis eſt affectus (ſi quis alius) adeò huic Morbo proprius, atque ejus præ humorum in cerebro congeſtorum & à Veneno agitatorum copiâ ferè Pathognomonicus, ut dum modum ſervet non ſit quod cura aliqua ſpecialis ad eum tollendum à Medico adhibeatur: in Criſi enim mox ſubſecuturâ, cùm Spiritus à Veneno non ampliùs conturbantur, non poteſt non ſponte evaneſcere, ſi non priùs in Inſultu epileptico ex prægrandi ſpirituum niſu fuerit ſubito ſolutus (quod ſæpe accidit.) Ubi verò præ Humoribus in Cerebrum undiquaque confluentibus (cujus rei Pulsûs magnitudo indicium eſt,) vel deleterio Veneni gradu Spiritus obruente & ferè enecante, Pulſus debilitetur, & Subſultus Tendinum inducatur, & Æger, urgente ſymptomate, diu planè attonitus fere ad inſtar Apoplectici decumbat, par eſt ut diverſimodè pro variâ cauſæ ratione Naturæ languenti vel oppreſſæ ſtatim ſuccurratur. Ex. gr. ubi Pulſus fuerit debilis, Spirituum expanſionem promovere oportet frequenti Veſicatoriorum applicatione, & Alexipharmacorum exhibitione, in modum ſequentem, ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. āā ʒſs. Serpentar. Virgin.* ℈*j.* M.F. Chartul. *ij*, *iij*, *iv*, *v*. pro ratione ætatis, quarum una detur 4tâ vel 6tâ quâque horâ è Cochl. *Julap.* cujuſcunque Cardiac. † Ubi verò ex forti & regulari Arteriarum vibratione conſtat

† Vide Hiſtor. 12,42.

ſtat Spiritus eſſe oppreſſos potiùs quam deletos, detrahantur Sanguinis ℥*iij, v, vij, ix.* pro ratione ætatis è brachio ante uſum Veſicatoriorum & Alexipharmacorum. Cap. 7.

In Vigiliis & Deliriis.

Vigilias autem continuas & pertinaces in hoc atque quovis altero ſubſequenti hujus Morbi ſtadio ſemper, idque jure merito ſuſpectas habere ſoleo, atque proinde quamprimùm arte allevandas duco. Siquidem à niſu inani & inordinato Spirituum motu provenientes vires jam planè fractas atque à deleterio veneno interturbatas utplurimum arguant. Inſuper à jactatione corporis inquietâ inde effectâ, à motu efferato & Deliriis conjunctis, Spiritus magis magíſque indies labefactati non poſſunt non demùm ſubitò corruere. Ea enim eſt peculiaris hujus venenati fermenti indoles, ut ab ipſis Morbi primordiis uſque ad ejus finem Spiritus magis minùſve inquietos reddat, qui quò magis agitantur, eò magis debilitantur; unde *Laudani* ipſius (utut Spiritus coerceat ac deprimat) uſus in hoc Morbo magis quàm in quovis alio, quanquam mali moris fuerit, adeò neceſſarius inveniatur, ut ſine eo nihil fere in curatione Variolarum perfici poſſit. Mutationem autem ſtupendam in deplorato hujus Morbi ſtatu ex Paregorico exhibito paucarum horarum ſpatio ſæpenumerò effectam, atque || plurimos ab Orci faucibus ejus uſu repetito liberatos, & varia Morbi ſtadia, ubi omnia Symptomata

|| *Vide Hiſtor.* 48. 19, &c.

Cap. 7. exitialem & planè funeſtum Morbi genium prodiderint, adjuvante ſomni requie, tutò tranſegiſſe omnes fere Medici obſervârunt. At ubi Vigiliæ in hoc ſtadio pertinaces fuerint, non rarò in proximo ſtadio Exanthemata confluunt, quorum eruptioni Deliria, Spaſmi, cæteráque funeſta Symptomata ſuperveniunt, quo nomine hoc Symptoma Venæ-ſectione & Opiatis, utut Spirituum vires inde minuantur, in hoc ſtadio opportunè cohibere par eſt, adhibitis intereà Veſicatoriis & Alexipharmicis ad modum ſequentem; applicentur ſcil. illico ad Nucham & Carpos internos *Veſicatoria* ampla & acria, atque Bolus ſequens ſolutus in Cochl. Julap. exhibeatur, & 4tâ vel 6tâ quâque horâ donec ſomnus obrepere incipiat repetatur, ℞ *Theriac. Androm.* vel *Confect. Fracaſtor. gr. iij, vj.* ℈ſs. ℈j. ʒſs. pro ratione ætatis, *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* vel *Goan.* & *Pulv. de guttet.* āā *gr. iij, iv, v, vij.* ℈ſs. *Syrup. Pæon. comp.* q. ſ. M. F. *Bolus*, unicuique verò Bolo addantur *Laudani Liquid. gutt. ij, iv, viij, xij, xx*, imò *xxx.* pro ratione ætatis, Opii εὐφορίᾳ & ſymptomatis vehementiâ, ſenſim aſcendendo. ℞ *Aqu. Flor. Paralyſ. Ceraſ. nigr.* āā ℥*iv. Epidem. Pæon. comp.* āā ℥*j*, vel ʒ*x. Tinctur. Caſtor.* ʒ*iſs. Syrup. Pæon. comp.* ℥*j. de Mecon.* ʒ*iij*, vel *vj.* M.F. *Julap.* de quo bibat Æger Cochl. *ij, iij, iv, v.* poſt ſingulos Bolos atque etiam ad libitum. Sin

Pulſus

Pulſus ſit fortis & conſtans, non abs re erit ut Opiata certiùs & feliciùs ſcopum aſſequi poſſint, imò plurimum conducet, venam priùs tundendo Spirituum orgaſmum quadantenùs ſedare, pro ratione igitur ætatis & virium Sanguinis ℥*iij*, *v*, *vij*, *x*. è cubito detrahantur, priuſquam ex efferato hoc Spirituum motu diutiùs continuato vibratio Arteriarum vacillet, & vires Spirituum adeo frangantur ut Venæ-ſectionem prorſus non tolerent, nec Opiatorum uſum ſalubrem admittant. Atque hæc de hoc primo Morbi ſtadio dicta ſunto. Cap. 7.

CAP. VIII.

De Variolarum eruptione ſive ſecundo Morbi ſtadio, quod ejus ſtatum atque Criſin continet ſive perfectam ſive imperfectam, atque de variâ Febris, Exanthematum cæterorúmque Symptomatum indole pro ratione Criſeos plus minúſve perfectæ: de ſignis Diagnoſticis Variolarum in genere, atque Benignarum, vel plus minùs Malignarum in ſpecie: de ſignis Prognoſticis ad hoc Morbi ſtadium ſpectantibus, Indicationibus Curativis atque methodo medendi.

Cap. 8. UBI Spiritus qui in priori ſtadio, (quod Morbi *Principium* & *Incrementum* continebat) cum Veneno crebriùs contenderunt, ſenſim tandem altiſſimum expanſionis gradum obtinuerint, exordium capit *ſecundum Variolarum Stadium*, quod Febris *Statum* & *Criſin* complectitur, in quo ſpiritus totis viribus quibus pollent Miaſma Venenatum è ſinu ſuo excutere ſatagunt, & per Portam à Naturâ deſignatam Glandulas ſcil. Cutaneas propulſare & per-

Cap. 8.

perſequi moliuntur. *Eruptio* autem *Variolarum* ſpeciem non ſemper eandem induit, ſed pro ratione Veneni plus minus exterminati, atque vigoris Spirituum magis minúſve inde reſtituti valdè diverſimodam. Quo nomine, ſtatus hujus Morbi & Criſis non poſſunt non pro variâ Eruptionis ſpecie diverſo admodùm modo ſeſe habere.

Ubi Spiritus à veneno penitùs liberati haud ampliùs laceſſuntur atque inde vigore quo lege Naturæ pollent reduce potiti partes ſuas, humores atque facultatem univerſæ Machinæ Secretricem atque Excretricem moderando ſtrenuè exſequuntur, Febris poſt breviſſimum atque ferè imperceptibilem ſtatum, eodem ipſo die, tertio nimirùm vel quarto, eruptione incipiente Criſi perfectâ exulat, nec poſteà (modò juſtum regimen adhibeatur) moleſtias creat, unde Patiens tanquam integrâ ſanitate frueretur, temperie, pulſu, & appetitu derepente reſtitutis, hoc & reliqua ſtadia tranſigit planè ἀπυρέτως, atque à *Dolore*, *Nauſeâ*, *Ægritudine*, *Vigiliis*, *Deliriis*, & reliquis Symptomatis Venenatis cum quibus Febris ante ſociata fuerat, vacuus. Quid? quod maſſa humorùm, Spiritu à Veneno non ampliùs agitato, ultrò quieta in ſtatum ſanum illicò redeat; porrò * *Exanthemata* parva inſtar Acu-punctūrarum hîc illic primùm in Facie, Collo, Pectore, Manibus & Brachiis, dein ſenſim in toto Corpore diſcreta, placidè & quietè

Eruptio Variolarum diſcretarum, benignarum.

* *Vide Hiſtor. 3.*

 erum-

Cap. 8. erumpunt, nec non ab ipſis primordiis renitentem tumorem & figuram exactiſſimè rotundam obtinent, & rubedine ſaturatâ imbuuntur; ſecundo die baſes ſuas ſenſim ampliant; tertio vero ultra quem hoc ſtadium non excurrit, in ſummitatibus acuminantur, ſine *Ptyaliſmo*, *Diarrhœâ* vel quovis altero moleſto ſymptomate conjuncto, quoniam Venenum per regiam viam ſatis placidè eliminatur.

Ubi verò è contrà Venenum ſive primariò, ſive ex Accidente ſeu ſymptomate aliquo vehementiori conjuncto deleterium ſpiritus adeò ſuperaverit & enecaverit (non obſtante ultimo eorum niſu in præcedenti ſtadio) ut eo adhuc irretiti, imbelles atque officio ſuo fungendo planè impares reddantur, efflorеſcentiâ incœptâ, Natura planè ſuccumbens derepentè Cauſâ cadit, atque hoſti triumphanti manus dat, Febris adhuc perſtat, vires corruunt, ſymptomata diriſſima accerſuntur & indies augentur uſque ad fatalem diem. Compages purpureæ Maſſæ non ampliùs à ſpiritibus animata in colluviem tranſmutatur, unde nullus omninò Morbi ſtatus ſequitur, ſed effrænis eſſloreſcentia quæ pro Criſi funeſtâ meritò habenda eſt, quam Mors ut plurimùm ſub initium proximi ſtadii excipit. At cùm diverſi ſint hujus Malignitatis gradus, de ſingulis aliquid dicendum eſt.

Non-

Nonnunquam ſpiritus adeò ab initio à veneno peſſundantur, & compages Humorùm inde adeò diſſolvitur & quaſi ſphacelo afficitur, ut ex efferato & inani vacillantium Spirituum impetu jam præproperè, primo ipſo vel ſecundo Morbi die, jam verò ob defectum juſti regiminis priùs adhibiti, vel ob ſymptoma aliquod vehementius conjunctum nimis ſerò, 5to ſcil. vel 6to die * *Eruptio* ſeſe prodat, & univerſa cutis in inſtanti quaſi, rubedine ſaturatâ & profundâ perfuſa, *Eryſipelatoſi* tumoris ad inſtar, (Maculis nigris hîc illic interſperſis) cum æquali ſuperficie quadantenus craſſeſcit. Quam quidem Eryſipelatoſam rubedinem cutis univerſa per triduum Eruptionis integrum retinet, Intumeſcentiâ intereà durante hoc ſtadio, (præterquam in Facie & Labiis, ubi Humores ab inani Naturæ niſu ad Venenum per ductus ſalivales eliminandum quadantenùs congeſti ſunt) nequaquam auctâ uſque ad primum *Maturationis* diem, & tunc demum Cutis univerſa, præſertim Faciei paulò ante fatalem horam colore in album mutato *Pergamenæ* ſpeciem viſu horrendam exhibet: atque hæc eſt peſſima & maximè exitialis *Variolarum confluentium Species*, utpote à veneno intenſiſſimè deleterio orta, † neque ſanè quenquam hâc Efflореſcentiâ univerſaliter confluenti affectum, ad ſecundum Maturationis diem ſuperſtitem novi. Proximè ad hanc accedit

Cap. 8.

Variolarum confluentium & malignarum eruptio.

* *Vide Hiſtor.* 39, 40, &c.

† *Vide Hiſtor. jam memoratas.*

Cap. 8. accedit altera illa magis vulgaris, ubi || tota Faciei Cutis æquali & planâ hâc Efflorescentiâ persúsa, quadantenùs ut in *Erysipelate* incrassescit & intumescit, atque primo Maturationis die, Pergamenæ ad instar universâ albescere incipit, dum in Artubus & trunco Corporis Exanthemata fuerint ferè Discreta; quæ tamen ob Spirituum defectum neque colore, magnitudine, vel figurâ Variolis regularibus similia sunt, verùm quasi Morbillosæ efflorescentiæ colorem minùs vegetum, figuram incertam & diversam admodùm magnitudinem obtinent, adeò ut primo eruptionis die non nisi ex duritie quadantenùs renitenti hæc exanthemata à *Morbillis* veris distinguere liceat, secundo autem & tertio die depressa adhuc & sessilia manent, & vix aut ne vix ob Spirituum languorem apices tollunt, & ob eandem causam ac si stagnaret Sanguis livescunt, unde mortem Ægrotantis sub initium Maturationis vix minùs certò præsagire licet, quàm si efflorescentia universalis in toto corpore conflueret. Est autem ubi Variolæ quasi *Discretæ*, verùm admodùm parvæ * & cohærentes ubique facie ipsâ non exceptâ confertim erumpunt, quæ uti ab initio ob Spirituum languorem nullo ordine disponuntur, ita ob eandem causam in cæteris hujus stadii partibus minimè acuminantur, cute solummodò ac si ab Urticæ plagâ exasperatâ, donec sub initium Maturationis albes-

|| *Vide Histor.* 37, 38, &c.

* *Vide Histor.* 22, 25, 26, 32, 33, 36, 48, &c.

albeſcentes confluant, & ſpeciem Pergamenæ exhibeant; Quæ quidem Variolarum Confluentium Species non adeò fatalis eſt ac priores, rariùs autem quenquam hoc modo affectum niſi ope Ptyaliſmi moleſti diutiùs protracti, ingentis Urinæ profluvii, vel Intumeſcentiæ Artuum diuturnæ ad decimum quartum vel decimum quintum Morbi diem ſuperſtitem novi. Eſt autem denique ubi Variolæ erumpunt † diſcretæ, colore, figurâ ac magnitudine regulari, verùm *Veſiculis aqueis*, *Petechiis*, vel *Maculis lividis* in interſtitiis, præſertim in Collo, Pectore & Artubus diſtinctæ; quæ Maculæ ſeu Veſiculæ in hoc ſtadio erumpentes non minùs malignam Morbi indolem produnt & funeſtum eventum præmonſtrant, quàm efflorescentia confluens univerſalis jam ante deſcripta: Siquidem hi Ægrotantes utut Variolæ ſeſe habeant, Febre continuâ, Deliriis, Vigiliis, vel diro aliquo Symptomate à Veneno intùs deliteſcente & Spiritus obruente malè mulctati demùm Spaſmis inexpectatis vel Comate profundiſſimo, vel altero quodam funeſto ſymptomate correpti, ſub initium Maturationis fatis derepente ut plurimum cedere ſolent.

Cap. 8.

† *Vide Hiſtor.* 29, 30, 31, 47.

Ratio Symptomatum in eruptione Variolarum malignarum.

Ad quemcunque autem gradum Venenum jam evehatur, atque qualiſcunque ſit effloreſcentia, ſive confluens univerſalis vel particularis, ſive diſcreta cum Petechiis &

eruptione

Cap. 8. eruptione Miliari conjuncta, sive aliqua alia species maligna, Febris & symptomata hoc stadium comitari solita eodem ferè modo se habent, siquidem spiritus post Crisin inanem adhuc Veneno irretiantur & obruantur, atque proinde Morbus sive hanc sive illam speciem induerit, indolem suam planè malignam plus minùs prodit; quam ob causam || Febrem, eamque continuam & mali moris post hanc funestam Crisin, cum linguâ aridâ, temperie miti & Pulsu debili per totum hoc stadium protensam observare est, quæ neque prorsùs exulat ut in *Benignis* Variolis solet, neque ut in *Mediis* remittit vel intermittit; donec enim à Veneno saltem activo liberentur Spiritus, non possunt non luctando febrile certamen quantum possunt continuato nisu protrahere, utut viribus fractis incassùm, atque conatu planè impari cum Veneno contendant: Atque ab hoc inquieto motu & inani Spirituum conatu oriuntur * *Subsultus Tendinum, Coma* profundum, vel *Deliria* & *Vigiliæ* pertinacissimæ, ad quas nulla *Opii* dosis modò salubris & tuta vel compescendas vel quidem allevandas sufficit, cæteráque funestissima symptomata quæ mortem instantem denuntiant & hoc stadium exitiosum reddunt. Porrò cùm per Regiam viam Glandularum cutanearum Venenum imperfectè protrudatur, Natura ope *Sudorum Colliquativorum* vel *Diarrhææ* immodicæ, aut denique

|| *Vide Histor.* 22, 25, 29, 30, 31, 32, 37, 38, 45, &c.

* *Vide Histor. jam memoratas.*

que

que *Ptyalismi* reliquias ejus amoliri satagit, Cap. 8.
& cùm salivalium Glandularum porta non satis patula sit, *Profluvio Urinæ* hunc defectum compensare tentat, unde molesta illa Symptomatica * *Micturitio* ortum habet, quæ ærumnosorum ac funestorum symptomatum hoc stadium comitantium satellitio non raro accedit, & ex spasmodicâ Renum, Ureterum & Vesicæ urinariæ contractione ab inani & efferato Spirituum nisu in hisce partibus, sæpissimè in totali Urinæ suppressione terminatur, quâ fatalis dies plurimùm acceleratur. Denique compage Sanguinis horum Spirituum semimortuorum vinculo non amplius cohibiti jam solutâ, atque inde in lividescentem vel viridescentem ichorem transmutatâ illicò suboriuntur immanes † *Hæmorrhagiæ* (funestissimum siquod aliud symptoma) Uteri, Renum, Alvi, Narium, Aurium, Pulmonis, Faucium, unde Æger ac si Toxico maximè deleterio assumpto brevi purpuream efflat animam, & || sanies quæ lintea conspurcat, tincturam haud raro lividam vel planè viridem post se relinquit nullo sapone facilè eluendam.

* *Vide Histor.* 36, &c.

† *Vide Histor.* 36, 37, 38, &c.

|| *Vide Histor.* 39.

Eruptio Variolarum mediarum.

Ubi verò, ut sæpè, vires Spirituum & Veneni propemodùm æquales fuerint, Crisis non adeò citò succedit, verùm Lucta manet ad secundum vel tertium diem ab inceptâ eruptione, quâ durante dubio quasi Marte dimicatur, * Febre in eodem fere statu diutius perstante, & cum Vigiliis, De-

* *Vide Histor.* 14, 21, 42.

Cap. 8. Deliriis, cæteriſque ſymptomatis prioris ſtadii adhuc ſociatâ; demùm verò ſecundo vel tertio die (Naturâ victoriam imperfectam licet reportante) poſt Criſin infidam & minus completam Febris intermittit vel ſaltem remittit, Pulſus, Temperies & Appetitus reſtituuntur, & Symptomata reliqua Febrem comitantia ceſſant, donec Venenum intus deliteſcens & non penitùs excuſſum in ſtadio *Maturationis* revireſcat, & Febrem * Σύνοχον & quadantenùs malignam recidivam inferat, vel in ultimo ſtadio (ut ſæpè accidit) † Συνεχῆ & magis benignam. Quamdiu autem duret Febris ſtatus, & Criſis non terminetur, recentia exanthemata quotidiè nunc hìc, nunc illic pullulant: Non enim ſimul ubique eodem die, uti Variolæ Benignæ erumpunt, verùm primo die in Facie & Manibus, ſecundo in Brachiis & trunco Corporis, demùm verò in Cruribus & Pedibus; imò non rarò ob debilitatam Spirituum œconomiam univerſus Truncus ab exanthematis liber animadvertitur, cùm interea admodùm frequentia & ferè cohærentia Faciem & Artus ubique occupent. Aliquando verò in Interſtitiis primigeniorum Tuberculorum alia atque alia quotidie ſuccreſcunt, adeò ut || *Variolæ* quæ primo die *Diſcretæ* & fere Benignæ apparuerint, demùm tertio die *Confluentium* aut ſaltem Cohærentium Variolarum formam gerant, incertâ magnitudine

* *Vide Hiſtor.* 21, &c.

† *Vide Hiſtor.* 21, 25, 26, 27, 28, 46, &c.

|| *Vide Hiſtor.* 21, &c.

dine præditæ, ut plurimùm verò ob ſpirituum languorem † minutulæ, quæ ob eandem rationem in principio eruptionis neque figuram ubique exactè rotundam, neque, ut Benignæ & Regulares, colorem vividum præ ſe ferunt, tardiùs etiam diebus ſequentibus baſes ſuas ampliant & apices tollunt, & quadantenùs ſeſſiles & depreſſæ manent, atque tactui palpantis utpote humore non adeò refertæ minus renituntur. Porrò ſpiritibus Veneno latente adhuc quadantenùs irretitis, provida Natura ultimo hujus ſtadii die priuſquam Febris revireſcere incipiat, levi || *Ptyaliſmo* Fermentum opportunè amoliri ſatagit, quod per glandulas Cutis haud ſatis amandare valebat, & iſte Ptyaliſmus in ipſis Æſtivis Variolis animadvertitur, ubi nulla ex exanthematis Uvulam, Tonſillas reliquáſque Membranæ os intùs circumveſtientis partes obſideant, & anſam Salivationi miniſtrent: in hyemali enim tempeſtate, ubi à frigore in poros Cutis invadente, Morbus hic haud raròprocatarxin habet, unde à Tuſſi & Exſcreatione frequenti ſæpe ſæpiùs in Uvulâ, Tonſillis cæteriſque oris partibus æquè ac in externâ Cute Varioloſa hæc Exanthemata ſuccreſcere atque demùm inflammari ſolent, haud mirum eſt Salivationem copioſam Variolas ipſas Benignas (ubi Venenum perfectâ Criſi priùs eliminatum fuerat) comitari ſolere. Hoc accidente autem duntaxat

Cap. 8.

† *Vide Hiſtor.* 12.

|| *Vide Hiſtor.* 14, &c.

Cap. 8. taxat excepto, nunquam novi hunc Morbum eruptione regulari judicatum, cum Ptyalismo quovis levissimo in hoc aut subsequentibus Stadiis conjunctum, atque proinde *Salivatio* jure merito habenda est Symptoma Veneni per glandulas Cutis ex parte tantùm protrusi, atque ex consequenti Morbi maligni vel saltem medii, ubi Febris recidiva, & eventus saltem anceps expectari possit.

Historia hæc è rei naturâ petita pensi quod superest reliquo facem præfert, cujus ope describuntur facilè Criteria, quibus hic Morbus à Febre Scarlatinâ, Erysipelatosâ, Morbillosâ, & reliquis, si qui sint, morbis congeneribus distinguitur, Indoles morbi sive Benigna, Maligna vel Media perspicitur, eventus vel faustus, funestus vel dubius denuntiatur, Indicationes curativæ eliciuntur, atque Methodus medendi ad hoc stadium accommodata stabilitur; quæ Capita cum brevitate quantum possumus perspicuâ seriatim tractare lubet.

Diagnostica

Diagnosis hujus Morbi in genere, atque peculiaris ejusdem indolis in hoc stadio, potissimùm petenda est à modo Eruptionis & Febre concomitante. Ex. gr. Variolæ benignæ utut primùm in Fronte, Naribus, Labiis Collo & Pectore se prodant, eodem tamen primo die in universâ fere Corporis Cute ad extermos usque pedes æquabili vegetorum Spirituum moderamini obsequentes dis-

Variolarum Benignarum.

cretæ,

cretæ, * & totidem Acupuncturis non dissi- Cap. 8.
miles in conspectum veniunt, quarum prima rudimenta vividum colorem, figuram exactissimè rotundam, atque duritiem quandam tactui palpantis renitentem tanquam Tubercula obtinent, & rarò admodùm diebus hujus Stadii reliquis numero augentur; quia Venenum à primâ eruptione è sinu Spirituum penitùs excussum erat, unde etiam Febris cum Deliriis, Vigiliis, cæterísque Symptomatis repente & quasi momento temporis finitur; secundo die Tuberculorum bases vegeto Spirituum influorum robore mirum in modum ampliantur; tertio autem apices acuminantur, & humore turgescunt, primigenium intereà colorem vividum, & figuram rotundam, sine *Petechiis*, *Vesiculis Miliaribus*, vel quibuscunque aliis Malignitatis notis in interstitiis exanthematum, sartam tectam servantes. Quæ harum Variolarum descriptio cum satis evidens sit, atque à charactere diagnostico *Morbillorum*, *Erysipelatis*, *Febris Scarlatinæ*, sive cujuscunque alterius efflorescentiæ cutaneæ longissimè distet, non est quod multâ verborum ambage & Diagnosticorum enumeratione hunc Morbum ab aliis Morbis, vel hasce Variolas à cæteris differentis indolis distinguendo, filum sermonis longius pertexamus. Hæc igitur Variolarum regularium & benignarum norma cùm sui & obliqui index sit, operæ pre-

* *Vide Histor. 3.*

Cap. 8. tium erit, ad eam respiciendo, fusiori stylo ostendere quo modo, & quam ob causam Natura in Variolis Mediis & Malignis formandis ab hâc regulâ deflectat, & quibus Criteriis eæ à sese invicem, atque à Variolis benignis & cæteris congeneribus Morbis discerni possint.

Variolarum Mediarum. *Variolas Medias* * (quæ frequentissimæ sunt & maximè vulgares) à quâcunque aliâ efflorescentiâ cutaneâ, sive Erysipelatosâ sive Morbillosâ vel Scarlatinâ dignoscere non adeò difficile est. Primâ enim eruptione Variolis regularibus simillimæ sunt, tubercula colorem plus minùs vividum, figuram rotundam, & duritiem tactui renitentem obtinent; quibus notis sese à quocunque alio Morbo congeneri satis evidenter distinguunt, quippe in *Efflorescentiâ Scarlatinâ* tota Cuticula æquali & continuatâ rubedine sine quâvis renitentiâ perfunditur; in *Morbillis* etiam licet efflorescentia sit interstitiis distincta, incertam tamen figuram obtinet, & superficiem planam & æqualem sine duritie quâvis renitenti, quia Cuticula, tenuissima Membrana in hisce efflorescentiis, non cutis vera afficitur: in *Erysipelate* autem utut Cutis vera afficiatur & in tumorem elevetur, Tumor adeò latus & continuus atque ad partem aliquam singularem determinatus est, ut ne minima dubitandi occasio ex hâc parte detur. Quo pacto autem & quibus Criteriis hæ Variolæ durante hoc stadio à benignis

* *Vide Histor. 14, 21.*

benignis & regularibus diſcernantur, reſtat adhuc inquirendum. Hæc autem Criteria præſertim ex duobus fontibus peti poſſunt, ſcil. ex Febris concomitantis differenti *Criſi*, & diverſo *Eruptionis* modo inde conſequente. Siquidem primò in *Variolis Regularibus & Benignis*, ubi à vi Spirituum forti & conſtanti univerſum venenum uno quaſi impetu perfectè eliminatum fuerit, Febris paucarum horarum ſpatio ſine perceptibili quovis Statu Criſi perfectâ finitur, ut ante obſervatum eſt; ubi verò è contra ex æquali Veneni & Spirituum luctâ ad unum vel alterum diem protensâ *Status Febris* longior fuerit & magis manifeſtus, & ſatellitio Symptomatum diro ſtipatus, Criſis demum ſuccedit imperfecta & minùs fida, & Febris nonnunquam ægrè admodùm * ultimo hujus ſtadii die Remiſſionem tandem aſſequitur: unde ob reliquias Veneni deliteſcentes non poteſt non in Stadiis proximis, vel citiùs, ſcil. Maturatione incipiente ſpeciem † Malignam, vel ſerius inſtante Declinatione || Συνεχ@ formam induere atque recrudeſcere. Ipſa etiam exanthemata utut in primâ eruptione *Variolas Diſcretas & Benignas* ſimulent, tamen ante finem hujus ſtadii *Mediam* ſolummodò naturam ſeſe ſortitas eſſe palam confitentur, imò nonnunquam ex vehementi ſymptomatis hunc longiorem Statum comitantibus prope * ad Malignas ſe accedere produnt. Quò diutiùs enim pro-

Cap. 8.

* *Vide Hiſtor.* 21, &c.

† *Vide Hiſtor.* 21, &c.

|| *Vide Hiſtor.* 27, &c.

* *Vide Hiſtor.* 21, &c.

Cap. 8. protrahitur Febris Status, & quo imperfectior Crisis, eò longiùs Variolæ à normâ discedentes propiùs ad *Malignas* deflectunt. 2*dò*, *Variolæ Benignæ* primo eruptionis die unà † omnes protruduntur, adeò ut tertio hujus stadii die, raro aliquæ reperiantur pustulæ, quarum stamina primo die accuratè intuenti non sese in conspectum dederint, unde numerus Variolarum atque earum frequentia isto die rectè cognosci potest: veneno enim penitùs eliminato, & lite inde diremptâ, non est quòd à superfœtante Naturâ nova pustularum soboles expectetur; è contra verò in Variolis *Mediis*, à primâ eruptione durante toto Statûs tempore, donec Venenum Crisi aliquali excussum fuerit, Pustulæ indies ‖ aliæ atque aliæ exsurgunt in tuberculorum priùs natorum interstitiis: unde sub finem hujus Stadii in quibusdam partibus Pustulas ad maturandum aptas, in aliis verò recèns natas unà videre est; & Variolæ quæ principio eruptionis Discretæ & Regulares videbantur, jam frequentes admodùm sint & cohæreant, imò ferè confluant. Porrò 3*tiò*, Vigore Spirituum veneno adhuc irretitorum jam quadantenùs depresso, istæ Variolæ *Mediæ* neque 2do, die * bases suas dilatant, neque tertio turgescunt & acuminantur, more Variolarum Benignarum; atque ad finem hujus stadii parvæ, languidæ, quadantenùs depressæ, sessiles, & fere ad instar confluentium manent,

† *Vide Histor.* 3.

‖ *Vide Histor.* 21, 14, &c.

* *Vide Histor.* 14, 19, 20, 21, 23, 42, 45, &c.

nent, neque colore vivido tinctæ, neque figuram exactiſſimè rotundam ſervantes. Denique 4*tò* Natura, cùm præ Spirituum Veneno labefactatorum languore haud valeat per exiles tuberculorum ſeminecum portas hoſtem amandare, eum per patentiores ductus Salivales levi * Ptyaliſmo exterminare ſatagit, quem *Ptyaliſmum*, (modo non à Variolis in ore ſcatentibus oriatur,) quippe à Veneno imperfectè per exanthemata exantlato ortum, jure merito habeo pro *Mediarum*, ſi non *Malignarum Variolarum* Diagnoſtico. Cap. 8.

* *Vide Hiſtor.* 14, &c.

Variolarum Malignarum.

Variolæ autem *Malignæ* pravam ſuam indolem characteribus evidentiſſimis produnt, ex quibus primo intuitu tùm à cæteris quibuſcunque Variolis, cùm à quovis alio Morbo congeneri facillimè diſtinguantur. 1° Ab Indole Febris concomitantis, quæ Maligna † eſt, cum Pulſu nimirùm debili & celeri, temperiè miti, Deliriis, Vigiliis, Subſultibus Tendinum, reliquiſque id genus funeſtis Symptomatis conjuncta, & per totum hoc ſtadium, protenditur: ſpiritibus enim à veneno jam deletis & poſt ultimum agonem fere enecatis & extinctis, Febris funeſtâ Criſi in hoc efflorescentiæ ſtadio ad ἀκμὴν Malignitatis provecta, utut præ Spirituum languore mitis videatur, uno tenore continuo non poteſt non progredi. Cum diriſſimis autem Symptomatis in genere nervoſo ex inani Spirituum triumphatorum

† *Vide Hiſtor.* 36, 37, 38, 39, 40, 41.

Cap. 8. torum niſu ſociatur, quæ neque prorſus exulat, ut in Variolis *Benignis*; vel intermittit, vel quidem remittit, ut in Variolis *Mediis* uſuvenit. 2° Ab efflorеſcentiæ modo qui in hâc ſpecie peculiaris eſt, & quamcunque formam induerit, adeò longè à cæterarum Variolarum eruptione differt, ut non admodùm difficile ſit eam ſtatim à Variolis Mediis vel Benignis diſcernere; ſiquidem 1*mo*, Variolæ *Malignæ* raro admodùm regulariter tertio Morbi die à naturâ præſtituto erumpunt, verùm potiùs aut præpropero * impetu primo vel ſecundo die confertim efflorеſcunt, aut Regiminis errore procraſtinatæ, demum 4to, 5to, vel 6to die, vel quidem † ſeriùs, formam licet *Diſcretarum* induant. Ubi verò fortuitò more Variolarum *Benignarum* vel ſaltem *Mediarum* primò erumpant (quod nonnunquam fit) || *Fluxum Alvi* efferatum, *Sudorem Colliquativum*, *Delirium*, *Vigilias*, vel aliud aliquod ſymptoma mali moris conjunctum habent; vel exploratione diligentiori factâ, * *Petechias*, *Veſiculas* miliares in interſtitiis Puſtularum, aut aliquas alias exitialis Veneni intùs deliteſcentis notas ſaltem ſecundo Eruptionis die in Collo, Pectore, & Brachiis deprehendere licet. 2° Ubi autem univerſaliter ab initio Eruptionis confluant, facilè à Variolarum Benignarum, vel Mediarum (cum quibus vix quicquam habent commune) eruptione, & à congeneri Morbillosâ,

* *Vide Hiſtor.* 37, 38, 39, 40.

† *Vide Hiſtor.* 46, &c.

|| *Vide Hiſtor.* 29, 48. &c.

* *Vide Hiſtor.* 30, 31, 47, &c.

losâ, Scarlatinâ, vel Eryſipelatosâ hæc efflo- Cap. 8.
reſcentia diſtinguetur, * ſiquidem hæc efflo- reſcentia eſt plane & continua, nequaquam interpuncta uti Morbilloſa. 2° Rubedine magis ſaturatâ & profundâ quàm Scarlatina efflorescentia, fere ad inſtar Eryſipelatis cutim perfundit, & quadantenus incraſſat. 3° Non autem Cutis inde adeò incraſſeſcit ut in *Eryſipelate*, nè dicam univerſam Cutim nunquam Eryſipelatosâ efflorescentiâ affici atque intumeſcere. Denique *Ptyaliſmus levis*, atque ejus comes *Intumeſcentia Labiorum* notabilis, frequens *Mingendi Conatus*, aut aliquando totalis *Urinæ ſuppreſſio*, & *Maculæ* nigræ hîc illic per Cutem rubentem ſparſæ, atque alia id genus Symptomata conjuncta hanc efflorescentiam à quâvis aliâ congeneri ſatis ſuperque diſtinguunt. 3° Ubi verò hæc efflorescentia fuerit ex parte duntaxat ſcil. in Facie *Confluens* (quod ut plurimùm fit) minor adhuc ſupereſt dubitandi occaſio, ſiquidem ex eruptione in Corporis trunco & Artubus quadantenùs † diſtinctâ, ſatis conſtare poteſt Efflorescentiam in Facie confluentem eſſe reverà *Varioloſam*, non autem *Scarlatinam* vel *Eryſipelatoſam* : eam autem non eſſe Morbilloſam probat inæqualis Cutis *Aſperitas*, & *Durities* quadantenùs renitens Tuberculorum, quæ licet ex incertâ & variâ figurâ quam primo Eruptionis die obtinent, Morbillos mentiri videantur; reverà

* *Vide Hiſtor.* 37, 38, 39, 40.

† *Vide Hiſtor.* 37, 38, &c.

Cap. 8. autem Malignam ſuam indolem, atque vacillantem Spirituum debilitatorum œconomiam inde ſolummodo oſtendunt, quam poſtremis hujus ſtadii diebus clariùs probant, ubi ne minimè quidem acuminata, verùm prorsùs ſeſſilia, livida, atque quaſi mortua ubique apparent. 4° Variolæ quæ primo impetu *cohærentes* & confertim erumpentes cutem rubedine ſaturatâ ubique perfundunt, eamque quaſi Urticæ plaga exaſperant, Spirituum debilitatem,& Malignam ſuam indolem evidenter probant, & modo Eruptionis peculiari manifeſtò diſcernuntur à Variolis cæteris quibuſcunque, itidemque à Morbo quovis alio congeneri, ut non opus ſit hâc in re ulteriori ſermone. Denique Malignarum harum Variolarum, quamcunque ſpeciem induerint, Diagnoſtica ſunt * *Hæmorrhagiæ* profuſæ, præcipuè narium, renum, & alvi: *Fluxus autem Fœminarum menſtruus*, præſertim ſi tempore † à Naturâ præſtituto contigerit, & cancellos ſolitos non exceſſerit, non eſt adeò formidandus: utut enim ob impenſas Spirituum inde factas ſuſpectus ſit, Morbi indoles eâ de causâ jure merito Maligna cenſenda non eſt.

* *Vide Hiſtor.* 36, 39, 40.

† *Vide Hiſtor.* 9, 52.

Prognoſtica. Ex prædictis ſatis in genere conſtat qualis eventus hujus Morbi expectandus ſit; Variolas regulares nimirum adhibito juſto regimine fauſtas, malignas autem ſuppetiis artis quibuſcunque non obſtantibus ut plurimùm

rimùm funestas, Medias demum dubias fore, & vix aut ne vix sine multâ artis ope eventum salutarem assecuturas, ut forsan supervacaneum videatur tempus adhuc terere in præsagiis hujus Morbi proferendis. In Tyronum autem & minùs exercitatorum gratiam non pigebit *Prognostica* ad hoc stadium spectantia magis specialia in medium proferre, à Crisi Febris, & modo Eruptionis differenti desumpta, & quæ multo usu comprobavi, quorum primum sit: * Qui post eruptionem Variolarum, Febre, Vigiliis, Subsultibus Tendinum, & cæteris Naturæ incassùm luctantis Symptomatis sine Intermissione vel Remissione laborant, ineunte stadio proximo moriuntur. 2. † Quò longior est Morbi Status eò periculosior eventus expectandus est; at cùm secundo Eruptionis die Febris intermittat, & Pustulæ recens suppullulantes sint paucæ, & Salivatio atque extremarum partium Intumescentia diu protendatur, Febris non recrudescit ante ultimum Morbi Stadium, & tunc formam Συνεχἐς induit, & facilè superatur; si è contra Febris non nisi || ultimo hujus stadii die Remissionem tantùm, non Intermissionem assequatur, Variolæ licet à principio Discretæ viderentur, ad Confluentes propiùs accedunt, & Febris proximo die in Malignam Σύνοχον transmutatur, Ptyalismus tantùm ad paucos dies durat, * Micturitio in locum legitimæ Criseos succedit,

Cap. 8.

* *Vide Histor.* 37, 38, 39, 40.

† *Vide Histor.* 21.

|| *Vide Histor.* 14, 21, 23, 27, 32, 52, &c.

* *Vide Histor.* 36.

Cap. 8. dit, & Symptomatum dirorum agmen claudunt Petechiæ, quas excipit mors decimo vel undecimo die. 3° Variolæ maximè Benignæ noſtro idiomate dictæ * *Chicken Pocks* maturantur, ſcabie obducuntur & exſiccantur intra quatuor dies; at quò frequentiores ſunt Puſtulæ, quanquam neque cohæreant neque confluant, eò pejus. 4° Efflorescentia † confluens & ubique rubedine ſaturatâ more Febris Scarlatinæ vel Eryſipelatoſæ univerſam fere Cutim perfundens cum Petechiis intermixtis, tonum Spirituum planè deletum & Craſin humorum everſam ſignificat, & mortem ultra ſecundum Maturationis diem nullâ Medicorum arte poſſe protelari. 5*tum*, Si || exanthemata in Facie tantùm, non in reliquo corpore confluant, tamen ante decimum diem plerumque moriuntur Ægrotantes. In hâc ſpecie non rarò accidunt *Hæmorrhagiæ*, & Exanthemata in trunco corporis quanquam diſtincta, nullam tamen certam figuram obtinent, & quaſi * ſtrangulata peſſimo omine lividescunt, cùm intereà reliqua ſymptomata mitia videantur. 6*tum*, Quod ad Morbi eventum ſpectat, perinde Mihi fere eſt utrùm Variolæ confluentium vel cohærentium formam in principio Eruptionis induerint, cùm † Petechiæ, Veſiculæ Miliares, Hæmorrhagiæ, Deliria, Vigiliæ, Sopor, Spaſmi, vel iſtiuſmodi funeſta ſymptomata Mortem 2do Maturationis die in utraque ſpecie

* *Vide Hiſtor.* 2.

† *Vide Hiſtor.* 37, 38, 39, 40.

|| *Vide Hiſtor.* 41, &c.

* *Vide Hiſtor.* 37, &c.

† *Vide Hiſtor.* 29, 30, 31, &c.

ſpecie expectandam ſæpiſſimè denuntient, Cap. 8.
aut ſi forte Ægrotans poſt ærumnoſum Salivationis tædium exantlatum tandem * die 15*to*, 17*mo*, vel 21*mo*, à morbo aliquando evadat; tamen ſæpius Salivatione temporiùs ſuppreſsâ, nec profluvio Urinæ, vel extremarum partium Tumore compenſatâ, †die *x*, *xij*. *xiv*. Fatis cedit. 7. *Petechiæ* || vel *Veſiculæ Miliares* in Variolarum Diſcretarum Interſtitiis ortæ in hoc ſtadio pejus ſignificant quàm in ſequentibus hujus Morbi ſtadiis, quia in hoc ſtadio vim Veneni primariò & non ex accidenti aliquo deleteriam denotant, & fere ſemper cum *Fluxu Alvi enormi*, *Deliriis*, *Vigiliis* pertinacibus, *Sudoribus* colliquativis, vel aliis Symptomatis funeſtis conjunguntur. Ægroti verò hiſce ſtigmatis notati nunquam ſine ope *Alexipharmacorum*, *Opiaterum* & *Veſicatoriorum* mortem effugiunt ſub initium Maturationis, ſed Spaſmis, Comate aut aliis iſtiuſmodi ſymptomatis interimuntur. Harum inſuper Macularum vel Veſicularum Diminutio aut Receſſus benè ominatur, earum verò vel in numero vel in magnitudine Incrementum mortem denuntiat non procraſtinandam. 8. * *Ptyaliſmus* eruptionem Variolarum comitans malus eſt, quia Venenum per regiam viam non ſatis eliminari ſignificat, uti & *Fluxus Alvi*, & *Sudor Colliquativus*, quia ab utroque ſymptomate Spiritus debilitantur. 9. Qui *Micturitione* laborant, rarò ad finem Maturationis ſuperſunt. 10. † *Catarrbus* cum Variolis conjunctus

* Vide Hiſtor. 21.

† Vide Hiſtor. 54, 55.

|| Vide Hiſtor. 39, 31, 36, 37, 29, 45.

* Vide Hiſtor. 14, 27, &c.

† Vide Hiſtor. 27.

Cap. 8. junctus Salivationem, Gutturis Inflammationem atque Tumorem in ſtadio Maturationis inducit. 11. *Tuſſis importuna* Spiritus & ſanguinem agitat, atque ideò illorum tonum labefactat, hujus verò compagem ſolvit; unde Febris & Venenum valdè augentur, & Vigiliæ inducuntur. 12. † Quò diutius *Vigiliæ* in hoc ſtadio protenduntur, eò pejus, quia Phreneſin & Hæmorrhagias inferunt. 13. Denique in ipſo Eruptionis initio Variolæ prænunciæ amplæ & turgidæ, niſi accidens aliquod ſiniſtrum interveniat, Variolas futuras Diſcretas & Regulares pollicentur.

** Vide Hiſtor. 40, 48.*

Indicationes.

Duæ ſunt *Indicationes* in genere quæ in hoc Morbi Stadio exſurgunt, *Una* ſcil. reliquiarum Veneni activi (ſi quæ maneant in priori ſtadio non ſubactæ) per Criſin jam incœptam abolitio & exterminatio; *Altera* correctio & cohibitio Symptomatum à reliquiis Veneni activi vel deliteſcentis, atque à Spiritibus cum iis colluctantibus ſubortorum, quæ Naturæ quocunque modo obſtare queant quò minùs perfectam victoriam reportet.

Curatio Variolarum Benignarum in ſtadio ſecundo.

Quando igitur Venenum, ſaltem Activum, perfectâ Criſi integrè eliminatum fuerit (quod ſub hujuſce ſtadii initium univerſali & regulari Diſcretarum Variolarum eruptione derepente fieri ſolet) & Patiens à Symptomatis præcedentibus & eorum fomite liberetur, ac partem hujus ſtadii quæ

ſupereſt

ſupereſt planè ἀπυρετὸς, & ſine ærumnoſo quovis ſymptomate decurret, haud par eſt ut Natura apparatu Medicamentorum cujuſcunque generis officiosè laceſſatur, quia propriis viribus inſtructa ſine artis ſuppetiis jam ſatis validè ſuo officio fungitur, neque Indicatio aliqua à veneno ſuperſtite vel ſymptomate quovis inde ſuborto miniſtratur; Quod autem officiosè fit, raro admodùm impunè patratur. Quanquam autem indoles Morbi mitis fuerit & benigna, *Regimen* tamen in priori ſtadio inſtitutum, in hoc atque reliquis ſtadiis inviolatum obſervari omninò neceſſe eſt, ne particulæ quævis Veneni nuperrimè ſubacti intus deliteſcentes forte fortuitò regimine præmaturè mutato recrudeſcentes funeſtum aliquod ſymptoma inexpectatò inducant, cujus pernicioſi erroris exemplum unum vel alterum proferre non pigebit inter * *Hiſtorias* ſub finem hujus Tractatûs recenſendas, nequis in poſterum in eundem ſcopulum impingat. Obſervatâ iſtâ Regiminis formâ, nec Medicamentorum Formulæ, nec medendi methodus à nobis requiritur, cùm ſatius ſit ut Naturæ (cujus res eſt) totum negotium committatur.

Cap. 8.

* *Vide Hiſtor.* 4, 5, 6, 7, 17.

Ubi autem exanthemata vel *confluant* vel *cohæreant*, vel *Petechiæ*, *Veſiculæ Miliares*, hìc illic ſparſæ, *Hæmorrhagiæ*, *frequens ad mingendum propenſio*, *Ptyaliſmus* inanis inceptus, aut quodvis alterum Symptoma Naturam poſt Criſin funeſtam causâ ceci-diſſe

Curatio Variolarum Malignarum ſive Confluentium ſive Cohærentium in hoc Stadio.

Cap. 8. disse ostendunt, non tantùm in usu *Alexipharmacorum* & *Vesicatoriorum*, ut in præcedenti stadio perstare oportet; verùm etiam incunctanter, priusquam Spiritus prorsùs deleti fuerint atque sphacelati (modò fieri possit) Remediis Alexiteriis quibuscunque generosissimis, uti *Electuario ex Ovo, Radice Serpentariæ Virgin.* eorumque dosibus largioribus sæpiusque repetitis, atque Vesicatoriis ad quascunque partes convenientes jugiter applicatis, uno impetu eorum expansionem tempestivè moliri, atque Deliriis, Vigiliis, Hæmorrhagiis, Micturitioni, cæterisque symptomatis Spiritus adhuc labefactantibus, *Paregoricorum* cæterorumque id genus convenientium remediorum usu assiduo subvenire, utut Febris ab hâc Spirituum exaltatione augeri videatur. Non enim jam ab incendio intestino, verùm à Veneno de Spiritibus triumphante Ægrotanti periculum intenditur, quod sine flammâ arte in iis accensâ haud facilè arcetur. Verissimum quidem est, (confitente ipso *Sydenhamio*, frigidi regiminis patrono acerrimo,) rarò admodùm sive hâc, sive quâvis aliâ methodo quoscunque intensissimâ hujus Veneni labe contaminatos, quippe sideratos ac morte quasi perculsos, post Crisin istiusmodi funestam ex morbo evadere: quod forte non aliâ de causâ accidit, quàm quòd seriùs, aut parciùs quàm par est, hæc methodus medendi adhibeatur. Sæpenumerò

merò autem Variolas malignas inferioris ſubſellii non tantùm cohærentes, verùm ex parte confluentes, Petechiis & Veſiculis Miliaribus interpunctas, atque Hæmorrhagiis & frequenti ac parcâ Mictione comitatas, utut exanthemata à primâ pænè efflo reſcentiâ ubique delituerint & exaruerint, methodo noſtrâ ad felicem eventum perductas eſſe fidem faciunt variæ * *Hiſtoriæ* ſub finem hujus Tractatûs ſummâ cum ſinceritate memorandæ. Atque mehercule licet ob Orci faucibus haud omnes eripere poſſumus, tamen cordatus Medicus non malè officio ſuo fungitur, ſi, Prognoſtico vero priùs prolato, modò ſi quidquam ten tandum ſit, ad rationis normam methodum ſuam pro rei naturâ in caſu adeò funeſto ubi que dirigat.

Cap. 8.

* *Vide Hiſtor.* 19, 21, 22, 23, 25, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 47, 48, 49, 50, 63.

Sicuti autem cum *Alexipharmacis Opiata* jam commiſceri, ita horum doſes juxtà ac illorum in hoc ſtadio pari paſſu augeri ſenſim oportet, donec perveniatur ad juſtam *Opii* doſin quantacunque ſuerit, quæ efferatum Spirituum motum frænando, quietem iis quadantenùs conciliet; quoniam fermentum Varioloſum præ reliquis fermentis ſpiritus adeò ſtimulat & irritat, ut niſi veneno planè obruantur, & Ægrotans profundo Comate laboret, (quo in caſu de Vitâ Patienti actum eſt) non poſſint non inquieto motu perpetuò agitari, & miſellum Ægrum Vigiliis ac Deliriis confectum mirum in modum laceſſere. Ea enim eſt Spirituum laceſſitorum

indoles,

Cap. 8. indoles, ut quamdiu irritentur & robur ad luctandum ſuppetat, non poſſunt non hoſtem perpetuo & inani niſu aggredi: quò enim fortiores & vegetiores ſunt, eò magis quieti & conſtantes; quò autem præ debilitate magis vacillant, eò in efferatos motus magis magíſque adiguntur; A quo continuato motu (modò ſufficienti & repetito *Opiatorum* uſu non opportunè cohibeantur) plus quàm à quoquam alio Symptomate vires eorum peſſundantur. Quam ob cauſam, uti *Opiata* cum *Alexiteriis* conjungere, & hoc pacto unâ fideliâ utrumque parietem dealbando, tranquillam ſcil. quietem, juxtà ac debitam expanſionem Spirituum promovere par eſt; ita nullam *Opiatorum* doſin formidare quouſque ſenſim progrediendo ad eam demùm devenerimus quæ ſomnum conciliet & efferatum eorum motum quadantenùs cohibeat; & ſenſim *Opiati* doſin diminuere pro gradu quietis redintegratæ: Spiritus enim durante ſuâ contentione multò majorem Paregoricorum doſin cum εὐφορίᾳ tolerare quàm in ſano & quieto ſtatu, omnibus in Medicinâ exercitatis notum eſt. Atque idcircò Ego non ſine ſucceſſu in hoc, & reliquis Morbi ſtadiis ſubſecuturis ſæpius non tantum *gr. j. Laudani* cum Alexiteriis generoſiſſimis commixtum ſemel in die Ægrotantibus miniſtrandum juſſi, verùm (Vigiliis pertinacibus id requirentibus) ſextâ, vel quidem quartâ quâque horâ repetendum, & junioribus *Laudanum*

danum liquidum, vel *Syrupum* de *Meconio* in eâdem proportione pro ratione ætatis, cum Julapiis, *Theriacâ Androm. Radic. Serpentar. Virgin.* cæterisque Alexiteriis fortioribus sociatum; quo pacto somnum tempestivum Ægrotanti, & quietem Spiritibus conciliando, haud raro Efflorescentiam confluere incipientem, spatio unius noctis in Discretam mutavi; & non raro confluentibus & cohærentibus Variolis affectos, ubi exanthemata à primo ortu arida & depressa nunquam alias maturanda erant, jugiter repetitâ *Laudani* dosi cum *Alexiteriis* commixti, atque ad plures dies continuatâ, scil. quamdiu opus fuerat, salvos ex ipsis * Orci faucibus (mirantibus unà ac plaudentibus Ægrotantium amicis) eripui. Atque equidem quomodocunque se habeant exanthemata, & Symptomata reliqua, vix Mihi de vitâ Ægrotantis actum esse videtur, nisi ubi Vigiliæ dosibus Laudani moderatis & repetitis auscultare pertinaciter recusent; quo minor enim Laudani quantitas in hunc finem sufficit, eò melius. Nullus autem dubito quin multi, hâc re non animadversâ, in hoc & proximis hujus morbi stadiis, doctissimorum & expertissimorum Medicorum curâ non obstante, perierint, quos paulò liberalior Opiatorum dosis, aut saltem frequentiùs repetita, vel diutiùs usurpata salvos demùm fecisset. Quam ob rationem Methodum medendi in casu adeò deplorato Mihi fa-

Cap. 8.

* *Vide Histor.* 14, 19, 21, 22, 23, 25, 27, 29, 32, 33, 34, 47, 48, 49, 50, 63, &c.

O miliarem

Cap. 8. miliarem describere non pigebit. Applicentur *Vesicato.* *ria* ampla & acria illicò ad Nucham, Carpo s & Brachia interiora, ad Tibias, Femora, pone Aures, vel quascunque partes ad quas o portunè possint applicari, ad expansionem Sp rituum ope hujus stimuli artificialis promove ndam. Liquor Posseticus cum vino *Canarin.* factus sæpiùs propinetur; nec non aliquan do, præsertim in Deliquiis, merum Vinum Ca narinum per se, vel *Spiritu C. C.* saturatum, exhibeatur etiam *Bolus* sequens cum Cochl. *iij*, vel *iv* Julap. repetaturque pro ratione Vi giliarum sextâ, vel quidem quartâ quâque horâ: ʒß.

℞ *Theriac. Androm. Electuar. ex Ov.* *āā* *Pulv. Serpentar. Virg. Lap. Contrayerv. Bezoar. Orient.* *āā* ℈ß. *Laudan. Lond. gr. j. Confect. Alcherm.* vel *Syrup. Caryoph. q. s.* M. *F. Bolus.* ℞ *Aqu. Cardu. Cinnam. Hord.* *āā* ℥*iv. Protheriacal. Epidem.* vel *Pæon. comp.* *āā* ℥*ij. Syrup. Caryoph.* vel *è succo Cherm.* ℥*iß.* M. F. *Julap.* imò *gutt. x, xij, xv. Laudan. liquid.* in haustulo *Julapii* in Bolorum intervallis si opus fuerit propinentur, sensim scil. progrediendo donec Æger dormire incipiat; ex tunc autem dosis minuatur vel rariùs repetatur pro ratione somni plùs minùs obrepentis. Junioribus Cochl. *ij*, *iij*, *iv* Julap. sequent. pro ratione ætatis quartâ quâque horâ ministranda jubeo, ℞ *Aqu. Card. Flor. Calendul. Cinnam. hord.* *āā* ℥*ij. Epidem. Pæon. comp.* *āā* ʒ*vj.*

vel

vel ℥j. *Syrup. de Mecon.* ʒx. *Theriac. Androm.* vel *Diascord.* ℈ij. *Lap. Contrayerv. Pulv.è Chel.Cancr. comp. Serpentar. Virg.* de *Guttet.* ā ā ℈j. M.F. *Julap.* cujus singulis vel alternis dosibus pro ratione ætatis & Vigiliarum instillentur *gutt. ij, iv, vj. Laudani liquidi.* Cap. 8.

Præter *Alvi fluxum, Deliria, Vigilias,* cæteraque id genus Symptomata *Variolis Malignis* & Mediis, saltem in priori hujus Stadii parte, scil. ante Crisin consummatam communia; (quæ mox venient speciatim consideranda) sunt duo alia planè deplorata, utpote ferè certissima corruentis Naturæ indicia, & præcedentis funestæ Criseos effecta, quæ hîc loci, ubi sermonem habemus de Variolis Confluentibus & Malignis (quas duntaxat, tanquam *Pathognomonica* comitari solent) jure meritò perpendi requirunt, *Hæmorrhagiæ* nimirum *universales*, vel saltem *profusæ*, atque Micturitio; illud à solutâ sanguinis compage ortum, hoc à præpeditâ Veneni per glandulas Cutis & Oris eliminatione, quorum Symptomatum curationem jam seorsim aggredimur.

Hæmorrhagias dico *universales* & *profusas*, ut distinguantur à Fluxibus uterinis cruentis quibuscunque legitimis & moderatis, *Menstruis* nimirum, & *Lochiis* post partum, vel abortum fluentibus, (quæ utut infaustè jam accidant, spiritusque labefactando Variolas depressas, languidas & serò maturandas in Mediarum censum ritè redu-

O 2 cant,

Cap. 8. cant, quo nomine cùm de curatione Symptomatum in istis Variolis accidentium verba faciemus, has *Hæmorrhagias* ex professò tractabimus, nequaquam autem modò fluendi tempus, ordinem & modum à Naturâ præstitutum servent, pravam & malignam * indolem Morbi produnt.) Malignæ enim Hæmorrhagiæ à solutâ sanguinis Crasi, & colantium Glandularum ob Spirituum languorem laxitate per διαπήδησιν † ex Intestinis, Renibus, Naribus, nonnunquam ex Oculis, Auribus, Dentium alveolis, quà porta datur, æquè ac è vasis uterinis instar loturæ carnium ubique profusissimè scaturiunt; earumque prænunciæ sunt *Petechiæ* frequentissimæ, *Maculæ purpureæ* & *nigræ*, quales *Peste* correptis paulò ante obitum accidunt, hîc per universam Cutem, præsertim in Pectore & Artubus (mortificationis incœptæ procul-dubiò indices) sparsæ, quæ pari passu cum Hæmorrhagiis cum quibus conjunguntur, numero & magnitudine unaquâque pænè horâ augentur vel diminuuntur; quo nomine hoc Symptoma jure merito funestissimum habetur, & vix aut ne vix arte cohibendum; vel si *Vitrioli* fræno præpotenti forte cohibeatur, (guttis enim 40, vel 50 *Aqu. Styptic. Reg.* singulis horis in haustu Julapii convenientis exhibitis, portas omnes obsignatas vidimus) nihil tamen proficimus si non unà possimus Vesicatoriis, & *Alexiteriis* generosissimis frequentissimè ministratis

* *Vide Histor.* 33, 52, 8, &c.

† *Vide Histor.* 36, 37, 38, 39, 40, 41, &c.

Usus Aquæ Stypticæ Regiæ.

tis vires Spirituum pænè extinctorum demùm resuscitare atque recens expandere: Usu certè compertum est à *Venæ-sectione*, aut alio quocunque remedio spiritus pessundante, symptoma hoc incrementum sumere, & obitum Patientis accelerari. Cap. 8.

Quod ad alterum Symptoma attinet, non est quòd *frequentem & parcam Mictionem* adeò formidemus, quippe utut isti nisus seu spasmodica Ureterum & Vesicæ urinariæ contractio molestias Patienti creat perpetuas; non inde autem Natura adeò labefactatur, aut Spiritus adeò dissipantur ut à præcedente symptomate; quanquam autem hæc Micturitio non adeò deleterios effectus habet, omen tamen funestum ferè semper est, & Spirituum summam imbecillitatem, præpollentem Veneni gradum, & pravam Morbi indolem semper indicat. Nullibi enim Natura hoc pacto cum nisu inani per patentiores hosce Renum ductus venenum eliminare satagit, ubi via regia Glandularum Cutis vel Oris (ut ante innuimus) satis pateat. Atque proinde || sicut Morbus ope *Alexipharmacorum & Vesicatoriorum* sensim subigitur, ita molestum hoc symptoma pari passu ultrò declinare animadvertitur; & è contra, Morbus fomite non subacto, eventum non minùs funestum sortitur, utut *Salibus Lixivialibus* symptoma hoc correctum aut sublatum fuerit:- Salia enim Lixivialia, præsertim pulvis dictus Æthiopicus, *Micturitio.*

|| *Vide Histor.* 36, &c.

 ni-

Usus Cinerum Bufonum.

nimirum *Cineres Bufonum* in Grucibulo ad nigredinem calcinatorum urinam copiosè fundendo, vi hujus ſymptomatis corrigendi, ante omnia alia egregriâ dotatos eſſe multo uſu Mihi compertum eſt, ſive Æger demum convaliturus eſt, ſive non; Quam ob rationem * ℈j. (urgente hoc ſymptomate) Cinerum prædictorum quartâ vel ſextâ quâque horâ exhibendum jubeo, ſemper autem cum generoſiſſimis Alexiteriis in Bolo vel hauſtu commixtorum, quo morbo juxtà ac ſymptomati ſimul proſpicere poſſim; quid enim refert pereunte Ægro ſymptoma ſuſtuliſſe?

** Vide Hiſtor. 6.*

Curatio Variolarum Mediarum in hoc Stadio.

Ubi verò ex vi Veneni & Spirituum contendentium fere pari, Febris *Status* per unum vel alterum diem protendatur, unum tenorem ſervet, & cum *Vigiliis, Deliriis* & pleriſque aliis præcedentis ſtadii, nec non novis quibuſdam Symptomatis ſocietur, & Exanthemata *medii generis*, frequentia nimirum & languida admodùm erumpant; durante certamine, quouſque ſcil. Criſi perfectâ Ægrotans à Symptomatis vehementibus quibuſcunque liberatus ἀπυρεξίᾳ integrâ fruatur, à partibus Naturæ dimicantis ſtare oportet, & Spirituum expanſionem jugiter promovere repetitis doſibus † mitiorum Alexipharmacorum in priori ſtadio deſcriptorum, quorum ope Veneni activi reliquias ſenſim ſubigere valeant; nec non vehementiora quæcunque Symptomata quæ Spiritus in

† Vide Hiſtor. 14, 19, 20, 21, 27, &c.

in hoc ultimo agone ſæpiſſimè peſſundant, Cap. 8.
atque proinde Morbi indolem in Malignam mutare ſolent, appropriatis Remediis tempeſtivè ſublevare & coercere: atque commixtis Alexipharmacis maximè generoſis, & adhibitis Veſicatoriis languenti Naturæ ſubvenire, modò à vehementiori quocunque Symptomate labefactata causâ cadere incipiat. Quamprimùm autem Febris Criſin ſuo modo, hoc eſt ſeriùs aſſecuta eſt, & ultimo licet hujus ſtadii die, unà cum Symptomatis priùs conjunctis prorsùs exulet; vel quidem (quod ſæpiùs evenit) intermittat vel remittat, priuſquam Venenum deliteſcens in proximis ſtadiis revireſcere incipiat & recens certamen inſtauret, non eſt quòd adhuc naturam incaſsùm fatigemus remediis antè præſcriptis, ſive iis quæ in Venenum activum collineantur, ſive iis quæ Symptomata reſpiciunt, quippe impræſentiarum haud omninò indicantur, neque ad recrudeſcentiam veneni deliteſcentis antevertendam ſufficiunt; Ideóque ſatius eſt ut Ægrotans perſtet in Regimine priùs inſtituto & ab ingratorum Medicamentorum deglutitione pauliſper ferietur, donec recrudeſcentia Febris, & Symptomatum cum eâ conjunctorum in ſtadio Maturationis vel Declinationis eorum uſum poſtulaverit, quæ inde pro diversâ Febris recrudeſcentis indole alia atque alia adhibenda ſunt, uti poſthàc in proprio Capite narrabitur, niſi

 forte

Cap. 8. forte cuiquam in hoc intervallo vires **Cortici*s Peruviani* experiri libeat, quas ego ſæpe efficaces expertus ſum ad Febris repullulationem præveniendam.

* Vide Hiſtor. 3.

Quæ autem ſint *mitiora ea Alexiphamarca*, quæ durante certamine ante Criſin peractam jugiter adhibere par eſt, & quæ ſint eorum præſcribendorum Formulæ ſatis conſtat ex Methodo medendi in præcedenti ſtadio memoratâ; Qualia etiam ſint *Alexipharmaca* ea generoſiſſima, & quo pacto cum prioribus commiſcenda ſint, ubi Natura à vehementiori quocunque Symptomate labefactata ſuccumbere incipiat, ex methodo Variolas Malignas & Confluentes curandi in hoc atque præcedenti ſtadio deſcriptâ petat Lector; ex quibus facilè admodùm Formulas Remediorum pro re natâ plus minùs Alexiteriorum excogitare queat, quo nomine cramben eam bis coctam apponere non libet. In hoc autem lubrico rerum ſtatu dum Criſis eſt (ut aiunt) in *Fieri*, videat potiſſimùm ſolers Medicus nè Natura quovis ſymptomate vehementiori diutiùs attrita & laceſſita, & inde congreſſui impar reddita (quod haud raro evenit) in Veneno Criticè eliminando prorſus deficiat, & Morbus jam demùm pravam ac malignam indolem acquirat. Multa autem Symptomata quæ hunc Morbum in præcedenti ſtadio, dum Spiritus niſu difficili expanſionem ſuam ulteriorem moliebantur comitata ſunt,

quæ-

quæcunque ſcil. à conatu Spirituum contendentium ortum ſuum duxêrunt, atque proinde *Evacuationes*, ſcil. *Venæ-ſectionem*, *Vomitum*, *Catharſin*, aut quamcunque fere aliam poſtulaverint, *v. g.* Vomitio, Laſſitudo ulceroſa, Dolores Spaſmodici, ſive Verſatiles & Epileptici, ſive fixi in Capite, Lumbis, Artubus, Pleurâ, Inteſtinis, *&c.* jam à primâ eruptione incœptâ ultrò indies magis magiſque (qualiſcunque futurus eſt eventus, ſive ſalutaris, ſive funeſtus) declinant. Siquidem, (ut olim in *Puretologiæ* noſtræ Exercitat. ſecunda obſervavimus,) quamprimùm ſpiritus ad ἀκμὴν ſuam expanduntur, & morbus ad ſtatum pervenerit, ceſſante priori niſu & conatu ſponte prorſus exulant id genus Symptomata, nec ulteriorem Medici curam requirunt, & rarò admodum in hoc ſtadio evacuatio cujuſcunque generis, ut in præcedenti ſtadio indicatur, & fere nunquam ſine evidenti Ægri detrimento & virium diminutione celebratur. Symptomata autem quæ in hoc Stadio Medici curam poſtulant, ea ſunt potiſſimum quæ vel ab Accidente aliquo, vel à Spirituum in Criſi languore oriuntur, uti *Fluxus Alvi*, *Sudores Colliquativi*, *Vigiliæ*, *Deliria*, *Sopor profundus*, *Fluxus Uterinus cruentus*, *Tuſſis immanis*, *Ptyaliſmus* cum dolore Gutturis inflammatorio conjunctus; Quæ ſymptomata uti à Spirituum debilitate oriuntur, ita præ cæteris Alexiteriorum, Cap. 8.

Opia-

Cap. 8. Opiatorum & Veficatoriorum quæ eos erigere & figere poffint, ufum indicant, utut Symptomata duo, *Ptyalifmus* nimirum cum Gutturis dolore conjunctus, & *Tuffis* immanis, infuper *Topica* quædam Remedia (uti mox narrabimus) requirant. Videamus igitur quo pacto fingula hæcce Symptomata feorfim tractanda fint, ne Natura iis fatigata præfente Crifi prorfus deficiat.

De Fluxu Alvi immodico in hoc ftadio.

Quanquam in toto hujus Morbi curfu, præfertim ante & poft Crifin, Alvus lubrica, quæ fcil. fingulis vel alternis diebus ftercora formata dejicit, minimè naturæ officiat, fed eam à farcinâ liberando potiùs adjuvet; nunquam tamen ab alvo licet ad vigefimum ufque diem conftipatâ, præter moleftam fæcum nimis induratarum egeftionem fub finem Morbi, noxam inde fubortam hactenùs deprehendi. *Diarrhœa* verò præfertim torminofa, in quovis Morbi ftadio, potiffimùm autem in hoc, ubi Venenum lege Naturæ uno quafi impetu per Cutim criticè expellendum eft, uti Symptomatica & planè deleteria, quam citiffimè, affiduo ufu † *Opiatorum* cum *Alexipharmacis* generofiffimis, quæ fpiritus quadantenus diffipatos erigant, conjunctorum incunctanter & diligentiffimè fiftenda eft,& eâ Paregorici quantitate quæcunque fuerit, quâ fcopus attingi poteft. Siquidem hoc Symptoma uti à languore Spirituum Venenum per Cutem eliminare contendentium oritur, ita (fi quod

† *Vide Hiftor, 50,&c.*

quod aliud) eos protenùs debilitando, officio ſuo impares in poſterùm reddit, adeò ut durante Fluxu alvi, *vel in infantili ipsâ ætate* (pace magni *Sydenhamii*) Variolæ ægrè admodùm, ſaltem regulares & legitimæ erumpunt, quod vel Mulierculis & Nutricibus notum. Regimen autem, atque Formulas Remediorum huc ſpectantes non opus eſt ut hîc recenſeam, cum utrumque in priori ſtadio deſcriptum inveniat Lector. Cap. 8.

Proximè ad hoc ſymptoma accedunt *Vigiliæ* & *Deliria*, cum quibus *Subſultus Tendinum*, cæterique vacillantium Spirituum motus efferati & irregulares in genere nervoſo conjungi ſolent; quæ quidem ſymptomata uti in quocunque ſtadio, Spirituum inaniter colluctantium languorem produnt atque malè ſignificant; ita forſan, vix à quovis alio ſymptomate (ut antè innuimus) citiùs quàm ab hoc motu efferato Spiritus proſternuntur; adeò ut, durante hoc inteſtino tumultu, cùm Natura clavum imperii dimittat, Variolæ regulariter nequeant erumpere: atque proinde par eſt ut * *Opiatorum* doſes ſenſim augeantur donec ſomnus concilietur & tumultus compeſcatur; & ut *Veſicatoriis* & *Alexipharmacis* Spirituum vires erigantur, atque expandantur; cui muneri, ob Spirituum priùs labefactatorum, mera *Paregorica*, † ad quemcunque gradum aſcenderis, haud ſufficiunt. Somno autem hoc

De Vigiliis, Deliriis & Subſultibus Tendinum.

* *Vide Hiſtor.* 48; 19, 20, &c.

† *Vide Hiſtor.* 21, 63, &c.

Cap. 8. hoc pacto tempestivè conciliato, *Variolas Medias* quæ cohærere vel confluere incœperant, noctis unius spatio (quod ante innui) sæpe sæpiùs, Febre exulante, in Regulares & Benignas mutatas vidi. Tanta equidem est in hoc magis quam in altero quovis hujus Morbi stadio, (ubi Variolæ Mediæ in malignas transituræ sunt) *Alexiteriorum*, præsertim autem *Paregoricorum* & *Vesicatoriorum* utilitas, ut absque eorum usu vix quicquam egregium arte perfici jam possit. Formulas autem præscribendi mihi in hoc symptomate tollendo solennes, quippe antè, in priori stadio, descriptas iterùm recensere haud opus est, præsertim cùm eandem planè viam (*Venæ-sectione* duntaxat exceptâ) in hoc atque in illo calcare par sit.

De sopore profundo.

Sopor etiam in hoc usque Morbi stadium protensus, qui non à primâ Exanthematum eruptione sensim declinat, verùm potiùs augetur, nequaquam flocci faciendus est; quippe utut in præcedenti stadio, dum Spiritus ulteriorem expansionem moliebantur, ab oppressione solummodò fortè oriatur, eâque in critico agone difflatâ ultrò recessurus videatur; jam verò * perstans summam proculdubiò Spirituum debilitatem & defectum arguit, ita ut luctari haud valeant, atque proinde deterius præsagium quam præcedens symptoma subministrat, & Spasmos funestos adfore utplurimùm denuntiat.

* *Vide Histor.* 42, 6, &c.

Quo-

Quocirca frequenti *Vesicatoriorum* applicatione, & diligenti *Spirit. CC. Serpentariæ Virgin.* cæterorúmque *generosissimorum Alexipharmacorum* in priori stadio memoratorum exhibitione actutùm certandum est, ut priusquam Natura prorsùs causâ ceciderit, vis Spirituum expansiva, (quantum fieri potest) exsuscitetur. Formulas Remediorum huc spectantes in priori stadio descriptas petat Lector. Cap. 8.

De Sudoribus profusis.

Sudores † prætereà profusi & *colliquativi* (quos Nutrices & Mulierculæ stragulorum pondere imposito perperam & in summum Ægrotantis detrimentum perniciosè solent extorquere) à Medico in hoc stadio minimè negligendi sunt. Utut enim mitis & blandus calor, qui quam proximè ad Naturalem temperiem accedit, cum levi Diaphoresi conjunctus, spiritus fovendo eruptionem Exanthematum regularem promoveat; profusi tamen sudores Spiritus dissipant & plurimùm debilitant, nec non si diutiùs perstent, utut Exanthemata fuerint Discreta; *Vigilias*, *Deliria*, *Fluxum* alvi enormem, *Petechias*, vel aliquod aliud funestum symptoma mox accersunt. Quam ob rationem non solùm stragula sensim detrahendo & minuendo, & || Ægrotanti veniam dando ut sese ab uno latere in alterum sæpiùs vertat, donec Calor ad mitiorem gradum redactus fuerit, olliquativos hosce Sudores incunctanter coercere par est; verùm

† *Vide Histor.* 29. 5, 31, 41.

|| *Vide Histor.* 21, 5, &c.

Cap. 8. rùm etiam Spiritus lassatos & dissipatos *Alexiteriis mitioribus* sæpe refocillare, & *Vesicatoriis* applicatis recèns expandere, nòn omissis etiam (si opus fuerit) Paregoricis ad somnum conciliandum, quæ inquietum Spirituum motum compescendo ad Sudores hosce colliquativos sistendos, siquid aliud, plurimum conducant. *v. g.* ℞ *Aqu. Meliss. Cerasor. nigr.* āā ℥*iv.* *Aqu. Cord. frig. Saxon. Epidem.* āā ℥*iß.* *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Spec. Confect. de Hyacinth.* āā ℈*ij.* *Syrup. de Mecon.* ℥*iß.* M. F. *Julap.* de quo cap. Æger pro ratione ætatis Cochl. *ij*, *iv*, *vj.* (agitatâ phialâ) tertiâ quâque horâ. Addantur dosi horâ somni propinandæ si Vigiliæ urgeant, *Laudan. liquid. Helmònt. gutt. ij, iv, vj, x, xij.* Applicentur etiam *Vesicatoria* ad carpos internos, vel saltem ad nucham.

De Tussi immani. *Tussis* insuper atrox & ferina, quæ haud raro Variolas præsertim hyemales, à frigore in Poros cutis invadente frequentissimè ortas comitatur, & non tantùm * Crasin sanguinis perpetuâ Pulmonis agitatione colliquat, verùm etiam Vigilias inducit & spiritus lacessit & pessundat, in præcedenti stadio prorsùs negligi haud par est; jam autem Crisi incœptâ *Paregoricis* omnino cohiberi atque *Mucilaginosis* aliisque Thoracicis remediis demulceri necesse est, ne Spiritus inde attriti in agone ultimo deficiant. Quapropter hoc in casu præter *Paregorici* dosin

* *Vide Histor.* 27, &c.

pro

pro ratione ætatis ad ſomnum conciliandum ſufficientem ſemel in die exhibitam, inſuper *Extractum Glycyrrhizæ*, *Pilulas Bechicas* & *Mucilaginoſas* in ore ad Tuſſim fallendam ſæpiùs ſolvendas, atque *Linctum* ſequentem ſæpius è Cochleari lambendum, & ſenſim urgente Tuſſi deglutiendum præſcribere ſoleo. ℞ *Ol. Amygd. d. rec. Syrup. de Mecon.* *āā* ℥*iß. Sacchar. cant. alb.* ʒ*j. M.* exactiſſ. F. *Linctus.* Cap. 8.

De Fluxu Catameniorum & Lochiorum.

Eſt & alterum ſymptoma, quod in hoc ſtadio, præſertim ſub ejus finem, cùm (Spiritibus in Criſeos agone laſſatis) Membranæ atque vaſa univerſa tonum ſuum atque robur quadantenùs amiſerint, accidere ſolet,) *Fluxus* nimirum *Catameniorum*, quæ tempus à naturâ præſtitutum jam haud rarò anticipant, & *Lochiorum*, poſt partum vel abortionem ab eâdem causâ provenientem; ad quod Medicus quamprimùm de eo certior factus ſit, in Methodo medendi inſtituendâ attentiſſimè animum advertat oportet, utut prava Morbi indoles, ſicut ab aliis *Hæmorrhagiis* profuſis haud inde arguenda ſit. Quandoquidem autem à tumultu ſanguinis inteſtino, atque pretioſiſſimi illius liquoris diſpendio, & à motu Spirituum inquieto, eorumque languore inde ſuborto (ut ſileam effectus plane funeſtos Fluxûs ſanguinis immodici & nimis diu protracti, ad quem languida Natura jam proclivis eſt) exanthemata neceſſariò minus vegeta erumpant, & in

Cap. 8. in ſtadio Maturationis proximo depriman-tur & ægrè maturentur, *Deliria*, *Vigiliæ*, *Deliquia frequentia*, & *Suffocationes Hyſtericæ*, hujus Fluxûs fere perpetui Comites, cum multis aliis id genus oppreſſæ Naturæ ſymptomatis accerſantur; eo inquam nomine *Remedia Cordialia mitiora* & qualitate quadantenus aſtringente dotata, quæ ſcil. fluxum minimè cieant, verùm potius coerceant & ſiſtant, copioſiùs atque frequentiùs propinentur, & *Opiata*, quæ motum Spirituum tremulum & inquietum compeſcant, nec non *Antihyſterica*, quæ unà cum *Veſicatoriis* applicatis, Spiritus excitent & expandant durante *Catameniorum* vel *Lochiorum* fluxu. Quo† pacto plurimas hujuſmodi Ægrotantes feliciter ſingula hujus Morbi ſtadia, ac ſi iſtud infortunium non accidiſſet, tranſegiſſe memini. Ex. gr. ℞ *Theriac. Androm.* vel potius *Confect. Mithridat.* ℈j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spec. Confect. de Hyacinth. Coral. rub. ppt.* āā *gr. xv. Caſtor. gr. ij. Confect. Alcherm. ſine Moſch. q. ſ.* M. F. *Bolus* quartâ vel ſextâ quâque horâ exhibendus, addito horâ ſomni *Laudan. Lond. gr. j.* vel *Laud. liq. gutt. xv.* ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr.* āā ℥iv. *Cinnam. hord. Rut. germin. Querc.* āā ℥ij. *Aqu. Pæon. comp. Epidem.* āā ℥ij. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spec. Confect de Hyacinth.* āā ʒj. *Pulv. Bezoard. Magiſt. gr. xv. Syrup. Caryoph.* ℥ij. M. F. *Julap.* de quo cap. Ægrotans

† *Vide Hiſtor.* 9, 33, &c.

grotans Cochl. *iv*, vel *v*. poſt unumquemque Bolum deglutitum, atque etiam ad libitum in languoribus, agitatâ phialâ; Applicentur etiam *Veſicatoria* ad Nucham & Carpos internos. Urgente etiam Deliquio vel Affectione Hyſtericâ, non abs re erit *Spirit. CC. & Tinctur. Caſtor. āā gutt. viij.* in hauſtum Julapii inſtillatas miniſtrare, vel quidem *gutt. xx.* vel *xxx.* utriuſvis in unoquoque hauſtu Cereviſiæ propinare, atque *Spirit. Salis Armon.* in Phialâ collo arcto & oblongo, vel nodulum *Galban. Caſtorei & Aſæ fœtid.* aceto irroratum ſæpiùs naribus admovere. Cap. 8.

Symptomatum autem hoc Stadium comitantium agmen demùm claudit, illud alterum ab Accidente ut plurimùm ortum, ſcil. *Gutturis Dolor*, ſæpiùs cum Ptyaliſmo levi conjunctus. Quoties enim vel Natura ob vires Spirituum minùs vegetas in Veneno per Cutim eliminando deficiat, & veneno per Glandulas ſalivales excreto defectum ſupplere molitur, vel Exanthemata (ut in Variolis hyemalibus cum Tuſſi enormi conjunctis fieri ſolet) Uvulam, Tonſillas, atque reliquam Membranam Os internè inveſtientem obſideant, latex ſeroſus copiosè in hiſce partibus ſcatet, unde partes teneræ acrimoniâ venenati liquoris inflammantur. Quæ quidem Symptomata in proximo Maturationis ſtadio pro ratione Salivationis auctæ, & Exanthematum indies creſcentium eò demum

De dolore Gutturis cum levi Ptyaliſmo conjuncto.

Cap. 8. mum (si non arte tempestivè antevertantur) evehi solent, ut non tantùm Ægrotantem cæteris Symptomatis nimis attritum difficili Deglutitione affligant, verùm etiam vitæ ipsi instantis Suffocationis periculum intendant. *Quamprimum igitur hoc symptoma ingruere percipiatur, Fauces externæ diligenter ab aeris injuriis pannis laneis mollibus duplicatis, quæ plus valent quàm *Croceata*, vel alia quæcunque amuleta à mulierculis adhiberi solita, muniantur, (ut in Salivatione *Mercuriali* prudenter fieri solet) nè Faucium glandulæ à sero copiosiùs irruente inibique concrescente intumescant, utut enormis Salivatio sequatur. Insuper Ingesta quæcunque sive Pharmaca sive Alimenta, sint admodùm lenia, quæque fauces minimè exasperent; & sedulò evitentur Cordialia calidiora, *Spirit. CC. Vitrioli*, cæteráque id genus quæ partes lacessant, Pulveres Cordiales crassiores qui partibus Deglutitioni inservientibus adhærescunt & molestias creant, & Cerevisia ipsa, ejusque in locum substituatur *Liquor Posseticus* mitis, *Decoctum CC.* &c. Denique *Gargarismata* emollientia, quæ partes asperatas demulcere valeant, & phlegma impactum educere, siphone Faucibus sæpius immittantur. Ex. gr. ℞ *Decoct. Ficuum* ℔ iss. *Mellis rosat. Colat.* ℥j. M. F. *Gargarism.* durante hoc Symptomate diligentissimè assiduò usurpandus.

* *Vide Histor.* 14, 21, 27, &c.

Diffi-

Diffitendum equidem non eſt præter Symptomata memorata ſive à Spirituum languore,ſive ab Accidenti ſuborta,me ſemel in hoc Stadio,ab orgaſmo Sanguinis forti & efferato *Hæmoptoën* à vaſorum Sanguifero-rum diſtenſione & rupturâ ſubortam,itidem-que nuperrimè,ſub finem hujus ſtadii à Spiri-tibus malo Regimine incitatis, *Inſultus* planè *Epilepticos* ſæpiùs recurrentes, viſu horren-dos, & periculoſos vidiſſe. Quandoqui-dem autem hæc anomala Symptomata ſint admodum rara, hoc in loco iis non immo-rari lubet, ſed in Calce hujus Tractatûs eo-rum † *Hiſtorias* inter cæteras non vulgares, atque methodum medendi feliciter iis adhi-bitam deſcribere.

Cap. 8.

De Hæmop-toë & in-ſultibus E-pilepticis.

† *Vide Hi-ſtor.* 11.6.

Atque de ſecundo ſtadio tantum, quod, quæcunque fuerit Morbi indoles, ſive Be-nigna, Maligna vel Media intra tridui Spa-tium terminatur ; utut enim *Mediæ Variolæ* non omnes primo hujus ſtadii die protru-dantur, univerſæ autem intra triduum ex quo primum erupêrunt, ſuo modo maturari incipiunt, & nullæ poſt triduum à primâ univerſali eruptione incœptâ recèns ſeſe in conſpectum dant. Veneno enim vel ſubacto vel exaltato, Febris plus minùs ſalutari, vel funeſtâ Criſi judicatur; & vel non ſupereſt Venenum poſt hoc triduum per Cutim eli-minandum, vel vires haud amplius Spiriti-bus ſuppetunt ei eliminando pares. Nihil enim moror parvula illa Exanthemata, quæ

Cap. 8. ex reliquiis Veneni deliteſcentis ſanè contemnendis orta in Interſtitiis Variolarum *Mediarum* quaſi ſuperfœtantium in ſtadiis *Maturationis* vel *Declinationis* nonnunquam ſuppullulant; utpote quæ abſque aliquo febrili certamine erumpunt, & quam citiſſimè, aliquando ipſo ortûs die, ſine Maturatione declinant & exareſcunt.

C A P.

CAP. IX.

De tertio hujus Morbi stadio, quod à Variolarum primâ Maturatione usq; ad earundem Declinationem protenditur; De Variâ Indole Febris in hoc stadio recrudescentis, & Salivationis, Intumescentiæ Extremorum, Diabetici Urinæ profluvii, cæterorúmque Symptomatum ratione hanc Febrim ejusque Crisin in hoc stadio comitari solitorum; De signis Naturæ ejus benignæ, malignæ vel mediæ Diagnosticis, nec non de signis Prognosticis, Indicationibus curativis & methodo medendi ad hoc stadium pertinentibus.

TRiduo Eruptionis elapso *Variolæ*, sicut alia quævis Tubercula inflammata, concoqui incipiunt, & lympha venenata per glandulas cutaneas Naturæ lege colata acrimoniâ suâ cuticulam à verâ cute separat; unde apices Exanthematum, paucarum horarum spatio, primùm albescentes quadantenùs intumescunt; deinde, lymphâ eâ- Cap. 9. *Variolarum Maturatio.*

Cap. 8. dem pro Morbi indole & vigore Spirituum plus minúsve vegeto, citiùs vel seriùs in pus vel puriformem materiam mutatâ, flavescunt, aut saltem colorem cineritium vel subfuscum obtinent, tandem in stadio ultimo crustâ obducti exarescunt, modò exanthemata confluentia, cohærentia vel discreta simul, uno impetu ubique primùm eruperint. Variolæ enim *Mediæ* quæ sensim & non eodem die erumpunt, pro differenti ortûs ratione albescere incipiunt, adeò ut primo vel secundo Maturationis die quædam tubercula in extremis partibus, vel corporis trunco fere cruda, alia verò, in Facie, scil. collo cæterisque locis vicinis plus minùs maturata reperiantur.

Cùm autem multiformis sit hujus Morbi Indoles in hoc præcipuè stadio, & pro gradu Veneni morbifici differenti planè alia atque alia, ita ut nequeat Medicus sine sagacitate maximâ in multiplici Symptomatum jam suboriri solitorum varietate praxin suam ad rationis normam ubique ritè dirigere, operæ pretium duco Indolem morbi pro ratione Veneni diversam, durante *Variolarum* Maturatione (quod in præcedentibus stadiis etiam consultò feci) succinctim primùm ob oculos ponere, incipiendo à *Variolis Benignis*, ut sciat Medicus quàm longè *Malignæ* vel *Mediæ Variolæ* ab istâ Regulâ deflectunt, & quibus subsidiis Naturæ jam deficienti subvenire oportet.

In

Cap. 8.

Variolarum Benignarum Maturatio.

In *Benignis Variolis* ubi Venenum in præcedenti ſtadio robore Naturæ integro è Spirituum ſinu ſecundùm primam Naturæ intentionem per Glandulas cutaneas Criſi fidâ ac perfectâ propulſatum fuerit, nullum omninò Febris revireſcentis, aut alterius alicujus generis ærumnoſum ſymptoma repullulat, præter dolorem Exanthematum inter maturandum inflammatorium, à quo utut Patiens quadantenùs (ut in *Furunculi* vel alterius cujuſcunque Tuberculi cutanei maturatione) incaleſcat, & arteriæ fortiùs ſolito vibrentur, nullatenùs tamen Febre vel ægritudine ab inteſtinâ Veneni & Spirituum luctatione afficitur, verùm ἀπυρεξίᾳ integrâ ac valetudine perfecta utens totum hoc ſtadium, quod ultra triduum non protenditur, ſecurè & tranquillè decurrit, lympha à Spirituum influorum vigore per glandulas copiosè colatur, atque tuberculis citiſſimè miniſtratur; unde * primo die Variolarum margines vegetè rubent, atque baſes ſuas ſenſim ampliant, apices elevant, atque ſero limpido implent; ſecundo autem die Puſtulæ adhuc turgentes ſero à benigno Spirituum calore ocyùs (uti ſolet) inſpiſſato atque in puriformem ſubſtantiam quadantenùs redacto, Colorem minùs pellucidum obtinent, & demum tertio die humore lege Naturæ à blando Spirituum influxu in Pus concoctum & laudabile penitùs mutato, protinùs flaveſcentes in apicibus, ſtadium

* *Vide Hiſtor. 3.*

Cap. 9. ultimum ingreſſuræ exareſcere & ſcabie obduci incipiunt. Cùm dico Variolas benignas eſſe cæterarum omnium normam, intelligo Variolas quaſcunque *Diſcretas* & *Regulares* cum *Petechiis*, eruptione *Miliari* aut altero quovis ſtigmate exitiali minimè conjunctas præter illas quas linguâ Vernaculâ vocare ſolemus *Chicken Pocks*, Quippe hæ, * utut moleſtum Apparatûs triduum, ut cæteræ Variolæ habeant, ſæpiùs tamen eodem die oriri, maturari atque declinare animadvertuntur; adeò ut poſt primum ſtadium finitum, nihil compertum & certum de cæteris eorum ſtadiis dici poſſit, niſi quod Cometarum ad inſtar citiſſimè diſpareant, rarò admodùm ſpatium cæterarum Variolarum Regularium in ſtadiis ſuis ultimis decurſuræ. Quo ſigno Pathognomonico duntaxat à Variolis cæteris Benignis quas jam deſcripſimus diſtingui queant.

* *Vide Hiſtor.* 2.

Variolarum Malignarum indoles in hoc ſtadio.

Malignæ autem *Variolæ* (eas volo quæ à primo inſultu tales extiterunt, utpote à Veneno ſummè deleterio ortæ, aut ſaltem à Symptomate aliquo vehementiori ſpiritus in primo ſtadio ante Criſin peſſundante in Malignas mutatæ) ſive *Confluentes*, ſive *Cohærentes*, vel *Diſcretæ* cum Petechiis aut alio aliquo exitiali ſtigmate conjunctæ immane quantum in hoc ſtadio à Benignis diſtant! Febris ſiquidem quæ à veneno Spiritus prorsùs obruente ſuam originem trahens, à primo inſultu uno tenore fere con-

tinuo

tinuo hactenus progrediebatur, jam demum à Crisi in præcedenti stadio funestâ mirum in modum aucta, cum *Hæmorrhagiis*, *Deliriis*, *Vigiliis* cæterisque præcedentis Stadii Symptomatis plurimum evectis, nec non *Spasmis*, *Comate profundo*, aliisque id genus ob vires Spirituum perpetim corruentes funestissimis sociata ut plurimùm Ægrotantem miserè confectum derepente, † primo scil. vel secundo hujus stadii die è vivis tollit, Efflorescentiâ intereà (ubi confluens fuerit) in albedinem non interruptam & visu horrendam mutatâ; si verò Exanthemata in Pectore vel quâcunque aliâ corporis parte *Morbillosæ Efflorescentiæ* ad instar figurâ incertâ donata, quadantenùs Discreta apparuerint, utut in apicibus albedine obducantur, nequaquam margine rubro circumcinguntur, vix aut ne vix omninò elevantur, interstitia rubedine destituuntur, verùm potiùs quasi ex strangulatione lividescunt, quoniam cùm Spiritus in machinâ ubique pænè extinguuntur & enecantur, necesse est ut sanguis in universâ cute quasi stagnet, & luridum colorem exhibeat, atque glandulæ cutaneæ inde Semineces in lymphâ venenatâ excernendâ plurimùm deficiant; unde sero jam non ampliùs aut ægrè admodùm suppeditato Tuberculorum Maturatio haud amplius jure merito exspectanda est: Nec est quòd quisquam miretur Variolas sessiles & depressas manere, at-

Cap. 9.

† *Vide Histor.* 37, 38, 39, 40.

que

Cap. 9. que Cuticulam in earum apicibus venenatâ acrimoniâ ſeparatam ſquamæ exareſcentis ad inſtar ad cutim rurſùs pænè adhærere. Natura verò quæ ſemper, pro viribus quæ ei ſuppetunt, cunctando rem reſtituere molitur, cùm hoc pacto Venenum per glandulas cutaneas eliminare juxtà primam ſuam intentionem non poſſit, hoſtem per patentiores Glandularum Faucium atque Renum portas, quod in præcedenti ſtadio aggrediebatur, pro virili propulſare contendit; at verò conatu inani, quia || *Ptyaliſmum* duntaxat levem & mox receſſurum, ſine aliquâ inſigni capitis vel faucium intumeſcentiâ, atque moleſtam ſanè & inutilem *Micturitionem* abſque notabili quocunque Urinæ profluvio ut plurimùm excitat. Adeò funeſtus & deploratus eſt hic caſus, ut rarò admodùm (quod ante innui) quiſquam hoc modò decumbens ad tertium hujus ſtadii diem ſuperſit; ſiquis verò (quod oppidò rarò hactenus obſervavi) meliori luto formatus & ſtaminibus vitæ magis firmis præditus, artis ſuppetiis opportunè allatis forte fortuitò adhuc ſuperſtes fuerit, ſtadium Morbi ultimum (Variolis poſthàc nunquam matureſcentibus, atque hoc defectu Salivatione copioſâ aut Profluvio Urinæ neutiquam ſuppleto) diu * ad *x* ſcil. vel *xij*. dies protendendum ingreſſus indies febricitat, nec non, ac ſi Venenatus, Vigiliis, Deliriis, Deliquiis, cæteriſque omnibus præcedentibus diris Symptomatis

|| *Vide Hiſtor. jam memoratas.*

* *Vide Hiſtor.* 32, 36, 41, &c.

ptomatis

Cap. 9.

ptomatis præter *Hæmorrhagias* (quæ si adhuc perstarent, funestum diem illicò citissimè accerserent) perpetim lacessitus, donec Veneno viribus Artis & Naturæ conspirantibus sensim cicurato, & die Morbi forsan *xvijmo*, vel vicesimo certamine febrili inde dirempto jam demum ἀπυρεξίαν assecutus inexpectatò revalescere incipiat. Quosdam etiam novi à reliquiis Veneni delitescentis non jam subactis, quorum Historias sub finem hujus Tractatûs recensere non pigebit, qui usque ad † tricesimum diem, post Venæ-sectionem & solennes purgationes peractas, cum appetitu penitùs prostrato hecticè quasi decumbebant, & tandem *Sphacelo* Claviculæ, Ossium, Maxillarum vel Tibiarum inopinatò trucidabantur.

† *Vide Histor.* 59, 60, 61, 62, &c.

Variolarum Mediarum Maturatio.

Variolarum autem *Mediarum* Maturatio paulò fusiori calamo describenda est, quia frequentissimè ista species occurrit, & præ cæteris, pro ratione Veneni in præcedenti stadio plùs minúsve subacti, indolem admodùm variam obtinet, & Medicorum sagacitatem excercet in hoc stadio. Namque ex luctâ inter Venenum & Spiritus in præcedenti stadio propemodùm pari, haud rarò ob sinistrum aliquod accidens, symptoma vehementius, aut methodum medendi non satis accuratè adhibitam, Natura causâ suâ Criseos tempore ex parte cadit, nec facilè suas vires in posterum recolligit: & sicut istæ Variolæ, || quæ primâ facie more *Benignarum*

Mediarum Variolarum in Malignas transeuntium indoles.

|| *Vide Histor.* 21, 22, 14, &c.

Cap. 9. *nignarum* diſcretè erumpere incœperant, demum cohærentium vel confluentium ſpeciem induunt; ita in hoc ſtadio poſt Criſin infauſtam *Variolæ* nonnunquam pravam ſuam indolem produnt, * Seſſiles nimirùm, depreſſæ & aridæ manent, maturationi neutiquam idoneæ, atque aliquando † *Petechiis* jam demum effloreſcentibus interpunctæ, & diſcrimen Ægrotanti non minus, licet non adeò præceps ac primariò Malignæ intentant; Poſt infidas enim Remiſſionis potiùs quàm Intermiſſionis inducias in ultimo præcedentis ſtadii die datas, || Febris mali moris ex luctâ Spirituum Criſi præcedenti plurimùm labefactatorum jam adverſus Venenum recrudeſcens inſtauratâ, unà cum Maturatione incœpta illicò revireſcere incipit, mox *Vigilias*, *Deliria*, & reliqua quotquot dira Spirituum vacillantium ſymptomata accerſitura, quæ indies magis magiſque adaugeri ſolent; donec Æger quaſi Toxico penitùs infectus, demùm decimo * vel undecimo Morbi die (quod ut plurimùm fit) fatis cedere cogatur, ſi non fortè Venenum multâ artis ope & robore Spirituum haud vulgari adjutus, in ultimo Declinationis ſtadio diu, † ſcil. ad *xvij*, vel *xx* dies protracto atque ærumnosè admodum emenſo, ſenſim concoquere & edomare potis fuerit: vires enim haud jam Spiritibus ſuppetunt ad venenatam colluviem (quæ per Glandulas cutaneas primariò propulſanda

* *Vide Hiſtor.* 19, 21, 22, 23, 25, 32, 33, 35, &c.

† *Vide Hiſtor.* 27, 45, 52.

|| *Vide Hiſtor.* 32, 25, 21, 22, &c.

* *Vide Hiſtor.* 45, 46, 41, &c.

† *Vide Hiſtor.* 32, 33, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 49.

pulsanda fuerat) per Fauces, Renes vel aliam aliquam portam succedaneam amandandam. Quam ob rationem hæ Variolæ semper Sessiles & Aridæ jam animadvertuntur, & *Salivationem insignem*, *Intumescentiam extremorum* vel *Urinæ profluvium* nullatenùs comites habent. Cap. 9.

Ubi autem Spiritus in Crisi Venenum tantillùm superaverint, res Ægrotantis (si nihil postea accidat sinistrum) pro ratione victoriæ partæ, plùs minùs in vado sunt, & Variolæ citiùs vel seriùs tandem maturitatem assequuntur; intereà *Salivatio, Profluvium urinæ* & *extremorum Intumescentia* exanthematum depressorum defectum plus minus compensant; Febris etiam (modò revirescat) vix ante initum ultimum Declinationis stadium repullulat, atque tunc Συνεχὴς benignæ typum induit.

Maturatio Variolarum Mediarum proximè ad benignas accidentium.

Est enim ubi Variolæ hujus generis, veneno in præcedente Crisi multùm fracto & subacto, prope ad benignas ipsas jam accedant, cùm Natura per glandulas cutaneas juxtà primam suam intentionem totum virus licet paulò ægriùs & tardius eliminare valeat, unde exanthemata figuram exactissimè rotundam possident, & margine rubro circumcinguntur, utut primo Maturationis die hîc illic in medio deprimantur; || tertio autem vel quarto turgescunt & acuminantur; 5to demum die pure jam confecto referta, flavescunt & exarescere incipiunt, atque

|| *Vide Histor.* 5, 6, 7, 9, 14, 17, 20.

Cap. 9. que Æger demum ſine quâcunque Febre recidivâ, ærumnosâ Salivatione, vel extremorum Intumeſcentiâ, die Morbi ſaltem decimo tertio aut quarto prorsùs revaleſcit.

Maturatio Variolarum Mediarum cum ſalivatione, urinæ profluvio, &c. conjunctarum.

Si verò Spiritus in Criſi imperfectâ paulo plus labefactati Veneno, & arctius cum eo implicati, totam virulentiam ſecundùm primam intentionem per glandulas cutaneas amoliri nequeant, provida Natura * Faucium glandulas incunctanter ſolicitat, quibus tanquam tabulâ poſt naufragium utitur, & per patentiores iſtas portas Veneni reliquias amandare ſatagit; Exanthematis intereà indies, utut ſeriùs & ſegniùs matureſcentibus, unde hujus Morbi ſtadii duratio incerta redditur, & pro copiâ & duratione ſalivationis ad dies quatuor, ſex, octo, duodecim, vel † amplius protenſa; atque Variolæ intereà primùm ubique in ‖ medio deprimuntur, utpote humore parcè ſuppeditato, neque margine vegetè rubenti circumcinguntur: dein verò cùm turgeſcant & acuminentur, admodùm albæ & pellucidæ (humore adhuc minimè in pus mutato) aëre vel aquâ limpidâ impleri videntur; demùm verò debitam magnitudinem adeptæ, & pure jam confecto quadantenùs flaveſcentes * flacceſcunt tamen, & vigore Spirituum orbatæ magnâ ex parte in Artubus præcipuè confluunt, ſero admodùm in ſtadio ultimo exareſcunt, & Cutim haud

* *Vide Hiſtor.* 19, 27, &c.

† *Vide Hiſtor.* 53, &c.

‖ *Vide Hiſtor.* 21, 23, &c.

* *Vide Hiſtor.* 21, &c.

rarò cicatricibus & foveis turpiter deformant. Cap. 9.

Quamdiu Spiritibus vires ſuppetunt ad hoſtem per hanc portam fortiter propulſandum, Patiens (quomodocunque Variolæ ſeſe intereà habeant) pænè ἀπυρετὸς in tuto eſt, & ab omni alio ærumnoſo Symptomate, exceptâ Salivatione, gutturis Dolore, Deglutiendi difficultate cæteriſque id genus Ptyaliſmi ſatellitibus, liber. † Quamprimùm autem (modò ante Maturationem Variolarum completam) *Salivatio*, unà cum Capitis, Faciei & Faucium intumeſcentiâ ob Spirituum defectum declinare incipit, ſi non (ut ſæpe cum bonis avibus derepente fit) hic defectus profluvio Urinæ & Extremorum Intumeſcentiâ ſuppleatur, recrudeſcit illicò Febris, & plus minúſve periculi intendit pro ratione virium veneni in præcedenti ſalivatione magis minúſve ſubactarum, atque maturationis Variolarum inde magis minúſve provectæ; ſiquidem Venenum, ſalivatione ob Spirituum languorem præmaturè deficiente intus concluſum, atque mox Naturam obruens vel ſaltem irritans, febrilem luctam || cum vel ſine rigore manifeſto antecedenti non poteſt non recens inſtaurare, quæ pro ratione virium Veneni ſuperſtitum jam * Συνεχὴς & benigna, jam verò † Σύνοχος plus minùs maligna redditur, quam ſine vigore Naturæ haud vulgari, aut ſaltem ſine Artis ſuppetiis opportunè allatis ſuperare haud fas eſt,

† *Vide Hiſtor.* 54, 55, &c.

|| *Vide Hiſtor.* 21, 26, &c.

* *Vide Hiſtor.* 22, 24, 25, 26, 46.

† *Vide Hiſtor.* 21, 54, 55, &c.

&

Cap. 9. & quâ Æger plerumque tertio vel quarto die trucidatur: Variolæ autem vix unquam ab hoc tempore maturescunt, & stadium Morbi ultimum, declinatione Salivationis incœptâ, exordium sumit. Quam ob rationem salivatione declinante Medicus, quo ad præsagium proferendum, & medelam ritè adhibendam sese expeditiùs accingat, non tam ad præcedentis Salivationis terminum, quam ad præsentem *Variolarum* maturationis gradum animum advertat. Novi enim Salivationem, Variolis jam maturatis, vel quarto die sine Febre recidivâ declinâsse, atque nobilem Juvenculam, * cujus Historiam in fine hujus Tractatûs recensebo, quæ vicesimo primo Morbi die (hoc stadio eousque durante) crudis adhuc & non integrè maturatis Variolis, perenni atque inexhaustibili Salivatione planè confecta periit. Utut verò hæc se habeant generaliter loquendo quò diutiùs Salivatio duret, & quo copiosior fuerit, eò magis Venenum cicuratur & subigitur, & Salivatio tertio vel quarto die præmaturè finita, vel longiùs protensa, modò non fuerit copiosa & libera † Febre Συνόχῳ & mali moris malo omine excipitur; copiosus verò & diutiùs protensus *Ptyalismus* (utut Variolæ non fuerint integrè maturatæ) sæpissimè in || Συνεχῆ benignam facillimè *Cortice Peruviano* subigendam desinit: iste autem qui ad Maturationem usque Variolarum completam protenditur, sive citiùs

* *Vide Historiam* 53.

† *Vide Histor.* 21, 55, &c.

|| *Vide Histor.* 24, &c.

citiùs ſive ſeriùs ſubſiſtat, Ægrotanti * ſal- vo & ἀπυρέτῳ valedicit. Cap. 9.

Natura verò (ut antè innui) in præſens machinæ tutamen præproperam hanc Salivationis declinationem † *Profluvio Urinæ* immenſo vel *Extremorum Intumeſcentiâ* compenſat, & Cataractis Renum reſeratis Urina, fere ut in Diabeticis, ad plures dies ſupra modum fluit; quo pacto ſolet in ſalivatione arte à Mercurio inſtitutâ, ubi Venenum exhibitum haud ſatis per glandulas ſalivales protruſum fuerit: vel *Manus*, *Pedes*, & *Præputium*, mole humorum immenſâ in iis congeſtâ mirum in modum diſtenduntur: atque ſanè cùm utrumvis horum Symptomatum ſuppreſſæ Salivationis locum teneat, quamdiu à vigore Spirituum ſuſtentetur, Variolæ plus minùs indies matureſcunt. Cùm autem ante Maturationem Exanthematum perfectam declinant, illicò revireſcit Febris Σύνοχος vel Συνεχὴς, ſi non, quod ſæpiſſimè fit, Salivatione poſtliminiò reduce excipiantur. Quo diutiùs autem iſthoc Urinæ profluvium, vel Extremorum Intumeſcentia durat, eò melius. Modò autem abſque Salivatione recidivâ ante maturationem Variolarum completam præmemorata Symptomata derepente ſupprimantur, à Febre recens ſuppullulante vita Ægrotantis rursùs in diſcrimen adducitur; adeò protenſam atque incertam durationem in hoc ſtadio hujuſmodi Variolæ emetiri ſolent.

* *Vide Hiſtor.* 19, &c.

† *Vide Hiſtor* 32, 33, 34, 35, 36, 56, 62, 63, &c.

Q Eſt

Cap. 9. Est autem sæpissimè, ubi vires Spirituum & Veneni post Crisin peractam adeò propè ad æqualitatem accedant, ut Spiritus nequeant Veneni reliquias per cutim vel aliam aliquam portam succedaneam fortiter propulsare; tumque venenum magnâ ex parte intus cohibitum, ferè ab hujus stadii initio Febrem || ciet, mitiorem licet, ut plurimum Σύνοχον, nonnunquam autem Συνεχῆ, quæ stadio hoc morbi diutiùs protracto, cum Deliriis, Vigiliis, cæterisque id genus Symptomatis, utut non valdè intensis conjuncta eousque durare solet, donec *Variolæ* diu depressæ & pellucidæ, demùm Veneno sensim & gradatim per hanc vel illam portam protruso, die 17*mo* vel 18*o* derepente turgescere atque maturari incœperint. A quo tempore Febre unà cum Symptomatis conjunctis, postquam diu incerto Marte dimicatum fuerat, inexspectatò exulante, Ægrotans illicò revalescit.

Maturatio Variolarum Mediarum sine notabili Salivatione, Urinæ profluvio, &c.

|| *Vide Histor.* 14, 21, 23, 46, 49, &c.

Succinctâ hâc Maturationis Variolarum historiâ è rei naturâ petitâ, facilè admodùm Indoles morbi durante hoc stadio benigna, maligna vel media discernitur; Eventus ejus faustus, infaustus vel dubius prædicitur; Indicationes verè Curativæ ad rationis normam eliciuntur, atque methodus medendi certa & stabilis instituitur.

Ubi

Ubi * *Variolæ* fuerint figurâ exactissimè rotundâ, ubique discretæ & margine admodum rubro circumcinctæ, neque *Petechiis*, *Eruptione miliari* vel quâvis aliâ notâ exitiali interpunctæ, primo Maturationis die in summitate albæ, atque humore refertæ ac turgidæ; 2do autem circa basin auctæ atque in summitate acuminatæ, & minùs pellucidæ; atque tertio demum, scil. ultimo hujus stadii die, humore in pus mutato flavescentes, utpote crustâ mox obducendæ, Patiente intereà neque Febre, ægritudine vel quocunque altero ærumnoso symptomate attrito; Virium robur admodùm vegetum, atque indoles Morbi maximè Benigna significatur, &, debito regimine adhibito, eventus felix duodecimo saltem Morbi die insecuturus expectandus est, Naturâ singula stadia spatio trium dierum peragrante. Cap. 9. *Variolarum Benignarum maturantium Diagnostica.* * *Vide Histor.* 3.

Ubi † autem Febris in præcedentibus stadiis fuerit continua, & adhuc cum *Deliriis*, *Vigiliis* & reliquis Symptomatis indies auctis, & prætereà *Hæmorrhagiis*, *Mictu-ritione*, &c. conjuncta perstet, & uno tenore progrediatur, atque Efflorescentia ubique confluat vel cohæreat, atque cutis albedine planâ tanquam Pergamenâ obducatur; Ubi Exanthemata in Pectore & Artubus, quadantenùs Discreta, utut in apicibus albedine obducta depressa maneant & fermè sessilia, atque in margine & interstitiis quasi ex strangulatione lividescant, apices humore *Variolarum primariò malignarum Diagnostica.* † *Vide Histor.* 36, 37, 38, 39, 40, 41.

Cap. 9. prorsùs destituantur, atque inde squamarum ad instar exarescant, & ad Cutim penitus adhæreant; Vel ubi prorsus Discreta, || *Petechias, Maculas purpureas, vel nigras*, vel *Eruptionem miliarem* in interstitiis comites habeant; nullâ intereà notabili *Salivatione, Profluvio* urinæ, aut extremorum *Intumescentiâ* jam subortâ, morbus Veneno deleterio primario satus, indolem suam malignam palàm prodit, & Exanthemata ob summam Spirituum debilitatem ad maturationem prorsùs inepta esse arguit; vel ultimum declinationis stadium sine maturatione præcedenti jam iniisse, ad cujus tertium diem oppidò raro Ægrotans superstes pervenit. * Si quis autem fortuitò evadat, ægrè admodum ac ærumnosè illud stadium (Variolis nusquam maturatis) diu & sine definito aliquo termino protractum fere semper moribundus decurrit.

|| *Vide Histor. 30, 31.*

* *Vide Histor. 53, 59, 60, 61, 62.*

Variolarum Mediarum in malignas mutatarum Diagnostica.

Variolæ Mediæ in malignas post Crisin mutatæ, eandem planè indolem cum primariò malignis sortiuntur: sunt enim depressæ, sessiles, in margine lividescentes, atque ineunte maturatione exarescentes, albis apicibus obductæ; nullo autem humore refertæ, neque Salivatione quâvis notabili, profluvio Urinæ, vel extremorum Intumescentiâ comitatæ; haud raròo autem † Petechiis jam efflorescentibus interpunctæ: In hoc autem potissimùm differunt, quod non à primo ortu malignæ extitêrunt, verùm in ipsâ

† *Vide Histor. 29, 52, 52.*

ipsâ Crisi pravam hanc indolem Naturâ jam causâ cadente sibi acquirunt, indéque Crisi finitâ confluunt vel cohærent Variolæ, quæ primò Discretæ, bene figuratæ & bene coloratæ erumpebant; Febris etiam, utut jam spiritibus in Crisi superatis mali moris sit, cum Vigiliis, Deliriis, &c. sociata, ante Crisin peractam magis benigna erat, & sub finem eruptionis more Συνεχὴς inducias dedit licet infidas, & intermittebat, vel saltem remittebat; quo nomine oppidò raro *Hæmorrhagias*, *Micturitionem*, cæteráque id genus Pathognomonica primariæ Malignitatis symptomata sibi adjungit, nec fatum adeò præcox atque certum accersit: verùm plures ex hisce quàm illis Variolis ope Artis evadunt, atque pauci admodùm ante undecimum vel duodecimum diem ab iis interimuntur. Nam hoc stadium nullo certo termino continetur, sed diutiùs ut plurimum protenditur. Cap. 9.

Mediæ autem *Variolæ* proximè ad || benignas accedentes à benignis parùm differunt, eundemque eventum, scil. salutarem assequuntur; sed ob vires Spirituum ex Accidenti quadantenùs obtusas, earum Maturatio diutius protrahitur: Exanthemata nimirum utut primo vel secundo die albescant, aliquatenus autem ob lympham parciùs ministratam, apices depressos habent; tertio verò vel quarto turgescunt & acuminantur; demùm quinto flavescere incipiunt,

Mediarum Variolarum ad benignas proximè accedentium Diagnosis.

|| *Vide Histor.* 20, 5, 6, 12, 17.

Cap. 9. ſine Febre, Salivatione, Profluvio Urinæ, vel extremorum Intumeſcentiâ conjunctâ: quia Spirituum vigore totum virus ſecundùm primam Naturæ intentionem per Cutem propulſatur, indéque iſtas *Variolas* à verè benignis in ſtadio Maturationis paulò protenſiori ſolummodò dignoſcere licet.

Variolarum Mediarum cum Salivatione, &c. *Conjunctarum Diagnoſtica.* Ubi autem Spiritus arctiùs implicantur Veneno, ad quod per Glandulas cutaneas penitùs eliminandum vires deficiunt, Natura neceſſariò portas ſuccedaneas ſollicitat; & Variolæ, ſubortâ * Salivatione, quæ in dies magis magiſque augetur, diu depreſſæ & aquoſæ tardiùs matureſcunt: unde hoc Morbi ſtadium ad 6, 8, 10, 12 dies protenſum videre eſt, priuſquam Exanthemata pure maturo referta & turgeſcentia flaveſcere incipiant. Salivatione verò ante maturationem Variolarum conſummatam deficiente, modò *Urinæ profluvium* vel *extremorum Intumeſcentia* ad completam maturationem uſque vel ſaltem ad Salivationis reditum protenſa, defectum iſtum non ſuppleat, Febris revireſcit Συνεχὴς vel Σύνοχος pro ratione veneni priùs plus minus ſubacti magis minùſve periculoſa; adeò ut in hiſce Variolis terminus hujus ſtadii ſit admodùm incertus, atque eventus planè dubius.

* *Vide Hiſtor.* 53, 34, 55, &c.

Variolarum Mediarum ſine Salivatione, &c. *Diagnoſtica.* At ſi ſpiritus Veneno implicati & labefactati adeò defecerint, ut hoſtem nequeant ampliùs fortiter propulſare, & per Glandulas cutis vel aliam portam ſuccedaneam eli-

eliminare, † *Febris*, Veneno intus cohibito, mitior licet cum *Vigiliis*, *Deliriis*, &c. conjuncta, unà cum Maturatione incœptâ illicò revirescit, & pro ratione Veneni plus minùs subacti ut plurimùm Σύνοχος, vel oppidò raro Συνεχὴς; quæ per totum hoc stadium sine notabili quocunque Ptyalismo, Urinæ profluvio, vel extremorum Intumescentiâ, durare solet usque ad consummatam maturationem exanthematum, quæ diu depressa & pellucida manent, & rarissimè ante decimum octavum Morbi diem (veneno sensim per varias portas eliminato) humore turgescere, vel pure maturo flavescere incipiunt, Vitâ Ægrotantis intereà in summo discrimine versante. Cap. 9.

† *Vide Histor.* 32, 14, 21, 23 &c.

Prognostica.

Signa quæ in hoc Stadio eventum Morbi futurum sive salutarem, funestum vel dubium denuntiant, è tribus potissimum fontibus petere oportet, nimirum à *Febre* maturationem concomitante, vel saltem eam excipiente; ab *Exanthematum* indole, præsertim eorum citiori vel tardiori, & plus minùsve perfectâ maturatione; atque à *Salivatione*, *Profluvio Urinæ*, *Extremorum Intumescentiâ*, *Diarrhœâ*, *Comate*, *Spasmis*, *Deliriis*, *Vigiliis*, *difficili Respiratione* & *Deglutitione*, cæterisque Symptomatis conjunctis. Ex. gr. 1. || Ἀπυρεξία per totum hoc stadium protensa, & maturatio demum nullâ Febre excepta, ut in Variolis benignis vel mediis proximè ad benignas accedentibus,

|| *Vide Histor.* 3.

Cap. 9. bus, optimè significat: Venenum nimirum adeò in præcedente Crisi cicuratum & subactum esse, ut ne minimæ ab eo in posterum Spiritibus creentur molestiæ. 2. * Ubi Febris in præcedentibus stadiis inducias non dederit, sed uno tenore progrediens huc usque protendatur, pessimè significat, nimirùm Morbum à Veneno deleterio primùm ortum fuisse, & Spiritus hosti per cutim vel aliam aliquam portam propulsando impares fore; unde Naturâ post Crisin funestam peractam prorsus succumbente, atque Variolis ad maturitatem nequaquam pervenientibus (quod in Variolis confluentibus atque malignis ubique videre est) necesse est ut Ægrotans jam ultimum Morbi stadium ingressus, *Hæmorragiis* cæterisque dirissimis Symptomatis confectus, mox fato præmaturo summum oppetat diem, vel saltem reliquam hujus stadii partem, modò protrahatur, ærumnosè admodùm transigat, atque demum ut sæpissimè accidit, fatis cedat. 3. Febris post infidas inducias ultimo præcedentis stadii die datas, † jam cum maturatione incœptâ repullulans, pessimè significat; nimirum Spiritus ex Crisi imperfectâ, vel Accidente aliquo aut symptomate vehementiori adeo jam prostratos esse, ut nequeant amplius Venenum strenuè expellere, sed ab ejus reliquiis intus cohibitis luctam recens instaurandam, unde Ægrotantis vita non potest non plus minus pro ratione Veneni

* *Vide Histor.* 30, 31, 36, 37, 38, 39, 40, 62, &c.

† *Vide Histor.* 10, 19, 21, 23, 25, 26, 27, 29, 32, 45, 48, 62, 59, 60, 61, &c.

neni magis minúive ſubacti in diſcrimen, Cap. 9.
licet non adeò præceps ac in Variolis à Veneno primariò deleterio ortis, adduci. Febris hæc ut plurimum Συνόχε ſpeciem induit, atque (ut in Variolis Mediis in malignas mutatis) abſque quâcunque obſervabili Exanthematum maturatione vel notabili Ptyaliſmo, Intumeſcentiâ Extremorum vel Urinæ profluvio, duodecimo Morbi die Ægrotantem Deliriis, Vigiliis, &c. confectum è vivis tollit. Cùm verò Συνεχές typum ſervat (ut in Variolis Mediis proximè ad Malignas accedentibus, de quibus ultimo loco in Diagnoſticis verba fecimus) Æger demum decimo ſeptimo vel octavo Morbi die ægrè ex Morbo evadit, citiùs autem ut plurimùm fatis cedit. 4 Febris autem quæ non niſi poſt quartum || vel quintum maturationis diem recrudeſcit (ſcil. poſtquam vires Veneni à præcedenti utut imperfectâ & ſerâ Exanthematum maturatione, atque Salivatione, profluvio Urinæ vel Extremorum Intumeſcentiâ conjunctis quadantenus cicuratæ fuerint) non adeò timenda eſt, utpote maximâ ex parte Συνεχὴς, quæ *Cortice Peruv.* tempeſtivè priuſquam Febris Συνόχε ſpeciem induerit, miniſtrato, facilè admodùm ſupprimitur. 5. * Exanthemata primo maturationis die alba, ampla, turgida, & margine rubro cincta, quæ ſecundo die baſes ſuas extendunt, acuminantur & minus pellucent, tertio autem, vel quidem quarto vel

|| *Vide Hiſtor.* 19, 24, 14, 46, &c.

* *Vide Hiſtor.* 3.

Cap. 9. vel quinto flavescunt, optimè significant vigorem nimirum Spirituum vegetum, atque consummatam Veneni abolitionem; inde enim hæc Exanthemata tam citò maturantur: Quo citior autem Maturatio fit, eò melius. 6. † Exanthemata diu depressa, atque margine parum rubente cincta, & pellucida, languorem Spirituum, & Veneni vigorem, & malum vel saltem dubium eventum significant: quo diutiùs autem post tertium Maturationis diem hujusmodi extiterint, eo pejus; atque Ægrotans nisi Salivatione vel aliquo alio modo relevetur, Spiritibus demum obrutis decimo tertio vel quarto Morbi die fatis cedit. 7. || Exanthemata tribus primis Maturationis diebus humore nullatenus referta, arida & sessilia, atque in margine lividescentia mortem denuntiant, quæ præ foribus adstat. Morbus enim, Spiritibus jam planè deletis & enecatis, absque omni maturationis spe ultimum suum declinationis stadium ingressus est. 8. Petechiæ, Eruptio Miliaris, aut alia quævis exitialis nota in interstitiis Variolarum maturantium jam * suborta, Spirituum extinctionem subindicando eventum ut plurimum funestum, licet non adeò præcocem, ut cum in præcedenti stadio apparuerit, denunciat. Ægrotans enim, utut exanthemata fuerint † Discreta, atque ad maturationem apta, *Diarrhœâ*, *Phrenesi*, *Spasmis*, vel aliquo alio symptomate exitiali inopinatò correptus,

† *Vide Histor.* 14, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 49, 32, 33, 50, 52, &c.

|| *Vide Histor.* 37, 38, 39, 40.

* *Vide Histor.* 37, 38, 39, 40, &c.

† *Vide Histor.* 30, 31, 29, 45, 52, &c.

reptus, oppidò rarò ad decimum quartum Morbi diem ſuperſtes eſt. 9. Exanthemata parvula hîc illic in interſtitiis Variolarum matureſcentium jam ſuccreſcentia, utut omen funeſtum non miniſtrent, flocci autem jure merito haud quaquam æſtimanda ſunt; quippe Veneni reliquias in præcedente Criſi non penitus ſubactas hactenus Spiritibus implicari palam produnt. 10. Quo || ſeriùs maturantur Exanthemata, eò pejus, atque eò majus ægrotanti diſcrimen impendet; quamdiu autem, utut tardiùs matureſcant, ſpes aliqua affulget, licet Æger ante conſummatam maturationem haud penitus ſecurus ſit. 11. Salivatio huic Morbo ſuperveniens generaliter loquendo in optimis ominibus nunquam habenda eſt; utut enim ſit Tabula poſt naufragium, ſemper tamen ſignificat primam naturæ intentionem ex parte ſaltem fruſtrà eſſe, atque eventum ex conſequenti magis dubium & incertum fore, atque ſemper cum ærumnoſis ſymptomatis conjunctum. 12. Ptyaliſmus * levis & brevis inanem Naturæ conatum ſubindicando peſſimè ſignificat, nimirum vires Spirituum à Veneno implicato adeò ſuperari, ut nec juxta primum nec ſecundam Naturæ intentionem virus amandare valeant; unde Veneno intus cohibito, Ægrotans mox febre mali moris reduce confectus perit. 3. Salivatio copioſa & diu protenſa cum inſigni Capitis & Faciei intumeſcentiâ benè ſignificat,

Cap. 9.

|| *Vide Hiſtor.* 53.

* *Vide Hiſtor.* 62, 37, 38, 39.

Cap. 9. cat, vires nimirum Spirituum esse vegetas, & (modò satis diu perstet) faustum eventum utut diutius procrastinatum, atque cum Spmptomatis ærumnosis conjunctum, promittit. 14. Salivatio *quarto vel quinto die derepente suppressa, sive hoc à frigore fiat, sive à vigore Spirituum veneno obsessorum diminuto, nisi profluvio Urinæ, aut Intumescentiâ extremorum ea excipiatur, malum omen exhibet; vires nimirum Spirituum à Veneno superatas esse ostendit, unde Febris pro ratione veneni plus minus superstitis Σύνοχος vel Συνεχὴς mox necessariò revirescit. 15. Salivatio profluvium Urinæ, atque extremorum Intumescentia utut protensa fuerint, † modò ante Variolarum maturationem consummatam defecerint, Febrem plus minus periculosam mox repullulaturam significant. 16. || Tarda Variolarum maturatio perstante Salivatione malè significat, maturatio autem Exanthematum cita qualiscunque fuerit salivatio, bene; quo citiùs autem eò melius, & vice versâ. 17. Salivatio post *profluvium Urinæ vel intumescentiam extremorum postliminiò redux, vigorem Spirituum resuscitatum ostendit; unde Febris spatio unius noctis fugatur, atque maturatio exanthematum quam celerrima licet decimo septimo vel octavo Morbi die insequitur. 18. Horror † & Rigor mediâ Salivatione inexspectatò ingruens malè significat, nempe Veneni vel spontaneam, vel accidentalem re-

*Vide Histor. 54, 55, &c.

† Vide Histor. jam memoratas.

|| Vide Histor. 53.

* Vide Histor. 33, 63, &c.

† Vide Histor. 21, 26, &c.

cru-

crudeſcentiam, & certamen febrile mox recens inſtaurandum. 19. Salivatio, || profluvium Urinæ & extremorum Intumeſcentia modica & parca, vires Spirituum debiles, & conatum Naturæ inanem oſtendunt, & malè ſignificant; Febrem nempe portendunt, mitem licet, atque ſeram admodum Exanthematum, maturationem: unde eventus Morbi dubius, ærumnoſus, atque diu procraſtinandus ritè exſpectandus eſt. 20. Salivatio * Diarrhœâ excepta peſſimè ſignificat, ſubitum nimirum virium collapſum; & ſive ſponte, ſive ex Accidente aliquo contigerit, modò non cum vigore Spirituum reſtituto mox cohibeatur, funeſtum eventum & ruinam præcipitem certiſſimè denunciat. 21. † Deliquia more *Suffocationum Hyſtericarum* frequenter recurrentia, Virium languorem & Veneni vigorem oſtendunt, & funeſtum eventum ut plurimùm denunciant, utut Febris ob Spirituum defectum non palam ſeſe in conſpectum det. 22. || Deliria & Vigiliæ pertinaces quæ viribus *Opiatorum* non facilè cohibentur, motum Spirituum inquietum atque conſequenter Venenum intùs deliteſcens hactenus non ſubactum oſtendunt, & peſſimè ſignificant, utut indicia Febris comitantis præ languore Spirituum non adeò manifeſtò ſeſe prodant. 23. * Comatoſus affectus cum Variolarum maturatione conjunctus non meliùs ominatur, præſertim

Cap. 9.

|| *Vide Hiſtor.* 32, 14.

* *Vide Hiſtor.* 27, 29, 62, &c.

† *Vide Hiſtor.* 52.

|| *Vide Hiſtor.* 44. 27. 25, &c.

* *Vide Hiſtor.* 6, &c.

Cap. 9. tim ubi maturatio tardè admodùm procedat, cum inde Spirituum Veneno implicatorum languor & defectus manifestò prodatur. Denique, † Deglutitio impedita & Respiratio difficilis atque anhelosa Salivatione declinante suborta, Spasmos œsophagi, Bronchiorum infarctum, atque summam virium debilitatem ostendunt, & præ cæteris quibuscunque Symptomatis mortem præ foribus adstantem denunciant.

† *Vide Histor.* 62, 53, &c.

Gutturis Dolorem ex Inflammatione Tonsillarum, sive ab Exanthematis Fauces obsidentibus, sive ex acri salivâ in illis partibus excretâ subortum, difficilem Deglutitionem ex intumescentiâ glandularum Salivalium, & difficilem Aeris per nares in Respiratione transitum ob Glandularum Nasi tumorem, vel ob copiam muci glutinosi adhærescentis & nares infarcientis, cum aliis ejusmodi consultò jam omitto; utpote quæ in censum ærumnosorum potius quam funestorum Symptomatum redigenda sunt, & inde in Methodo medendi jure merito locum vendicant: nullatenùs autem inter signa eventum Morbi præsignificantia locum merentur.

Indicationes curativæ in stadio maturationis.

Indicationes Curativæ in hoc stadio in genere sunt, tres. scil. 1. Ut Venenum in præcedenti Crisi integrè è Spirituum sinu excussum, nequaquam ad eos recens interturbandos durante Variolarum maturatione retrocedat. 2. Ut venenum post Crisin imperfectam vel funestam ex toto, vel ex parte

parte Spiritibus adhuc implicatum, quanto-cyus juxta primam, vel saltem secundam Naturæ intentionem durante Exanthematum maturatione penitus aboleatur & eliminetur. 3. Ut Symptomata quæ vel Spiritus labefactant & ad reliquias veneni durante Exanthematum maturatione propulsandas prorsus impares reddunt, aut saltem quæ conditionem Ægrotantis magis ærumnosam efficiunt, corrigantur & cohibeantur. Cap. 9

In *Benignis* igitur *Variolis* ubi Natura propriis viribus pollens, perfectâ Crisi totum virus jam eliminaverit, satis est *Regimine* accuratè ordinato, * cavere nè à frigore in poros Cutis admisso, erroribus in Diætâ, Pathematis animi sive altero aliquo accidenti, Venenum in Spirituum gremium iterum resorbeatur; unde priusquam Exanthemata ad maturitatem perveniant, certamen Febrile rursus instaurari possit. Adeò ut servato debito Regimine, Patientem durante istiusmodi Variolarum maturatione, sine quâvis certâ Indicatione pharmaco quocunque officiosè oblato, lacessi † non opus sit. Infantibus tantùm & junioribus dolorem Variolarum maturantium inflammatorium ægrè tolerantibus guttas aliquot *Laudani liquidi* in haustulo *Cerevisiæ* vel quocunque alio vehiculo idoneo, semel vel bis in die pro re natâ concedere licet, ut somnus concilietur, inquietudo & jactatio releventur, ejulatus efferati compescantur,

Methodus medendi Variolis benignis durante maturatione.

* *Vide Histor.* 4, 5, 6, 17.

† *Vide Histor.* 3.

Cap. 9. tur, atque tædium hujus ſtadii ærumnoſum fallatur.

Methodus medendi Variolis Mediis proximè ad benignas accedentibus, durante maturatione.

Ubi autem Spiritus vel ob Criſin præcedentem minùs perfectam, veneno adhuc penitus vel ex parte obſeſſi & implicati fuerint, vel ob accidens ſeu infortunium aliquod langueant, & Exanthematum maturationem non promoveant; Medicus à parte Naturæ colluctantis ſtans, Artis ſubſidia opportunè adferat, alio atque alio modo pro diverſo Veneni & languoris Spirituum gradu. *v. g.* Ubi Fluxu *Catameniorum* vel *Lochiorum* præſertim, ſive altero aliquo Accidente ſeu infortunio, Spiritus utut à Veneno liberati debilitantur, & maturatio Exanthematum procraſtinetur, & Variolæ interea diutius, verùm abſque Febre quâvis conjunctâ in medio depreſſæ manſerint (ut in Variolis mediis proximè ad benignas accedentibus fieri ſolet) par eſt ut mitioribus *Cardiacis* vi quadantenùs adſtringenti donatis ſæpiùs exhibitis Spiritus languidi foveantur atque reſocillentur, eorumque motus præ languore inquieti *Paregoricis* parcâ manu miniſtratis cohibeantur; donec Accidente tandem ſponte recedente, vel ſaltem vigore Spirituum demum reſuſcitato, Exanthematum apices eleventur, atque humore impleti denuò ritè maturari incœperint, more ſequenti. || ℞ *Lentium craſsè contuſ.* ℥j. *Ficuum ping. ſciſſ. par. vj. Raſur. CC.* ʒß. *M. & coq. in Liquor. Poſſetic.* ℔ij. Colaturam

|| *Vide Hiſtor.* 7, 9, 17, 18, 23, 20, &c.

tram parum tepefactam bibat Patiens copiosè ad libitum. ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥iij. *Cinnam. Hord.* ℥ij. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spec. Confect. de Hyacinth.* āā ʒj. *Theriac. Androm. Confect. Fracastor.* āā ʒß. *Sacchar. alb.* ʒv. Mſ. F. *Julap.* de quo cap. Patiens Cochl. *ij, iv, vj.* pro ratione ætatis. Addantur horâ ſomni (modo vigiliæ urgeant) *gutt. ij, iv, viij, xij. Laudan. liq. Helmont.*

Cap. 9.

Methodus medendi, durante maturatione Variolarum mediarum, cum Salivatione insigni, &c. conjunctarum.

Quanquam Veneaum juxta primam Naturæ intentionem per glandulas Cutis non expeditè eliminetur, tamen modò juxta ſecundam intentionem per glandulas Salivales ſatis propulſetur, ut in Variolis Mediis cum inſigni Salivatione atque Capitis & Faciei notabili intumeſcentiâ matureſcentibus, Res Ægrotantis quamdiu perſtet & vigeat Salivatio, eſt in vado. Quid? quòd Æger Exanthematis ſenſim matureſcentibus plane ἀπυρέτος maneat, à Symptomatis quibuſcunque funeſtis liber, utut moleſtâ ſalivæ venenatæ exſpuitione, Dolore gutturis inflammatorio, difficili Deglutitione, cæteriſque id genus ærumnoſis Symptomatis laceſſatur. Ideóque vigente Salivatione non eſt quod Æger *Alexipharmacis majoribus* ad venenum expellendum (quod Natura ſuâ ſponte facit, atque efficere potis eſt) officiosè atque ſæpiùs exhibitis fatigetur, ſatis eſt ſi Medicus à partibus Naturæ ſtans Regimine rite ordinato, Alimentis liquidis, atque quocun-

Cap. 9. que alio modo convenienti Spirituum vires ſedulò foveat, & hunc Naturæ conatum promoveat, ut Veneni deliteſcentis reliquiæ per glandulas Cutis, & Salivatione (quantum fieri poteſt) protensâ penitus protrudantur & eliminentur, ut Febris repullulatio (ſi fieri poſſit) antevertatur, & denique ærumnoſa Symptomata ſalivationem comitantia pro virili ſubleventur. Ex. * gr. Regimen priùs ordinatum exactiſſimè obſervetur, Alimenta Potulenta uti *Hordeàcea*, *Avenacea*, &c. cum vel ſine Lacte commixto, *Cereviſia* pane toſto tepefacta, *Poma* vel *Pyra* cocta, potiſſimum verò *Liquor Poſſeticus* antè deſcriptus ad vires Spirituum fovendas & ſuffulciendas ſæpius & copioſius miniſtretur; necnon *Julapia* ex *Cardiacis mitioribus* confecta ſæpius propinentur, vel nonnunquam (præſertim Ægro horreſcente aut tantillùm languente) *Vini Canarini* generoſiſſimi Cochlearia aliquot concedantur. Ex. gr. ℞ *Aqu. Lact Cardu.* āā ℥iv. *Epidem. Cinnam. hord.* āā ℥ij. *Marg. ppt.* ℈iß. *Sacchar. alb.* ʒv. Mſ. *F. Julap.* de quo ſumat Æger Cochl. *iij*, *iv*, *v*, vel *vj*. (agitatâ phialâ) ad libitum. Vel, ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr.* āā ℥iv. *Epidem.* ℥iß. *Pæon. comp.* ℥j. *Pulv. è Chel. comp. Lap. Contrayerv.* āā ℈j. *Sacchar. alb.* ʒv. Mſ. F. *Julap.* de quo cap. Cochl. *iij*, *iv*, *vj*. pro ratione ætatis (agitatâ Phialâ) tertiâ vel quartâ quâque horâ. *Opiata* etiam ad tumultus Spirituum compeſcendos &

* *Vide Hiſtor.* 54, 55, &c.

& somnum conciliandum *Cardiacis* commixta, quæ moderatâ manu ministrata vigente Salivatione scopum attingere solent, saltem omni nocte exhibere convenit; quorum usu utut *Ptyalismus* pro tempore cohibeatur, Spiritus autem intra cancellos debitos retenti plurimùm refocillantur; quo pacto (attestante ipso expertissimo nostrate *Sydenhamio*) Salivatio diutius protrahitur,& maturatio Exanthematum plurimùm promovetur. Capiat igitur Æger omni nocte *gutt.iij,vj,xij,xvj.* pro ratione ætatis, *Laudani liqu.* in *Haustulo Julapii Cardiaci*, cum speci-eb. jam præscript. vel sumat *Haustum Paregoricum* sequentem, ℞ *Aqu.Flor.Calendul.Paralys.Cinnam.Hord.* āā ℥j. *Epidem.*ʒiij. *Syrup. de Mecon.* ℥j. Ms. F. *Hauſt.* Dosis vero minuatur pro Infantibus & Junioribus. Insuper quo faciliùs Phlegma viscidum è *Tonsillis* educatur, exscreatio promoveatur, & inde Ptyalismus provehatur, sequens *Gargarisma* ex Detergentibus cum Emollientibus ad tædium Salivationis sublevandum commixtis compositum. (Astringentibus consultò omissis, quæ fluxum Salivæ quovis modo sistant) in Fauces singulis horis modò somnus non prohibeat, siphone jam cum impetu injicere oportet, ℞ *Lentium crassè contus.* ℥j. *Rad. Alth.* ℥ß. *Ficuum ping. sciss. par. vj,* vel *viij. Hord. mund.* p. *j. Glycyrrhiz. ras.* ʒij. *Coqu. in Aqu. F. q.s. ad* ℔iß. *Colaturæ add.Mell. Ros.Colat.* ℥iß. Ms.F. *Gargarisma.*

Cap. 9.

Cap. 9. Quamprimum † autem (primo ſcil. momento ſi fieri poſſit) *Diarrhœa*, *Horror*, vel quidem minima faciei *Detumeſcentia*, *Febris* repullulatio, *Deliria*, vel *Vigiliæ* inſolitæ, Salivationis præpropere, *h. e.* priuſquam Exanthemata in Trunco corporis & Artubus æquè ac in Facie perfectam maturationem aſſecuta ſint, declinaturæ ſuſpicionem dederint, illicò incunctanter ad Alexipharmaca majora (conſentiente magno ipſo *Sydenhamio*, qui jam vel vinum ipſum Canarinum concedit miniſtrandum) *Theriacam Androm.* ſc. *Serpentar. Virgin.* &c. eorumque doſes largiores in formâ Bolorum vel hauſtuum ſæpius repetendas confugiendum eſt, & ad *Epiſpaſticorum* frequentium applicationem, ut Spirituum expanſione recens inſtauratâ Salivatio (quod non raro fit) reducatur, quamdiu opus fuerit in poſterum duratura, vel ſaltem ſi præmaturè deficiat Intumeſcentiâ Extremorum, vel profluvio Urinæ notabili compenſetur. *Opiata* etiam ad compeſcendum Spirituum tumultum à Veneno intus cohibito ſubortum, manu magis liberâ & frequentiùs repetenda ſunt, ſenſim etiam aſcendere par eſt ad doſin (quæcunque illa fuerit) quæ eos ſedare & ſomnum inducere valeat. Ex. gr. applic. *Veſicator.* ad *Nuch.* & *Carpos* internos illicò, dein quartâ vel ſextâ quâque horâ Adultis exhibeatur Bolus ſequens ſolut. in Cochl. *Julap.* & ſuperbibantur Cochl. *iv*, vel *v.* &

† *Vide Hiſtor.* 21, 24, 27, 35, 54, 55, 63, &c.

& pro ratione ætatis doſis minuatur. ℞ *Theriac. Androm. vel Confect. Fracaſtor.* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Pulv. Serpentar. Virg.* āā ℈ß. *Laudan. liqu. gutt. xij,* vel *xiv. Syrup. Caryoph. q. ſ.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Meliſſ. Flor. Calendul. Ceraſ. nigr.* āā ℥iij. *Cinnam. Hord. Epidem. Pæon. comp.* āā ℥iſs. *Confect. Alcherm. cum vel ſine Moſch.* ʒiß. *Syrup. Meliſſophyll.* vel *Caryoph.* ℥iß. M. F. *Julap.* Sin ex * *Micturitione* vel profluvio *Urinæ* ſolito majori conſtet Naturam Renum cataractas reſeraturam eſſe, ut per eos Veneni reliquias protrudat, quas per glandulas Salivales haud amplius potis eſt eliminare, Medicum oportet omninò illi in hoc ultimo conatu manus adjutrices opportunè porrigere, atque ſingulis Bolis Cardiacis *gr. xij. xv.* vel quidem ℈*j. Cinerum Bufonum* in crucibulo calcinatorum addere. Sæpius enim memini res Ægrotantium ubi Salivationi præmaturè deficienti nulla Extremorum intumeſcentia ſucceſſerit ſere deploratas; in hoc ultimo Naturæ conamine profluvio Urinæ quaſi Diabetico præter ſpem reſtitutas, Exanthematis intereà matureſcentibus, ac ſi Salivatio perſtitiſſet, vel Intumeſcentia extremorum ſucceſſiſſet, & nonnunquam Salivationem inde poſtliminio rediiſſe. Attamen ut Ptyaliſmus ſubſiſtens revocetur & protrahatur, Papillas Salivales Epithematis acidulatis ſæpius admotis ſolicitare non noce-

Cap. 9.

* *Vide Hiſtor.* 35, 55, &c.

Cap. 9. bit. Ex. gr. ℞ *Mellis Rosat. Colat.* ℥j. *Spir. Sulph.* ʒß. vel *Ol. Vitriol.* ℈j. M. F. *Liniment.* & panno lineo apici baculi alligato & huic liquori intincto, leniter ac sæpius fricentur papillæ ductuum Salivalium. Si hoc pacto sive quovis alio Salivatio protrahi possit, vel Intumescentia extremorum aut profluvium Urinæ quousque Exanthemata maturationem suam consummatam assecuta fuerint, Ægrotantis res adhuc integræ sunt; sin secus acciderit, Morbus illicò, Febre jam revirescente, atque pro ratione Veneni plus minus subacti, speciem Συνόχȣ vel Συνεχές induente, ultimum suum stadium scil. Declinationem init; quæ *Declinatio* quo ritu tractanda sit mox in ultimo stadio narrabimus. Symptomata autem ærumnosa Salivationem comitari solita enumerare, atque eorum medelam jam describere consultò omitto, utpote de iis inter cætera Symptomata ad hoc stadium spectantia sub finem hujus Capitis sermonem habiturus.

Methodus medendi Variolis mediis proximè ad malignas accedentibus, cum levi tantum Salivatione, profluvio Urinæ vel Tumore Extremorum conjunctis in hoc stadio.

Spiritus autem, utut post Crisin peractam non penitùs à Veneno frangantur ut in *Variolis* verè *Malignis*, sæpissimè tamen adeo subiguntur, ut licet juxtà secundam atque equidem juxta primam Naturæ intentionem Venenum adoriantur, ejusque eliminationem per glandulas Cutis, Renum, Faucium, atque per extremas Corporis partes unà ubique tentant, nullibi autem strenuè id perficere valent: Unde, licet à debili

debili & languido Naturæ conatu levis jam Cap. 9.
Ptyalismus, jam *profluvium Urinæ* solito paulò copiosius, vel aliqualis *Extremorum Intumescentia* animadvertatur, & diutius protrahatur; Exanthematum tamen maturatio tardo gressu procedit ad octo vel decem dies utplurimùm protensa, Febre intereà, mitiori licet, atque ut plurimùm Συνόχῳ, nonnunquam autem Συνεχεῖ cum Deliriis, Vigiliis, Deliquiis, *&c.* conjunctâ, totum hoc stadium ab initio usque ad finem comitante. Atque sanè hæcce maturantium Variolarum species uti admodùm vulgaris est, atque dubium eventum portendit, ita exercitatissimorum Medicorum ingenia plurimùm torquet & excruciat, atque maximam eorum solertiam in Methodo medendi ritè adhibendâ exigit. Quo pacto igitur in maturantium harum Variolarum curatione tutissimè procedatur ad variam Febris jam comitantis indolem, conatum Naturæ diversum, atque Symptomata Spiritus atterentia jam suborta respicientes paulò fusiùs differemus: Febris enim pro diversâ suâ indole aliam atque aliam medendi methodum exigit. Conatus Naturæ in veneno eliminando (quamprimum quo tendat satis constet) omni modo promovendus est, atque Symptomata spiritus atterentia, uti *Diarrhæa*, *Phrenesis*, *Vigiliæ*, &c. quantocyùs arte allevanda & corrigenda sunt. Ubi igitur, & quamdiu Febris ab ineunte matura-

Cap. 9. tione uno tenore progrediens Συνόχȣ utut mitioris, & cum ſymptomatis non adeo diris ſociatæ ſpeciem induerit, par eſt durante toto hoc ſtadio *Veſicatoriis* applicatis, atque *Alexipharmacis* majoribus cum mitioribus *Cardiacis* conjunctis, eorumque doſibus largioribus ſæpius repetitis præſentem ſpirituum expanſionem, qualis qualis fuerit, ſartam tectam ſervare, & quantum fieri poſſit, promovere, adjectâ ubiq; eâ *Opiatorum* quantitate (quæcunque fuerit) quæ ſpirituum tumultus compeſcere, ſomnumque inducere, atque *Phreneſin*, *Fluxum Alvi*, & reliqua id genus Symptomata cohibere valeat, & hâc Methodo multos hujuſmodi Ægrotantes ab * Orci faucibus liberatos memini. ℞ *Theriac. Androm.* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā ℈ß *Serpentar. Virgin. gr.* v. *Syrup. Caryoph. q. ſ. Laudan. liqu. gutt. xii, xv, xx, xxv.* M. F. *Bolus*, ſolvendus in Cochl. *Julap.* Cordial. ſequent. & repetendus ſextâ vel octavâ quâq; horâ. ℞. *Aqu. Flor. Calendul. Paralyſ. Ceraſ. nigr.* āā ℥iii. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥iß. *Confect. Alcherm. cum vel ſine Moſch.* ʒiß. *Syrup. Caryoph.* ℥iß. M. F. *Julap* de quo Hauſtulum ſumat Æger poſt ſingulos Bolos & ad libitum. Quamprimùm verò ex profluvio Urinæ ſolitò majori conſtet naturam per glandulas renales Veneni eliminationem ex parte moliri, ‖ par eſt omnino unicuique Bolo *Cineribus Bufonum ad* ℈ß. *gr. xv.* ℈i additis,

* *Vide Hiſtor.* 14, 19, 21, 23, 26, 27, 32, &c.

‖ *Vide Hiſtor.* 21, 32, 36, &c.

additis, hunc Naturæ conatum adjuvare. Satis autem eſt ſi Junioribus, præſertim Infantibus, Cochl. *ii*, *iii*, *iv*. Julapii ſequentis quartâ vel ſextâ quâque horâ propinentur, agitatâ phialâ. ℞. *Aq. Lact. Alexit.* ℥*iv*. *Cardu.* ℥*ii*. *Cinnam. Hord. Epidem. Pæon. comp.* āā ℥*i*. In his Aquis commixtis diſſolv. ad ignem *Confect. Fracaſtor.* ʒ*ii*. *Colaturæ* fortiter expreſſæ add. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Bezoart. Orient. Rad. Serpentar. Virgin.* āā ʒß. *Syrup de Mecon.* ℥*i*. *Caryoph.* ʒ*ii*. M. F. *Julap.* *Veſicatoria* etiam ad Nucham, Carpos, &c, ſi opus fuerit, demum ad Tibias, (unum ſcil. poſt alterum, ita ut ſaltem una vel altera pars durante univerſi hujus ſtadii ſpatio inde recens excoriata lymphâ vel pure ſemper ſcateat) applicare neceſſe eſt, ut ſpiritus arte expanſi ad opus ſuum incœptum magis gnaviter perficiendum perpetuò ſtimulentur. Ubi autem, & quamdiu, ob vires Veneni paulo plus ſubactas, Febris ſub initium Maturationis ſuborta, exacerbationibus & remiſſionibus periodicè recurrentibus Συνεχὴς typum ſervaverit, (* quod nonnunquam, licet oppidò raro, videre eſt) utut ſub initium uniuſcujuſque Paroxyſmi ad vires ſpirituum in certamine ſuffulciendas, & Deliria, Deliquia, Vigilias, & cætera ſymptomata Paroxyſmum comitantia ſublevanda, *Alexipharmaca* cum *Opiatis* commixta miniſtrare oporteat, & *Veſicatoria* applicare: Apprimè autem

Cap. 9.

* *Vide Hiſtor.* 23, 24, &c.

Cap. 9. autem convenit durante remiſſione *Corticis Peruv.* doſes ſæpius exhibere in formam Ægrotanti quam gratiſſimam concinnatas, unde duorum vel trium dierum ſpatio, Febre prorſus exulante, Variolæ citiſſimè, fere benignarum more, maturantur. A quo tempore, viribus,ſpirituum moderato *Alexipharmacorum* & Opiatorum uſu, uſque ad conſummatam Variolarum maturationem, continuò refocillatis, curatio facilè admodùm & brevi atque tutò ad Umbilicum ducitur, more ſequenti. Applic. *Veſicatoria* tria ampla & acria, primum ſcil. ad Nucham, cætera ad Carpos internos. ℞. *Theriac. Androm.* ℈ſs. *Pulv. è Chel. comp. gr. xxv. Serpentar. Virgin. gr. viii. Laud. Lond. gr. i. Syrup. Caryoph.* q. ſ. M. F. Bolus mollis, ſumend. paulo ante Paroxyſmum ſolut. in Cochl. Julapii ante præſcript. vel cujuſcunq; alterius iſtius æmuli, cujus etiam ſuperbibantur Cochl. *iii* vel *iv*, repetaturque deinceps inſtante Paroxyſmo, quotieſcunque ſcilicet Paroxyſmus recrudeſcat. Infantibus & Junioribus ſufficiunt Cochl. *ii*, *iv*, *vi*. pro ratione ætatis, *Julapii cum Speciebus* nuperrimè præſcript, quartâ quâque horâ durante Paroxyſmo propinata. In Paroxyſmorum autem intervallis exhibeatur Adultis *Hauſtus* ſequens Febrifugus, repetendus tertiâ vel quartâ quâque horâ ad *viii*, *x*, vel *xii* vices. ℞ *Aqu. Cardu. Flor. Calendul.* āā ℥i. *Epidem.* ℥ſs. *Pulv. Cortic. Peruv. Elect.* ʒi.

Syrup.

Syrup. Caryoph. ℥*iii.* M. F. *Hauſt.* Infanti- Cap. 9.
bus ℈*ſs.* vel *gr. xv.* & Junioribus ℈*i.* vel ʒ*ſs.*
Pulv. Peruv. ſolut. in cochl. *Julap.* cum ſpecieb. tertiâ vel quartâ quâque horâ in os ingeratur, repetaturque ad *viii, x,* vel *xii* vices. Interea alimentum aliquod liquidum copiosè miniſtretur, potiſſimùm liquor *Poſſetic.* medicatus ante deſcriptus, nonnunquam tantillum *Vini Canarini* ad ſpiritus refocillandos propinetur. Febre autem hoc ritu fugatâ, ſufficit *Bolus Theriacalis* & *Paregoricus* duntaxat ſemel in die uſque ad conſummatam Variolarum maturationem continuatus.

De Variolis malignis maturationi prorſus ineptis.

Variolas autem verè *Confluentes* & *Malignas* quod attinet, ſive primariò ſive ſecundariò ſic dictas, cùm à primò ipſo maturationis die quo albeſcere incipiunt, prorsùs ſeſſiles, depreſſæ & ſublividæ exareſcentes, nec margine rubro circumcinctæ, utpote maturationi ineptæ appareant, non eſt quòd de iis hîc loci ſermo habeatur; quandoquidem poſt funeſtam Criſin, Morbus ob vigorem Spirituum penitùs depreſſum jam ultimum Declinationis ſtadium ſine quâvis maturatione tentatâ ingreſſus ſit, quod dicendum reſtat de ejus curatione in iſto ſtadio, ad quod jure pertinet, trademus.

De Curatione Symptomatum hoc ſtadium comitantium.

Symptomata hoc ſtadium comitantia quæ Medici curam poſtulant, ſunt, vel magis generalia, quæ à pravâ ipſius Morbi indole ſuborta in unoquoque ſtadio fermè eadem

Cap. 9. dem inveniuntur, uti *Vigiliæ*, *Deliria*, *Diarrhæa*, *Coma*, *Insultus Epileptici*, *Deliquia Hysterica*, *&c.* quæ currenti calamo jam perstringere lubet, ne cramben bis coctam reponere videar, vel ea quæ ab ipsâ Variolarum maturatione, & à Ptyalismo, vel à Profluvio Urinæ, & extremorum intumescentiâ declinantem salivationem excipientibus exsurgentia, jure magis speciali ad hoc stadium pertinent, atque ob eam rationem calamo paulo fusiori hîc loci jure merito tractanda veniunt, ad quem censum refero *Dolorem Gutturis inflammatorium*, *difficilem Deglutitionem*, *anhelosam & difficilem Respirationem*, *Infarctionem Narium molestam*, *Exanthematum Dolorem inflammatorium*, *ærumnosum*, vel *Pruritum admodùm molestum*, *Diabeticum Urinæ Profluvium*, atque *Intumescentiam Extremorum*, præsertim *Præputii* in immensam molem aucti.

Vigiliæ, Deliria & Diarrhœa. Quod ad *Vigilias*, *Deliria* & *Diarrhœam* attinet in hoc stadio, siquidem hæc symptomata languoris Spirituum œstro percitorum & tumultuantium procul omni dubio signa sint, atque ex consequenti Veneni supra modum deleterii intus delitescentis, ob eam rationem quivis minimus horum symptomatum gradus, utut Exanthemata intereà maturescere videantur, atque temperies Ægrotantis appareat mitis ac blanda, & vibratio Arteriarum mollis & ordinata, nequaquam contemnendus & flocci habendus

est,

eſt, cùm dubium ſemper præſagium exhibeat. Quapropter, * novis additis *Veſicatoriis* atque doſibus *Alexipharmacorum* & *Opiatorum* adauctis & frequentiùs repetitis, ſenſim aſcendatur ad gradum quicunque is fuerit, qui iſthæc ſymptomata coercere poſſit, atque incunctanter in ordinem redigere, priuſquam Spiritus inde fracti & diſſipati ſubitò corruant. Formulas autem remediorum huc ſpectantium novas jam adjicere non operæ pretium duco, cùm quivis in Medicinâ vel mediocriter verſatus non poteſt non proprio acumine fretus Formulas prius deſcriptas ad hunc uſum pro re natâ accommodare.

Cap. 9.

* *Vide Hiſtor.* 48. &c.

Coma & Inſultus Epileptici.

Comatoſus etiam *affectus*, & *Inſultus Epileptici*, quoties in hoc Morbi ſtadio contingant, (quod oppidò raro & non niſi errore aliquo graviori in regimine admiſſo fit) etſi leviſſimè tantùm Ægrotantem afficiant, negligendi non ſunt. Siquidem utut in præcedentibus ſtadiis, nimirum ante Criſin incœptam, vel dum Criſis *in Fieri* eſt, hæc Symptomata præſagium non adeò funeſtum exhibeant, utpote quæ à Spiritibus Veneno hactenus minimè cicurato, vel Criſi ſubacto depreſſis, vel ab eorum tumultu & ultimo agone in ipſâ Criſi ſuborta, Variolas Medias vel quidem Benignas ipſas comitari obſerventur: In hoc autem ſtadio, Criſi nimirum jam peractâ, leviſſima horum ſymptomatum veſtigia gradum veneni Spiritus

hactenu s

Cap. 9. hactenus ſuperantem vel laceſſentem ſuperſtitem monſtrando, pravam Morbi indolem & eventum funeſtum vel ſaltem dubium ubique ſubindicant. Quo nomine Spirituum expanſionem * *Veſicatoriis* non paucis, & generoſiſſimis *Alexipharmacis* & *Cephalicis* adhibitis & ſæpiùs repetitis incunctanter moliendam ritè exigunt. Ex. gr. ℞ *Aqu. Ceraſ. nigr. Cinnam. Hord. Flor. Til.* āā ℥*ii.* *Pæon. comp.* ℥*iſs.* *Epidem.* ℥*ſs.* *Pulv. è Chel. comp. Lap. Contrayerv. Serpentar. Virgin. Pulv. de Guttet.* āā ʒ*ſs.* *Syrup. Caryoph.* ʒ*x.* vel ſacchar. alb. ℥*ſs.* M. F. *Julap.* de quo capiat Æger, modo Infans fuerit, vel ex Ephebis non exceſſerit Cochl. *ii, iii, iv.* pro ratione ætatis (agitatâ phialâ) tertiâ quâque horâ, *Veſicatoriis* intereà ad Nucham & Carpos, vel quidem ad internas tibias ſucceſſivè applicatis. Adultis autem *Specierum Cordialium* & *Cephalicarum* prædictarum ʒ*ſs.* vel ℈*ii.* quartâ quâque horâ in cochl. Julap. convenientis exhibere magis convenit.

* *Vide Hiſtor. 6, &c.*

Deliquia & Suffocationes Hyſtericæ.

Nonnunquam etiam *Deliquia* & *Suffocationes* in hoc ſtadio Morbi frequenter recurrunt. Quæ quidem ſymptomata quaſi affectus *Hyſtericos* & levioris momenti vulgus Medicorum ſpernere ſolet, vel ſaltem Remediis merè *Cephalicis* & *Antihyſtericis* contenti, adoriri incaſsùm moliuntur; cùm reverà ab aurâ Venenatâ poſt certa intervalla recrudeſcente ſuborta †, atque cum Petechiis hic illic ſparſis conjuncta præſagium

† *Vide Hiſtor. 21, 52, &c.*

um verè funeſtum exhibeant, niſi frequenti Cap. 9.
Veſicatoriorum àpplicatione, atque Remedi-
orum ſummè *Alexipharmacorum* ope, cæte-
riſque id genus copiosè adhibitis oppreſſo-
rum Spirituum expanſio tempeſtivè promo-
veatur, atque Venenum deleatur, pari paſſu
quo eorum tumultus & orgaſmi à *Cephali-
cis* & *Antihyſtericis* compeſcuntur. Hæc
igitur ſymptomata modo ſequenti tractan-
da ſunt. ℞ *Theriac. Androm.* vel *Confect.
Mithridat.* ʒſs. vel ℈ii. *Pulv. è Chel. Cancr.
comp. Serpentar. Virgin.* āā *gr. xv. Cochinel.*
Pulv. de Guttet. āā *gr. vi. Caſtor. gr. ii. Sy-
rup. Caryophyll.* q. ſ. M.F. *Bolus*, qui degluti-
atur ſolut. in cochl. Julap. ſequent. cujus ſu-
perbibantur cochl. *iii.* vel *iv.* ℞ *Aqu.
Meliſſ. Rut. Ceraſ. nigr.* āā ℥*iii. Epidem.
Pæon. Bryon. comp.* āā ℥*i. Tinctur. Caſtor.*
ʒ*iſs. ſyrup. Pæon. comp.* ℥*iſs.* M.F. *Julap.* de
quo Patiens bibat ad libitum. Repetatur
itidem Bolus præſcriptus quartâ vel ſextâ
quâque horâ. Concedatur etiam tantillum
*Vini Canarini Spirit.CC.*ſaturat. in Deliquiis,
atque omni hauſtui Cereviſiæ inſtillentur
gutt. aliquot *Spir. CC.* vel *Salis Armon.* Suf-
ficiant Infantibus & Junioribus cochl. *ii, iii,*
vel *iv.* pro ratione ætatis Julapii ſequentis
tertiâ quâque horâ propinati, vel ſæpiùs:
℞ *Aqu. Rut. Ceraſ. nigr. Flor. Calendul.* āā
℥*ii. Aqu. Epidem. Bryon. Pæon. comp.* āā
ʒ*vj.* vel ℥*i. Confect. Fracaſtor.* ʒ*i. Pulv. Ser-
pentar. Virgin. Bezoar. Orient.* āā ℈*ii. Pulv.*
de

Cap. 9. *de Guttet. Extract. Croc.* āā ℈i. *Cochinel. Castor.* in nodulo ligat. āā ʒſs. *Sacchar. alb.* ℥ſs. M. F. *Julap.*

Dolor Gutturis inflammatorius. *Dolor Gutturis Inflammatorius* è duplici fonte oritur, nempe ab acri & venenata lymphâ per Tonſillas & ductus Salivales poſticos excretâ, quæ partes Deglutitioni inſervientes pertranſiens inibique diutiùs congeſta, eas non poteſt non atterere atque inflammare; vel ab Exanthematis haſce partes obſidentibus. † Priori modo fit in Variolis mediis, potiſſimum *cohærentibus*, ubi Natura in Veneno per cutim eliminando deficit, ídque per glandulas Faucium, fortiter propulſare molitur; unde, à Ptyaliſmo ſub initium hujus ſtadii ſuborto Dolor admodùm moleſtus in Gutture primùm ſentitur, & pari paſſu cum Salivatione, durante toto hoc ſtadio, indies augetur, donec demùm Ptyaliſmus declinet, vel ſaltem ſalivæ acrimonia Veneno ſenſim cicurato & ſubacto obtundatur. Poſteriori modo fit in Variolis fermè quibuſcunque *Hyemalibus*, etiam Benignis & Regularibus, ubi Morbus anſâ à frigore in Poros Cutis admiſſo arreptâ *Tuſſi ferinâ* comitatus primùm ingruit, unde Exanthemata ab acri & venenatâ lymphâ in hiſce partibus excretâ Tonſillas, & totam membranam os internè inveſtientem ubique obſident, cum Ptyaliſmo, accidentali licet, ſociata, atque proinde à primâ Exanthematum eruptione, ſcil. ſub initium

† *Vide Hiſtor.* 14, 45, &c.

prioris

prioris ſtadii Dolor quadantenùs moleſtus in Gutture, potiſſimum inter deglutiendum percipitur, qui in hoc ſtadio plurimùm viget, indies, durante Exanthematum maturatione, magis magíſque auctus, uſque ad Morbi declinationem. Sive autem ab hâc, ſive ab illâ causâ iſthoc ſymptoma ortum ſuum ducat, moleſtias tantas Ægrotantibus creat, ut * nonnunquam ægrè admodùm & non ſine ejulatibus vel tenuiſſimos liquores deglutire poſſint, atque de iſthoc dolore ſolummodò conqueruntur, & hoc ſymptoma deglutitionem alimenti & Pharmacorum impediendo, & vigilias pertinaces inducendo, haud rarò vitam ipſam in diſcrimen adducit; quo nomine ad ejus allevationem diligentiſſima Medici cura jure merito poſtulatur. A primo igitur hujus ſymptomatis inſultu, vel quidem priùs, ubi ab eruptionis modo fas ſit hoc ſymptoma expectare, Fauces panno laneo molli ab externi aeris injuriis muniantur, (quod in *Salivatione Mercuriali* prudenter fieri ſolet) quo Glandulæ ſalivales, laxitate debitâ conſervatâ, per ductus proprios lympham inibi ſecretam expeditè, & priuſquam morâ acrimoniam contrahat, excernere valeant. 2*do* vitentur Alimenta, vel quidem Medicamenta quæcunque calida, acida, vel acria (quantum ipſius Morbi ratio patitur) quibus partes jam inflammatæ & irritatæ ampliùs exaſperari poſſint, atque in locum eorum mi-

Cap. 9.

* *Vide Hiſtor.* 43.

Cap. 9. tiora quævis sufficiantur, uti Julapia temperata, *Margaritis* vel *Speciebus Cordialibus* mitioribus & *Laudano* saturata, *Poma dulcia cocta*, atque loco Cerevisiæ Possetala *Ficubus*, *Glycyrrhizâ*, *Rasur. CC.* & *Lentibus* alterata, *Hordeacea*, *Avenacea* cum Lacte commixta, & similia. 3o. *Gargarismata* Emollientia & parùm abstergentia (* sedulo tamen evitentur acida quævis, acria & adstringentia) Siphone linguâ depressâ faucibus frequenter & strenuè ingerantur, ut Tonsillæ, Uvula, & reliquæ Faucium partes glandulosæ, exscreatione forti inde excitatâ, à lymphâ acri & erodente impactâ expeditiùs sese liberent. Ex. gr. ℞ *Rad. Althæ.* ℥ii. *Fung. Sambuc.* ʒiii. *Lentium contus.* ℥ß. *Rasur. Ebor.* ℥ß. *Ficuum ping. sciss.* par. *v.* vel *vi.* *Coq. in Aq. F. q. s.* ad ℔*ii.* Colatur. *add. Syrup. Viol. Althæ.* āā ℥*i.* *Mell. Ros. Diamor.* āā ℥ß. M. F. *Gargarism.*

* *Vide Histor.* 4.

Difficilis Deglutitio. *Deglutitio* autem impeditur non tantùm ab inflammatione partium deglutitioni inservientium (quod in præcedenti commate observavimus) verùm etiam nonnunquam in Malignis & Confluentibus Variolis à merâ Tonsillarum, Uvulæ & reliquarum glandularum in Faucibus sitarum intumescentiâ, atque à Phlegmate viscidiori iis adhærenti vel impacto, unde Ægrotans, viâ per Oesophagum jam obstructâ, ingesta quævis, & potulenta ipsa per nares rejicit, nempe

quia

quia Natura ſegnis & oppreſſa utut per hasce partes hoſtem perſequi moliatur, Portas tamen reſerare nequit, per quas lympha inibi ſecreta excerni debuit : unde Glandulæ, potiſſimùm ubi earum tonus ob neglectum tegumentorum opportunè adhibitorum, ab aeris externi injuriis labefactetur, in immenſam molem diſtenduntur. Funeſtum ut plurimùm ſymptoma, quippe quòd deſcenſum Alimentorum & Pharmacorum in Ventriculum, ad vires Spirituum jam nimis exhauſtorum & obrutorum reſarciendas fere præcludit. Si quid autem in caſu adeò deplorato ab arte exſpectandum ſit, Tonus partium injuriis Aeris labefactatus, tegumentis laneis mollibus externis Faucibus admotis reſtituatur, atque *Gargariſmata* acidulata & abſtergentia tepefacta, Siphone fortiter faucibus ingerantur, ut facultas Glandularum excretrix ſtimuletur, atque Phlegma impactum exſcreatione forti educatur, Ex. gr. ℞ *Decoct. Fic.* ℔*iſs. Mel. Roſat. Colat.* ℥*iſs. Sp. Sulph.* q. ſ. ad levem acidulationem, F. *Gargariſm.* Tonſillæ & Uvula leviter fricentur Mixturâ ex *Melle Roſar. Alumine* uſt. & *Spirit. Sulph.*

Cap. 9.

Sub finem hujus ſtadii, declinante nimirum Salivatione ſæpiſſimè *Reſpiratio* ſubitò atque inexpectatò vel in citiſſimam & debilem, vel in difficilem & ſuſpirioſam mutatur. *Prius fit à ſummo languore Spirituum proſtratorum, & veneno revireſcenti

Anhéloſa & difficilis Reſpiratio.

* *Vide Hiſtor.* 62. &c.

S 2 prorſus

Cap. 9. prorſus deletorum, atque proinde mortem præ foribus adſtantem certiſſimè denunciat, nihilque præter *Alexipharmaca* (ſi modò quicquid) indicat. Quapropter Medicum propriæ famæ conſulentem jam nequaquam *Emeticis*, vel magno quovis remedio incaſsùm adhibito artis ſuæ honorem proſtituere decet ; verùm potiùs, utut Variolæ vel cætera ſymptomata jam abblandiantur, prognoſtico fatali priùs pronunciato, ſeſe ſubducere. Poſterius autem fit à Phlegmate in Salivationis declinatione jam viſcidiori Bronchiis & Tonſillis tenaciter adhærente, eaſque infarciente. Quâ ratione *Gargariſmate* abſterſivo in præcedenti commate deſcripto frequenter & ſtrenuè injecto par eſt Phlegma Tonſillis impactum ſingulis horis vel quidem ſæpius educere, atque humorem Bronchia obſtruentem *Linctibus* & *Apozematis* incidentibus copiosè miniſtratis abſtergere, & nonnunquam, modò vires ſuperſint, & Dyſpnœa adſit periculoſa, leniori & abſterſivo *Emetico* propinato pulmonem fortiter agitare, ut phlegma Bronchiis altiùs impactum inter vomendum ejiciatur ; v. g. ℞. *Ol. Amygd. d. rec Syrup. è v. Rad.* a͞a. ℥*iſs. Sacchar. Cant. Alb.* ʒ*i.* M. exactiſ. F. *Linctus*, qui ſingulis vel alternis horis cochleatim miniſtretur unà cum cochl. *ix.* vel *x. Apozem.* ſequent. calid. ℞. *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔*iß. Tinctur. Croc. Syrup. ex Eryſim. Oxymel. ſimp.* a͞a ℥*i.* M. F. *Apozema.*

zema. ℞ *Oxymel. Scyllitic.* ℥*ii. Sal. Vitriol. Vomitiv.* ʒ*iß. Aqu. Cinnam. fort.* ℥*ii. Cap. Æger. cochl. iii.* bis térve in horâ ad ciendam vomitionem, & inter singulas doses Apozema Pectorale tepefactum copiosè ministretur. Cap. 9.

Est alterum insuper symptoma satis molestum, *Narium* scil. Infarctio & Obturatio, quod utut in præcedenti stadio Ægrotantem affligere incipiat, potissimùm in Mediis & Cohærentibus Variolis, ubi primùm Exanthemata membranam nares internè investientem obsident, atque glandulæ ad excernendum Mucum destinatæ, instante jam salivatione, unà cum glandulis salivalibus lymphâ infarctæ intumescunt. In hoc autem Stadio, Exanthematis inter maturandum jam mole auctis, atque glandulis narium lympham copiosiùs excernentibus, quæ Exanthematis implicata & concreta eas infarcit & obturat, plurimùm augetur, molestias attrito Ægro creans haud negligendas, dum Aerem inter respirandum non nisi orè aperto, atque proinde majori cum difficultate, tædio & labore, & non sine frequente somni interruptione inspirare & exspirare cogitur. Adeò molestum hoc symptoma fuisse nonnunquam observavi, * ut Æger inde diutius insomnis factus non sine maximo discrimine evaserit, licet cæteræ circumstantiæ optimè præsagirent. † Ad allevandum hoc symptoma *Turundas* rigidiores *Butyro*

Narium Infarctio.

** Vide Histor. 57.*

† Vide Histor. 21, 57.

Cap. 9. non ſalit. vel Ol. Amygd. d. illitas frequenter Naribus intrudendas jubeo, quæ diutiùs inibi relictæ materiam incruſtatam tandem ita liquefaciant ut faciliùs emungatur. Inſuper *Mixturam* ſequentem emollientem & abſterſivam ſæpe leniter, tepidè & parcâ quantitate naribus Siphone injiciendam, ℞ *Decoct. Pectoral.* ℔i. *Mel. Roſat. Colat.* ℥iſs. M. F. *Errhinum.*

Exanthematum Dolor inflammatorius.

Dolor Exanthematum maturantium utut moleſtus ſit, præſertim in priori hujus ſtadii parte, ſemper autem Spirituum vigorem, & perfectam Veneni eliminationem, atque proinde benignam Morbi indolem, & fauſtum ac citum eventum expectandum indicat. Neque ejus allevatio *Epithematis* quibuſcunque externis tentanda eſt, ne Naturæ dum rectè officio ſuo fungatur officiant, atque dolorem mitigando vitam Ægrotantis in diſcrimen adducant. Satius eſt Adultorum animos ſpe futuri eventûs erigere, Infantibus autem & Junioribus qui conſiliorum non ſunt capaces gutt. aliquot. *Laudan. liquid.* bis térve in die miniſtrare, ut tædium Morbi ſomno fallatur, nè Spiritus continuo ploratu & vigiliis triti & exhauſti deficiant.

Exanthematum Pruritus.

Deterioris autem farinæ eſt *Pruritus* Exanthematum maturantium moleſtus, qui in Variolis malignis, vel mediis prope ad Malignas accedentibus, ubi maturatio tardè admodùm vel non omnino procedat ob acri-

moniam

moniam humoris ad maturationem prorſus inepti, adeò ſævire obſervatur, ut Æger inde inſomnis & pænè delirus redditus, haud rarò ſcalpendo, fricando & atterendo Exanthemata, non tantùm Artus verùm etiam Faciem, Cuticulâ ubique derasâ, ſanguine diffluentem turpiter deformet. Malum ſanè omen, atque ut plurimum Mortis inſtantis prænuncium, cui averruncando haud alias ſuppetias ars noſtra miniſtrat præter Doſes *Opiatorum* prælargas & frequenter repetitas, quibus iſta ſenſatio obtunditur; miſceantur autem *Opiata* cum *Alexipharmacis* generoſiſſimis (quorum Formulas ex antedictis petere licet) quæ ſpirituum expanſionem promovendo ſeroſam colluviem in Exanthematis congeſtam cicurare, maturare & demulcere poſſint: Applicentur etiam *Veſicatoria* frequentia, quæ in eundem ſcopum conſpirant; *Epithemata* quævis externa Venenum repercutiunt, & ideò fatum accelerant. Cap. 9.

Ingens Urinæ Profluvium.

Nonnunquam in hoc ſtadio Salivationem declinantem *Profluvio Urinæ* ingenti exceptam videre eſt, ac ſi *Diabetes* mox inſecuturus eſſet. * Verùm cùm hoc Profluvium nullâ ſiti immodica comitatum hactenùs animadverterim, ſemper autem cum εὐφορίᾳ, toleratum, atque cum maturatione Exanthematum indies auctâ conjunctum, & demùm, ubi ſatis diu duraverit, ſponte in ordinem redactum, non eſt quod quivis de eo

* *Vide Hiſtor.* 35, 34, 36, 62.

Cap. 9. cohibendo ſolicitus ſit; verùm potiùs, ubi ex parte defecerit, in eo ope *Cinerum Bufonum* ante memoratorum promovendo, à partibus Naturæ ſtet.

Intumeſcentia Extremorum & Præputii. Inſuper, *Salivatione* ante completam maturationem Exanthematum decreſcente, à lymphâ copiosè in partes extremas amandatâ inibique congeſtâ, iſtæ partes œdematoſo tumore in molem adeo immenſam nonnunquam tolluntur, & quaſi ex ſtrangulatione nigreſcunt, ut cuivis in Medicinâ parùm exercitato jure merito metus incuti poſſit, ne ex ſubitâ flammæ vitalis extinctione partes affectæ Sphacelo corrumperentur. Verùm nuſquam hactenus quodvis hujuſmodi infortunium inde accidiſſe memini; ſemel equidem vidi * *Præputium* adeò inde tumefactum, ut tranſitus Urinæ planè præpeditus eſſet, quo in caſu partem affectam ſpongiâ *Fotu Lixiviali Spirit. Vin. ſaturato* imbutâ & expreſſâ cum ſecundiſſimo eventu calidè ſæpius in die foveri imperavi. Morbo autem finito quod ſupereſt œdematoſi tumoris *Hydragogis* ſæpiùs repetitis ſubduci fas eſt.

** Vide Hiſtor. 56.*

Salivatio funeſtè protenſa. Eſt denique ubi ex veneno intus deliteſcente fixo & perenni, humores in fluorem adeò perpetuum adiguntur, ut Patiens Salivatione immani marceſcat, & inde deliquiis confectus fatis cedere cogatur; quem caſum ſemel duntaxat in totâ meâ praxi obſervavi. † Arduum ſanè & difficile Dilemma, ſiquidem

† Vide Hiſtor. 53.

dem ex utrâque parte vita in diſcrimen adducitur; ſi enim Ptyaliſmus ſupprimatur, Patiens Veneno inteſtino citiſſimè & certiſſimè interimetur; colliquatione autem, cui vires haud pares ſunt, non ſuppreſsâ inanitus emarceſcet. Cap. 9.

Atque hæc dicta ſunto de Exanthematum Maturatione, ſeu tertio hujus Morbi Stadio, quod non (ut priora) ſpatio tridui, vel quovis alio definito dierum numero Natura emetiri ſolet, verùm pro indole Morbi variâ, alio atque alio. Utut enim in *Benignis* & perfectè Diſcretis Variolis, ubi vis Spirituum influorum vegeta eſt & integra, hoc opus intra triduum perficiatur: In *Malignis* tamen & *Confluentibus*, ubi Spiritus Veneno irretiti & oppreſſi aut extincti huic muneri impares ſunt, primò ipſo die quo Cuticula à verâ Cute ſeparata albeſcere incipit, Maturatione jam prorſus deficiente, * Morbus ultimum, & ut plurimùm funeſtum ſuum Declinationis ſtadium ingreditur. In *Mediis* autem & *Cohærentibus*, præſertim in iis quæ propè ad Malignas accedunt, pro ratione vigoris Spirituum plùs minùs vegeti hoc ſtadium ad || ſex, novem, duodecim dies protenditur, priuſquam Morbus, Maturatione Exanthematum completâ, ultimum ſuum ſtadium ineat.

Duratio hujus ſtadii pro diverſâ Morbi indole incerta.

** Vide Hiſtor. 37, 38, 39, 40.*

|| Vide Hiſtor. 32, 27, 36, 45, 46, 49, 62. &c.

C A P.

CAP. X.

De Variolarum Declinatione sive Stadio Morbi ultimo, ejusque pro ratione venenati Fermenti diversi variâ indole atque eventu. De Febre & Symptomatis in hocce Stadio suboriri solitis. De Signis Indolis Morbi Diagnosticis, de Prognosticis, nec non de Indicationibus Curativis & methodo Medendi in hoc Stadio, itidemque de morbosis affectibus hunc Morbum excipientibus.

Cap. 10. *Stadii ultimi Descriptio.*

QUamprimum Glandulæ cutaneæ haud amplius novos venenatæ Lymphæ proventus Exanthematis suppeditant, *Variolæ* lege quâdam fixâ, squamis vel scabie obducuntur & exarescere incipiunt, sive quia Hostis jam penitus profligatus sit, sive quia Spiritus Veneno prorsus obruti eum amplius persequi & protrudere nequeant; atque Morbus ultimum suum *Declinationis* scil. Stadium iniisse reputandus est. Lege (inquam) fixâ & stabili: Natura enim copias suas nunquam posthac recolligit, & novum prælium instaurat, quanquam in

mediâ

mediâ Variolarum *Maturatione* haud rarò ex Frigore in poros cutis invadente, vel Accidente quovis altero, Natura obruta adeò pro tempore deficiat, ut Exanthemata illicò ubique ac si in ultimo stadio deprimantur & langueant, donec Spiritus sponte suâ, vel Artis ope opportunè allatâ iterum expansi postliminio Variolarum maturationem tardè licet & ægrè ad umbilicum tandem ducunt. Cap. 10.

Varia Indoles, & varius Eventus Morbi in hoc stadio.

Pro diversâ autem Veneni in præcedentibus stadiis plus minúsve subacti ratione Morbus in hoc (si in quovis alio) stadio variam admodùm indolem prodit, atque cum symptomatis non unius generis sociatur, & eventum sortitur nunc faustum nunc funestum. Est enim ubi Patiens planè ἀπυρετός, atque nullo ærumnoso symptomate multatus integrum hoc stadium tranquillè decurrit; est autem ubi, Febre à primò insultu unum tenorem perpetuò servante, Æger pænè confectus, accersitis undique novis, vel saltem prioribus funestis symptomatis adauctis, vix aut ne vix ex hoc stadio evadit; est denique ubi Febris quæ in stadio præcedenti evanuerat, in primo hujusce stadii limine, pro ratione superstitis Veneni plus minúsve deleterii, illicò, momento quasi reviresc it Συνεχὴς vel Σύνοχος & mali moris, cum Deliriis, Vigiliis, Subsultibus tendinum, atque cæteris omnibus dirissimis Symptomatis sociata, *Exanthemata* etiam ipsa

Cap.10. ipſa non minùs invicem in diverſis Ægrotantibus jam diſtare animadvertuntur, jam undique albeſcentia & humore nullo impleta & ſeſſilia cuti adhærent, atque denique exareſcentia ſquamarum ad inſtar decidunt; jam verò poſt maturationem tridui ſpatio peractam flaveſcentia. Illico Scabie ſubflavâ vel cineritiâ obducta, exſiccata ubique in tubercula arida deſinunt. Eſt autem ubi Exanthemata poſt tardam atque diutiùs protractam maturationem, priuſquam pure maturo turgeant Scabie nigrâ vel ſubfuſcâ obducta, quaſi à *Cauſtico* applicato, præſertim in Facie derepente exareſcunt; eſt denique ubi Exanthemata præſertim in Artubus priuſquam incruſtentur ad plures dies integrè maturata, atque pure plena conſpiciantur, vel rimoſâ Scabie obducta (præſertim in facie) diutiùs ſanioſo, pure intùs ſcateant, quæ Scabies ſæpius decidua iterum iterúmque renaſcitur, & demum in Scabiem tenuem ſeu porriginem furfuraceam deſinens; cuticulam nitore ſpoliat, atque cutem ipſam foveis & cicatricibus ſulcat & deformat. Nullibi tamen hujus ſtadii varietas magis animadvertitur, quam in ejus duratione ac termino, ſive reſpiciamus ad ejus *Terminum à Quo*, vel *Terminum ad Quem*; jam enim hoc ſtadium abſque ullâ præcedente Exanthematum maturatione, vel ſaltem ſub initium *maturationis*, ſextâ vel ſeptimâ Morbi die derepentè atque inexpectatò

pectatò initur,atque ut plurimum uno vel altero die funestè terminatur: ubi autem hocce præmaturum fatum averruncetur, ad decimum quartum,decimum septimum diem,vel quidem ad vicesimum vel tricesimum ærumnosè atque periculosè protenditur, donec scil. Venenum intùs cohibitum Arte vel Naturâ subactum & sensim profligatum fuerit.Est autem ubi post Maturationem Variolarum præcedenti triduo consummatam,hocce ultimum stadium pariter tridui spatio, duodecimo scil. Morbi die, absque Febre recidiva finitur, Appetitu jam integrè restituto, atque Exanthematis ubique ad desquamandum paratis, aut saltem exsiccatis. Est etiam ubi post Maturationem Variolarum longiùs nempe ad 12 vel 14 Morbi diem protractam, atque tunc cum vel sine *Ptyalismo*, aut *Profluvio Urinæ*, &c. tandem peractum, Exanthemata pure maturo plena ubique sine Febre recrudescente tridui spatio exarescunt. Est denique ubi post seram, minùs autem perfectam Variolarum Maturationem, Exanthemata priusquam pure maturo turgeant, derepente incrustentur, atque Ptyalismo, Profluvio Urinæ, & Tumore extremorum subsistentibus Febris illicò recrudescat, hoc stadio præmaturè ineunte. Quo in casu duratio hujus stadii est admodum incerta, jam nimirum ubi funestè terminatur, triduum non excedit; ubi autem magis faustum sortitur Eventum, ad 6, 8, 10, 12 dies periculosè Cap. 10.

Cap. 10. culosè protenditur, Exanthematis intereà ubique exarefcentibus: ubi autem citiùs ac feliciùs terminetur, faniofo pure diu fcatentibus, Ptyalifmo etiam recidivo jam accedente. Quo enim diuturnior fuerit *Salivatio*, & quo magis perfecta *Maturatio* Variolarum in præcedenti ftadio, & quo magis ope Ptyalifmi jam recidivi & faniei purulentæ Venenum protrufum fuerit, eò faciliùs & citiùs ærumnofum hoc ultimum ftadium optatum eventum affequitur; Præmatura enim Salivationis declinatio, & Variolarum immaturarum & flaccidarum incruftatio & exarefcentia fubita funeftum, aut faltem diuturnum hocce ftadium reddit.

Rationem autem differentium φάσεων hujus ftadii affequi haud licet nifi ex ejus hiftoriâ graphicè depictâ, ideóque eam (quod in præcedentibus ftadiis mihi folenne fuit) fuccinctè narrare jam aggredior, ut fignorum indolis Morbi in hoc ftadio dignofcendæ, Prognosticῶν eliciendorum, atque Indicationem Curativarum & Methodi Medendi rite ftabiliendæ fontes aperiam, à Variolis Benignis fui & obliqui indicibus exordium ducens; ubi enim Venenum in fecundo hujus Morbi ftadio è finu Spirituum criticâ Variolarum *Benignarum* & *Difcretarum* eruptione penitùs eliminatum fuerit, & Febris hofte jam protrufo prorfus exulaverit, prout bina prima ftadia qualifcunque fuerit Morbi indoles triduo feorfim peragrabantur;

Declinatio Variolarum Benignarum & Difcretarum.

bantur ; ita tridui ſpatio ſubſequens Maturatio & tandem *Declinatio* ἀπυρέτως pariter abſolvitur, robore Spirituum integro & Veneno haudquaquam obſeſſo. * Patiens autem à Febre liberatus, nullo ſymptomate ærumnoſo præterquam *Fame* importunâ ob appetitum reſtitutum multatur: Exanthemata autem pure maturo & laudabili referta primùm incruſtari & Scabie ſubflavâ obduci incipiunt; dein poſt unum vel alterum diem, pure concreſcente exſiccantur, & in arida tubercula ubique mutantur, quæ ſenſim emollita ſponte evaneſcunt, cute demum æquabilem ſuam levitatem ac nitorem recuperante ; adeò blandus & mitis eſt Variolarum Benignarum & Diſcretarum exitus.

Cap. 10.

* *Vide Hiſtor.* 3.

Declinatio Variolarum Mediarum prope ad Benignas accedentium.

Haud ſecus res ſe habet in cæteris quibuſcunque *Variolis*, quotquot ante Declinationem initam, Exanthematum vegetâ intumeſcentiâ atque perfecta maturatione præcedente, Veneni eliminati atque vigoris Spirituum reducis jam indubitata ſpecimina exhibuerint : Imò * *Variolæ Mediæ* quæ eruptione ſuâ admodum frequenti & ferè cohærenti, haud obſcura Veneni adhuc deliteſcentis indicia dederunt, quæque diutiùs languidæ, depreſſæ atque tardiùs maturatæ tertium Morbi ſtadium longè ultra triduum ſæpiùs protrahunt, modò *Salivatione* à Naturæ viribus vel Artis ſuppetiis accerſitâ, *Profluvio Urinæ* vel *Extremorum Intumeſcentiâ* notabili atque diu protensâ, iſtud Venenum

* *Vide Hiſtor.* 17, 7, 20.

Cap. 10. nenum adeò penitùs demum eliminatum fuerit, ut Exanthemata ante Declinationem incœptam pure maturo turgeſcant, more legitimarum & Benignarum Variolarum ante deſcriptarum primo Declinationis momento flaveſcunt: atque inde Scabie ſubflavâ obducuntur, atque tandem tertio die planè exſiccata in tubercula arida cineritia vel ſubnigra mutantur, & univerſum hoc ſtadium ſine Febre recidivâ, vel quovis ſymptomate ærumnoſo ſpatio tridui perfectè abſolvitur, & appetitus integer ſtatim redit.

Ubi autem Spiritus poſt Criſin in ſecundo Morbi ſtadio minus perfectè peractam adeò adhuc veneno obſeſſi & irretiti fuerint, ut ejus reliquias in ſtadio ſequenti per glandulas cutaneas, ſalivales, renales, vel per extremas corporis partes excutere & amandare nequiverint, & Variolæ priuſquam Pure turgent, declinare incœperint, harum Declinatio à præcedentibus longè diſtat; Febris nempe pro ratione Veneni plus minúſve ſubacti Συνεχὴς vel Σύνοχος non poteſt non in hoc ſtadio recrudeſcere, quæ diverſorum ſymptomatum ærumnoſorum ſatellitio ſtipata, plùs minus protenditur, eouſque ſcil. donec Natura veneno ſuperata fato ceſſerit, vel Venenum Spirituum viribus aut Artis ſuppetiis manſuefactum & eliminatum fuerit; unde varia redditur ~~hujus~~ ſtadii duratio, atque Exanthematum & Sympto-

Symptomatum in eo contingentium admodùm diversa indoles, quæ calamo paulò fusiori describi necessariò postulat. Cap. 10.

Ubi Venenum in præcedente Crisi, non adeò fractum fuerit, quin adhuc Spirituum vires prope æquet, (quod in *Variolis Mediis* non tantùm Cohærentibus, sed & in ipsis *Discretis* quoties admodùm frequentes eruperint nonnunquam videre est) unde Exanthemata diutiùs deprimuntur & languent, seriùs & ægriùs sine *Ptyalismo*, *Profluvio Urinæ* vel *Extremorum intumescentiâ* concomitante maturescunt,& non raro *Vigiliæ*, *Fluxus Alvi*, vel aliquod aliud vehementius Symptoma vel Accidens infaustum, aut error in Regimine commissus, aut defectus suppetiarum Naturæ luctanti jure merito adferendarum Venenum adeò exaltant, ut Spirituum viribus superius evadat;unde Salivatio derepente atque inopinatò in mediâ ipsâ Variolarum maturatione priusquam pure maturo turgescant subsistit, * Febris pro ratione superstitis Veneni inclusi & recrudescentis plus minúsve deleterii Σύνοχος vel Συνεχὴς illico revirescens, cum vel sine Horrore, Rigore & Algore invadit, Siti, Jactatione inquietâ, Vigiliis, Deliriis, Ariditate linguæ, Pulsu celeri & Calore præternaturali comitata ; Intumescentia Capitis & Faciei (ultimo Morbi Stadio jam primùm inito) si qua adfuerit, statim declinat, cujus detumescentia primum signum est *Oculorum*

Declinatio Variolarum prope ad malignas accedentium.

* *Vid. Histor.* 14, 19, 21, 24, 27, 35, 46, 54, 55, 63 &c.

Cap.10. *lorum* priùs occlusorum *Apertio*; Exanthemata incrustata in Facie Scabie subfuscâ vel subnigrâ obduci incipiunt; quæ Scabies vel planè arida in Exanthematis immaturis & subsidentibus firmiter adhæret, atque demum squamarum ad instar decidit: jam verò ubi aliquis Ptyalismi gradus adhuc duraverit, Naturâ per hasce vias Veneni exclusionem, languidè licet moliente, vel saltem postliminio redierit, pure copioso diutiùs scatet, rimis fatiscit, incrassatur, & sæpiùs decidit iterumque renascitur, atque * tandem in *Porriginem* furfuraceam desinit; quæ quamvis abradatur, indies repullulat, quamdiu scil. quivis vel minimus Caloris Febrilis vel Hectici gradus à venenato fomite non penitus subacto excitetur; quæ *Porrigo* faciem Nitore & Levitate suâ nativâ mirum in modum solet spoliare, eandemque foveis & cicatricibus ubique turpiter deformare. Exanthemata intereà in trunco corporis, præsertim autem in Artubus semiplena & flaccida in medio subsidunt, & nonnunquam in interstitiis *Vesiculis* aqueis vel † *Petechiis* jam subortis interpuncta sunt, atque tardè admodùm, præ Spirituum languore, etiam ubi Febris veneno penitus expulso exulaverit, maturantur, || atque non nisi post quatriduum, vel quidem hebdomadam exsiccantur & incrustantur, adeo incertè diuque terminus Declinationis jam protrahitur, si non præcipitanter in primo triduo morte terminetur

* *Vide Histor.* 21. &c.

† *Vide Histor.* 52.

|| *Vide Histor* 21, 62, 63, &c.

tur Stadium. Res * autem Ægrotantis in vado sunt cum primùm Spiritibus à Veneno activo liberatis, atque inde non ampliùs luctantibus Febris cesset, sive ea fuerit Συνεχὴς vel Σύνοχος, utut sæpiùs Ægrotans à reliquiis Veneni Hectico quodam calore affectus appetitu planè privetur, donec virus per *Furunculos* hic illic succrescentes penitus demum protrusum fuerit: nonnunquam etiam gravis aliquis & *Chronicus* affectus ab eâdem radice ortum suum ducit, † *Ophthalmia* nimirum contumacissima atq; curatu difficillima, præsertim ubi Palpebræ & Tunica adnata à Variolis acre serum diu inibi depluentibus inflammentur, atq; Oculi vi externâ Inflammatione adhuc vigente diducantur; Vel cùm Salivatio à non interrupto utut languido Naturæ conatu (ut sæpissimè fit) in hoc usque Stadium protenditur || *Strangulatio* & *Suffocatio* à lentore Phlegmatis bronchiis impacti atque ægrè rejecti periculosa illicò suboritur, quam præsertim in Variolis hyemalibus *Tussis* demùm arida & importuna, atque tandem *Phthisis* verè *Pulmonaris* solet excipere: Cùm humor Venenatus ultimo Naturæ nisu in extremas corporis partes copiosè protruditur, hasce * partes *hydropicè* & *œdematosè* diu distentas haud insolens est videre, scil. usque dum Artis ope Natura relevetur: à reliquiis ejusdem Veneni in Spirituum sinu inclusi & cohibiti † *Stuporem*

Cap. 10.

* *Vide Histor.* 21, 63, &c.

† *Vide Histor.* 49, &c.

|| *Vide Histor.* 21, 27, 35, 62, 63, &c.

* *Vide Histor.* 55. &c.

† *Vid. Hist.* 58, &c.

Cap. 10. & *Delirium Melancholicum* productum memini, qui Affectus diu durare solet postquam veneni vires adeò franguntur ut recens certamen febrile non ampliùs excitare possint. Denique ob tonum Glandularum hocce Veneno debilitatum, atque viscidum humorum inibi secretorum & stagnantium lentorem *Strumæ* in variis corporis partibus contumaces & curatu difficillimæ sæpissimè jam succrescunt, unà cum pluribus aliis Morbosis & Chronicis affectibus, quos si hîc loci recenserem, nimius forsan viderer.

Declinatio Variolarum à primo ortu Malignarum & Confluentium.

Variolæ autem verè *Confluentes* quippe à Veneno summè exitiali atque pestifero primùm ortæ, quo Spiritus jam planè siderantur, quod ab ineunte eruptione secundo vel tertio Morbi die per universam Cutem vel saltem Faciem sine quovis delectu, ordine vel distinctione, ut in Efflorescentiâ *Erysipelatosâ* vel *Scarlatinâ* confertim & præpropere protrudere Natura satagit, istæ inquam Variolæ à Crisi ipsâ inceptâ sine ullo Maturationis vestigio * ultimum Declinationis stadium derepente ineunt, siquidem Natura in Crisi funestâ prorsus superata, utut Intumescentiâ Labiorum & levi Ptyalismo Veneni eliminationem inani nisu moliatur; tamen *Maculæ* nigræ hîc illîc in Cute jam sparsæ, *Hæmorrhagiæ* exitiales, *Pulsus* debilis & celer, *Lipothymiæ*, *Deliria*, *Vigiliæ* pertinaces, *Subsultus* tendinum, cæteráque id genus funestissima febris Pestilentialis symptomata

** Vide Histor. 37, 38, 39, 40.*

mata indicia proſtratarum virium haud obſcura dant, unde Æger triduo utplurimum hoc ſtadium emetitur, & ſexto Morbi die tanquam toxico epoto, *Febre* mali moris, *Comate* profundo, *Spaſmis*, *Deliriis*, cæteríſque diriſſimis id genus Symptomatis confectus fatis cedit: Signis autem (quod oppidò raro accidit) ſuppetiis Artis quibuſcunque generoſiſſimis opportunè allatis, aut benignitate Naturæ ex hâc Peſte evadat, hocce ſtadium non poteſt non ad * plurimos dies protendi priuſquam Venenum adeò exitiale viribus Spirituum ſenſim expanſis edomari poſſit, & † morboſis affectibus præcedenti Commate memoratis, atque aliis deterioris notæ (modo Spiritus à miaſmate adeò diro non penitus liberati fuerint) demum excipi.

Cap. 10.

* *Vid. Hiſt.* 22, 25, 33, 36.

† *Vid. Hiſt.* 28, 59, 60, 61, 62, 63.

Eſt autem altera Variolarum Malignarum ſpecies prope ad priùs memoratas accedens, ubi ex infortunio aliquo, vel regimine in ipſo Criſeos articulo perperam ordinato, *Variolæ* quæ à Veneno non adeò exitiali primario ortæ fuerant, ſed Spiritibus ex accidente obrutis, Confluentibus ſimillimæ, aut ſaltem intimè *Cohærentes* vel valdè frequentes erumpunt, * Febre intereà mali moris (quod Malignarum Variolarum certiſſimum atque pæne Pathognomonicum ſignum cenſendum eſt) ab ipsâ Eruptione ob vires Spirituum veneno peſſundatas perpetim continuatâ. Aſt verò in hâc ipsâ Specie

Declinatio Variolarum Secundariò Malignarum, ſive Cohærentium & valdè frequentium.

* *Vid. Hiſt.* 14, 19, 21, 22, 25, 26, 32, 33, 41, 45, 49, &c.

Cap. 10. pro ratione Veneni plus minúsve deleterii, & Spirituum inde magis minúsve prostratorum, hoc Morbi Stadium diversissimè se habet. Utut enim in quibuscunque Malignis Variolis Febris, eaque utplurimùm mali moris (ut jam innuimus) ab ipsâ Eruptione jugiter continuata sit; jam autem, præsertim in *Cohærentibus* vires, veneno licet adeò fractæ ut Febrem amoliri nequeunt, Spiritibus adhuc suppetunt ad id ex parte per * glandulas Cutaneas, Renales, Salivales vel partes extremas propulsandum: unde Exanthemata, Febre adhuc perstante, per plures dies, conspirante aliquali Ptyalismo, Profluvio Urinæ, aut extremorum Intumescentiâ, serò tandem maturescere videntur, donec hoc Naturæ conatu demum deficiente languida, flaccida & planè immatura demùm derepente Scabie nigra incrustata, pro ratione humorum & Spirituum Sphacelationis (Febre intereà adauctâ, & funestissimorum quorumcunque symptomatum Satellitio stipatâ) declinare incipiant. A quo tempore Morbus ultimum suum Stadium jam primum iniisse reputandus est, in quo plurimi intra triduum, nempe † 13. vel 14. Morbi die fatis cedere coguntur; Quotquot autem meliori luto formati, atque opportunâ *Alexipharmacorum*, *Opiatorum*, & *Vesicatoriorum* ope adjuti evadunt, Declinationis Stadium diuturnum & nullo ‖ certo dierum numero terminatum decurrunt,

Scabie

* *Vid. Hist.* 21, 26, 27, 35, 46, 54, 36, 62, 63.

† *Vid. Hist.* 26, 45, 52, &c.

‖ *Vid. Hist.* 21, 27, 28, 32, 49, 63.

Scabie saniosâ atque sæpius renascente, Phlegmate è bronchiis ægrè admodum rejecto, atque demum *Ophthalmiâ*, *Tussi aridâ*, *Phthisi Pulmonari*, *œdematoso pedum tumore*, *Furunculis*, cæterisque id genus ærumnosis symptomatis ante memoratis diu malè multati. Nonnunquam autem Spiritus ab efficaci Veneno in ipsâ Crisi adeò siderantur & enecantur, ut nequeant ampliùs post eruptionem peractam * reliquias ejus vel per Cutem, Ductus Salivales, Renes, Artus aut aliam alteram portam eliminare, Morbo vel jam ultimum suum stadium, sine maturationis vestigio, sine Ptyalismo, Profluvio Urinæ, vel Extremorum Intumescentiâ præcedente derepente ingresso, unde Variolæ hujusmodi *Cohærentes* aut admodùm frequentes jam primo Maturationis die more verè *Confluentium* in † apicibus albescunt atque planè exarescunt, quia nullo humore distenduntur, atque demùm squamarum ad instar decidunt; Cute ubique in interstitiis colorem rubrum, at verò minùs vegetum, atque quasi ex Strangulatione seu suffocatione luridum aut sublividum exhibente. Febris || intereà mali moris ex Veneno prorsùs intùs cohibito jam perpetim continuata cum Vigiliis, Deliriis, Spasmis, Pulsu debili, cæterisque quibuscunque dirissimis Symptomatis undique accersitis sociatur; Malum sanè omen, atque Naturæ pænè triumphatæ indicium indubitatum. Æger autem sym-

Cap. 10.

* *Vide Histor.* 22, 25, 33, &c.

† *Vid. Hist.* 35, 59, 60, &c.

|| *Vid. Hist.* 32, 33, &c.

Cap.10. symptomatis adeò funestis citissimè attritus * triduo hoc Stadium emetitur, & nono vel decimo Morbi die (*Petechiis* atque *Maculis* lividis aut nigris hîc illic in Cute subortis fatalem eventum præsagientibus) inter Hæmorrhagias immanes purpuream animam efflat; vel ubi ex hoc periculo evaserit (quod † ope *Vesicatoriorum* frequentium opportunè applicatorum, atque *Alexipharmacorum* generosissimorum cum Opiatis commixtorum & sæpius exhibitorum haud rarò contigisse memini) ærumnosis atque diris Symptomatis, præsertim in genere nervoso diu malè multatus vix, aut ne vix ante vicesimum Morbi diem hocce ultimum Stadium decurrere potis est. Vires enim ad Venenum adeò exitiale intus cohibitum haud citiùs edomandum & concoquendum Spiritibus suppetunt, quomodocunque arte Medicâ suffulciantur, expandantur & corroborentur: ||Nonnunquam autem (quod bis térve mihi contigit observâsse) ex Veneni adeò deleterii reliquiis, hujusmodi Ægrotantes vel ad quadragesimum usque diem Appetitu privantur, elumbes redduntur, atque Calore Hectico afficiuntur, & post solennes Humorum & Sanguinis evacuationes peractas, tandem funesto *Claviculæ*, *Maxillæ*, vel *Tibiarum* Sphacelo inexspectatò suborto interempti supremum diem miserè oppetunt. Adeò intensè deleterium hoc Venenum diu intus cohibitum

* Vid. Hist. 41, &c.

† Vid. Hist. 32, 33, 59, 60, 61, 63.

|| Vid. Hist. 59, 60, &c.

tum suam indolem demum prodit, atque adeò semper suspectam jure merito habere licet ἀνορεξίαν atque Hecticum Calorem Variolis deciduis superstitem! Cap. 10.

Denique *Variolæ* ipsæ *Discretæ*, in quarum Interstitiis *Vesiculæ miliares*, *Petechiæ*, *Maculæ nigræ* vel *lividæ* unà cum primâ Variolarum eruptione efflorescunt & pravam Morbi indolem produnt; (istiusmodi *enim Variolæ sæpiùs occurrunt) istæ, inquam, si quæ aliæ, non minùs peculiari modo declinant quàm anteà maturabantur. Quomodocunque enim exanthemata sese habeant, nimirùm sive † more Variolarum Benignarum intra triduum in Pus mutentur, sive (ut || sæpiùs) deprimantur & langueant, atque seriùs maturescant, Febris * à Veneno deleterio Spiritus intùs pessundante accensa uno tenore per singula Stadia Morbum comitari solet, atque cum *Deliriis*, *Vigiliis* pertinacibus, *Deliquiis* frequentibus, *Pulsu debili & celeri*, *Alvo lubricâ*, *Sudoribus colliquativis*, &c. conjungi; unde exanthematum maturationi minùs jam fidendum est, siquidem nonnunquam hoc modo decumbentes in mediâ ipsâ Variolarum maturatione, ne minimâ quidem Exanthematum declinatione præcedente, sed pustulis adhuc vigentibus & turgentibus à Veneno deleterio intus delitescente, Spasmis †, Deliquiis vel Comate profundo inexpectatò correpti derepentè fatis cedunt. Ubi autem Mor-

Declinatio Variolarum Malignarum Discretarum.

* *Vide Histor.* 29, 30, 31, 47, &c.

† *Vid. Hist.* 30, 31.

|| *Vid. Hist.* 29.

* *Vid. Hist.* 29, 30, 31.

† *Vid. Hist.* 30.

Cap. 10. Morbus poſt Stadium Maturationis diutiùs & ærumnoſiùs protenſum, *Petechiis*, *Veſiculis* cæteriſque id genus Malignitatis notis vi Naturæ vel Artis jam ſublatis, Declinationis Stadium ingreſſus eſt, tantum abeſt ut Æger ex periculo evaſerit, ut jam à Veneni deleterii reliquiis, frequentibus Deliquiis, Deliriis, &c. tentetur, & per plures dies in maximo diſcrimine verſetur, donec * *Parotidibus* (quod ſemel eveniſſe memini) vel aliquo alio modo id Veneni quod reliquum eſt ſubactum prorſus eliminetur.

* *Vid. Hiſt.* 29.

Ex Hiſtoriâ hujuſce Stadii è rei naturâ petitâ atque graphicè deſcriptâ facilè admodum quivis in Medicinâ vel mediocriter verſatus Signa *Diagnoſtica* & *Prognoſtica* in hoc Stadio ritè proferre, *Indicationes* Curativas veras elicere, & *Methodum medendi* certam pro ratione diverſæ Morbi indolis ſtabilire poteſt. Atque hoc penſum lubentiſſimè jam aggredior.

Diagnoſis Variolarum Benignarum in hoc Stadio.

Variolæ Benignæ & *Regulares* (quæ cæterarum norma in omni Stadio ritè cenſendæ ſunt) ſicut tertio Morbi die erumpere, & ſexto maturari; ita jam pure maturato turgidæ * nono declinare incipiunt, Scabie ſubflavâ primò obductæ, atque demùm die ſaltem duodecimo, pure inſpiſſato, in tubercula arida & ſubfuſca ſenſim mutantur, nec Febris accenditur recidiva, vel quodvis ærumnoſum Symptoma aliquod ex his Stadiis comitatur vel ſequitur. Quid? quod ve-

* *Vide Hiſtor.* 3.

veneno in ſecundo ſtadio è Spirituum ſinu Crisi perfectâ eliminato nihil reſtat quod Naturam ad prælium recens inſtaurandum denuò irritet, vel quocunque modo functiones perturbet, unde Patiens in hoc ſtadio ultimo ἀπυρετὸς jacet, optimâ valetudine atque appetitu integro utens, nullo morboſo affectu ex reliquiis Veneni oriundo poſthàc plectendus.

Cap. 10.

Variolarum Mediarum proximè ad Benignas accedentium Diagnosis in hoc Stadio.

Variolas equidem, quas ob luctam Spirituum & Veneni poſt Criſin peractam propemodùm æqualem *Medias* appellare ſoleo, modò Natura demùm in mediâ Exanthematum maturatione Venenum illud per glandulas Salivales, Renes vel quamcunque aliam portam convenientem fortiter propulſando victoriam integram reportaverit, & Puſtulæ ante declinationem pure legitimo refertæ turgeant, haud adeò facile eſt à Benignis ipſis ante memoratis in hoc ultimo ſtadio certis Criteriis diſcernere. Quid? quod hæ ipſæ Variolæ, Veneno in præcedente Maturationis ſtadio, viribus Spirituum expanſis, vel Artis ſuppetiis tandem manſuefacto & prorſus eliminato, unde Spiritus non amplius laceſſiti vigore nativo reduce potiuntur, benignam admodùm naturam induunt, atque eo nomine jam more Regularium Variolarum * declinant, primo momento flaveſcentes, atque dein poſt triduum in tubercula cineritia vel ſubnigra concreſcentes, ſine Febre recidivâ, vel quovis ærum-

* *Vid. Hiſt.* 20, &c.

Cap.10. ærumnoſo Symptomate conjuncto. Atque ſanè hæ Variolæ nequaquam à Benignis differunt, niſi quòd ſeriùs nempe 13°. vel 14°. Morbi die primùm declinare animadvertuntur, ob pares enim Spirituum & Veneni vires ineunte maturatione * tertium Stadium longè ultra triduum protendi ſolet, atque Exanthemata inde diu languida & depreſſa ægrè admodùm, priuſquam Ptyaliſmo vel aliquo alio modo Venenum exterminatum fuerit, pure turgeſcere & maturari incipiunt; extunc autem Benignarum naturam induentes, eventum blandum & ſalutarem ſortiuntur.

† *Vid. Hiſt.* 5, 6, 7, 12, 17, 49.

Diagnoſis Variolarum Mediarum proximè ad Malignas accedentium.

Ubi autem res, lite in præcedente Criſi non integrè diremptâ, jam quaſi in æquilibrio pendeant, unde Natura languida, atque adhuc veneni minus ſubacti reliquiis quadantenùs obſeſſa haud valeat eas fortiter per glandulas Cutaneas propulſare, atque inde ſuccedaneas vias Glandularum Salivalium vel Renum patentiores ſolicitet: Si forte (inquam) Spiritus jam ob errorem in Regimine commiſſum, Remediorum defectum vel infauſtum quodvis Accidens aut Symptoma in mediâ maturatione ſubortum manus dare cogantur, atque Variolæ hæ *Mediæ* inde, priuſquam Pure legitimo turgeant, languidæ & ſemiplenæ (Stadio ultimo jam derepente inito) exareſcere & ſcabie nigrâ obduci incipiant, facilè admodum quivis in hoc Stadio certis Criteriis quæ pravam Morbi

bi indolem produnt, à Benignis & Regularibus eas dignoſcere poteſt; nempe, *Primò*, Spiritus * fermento recrudeſcente jam ſuperati atque debilitati, vigore, quo anteà potiebantur, per ductus Salivales, Renes, vel Artus Venenum propellere & perſequi nequeant: unde *Ptyaliſmus* (Variolis perfectam maturationem nequaquam hactenùs aſſecutis) & *Urinæ Profluvium* derepente declinare, Intumeſcentia Capitis, Faciei & Artuum minui, atque inde Oculi priùs occluſi ſponte aperiri incipiunt. *Secundò*, Spiritus hoc pacto Veneno intus cohibito obſeſſi & irretiti, non poſſunt non rursùs luctare, atque certamen recens inſtaurare; unde † *Febris* illicò revireſcit cum vel ſine evidenti Horrore, quæ utut primùm Benigna & Συνεχὴς, periodicis nimirùm exacerbationibus & remiſſionibus inſignita ſit, ob vires Veneni in præcedentibus Stadiis ex parte fractas, citiſſimè tamen in Σύνοχον mali moris mutatur; deliriis, vigiliis & diriſſimorum ac funeſtiſſimorum ſymptomatum Satellitio ſtipatam. *Tertiò*, || Exanthemata in facie jam ſubitò incruſtata, ſubfuſco, vel, pro Veneni deleterii & Sphacelationis inde ortæ gradu, nigro colore in apicibus inficiuntur, cohærent, atque in continuatam Scabiem coedunt; atque hæcce Scabies ubi Spiritus planè ſiderati nihil omnino moliuntur, illico exareſcit, Ptyaliſmus etiam ob eandem rationem prorsùs deficit, & ſtrangulatione

Cap. 10.

* *Vid. Hiſt.* 21, 24, 35, 54. 55, 62, 63, &c.

† *Vid. Hiſt.* 21. *jam memoratas.*

|| *Vid. Hiſt. jam memoratas.*

Cap.10. gulatione ſuffocativâ peſſimo omine excipitur. Ubi autem aliquid roboris ad Venenum adhuc per Exanthemata, ductus Salivales, vel Artus extremos propellendum Spiritibus ſuppetit, Scabies diu pure ſcatens decidit & renaſcitur, Phlegma viſcidum copiosè ſed ægrè & non ſine Suffocationis periculo è Tonſillis exſcreatione rejicitur, atque Intumeſcentia partium extremarum non adeò præproperè declinat: Exanthemata intereà in trunco & artubus diſcreta, & flaccida, vel Scabie nigrâ obducta, illico exareſcunt, vel, ſaltem ad plures dies, pure minus laudabili ſemiplena manent priuſquam Scabie obducantur. * *Quartò*, Ob eandem rationem hujus Morbi ſtadii duratio incerta eſt, & ſæpiùs longè ultra ſolenne triduum protrahitur: licet enim ubi Febris mali moris ob vires veneni recrudeſcentis deleterias revireſcat, Exanthematis ubique derepente exareſcentibus, atque Spiritibus Venenum excutere non ampliùs molientibus; Æger funeſtiſſimis ſymptomatis attritus intra triduum ut plurimùm ſupremum diem claudat. Ubi autem Viribus veneni magis fractis (ut ſæpe fit) Febris Συνεχής typum ſervet, & ſpes reconvaleſcentiæ effulgeat, haud rarò hocce Stadium exanthematis intereà vix incruſtatis, aut ſi Scabie obducantur, adhuc tamen ſanioſis ad ſex, decem, duodecim dies, cum ærumnosâ & penè ſuffocativâ Phlegmatis viſcidi Expectoratione conjunctum pro-

* *Vid. Hiſt. ante memoratas.*

protrahitur, donec Spiritibus expansis Venenum edometur, & putrida hæcce Febris demùm * Hectico calore & ἀνορεξίᾳ excipiatur, eousque durante donec reliquiæ Veneni ex parte priùs subacti quasi criticè per *Furunculos* vel alium aliquem modum penitùs exterminentur, nisi *Cortice Peruv.* vel aliâ aliquâ Antidoto quæ venenum ocyùs subigere par sit, duratio hujus Stadii arte contrahatur.

Cap. 10.

* *Vid. Hist.* 28, 63, &c.

In *Malignis* autem *Variolis*, quæcunque eæ fuerint, sive *Confluentes* sive *Cohærentes* vel quidem ipsæ *Discretæ*, Diagnosis magis certa est & indubitata: Morbus enim ipse pravam suam indolem certissimis Criteriis palam prodit. Quia enim Spiritus in præcedenti Stadio planè fracti erant & fugati, *Primò* Febris *, quæ jam non potest non esse mali moris, sine quâvis Intermissione vel Remissione unum tenorem à Crisi ipsâ funestâ peractâ perpetim servans, Pulsu celeri & debili, Linguæ ariditate, Jactatione inquietâ dignoscitur; & à vigiliis, deliriis, subsultibus tendinum cæterisque vacillantis & triumphatæ naturæ symptomatis jam subortis plurimùm indies augetur & evehitur. *Secundò* † *Variolæ Confluentes* vel quidem *Cohærentes* intensè Malignæ ne minimam Maturationem assequi valent; unde Efflorescentia ab ipsâ Eruptione completâ (Variolis 5° aut 6° die ultimum suum stadium intrantibus) illicò declinat, cuticulâ ubique

Diagnosis Variolarum Malignarum in hoc Stadio, speciatim Confluentium, & Cohærentium ad Malignas prope accedentium.

* *Vid. Hist.* 36, 37, 38, 39, 40, 41, 29, 30, 31, 32.

† *Vid. Hist. ante memoratas.*

Cap. 10. ubique Pergamenæ ad instar albescente, atque exanthematis ubi in trunco vel artubus quadentenùs Discreta fuerint, quin & eorum instertitiis quasi ex Strangulatione, vel Spirituum influorum defectu ubique livideſcentibus. *Tertiò* Utut levi * Ptyalismo & Labiorum intumescentiâ, aut molestâ Micturitione, Natura jam incassùm Glandulas Salivales vel Renales solicitare videatur; nequaquam tamen per hasce portas hostem adeò eliminare potis est, ut instantem machinæ ruinam antevertat. Atque inde *Quartò* Crasi humorum à Veneno adeò exitiali intus cohibito penitus eversâ atque in fluorem pestilentialem adactâ, † *Hæmorrhagiæ* immensæ, *Petechiæ*, *Maculæ purpureæ* & *nigræ* in Cuticulâ efflorescentes unà cum cæteris Veneni pestiferi dirissimis indiciis subortæ deterrimam atque maximè exitiosam Morbi indolem evidentissimè demonstrant. Hinc fit denique quod Duratio || hujus Stadii sit admodùm incerta, utut enim longè major pars Ægrotantium symptomatis adeo atrocibus intra triduum, octavo scil. vel nono die trucidetur. Qui tamen * ex hoc Stadio evasuri sunt, sævissimis symptomatis diu malè multati, rarò ante vicesimum diem hocce stadium penitùs emetiuntur, & aliqui (ut ante innuimus) postquam singula stadia peragrâsse visi sunt, à Veneno intus cohibito, Hectico calore & ἀνορεξίᾳ fatigati, demum tricesimo vel quadragesimo die Carie

* *Vide Histor. jam memoratas.*

† *Vide Histor. jam memoratas.*

|| *Vid. Hist.* 37, 38, 39, 40, 41.

* *Vide Histor.* 59, 60, 61, 62.

Carie ossium tentati, satis cedere coguntur. Cap. 10.

Istæ autem Malignæ Variolæ sive Cohærentes, sive admodùm Frequentes, quæ ob vires Spirituum non adeò penitùs à Veneno sideratas, adjuvante aliquandiu Ptyalismo, Profluvio Urinæ vel Extremorum Intumescentiâ, ad tempus aliquantulùm maturescunt, quo nomine propius ad Medias accedunt: Hæ inquam ab Illis dignoscuntur potissimùm Febre, quæ neque ut in Mediis post Crisin vel intermittit vel remittit; verùm * uno tenore jugiter perseverans non obstante aliquali Exanthematum Maturatione, Ptyalismo, Profluvio Urinæ, aut Artuum Intumescentiâ per totum Stadium protenditur. Quid? quod Spiritus pro ratione virium superstitum Venenum exterminare quocunque modo jugiter contendunt, superati autem & ex parte saltem enecati virus satis validè excutere nequeunt, unde eo adhuc irretiti & oppressi non possunt non (impari licet robore) hostem perpetuò adoriri, atque inde Febris quæ in *Mediis Variolis* saltem durante Maturatione intermittere solet, jam quadantenùs mali moris uno tenore à primo Morbi insultu perseverat. Secundò, Cùm autem inanis sit hic naturæ conatus, & demùm in ultimo Stadio (quod non jam à Crisi peractâ, ut in præcedentibus Variolis Malignis; verùm à Declinatione Variolarum, Ptyalismi, &c. inire censendum

Variolarum Cohærentium & admodùm frequentium propiùs ad Medias accedentium Diagnosis in hoc Stadio.

* *Vid. Hist.* 14, 21, 23, 27, 32, 36, &c.

Cap. 10. est) derepente & præproperè deficiat, Febris huc usque protensa & Veneno intùs ubique cohibito magis deleteria facta, * Vigiliis, deliriis, cæterisque Symptomatis auctis intenditur. Tertio † Exanthemata flaccida & pure minimè referta ubique Scabie nigrâ obduci incipiunt, *Petechiis* aut *Vesiculis* miliaribus, Veneni potentioris indiciis, in Variolarum interstitiis nonnunquam jam primùm sese in conspectum dantibus. Denique || incertus admodùm durationis hujus Stadii terminus est, in iis enim, qui post brevem Exanthematum Maturationem dirissimis jam Symptomatis attriti nono vel decimo Morbi die fatis cedunt, hoc Stadium ultra biduum vel triduum non excurrit. In cæteris autem, quotquot Scabie saniosâ & purulentâ, atque diuturnâ Phlegmatis glutinosi Exscreatione pænè suffocativâ, cæterisque istiusmodi symptomatis ærumnosis diu multati demùm subsidiis artis vel naturæ sanantur, raró admodùm ante 17. vel 18. Morbi diem, qui Declinationis octavus vel nonus est, finitur, & Febris penitus exstinguitur.

Vid. Hist. jam memoratas.

† *Vid. Hist. jam memoratas.*

|| *Vid Hist. jam memoratas, &c.*

Discretarum Variolarum Malignarum Diagnosis in hoc Stadio.

Denique, neque desiderantur certissima Criteria, quibus *Discretarum Variolarum* in hoc Stadio prava indoles dignosci possit, eáq; (quod in cæteris mali moris Variolis anteà observavimus) è triplici fonte potissimum petenda sunt, Febre nimirum comitante, symptomatis peculiaribus jam suboriri solitis,

tis, atque duratione ſtadii protenſiore. Diſ- Cap. 10.
fitendum quidem non eſt hoc eſſe huic Variolarum ſpeciei peculiare, quòd ad Stadium Declinationis haud rarò minimè perveniant: iis enim laborantes nonnunquam ſub initium Maturationis Exanthematis turgeſcentibus, ob deleteriam Veneni indolem Petechiis & Veſiculis Miliaribus notati, Comate, Spaſmis, Vigiliis & Deliriis pertinacibus vel alio aliquo funeſto Symptomate derepente correpti, * inexſpectatò animam efflant. *Vid. Hiſt. 30.* Ubi autem iſtæ Variolæ ope Artis vel Naturæ aliqualem maturationem, ægrè licet, aſſequuntur, in hoc Stadio unà cum Petechiis cæteriſque Malignitatis evidentibus indiciis declinare incipiunt, & in hoc Stadio à Benignis diſtinguuntur Primò † Præſenti †*Vid Hiſt. 29.* Febre, quæ cum hiſce Variolis & cæteris quibuſcunque Malignis in omnibus Morbi Stadiis conjungitur, & jam plurimùm exacerbatur. Secundò || Deliquiis frequenter ||*Vid. Hiſt. 29.* recurrentibus, Sudoribus immenſis, Fluxu alvi immodico, cæteriſque Colliquationis Symptomatis; & denique protensâ hujus Stadii duratione, quod rariſſimè intra ſex dierum Spatium finitur, nec Ægrotans ἀπυρεξίᾳ potitur, donec Venenum per *Parotides* vel alium aliquem modum integrè eliminatum eſt.

Prognoſin quod attinet in genere Primò *Prognoſtica* Eventus hujus Morbi vel fauſtus vel funeſtus, generaliter loquendo, potiſſi-

Cap. 10. mum huic Stadio reſervatur: exceptis enim Variolis mali moris *Diſcretis* laborantibus, raro admodùm quiſpiam niſi in Declinationis ſtadio hoc Morbo interimitur: Variolæ enim ipſæ *Confluentes* quæ Ægrotantem ſæpiſſimè ſexto vel ſeptimo Morbi die è vivis tollunt, eodem die naſcuntur, exareſcere & declinare incipiunt. Secundò, Quæcunque primo Invaſionis momento fuerit Morbi indoles, benigna nimirùm vel maligna, in hoc ultimo ſtadio pro ratione præſentis Morbi indolis eventum aſſequitur: Fauſtum nempe ubi Veneno manſuefacto Morbus jam demùm benignam indolem induerit; Funeſtum ubi pravam & deleteriam; Ancipitem & dubium ubi Mediam.

Prognoſtica autem inſuper magis ſpecialia multo uſu comprobata in juniorum & minùs exercitatorum gratiam proferre non nocebit. 1*mò*, Declinatio Morbi cum * ἀπυρεξία & Appetitu reſtituto conjuncta optimè ſignificat, Venenum nimirum jam integrè eſſe cicuratum & eliminatum; è contrà † *Febris* Morbi declinationem excipiens vel concomitans malè, Venenum nempe ſaltem ex parte intus cohibitum eſſe, unde vita Ægrotantis vel in præſens diſcrimen adducitur, vel Morboſis affectibus pòſt ſuppullulaturis obnoxia redditur. 2*dò*, Pro ratione *Febris* atque ſymptomatum eam comitantium diversâ, Ægrotanti plus minùſve periculi intentatur. 3*iò*, || *Febris* uno

* *Vide Hiſtor.* 3.

† *Vid. Hiſt.* 64, 63, 24, &c.

|| *Vid. Hiſt.* 21, 22, 25, 29, 32, 36, 37, 38, 39, 40, 45, 62.

uno tenore a primo insultu Morbum in singulis ejus stadiis concomitans, atque jam demùm in Declinatione evecta & exacerbata pessimam Morbi indolem palam prodit, atque eventum sæpissimè funestum denunciat. 4*tò*, *Febris* quæ durante Exanthematum maturatione intermittit vel remittit, utut jam denuo recrudescat, tamen ob vires Veneni in Stadiis præcedentibus ex parte fractas * Συνεχὴς est ut plurimùm atq; Benigna; ideóque præsagium non valdè funestum ministrat, præsertim si *Corticis Peruv.* justa quantitas (cujus Efficacia non minor est in hâc quam in aliâ quâcunque Συνεχεῖ) opportunè exhibeatur. 5*tò*, Hæc ipsissima Febris in malignam & funestam dirissimorum symptomatum satellitio † stipatam facillimè & sæpissimè † degenerat, modò ante tertium Paroxysmum non tollatur. 6*tò*, Cùm primùm *Febris* in hoc stadio || exulat, res Ægrotantis in vado sunt, quomodocunque Exanthemata atque cæteræ circumstantiæ sese habeant: Febre autem perstante, temerè & securè cæteris signis nequaquam fidendum est. 7*mò*, * *Petechiæ seu Vesiculæ Miliares* in hoc Stadio efflorescentes, qualitercumque cætera se habeant, Venenum jam demùm in gradum exitialem evectum subindicando, funestum eventum atroci aliquo symptomate mox inopinatò introducendum denunciant. 8*vò*, *Deliria* †, *Vigiliæ* pertinaces, *Subsultus*

Cap. 10.

* *Vide Histor.* 24, 25, 26, 27, 46, 63, &c.

† *Vid. Hist.* 45, &c.

|| *Vid. Hist.* 21, &c.

* *Vide Histor.* 52, 55, &c.

† *Vid Hist.* 30, 45 46, 62.

Cap.10. *tendinum*, aliáque id genus vacillantium Spirituum dira ſymptomata pejus in hoc quam in præcedentibus ſtadiis omen exhibent, & omnes ferè hiſce ſymptomatis jam oppreſſi pereunt. 9*nò*, || *Hemorrhagiæ* immanes, *Maculæ* nigræ & *Micturitio* in hoc Stadio Morbum exitialem denunciant; pauciſſimi enim aut nulli hoc modo affecti reconvaleſcunt. 10*mò*, * *Fluxus Alvi*, *Sudores Colliquativi* & *Deliquia* frequenter recurrentia, Venenum intus cohibitum & jam Spiritus peſſundans ſubindicando (utut cæteræ circumſtantiæ adblandiantur) res Ægrotantis haudquaquam eſſe in vado monſtrant. 11*mò* † Anheloſa reſpiratio, Deglutitio impedita, & vibratio Arteriarum debilis ac vacillans mortem præ foribus eſſe denunciant. 12*mò* Ab || ἀνορεξία, *Calore Hectico* & *Tuſſi* hoc Stadium excipientibus, *Cariem Oſſium*, *Phthiſin* acutam & funeſtam, vel grandem aliquem alium morboſum affectum ſubſecuturum præſagire licet, modò ſubſidiis Artis vel Naturæ Venenum intus cohibitum *Furunculis* frequentibus, *Parotidibus* vel alio aliquo modo non fuerit tempeſtivè protruſum. 13*iò* Faciei * & Artuum *Detumeſcentia*, vel *Salivationis Suppreſſio* ante completam Exanthematum maturationem derepente contingens (quamvis diu priùs duraverat) modo iſte defectus *Profluvio Urinæ* inſolito non fuerit ſuppletus, Venenum ex parte intus cohibitum indicando Febrem illicò

|| Vid. Hiſt. 36, 37, 38, 39, 40, 41, &c.

* Vid. Hiſt. 29, &c.

† Vid. Hiſt. 62, &c.

|| Vid. Hiſt. 59, 60, 61, 28, 29, 63.

* Vid. Hiſt. 21, 24, 27, 35, 36, 45, 54. 55, 62, 63, &c.

cò redituram esse præmonstrant, cujus eventus inde anceps futurus est: è contrà verò * Salivatio jam postliminiò redux, utut ob Phlegmatis viscriditatem ærumnosa sit, perstans extremorum Intumescentia, & insolitum Urinæ profluvium, modò cum forti Arteriarum vibratione conjungantur, Medico animos addunt, utcunque cætera symptomata malum eventum minentur, siquidem vigor Spirituum adhuc hostem eliminare manifestò nititur. 14*tò* † Variolæ pure laudabili ubique priùs turgidæ, lege Naturæ jam sponte declinantes optimè significant, vires nimirum Veneni prorsus esse subactas: è contrà Variolæ sine quâvis maturatione præcedenti præmaturè || sexto vel septimo Morbi die exarescentes pessimè, Venenum nempe penitus intùs cohiberi atque Spiritus inde pessundari, unde Febris mali moris & superatu admodum difficilis pessimo omine non potest non insequi. 15*tò* * Variolæ autem quæ post maturationem minùs perfectam flaccidæ & semiplenæ, Lymphâ pellucidâ potiùs quàm pure distentæ, malè ominantur, siquidem incrustantur Veneno adhuc inconcocto, & non penitus protruso. Ex accidenti enim infausto, aut Spirituum in Veneno propulsando defectu præmaturè declinant, unde Febris recidiva, cujus dubius eventus est, suboritur: Quo autem plus minúsve Exanthemata ante incrustationem turgeant, & quo magis minúsve

Cap. 10.

* *Vide Histor.* 35, 53, 19, &c.

† *Vide Histor.* 3.

|| *Vid. Hist.* 36, 37, 38, 39, 40, &c.

* *Vid. Hist.* 21, 23, 24, 27, 35, 45, 46, 52, 54, 55, 63. [illegible]

Cap.10. Lympha in iis ſecreta in Pus vertitur, eò Febris recidiva indolem magis benignam vel malignam induit, & eventus magis minúſve dubius vel ſalutaris eſt. *16tò* * Variolæ, quæ, inter declinandum pure laudabili jam concreſcente, in Tubercula abeunt, optimè præſagiunt. Quæ autem Scabie ſeſſili & adhærenti obducuntur, pejùs; quippe ob Spirituum languorem & defectum, Lymphâ ſaniosâ & non concreſcibili potiùs quàm pure, ſi quidem ullo omnino humore refertæ ſint. *17mò Scabies* diu † pure ſanioſo ſcatens, atque inde ſæpiùs decidens & renaſcens, meliorem ſortitur eventum, quam ea quæ derepente exareſcit; vires enim Spirituum, & aliqualem Veneni expulſionem per Exanthemata incruſtata arguit. *18vò* Hæc autem || *Scabies* ſanioſa & purulenta mille ærumnas Ægrotanti adfert, atque demùm in Scabiem tenuem & diuturnam ſæpiúſque renaſcentem deſinens, faciem nitore ſuo maxime ſpoliat, niſi arte præveniatur. *19mò* * *Scabies* flava, quia præcedentem Veneni concoctionem monſtrat, optimè ſignificat: † Nigra autem vel ſubnigra deleteriam Veneni intus cohibiti indolem prodens, vitam Ægrotantis in præſens diſcrimen adductam eſſe arguit, & affectus exitioſos poſthàc inde ſuborituros præſagit. *20mò* Exanthemata declinantia quæ ſeriùs & ægriùs incruſtantur, & non niſi poſt plures dies Scabie || obducuntur, languorem Spirituum pro-

* *Vide Hiſtor* 22, 25, 32, 33, 36, 63.

† *Vid. Hiſt.* 21, 63.

|| *Vid. Hiſt.* 21, 63, &c.

* *Vid. Hiſt.* 3, 20, &c.

† *Vid. Hiſt.* 21, 63, &c.

|| *Vid. Hiſt.* 21, 62.

produnt, & inde eventum ancipitem ſaltem præſagiunt: quo enim diutiùs ultra triduum hoc ſtadium protenditur, eo ſaltem à normâ Benignarum & Regularium Variolarum deflectitur, utut Natura jam nonnunquam cunctando rem reſtituat; & quo longiùs ultra triduum in Variolis mali moris hocce ultimum Stadium protenditur, eo ſpes major affulgeat. Cap. 10.

Indicationes Curativæ in hoc Stadio.

Indicationes Curativæ in hoc Stadio fermè eædem ſunt ac in præcedenti; nempe integra (quantum fieri poſſit) reliquiarum Veneni Febrilis, quas in præcedentibus Stadiis minùs ſubactas eſſe contigerit, abolitio & exterminatio: atque deinde Correctio Symptomatum à Veneno activo jam ſubortorum, & Prophylaxis morboſorum iſtorum affectuum, quos deliteſcentia ejus minùs ſubacta ſemina poſthac proferre poſſunt.

Atque eo nomine Variolarum Benignarum, earúmque quæ prope ad Benignas accedunt in hoc Stadio, quod curationem ſpectat, eadem planè eſt ratio. Cùm enim venenatum fermentum in utriſque penitùs ſubactum fuerit, in iſtis nempe uno impetu, Criticâ exanthematum eruptione, in His autem ſenſim Criſi quaſi ſerâ & ſecundiarâ, Salivatione ſcil. inter maturandum ſupervenientе ſive quovis alio modo; unde & hæ & illæ pure cocto turgidæ jam demum Scabie ſubflavâ obductæ pariter declinant, ſine Febre recidivâ, vel quovis ærumnoſo ſymptomate,

Cap. 10. ptomate, Appetitu insuper integrè redeunte. Unde non est quod Morbosus quivis affectus inde suppullulaturus ritè metuatur. Quocirca durum & iniquum videtur Patientem sive his sive illis Variolis laborantem, Pharmacis quibusvis officiosè & absque evidenti Indicatione adhibitis plectere & lacessere. Satius est ut Medicus, quem decet semper & ubique mandata sua ad rationis normam dirigere, * rem totam jam Naturæ intactam relinquat: modò Humorum effœtorum colluviem seu sordium Morbi crassiorum intus stabulantium, Stadio hoc finito, *Catharticis* solennibus (quorum Formulas & Canones in proprio loco subjiciemus) per alvum deturbare non negligat: ne habitus Corporis inde infarctus prægrandi alicui morboso affectui Chronico ansam præbeat, atque intereà parcam & tenuem diætæ rationem imperet, ne ex victu pleno, labes aliqua cum Humoribus nondum depuratis communicetur, & Phlogosis inde in iis excitetur.

*Vid. Hist. 3, 5, 6, 7, 8, 10, 17, 20, &c.

Curatio Variolarum Malignarum, & Mediarum ad Malignas prope accedentium in hoc Stadio.

At verò, in Malignis quibuscunque Variolis, atque in his quæ proximè ad eas accedunt, ubi vel Febris uno tenore à primo insultu jugiter perseverat, & Symptomatis ingravescentibus exaltatur; vel Recidiva post Intermissionem vel Remissionem notabilem recurrit, & Venenum ex parte saltem intùs cohibitum, Vigiliis, Deliriis cæterisque id genus Symptomatis sese prodat, res secus se habet. Quapropter, Veneno jam collectis vi-

viribus & maximo impetu Spiritus aggrediente & ſubitam machinæ ruinam intentante, Medicum oportet in hoc articulo ſedulò & incunctanter à partibus Naturæ ſtare, hoſtíſque inſultibus aſſiduo, opportuno & repetito uſu *Corticis Peruv. Veſicatoriorum*, *Opiatorum* & *Alexipharmacorum* generoſiſſimorum, pro ratione Febris & Symptomatum præſentium diversâ, atque Indicationibus evidentibus inde ſubortis, fortiter reſiſtere. Atque equidem ipſe *Cl. Sydenhamius*, ſtrenuus frigidi regiminis Patronus & propugnator, ſaltem in hoc ſtadio, *Alexipharmaca* & vinum generoſiſſimum multo uſù doctus concedit. Quo pacto autem hæcce remedia pro diversâ Febris & Symptomatum conjunctorum indole adhibere, & methodicè diſponere oporteat, jam reſtat dicendum. Cap. 10.

Ubi viribus Veneni, durante Exanthematum maturatione, Ptyaliſmo vel quovis alio modo ex parte fractis, licet non penitus deletis, atque inde uſque ad Stadium Declinationis intus cohibitis & revireſcentibus, Febris recidiva indolem induerit benignam, Periodicis exacerbationibus & remiſſionibus ſeſe alternatim excipientibus (quem typum in *Variolis Mediis prope ad Malignas accedentibus* ferè ſemper obſérvare licet) Curatio nullâ methodo aut Remedio certiùs ac feliciùs abſolvitur, quàm celebri Antidoto, * *Cortice* ſcil. *Peruviano*, qui reliquias Ve-

* *Vid. Hiſt.* 22, 23. 24, 25, 63, &c.

Cap.10. Veneni ſubigendo, ut in cæteris quibuſcunq; Συνεχέσι, certandi anſam tollit, atque inde luctam febrilem derepente componit: unde Ægrotans poſt biduum vel triduum ἀπυρετὸς factus, illico ſine quovis ærumnoſo ſymptomate ſubſequente reconvaleſcit; cùm quidem omnes aliæ methodi ſine regulâ certâ excogitatæ vel Empiricæ & perniciosæ, vel ſaltem dubiæ & incertæ uſu reperiantur; ſive enim jam juxta quorundam ſententiam * frigido regimine, Venæſectione, vomitione vel purgatione Febrem tollere moliaris, Spiritus laceſſendo & diſſipando Venenum ad funeſtum gradum illicò evehes; † ſin Spiritus *Alexipharmacis* & *Veſicatoriis* erigendo, eorúmque motus efferatos & inordinatos *Opiatis* compeſcendo ſcopum aſſequi contendas, methodum fallacem certæ & comprobatæ antepones, & eventum ancipitem, curationémque difficilem ac longam reddes. *Canones* autem *Corticis* feliciter adminiſtrandi multo uſu comprobatos hîc loci ſubjicere non pigebit. *Primò* Uſum Herculeæ hujus Antidoti auſpicari ab opportunâ ejus exhibitione apprimè oportet, nimirùm, cùm primâ Remiſſione Febris indolem ſuam benignam prodat, vel ſaltem || ante tertium acceſſum, cùm abhinc hæcce Febris, adauctis funeſtis omnibus Symptomatis *, in Σύνοχον malignam degenerare mirum in modum apta nata ſit: à quo tempore Spiritus debilitati & ſiderati nequeunt ampliùs

* *Vide Hiſtor. 46, 63.*

† *Vid. Hiſt. jam memoratas.*

De modo utendi Cortice Peruv.

|| *Vid. Hiſt. 63.*

* *Vide Hiſtor. 46.*

ampliùs Antidoti vires evolvere & in actum ducere ; Quo citiùs igitur, Morbo Declinationis stadium ingresso, hocce Pharmacum ministretur, eò salubriús. *Secundo*, In Paroxysmorum * intervallis cum Ventriculi fermentum activo Veneno minimè inficiatur, quo Pharmacum adeò ingratum faciliùs retineatur, atque retentum citiùs in actum ducatur, *Corticem* ministrare oportet, atque repetere tertiâ vel quartâ quâque horâ in formam Ægrotanti maximè gratam concinnatum. *Tertiò*, In † hujus Antidoti usu perstandum est, donec febriles Paroxysmi penitùs tollantur, cùm nonnunquam Variolosa hæcce Febris *Cortice Peruv.* ægriùs fugetur, quàm quævis altera Συνεχής. Denique, ubi Vigiliæ, Deliria, subsultus tendinum, cæteraque id genus dira symptomata cum Febre durante accessu (quod non insolens est) conjuncta Spirituum debilitatem summam produnt, & Febrem proximè ad Malignam accedere monstrant, tùm ad || spiritus erigendos, cùm ad efferatos eorum motus compescendos *Vesicatoria* frequentia applicare, atque insuper paulò ante accessum *Alexipharmaca* cum *Opiatis* mixta exhibere, atque *Julapia Cardiaca Perlata* sæpiùs in Paroxysmo pitissanda propinare apprimè convenit. Hoc pacto plurimos, quorum exempla aliquot mox proferam, brevi spatio à Morbo liberatos, atque ab Orci faucibus ereptos vidi ; methodum autem quamcunq; alıam

Cap. 10.

* *Vide Histor.* 22, 23, 24, 25, 63.

† *Vid. Hist. jam memoratas.*

|| *Vide Histor.* 22, 23, 24, 25, 63.

Cap. 10. aliam dubiam saltem ac incertam semper expertus sum. Formula hujus methodi esto quæ sequitur, ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr Comp* āā ʒß. ℈j. ℈ß. *Laudan. liquid. Helmont. gut. xx. xv. x. v. Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus* sumendus paulò ante adventum Paroxysmi expectatum, & superbibantur *Cochl. ij. iij. iv. Julap.* sequent; & repetantur Bolus & Julapium deinceps ante unumquemque Paroxysmi accessum, ℞ *Aq. Flor. Calendul. Ceras. nigr. Cinnam. Hord.* āā ℥iij. *Stephan. Epidem. Pæon. comp.* āā ℥i. *Sacchar. Perlat* ʒvj. M.F. *Julap.* ℞ *Cortic. Peruv. elect. subtilissimè pulv.* ʒj. ʒß. ℈j. *gr. xv.* pro ratione ætatis, *Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus* quem sumat Æger solut. in Cochl. *Julap. Cordial.* declinante Paroxysmo, repetatque deinceps tertiâ vel quartâ quâque horâ durante Remissione. Applic. etiam ad Nucham & Carpos internos (si Deliria vel Vigiliæ præsente accessu urgeant) *Vesicatoria* ampla & acria.

Curatio Variolarum verè Malignarum in hoc Stadio. In *Variolis* autem verè *malignis*, sive Discretæ, vel Cohærentes vel Confluentes fuerint, ubi Venenum in ipsâ Criticâ eruptione Spiritus adeò superaverit, ut Febris Συνόχȣ speciem induens unum tenorem servet; & augeantur, vel de novo inducantur Vigiliæ, Deliria vel alia quævis dira symptomata, *Corticis* vires Febrifugæ nequeunt ampliùs evolvi & in actum duci. In hisce igitur Variolis cùm primùm à Crisi peractâ de-

declinare cœperint, Curatio reliqua *Alexipharmacis* & *Veficatoriis* jugiter repetitis, quæ Spiritus ſtimulent atque erigant, atque *Opiatis* quæ inordinatos & efferatos eorum motus coercendo deleteria ſymptomata inde orta corrigant, duntaxat perficienda eſt. Ne cramben autem bis coctam reponam, vel in Formulis Remediorum, quas ubique in ſtadiis præcedentibus, vel ſaltem in exemplis poſthàc proferendis reperire licet, nimius videar, methodum noſtram in hoc caſu quorundam Canonum cancellis comprehenſam, non autem fuſiori calamo deſcriptam adjicere lubet. *Primò*, * *Alexipharmaca* jam non tantùm mitiora, uti *Theriacam*, *Diaſcordium*, *Mithridatium*. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Confect. Alcherm. de Hyacinth. Aquam Epidem. Stephan. Pæon. Comp.* in uſum vocare par eſt, ſed & *Electuar. ex Ovo*, *Pulv Rad. Serpent. Virg. Cineres Bufonum*, *Vinum* ipſum *generoſiſſimum*, atque id genus cætera, quotquot Spiritus erigendi & expandendi virtute maximâ pollent; non enim jam à Febre & inflammatoriâ Spirituum & Humorum diatheſi, verùm à Veneno Spiritus obſidente & planè ſiderante vita Ægrotantis in diſcrimen adducitur: atque certò certiùs mihi uſu compertum eſt, Ægrotantes jam vel in medio mitiorum Alexipharmacorum uſu quæ Veneno ſubigendo imparia ſunt, perire ſolere, non minùs quàm ſi frigidâ vel aliâ

Cap. 10.

* Vid. Hiſt. 14 18, 21, 22, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63.

quâ-

Cap.10. quâcunque methodo incongruâ perperam ordinatâ, cùm in ſummo diſcrimine nimis remiſsè agere ſemper pernicioſum ſit. *Secundò*, In Pharmacorum horum *Alexiteriorum* uſu poſt juſta ac certa intervalla repetendorum quotidie perſtare oportet, donec ſcil. Veneno viribus Spirituum expanſis demum penitus ſubacto Febris prorſus exulaverit, vel ſaltem ex parte manſuefacto typum Συνεχέ© obtinuerit. *Tertiò*, Doſes autem horum Pharmacorum augere vel minuere par eſt pro ratione ætatis Ægrotantis, ſiquidem eorum ℈ß. in ætate infantili æquale ℈j. in Puerili, vel ʒß. aut ℈ij. in juvenili vel virili inveniatur; eandem etiam eſſe *Opiatorum* proportionem duco. *Quartò*, Pro ratione gradûs Veneni magis minúſve intenſi (haud enim ubique id vires ſuas prodit æquè deleterias) doſin *Alexipharmacorum* quadantenùs augere vel minuere oportet, & ſæpiùs vel rariùs eam repetere; jam ſcil. ubi † *Maculæ nigræ* inter Variolas Confluentes efflorеſcentes exitialem & peſtiferam Veneni indolem produnt, tertiâ quâque horà: || In Cohærentibus cum *Petechiis* vel *Veſiculis Miliaribus* conjunctis, quartâ: In cæteris ſextâ quâque horâ repetantur. *Quintò*, Cum *Alexipharmacis* inſuper quæ Spiritus erigunt, * *Opiata* (modo abſit *Comatoſus affectus*) quæ effrænes eorum motus cohibendo, Fluxum Alvi, Deliria, Vigilias, cæteráque deleteria ſymptomata coerceant com-

* *Vid. Hiſt. jam memoratas præſertim; Hiſt.* 24, 25, 26, 27, 29, 32, 63.

† *Vid. Hiſt.* 36, 37, 38, 39, 40, 41.

|| *Vid. Hiſt. paulò ante memoratas.*

commiſcere admodùm neceſſarium eſt, & ad illam quantitatem, quæcunque fuerit, ſenſim aſcendere, quâ ſcopum aſſequi poſſimus. *Sextò*, Ubi primùm Febris hæc continua (ut nonnunquam uſu venit) Spiritibus *Alexipharmacorum* uſu expanſis, & Veneno ex parte cicurato in Συνεχῆ benignam exacerbationibus & remiſſionibus periodicis inſignitam immutari incipit, * *Corticem Peruv.* ad reliquias fermenti Venenati abigendas cum *Opiatis* & *Alexipharmacis* commixtum, atque tertiâ vel quartâ quâque horâ quamdiu opus fuerit repetitum adhibere convenit. Denique † *Veſicatoriis* (uno ſcil. ſucceſſivè poſt alterum recens applicato) ſpiritus elumbes & ſopitos per totum curſum Morbi jugiter excitare & ſtimulare admodùm neceſſarium eſt; ſine his enim Alexipharmaca generoſiſſima ne hilum valere Medicos haud latere arbitror.

Cap. 10.

* *Vid. Hiſt.* 22, 25, 26, 27, 29, 63, &c.

† *Vid. Hiſt. paulò ante memoratas.*

Symptomatum in hoc Stadio Correctio.

Utut Symptomata in funeſtâ Morbi declinatione in gradum altiorem evehantur, vix tamen alia jam videre eſt præter ea quæ in Morbi Apparatu & Criſi occurrunt: (oppidò raròenim iſtiuſmodi Variolæ ad maturitatem aliquam perveniunt) ea autem ſunt *Deliquia* frequenter recurrentia cum citâ & debili Arteriarum vibratione à languore Spirituum veneno exitiali pænè extinctorum, *Sudores* profuſi, *Fluxus* alvi colliquativi, & *Hæmorrhagiæ* immanes à compage humorum ſolutâ & tono Membrana-

Cap. 10. rum & Vaſorum deleteriâ veneni vi everſo; *Jactationes* inquietæ, *Vigiliæ* pertinaces, *Deliria* inſana & ſubſultus tendinum à motu Spirituum vacillantium & veneni œſtro percitorum & labefactatorum inordinato; *Micturitio* frequens ab inani Spaſmodico licet Naturæ conatu Venenum per Renes protrudere molientis; *Suffocationes* & *Strangulationes* partium Reſpirationi & Deglutitioni inſervientium, pariter à niſu Spirituum fruſtra per ductus Salivales hoſtem exterminare contendentium; *Spaſmi* varii hîc illic in Artubus verſatiles à Spiritibus vi veneni irritativa in exploſiones adactis, atque *Comatoſus Stupor* à vehementi Veneno Cerebrum & Nervorum originem obſidente & planè opprimente. Cùm autem horum aliorumque plurimorum id genus ſymptomatum curationem in præcedentibus Stadiis conſultò & exprofeſsò tractaverimus, non eſt quòd actum agamus. Conſulat Lector Obſervationes noſtras hâc de re potiſſimùm in Cap. VII. & VIII. hujus *Exercitationis* graphicè deſcriptas. Hoc duntaxat hîc loci adjiciendum duco, quòd prout ſingula hæcce ſymptomata ob Venenum jam ad gradum altiorem evectum, & debilitatem Spirituum in hoc Morbi Stadio inde auctam, magis quàm in præcedentibus ſæviant; ita remediorum quorumcunque doſes augendæ, vel frequentiùs repetendæ ſunt, ut (modo fieri poſſit) ſymptomata quam citiſſimè corrigantur;

rigantur; In tanto enim diſcrimine omnis mora noxia eſt, nec res cunctando unquam reſtituitur. Ingenuè fateor nonnullos hiſce mali moris Variolis correptos exactiſſimè ad noſtræ methodi normam tractatos in hoc Morbi Stadio periiſſe, potiſſimùm ubi Venenum exitiale & peſtiferum à primo ortu Spiritus planè ſideraverat, (eſt enim ubi quivis minimus Morbus immedicabilis penitùs reddatur.) Hoc tantùm contendo, plurimos Variolis tàm Confluentibus quàm Cohærentibus, atque Diſcretis mali moris, affectos, & pro deploratis habitos; ubi nimirùm Exanthemata vix parùm vel non omnino maturabantur, ſed illico ab eruptione exaruêrunt; ubi Febris uno tenore a primo inſultu perſeveravit, & cum Deliriis, Vigiliis cæteríſque omnibus diriſſimis ſymptomatis in ſingulis Stadiis ſociata fuerit, vel ſaltem in hoc ultimo Stadio repullulaverit, & dira hæc ſymptomata demùm revocaverit; ubi Petechiæ, Maculæ purpureæ & nigræ, vel Veſiculæ miliares in Exanthematum interſtitiis effloreſcentes indolem Morbi deleteriam & exitialem prodiderint; & denique ubi Micturitio frequens, Inſultus Epileptici, Stupor Comatoſus & cætera omnia funeſta Symptomata (exceptis duntaxat *Hæmorrhagiis* univérſalibus, quas quidem ſemper mortis inſtantis prænuncias duco) præſagium peſſimum dederint: plurimos (inquam) hujuſmodi Ægrotantes Cap. 10.

Cap.10. hâc noſtrâ methodo rationi rectæ congruenti reſtitutos fuiſſe & ab Orci faucibus ereptos. Cui rei fidem faciunt Hiſtoriæ aliquot è pluribus ſelectæ, quas in Capite proximo ſincerè narraturus ſum, ubi priùs de modo Purgandi poſt hunc Herculeum Morbum exantlatum, atque Morboſis affectibus eum ſæpe excipientibus præcavendis Obſervationes noſtras ſubjecerimus.

Methodus Purgandi poſt Variolas.

Sordes craſſiores, ubi primùm quis ex diſcrimine ſingulorum Morbi Stadiorum evaſerit, *Catharticis* miniſtratis, & poſt intervalla debita ſolenniter repetitis, per alvum deturbare apprimè par eſt, non tantùm in primis Viis ob conſtipatam alvum per totum Morbi decurſum ſtabulantes, quæ Purgantibus Lubricantibus & Lenitivis ſubducendæ ſunt; ſed eam etiam ſaburram, quæ in habitu Corporis altiùs deliteſcit, & grandem aliquem Morboſum affectum proculdubiò productura eſt, ſi non tempeſtivè Purgantibus fortioribus foras educatur, quæcunque fuerit Morbi præcedentis indoles, ſive Maligna ſive Benigna. In Pharmacorum *Lenitivorum* cenſu habeo *Diaprun. Solutiv. Electuar. Lenitiv. Mann. Senn. Rhab. Pil. Stomach. cum Gum. è Succin. Tartar. Quercetan. Aloephangin. Aqu. Mineral. Purgant. Decoct. Sennæ Gereon. Syrup. Roſ. Solutiv. de Cichor. cum Rheo, è Flor. Perſic.* Fortiora Cathartica ſunt *Extract. Rud. Reſin. Jalap. Diagryd. Sulphurat. cum Calomel. Syrup.*

rup. de Spin. Cerv. Confect. Hamech, &c. Cap. 10.

Cum verò Fæces in Inteſtinis craſſioribus congeſtæ, alvo diu, ſcil. nonnunquam ad duas hebdomadas conſtipatâ adeò incraſſatæ & induratæ ſint, ut Inteſtina grandi mole diſtenta eas nequeant ampliùs egerere; Catharſin auſpicari par eſt * *Enematis Cathar-ticis Oleoſis* & Lubricantibus, quæ parvâ quantitate injecta & fæcibus commixta eas ſenſim emolliant, & fiſtulam inteſtinalem lubricando earum deſcenſum promoveant, uti & Prunis & Pomis coctis ſæpius miniſtratis, Juſculo Vitulino, & nutrimento quovis lubricante aliquandiu exhibito fæcum in Colo morâ induratarum emollitionem & deturbationem ſenſim moliri, ne † ex impetu Pharmaci Cathartici, temere dum Inteſtina ſordibus obturantur propinati, *Colica torminoſa* cum dolore quaſi parturientium, ac ærumnoſa egeſtio (ut ſæpius accidit) inducatur. *Enema* Mihi in hoc caſu familiare deſcribere non pigebit, ℞ *Decoct. Carminativ.* ℥iv, vj, viij. pro ratione ætatis, *Ol. Lini* ℥i, ij, iij. *Sacch. rub. Mell. Mercur.* ā ā ℥i, ℥ij. *Spec. Hier. Picr.* ʒß, ʒj, ʒiß. M. F. *Enema*. Ubi moles fæcum in Inteſtino recto congeſtarum & induratarum Enematis tranſitum præcludat, ſatius eſt ut *Glans* ex æqualibus partibus *Mellis* & *Aluminis* in debitam formam coctorum, & *Spec. Hier. picr.* ℈j, ʒß, vel ʒj. confectus intrudatur, quo colliquato fæces in Inteſtino recto emollitæ facilius

* Enemata.

† Vid. Hiſt. 14.

Cap. 10. lius educuntur. Ubi autem à prægrandi fæcum in Recto & Colo congestarum & induratarum mole Intestina ea adeo labefactantur & tono nativo privantur, ut nequeant ampliùs egerendi officio rite fungi; *Fotûs* sequentis parvâ quantitate indies injectâ eorum tonus restituatur, donec fæces, globulorum ad instar, compactæ sensim, licet non sine nisu quasi parturientium penitùs deturbatæ fuerint. ℞ *Abrotan. Centaur. min. Summit. Absinth. Flor. Chamæm.* āā *m j. Bacc. Laur.* ℥*ij. Coq. in Aq. F. q. s. ad* ℔*iss. Colaturæ add. Sp. Vin. Olei Lin.* āā ℔*ß. M.F. Enema* ex ℥*iij*. vel *iv. decoct. præsc.* Siphone injiciendum, & quotidie repetendum donec omnes globuli rejecti fuerint. Novi autem mulierem (cui alvus per octodecim dies constipata fuerat) quam, nisu egerendi pænè confectam, nec Clysteris, Glandis vel Fotûs ope à fæcibus induratis liberare potui, donec Sphincter ani speculo sensim dilataretur, & Stercora forcipibus confracta vi extracta fuerint.

Globulis Stercoraceis hoc pacto (ubi opus fuerit) ex Intestino Recto eductis, fæces in superiori Fistulæ intestinalis parte congestas etiamnùm Lenitivo aliquo pharmaco deturbare par est. Ex gr. Deglutiat Patiens horâ somni ℥*ß.* vel ʒ*vj. Electuar. Lenitiv. Diapr. Solutiv.* vel *Cassiæ Saccharo* aspersæ in formam Boli concinnat. vel *Pil. Stomach. cum Gum. Aloephangin. Tartar. Quercetan. è Succin.*

cin. Ruff. Maſtich. vel cujuſcunque alterius ejuſmodi ʒß. in *Pil. iv.* redact. repetatque, poſt unius vel alterius diei intervallum; Matutinis ſequentibus propinentur ℔*ij*, *iij*, vel *iv. Aq. Mineral. Purgant.* coct. & Lacte alterat. Dein bis vel ter poſt intervalla trium quatuórve dierum, ſordes Humorum in habitu corporis altiùs latitantes fortiori Cathartico educere par eſt, ex. gr. ℞ *Decoct. Sennæ Gereon.* ℥*iiiß. Syrup. de Spin. Cervin.* ʒ*x.* M. F. *Potio* alto mane propinanda cum Reg. vel ℞ *Extract. Rud.* ʒß. F. *Pil. iv.* deaurand. & manè exhibend. cum Reg. vel ℞ *Pil. Fœtid. Coch. min.* āā ℈*j. Reſin. Jalap.* gr. *viij. Elix. Propr.* q. ſ. M. F. *Pil. vj.* deaurand. eodem modo exhibend. vel ℞ *Confect. Hamech.* ʒ*iij. Jalap. Reſinoſ.* gr. *xij. Elater.* gr. *j.* vel *ij. Syrup. de Rhamn. Cathart.* q. ſ. M. F. *Bolus.* Infantum alvus ſubducatur primùm *Syrup. Cichor. cum Rheo.* ℥*iß.* vel è *Flor. Perſic.* ℥*i.* tantillo *Aq. Pæon. Comp.* dilut. vel *Mannæ* ℥ß. ʒ*vj.* vel ℥*i.* (pro ratione ætatis) Solut. in Hauſtul. Liquoris Poſſetic. atque demùm *Potione ſequenti*, ℞ *Aq. Cinnam. Hord.* ℥*i. Syrup. è Rhamn. Cathart.* ʒ*ij.* ʒ*iij.* vel ℥ß. pro ratione ætatis & purgationis εὐφορίᾳ. Vel ℞ *Calomel. Diagryd. Sulphurat.* āā *gr. iv, vj, viij.* M. & exhibe horis matutinis jejuno ſtomacho in Cochl. *Lact. frigid.* cum Reg. & repet. bis vel ter, poſt intervallum quinque vel ſex dierum. Cap. 10.

Cap. 10. In *Catharticis* autem exhibendis eandem ubique calcare viam haud æquum eſt, cùm pro ratione præcedentis Morbi plus minúſve deleterii, Symptomatum præſentium, & morboſorum Affectuum ſubortorum planè alia atque alia purgandi ratio indicetur. Eſt enim *, ubi Morbo ipſo finito, uſus *Catharticorum* prorsùs deleterius reperitur, & *Cariem oſſium, Fluxum alvi* pertinacem ſive grandem aliquem alterum Morboſum affectum inducit, nempe cùm adhibentur Cathartica, priuſquam deliteſcentis Veneni ſemina prorsùs aboleantur; eſt etiam ubi ob partem aliquam ex Accidenti inflammatam, vel diatheſin ſanguinis ex Veneno acri & irritante inflammatoriam Morboſi Affectus Catharticis valdè promoveantur, ſi exhibeantur antequam *Febrifugis* & *Alexipharmacis* id veneni quod ſupereſt penitùs tollatur, vel ſaltem *Inflammatio* venæſectione repetitâ extinguatur: Eſt denique ubi Morboſi affectus ex veneno imperfectè eliminato ſuborti *Hydragogorum* & fortiorum Catharticorum uſum ſæpiùs repetendum indicant. Poſt Variolas autem Benignas ubi Venenum perfectâ Criſi ſubactum fuerat, ſatis eſt Lenioribus, iiſque non adeò frequenter repetitis, alvum ſubducere: quo enim Variolæ præcedentes indolem magis pravam induerant, atque venenum febrile intenſius fuerat, atque maturatione minùs manſuefactum; eò, generaliter loquendo, Catharſin fortiorem & fre-

* *Vid. Hiſt.* 59, 60.

frequentiorem (modò non præproperè cele- Cap. 10.
bretur) instituere par est. *Canones*, potissimum quatuor, de usu Catharticorum hîc loci subjicere lubet. Primò, *Catharticum*, saltem violentius nullatenùs exhibendum est, priusquam *Appetitu* & *Temperie* integrè restitutis constet Venenum foràs penitùs expulsum esse, ne Spiritibus labefactatis Venenum intùs cohibitum Ossium Cariem, Hypercatharsin, sive grandem aliquem morbosum affectum inducat, quæ incommoda non rarò inde evenisse memini. Secundò, Ubi ex *Ophthalmiâ*, *Peripneumonico* vel quocunq; altero id genus affectu Phlogosis in sanguine & Spiritibus, exeunte Morbo, accensa deprehenditur, massam humorum Catharticis ampliùs conturbare & agitare haud æquum est, donec *Venæsectione* celebratâ, & si opus fuerit repetitâ, flamma ex parte saltem extincta fuerit. Quid? quod humores motu intestino agitati incalescunt & acescunt, atq; inde copiosiùs per glandulas secreti non possunt non in Ægrotantis damnum mirum in modum Inflammationem promovere & augere. Tertiò, Ubi ex appetitu diminuto calore Hectico nocturnis Sudoribus, Scabie saniosâ, Furunculis, Impetigine furfuraceâ in Cute adhærente & indies renascente, sive quocunque alio modo constat quidquam Veneni intus cohiberi, satius est ante quamcunque Catharsin *Alexipharmacis* & *Cortice Peruviano* virus penitùs amoliri. Denique,

Quar-

Cap. 10. Quartò, Quanquam ſordes humorum poſt Morbum benignum per alvum deturbare par ſit; magis autem neceſſaria eſt Purgatio poſt mali moris Variolas, quæ miaſmate ſuo humores inficientes grandi alicui Morboſo affectui ſuppullulaturo anſam præbere ſolent.

Cùm autem ad hoſce Morboſos affectus tanquam ad Cynoſuram in Catharſi inſtituendâ & reliquo regimine poſt morbum peractum ordinando potiſſimùm reſpicere oporteat, filo Sermonis eò jam ducti, obſervationes noſtras huc ſpectantes conſultò proferemus, quò ratio totius inſtituti omnibus innoteſcat, ac inde Æger minimas, ſi modò ullas inſcitiæ vel temeritatis Medici morboſis affectibus à Catharticis intempeſtivè adhibitis aliàs producendis pœnas luat.

Morboſi Affectus poſt Variolas ſuboriri ſoliti.

Appetitus proſtratus cum Calore hectico conjunctus.

In *Morboſorum horum affectuum* agmine jure merito *Inappetentia* primum locum vendicat, quam quidem cum Calore quaſi hectico continuato, vel periodicè recurrente conjunctam poſt Variolas mali moris adeò obſervabilem nonnunquam memini, ut Æger ad plurimos dies ab omni cibo, juſculis & potulentis ipſis planè abhorreret. Indicium ſane certiſſimum Veneni minus ſubacti atque adhuc intùs deliteſcentis, quod (modo *Alexipharmacis*, *Febrifugis* vel aliis Artis ſuppetiis non deleatur, aut viribus Spirituum expanſis per *Parotidas*, *Furunculos* vel aliam aliquam

quam viam demùm non propulſetur; multò magis ubi à Venæſectione, aut Catharticis præproperè & intempeſtivè adhibitis vires naturæ depreſſæ fuerint & Venenum exaltatum) Oſſium Sphacelo, Diarrhœa enormi vel alteri alicui diriſſimo morboſo affectui non poteſt non anſam præbere, atque hoc pacto funeſtum diem accelerare, ut in * Hiſtoriis mox recenſendis oſtendemus, quo nomine ἀνορεξίαν & Intemperiei calidæ leviſſimum gradum poſt Variolas permanentem ſemper ſuſpectum habeo: In Variolis enim Benignis, ubi primùm perfectâ Criſi Venenum eliminatum fuerit, Temperiem exactiſſimè mitem illico reſtitui, & Appetitum, ut in quibuſcunque aliis Morbis acutis fidè judicatis (pro tempore, & donec impenſæ Naturæ reſarcitæ fuerint) voracem vigere omnes in Medicinâ exercitati probè nôrunt. Quid? quod veneno penitùs ſubacto non eſt quo cum Natura ampliùs luctetur, maſſa etiam Humorum non laceſſita ſponte quieſcit, temperie priſtinâ potita; unde Ventriculus (fermento è ſanâ maſſâ ſuppeditato) officiis ſuis alimenti appetendi & macerandi non poteſt non ſtrenuè fungi. Intemperies autem calida & *Inappetentia* (utut Morbus, Exanthematis jam deſquamatis, finiri videatur) ſemina venenata poſt Criſin infidam aut ſaltem imperfectam intùs in Spirituum gremio deliteſcentia & maſſam Humorum inde contaminatam palàm

Cap. 10.

* *Vid. Hiſt.* 29, 28, 59, 60, 61, 63.

Cap.10. palàm produnt. Quâ de causâ purpureum liquorem perperam minuendo, vel Humorum ſordes per alvum deturbando, Spirituum jam nimis veneno depreſſorum vires frangere haud æquum eſt, priuſquam *Alexipharmacis* Spiritus erigantur & legitimam Criſin effecerint, vel ſaltem venenatum fermentum Antidotis *Febrifugis* deleatur. Ideóque quoties Appetitum poſt Variolas proſtratum, aut leviſſimum Hectici Caloris gradum animadverto, Ego multo uſu doctus *Alexipharmaca* (quod cæteros Profeſſores ſeriò moneo) ubi Calor fuerit continuus, jugiter miniſtranda duco; *Corticem* autem *Peruvianum* ubi calor ſtatis Periodis recurrit, cum fœlici ſucceſſu exhibendum impero, quouſque Appetitu & Temperie integrè reſtitutis (quod brevi fieri ſolet) ſemina Venenata prorsùs abolita vel ſubacta eſſe deprehenderim. Poſteà tutò in alvo ſubducendâ modo ante deſcripto progredior; intereà autem à quâcunque evacuatione, quæ ſpiritus peſſundare poſſit, abſtinere Mihi religio eſt: ſiquis ſecùs fecerit, illum fortè, ut me nonnunquam, Gangrænâ vel diro & funeſto aliquo alio affectu inde ſuborto, temeritatis ſuæ pœnitebit.

Parotides ſub finem Variolarum ſubortæ. Ubi Spiritus ob Criſin in præcedenti Morbo minùs fidam ac perfectam veneno adhuc implicati, maſſam Humorum agitando, & glandularum fermenta depravando, intemperiem calidam & Ἀνορεξίαν jam me-

memoratam induxerint, Natura ſæpe ſponte ſuâ ſarcinam deponit, atque integram ejus expulſionem qua porta datur pro virili ſatagit, nonnunquam (uti in *Febre Scarlatinâ*, *Morbillis* mali moris aliiſque peſtilentialibus Morbis fieri ſolet) in *Parotides*, quas inſercit, atque in molem immenſam auget; qui quidem Tumores jam tanquam *Strumæ* diu crudæ, ſine calore quocunque notabili vel dolore, jam verò pro ratione Veneni protruſi & fervidæ ſanguinis Diatheſeos ad inflammandum & exulcerandum admodùm aptæ deprehenduntur; utut verò hæc ſe habeant, nequaquam vel in his vel in illis priuſquam Appetitu & Temperie reſtitutis conſtet Venenum penitùs è Spirituum ſinu propulſatum eſſe, impunè licet * *Emplaſtris* vel *Linimentis* repercutientibus Naturæ conatui obviam ire, multò minùs Venæſectione vel Purgatione ejus vires obtundere, & operationem interturbare; verùm potiùs *Fotibus*, *Emplaſtris* & *Cataplaſmatis* maturantibus exteriùs applicatis, atque Vino generoſo & Remediis *Alexipharmacis* quotcunque Spirituum energiam erigere & refocillare par eſt. Illum qui ſecus fecerit, & venenum intus deliteſcens exaltando Patientem in † Deliquia, Fluxus alvi enormes & præſentiſſimum vitæ diſcrimen adegerit, conſilii fortè pœnitebit. Tumores autem iſti *Parotides* dicti, ubi primùm Temperies & Appetitus veneno eliminato reſtituti fuerint,

vel

Cap. 10.

Vid. Hiſt. 29.

* *Vid. Hiſt. jam memoratam.*

† *Vid. Hiſt. jam memoratam.*

Cap. 10. vel sensim sponte evanescunt, vel saltem *Catharticis* repetitis, *Milleped. Emplastr. Diachalcit.* frigid. *Diachyl. cum Gum.* &c. tutò admodùm tolluntur, ut in Historiâ mox recensendâ liquidò patebit.

Vid. Histor. jam memoratam.

Sudores Nocturni.

Est autem insuper, ubi Spiritus Veneno post *Variolas* adhuc obsessi, id quod superest per Glandulas cutaneas protrudere moliuntur, & *Sudores* * nocturnos profusos excitant; qui, modò res Ægrotantis non sint deploratæ, non possunt non singulis noctibus recurrere, donec delitescens Venenum viribus Naturæ subactum penitus eliminatum fuerit: Ægrotante intereà *Inappetentiâ* & Languore pænè confecto, non ob *Sudores*, quos lege Naturæ atque in ejus levamen destinatos Venæsectione & Purgatione perperam adhibitis, vel frigido quovis Regimine jam cohibere haud impunè licet; verùm ob Miasma venenatum Spiritus adhuc obsidens & labefactans, in quo amoliendo à partibus Naturæ stare, atque ejus conatum *Alexipharmacis* & *Febrifugis* promovere par est: nullatenùs autem quâvis aliâ evacuatione ejus vires frangere, vel nisum interturbare, donec Appetitu & Temperie integrè restitutis constet Spiritus seminio Morboso non ampliùs irretitos esse.

* *Vid. Hist. 21.*

Furunculi, Scabies saniosa, ulcera mali moris, Impetigo furfuracea.

Quod de *Parotidibus* & nocturnis *Sudoribus* jam dictum est, pari ratione accommodari potest ad *Furunculos* illos, qui post Variolas desquamatas in pedum & manuum

nuum digitis, atque ſæpenumerò hîc illic in totâ Cute diu recèns ſuccreſcunt; itidemq; ad *Scabiem ſanioſam* quam in Facie & cæteris partibus nonnunquam diu adhærentem & pure ſcatentem obſervare eſt; ad *Virulenta* & mali moris *Ulcera* ubique, potiſſimum in *Lumbis* ſuborta, & ad *Impetiginem furfuraceam* ſeu tenuem illam Scabiem in Facie cæteriſque partibus poſt Variolas indies renaſcentem; variis enim hiſce viis, nunc hâc nunc illâ, pro ratione vigoris Spirituum & diverſæ Veneni indolis Natura obſeſſa & irretita ſarcinam deponere & amandare molitur ſine luctâ notabili; unde Intemperies calida & ἀνορεξία, quouſque totum virus expulſum fuerit, perſtat, quibus ſymptomatis durantibus *Purgatione* & *Venæ-ſectione* perperam celebratis Naturam dum officio ſuo fungitur interturbare ejúſque vires frangere haud fas eſt; ſi verò Spiritus *Alexipharmacis* erigantur, vel Venenum *Antidotis Febrifugis* deleatur, expeditiùs quàm quovis alio modo Appetitus, & Temperies æquabilis reſtituitur; quo facto venam tundere, Alvum ſubducere, vel quamcunque aliam evacuationem indicatam tutò & cum fructu celebrare licet.

Cap. 10.

Vid. Hiſtor. 27, 28, 62, 63, 21, &c.

Ubi verò Natura poſt *Variolas* deſquamatas languida & congreſſui impar, aut evacuationibus intempeſtivis elumbis facta, hoſtem adhuc deliteſcentem adoriri, & propulſare nequeat; virus verò, Ægrotante interea

Caries Oſſium & Gangræna Carnis Muſculoſæ.

Cap. 10. tereà diu ἀνορεξίᾳ & Intemperie hecticâ confecto, eò exaltatum fuerit, ut demùm Offibus aut Carni mufculofæ in quâvis parte *Sphacelum* intentet, de vitâ Patientis planè conclamatum eft. Quid? quòd non ex quovis Accidente, verùm ex flammâ vitæ Veneno penè extinctâ, & mafsâ Humorum inde in ftatum gangrænofum redactâ ac fi à perenni fonte *Sphacelus* jam ortum fuum ducat, plures Artus vel Offa fimul derepente prehendens, aut faltem ab unâ parte in alteram fenfim ferpens, cui fiftendo nullus Remediorum apparatus par eft. Ægrotans autem vanis jam Artis fubfidiis, quippe jam ferò nimis, atque inde incafsùm allatis, inter frequentes & nigras *Exoftôfes*, & exedentes & fœtidas *Gangrænas* animam brevi efflat.

Vid. Hiftor. 59, 60, 61, 62.

Cicatrices & Foveæ.

Inter cætera infortunia quæ hunc Morbum à tergo infequuntur, haud flocci jure merito habentur, præfertim à fœminis quæ elegantem vultûs nitorem fermè vitæ ipfi anteponunt, *Cicatrices* & *Foveæ* illæ quibus fæpenumerò Facies quafi fulcatur, & turpiffimè deformatur, præfertim cùm iis medelam adhibere inter difficillima fit. Quo nomine Medici eft, ubi primùm vitæ Patientis fatis profpexerit, quantum poterit, turpis hujus & immedicabilis affectûs caufam, fubfidiis in methodo curationis opportunè adhibitis, tollere: caufa autem continens hujus affectûs proculdubio eft mora folitâ diuturnior acris & venenati puris inter cuticulam

lam Scabie incraſſatam & cutem veram Cap.10. ſubjectam cohibiti, unde cutem ipſam renaſci neſciam non poteſt non plus minùs atterere & corrodere. Scabies autem incruſtata inde pure ſanioſo tamdiu ſcatet, quia Cutis ſubjecta Lymphâ venenatâ indies protrusâ, quam calor partis non poteſt in puriformem ſubſtantiam itidem concoquere, quotidie attrita recèns inflammatur. Quid? quod Pus (modò non à novo materiæ appulſu fluidum ſervetur) quantocyùs in Variolis Benignis & Diſcretis à calore partis affectæ inſito ſponte concreſcere videmus. Inſuper hæc Inflammatio in Cute non poteſt non plus minùs vigere quamdiu quicquam Veneni intus deliteſcat, quod Natura ad haſce partes amandare & propellere contendit; unde fit quòd Scabies utut ſponte, vel vi *Linimentorum* illitorum coacta decidat, quotidie pro ratione Inflammationis perſtantis plus minùs vegetæ, vel craſſa, vel tenuis & furfuracea indies renaſcitur, donec tandem Cutis hoc pacto ubique fere corroſa, inflammatione ceſſante, Faciem foveis & cicatricibus fœdo ſanè ſpectaculo deformatam exhibet. Atque hâc de causâ poſt Variolas *Diſcretas & Benignas*, vel quidem *Medias* ad haſce prope accedentes, ubi Venenum Criſi fidâ & perfectâ uno impetu adeò protruſum erat, ut nullæ ejus reliquiæ ad Febrem recidivam ciendam deliteſcant, rarò aut nunquam turpis hic affectus animadver-

Cap. 10. ritur, Pus etiam in Exanthematis conclusum nullâ novâ venenatæ lymphæ scaturigine suppeditatâ sponte mitescit, & in tubercula arida citissimè concrescit. Cutis verò acribus & virulentis particulis non ampliùs lacessita atque inde inflammationis expers, nec scabie renascenti nec furfuraceâ Porrigine fœdatur.

Similiter in Variolis primario *Malignis* & *Confluentibus*, vel quidem in *Mediis* & *Cohærentibus* proximè ad malignas accedentibus, ubi Scabies à primo ortu sine quâcunque maturatione præcedenti exarescens decidit, quia natura juxta primam suam intentionem Venenum per poros Cutis eliminare nequit, Patiens, si modò ex vitæ discrimine evaserit, hunc turpem affectum subsecuturum minimè metuat oportet, aut Linimentis vel alio quovis apparatu præcavere studeat: Veneno enim intùs cohibito, Cutis nitorem suum illæsum servat, utut vita in discrimen adducatur. In Variolis verò istis *Mediis* & *Cohærentibus* quæ serò admodùm, nec sine Salivatione maturescunt, Facies nitore suo eleganti potissimùm spoliatur, nimirùm cùm Spiritus languore affecti Venenum uno impetu expellere nequeunt, sed juxta primam & secundam Naturæ intentionem simul, sed tardè, amoliri satagunt; unde Cutis acribus & virulentis particulis protrusis attrita & corrosa, atque inde diu inflammata, vel Scabie perpetuò purulentâ

&

& saniosâ tardè se exuit, vel Scabie renascenti, aut saltem pro ratione Inflammationis levioris Porrigine furfuraceâ recenti indies obducitur; Ægrotante intereà ob Veneni reliquias non penitùs eliminatas, & adhuc Spiritibus implicatas Appetitu prostrato, Intemperie hecticâ, Sudoribus nocturnis cæterisque id genus symptomatis post Variolarum discessum malè multato. Causâ turpis hujus affectûs investigatâ, veram ac certam ejus Prophylaxin instituere non difficile est. Indicatur enim tantùm Veneni superstitis quam citissima Abolitio; aboletur autem venenum vel diligenti & sæpè repetito *Alexipharmacorum* usu, quæ Spiritus erigendo Naturam in Crisi compendiosiùs absolvendâ adjuvant; vel *Cortice Peruviano* sine quâcunque alterâ Antidoto. Veneno enim penitùs subacto, certamen febrile sponte cessat, Appetitus & Temperies derepente in statum integrum restituuntur, Inflammatio in Cute non ampliùs viget, atque inde Scabies saniosa & purulenta, & Impetigo furfuracea quantocyùs exarescit & desquamatur, nullatenùs in posterum in formæ perniciem reditura. Quocirca Ego ratione & multo usu fretus, post Variolas hasce tardè maturatas ante Purgationem * *Corticem* Polychrestum, vel nonnunquam ipsa *Alexipharmaca* exhibere soleo, præsertim ubi ob Appetitum diminutum, Intemperiem vel leviusculè calidam, Sudores nocturnos Sca- Cap. 10.

* *Vide Histor.* 21, 63, &c.

Cap. 10. biem diu purulentam & renascentem, vel Porriginem adhærentem à particulis Veneni delitescentis sensim ad Cutim amandatis, deformitatem vultui intentatam deprehendam; quo pacto plus in nitore faciei conservando profeci, quàm *Linimentis* quibuscunque *Unguentis* vel *Tegumentis* impositis, vel quidem præmatura puris ex Exanthematis Aciculâ perforatis extractione. *Linimentum* fateor ex *Ol. Amyg. dulc.* ℥*i.* & *Sperm. Cet.* ʒ*j.* confect. atque alia ejusmodi illita utilia sunt ad scabiem emolliendam & detergendam: Quid autem inde lucri accedit dum Cutis particulis Veneni non subacti perpetuò protrusis attrita & corrosa indies recèns inflammetur, atque inde Scabie novâ vel saltem Porrigine quotidie deturpetur? *Tegumenta* faciei perperam imposita effluvia virulenta cohibendo, & Cutis inflammationem adaugendo, plurimùm officiunt; Exanthemata autem Acu perforata Lymphæ venenatæ jugi fluxioni non sine insigni faciei injuriâ ansam dant.

Ophthalmia Haud rarò insuper, præsertim in *Variolis Cohærentibus* ubi Natura tardè & imperfectè juxta primam intentionem Venenum per Exanthemata protrudit, Salivatione verò subortâ juxta secundam intentionem hostem expellere molitur, vicinæ *Oculorum* glandulæ (facie ubique mirum in modum intumescente) particulis virulentis lacessitæ, atque inde inflammatæ Ichorem purulentum copiosè

piosè effundant, unde tonus earum nonnunquam adeò labefactatur, ut vix aut ne vix in ſanum ſtatum poſteà reduci poſſint; atque *Tunicâ Adnatâ* & *Palpebris* perpetuâ lymphæ acris ſcaturigine irritatis, inflammatis & debilitatis, diu poſt Morbi finem Patiens ægrè lumen aſpicere potis ſit: fundamento hoc modo jacto, **Ophthalmiæ* contumaciſſimæ inſecuturæ. Potiſſimùm autem hoc fit ubi ob Lympham præter modum glutinoſam atque inde Glandulas facilè obſtruentum *Strumoſa* Diatheſis præceſſerat, vel Criſis Variolarum, particulis venenati fermenti non penitùs protruſis, tardior & imperfectior fuerat; vel denique ubi Tunica Adnata & Palpebræ Exanthematis obſeſſæ, inflammatæ & ultra tonum naturalem diſtentæ plurimùm intumuerant, atque Palpebræ adhuc Tumore & Inflammatione affectæ vi Externâ perperam diductæ fuerant: unde teneræ illæ partes lumine externo perpetuò irritatæ non poſſunt non laticis acris & ſeroſi copiam continuò excernere, & viam ad *Ophthalmiam* contumacem ſternere. Satius eſt igitur ut Oculi clauſi maneant donec, Exanthematis ubique exareſcentibus, Inflammatio & Tumor Palpebrarum ſenſim ſponte diſcedant, atque tunc quidem potiùs *Lacte tepefacto*, vel leni aliquo liquore Humor tenax quo agglutinantur abſtergeatur, ut ſponte ſeſe diducant, quam ut vi externâ aperiantur. Intereà tamen ad

Cap. 10.

* *Vid. Hiſt.* 32, 27, 63, &c.

Cap. 10. acrimoniam Puris demulcendam & Inflammationem minuendam, Palpebræ ſæpe quotidie *Collyrio* ſequenti leniente, vel quovis alio ejuſmodi, plumæ illito diu foveantur, ℞ *Aq. Plantag.* vel *Roſ. rub.* ℥i. *Troch. alb. Rhaſ. Sacchar. Cryſtal. alb. ſubtiliſſ. pulveriſat.* ā ā ℈ß. M. F. *Collyrium.* Sin his non obſtantibus Inflammatio in Palpebris & Tunicâ Adnatâ vigeat, apprimè par eſt ut ante Catharſin inſtitutam Veneni deliteſcentis reliquiæ (ſiquæ ſint quæ ſanguinem agitando huic affectui anſam præbent) *Cortice Peruviano* ſubigantur & deleantur, atq; deinde ſanguis præſertim è *Venâ Jugulari* copioſè detrahatur, atque demùm *Calomel. Agaric. Troch. Jalap.* ejuſque *Reſinâ*, *Aquis Mineral. Purgant.* cæteriſque id genus Catharticis pro more repetitis quæ glutinoſam Lympham abſtergendi, & glanduloſum genus repurgandi vi Specificâ pollent, Alvus copioſiùs ſubducatur; quorum Catharticorum Formulam unam vel alteram hîc loci ſubjicere lubet, ℞ *Calomel. Agar. Troch. Jalap. Reſinoſ.* ā ā ℈j. *Zinzib. Sem. Fœnic. dulc.* ā ā *gr. v. Syrup. de Spin. Cerv. q. ſ.* M. F. *Bolus* mollis, mane cum Reg. deglutiendus. Vel ℞ *Pil. Macr. Ruff.* ā ā *gr. xv.* M. F. Pil. *iv.* inaurand. quibus nocte præcedenti exhibitis, manè ſequent. propinentur ℔*iij, iv, v. Aq. Mineral. Purgant.* crud. vel coct. & *Lacte* alterat. Infantibus & Junioribus ſufficiunt *gr. iv, vj, viij, x.* pro ratione

ætatis,

ætatis, *Calomel.* & *Resin. Jalap.* vel *Scamm.* Cap. 10. *Sulphurat.* è Cochleari Lactis vel Liquor. Possetic. frigid. deglutit. Hisce autem adhibitis, si optatus effectus non subsequatur, proculdubiò Affectus *Ophthalm. Scrophulosæ* nomen meretur: quocirca ad copiosum usum *Millepedum, Decoct. Sarf. Aqu. Liberant. Scrophular. Filipendul.* cæterorúmque posthàc in *Cap. de Ophthalm.* & *Strumoso Affectu* recensendorum confugere, atque in eorum usu diligenter & diu perstare oportet; methodum autem eorum exhibendorum jam delineare haud vacat.

Tussis atrox & Peripneumonica viam ad Phthisin Pulmonarem sternens.

In Hyemalibus præsertim Variolis, ubi Morbus à frigore in poros invadente ansam primam arripuit, sæpissimè à Lymphâ sanguinis Venenato fermento colliquati, & in *Trachæam* ejusque ramulos copiosè depluentis, *Tussis* enormis & fere perpetua excitatur, qualem *Morbilli* habent conjunctam; quam sæpissimè diu à Morbo exacto perstare observamus, quamdiu scil. quidquam Veneni post Crisin imperfectam superstitis intùs delitescat, motui intestino in sanguine ciendo par: unde, Pulmonibus Levi *Peripneumoniâ* affectis, Æger Vigiliis, Intemperie hecticâ, & ἀνορεξίᾳ diu attritus, demùm (modo subsidiis artis non tempestivè prospiciatur) Phthisi Pulmonari peracutâ è vivis tollitur, quod in *Phthisiolog. nostr. Lib.* 3. *Cap.* 12. olim observavimus. Quo in casu Catharsis instituta, priusquam Ve-

Cap.10. nenum superstes quod Cruorem fundit & agitat, Antidoto aboleatur, atque Inflammatio in Pulmonibus Venæsectione cohibeatur, vires minuendo, venenum adaugendo, & sanguinem agitando, Curationi plurimùm officit, & Tussim, Anhelitum, Calorem febrilem & cætera Symptomata conjuncta promovet. Quocirca jam æquum est sanguinis missione, eâque si opus fuerit repetitâ, Spirituum orgasmum, & sanguinis effervescentiam cohibere, atque *Opiatis* & medicamentis *Pulmonaribus* sedulò ministratis Lymphæ in Pulmones influxum sistere, atque colluviem in iis congestam maturando Tussem effrænem moderari, atque causam ejus Procatarcticam Veneni nimirum superstitis vires *Cortice Peruviano* frangere & abolere, priusquam Catharticis cruorem exagitare aggrediamur; ne fortè temerariâ & intempestivâ purgatione, morbosum affectum, quem coercere in animo est, reverà evehere videamur. Ex. gr. Detrahatur sanguis è Venâ Cubiti ad ℥*iv*, *vj*, *viij*, *x*. pro ratione ætatis, & Venæsectio post justa intervalla bis vel ter (si opus fuerit) repetatur. ℞ *Cortic. Peruv. subtiliss. trit.* ℥*ß*, ℥*i*, ℥*iß*. pro ratione ætatis, *Ol. Amyg. d. recent. Syrup. Capil. Ven.* āā ℥*ij*, *iv*, *vj*. *Sacchar. Cant. alb.* tantillum. M. exactiss. F. *Linctus*, de quo sumat Æger Cochl. unum vel alterum quartâ vel sextâ quâque horâ, superbibendo Haustum Apozem. sequent. calid.

calid. ℞ *Decoct. Pectoral. Depurat.* ℔iß. *Tinctur. Croc. Syrup. Balsam. è Rub. Idæ.* āā ℥i. M. F. *Apozema.* Dosi autem Apozematis nocturnæ semper *gut. iv, viij, x, xij, xiv. Laudan. liquid.* addere oportet, ut Fluxio serosi laticis in Pulmones irruentis cohibeatur; & materia congesta in Tussis allevationem faciliùs concoquatur & egeratur. Quo facto Catharticorum usum auspicatò aggrediamur; incipiendum autem est à lenioribus & mitioribus: In hâc re verò consulat Lector *Phthisiolog.* nostr. præsertim Lib. 3. Cap. 12. Cap. 10.

Vigor autem Spirituum post imperfectam præcedentis Morbi Crisin, Veneno adhuc ex parte implicatorum diminutus, nullibi magis quàm in Glanduloso genere sese prodit; unde Lympha in Colatoriis hisce jam flaccidis & naturali robore orbatis secreta non, ut fieri debet & solet, expeditè excernitur, atque ex hâcce morâ acrimoniam & lentorem acquirens glandulas præter modum infercit, earúmque tonum pro ratione humoris congesti, cum vel sine Inflammatione evidenti distendens, *Strumosos* tumores hîc illic efficit, quos inde *Variolis Morbillis* & *Febri Scarlatinæ* Morbis congeneribus plùs quàm cæteris quibuscunque Morbis supervenire solere omnes in Medicinâ exercitati probè nôrunt. Quare incassùm jam Catharsis, vel methodus *Scrophulas* sanandi instituitur, priusquam Veneni reli- *Affectus Strumosus.*

quiæ

Cap. 10. quiæ quæ Colatoria debilitant *Cortice Peruv.* ſubigantur, & cauſa Affectûs Procatarctica tollatur, atq; Inflammatio Glandularum (modo ea conjuncta fuerit) venæſectione celebratâ extinguatur. Hiſce autem factis methodo Strumoſum affectum curandi ritè inſtitutâ (quam hìc loci deſcribere fortè nimium videretur) faciliùs ſcopum ſuum Medicus aſſequetur.

Delirium Melancholicum. *Vid. Hiſt. 58. Inſuper **Hebetudine* cum *Delirio Melancholico* conjunctâ nonnunquam Variolas exceptas memini; ſive id factum fuerit à reliquiis Veneni Spiritus deprimentis eóſque in motus inordinatos adigentis, ſive à multo *Opiatorum* uſu, quem efferatus Spirituum tumultus in præcedente Morbo ritè poſtulaverit, diu continuato, eos demum nimiùm figente. Quomodocunq; verò hæc ſe habeant, facilè admodum poſt *Cortic. Peruv.* ad reliquias Venenati fermenti delendas (ſi quid intus deliteſcat) exhibitum, morboſum hunc affectum ſublatum animadverti. *Sanguis autem torpidus deinde *Venæſectione* parcâ ventilandus eſt, Spiritus *Veſicatoriis* frequenter applicatis ſtimulandi; eorúmque vires depreſſæ Remediis *Chalybeatis* erigendæ ſunt, atque ſaburra Humorum effœtorum per alvum ſubducenda Pharmacis lenioribus poſt juſta intervalla repetitis, quæ per ἐπίκρασιν ſine tumultu vel virium jacturâ ſcopum aſſequi poſſunt.

*Vid. Hiſt. jam memoratam.

Denique

Denique ubi Natura venenatam Lympham Crisi quasi secundariâ in partes corporis extremas adeò copiosè amandaverit, ut eæ seroso latice inibi congesto infarctæ & in molem immensam auctæ supra modum intumescant, hæ partes, præsertim Manus & Pedes, diu post Morbum exactum à Lymphâ extravasatâ stagnante & concrescente œdematoso tumore Hydropicorum ad instar distentæ, frigidæ, nigricantes atque ad motum inhabiles animadvertuntur, verùm absque Siti vel Febre conjunctâ. Affectus sanè molestus, qui neque periculo vacat, utut enim ab Accidente præcedenti, non autem à perenni fonte intùs scaturiente oriatur, *Gangrænis* & *Ulceribus* mali moris diu scatentibus ansam dat. Quid? quòd Spirituum influxus à tono partium affectarum diu nimísque distento non possit non præpediri. Quare* *Frictionibus* validis & *Fotibus Lixivialibus* saltem bis in die adhibitis Lympham coagulatam attenuare, & tonum partium restituere, atque Pharmacis *Hydragogis* fortioribus (demum ad *Resinam Jalap.* vel *Elaterium* aut *Guttam Gamb.* ascendendo) serosum laticem copiosè & quam citissimè per alvum deturbare par est. In intervallis etiam (si opus fuerit) *Diureticis* efficacissimis Renum cataractas reserare, atq; *Chalybeatis* fibrarum tonum roborare, uti in Hydropis curatione. Atque hæc dicta sunto de ultimo hujus Morbi Proteiformis Stadio.

Cap. 10. *Tumor partium extremarum Oedematosus.*

* *Vid. Hist.* 56.

CAP.

CAP. XI.

In quo varia Exempla multiformis hujus Morbi ſincerè proferuntur, diverſa Variolarum indoles, Symptomata conjuncta & Morboſi Affectus ſubſequentes illuſtrantur, atque Methodus Medendi ſuperiùs tradita confirmatur.

Cap. 11. UT conſtet Ideam Variolarum à nobis traditam non eſſe fictam & commentitiam, ſed ex rei naturâ petitam, utque noſtra Medendi Methodus ad Accidentium varietatem in hoc Morbo accommodata clariùs intelligatur, lubet jam Hiſtorias hujus Morbi aliquot è plurimis ſelectas Coronidis loco ſubnectere. Non tamen illorum ſolummodò Ægrotantium hiſtorias proferam qui ex Morbo feliciter evaſêrunt, verùm illas potiſſimùm quæ Indolem Morbi variam, vehementiora ejus Spmptomata, atque effectus diros ab eo productos maximè illuſtrant, ut penes Medicum ſit in Diagnoſi formandâ, Prognoſi proferendâ, Indicationibus curativis eliciendis, & Methodo Medendi adhibendâ, ad Artis normam ſeſe dirigere;

gere;

gere; atque Eas Historias quæ Methodum Medendi variam complectuntur fusiori calamo more plenioris Commentarii describere visum est; Illas verò quæ singulare aliquod Symptoma vel Morbosum affectum à Variolis productum explicant, compendiosiùs recensere. Cap. 11.

Historia 1ma.

Variolæ Benignæ statim ab Eruptione sine præcedenti maturatione exarescentes, atq; demum post annum integrum elapsum repullulantes.

Filius Domini *Hunt* habitantis in vico dicto *Snore-hill*, 11. annos natus, tempore hyemali Anno 1686. Lassitudine, Nauseâ, Vomitione, Cephalalgiâ ingenti, &c. correptus per biduum intensè febricitabat, tertio autem die Exanthemata Specie tenus Variolosa in Facie, & ubique in universâ Cute dispersa hîc illic erumpebant, quæ nescio quâ de causâ (namque Puer tunc temporis ab Avunculo suo Pharmacopolâ tractabatur) paulatim post unum vel alterum diem nullam maturationem assecuta planè evanuêre; A quo tempore, Veneno intus cohibito, infirmâ semper & ægrâ valetudine tentabatur, pallore, ἀνορεξίᾳ, Capitis dolore & diris Symptomatis in genere nervoso malè perpetuò multatus, & præterea mensibus Februario & Maio sequentibus *Insultus Epilepticos* horrendos passus est, qualibus nunquam antea conflictabatur; à repetitis Spasmis ad unum latus diu incurvatus,

Cap. 11. vatus, donec demùm Venenum ſub finem Anni, certamine recèns à Naturâ inſtaurato, propulſatum penitùs fuiſſet, *Variolis Cohærentibus* de novo ſuccreſcentibus, quibus tandem, licet tardè, admodùm ad maturitatem noſtrâ methodo perductis, integrè iterum valebat, & adhuc in vivis eſt robuſtus & athleticus.

Hiſtoria 2$^{da.}$

Variolæ maximè Benignæ dictæ Chicken-Pox.

FIliola Domini *Warren* habitantis in vico dicto *Ludgate-Hill*, annos circiter quinque nata, nuper levi Horrore & Rigore correpta, deinde per unum vel alterum diem, durante nimirùm conflictione Spirituum cum Veneno ſupra modum incaleſcebat, ægrotabat, ingeſta vomitione rejiciebat, Cerebri oppreſſione gravata, & jactatione frequenti laceſſita decumbebat; donec tandem tertio die in quo Ego eam primùm inviſi, Venenum per Exanthemata ſolito majora hìc illic, uno impetu erumpentia, perfectâ Criſi ſtrenuè propulſatum eſſet, quo tempore Puellam inveni planè ἀπυρεῖον, cibi appetentem, more ſolito veſtitam, atque in areâ domûs curſitantem & ludentem. Ideóque Naturam, quæ propriis viribus victoriam jam integram reportârat, Remediis neſcio quibus præter æquum & bonum laceſſere nolui: Imperavi tantùm ut ingluviei

mi-

minimè indulgeret Puella, atque ab externis aëris injuriis sarta tecta in cubiculo muniretur. Quid fit? nullum omnino symptoma Patienti molestias creat, Variolæ die proximo pure laudabili turgent, tertio Scabie obductæ exarescunt, nullo omnino remedio adhibito: Quid? quod Variolæ istæ (quod primò monui) erant maximè Benignæ, eæ scil. quæ vulgò dicuntur *Chicken-Pox*. Nihilominus alvum post hebdomadam elapsam iterum iterúmque unciâ *Mannæ* unâ in Haustulo liquoris Possetici calidi solutæ & manè exhibitæ cum Regimine, sedulò evacuandam jussi. Hujus autem nostri mandati posthabiti post tres menses elapsos seras puella luebat pœnas, Scabie erysipelatosâ universam faciem diu occupante & conspurcante, à quâ illam non nisi repetitâ Venæsectione frequenti calomelan. & Diagridii atque multo Cortic. Peruv. usu ægrè liberavi. Cap. 11.

Historia 3ia.

Filius meus unicus, nunc Medicinæ studiosus, ineunte Anno ætatis suæ quarto, tempore hyemali, Nauseâ, Vomitione, Jactatione inquietâ, Stupore comatoso, Delirio, cæterísque id genus Symptomatis vehementioribus quæ Variolarum apparatum comitari solent, correptus, per triduum intensè *Variolæ Regulares, Discretæ & Benignæ.*

Cap.11. tensè febricitans decumbebat. Ego intereà præscripsi *Pulv. è chel. cancr. comp. Lap. Contrayerv.* $\overline{aa}$ *gr. vj.* cum Cochl. Julap. Cordialis temperat. capienda, repetendáque bis vel ter post intervalla sex horarum. Cùm autem sub finem tertii diei Febrem unà cum Symptomatis conjunctis declinâsse animadverterem, Veneno nimirum quod luctationi causam dedit per Exanthemata Discreta hîc illic ubique erumpentia criticè propulsato, nullum ampliùs medicamentum adhibui; Ægrotantem solummodò in lecto (foco in Cubiculo accenso) à frigore muniendum, atque victu tenui alendum *jussi*. Quid fit? Variolæ perfectè rotundæ secundo eruptionis die margines suos ampliant, & vegetè rubent, tertio autem acuminantur, quarto in apicibus albescunt, quinto flavescere incipiunt, sexto pure concocto turgent, septimo flavescentes incrustari incipiunt, nono autem exarescentes ubique in tubercula mutantur, sine Febre vel molesto quovis Symptomate recidivo, vel Morboso quovis affectu posteà suborto. Temperie verò & Appetitu integrè restitutis, leni Pharmaco semel vel bis exhibito, Curatio feliciter absoluta est.

Eadem planè erat, Benigna nimirum indoles Variolarum, quibus tres meæ Filiæ annis licet longè distantibus tentabantur; quas iisde eodem fermè modo tractavi, nisi quod illarum natu maxima paulò ante criti-

cam

cam Exanthematum eruptionem Spasmis Epilepticis diu excruciaretur, Spiritibus nimirum in explosionem actis, & non sine strenuo nisu victoriâ potitis; quam ob causam *Epispastica* ad Nucham & Carpos applicanda, atque Cochl. *iij. Julap.* sequent. durante hâc conflictione ad vires Spirituum erigendas, & motus eorum inordinatos compescendos quartâ quâque horâ propinanda jussi, ℞ *Aqu. Flor. Tiliæ, Ceras. nigr.* āā ℥*iij. Pæon. comp.* ℥*i. Epidem.* ℥*ß. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā ℈*ij. Pulv. de Guttet.* ʒ*ß. Syrup. de Mecon.* ℥*i.* M. F. *Julap.* Cum primùm autem, Febre & Symptomatis sublatis, atque Exanthematis regularibus & discretis statim apparentibus, certum habui Naturam victoriâ integrâ potitam fuisse, & venenum penitus protrusisse, regimine debito ordinato naturæ, cujus provincia erat, rem reliqui; Exanthemata autem indies legitimè progrediebantur atque demum maturescebant, atque in tubercula arida intra spatium à Naturâ præstitutum sine ærumnoso quovis symptomate vel morboso affectu consequenti, vel ope Artis astipulante mutabantur. Natu secundæ, quia jam, ut ab ipsis vitæ primordiis, alvus nimis flueret, *gut. iv, v, vj. Laudan. liquid.* unaquâque nocte durante toto Morbi cursu in haustulo *Julap. Cordialis* temperati propinavi, atque *Decoctum album* in locum potûs ordinarii suffeci, quo pacto alvo ritè Cap. 11.

Cap.10. cohibitâ, quieta & planè ἀπυρετὸς post eruptionem Variolarum incœptam reliqua Morbi stadia intra spatium à Naturâ præstitutum securè & tranquillè decurrebat, & quidem omnes hæreditario quasi jure Benignis istis Variolis tentabantur, quæ (Deo favente) eventum secundum habuerunt; nunquam enim quenquam meâ vel Conjugis meæ stirpe ortum hoc Morbo periisse memini.

Historia 4ta.

Variolæ Benignæ ob malum Regimen funesto exitu terminatæ.

FIlius unicus *Causidici* habitantis in vico dicto *Salisbury Court*, sex annos natus, quem non ita pridem altero Morbo pænè confectum præter spem adstantium suppetiis Artis ab Orci faucibus planè liberaveram, febre Variolosâ correptus, à Nutrice solummodò & mulierculis nullo omnino Medico consulto tractabatur; Parentes enim ex communi quâdam vulgi opinione Artem medicinalem ad hunc Morbum prorsus inutilem esse perperam existimabant. Fuit sane morbus primariò admodùm Benignus & Naturæ viribus facilè superabilis, modo Regimen legitimè ordinatum fuisset: Venenum enim tertio die Criticâ Exanthematum discretorum eruptione uno impetu penitus eliminabatur; unde Puer ab omni molesto symptomate liberatus, quarto die prorsus re-

revalescebat, atque cibum appetebat, Exanthematum bases sensim ampliabantur, quinto die acuminabantur, sexto albescebant, septimo pure concocto ubique fere turgebant perfectè rotunda, & margine vividè rubenti circumcincta, adeò ut pharmaco cuicunque exhibendo non esset locus, neque puer in lubrico versaretur. Nutrix autem officiosa hoc ipso die (Variolis adhuc ubique eleganter turgentibus & maturescentibus) Pullum gallinaceum assum Puero comedendum affert. Quid fit? Ventriculo hoc pacto saginato & oppresso, & Cerebro inde nutrimento hoc incongruo gravato, Puer derepente sopore affectus profundè dormit per totam noctem: die autem proximo, cùm Puerum clamore expergefacere nequirent, Parentes perterriti, Me incunctanter sed nimis serò accersebant. Variolas animadverti Discretas atque ubique pure adhuc repletas, & margine vegeto cinctas; Puerum autem more Apoplecticorum stertentem. Incassum ventriculum Emeticis, atque Alvum Enematis solicitavi, Cucurbitulis etiam cum scarificatione & Vesicatoriis frequentibus applicatis, atque Sternutatoriis Spiritus in Cerebro torpentes excitare tentavi; die enim proximo Puer admodùm formosus, Convulsus satis cessit, non Veneno Varioloso interemptus, verùm Regimine perverso trucidatus, atque in Apoplexiam fortem temerè adactus. Tantum momenti Cap. 11.

Cap. 11. habet in ipsis Benignis Variolis Medici consilium, in Regimine ordinando, ubi Pharmaca forsan haud desiderantur.

Historia 5ta.

Variolæ Discretæ & Benignæ ob malum Regimen cum symptomatis pæne exitialibus conjunctæ.

Filia Domini *Mitchell* 12. annos nata, habitans tunc temporis ad insigne *Coronæ* in vico dicto *Fleetstreet*, Anno 1692. mediâ æstate febricitabat & in Lecto decumbebat, Dolore Capitis, Nauseâ & reliquis Symptomatis Variolarum Benignarum Apparatum comitari solitis affecta. Tertio autem Morbi die Exanthemata hîc illic Discreta viribus Naturæ, sine pharmaco quovis adhibito protrusa sponte erumpunt; Vetula autem cui Virgo elocabatur haud contenta naturalem Variolarum eruptionem & maturationem expectare, stragulis multis perperam & officiosè impositis, Naturæ opus accelerare moliendo Ægram per triduum in profusos & planè colliquativos Sudores adegit; unde vires evidenter prosternebantur, Ægrâ vero perpetuò inter sudandum languente, delirante & vigilante, Exanthemata utut Discreta & suâ naturâ Benigna nequaquam progrediebantur, sed cruda & depressa manebant. Cùm jam ob symptomatum vehementiam res plane deplorata videretur, Ego septimo Morbi die accersitus, illico tegumenta insolita amovenda jussi,

jussi, Ægrámque in alteram lecti partem moderatè calefactam removendam, atque ibi non quasi in carcere brachiis in lecto detentis continendam, verùm ut ad libitum ab uno latere in alterum sese verteret, veniam dedi. Intereà ad Spiritus debiles erigendos, & tumultum eorum compescendum *Vesicatoria* tria ad Nucham & Carpos internos applicanda imperavi, & Julapii sequentis Paregorici & Cordialis Cochl. *iv*, vel *v*, quartâ quâque horâ propinanda, atque si non indè placidè dormiret *gut. x. Laudani liq.* Haustulis Julapii alternis instillanda, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥iij. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥i. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā ʒj. *Syrup. de Mecon.* ℥iß. M. F. *Julap.* Quid fit? à sudoribus immensis liberata post secundam Laudani dosin placidè dormit, viribus instauratis integram mentem, temperiem moderatam & Pulsum regularem & fortem recuperat, Variolæ ubique quam citissimè turgent & maturescunt, atque virgo iisdem remediis deinde usa, Stadia Morbi reliqua tempore à Naturâ præstituto feliciter decurrit.

Cap. 11.

Cap. 11.

Historia 6ta.

Altera ejusmodi.

Filiolus Domini *Fowler* habitantis in vico dicto *Sise-Lane* 15. menses natus, Variolis laborans Discretis & Benignis, in Cubiculo ambientis Aeris inclementiæ, sæviente jam gelu (Pharmacopolâ, qui Puerum tunc temporis tractabat, haud renuente) indesinenter objectus, ob Venenum à frigore externo intùs cohibitum diris Spasmis, Insultibus Epilepticis & Comate profundo, Apparatu peracto, quinto morbi die & Eruptionis secundo præter solitum corripiebatur; unde Infans per octo horas, Spiritibus Veneno repercusso recèns implicatis & irritatis, pallescebat, & languebat ac si illicò moriturus; Ego autem die Octob. 27. 1692. sub noctem accersitus deprehendi Exanthemata hic illic pauca & distincta, ob defectum autem Regiminis debiti intùs quasi cohibita & depressa. Ideóque ad Spiritus stimulandos, eorúmque expansionem promovendam *Vesicatoria* tria ad Nucham scil. & Carpos internos illicò applicanda jussi, atque Cochl. *ij*, vel *iij*. Julapii sequent. tertiâ quâque horâ propinanda (agitatâ Phialâ) ℞ *Aqu. Flor. Tiliæ, Cerasſ. nigr.* āā ℥*iij*. *Epidem.* ℥ß. *Pæon. comp.* ℥*i*. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. de Guttet. Lap. Contrayerv. Serpentar. Virgin.* āā ℈*ij*. *Syrup. Caryop.* ℥*ix* M. F.

M. F. *Julap.* Post secundam dosin liberabatur à Spasmis & Sopore, pervigil autem mansit & præ dolore à Vesicatoriis excitato perpetuò fere vagiebat. Die autem sequenti animadverti Temperiem mitem, Pulsum fortem & æqualem, atque Exanthemata discreta utut paulò frequentiora. Ob Vigilias autem & perpetuum ejulatum *gut. iij. Laudani liquid.* semel vel bis in die in Haustulo Julapii exhibenda jussi, inde bene dormiebat, & cùm res hoc pacto in vado erat memet subduxi, tantùm Julapium ad suffulciendas vires regimine prius adhibito labefactatas quartâ vel sextâ quâque horâ repetendum præscripsi, atque dosin *Laudani* saltem semel in die ministrandam ad dolorem Exanthematum maturantium & Ulcusculorum à Vesicatoriis inductorum fallendum, atque ut Infans ab aeris injuriis muniretur imperavi. Reversus autem primo die Novembris, inveni Puellum ἀπύρετον atque ab omni symptomate ærumnoso liberum, atque Exanthemata utut in trunco corporis parva, frequentia & fere cohærentia, pure tamen maturo turgentia & flavescentia, atq; Morbo jam ultimum Stadium ingresso hîc illic incrustata, atque in tubercula arida cineritio colore concrescentia. Ideoque postquam Parentes admonueram de tempore & modo purgationis, Patienti valedixi.

Cap. 11.

Cap. 11.

Historia 7ma.

Altera ejusmodi.

DOmina *Pettifer* habitans in vico dicto *Old Change* menſe Decembri 1692. ægrotans abortiit, poſtridie Abortionis Variolæ erumpebant Diſcretæ & Regulares, Febris etiam Veneno eliminato ſponte ceſſavit. Perterrita autem Fœmina ab Obſtetrice & Mulierculis adſtantibus, vitam ſuam penitus deſperabat, inſomnis planè permanſit & delirabat per triduum, ſcil. uſque ad primum maturationis diem, quo die ſub veſperam ego accerſebar; Ægrotantem autem inveni ἀπυρετὸν, Exanthemata ubique Diſcreta, depreſſa verò & figurâ Morbillorum ad inſtar variegatâ, ſiquidem Spiritus terrore perculſi & in motus effrænatos adacti nec humores moderari, neque Venenum, licet ſuâ naturâ mite, fortiter expellere valebant, unde prima Naturæ intentio ſcil. Veneni eliminatio per Cutim irrita fuit, & Venenum tonſillas & glandulas Salivales (incaſsùm licet) laceſſere cœpit, atque inibi tumorem atque dolorem adeò atrocem excitavit, ut miſera Mulier ærumnoſo hoc Symptomate preſſa & fere præfocata vix quicquam deglutire poſſet. Ubi autem nullam ex Pulſu vel Temperie Febrem adeſſe deprehenderim, cauſam dirorum ſymptomatum, & peſſimæ Exanthematum φάσεως vacillationi Spirituum ter-

terrore perculſorum, potiùs quam exitiali Veneni gradui acceptam referendam duxi; ideoque poſtquam Spes Mihi eſſet meliùs fore, & promiſſis deſpondentis Mulieris animum confirmaveram, & metum depellere ſategeram, ad Spiritus erigendos, eorumque tumultus compeſcendos *Veſicatoria* ad Nucham & Carpos illicò applicanda juſſi, atq; Cochl. *v*, vel *vj*. *Julap*. ſequent. tertiâ vel quartâ quâque horâ (agitatâ phialâ) propinanda, & primo Hauſtulo *Laudan. liquid. gut. xv.* inſtillandas, ℞ *Aqu. Flor. Tiliæ, Ceraſor. nigr.* āā ℥iv. *Epidem. Pæon. Comp. Syrup. de Mecon.* āā ℥iß. *Pulv. è Chel. Cancr. Comp. Lapid. Contrayerv.* āā ʒj. M.F. *Julap.* Inde benè dormivit per totam noctem, & Delirium ceſſavit; mane ſequenti ego reverſus deprehendi Exanthemata intra cancellos juſtos coacta, acuminata & inflammata, figuram fere ubique rotundam induiſſe, quæ dein, Dolore, Gutturis ſponte evaneſcente, brevi maturabantur. Repetito enim hujus Julapii uſu, reliqua Morbi Stadia (ut in Variolis Benignis & Regularibus fieri ſolet) ſine febre recidivâ vel ærumnoſo quovis ſymptomate poſtea ſuborto, tempore legitimo ſenſim ſalubriter Patiens decurrebat.

Hiſto-

Cap. 11.

Historia 8va.

Variolæ Benignæ post Abortionem & usum Corticis Peruviani.

DOmina *Baxter*, quæ jam post viduitatem Collegæ nostri eximii D. Doctoris *Goodall* thalamum cohonestat, circa Annum 1680. abortionem passa est, & Febre correpta illicò me accersivit, Bolum Theriacalem statim exhibui, & Julapium Cordiale ad libitum pitissandum; mane sequente reversus cùm animadverterem manifestam Febris & symptomatum omnium Remissionem, *Corticis Peruv.* ʒj. tertiâ vel quartâ quâque horâ exhibendam jussi: Paroxysmo autem post sextam dosin die proximo recrudescente, Variolæ inexpectatò erupêrunt, bene figuratæ & coloratæ, & prorsus Discretæ; Febris verò post hanc Criticam Veneni per Cutim expulsionem derepente adeò evanuit, ut Patienti non amplius molestias crearet. Exanthemata sine Febre recidivâ vel ærumnoso quovis symptomate suborto, tempore legitimo sine ope cujuscunque Pharmaci sponte maturata demùm die Morbi nono in tubercula arida concrevêrunt. Nusquam vidi Variolas magis vegetas, regulares & benignas, non obstante Lochiorum fluxu; sive autem hoc indoli Veneni morbifici minùs exitiali (quod ex typo Febris Morbi apparatum comitantis conjicere fas est) sive usui Corticis Peruviani ante Crisin mi-

miniſtrati acceptum referendum ſit, ſub judice relinquo. Cap. 11.

Hiſtoria 9na.

Variolæ Diſcretæ cum menſtruâ purgatione conjunctæ.

VIrgo elegans & formoſa annos nata 21. habitans in ædibus Domini *Bright* in vico dicto *Little Britain* Anno 1680. ægrotabat. Die morbi tertio Ego acceſſor, quo die Variolæ Diſcretæ erumpere cœpêrunt ſine quovis ſymptomate vehementiori conjuncto, ſed menſes alieno tempore unà fluere incœpêrunt; unde viribus plurimùm exhauſtis Exanthemata diſcreta licet diutius depreſſa tardè admodùm & ægrè maturabantur. Quâ de causâ Julapium Perlatum ſæpiùs in die exhibendum juſſi, atque Bolum ſequentem bis térve in die deglutiendum, ℞ *Theriac. Androm. Confect. Alcherm.* āā ℈j. *Spec. Confect. de Hyacinth. Lap. Contrayerv.* āā *gr. xv.* M. F. *Bolus.* Quorum uſu diligenti ſuſtentata, reliqua Morbi ſtadia ſecurè, utut quadantenus tardiùs decurrebat, & demum reconvaluit.

Hiſto-

Cap.11.

Historia 10ma.

Variolæ admodum Benignæ post symptomata vehementiora durante Apparatu.

SErvus Domini *Bradford* Vestiarii habitantis in vico dicto *Black-Friers*, circa Annum 1670. nauseâ, ægritudine ingenti, & tantùm non deliquio oppressus, primo Morbi die Me incunctanter accersendum curavit. Ubi autem à celeri Arteriarum vibratione Febrem adesse manifestò deprehenderem, eam propter symptomatum vehementiam & cæteras circumstantias Variolosam fore ritè arbitratus sum. Ne autem Spiritus Nauseâ adeo intolerabili diutiùs labefactati ad Venenum exterminandum prorsus deficerent, æquum duxi *Vini Emetic.* ℥*vj.* illicò propinatis (Tempore Morbi huic consilio favente) eam allevare. Vomitionem Æger bene toleravit, & à nauseâ inde plurimùm liberatus est, Spiritibus vero stimulatis & supra modum expansis non minùs de Cephalalgiâ Spasmodicâ questus est quam anteà de Nauseâ & Ægritudine. Et quidem dolor Capitis adeò sæviebat, & Arteriæ adeò validè vibrabantur, ut Hæmorrhagiam immanem (modò phlebotomiâ opportunâ haud præcaveretur) instare suspicarer. Ideóque ℥*x.* sanguinis è Cubito illicò detrahendas jussi, & Bolum cardiacum & paregoricum horâ somni ministrandum cum haustu Julapii Cordialis temperati ad libitum

libitum pitissandi, unde Æger bene dormivit; Cap. 11.
mane sequenti reversus eum inveni planè ἀπυρετὸν, à dolore capitis, nauseâ & omni altero symptomate ærumnoso liberum: nullum autem Exanthema, vel quidem prænuncium explorando deprehendere potui; nihilominùs ut se in Cubiculo regimini justo obsequens per unum vel alterum diem contineret, in mandatis dedi. Juvenis autem nullo symptomate affectus, & quia tempestas erat præfervida, monitis nostris minùs auscultans, è lecto surgit, ad negotia ordinaria se accingit, edit, bibit, somnum capit ut anteà, donec uno vel altero die elapso, conservis perterritis, exanthemata hîc illic in facie & manibus sese palam prodere incipiunt. Ego iterum jam statim accersor, cùm autem eruptionem admodùm regularem animadverterem, sine Febre recidivâ, ægritudine, vel quovis altero molesto symptomate conjuncto, cùm diætam tenuem & regimen quoad cætera moderatum imperaveram, discessi. Juvenis verò reliqua Morbi stadia intra spatium octo dierum tranquillè decurrens, absque omni omnino pharmaco perfectè convaluit.

Histo-

Cap. 11.

Historia 11ma.

Variolæ Discretæ ob Hæmoptoen tempore Eruptionis contingentem Confluentes factæ.

NEpos Domini *Major* habitantis in vico dicto *Pater-noster-row*, annos 17 natus circa annum 1674. ad quatuor dies intensè febricitans decubuit, quarto autem die cùm jam prænunciæ Variolæ per unum vel alterum diem sese hìc illic in facie & manibus palam prodidissent, Hæmoptoe insigni tentabatur, eò quod natura Plethorâ oppressa, Crisin ægrè admodùm perficere valeret. Ego isto die accersitus, cùm à forti & constanti arteriarum vibratione hanc Hæmorrhagiam ex orgasmo enormi, non à Spirituum vacillatione & languore ortam deprehenderem, sanguinis ℥*vij*, vel *viij*. è brachio detrahendas jussi. Hæmoptoe inde derepente subsistit, atque Bolo cardiaco & paregorico exhibito Arteriæ justè & legitimè vibrantur, Exanthemata intra sex horas ubique Crisi perfectâ protrusa admodùm frequentia erumpunt, quæ demum in progressu morbi cohærebant & plurimùm confluebant, quia Spiritus instante Crisi sanguinis profluvio labefactati, munus quod legitimè susceperant explere non potuerunt: unde Variolæ quæ primò Discretæ apparebant, demum cohærebant ac tandem confluebant. Nihilominus Æger continuato usu Julapii nostri Paregorici cum Speciebus som-

ſomnum ſufficientem quotidie capiens, ſingula Morbi ſtadia reliqua ſine Febre recidivâ vel ſymptomate quovis vehementiori ſecurè ſed tardius decurrebat, atque tandem poſt Salivationem tempore maturationis ſatis diu protractam convaleſcebat. Cap. 11.

Hiſtoria 12na.

Variolæ Diſcretæ ſed admodum exiguæ poſt inſultus Epilepticos erumpentes.

FIlius Domini *Wheeler* habitantis in vico dicto *Prince's Street*, (cujus Hiſtoriam olim conſcripſi in Cap. 8. Lib. 1. *Phthiſiologiæ* noſtræ) qui poſt Phthiſin Diabeticam arte ſuperatam ſemel ſaltem in Anno Inſultibus Epilepticis corripi ſolebat, die Menſis Julii 23. 1692. cùm jam ſeptimum ætatis annum ageret, Febre correptus ad triduum planè hebes & comatoſus jacebat; tertio autem Morbi die ego accerſitus, cùm deprehenderem ſpiritus veneno diu preſſos, maximo niſu colluctâſſe, atque inde in exploſionem adactos inſultus Epilepticos viſu horrendos excitâſſe, ita ut Apoplexiam, non autem Variolas inſtare conjicerem, ſanguinis ℥vj. derepente ad motus Spirituum inordinatos compeſcendos è venâ jugulari detrahendas jubeo, atq; *Veſicatoria* ad eorundem vires excitandas ad Nucham & Carpos internos, & *Emplaſtr. Cephalic.* cum *Euphorb.* ad plantas pedum applicandum, atque Cochl *iij*, vel *iiij*. Julap. ſequent. quartâ

quâ-

Cap. 11. quâque horâ vel sæpius propinanda, ℞ *Aqu. Meliss. Rut. Ceras. nigr.* ā ℥ij. *Pæon. comp. Epidem.* ā ʒvj. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Pulv. de Guttet.* ā ʒß. *Syrup. Caryoph.* ʒx. M. F. *Julap.* Die autem proximo, scil. Julii 26. reversus cùm animadverterem Puerum, veneno per exanthemata Variolosa propulsato, à Comate & Febre liberatum, atque Variolas utut admodùm exiguas punctorum acicularum ad instar, verùm distinctas, usum *Julapii cum Speciebus* repetendum præscripsi, in locum *Syrup. Caryoph.* substituendo *Syrupum de Mecon.* atque Cochl. *ij*, vel *iij*. Julapii sequentis ad libitum in languoribus exhibenda, ℞ *Aqu. Meliss. Rut. Ceras. nigr.* ā ℥ij. *Pæon. comp.* ℥iß. *Tinctur. Castor.* ʒj. *Spirit. Sal. Armon.* ℈j. *Syrup. Pæon. comp.* ʒx. M. F. *Julap.* Die autem Julii 27. cùm spiritus quadantenùs languidos ob præcedentem Venæsectionem, & Exanthemata flaccida deprehendissem, Bolum sequentem in Cochl. Julap. solut. illicò deglutiendum jussi: ℞ *Theriac. Androm. gr. v. Pulv. de Goâ, de Guttet.* ā *gr. vij. Syrup. Pæon. comp. q. s.* M. F. *Bolus.* Die 28 ad Maturationem Exanthematum promovendam Ingredientia sequentia in ℔*ij*. liquoris Possetic. coquenda pro potu ordinario imperavi, ℞ *Ficuum ping. incis.* n°. *vij. Lentium crassè contus.* ℥ss. *Rasur. CC. Ebor.* ā ℥ss. *M.* Die 29 ad vires spirituum fovendas Cochl. *iij*, vel *iv*.

Julap.

Julap. ſequent. ad libitum propinabantur agitatâ phialâ, ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr.* Cap. 11. *ana* ℥iij. *Epidem. Cinnam. hord. ana* ℥iß. *Marg. ppt.* ʒiß. *Sacchar. albiſſ.* ℥ß. M. F. *Julap.* Die 30. cùm jam Exanthemata, utut admodùm exigua & minutula, pure turgere incœperant, atque inde Puer pro dolore parùm dormiret, Hauſtulum ſequent. horâ ſomni propinavi, ℞ *Aqu. Card.* ℥i. *Epidem. Syrup. Caryoph. ana* ʒj. *Theriac. Androm.* ℈ß. *Pulv. de Guttet. Lapid. de Goa ana gr. v. M.* Die autem Auguſti primo ad pus meliùs concoquendum, Hauſtulum ſequentem horâ ſomni exhibendum, & mane proximo repetendum curavi, ℞ *Aqu. Ceraſ. nigr. Cinnam. Hord. ana* ℥ſs. *Theriac. Stillat.* ʒij. *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. Comp. ana gr. vj. Syrup. Caryoph.* ʒij. M. F. *Hauſtulus.* Die autem ab Eruptione ſexto, ubi jam Exanthemata ubique optimè maturata exareſcere, atque in tubercula concreſcere cœperant, ſine Febre recidivâ, Tuſſi, Salivatione, Gutturis dolore, vel altero quovis ærumnoſo ſymptomate ſuborto, Memet ſubduxi uſque ad diem Auguſti nonum: jam autem ad fæces Morbi per alvum deturbandas, *Cathartica* ſequentia in formam pilularem, utpote Patienti gratiſſimam, redacta præſcripſi, ℞ *Pil. fœtid. Stomach. cum Gum. ana* ℈ſs. M. F. *Pilul. iij.* deaurandæ, horâ ſomni exhibendæ. Mane ſequenti deglutiat Pilulas ſequentes cum Regim. ℞ *Extract.*

Cap. 11. *Rud.* ℈j. (ſiquidem alvo erat difficiliori) F. *Pil. iij.* deaurand. Cùm autem ſordes non ſatis inde ſubductæ fuerint, demùm Auguſti 12. *Bolum* ſequentem nebulâ involutum deglutiebat, ℞ *Electuar. Lenitiv.* ℈ij. *Pil. Stomach. cum Gum.* ℈j. *Syrup. è Flor. Perſic. q. ſ.* M. F. *Bolus* mollis. Mane autem proximo Bolum ſequentem pariter nebulâ involut. ℞ *Electuar. Lenitiv* ℈ij. *Extract. Rud.* ℈j. *Syrup. è Florib. Perſic.* q. ſ. M. F. *Bolus* mollis. Alvo hinc optimè deturbatâ, Puer huc uſque bene valet.

Hiſtoria 13.

Altera ejuſmodi.

ELizabetha Filia Domini *Bright* habitantis in vico dicto *Little Britain*, Neptis Reverendi D. Doctoris *Bright* Eccleſiæ Sancti *Aſaphi* Decani anno circiter 1676. 12um ætatis annum agens, Febre correpta decubuit. Puellam tertio Morbi die Inſultibus Epilepticis admodùm horrendis jam per plures horas laborantem inviſi; cùm autem circumſtantiis ritè penſitatis deprehendiſſem haſce diras contorſiones ſolummodò ex forti Spirituum Venenum Varioloſum adorientium niſu ortas eſſe, de eventu non admodùm anxius adſtantibus animos addidi. Ideóque poſtquam applicato ad frontem, nares & volas manuum *Oleo Succini*, & uſu interno Sp. CC. & Julapio Antiepileptico, diros hoſce Spi-

Spirituum ferocientium nisus in ordinem Cap. II. redegeram, ad vires eorundem erigendas *Vesicatorium* ad Nucham applicandum, atq; Cochl. *iv*, vel *v*. Julap. sequent. tertiâ vel quartâ quâque horâ exhibenda jubeo, ℞ *Aq. Flor. Tiliæ, Ceras. nigr. Rut.* āā ℥iij. *Pæon. comp.* ℥ij. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Pulv. de Guttet.* āā ℈ij. *Syrup. Caryoph.* ʒx. M. F. *Julap.* propinandum agitatâ phialâ. Quid fit? Veneno in hâc luctatione ad Cutim prorsus eliminato, Variolæ die proximo (quod post Epilepsiam Symptomaticam fermè semper contingit) ubique discretæ, rotundæ & regulares erumpunt, atque Spiritus non amplius lacessiti & à motu inordinato liberati sponte quiescunt, Ægrotante intereà placidè dormiente & à Febre liberatâ. Quâ de causâ Julapium parciùs & minùs frequenter exhibitum est, & regimine legitimo continuato, Exanthemata spatio à Naturâ præstituto sponte Pure referta maturabantur, atque demum nullo morboso symptomate suborto, in tubercula arida concrescebant. Atque equidem dirum hoc Symptoma in Variolarum Apparatu fortem Spirituum nisum subindicat, indolemq; Morbi fere semper benignam, & eventum prosperum fore denunciat.

Cap. 11.

Historia 14.

Variolæ Mediæ admodum frequentes & proximè ad malignas accedentes.

DOminus *Shepherd* Juvenis generosus 20. Annos natus hospitans ad Insigne Adami & Evæ ex adverso Hospitii dict. *Staples-Inn*, in vico dicto *Holborn*, media æstate anno 1692. rigore sub vesperam correptus, dein totâ nocte febricitans, mane sequenti universali madore perfusus est, dolore autem Capitis & Nauseâ adhuc perstantibus, Medicum ante meridiem accersendum curavit, qui pro ratione symptomatum urgentium secundo Morbi die nempe Julii 23. sanguinem è Cubito statim detrahendum jussit, & ℥j. *Vini Emetici* ministrandum sub vesperam, atque horâ somni *Syrup. de Mecon.* ℥i. in Haustu paregorico propinandum. Die Morbi tertio Variolæ erumpunt paucæ admodùm & Discretæ, Benignarum figuram & colorem obtinentes: Patiens juxta sententiam *Cl. Sydenhamii* tractatus, Decocto albo & Laudano utitur, nullo omninò Alexipharmaco concesso. Variolæ secundo eruptionis die numero valdè auctæ pæne cohærebant, ubique autem languebant, & in centro subsidebant, utut margine vegetè rubro circumcingerentur; Vigiliæ etiam non obstante liberali *Laudani* usu perstabant ob Venenum intus cohibitum pertinaces: Febrilis autem intemperies ob Spi-

Spirituum languorem admodùm obscura erat & vix perceptibilis. Tertio Eruptionis die, scil. Julii 26. quando Ego consultandi gratiâ accersitus sum, Ægrotans vigiliis & delirio tentabatur, pulsus erat admodùm debilis & celer, temperies verò mitis, Exanthemata ubique deprimebantur, & languebant; accessit Dolor in Gutture atrox, siquidem vires in Veneno juxta primam intentionem per Cutim eliminando Naturam deficiebant, ideóque virus Tonsillas & ductus Salivales lacessere demum cœpit. Quare consilio cum Medico ordinario inito, statuimus Spiritus languidos vesicatoriis stimulandos esse, eorúmque vires erigendas atque motus effrænatos compescendos Alexipharmacis & Opiatis simul junctis. Cùm autem Ægrotans monitis nostris minùs obsequens, Vesicatoria penitùs respueret, ægrius scopum assecuti sumus ope Remediorum internorum, in quibus eâ de causâ copiosiùs atque diutiùs exhibendis perstare necessarium erat, uti ex sequentibus constat. Julii 26. Cochl. *v.* vel *vj.* Julap. sequent. quartâ quâque horâ agitatâ phialâ propinavimus, atque Haustum Paregoricum horâ somni, ℞ *Aqu. Meliss. Rut. Ceras. nigr.* āā ℥ij. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥i. *Tinctur. Croc.* ʒj. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā ℈ij. *Syrup. de Mecon.* ℥iß. M. F. *Julap.* Cùm autem inde non omninò dormiret, atque propter dolorem Gutturis inflammatorium ab usu

Cap. 11.

Cap. 11. Pulverum abhorreret, Julii 27. *gutt.* xx. *Laudani liquid.* Cochl. *vj.* Julap. ſequent. inſtillatas illico exhibendas juſſimus, atque quartâ quâque horâ repetendas quouſque ſomnus obreperet, ℞ *Aqu. Flor. Calendul. Cinnam. Hord.* āā ℥iij. *Epidem.* ℥i. *Theriacal. ſtillat. Diacod.* āā ℥iß. atque horâ ſomni Hauſtulum ſequentem propinandum, ℞ *Aqu. Cinnam. Hord. Ceraſ. nigr.* āā ℥i. *Aqu. Flor. Paralyſ. Diacod.* āā ʒvj. *Laud. Liquid. Cydoniat. gutt.* x. M. F. *Hauſtulus.* Inſuper ad dolorem Gutturis leniendum, & maturationem Variolarum promovendam, Gargariſmum ſequentem in fauces calidè ſæpe ſiphone injiciendum, (hiſce partibus priùs Panno Wallico ab injuriis aëris externi munitis) atque liquorem Poſſeticum, Ingredientibus mox deſcribendis alteratum, copiosè atque frequenter bibendum curavimus, ℞ *Decoct. Ficuum* ℔iß. *Mel. roſat. colat.* ℥ij. *Diamor.* ℥i. M. F. *Gargariſmus.* ℞ *Fic. ping. inciſ.* nº *vij. Lentium craſsè contuſ.* ℥i. *Raſur. CC. Ebor.* āā ʒiij. M. & Coq. in ℔ij. *Liquor. Poſſetic.* exinde aliquantiſper dormivit, verùm neque Pulſum fortiorem, neque Exanthemata humore magis referta deprehendimus, quare Julii 28. reverſi *Alexipharmaca* magis generoſa cum *Opiatis* ad Spirituum expanſionem promovendam conjungere decrevimus more ſequenti, ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp.* āā ʒß. *Laud. liquid. gutt.* xv.

Syrup.

Syrup. Caryoph. q. ſ. M. F. *Bolus* ſtatim ſumendus, unà cum Hauſtu Julap. nuperrimè præſcript. repetendúſque denuò quartâ vel quintâ pomerid. Julapium etiam Perlatum ſequens ad libitum pitiſſandum præſcripſimus, & uſum Gargariſmi & liquoris Poſſetic. repetendum. ℞ *Aqu. Lact. Alexiter. Ceraſ. nigr. Cinnam. Hord. an.* ℥iij. *Pæon. comp. Epidem. an.* ʒvj. *Margar. ppt.* ʒiß. *Sacchar. alb.* ʒx. M. F. *Julap.* Julii 29. reverſi animadvertimus Exanthemata ubique inflammata & humore aqueo referta, ideóq; præſcripſimus *Decocti albi* ℔j. cum ℈j. *Laudan. liquid. Cydoniat.* commiſcendum, ut ex hoc liquore copioſiùs epoto ſomnus, cui jam ſatis Patiens indulgebat, perſeveraret, & Julapio Perlato repetito ſpiritus fovendos curavimus. Julii 30. cùm Ægrotantem iterum Vigiliis fatigatum inveniremus, duplam *Laudani* quantitatem *Decocto albo* inſtillavimus, atque Julapium Perlatum de novo præſcripſimus: Julii autem 31. cùm in hoc temperato regimine arteriæ debiliùs ſeſe vibrarent, atque maturatio Variolarum (quæ jam quinto maturationis die Aquâ non Pure implebantur) nimis tardè progrederetur, ad uſum Alexipharmacorum rursùs confugere neceſſarium duximus, ideóque Hauſtum ſequentem ſtatim ſumendum, itidemque horâ ſomni repetendum juſſimus, ℞ *Aqu. Flor. Calendul. Cardu.* āā ℥i. *Pæon. comp.* āā ʒij. *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp.* Cap. 11.

 āā

Cap. 11. *ā ā* ℈j. *Laud. liquid. gutt. x. Syrup. Caryoph.* ʒij. M. F. *Haustus.* Cochl. etiam *iv.* vel *v.* Julap. sequent. ad libitum pitissanda concessimus, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr. Cinnam. Hord. ā ā* ℥iij. *Epidem. Pæon. comp. Syrup. Caryoph. ā ā* ℥i. *Confect. Alcherm. s. Mosch.* ʒij. *Syrup. è Rub. Idæ.* ℥ij. M. F. *Julap.* Perstabat etiam in usu Gargarismi, Julapii perlati & Decocti albi, cui ℥ij. *Aq. Cinnam. Hordeat.* additæ fuêrunt. Augusti primo, Exanthemata ubique maturescere & flavescere incipiunt; nihilominus ad vires adhuc sustentandas Bolum Alexipharmacum sequentem unà cum Haustu paregorico mane exhibendum & vesperi repetendum duximus, ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp. ā ā* ʒß *Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Flor. Paralys. Cinnam. Hord. ā ā* ℥iss. *Theriacal. Stillat. Diacod. ā ā* ℥ss. *Laudan. liquid. Cydoniat. gutt. xij.* M. F. *Haustus.* Augusti secundo, cùm jam Exanthemata ubique incrustata, exarescere atque in facie indurari cœperint, bis térve in die *Linimentum* sequens plumâ faciei illinendum jussimus, atque Bolum antepræscriptum cum Haustu paregorico horâ somni exhibendum. ℞ *Ol. Amyg. dulc. recent.* ℥i. *Sperm. Cet.* ʒj. M. F. *Liniment.* Denique Augusti tertio cùm jam Variolæ ubique exarescentes decidere incipiebant, æquum duximus stercora quæ jam in Intestinis plus quàm decem dies coacervata substitissent,

Ene-

Enemate ſequenti ſubducere, ℞ *Decoct.* Cap.11.
Emollient. ℥x. *Sacchar. rubr. Mel. Mercur.* *ā ā* ℥ij. *Ol. Lini recent.* ℥iſs. *Caſſ. Extract. pro Clyſt.* ℥ſs. M. F. *Enema.* Fæcibus autem in alvo congeſtis, atque morâ inſpiſſatis & induratis, Contorſiones horrendæ tantùm non animi deliquium inducentes, in Inteſtinis cientur, atque Enema re infectâ illicò rejicitur, quare alterum ſtatim injiciendum paratur; ℞ *Lact. recent.* ℥xij. *Ol. Chamæmel.* ℥iij. *Mel. Mercur. Sacchar. rubr.* *ā ā* ℥i. *Extract. Caſſ.* ℥i. M. F. *Enema.* Quo rejecto ſtercora formata & vaſtæ molis ægrè, & non ſine multo niſu & torminibus egeruntur. Quo facto Hauſtus ſequens ad irritationem Spirituum ab egeſtione excitatam ſopiendam, horâ ſomni propinabatur, ℞ *Aqu. Flor. Paralyſ.* ℥ij. *Cinnam. Hord.* ℥i. *Diacod.* ℥ſs. *Laudan. liquid. gutt. xij.* M. Sexto Auguſti alvum Pharmaco Lenitivo evacuare decrevimus more ſequenti, ℞ *Pil. Stomach. cum Gum.* ʒſs. F. *Pil. iv.* deaurand. quas ſumat horâ ſomni, mane ſequenti bibendo Potionem ſequentem, ℞ *Decoct. Senn. Gereon.* ℥iv. *Mannæ opt.* ℥iſs. M. F. *Potio.* Septimo Auguſti, quandoquidem Oculi fuerant debilitati & levi inflammatione tentati, ℥*viij.* ſanguinis (qui admodum mucoſus erat) è cubito ſiniſtro mane ſequenti detrahendas curavimus; & quia Appetitus minus vigebat, *Decoct. amar. abſque purgant.* ℥*iv.* horis duabus ante prandium, itidemque quintâ pomerid.

Cap. 11. rid. exhibendas jussimus. Augusti octavo, quandoquidem Oculi diu debilitati fuissent, alvum *Calomel.* deturbandam esse decrevimus, more seq. ℞ *Calomel.* ℈j. *Electuar. Lenitiv. Conserv. Ros. pallid. an.* ʒss. M. F. *Bolus* horâ somni deglutiend. mane proximo propinavimus Potionem sequentem, ℞ *Decoct. Amar. cum dupl. Senn.* ℥iv. *Syrup. de Spin. Cerv.* ʒvij. Alvo autem inde non copiosè subductâ, tandem Augusti nono *Pil. Stom. cum Gum.* ʒss. in Pil. *iij.* redact. horâ somni deglutiendas, & mane proximo Pilulas sequentes præscripsimus, ℞ *Extract. Rud.* ℈j. *Pil. fœtid.* ℈ss. *Ol. Cinnam. Chym. gut. ij.* M. F. Pil. *iv.* deaurandæ. Hoc pacto Juvenis egregius & familiæ suæ unica spes, plaudentibus amicis, à Variolis hisce languidis & serò maturescentibus liberabatur, nec febre recidivâ notabili, faciei vel extremorum intumescentiâ vel Salivatione, nec cicatricibus in facie, Tussi vel quovis altero ærumnoso symptomate posteà suborto plectebatur, atque huc usque ruri firmâ & constanti valetudine utitur.

Histo-

Historia 15.

Variolæ Discretæ bis intra spatium unius mensis erumpentes & declinantes sine maturatione, & tandem funestâ Diarrhœâ exceptæ.

Filiola Domini *Nois* habitantis ad Insigne *Equi albi* in vico dicto *Fleetstreet* duos annos nata mense Decembri 1692. ægrotabat; post triduum elapsum, Variolæ frequentes ubique in Facie & Artubus erumpebant, quæ penitùs intra tres vel quatuor dies sine maturatione exarescebant. A quo tempore ad duas hebdomadas valetudine incommodâ tenebatur, quâ de causâ Pharmacopola suffragantibus Mulierculis pharmacum Catharticum Puellæ propinavit, extunc autem ingravescebat valetudo & accesserunt symptomata Variolarum Apparatum comitari solita; atque demùm uno vel altero die elapso, Variolæ ubique in trunco corporis admodum frequentes repullulant, atque brevi iterum subortâ Diarrhœâ sine maturatione declinant. At inde misera Puellula veneno hoc modo intus cohibito, fluxu alvi immodico cum torminibus conjuncto, & Hecticâ febre correpta intra unum vel alterum mensem confecta, atque ad marasmum usque redacta planè attonita jacebat, Deliquiis & Spasmis sæpiùs recurrentibus afflicta. Ego jam demum accersitus, neque Vesicatoriis, neque ullo Remediorum Alexipharmacorum, Antispasmodicorum & Astringentium apparatu mortem imminentem præcavere potui,

Cap. 11. potui, quam post triduum vel quatriduum calamitosè transactum tandem obiit.

Historia 16.

Variolæ discretæ, quarum eruptionem atrox & versatilis dolor quasi Rheumaticus antecedebat.

FIlius unicus Domini *Hooke* Mercatoris habitantis in angiportu dicto *Magpye-Ally* prope plateam dictam *Fanchurch street* Februar. 16. 1693. currente jam duodecimo ætatis anno intensè febricitavit: die autem 17. Dolore versatili jam in latere dolorem Pleuriticum simulante, jam in artubus Rheumatismi æmulo, atroci & spasmodico corripiebatur; & Parentes, vehementiâ doloris commoti, me incunctanter accersebant. Quandoquidem verò ex Pulsûs robore & doloribus Spasmodicis conjunctis Febrem deprehenderim adesse Inflammatoriam, utut indicia Variolarum mox erupturarum simul adfuerint, ℥vij. sanguinis illicò detrahendas jussi, atque posteà *Bolum Theriacalem* exhibendum cum Haustu Julapii cordialis temperati ad libitum pitissandi. Reversus die 18. inveni Variolas discretas legitimè protrusas; Puerum autem placidè dormientem, atque à Febre & doloribus prorsùs liberatum, ideoque solummodo Julapii sequentis Cochl. *iv.* vel *v.* tertiâ vel quartâ quâque horâ ad vires Spirituum suffulciendas, & motus eorundem regulares sustentandos propinanda jussi, ℞ *Aqu. Meliss.*

Ceras.

Ceras. nigr. $\overline{aa}$ ℥iv. *Epidem. Pæon. comp.* $\overline{aa}$ ℥i. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* $\overline{aa}$ ʒj. *Syrup. de Mecon.* ℥iß. M. F. Julap. Variolæ ope hujus Julapii indies legitimè augentur & acuminantur usque ad diem Februar. 21. cùm jam sine evidenti occasione (maturatione jam incœptâ) derepente Febris quasi inflammatoria cum Pulsu celeri & forti, vigiliis, jactatione inquietâ & cæteris id genus symptomatis conjuncta revirescit, Exanthematis sine Salivatione vel Extremorum intumescentiâ subortâ undiquaque subsidentibus. Guttulis autem aliquot *Laudani liquid.* haustui Julapii additis placidè denuò dormit Puer, atque inde sub vesperam Exanthemata rursus acuminata evidenter maturescunt, facies inflammatur, atque extrema artuum, mirum in modum, nullo omnino Ptyalismo suborto, derepente intumescunt, atque tandem die 23. usu Julapii adhuc continuato Patiens planè ἀπυρέτως reconvalescit, nullumque morbosum affectum post morbum passus est præter levem Oculorum Taraxin, quæ facilè Collyrio ex *Aqu. Plantag. Troch. alb. Rhas. s. Opio* & *Sacchar. Crystal. alb.* subtiliss. pulverisat. sæpius instillato sanabatur. Ideóque die Martii tertio (restituto jam Appetitu) alvum Potione sequenti, itidémque die septimo & undecimo subducendam jussi. ℞ *Decoct. Sennæ Gereon.* ℥iiß. *Syrup. è Spin. Cerv.* ℥ß. M. F. *Potio.*

Histo-

Cap. 11.

Historia 17.

Variolæ discretæ sub initium maturationis depressæ & Vigiliis ac deliriis per bidui spatium comitatæ.

DOmina *Upton* habitans in vico dicto *Lothbury* virgo gracilis & melancholica, menſe Decembri 1693. currente jam anno ætatis viceſimo, fermento Varioloſo tentata febricitavit, & Apparatum Morbi ſine quovis vehementi ſymptomate tranſegit, tertio die Variolæ erumpunt legitimæ & diſcretæ; ſecundo autem eruptionis die horrendis inſomniis ſine causâ quâvis evidenti perterrita, biduo ſequente, nimirùm ad ſecundum uſque maturationis diem, depreſſis ubique & ſubſidentibus Exanthematis, vigilavit perpetuò & deliravit, acceſſit Pulſus quadantenus celer, debilis & tremulus. Ego tunc primùm accerſitus, *Julapium nostrum Paregoricum cum Speciebus* parandum curavi, atque ejus Cochl. *v*, vel *vj*. tertiâ quâque horâ (agitatâ Phialâ) miniſtranda, atque horum hauſtulorum primo, atq;etiam nocturno *Laudan. liquid. Helmont. gut. xv.* inſtillanda; Liquorem etiam Poſſeticum noſtro modo alteratum copioſè & calidè propinandum juſſi. Quid fit? poſt primam Laudani doſin benè dormit & ad ſe redit Ægra, Exanthemata protinùs acuminata turgeſcunt, atque ſine Ptyaliſmo vel quovis altero moleſto ſymptomate ſenſim matureſcunt, atque continuato Julapii uſu intra bi-

biduum in tubercula concrescunt more Variolarum regularium. Deinde Appetitu restituto post purgationem peractam sine quovis morboso affectu brevi perfectè revalescebat.

Cap. 11.

Historia 18.

Variolæ Discretæ cum fluxu menstruo & gravibus animi Pathematis conjunctæ, Remediis Alexipharmacis non opportunè exhibitis, funestæ.

DOmina *Terry* habitans in vico dicto *Old Baily*, non ita pridem maritata, sub finem mensis Maii 1693. Febre, & symptomatis apparatum Variolarum comitari solitis correpta, sub finem tertii diei Variolarum Discretarum eruptione tentata fuit: Menses autem jam extra solitum tempus fluere incipientes, atque Pathemata animi graviora Spiritus adeò depresserant, ut quinto die à maturatione incœptâ (quo ego primùm accersebar) exanthemata ubique in centro subsiderent, & sero limpido semiplena nullatenùs pure concocto turgerent; accessit Pulsus debilis, celer & tremulus, Linguæ ariditas, Mentis vacillatio, Vigiliæ pertinaces non obstantibus Opiatis liberali manu à Pharmacopolâ ministratis, & frequenter repetitis, quippe nè granum quidem Alexipharmacorum ad vires Spirituum suffulciendas, atque ad eorundem obrutorum expansionem promovendam hactenus exhibitum fuerat. Ego die septimo Junii advocatus, usu *Vesicatoriorum* frequentium & *Alexi-*

Cap. 11. *Alexipharmacorum* cum *Opiatis* conjunctorum incassùm, quippe nimis serò, Spiritus pæne extinctos erigere, atque fatum præproperum averruncare moliebar: Fœmina enim intra spatium 24. horarum, nempe octavo Junii, vigiliis, deliriis & Spasmis planè confecta fatis cedebat. Adeò sine fructu est Medela efficacissima si modò nimis sero adhibeatur: quod in vituperium Remediorum, & Methodi usu probatæ verti non debet: est enim ubi quivis levissimus Morbus neglectus, funestus evadat, & vim omnium Remediorum eludat.

Historia 19.

Variolæ Mediæ prope ad Malignas accedentes.

PUER 12. Annos natus habitans in domo Domini *Shepherd* Zythepsæ in *Horsee-downs*, decimo die Septemb. Anno 1692. atroci Lumbagine correptus decubuit. Calor mitis & blandus erat, Ægritudo & Vomitio fere nulla; spiritus enim à Spasmodico Lumborum dolore diu fatigati & labefactati, haud pares certamini ineundo, à munere suo planè defecêrunt: Exanthemata indé, utut Discreta, parva admodum, frequentia & livida ubique confertim sub initium diei tertii erumpunt. Puer autem ad tertium diem Eruptionis (quo Ego ad eum invisendum accersor) perpetim delirus & insomnis jacebat: accessit pulsus adeò celer

&

& debilis, ut Pueri vitam planè desperarem, Cap. 11.
utcunque Spirituum semimortuorum expansionem stimulo *Vesicatoriorum* ad Nucham & Carpos internos applicatorum promovere sategi, atque eorum vires erigere & motus effrænatos compescere *Bolo* sequenti *Alexipharmaco* & *Opiato* sextâ quâque horâ repetito. ℞ *Theriac. Androm.* ℈j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Serpentar. Virgin. an. gr. vij. Laud. liquid. gut. x. Syr. Caryoph. q. ſ.* M. F. *Bolus. Julapium Cordiale* insuper post unumquemq; Bolum & ad libitum pitissandum præscripsi, & liquorem Posseticum Ficubus & Lentibus alteratum copiosè exhibendum jussi. A tertio Bolo exhibito demum dormivit, Exanthemata inde evidenter inflammata maturescere cœperunt, Febris mitescere, Pulsus robustè & rhythmicè vibrari; ideóque die proximo ut in præscriptis perstet jubeo, & insuper ut *Laudani liquid. gut. x.* in haustulo Julapii exhibeantur in intervallis inter Bolorum usum, quousque placide dormiat: Quid fit? post primam dosin Laudani placidè dormit, salivam copiosè egerit, caput & facies derepente intumescunt, arteriæ fortiter & æqualiter vibrantur, Febris prorsùs exulat. Variolæ tamen artus obsidentes ubique in centro adhuc deprimebantur, & dolor una cum tumore fauces adeò tentabat, ut ægre admodum Patiens deglutitionis munere fungeretur: Ideóque fauces externè Panno Wallico mu-

Cap. 11. niendas, atque Gargarismum è *Decocto Ficuum* cum *Melle Rosat.* & *Diamor.* sæpiùs Siphone faucibus injiciendum curavi, atque usum Bolorum non esse intermittendum. Die proximo, nempe Morbi octavo, Ptyalismo adhuc vigente, Artus intumescunt, atque Exanthemata eos obsidentia ubique maturata pure laudabili turgere incipiunt, atq; hoc pacto sine Febre recidivâ brevi revaluit Puer, ab orci faucibus Arte Medicâ planè liberatus.

Historia 20.

Variolæ Mediæ prope ad Benignas accedentes.

EDvardus Helms Adolescens 16. annos natus, in Matris suæ ædibus in vico dicto *Bush lane* habitans, Julii 29. 1693. prægrandi capitis dolore, ægritudine ventriculi & alvi Astrictione correptus febricitavit: Per triduum Apparatûs nullum omninò pharmacum exhibebatur, Venæsectio ab atroci Capitis dolore indicata forsan cum Ægrotantis damno omissa fuit; sub finem tertii diei Exanthemata sese ubique in conspectum dedêrunt: præ timore verò quo Æger ubi primùm intellexerat sese Variolis infectum, perculsus erat, subortâ jam perpetuâ Cordis palpitatione, derepente sese subduxêrunt; mane autem sequenti, Naturâ certamen recèns instaurante, rursùs ubique Exanthemata inter Deliria & Vigilias efflorescunt;

ſcunt; nihil autem omnino præter Bolum Theriacalem & Julapium Perlatum à Pharmacopolâ qui Ægrum tunc temporis tractabat, miniſtrabatur. Auguſti quarto, die ſcil. eruptionis tertio, Ego ad Ægrotantem Vigiliis & Delirio laceſſitum & pæne confectum (Exanthematis jam ubique depreſſis, at frequentibus admodùm & pæne cohærentibus) advocatus ſum. Febris aderat vehemens, cum Pulſu celeri & debili, atq; palpitatione Cordis fere perpetuâ conjuncta; quâ de causâ Spiritus *Alexipharmacis* erigere, atque motus eorum inordinatos *Opiatis* compeſcere ſategi, more ſequenti. ℞ *Theriac. Androm. gr. xxv. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. an. gr. xij. Laudan. liquid. Helmont. gut. xij. Syrup. de Mecon. q. ſ.* M. F. *Bolus*, quem ſumat Æger quamprimùm ſolut. in Cochleari Julapii ſequent. ſuperbibendo ejuſdem Cochl. *iij*, vel *iv*. repetatque denuò horâ ſomni, ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. an. ℥iij. Epidem. Pœon. comp. an. ℥i. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. an. ℈ij. Syrup. de Mecon. ℥iß.* M.F. *Julap.* de quo cap. Cochl. *iv*, vel *v*. agitatâ Phialâ, tertiâ vel quartâ quâque horâ. Ut Liquorem Poſſeticum Ficubus, Lentibus, &c. alteratum & tepefactum copiosè biberet inſuper imperavi. Die proximo, Auguſti nempè quinto, bene dormivit, atque ceſſante Palpitatione, ad ſe rediit planè ἀπύρετος, ideóque licet unam vel alteram Petechiam

Cap. 11.

Cap.10. in pectore efflorefcentem deprehenderem, eventum fauftum expectans, Veficatoriis cruciandum Adolefcentem non duxi; verùm ufum Julapii continuandum, & Bolum ftatim, itidemque horâ fomni & mane fequenti repetendum. Augufti fexto, Exanthemata jam demùm ferò licet, influxu Spirituum expanforum vegeto inflammata in facie, quæ jam mirum in modum intumuit, maturefcere cœpêrunt, in trunco autem & artubus Tubercula, utut margine rubro cincta, adhuc deprimebantur. Guttur à nifu Naturæ inani per ductus Salivales Venenum protrudere molientis inflammabatur; Ptyalifmo autem nullo fuperveniente, Lingua ob vicinam inflammationem & Variolas quibus copiosè obfeffa erat, arida & fcabra reddebatur, fine aliquo alio Febris præfentis fymptomate conjuncto: quocirca Gargarifmum fequentem calidum fiphone faucibus fæpius injiciendum juffi, ufum Julapii Paregorici continuandum, & Bolum horâ fomni repetendum, ℞ *Decoct. Ficuum* ℔ifs. *Mell. Rofat. colat. Diamor. an.* ℥i. M. F. *Gargarifm.* Augufti feptimo bene dormivit, & Exanthemata in trunco versùs maturitatem aliquantulùm progrediebantur, ufu Julapii Paregorici, & Bolorum Alexipharmacorum mane & vefperi adhuc continuato. Augufti octavo, utut ufu præfcriptorum continuato fomnus protractus effet atque Exanthemata ubique pure turgere inciperent, ex celeritate autem

autem Pulsûs & Linguæ ariditate Febrem aliquantulùm recruduisse deprehendi, ideóq; Bolum Alexipharmacum sub vesperam exhibendum & mane proximo repetendum jussi, & usum Julapii Paregorici & Gargarismi non intermittendum: Augusti nono, Ptyalismo demum superveniente, atque Extremis artuum ex universali & æquali Variolarum maturatione intumescentibus Æger bene dormit, & ἀπυρετὸς jacet, de dolore Exanthematum inflammatorio duntaxat conquestus; ideóque Bolum solummodò horâ somni repetendum duxi, atque usum reliquorum continuandum. Augusti decimo, Morbi scil. 12. postquam alvum per triduum præcedens semel in die sponte dejecisset bonis avibus Æger, & Exanthemata ubique in pectore & artubus pure concocto turgerent atque flavescerent sine Febre præsente, Julapium Paregoricum mane & vesperi durante Morbi declinatione usurpandum imperavi, & Cochl. *j*. Mucilaginis sequentis super linguam imponendum, ad illius Scabritiem à Variolis ortam emolliendam & detergendam, ℞ *Mucilag. Sem. Cydon. Aq. Plantag. extract.* ℥*vj*. *Syrup. de Rub. Idæ.* ℥*ij*. M. Exanthemata autem uti maturationem perfectam non ante duodecimum Morbi diem assecuta sunt; ita quamvis pure concrescente in Tubercula more Variolarum benignarum mutata sunt, vix autem incrustata & Scabie obducta penitùs erant ante

Cap. 11.

 diem

Cap. 11. diem Augusti 13. Morbi autem 15. tandem 17. Augusti (Appetitu jam & temperie integrè restitutis) fæces Morbi per alvum deturbandas Potione sequenti mane proximo exhibendâ, atque quarto quoque die repetendâ jussi, ℞ *Decoct. Senn. Gereon.* ℥iij. *Mannæ selectiss.* ℥iss. M. F. *Potio.* Atque hoc pacto Ægrotans præter spem adstantium liberatus reconvaluit, nec quivis Morbosus affectus posteà subortus est.

Historia 21.

Variolæ Mediæ prope ad Malignas accedentes.

DOminus *Northcott* vir ingenio acerrimo, studio Medicinæ operam dans, post exercitia vehementiora præcedenti die admodum fervido diutius protracta, 7. Junii Anno 1693. Algore & horrore derepente correptus, deinde Calore febrili, Capitis dolore, nauseâ, cæterísque Symptomatis Variolarum apparatum vulgò comitantibus laborans decumbebat. Die proximo scil. Junii 8. Febrem nullatenùs Variolosam esse suspicatus, ad Symptomata allevanda Chirurgo accersito Venam sibi in brachio tundendam, atque sanguinis ℥x, vel *xij.* detrahendas curavit; hoc forsan perperam, quia nullam Symptoma præter modum urgebat: Cum autem nihil inde levaminis percepisset, Junii 9. Collegam nostrum Cl. D. D. *Goodall* accersebat, qui ad effervescentiam sanguinis moderandam, sordes oris deter-

tergendas, somnum conciliandum, vires Spirituum erigendas atque efferatos eorum motus compescendos, cæteráque symptomata tollenda præscripsit sequentia, ℞ *Aqu. Cichor. Cardu.* āā ℥ißs. *Salis Absinth.* ʒß. *Spir. Vitriol. gutt. xx.* M. F. *Haustus*, quem cap. secundâ pom. & Sudoribus indulgeat. ℞ *Aqu. Hord. optimè depurat.* ℔j. *Syrup. Viol. è Succo Citr. Lujul.* āā ℥i. M. F. *Julap.* de quo bibat ad libitum urgente siti. ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Sal. Prunel. CC. volat. optimè rectificat.* āā *gr. vi. Laudan. Lond. gr. j. Confect. Alcherm. s. odorat. q. s.* M. F. *Bolus* quem deglutiat octavâ vespertinâ superbibendo haustum liquoris Possetici *Salviâ* alterati. ℞ *Aqu. Hord. optimè depurat.* ℥iv. *Spir. Vitriol. gut. xv. Syrup. è Mor.* ℥i. M. F. *Gargarism.* ℞ *Mucil. Semin. Cydon. Extract. Syr. è Rub. Idæ.* ℥vj. M. F. *Mucilago.* super linguam sæpiùs tenenda. Applicetur *Vesicatorium* ad Nucham quamprimùm, vel saltem sub vesperam. A primo Morbi insultu una vel altera Variola prænuncia cæteris major in manu se prodiderat, jam verò sub tertii diei vesperam Exanthemata ubique erumpere cœpêrunt admodùm Discreta; Ægrotans autem inquietus & vigil totâ nocte deliravit. Junii 10. *Decoctum album* præscriptum erat ad sitim sedandam, Pulvis etiam sequens è Cochl. uno Julap. sequent. statim exhibebatur, propinatis subinde ejusdem Cochl. iij.

Cap. 11.

Cap. 11. ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈j. *Sacchar. Perlat.* ℈ß. M. F. *Pulvis.* ℞ *Aqu. Lact. Meliss. an.* ℥iij. *Epidem. Cinam. Hord. an.* ℥i. *Margar. ppt.* ʒj. *Sacchar. alb.* ʒiij. M. F. *Julap.* Cùm autem Vigiliæ & Delirium adhuc urgerent, sub vesperam Haustus sequens Paregoricus ministrabatur, atque alter ejusmodi parabatur mediâ nocte propinandus, modò Æger somnum non caperet. ℞ *Aqu. Lac.* ℥ij. *Epidem. Cinam. Hord. an.* ʒiij. *Laudan. liquid. gut. xij Syrup. de Mecon.* ℥i. *Spir. Vitriol. gut. vij.* M. F. *Haustus.* Haustu hoc propinato aliquantulùm dormire cœpit, minùs delirabat, neque multùm febricitabat; Exanthemata autem numero indies aucta jam demum Junii 11. (quo die Ego consultandi gratiâ accersebar) fere cohærebant, ubique autem depressa erant & semimortua, Pulsus insuper languebat, atque somnus (spiritibus adhuc veneno irretitis & inde in motus inordinatos adactis) usu Opiatorum non facilè Ægrotanti conciliabatur: unde rectè conjecimus Morbum post Crisin imperfectè peractam, Mediam naturam sortitam esse, atque Febrem subinde postliminiò instānti maturatione redituram, nisi Spiritus *Alexipharmacis* cum *Opiatis* conjunctis & copiosè exhibitis demum expansi, venenum jam saltem ultimo Eruptionis die fortiter propulsare valerent, & tumultus eorum componerentur. Ideóq; postquam liberum ei fuit sese ab uno latere lecti

lecti in alterum volvendo immodicos ſudores Cap. 11.
quibus jam ubique ſcatebat, compeſcere,
Cochl. v, vel vj. Julap. ſequent. agitatâ
phialâ quartâ quâque horâ propinavimus,
℞ *Aqu. Ceraſ. nigr. Meliſſ. Cinam. Hord. an. ℥iij. Epidem. Pœon. comp. an. ʒvj. Lap. Goæ, Pulv. è Chel. Cancr. comp. an. ℈ij. Syrup. de Mecon. ℥iß.* M. F. *Julap.* Hauſtum inſuper paregoricum nocte præcedenti præſcriptum illicò exhibendum juſſimus; & Hauſtum ſequentem horâ ſomni miniſtrandum & mediâ nocte, atque craſtinâ aurorâ, ſi modo vigiliæ id poſtulaverint, repetendum. ℞ *Aqu. Lac. Flor. Paralyſ. an. ℥iß. Epidem. ʒiij. Succ. Lim. Semicochleare, Laud. liq. Sydenh. gut. xij. Syrup. de Mecon. ʒvj.* Uſus Julapii Perlati & Decocti albi non intermittebatur. Non obſtante autem Opiatorum copiâ ægrè admodùm ſomnum capiebat, aliquantulùm etiam delirabat, Exanthemata ubique in apicibus depreſſa albeſcere incipiebant. Reverſi Junii 12. primo verò maturationis mane, uſu Opiatorum aſſiduo motus Spirituum vacillantium inordinatos compeſcere adhuc moliebamur, more ſequenti. ℞ *Aqu. Lac. Ceraſ. nigr. an. ℥iſs. Pœon. comp. Epidem, an. ʒij. Laudan. liquid. Sydenh. gut. xv. Syrup. de Mecon. ℥i.* M. F. *Hauſtus* illico exhibendus, & poſt quatuor horas repetendus niſi ſomnus obrepat; Julapium Paregoricum adhuc quartâ quâque horâ repetendum, & Julapium Perlatum pro re natâ miniſtrandum

Cap. 11. niftrandum juffimus, & Liquorem Poffeticum *Ficubus* & *Cicer. rubr.* alteratum in locum Decocti albi fubftituimus. Fruftra autem in tanto Spirituum languore Opiatis & Alexipharmacis minoribus fcopum attingere contendimus: fub vefperam enim reverfi, Ægrotantem invenimus vigilem, inquietum & delirum; adeò enim Spiritus veneno irretiti, Opiatis opprimebantur, ut non tantùm de preffu Cerebri gravativo, fed etiam de fpirituum defectu & fummo languore conquereretur, ac fi illicò animam efflaturus foret; quocirca Julapio cum Speciebus, & Opiatorum ufu non omiffo, ad *Alexipharmaca fequentia majora* & *Veficatoria* confugimus, ℞ *Theriac. Androm.* ℥ſs. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Rad. Serpentar. Virgin. an.* ℈ſs. *Caftor. gr. vj. Laudan. Lond. gr. ij.* M. F. *Bolus* ftatim exhibendus cum hauftu Julapii Perlati, repetendúfque quartâ quâque horâ fi Vigiliæ urgeant. Unciam etiam unam *Aq. Epidem.* Julapio Perlato addidimus, atque Veficatoria ij. ampla & acria ad interna brachia fupra Pulfus applicanda juffimus. Mediâ autem nocte, incipiente jam fecundo maturationis die, Æger algore correptus ad horæ dimidium deliquium paffus eft; mane autem fequenti Junii fcil. 13. reverfi Febrem continuam, verùm neque Petechiis, neque aliâ quâvis notâ exitiali comitatam recens accenfam ex fiti, oris ariditate & Pulsûs celeritate de-

deprehendimus: spiritibus autem hoc pacto quadantenus expansis, Ægrotans jam demùm placidè dormiebat atque delirare desinebat, Exanthemata jam maturationem aliqualem assequi incipiunt, Facies quadantenùs intumescit, & Ptyalismus, exulante jam Gutturis dolore, supervenit, ideóque Bolum Alexipharmacum absque Laudano statim exhibuimus, & cum Laudano mediâ nocte ministrandum jussimus, modò vigiliæ reverterentur; ad Ptyalismum etiam promovendum, Gargarismum sequentem tepidè faucibus Siphone sæpiùs injiciendum curavimus, atq; usum Liquoris Possetici ante præscripti, Julapii Perlati, & Julapii Paregorici cum Speciebus repetendum, ℞ *Decoct. Ficuum* ℔*ij. Mell. Ros. colat. Diamor. an.* ℥*i.* M. F. *Gargarism.* Per biduum jam scil. 14. & 15. Junii res Ægrotantis fere in eodem statu manent, Febris adest mitis, verùm continua, Ptyalismus levis protenditur, facies & extrema artuum quadantenùs incrassantur, non verò in tumorem altum attolluntur, utcunq; durante hâc levi Naturæ velitatione parcior Opiatorum usus Vigilias & Delirium arcebat; ideóque usu Julapii Paregorici cum Speciebus quartâ quâque horâ ministrati jam contenti, Bolum Theriacalem absque Laudano ter in die ministrandum parari imperavimus, verùm cum *Laudano* modò fortè Vigiliæ reverterentur. Sub finem autem diei 15. viribus jam in veneno propulsando Na-

Cap. 11.

Cap. 11 Naturam quadantenùs deficientibus, (cujus rei voluntaria Oculorum apertio, & Tumor faucium diminutus primum signum dedit) Æger ad Vigilias & delirium magis proclivis erat; unde conjecimus Morbum præproperè ante maturationem Variolarum completam, ultimum suum Declinationis stadium iniisse: ideoque *Bolum Theriacalem* cum *Laudano* horâ decimâ ministrandum jussimus, & post quatuor horas elapsas repetendum, modo vigiliæ vel deliria augerentur, sextâ autem matutinâ absque *Laudano*. *Vesicatoria* duo parabantur ad Tibias applicanda, si modò vigiliæ vel delirium istud remedium postularet, Julapium Paregoricum repetebatur. Verum Jun. 16. utut ab Opiatis Ægrotantis somni protraherentur, nihil autem inde meliùs se habuit; Morbo enim jam evidenter funestè declinante, Variolæ ubique cohærentes scabie unâ continuatâ, eâque nigrâ obductæ, derepente in facie incrustantur, in trunco autem & artubus sero limpido potius quam pure maturo semiplenæ ubique subsidunt, Ptyalismus exulat, extrema non ut priùs incrassantur, urina pauca & quasi sana redditur; Natura denique haud ampliùs per Cutim, Ductus salivales vel extremas partes Venenum superstes protrudere potis, prorsus triumphata succumbit: Æger post dejectionem liquidam & copiosam mox vigilat & delirat, Pulsus celer, inordinatus & languidus

dus indicia fati appropinquantis haud obscu- ra exhibet; ideoque nobis visum est, applicatione Vesicatoriorum præcedenti nocte perperam omissorum, atque diligenti & sæpiùs repetito *Alexipharmacorum* & *Opiatorum* usu, Spiritus expandere, & effrænatos eorum motus compescere pro virili moliri, atque ope *Cinerum Bufonum* Lympham venenatam per Cataractas Renum deturbare; quo nomine *Vesicatoria* ij. ampla & acria ad internas Tibias statim applicantur, atque *Bolus Theriacalis* cum *Serpentar. Virgin.* ℈j. *Laudan. Lond. gr. ij.* & *Ciner. Bufon* ℈j. illico exhibetur, quartâ vel quintâ quâque horâ repetendus cum vel sine *Laudano* pro ratione Dejectionum, Delirii & Vigiliarum. Insuper liq. Possetic. cum Vino Canar. & ℔*ij.* *Decoct. albi* cum *Vin. Canarin.* ℥*ij.* & *Sacch. albiss.* ℥*i.* pro potu ordinario parantur; & Vinum Canarinum meracum cum vel sine Spirit. CC. in Deliquiis vel magno quovis languore conceditur. Mandatis hisce nostris strenuè executis bene dormit Æger, atq; rursùs mente integrâ fruitur, alvo etiam adstrictâ Urinæ quantitatem triplo majorem quàm priùs reddit, ideóque die 17. *Bolum Theriacalem* cum *Ciner. Bufon.* & *Laudan. Lond. gr. ij.* rursùs exhibuimus; Febris enim (ut ex Pulsu patebat) adhuc aderat, vesperi Bolum sine Laudano repetebamus, & alterum cum Laudano in promptu esse mediâ nocte exhibendum, si Vigiliæ urgerent vel al-

Cap. 11. alvus iterùm flueret, curavimus. Mentis adhuc compos benè dormit, & urinam copiosè reddere pergit: quandoquidem verò adhuc febricitaret, atq; inde somnum minùs placidè caperet, die 18. Bolum Theriacalem cum *Serpentar. Virgin. Ciner. Bufon.* & *Laudano* rursus statim exhibendum duximus, repetendumq; horâ somni, & (nisi intereà bene dormiret) mediâ nocte; absq; Laudano verò aurorâ proximâ; isto die, Morbi scil. undecimo, declinationis verò tertio vel quarto, post dejectionem alvi moderatam, Pulsus, Lingua & Temperies Patientis benè se habebant, Febris exulabat, Exanthemata in trunco & artubus, quamvis cruda, depressa & sero minùs cocto semiplena sensim declinabant, ideoque solummodo Julapium Paregoricum cum Speciebus quartâ quâque horâ repetendum jussimus, atq; Bolum cum *Ciner. Bufon.* & *Laudan.* exhibendum (hucusque enim urina fluebat copiosè) modò Vigiliæ vel Fluxus alvi reverterentur. Die vicesimo (Collegâ Cl. in rus vocato) cùm animadverterem Patientem planè reconvalescentem, nisi quod nares & trachæa glutinoso phlegmate & scabie molestè obturarentur, præter usum Julapii Paregorici repetendum, Apozematis sequentis Cochl. *xij.* tepidè sextâ quâque horâ propinanda jussi, ℞ *Decoct. Pector. depurat.* ℔*j. Tinctur. Croc. Syrup. è 5. Rad. an.* ℥*i.* M.F. *Apozema.* Et ad nares deobstruendas, mixturam sequentem,

tem tepidam naribus leniter Siphone injiciendam, unde sordibus glutinoso & viscido humore implicatis excitatâ sternutatione detersis, vir ingeniosissimus me adstante à molesto symptomate derepente liberabatur, ℞ *Decoct. Pectoral.* ℥iv. *Mell. Ros. Ol. Amyg. dulc. an.* ℥ss. M. Atque cùm jam res Patientis erant in vado, id pensi quod supererat expertissimo & sagacissimo Collegæ jam è rure reverso absolvendum reliqui. Vir Cl. Junii 29. sanguinis ℥ix. è brachio detrahendas jussit, atque die proximo Potionem sequentem alto mane propinavit, ℞ *Tamarind.* ℥ss. *Fol. Senn.* ʒij. *Rhub. incis.* ʒiß. Coq. in Aq. F. q. s. ad ℥iiiss. Sub finem Coctionis addendo *Cremor. Tartar.* ʒj. In colaturâ dissolv. *Mannæ selectiss.* ʒvj. *Syrup. Ros. solutiv.* ℥ss. *è Spin. Cerv.* ʒij. M. F. *Potio.* Quæ repetebatur Julii tertio, & peractâ purgatione, Haustus paregoricus sequens propinabatur. ℞ *Aqu. Lactis* ℥ij. *Cinam. Hord. Epidem. an.* ℥ss. *Laudan. liquid. gut. xij. Syrup. de Mecon.* ℥ss. *Confect. de Hyacinth.* ℈j. *M.* Die Julii 6. alvus subducebatur Pilulis sequentib. post primum somnum deglutitis. ℞ *Mass. Pil. Cochl. maj.* ℈ij. *Tartar. Vitriolat gr. iij. Ol. Juniper. Chym. gutt. ij.* M. F. Pil. v. deaurand. Die Jul. 9. Pilulæ prædictæ additis *Diagrid. gr. iii.* repetebantur primo mane, & hora somni propinabatur Haustus paregoricus ante descriptus. Cap. 11.

Hoc

Cap. 11. Hoc pacto Vir ingeniosissimus & (si mihi vaticinari fas sit) futurus olim nostræ facultatis decus & ornamentum, ex Orci faucibus ereptus demùm reconvalescebat, nec ærumnosum aliquem affectum deinde passus est; tantùm Appetitus non statim integrè restitutus est, nocturnis sudoribus madebat, atq; facies furfuraceâ scabie indies renascente quadantenùs deformabatur: quo nomine cùm post hebdomadas aliquot grato animo me invisit, suasi ut *Corticis Peruviani* ℥i. quamprimùm devoraret, ad reliquias venenati fermenti adhuc intus cohibitas (horum malorum proculdubio causam) delendas, quas tamen nullus dubitabam Naturam viribus propriis instructam tractu temporis longiori edomituram. An monitis nostris hâc in re morem gessit, Mihi non constat: ex literis verò ab illo non ita pridem scriptis, intelligo eum perfectâ valetudine uti.

Historia 22.

Variolæ Cohærentes & Malignæ.

JOhannes *Jorden* Servus Domini *Tod* Pharmacopolæ habitantis in vico dicto *Ave-Mary-lane* Adolescens 16. annos natus, die Sabbati Julii 23. post citam & diutinam obambulationem tempestate præfervidâ, dolore capitis immani & Spasmis Lumborum excruciantibus correptus, sine algore, horrore vel febre evidenti, decubuit, spiritibus ve-

vehementi dolore multùm diúque attritis, (in cujus allevationem Venæsectio illico me judice celebranda, atque inde Opiata & Alexipharmaca ministranda erant, quæ in hoc casu perperam omittebantur) die proximo Variolæ admodùm frequentes & parvæ erumpere cœpêrunt. Ego die 26. accersitus deprehendi Febrem continuam, Pulsum debilem & celerem, temperiem verò ob spirituum languorem mitem, accesserunt Vigiliæ pertinaces, Jactatio inquieta, Dolor capitis vehemens & gravativus, Exanthemata ubique livescebant & languebant, & cum Petechiis hîc illic sparsis conjungebantur. Igitur Vesicatorium statim ad Nucham applicandum jussi, atque Bolum sequentem illicò exhibendum, repetendúmq; vesperi cum vel sine *Laudano* pro ratione vigiliarum: ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. cancr. comp. Lap. Contrayerv. Serpentar. Virg.* āā *gr.vij. Laudan. Lond. Syrup. Caryoph q.ʃ.* M. F. *Bolus.* Julapium etiam *Paregoricum cum Speciebus* sæpiùs propinatum est. Die 27. utut usu Opiatorum Æger aliquantisper sopitus fuerat, tamen dolore capitis vehementi adhuc laborabat, Exanthemata ubique depressa pæne cohærebant, atque Petechiæ numero & magnitudine augebantur, atque inde *Bolum* cum *Laudano* & *Serpentar. Virg.* sextâ quâque horâ repetendum, atq; *Vesicatoria* etiam ad carpos applicanda duxi, atque Vinum Canarinum frequenter propinandum. Cap. 11.

Cap. 11. Die 28. Exanthemata præter ſpem adſtantium, ceſſante jam Febre & Capitis dolore, atq; ſubortâ Salivatione, ubiq; quadantenùs acuminata matureſcere incipiunt, Petechiæ evaneſcunt, Æger quietè dormit, Spes affulget, ideóq; Bolorum uſum ſextâ quâq; horâ adhuc repetendûm imperavi, atq; Liquorem noſtrum *Ficubus*, &c. alteratum pro potu ordinario uſurpandum. Die 29. Naturâ per ductus ſalivales hoſtem haud ampliùs propellere valente, Ptyaliſmus derepente atq; inopinatò ſubſiſtit; Æger autem non obſtante Pulsûs debilitate & oppreſſione adhuc ἀπυρετὸς, mente integrâ fruitur, & bene dormit, extremæ autem partes nequaquam intumeſcebant, ideoq; Boli ſextâ quâque horâ adhuc repetebantur, additis unicuiq; Bolo *Ciner. Bufon. gr. xv.* Die Julii 30. Morbi verò 7. Æger Urinam reddit copioſam & benè dormit, Exanthemata in facie pure concocto turgida legitimè maturantur, in trunco autem & Artubus cruda & depreſſa manent, Pulſus acceleratur, & ulcuſcula à Veſicatoriis excitata areſcunt, ideoque *Veſicatoria* ij. ampla & acria primo hoc Declinationis momento ad Tibias internas applicanda curavi, & ut perſeveraret in uſu Bolorum ſextâ quâq; horâ, & Vini Canarin. & Liquoris Poſſetic. medicat. mandavi. Die 31. manus, (Febre unum tenorem adhuc ſervante, & Urinâ copioſè redditâ) intumeſcere incipiunt, atq; Exanthemata in pectore

&

& brachiis quadantenùs maturescere, in cruribus adhuc deprimuntur, dormit verò satis Æger & mente sanâ fruitur, ideoq; in usu Bolorum adhuc sextâ quâque horâ perseverandum duco. Aug. 1. nono autem Morbi die Exanthemata in Pectore & brachiis humore aquoso referta Scabie obduci incipiunt, una manus insigniter intumescit, atq; Febris, Naturâ jam victoriam aliqualem reportante, post exacerbationem præcedenti nocte notabilem bonis avibus in Συνεχῆ evidenter mutatur, ideoque ad expansionem Spirituum sustentandam Bolos Alexipharmacos sextâ quâque horâ adhuc repetendos jussi, atque haustum Febrifugum sequentem in mediis Bolorum intervallis propinandum. ℞ *Aqu. Cardu.* ℥ij. *Epidem. Syrup. Caryoph.* āā ʒij. *Pulv. subtiliss. Cortic. Peruv. elect.* ʒj. M. F. *Haustus.* Ad Phlegma viscidum ad Tonsillas adhærens educendum, *Gargarismum* sequentem Siphone calidè & sæpe faucibus injiciendum curavi; ℞ *Decoct. Ficuum* ℔iß. *Mell. ros. colat.* ℥iß. M. F. *Gargarism.* Aug. 2. Variolæ ubiq; in corpore membranas pellucidas simulantes arescunt, præterquam in facie, ubi pure magis concocto, in tubercula concrescunt, Pedes vero quadantenus adhuc intumescunt. Æger post exacerbationem febrilem nocturno tempore contingentem (urinâ adhuc copiosè redditâ) placidè dormit & minimè delirat; quocirca usum Bolorum & Haustuum febrifugorum

Cap. 11.

Cap.10. adhuc ſextâ quâq; horâ repetendum duco. Aug. 3. Exanthematis jam ubiq; etiam in ipſis cruribus arefactis, febrilis paroxyſmus mediâ nocte vehementior recrudeſcit, eo autem horis matutinis declinante, Æger rurſùs bene dormit, atq; mente integrâ fruitur, Phlegma ope Gargariſmi copiosè educitur; inter dormiendum tamen Æger ſuſpiriosè reſpirat, atq; crura tremore Convulſivo ſæpiùs agitantur, ideoq; Bolos & Hauſtus febrifugos adhuc præſcribo ſextâ quâq; horâ repetendos: cùm autem nocte ſequenti Æger bene dormiret, atq; nullam exacerbationem paſſus, quoad cætera omnia bene valeret, Bolum, & Hauſtum febrifugum ſolummodò bis in die, ſcil. nocte & mane, exhibendum juſſi. Aug. 5. Morbi 13. Patientem planè ἀπυρέτον inveni, eíque valedixi, poſtquam Bolum per duas noctes ſequentes ſumendum, & *Linimentum* ex *Oleo Amyg. dulc.* & *Sperm. Ceti* faciei illinendum, atq; *Emulſionem* ad Dyſuriam jam ſubortam tollendam præſcripſeram. Atq; hoc pacto Adoleſcens artis ope proculdubio ſanatus reconvaleſcebat, & hucuſq; integrâ valetudine utitur.

Hiſto-

Cap. 11.

Hiſtoria 23.

Variolæ Mediæ diu depreſſæ & pæne cohærentes cum Febre Συνεχεῖ durante maturatione conjunctæ.

GEorgius Reade Juvenis robuſtus, ſervus Domini *Caresby* in vico dicto St. *Thomas Apoſtle*, ſub finem menſis Decembris 1692. Febre Varioloſâ cum ſymptomatis uſitatis conjunctâ corripiebatur. Tertio Morbi die, nempe primo Januarii, Variolæ Diſcretæ erumpere cœperunt, Veneno verò neſcio quam ob cauſam minus perfectè eliminato, Exanthemata (febre adhuc perſtante) indies nova ſuppullularunt languida ubiq; & ſeſſilia, donec tandem tertio die magnâ ex parte planè cohærerent, Morbo mediam indolem ſortito. Tertio autem Januarii, quo primùm Variolas matureſcere oportuit, deprimebantur ubiq; Exanthemata, & in apicibus albeſcebant, Æger totâ nocte frequentibus deliquiis tentatus, Vigil & ferociens ægrè in lecto detinebatur, & eodem modo ſe habuit nocte ſequenti. Proximo autem mane, nempe Januar. 5. cùm ego primùm à Domino *Marlow* Pharmacopolâ exercitatiſſimo & ingenioſiſſimo ad Juvenem re pænè deſperatâ advocarer, Variolas animadverti ſecundo hoc Maturationis die ſeſſiles ubiq; & ſemineces, Pulſum debilem & quadantenùs celerem, temperiem mitem, Ægrotantem inſomnem, hebetem & nonnihil delirum, ideoq; Bolum ſequentem in

 Cochl.

Cap. 11. Cochl. Julap. sequent. solut. statim exhibendum jussi, & mediâ nocte atq; aurorâ sequenti repetendum, nisi somnus intereà obreperet, & Cochl. *iv*, vel *v*. ejusdem Julap. superbibenda, ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp. āā ʒß. Laudan. liquid. Helmont. gut. xij. Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus*. ℞ *Aqu. Meliss. Rut. Ceras. nigr. āā ℥iij. Pæon. comp. Epidem. Syrup. Caryoph. āā ℥iß.* M. F. *Julap. Vesicatoria* etiam iij. ampla & acria ad Nucham & Carpos internos illicò applicanda imperavi, & liquorem *Possetícum* nostro modo alteratum tepidè & copiosè ministrandum. Hinc Æger bene dormit, & meliùs se habet, exacerbatione autem mediâ nocte recurrente, rursus insomnis factus per aliquot horas furit & delirat, mane verò proximo ad se redit, atq; Exanthematis vigentibus & quadantenus maturescentibus fere ἀπυρέτος dormit. Ex febre Συνεχέος typum servante (quod oppidò raro in hoc Morbi tempore hactenus observâram) certior factus, sat virium Spiritibus superesse ad vires *Corticis Peruviani* in actum ducendas, Januar. sexto Haustum sequentem illicò propinandum jussi, itidemq; quartâ pomerid. septimâ & decimâ vespertinâ, crastinâ aurorâ, & deinceps quartâ quâq; horâ repetendum. ℞ *Aqu. Cardu. Cinam. Hord. āā ℥i. Aqu. Epidem. ʒij. Pulv. subtiliss. Cortic. Peruv. elect. ʒj. Syrup. Caryoph. ʒij.* M. F. *Haustus*. *Bolum* etiam

The-

Theriacalem cum *Laudano* horâ undecimâ noctis paulò ante expectatum paroxysmum ad vires Spirituum suffulciendas, & symptomata durante exacerbatione corrigenda exhibendum curavi, atque usum Julapii Cordialis repetendum. Quandoquidem verò Variolis tardè maturescentibus & veneno Glandulas salivales demùm solicitante Dolor inflammatorius in Gutture suboriri jam cœperit, Gargarismum ex *Decoct. Ficuum, Mel. Rosat. colat.* & *Diamor.* Siphone sæpius in die faucibus injiciendum jussi. Nocte sequenti Æger tempore exacerbationis aliquantulùm friget & horret, non tamen delirio, vel deliquio, vel evidenti Febre tentatur, & placidè dormit, Ptyalismus supervenit, & manus quadantenùs intumescunt, & Variolæ ubiq; aliquantisper maturescunt, ideoq; Januar. 7. Haustum Febrisugum statim exhibendum repetendumq; jussi quartâ pom. septimâ vespertin. & crastinâ aurorâ; *Bolumque Cardiacum* rursùs ut priùs ante mediam noctem ministrandum cum haustulo Julap. & Gargarismum adhuc usurpandum, & Cochl. iv, vel v. Julap. sequent. quartâ quâque horâ propinanda, præsertim durante exacerbatione. ℞ *Aqu. Meliss. Rut. Ceras. nigr.* ā ā ℥iij. *Epidem. Pæon. comp. Syrup. Caryoph.* ā ā ℥iß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* ā ā ℈ij. M. F. *Julap.* Nocte sequente febricitat aliquantulùm Æger per quatuor horas, Variolæ in

Cap. 11.

Cap. 11. facie & pectore exarescere incipiunt, in manibus autem priùs cohærentes confluunt, sero minimè concocto semiplenæ, Guttur adhuc dolet, Ptyalismus, manu utrâque insigniter intumescente, declinat, ideoque Januar. 8. tres haustus Febrifugas, quartâ scil. pomerid. septimâ vespertinâ & mane proximo exhibendos jussi, Bolum Cardiacum horâ somni repetendum, Gargarismum sæpius usurpandum, & Julapium cum Speciebus ut antè ministrandum. Cùm autem Paroxysmus febrilis nullatenùs nocte proximâ recruduisset, solummodò Bolum Paregoricum Januar. 9. horâ somni & mane sequenti repetendum duxi, atq; *Gargarismum* & *Julapium cum Speciebus* ut ante exhibendum, atq; ad expectorationem Phlegmatis in bronchiis jam concrescentis promovendam Cochl. *x*, vel *xij*. Apozem. sequent. calidè sæpius propinanda, ℞ *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔*iß. Tinctur. Croc. Syrup. Capill. Ven.* *āā* ℥*iß.* M. F. *Apozema*. Januar. 10. eadem, quæ præcedenti die præscripseram, repetebantur, Januar. vero 11. Morbi verò 14. cum Æger iterùm febricitaret, & levem quandam exacerbationem nocte præcedenti passus esset, atq; dysuriâ tentatus urinam ægrè retineret, Haustum febrifugum illico exhibendum & mane proximo repetendum jussi, Bolum Cardiacum horâ somni iterùm ministrandum, usum Gargarismi & Julapii cum Speciebus non intermittendum, atque

Cochl.

Cochl. x, vel xij. Emulsionis sequentis tertiâ vel quartâ quâq; horâ propinanda, ℞ *Sem. iv. frig. maj.* āā ℨj. *Semin. Papav. alb.* ℨ ß. *Amyg. dulc. decortic.* nº *vij. Aqu. Hord. depurat.* ℔iss. F. *Emulsio*, cui add. *Aqu. Ros. rubr.* ℥ij. *Sacchar. alb.* ℥iss. Januar. 12. Morbi 15. Patientem planè ἀπύρετον, urinam copiosè sine Dysuriâ reddentem & ab omni ærumnoso symptomate liberatum inveni, ideoq; solummodò gut. xv. *Laudan. liquid.* in Haustu *Julap. Cordial. Simplicis* duabus noctibus sequentibus horâ somni ministrandas, atq; Linimentum ex *Ol. Amyg. dulc.* & *Spermate Ceti* pro facie parandum curavi. Demùm Januarii 24. reversus, cum Patientem robustum, cibi appetentem, & nullo morboso affectu tentatum animadverterem, Potionem sequentem mane proximo propinandam & quarto quoque die repetendam jussi. ℞ *Decoct. Sennæ Gereon.* ℥*iv. Mannæ selectiss.* ℥*iss.* M. F. *Potio.* Addantur si opus fuerit Potioni secundæ & tertiæ *Syrup. de Spin. Cervin.* ℥*ss.* Convalescebat inde Juvenis præter spem Pharmacopolæ & Adstantium, & huc usq; firmâ valetudine utitur. Cap. 11.

Histo-

Cap. 11.

Historia 24.

Variolæ Mediæ post imperfectam maturationem in declinatione Febre Συνεχεῖ exceptæ.

DOmina *Smith* virgo elegans habitans ad Insigne *Iridis* in vico dicto *Fetter-lane* ægrotans, 6. die mensis Augusti Anno 1691. decubuit, die nono erumpebant Variolæ Distinctæ, quæ indies usq; ad duodecimum, (Febre adhuc perseverante) more Mediarum Variolarum numero augebantur, demum frequentes & pænè cohærentes, ubiq; verò flaccidæ & depressæ subortâ notabili salivatione sine febre maturescere cœpêrunt. Ptyalismo verò nescio quam ob causam (hactenus enim à Domino *Bradford* Pharmacopolâ habitante in vico dicto *Old-Baily* tractabatur) ante perfectam Exanthematum maturationem derepente, die decimo sexto subsistente, totâ nocte sequenti vigil & delira Ægra vehementem febrilem paroxysmum ad xij. horas protensum perpessa est. Die proximo nempe Aug. 17. & Morbi xj. Ego primùm accersitus, ex Pulsu debili & celeri Febris remissionem deprehendi, Exanthemata animadverti ubiq; depressa, lymphâ non pure concocto semiplena, Ægram vigilem, deliram, non tamen ut præcedenti nocte furentem: ideoq; ad Spiritus erigendos, eorúmq; vacillantium motus inordinatos compescendos, *Vesicatoria* ij. ampla & acria ad internos Carpos

statim

ſtatim applicanda juſſi, atq; Cochl. iv, vel v. *Julap.* ſequent. (agitatâ phialâ) quamprimùm exhibenda, & deinceps quartâ quâq; horâ repetenda, ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr.* āā ℥iv. *Pæon. comp. Epidem.* āā ℥i. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā ʒſs. *Syrup. de Mecon.* ℥iſs. M. F. *Julap.* Atque primo ejus hauſtulo, & proximo mane *gut. xv. Laudan. liquid.* inſtillent. Inſuper Julapium ſequens ad libitum propinandum præſcripſi, ℞ *Aqu. Lactis Alexiter.* ℥viij. *Epidem.* ℥ij. *Syrup. Caryoph.* ʒx. M. F. *Julap.* Hinc ſomnum capiebat, & mente ſanâ fruebatur uſq; ad mediam noctem, quo tempore certamine à Naturâ recèns inſtaurato, paroxyſmum alterum pænè ad xij. horas vigil & furibunda perpeſſa eſt. Quocirca 18. Auguſti doſin *Laudani* in Hauſtu *Julap. cum Speciebus* rurſus ſtatim exhibendam, itidemque mane proximo repetendam juſſi, atq; utrumq; Julapium adhuc uſurpandum ut priús. Cùm autem nocte ſequenti alteram exacerbationem cum vigiliis & delirio conjunctam non obſtante Alexipharmacorum & Opiatorum uſu, ſtatâ periodo jam tertiâ vice recurrentem obſervaveram, Febrifugas *Corticis Peruviani* vires in caſu hoc deplorato experiri decrevi, ideoque Hauſtum ſequentem Aug. 19. illicò propinandum juſſi, repetendúmq; quartâ quâque horâ extra paroxyſmum, ℞ *Aqu. Cardu.* ℥ij. *Epidem. Syrup. Caryoph.* āā ʒij, *Pulv. ſubtiliſſ.*

Cap. 11.

Cap.11. *tiliss. Cortic. Peruv. elect.* ℥i. *Laudan. liquid. Helmont. gut. xij.* M. F. *Haustus.* Durante Paroxysmo perstabat Ægrota in usu Julapii cum Speciebus. Augusti 20. post paroxysmum finitum Haustum febrifugum iterùm quartâ quâque horâ ad iv. vices repetendum imperavi, nocte sequenti nullus repullulabat Paroxysmus, ingenti autem Ptyalismo demum reduce, & fluxu alvi suborto, Patiens planè ἀπυρετὸς jacuit, atque utut debilis & languida somnum placidum capiebat & delirare desinebat, ideoque Augusti 21. *Decoctum album* suffeci in locum Potûs ordinarii, atque *gut. xiv. Laudan. liquid.* in haustu Julapii sequentis statim propinavi, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* ana ℥iij. *Cinam. hord.* ℥iv. *Stephan.* ℥ij. *Syrup. Caryoph.* ℥iss. M. F. *Julap.* De quo bibat ad libit. atque Bolum sequentem horâ somni ministrandum curavi cum Haustu *Julap.* ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ana ʒ ss. *Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus.* Cum autem Augusti 23. Patientem languore & suffocatione (alvo jam constrictâ) more Hystericarum tentatam animadverterem, aliquid venenati fermenti adhuc superesse conjeci, quod Spiritus agitando, licet paroxysmis febrilibus stato tempore instaurandis haud par esset, saltem eos in incertas explosiones adigere posset, ideoque Bolum sequentem quamprimum deglutiendum jussi, repetendumq; deinceps sextâ quâque horâ ad tres vices,

vices, unà cum haustu Julap. sequent: ad libitum etiam pitissandi, atq; *Spir. Salis Armoniac.* sæpius in languoribus olfaciendum. ℞ *Pulv. subtiliss. Cortic. Peruv. elect.* ℈ij. *Castor.* gr. iij. *Laud. liquid. Helmont.* gut. xij. *Syrup. Caryoph.* q. s. M. F. *Bolus.* ℞ *Aq. Rut. Meliss. Ceras. nigr.* āā ʒiij. *Bryon. Pæon. comp. Syrup. Pæon. comp.* āā ʒiß. M. F. *Julap.* Inde reconvaluit virgo, nec ullum omnino morbosum affectum passa, in rus sese contulit priusquam Catharsin quamcunq; præscripsissem. Cap. 11.

Historia 25.

DOminus *Jones* cognitor, annos 26. natus, habitans in vico dicto *Shoe-lane*, sub vesperam diei 13. Februar. 1691. prægrandi Capitis dolore correptus sine quovis evidenti Horrore vel Algore, die 14. ægrotans licet & crebrò vomens per totum diem obambulabat, sub vesperam verò sudore frigido sæpius perfusus, & Lumbagine plurimùm attritus, cœpit quadantenus febricitare. Sub vesperam diei 15. Exanthemata ubiq; in cute derepente efflorescunt confluentia, vel racematim cohærentia. Die 20. Februar. septimo autem Morbi, quo ego accersitus sum, Ægrotans, cujus Pulsus erat tunc temporis celer admodùm & debilis, temperies verò mitis, planè insomnis jacebat & attonitus,

Variolæ Confluentes & Malignæ, demùm Febre Συνεχεῖ exceptæ.

Cap. 11. tus, & pænè delirabat: Febris enim (Veneno neq; per Exanthemata quæ secundo maturationis die ubiq; sessilia exarescebant, neq; per ductus Salivales qui obturabantur, fortiter propulsato) indolem prorsus malignam sortiebatur, uno tenore progressa est, & mortem præ foribus adstare denunciavit. Æger de vigiliis tantùm conquerebatur. Ideóque re adeò desperatâ Spiritus, languidos stimulare, motúsque eorum inordinatos compescere more sequenti satagi. Applic: statim ad Nucham & Carpos internos *Vesicatoria* iij. ampla & acria. ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp.* āā ʒß. *Laudan. liquid. Helmont.* gut. xiv. *Syrup. Caryoph.* q. s. M. F. *Bolus*, illicò exhibendus, repetendúsque horâ somni & crastino mane, post singulos Bolos & ad libitum propinentur Cochl. iv, vel v. *Julap.* sequent. ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥vj. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥iß. *Syrup. Caryoph.* ʒx. M. F. *Julap.* Liquorem etiam Posseticum nostro modo alteratum, pro potu ordinario præscripsi, & Gargarismum ex Decocto Ficuum, &c. ad linguam aridam emolliendam, & papillas ductuum Salivalium irritandas, & Ptyalismum promovendum, singulis horis Siphone faucibus injiciendum. Cùm autem Februar. 21. ex continuatis adhuc vigiliis & celeritate ac debilitate pulsûs Ægrotantem ope horum mitiorum Alexipharmacorum sese non meliùs habere intelligerem, ad ma-

jora

jora sequentia confugi. ℞ *Theriac. Androm.* Cap. 11. *Electuar. ex Ovo* āā ℈j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Serpentar. Virgin. Ciner. Bufon.* āā ℈ß. *Laudan. Lond. gr. j. Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus.* Quem sumat quamprimùm, repetatq; deinceps sextâ quâque horâ, ad iv. vices, superbibendo Cochl. v, vel vj. *Julap.* sequent. ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥iij. *Epidem.* ℥ij. *Syrup. de Mecon.* ℥iß. M. F. *Julap.* Perstet etiam in usu Gargarismi, & Possetalæ medicatæ. Æger ab horum remediorum usu somnum capiebat, minùs delirabat, urinam copiosiorem reddidit; accessit fortior Arteriarum vibratio, Variolarum tamen maturatio, Salivæ profluvium & extremorum intumescentia nullos progressus fecit, Tracheæ ramuli phlegmate viscido ob Salivationis defectum plurimùm infarcti respirationem minùs liberam reddebant; ideóque Februar. 22. præter usum Bolorum & Julapii Paregorici & Liquoris Possetic. repetendum Cochl. ix, vel x. *Apozemat.* sequent. calidiusculi sæpiùs propinanda jussi, ℞ *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔iß. *Tinctur. Croc. Syrup. ex Erysim.* āā ℥iß. M. F. *Apozema.* Ad ulteriorem autem Spirituum expansionem *Vesicatoria* ij. ampla & acria ad interna Brachia prope axillas applicanda curavi. Februar. 23. Ægrotantem fere in eodem statu inveni, ideoque antè præscripta adhuc usurpanda imperavi, &ettereà ad expansionem Spirituum

Cap.11. tuum (quos ex vibratione Arteriarum quadantenus debili adhuc Veneno oppressos deprehenderam) *Vesicatoria* ij. ampla & acria ad internas Tibias applicanda quamprimùm, & non nisi post 24. horas amovenda. Februar. 24. Æger meliùs dormit, fere ἀπυρετὸς redditur, atque Arteriis jam fortiùs & tardiùs sese vibrantibus, spes salutis affulget; Cùm tamen sine quâvis evidenti Crisi Morbus declinare videretur, Variolis nempe adhuc immaturis & depressis, partibus extremis non intumescentibus, & Urinâ parcè redditâ, in ante præscriptorum usu jure merito adhuc perstandum duxi; Nocte etenim sequenti (Morbo jam die duodecimo ultimum suum stadium ingresso) Æger derepente sine quâvis evidenti causâ à Veneno recrudescente Febre recidivâ correptus, exacerbationem vehementem per 12 horas protensam perpessus est, insomnis & delirus. Februarii verò 25. Febre unà cùm Symptomatis plurimùm remittente, Naturam remediis priùs adhibitis corroboratam jam aliqualem victoriam reportâsse deprehendi, atq; Febrem subinde à Συνόχῳ malignâ in Benignam Συνεχῆ fuisse mutatam, ideoque fidenter, non obstante Amicorum desperantium ploratu, Haustum Febrifugum sequentem illico propinandum jussi, repetendúmque tertiâ & quintâ pomerid. & crastinâ aurorâ; horâ somni verò ante expectatum Paroxysmum, & quintâ matutinâ sub Paroxysmi finem,

finem, Bolum Alexipharmacum, ad Spiritus Cap. 11.
in certamine erigendos, & motus eorum inordinatos compeſcendos exhibendum curavi, & Julapium Cordiale durante exacerbatione frequenter propinandum. Eodem fere modo Ægrum tractavi duobus diebus proximis, nempe Februar. 26. & 27. Cùm autem nocte ſequenti nullam exacerbationem recruduiſſe intellexiſſem, atque proximo die, nempe Februar. 28. Morbi autem 15. Patientem planè ἀπυρετὸν inveniſſem, Linimentum ex *Oleo Amygd. dulc.* & *Sperm. Cet.* quo facies illineretur parandum curavi, atq; *Bolum Cardiacum* horâ ſomni, & craſtinâ nocte unà cum Hauſtu Julapii exhibendum, Hauſtum etiam Febrifugum mane ſequenti & quintâ pom. repetendum. Inſuper, quandoquidem Linguam Ptyaliſmo nullo ſuborto quadantenùs aridam, & Bronchia adhuc Phlegmate viſcido infarcta animadverterem, *Mucilag. Semin. Cydon. Syrup. Diamor.* extractam ſæpiùs in Ore ſuper linguam tenendam, & Cochl. *j. Linctûs* ex *Oleo Amygd. dulc. recent. Syrup. Capil. Ven.* & *Sacchar. Cryſtal. alb.* confect. quartâ quâque horâ unà cum Hauſtu Apozem. Pectoral. calid. miniſtrandum imperavi. Extunc Vir ingenioſiſſimus Arte Medicâ planè ex Orci faucibus ereptus, ſine quâvis Variolarum maturatione, ſine Ptyaliſmo, vel Extremorum intumeſcentiâ (appetitu & temperie integrè reſtitutis) atque nullo Morboſo affectu

Cap. 11. posteà suborto reconvalescebat, atque hucusque, fæcibus Morbi ope Pharmacorum Catharticorum opportunè deturbatis, stupente planè Pharmacopolâ, atque Amicis plaudentibus, firmâ valetudine utitur. Plures Variolarum malignarum declinantium, & Febre Συνεχεῖ exceptarum, & *Cortice Peruviano* feliciter sanatarum Historias narrare poteram; verùm unum, & quidem unicum casum, quem hactenus observâsse mihi contigit, potiùs lubet apponere, ubi (sive ob parcum, vel nimis serum Alexipharmacorum majorum & Cortic. Peruv. usum, sive ob gradum Veneni Morbifici exitialem) prædictam Praxin infaustus eventus dedecoravit.

Historia 26.

Variolæ Confluentes Malignæ in Declinatione Febre Συνεχεῖ exceptæ, & non obstante Cortice Peruviano funestæ.

FIlius Domini *Rainsford* annos 17. natus, Januarii 20. 1693. Symptomatis Variolarum apparatum comitari solitis correptus, Januar. 22. ad nosocomium privatum in vico dicto *Warwick-lane*, sæviente jam hyeme, & Variolis jamjam erupturis, in curru vehitur; Januar. 23. sub vesperam ad eum invisendum Ego accersitus sum, cùm jam Exanthemata confluentia & depressa ubique sese in conspectum dederant. Ægrum, cujus temperies erat mitis, Pulsus verò quadantenùs celer & debilis, insomnem de-

deprehendi, ideóque Haustum sequentem Cap. 11.
statim propinandum & sextâ quâque horâ repetendum jussi, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥i. *Epidem. Syrup. Caryoph.* āā ʒiij. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā *gr. xij. Laudan. liquid. gut. xv.* M. F. *Haustus.* Insuper Cochl. iv, vel v. Julapii sequentis ad libitum ministrabantur, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥iv. *Epidem.* ℥ij. *Syrup. Caryoph.* ʒx. M. F. *Julap.* Die 24. quandoquidem Æger esset fere ἀπυρετὸς & ad somnum proclivis, utut exanthemata deprimerentur, & in apicibus quasi maturatione incœptâ albescerent, præscripsi Liquorem Possetticum nostro modo alteratum calidè frequenter propinandum, atq; Cochl. iv, vel v. Julapii sequent. quartâ quâq; horâ ministranda, agitatâ Phialâ, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr. an.* ℥iv. *Epidem.* ℥iß. *Pæon. comp.* ℥i. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. an.* ℈ij. *Syrup. de Mecon.* ℥iß. M. F. *Julap.* Die 25. horum levium remediorum ope bene dormivit Æger & fere ἀπυρετὸς evasit, suborto jam aliquali Ptyalismo, cum Gutturis dolore & faciei intumescentiâ conjuncto: unde ego in Spem inductus sum, utut Exanthemata juxta primam Naturæ intentionem nequaquam maturescerent, sed hactenus arescerent & deprimerentur, ideoque ductus salivales *Gargarismo* calido ex *Decocto Ficuum, Diamor.* & *Melle Rosat.* siphone faucibus sæpius injecto perpetim so-

 licitandos

Cap. 11. licitandos duxi, uſum Julapii Paregorici cum Speciebus, & Poſſetalæ medicatæ repetendum, atque inſuper *Bolum* ſequentem ad vires Spirituum erigendas, & motum eorum ordinatum ſi forte quid Venenati fermenti adhuc deliteſceret, ſervandum, horâ ſomni exhibendum, & mane proximo, unà cum Hauſtu Julapii repetendum juſſi. ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. an. gr. xvj. Laudan. liquid. gut. viij. Syrup. Caryoph. q. ſ.* M. F. *Bolus.* Die 26. cùm res Ægrotantis eodem fere modo progrederentur, in uſu remediorum præcedenti die præſcriptorum perſtandum duxi; quandoquidem verò die 27. Salivatio (Exanthematis adhuc depreſſis) non legitimè procederet, atque Bronchia inde Phlegmate viſcido quadantenùs eſſent infarcta, præter uſum Julapii Paregorici cum Speciebus, Gargariſmi, & Poſſetalæ medicatæ continuatum, Cochl. xij. Apozematis ſequentis quartâ quâque horâ calidiuſculè propinanda juſſi; ℞ *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔*iſs. Tinctur. Croc. Syr. ex Eryſimo an.* ℥*i.* Atque ad Lympham venenatam per Renes deturbandam, & vires Spirituum ulteriùs erigendas, *Ciner. Bufon.* ℈*ſs.* & *Rad. Serpent. Virgin. gr. vj.* Bolo veſperi & aurorâ repetendo addenda curavi. Die 28. & 29. Ægrotans eodem fere modo ſeſe habuit, niſi quod die 29. Ptyaliſmo jam declinante, Bronchia magis infarcta viderentur,

idcoq;

ideóq; præter uſum præſcriptorum continuatum Cochl. *j.* Linctûs ſequent. quartâ quâque horâ exhibendum juſſi unà cum Hauſtu Apozemat. Pectoral. ℞ *Ol. Amygd. dulc. rec. Syr. Capil. Ven. an.* ℥*iſs. Sacchar. cand. alb* ℥*j.* M. F. *Linctus.* Die 30. Ptyaliſmus, nullo notabili Urinæ fluxu ſuborto, planè ſubſiſtebat, Exanthemata ubiq; areſcebant, Ægrotante intereà ſatis dormiente, nec manifeſtò febricitante. Nihilominus ob aliqualem linguæ ariditatem, & Pulſum jam quadantenùs acceleratum, venenatum miaſma adhuc in Spirituum ſinu cohiberi, quod languida Natura per nullam portam hactenùs protrudere valuerit, & novam Symptomatum ſtragem mox daturum, deliteſcere ſuſpicabar; ideóque non tantùm Linimentum ex *Ol. Amygd. dulc.* & *Spermat. Cet.* Faciei illinendum curavi, verùm uſum Julapii Paregorici, & Bolorum Alexipharmacorum per triduum aſſiduè repetendum juſſi. Nocte ſequenti eventus præſagium comprobavit, Æger enim totam noctem inſomnis & delirus (exacerbatione febrili jam in ultimo Morbi ſtadio ſubortâ) tranſegit; Mane vero, finito paroxyſmo, ad ſe rediit; & ſomnum aliqualem capiebat. Januar. 31. (Collegâ noſtro Cl. D. Doctore *Carolo Goodall* conſultandi gratiâ accerſito) ad Spiritus erigendos, & compeſcendos *Veſicatoria* iij. ampla & acria ſtatim ad Nucham & Carpos applicabantur, & Bolus ſequens illico

Cap. 11.

 mi-

Cap. 11. miniſtrabatur, unà cum Hauſtu Julapii Paregorici cum Speciebus, cujus uſum repetendum decrevimus, ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ℨſs. *Laudan. Lond. gr. j.* M. F. *Bolus.* Poſt trihorium Hauſtum febrifugum è Cortic. Peruv. propinavimus, quem deinceps repetendum juſſimus tertiâ quâque horâ uſque ad proximum Paroxyſmum, itidemque Paroxyſmo finito, tertiâ ſcil. ſextâ & nonâ matutinâ, niſi ſomnus intereà obreperet; ſub initium autem exacerbationis *Bolum* ſequentem cum hauſtu Julapii exhibendum, & poſt trihorium repetendum, modo Æger vigilaret, præſcripſimus, ℞ *Theriac. Venet.* ℨj. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* ā ā ℈ij. *Laudan. Lond. gr. j.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. Lactis Alexiter.* ā ā ℥iij. *Pæon. comp. Epidem.* ā ā ℥ij. *Syrup. Caryoph.* ℥iß. M. F. *Julap.* Ægro autem (paroxyſmo ſub veſperam recrudeſcente) plane inſomni & delirante, atque ob Bronchiorum obſtructionem, neque Bolos vel Hauſtus deglutire valente, rursùs accerſiti ſumus, atque Hauſtum ſequentem ſtatim exhibendum, atq; poſt 4. horas repetendum in locum Boli ſubſtituimus, ℞ *Aqu. Ceraſ. nigr. Meliſſ. Cardu. Theriac. Stillat.* ā ā ℥ß. *Epidem. Pæon. comp.* ā ā ʒij. *Theriac. Androm. ſolut.* ℨſs. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap Contrayerv. Bezoar. Orient. an.* ℈ſs. *Syr. Caryoph.* ʒiij. M. F. *Hauſtus.* Et loco Hauſtuum Febri-

Febrifugorum extra paroxyſmum exhibendorum, Cochl. *ix.* Apozemat. ſequent. calid. quartâ quâque horâ propinavimus, Cap. 11.
℞ *Cortic. Peruv. non contuſ.* ℥*ij*. Coq. lento igne in *Aqu. Font.* ℥*xij*, ad ℥*vj*. *Cortici* relicto recens Aqua addatur, coq. & cola iterum ad ſextam vicem; Colaturis commixtis & per ſubſidentiam optimè depuratis add. *Vini alb. optim. Syrup. Caryoph. an.* ℔*ſs*. M. F. *Apozema.* Cùm autem præ languore & difficili Deglutitione Æger Februarii 1. pænè delirus, Hauſtus cùm Febrifugos, tùm Cordiales planè reſpueret, *Veſicatoria* ij. ad Tibias internas illico applicanda juſſimus, atque *Suppedanea* ex æqual. quantitate *Emplaſtr. Cephalic. cum Euphorb.* & *Pic. Burgundic.* ad plantas pedum adaptanda, atq; ùt perſeveraret (quantùm poſſet) in uſu Hauſtuum Cardiacorum, Apozematis Febrifugi, & Julapii Cordialis. Sub veſperam autem ob jactationem inquietam Æger ope Adſtantium è lecto ſuſcitatus, illicò incertis rigoribus, nauſeâ, & perpetuâ Vomitione per totam noctem durante, correptus eſt, & proximo mane ſcil. Februar. 2. Deglutitione & Reſpiratione plurimùm læſis quaſi ſuffocatus jacebat; quocirca Prognoſtico funeſto priùs prolato, Potione ſequenti evacuationem ſive ſurſum ſive deorſum moliri tentavimus, ℞ *Decoct. Amar.* ℥*iv*. *Vini Benedict.* ℥*iij*, M. F. *Potio* ſtatim exhibenda. Poſt quatuor horas elapſas, ſi modo aliqua evacuatio

Cap. 11 contingeret, Haustum Cardiacum repetendum, atque sæpiùs exhibendum imperavimus. Naturâ autem jam planè deficiente, Ægrotans nihil omnino vel vomitu, vel secessu, vel mictione rejecit; ideóque sub vesperam Glandes duas successivè (si opus fuerit) intrudendas statim parandas imperavimus, ℞ *Mell. Anglic.* in formam debitam coct. ℥ij. *Hier. Picr.* ʒij. *Alum. crud. pulverisat.* ℥ß. M. F. *Suppositoria* duo. Sin verò alvus non responderet, *Enema Terebinthinatum* injiciendum curavimus, & post evacuationem finitam, Haustum Cardiacum ante præscriptum ministrandum, vel *Bolum* sequentem in Cochl. *j.* Julap. Cordial. solut. ℞ *Electuar. ex ovo* ℈j. *Theriac. Androm.* ʒß. *Pulv. Rad. Serpentar. Virgin.* ℈ß. *Syrup. Caryoph. q. s. M.* Incassùm autem omnia, Spiritibus enim jam Veneno prorsus obrutis & extinctis, Æger, postquam noctem anhelus, delirus & insomnis, licet ἀπυρέτως transegisset, pulsu deficiente, demum 14. Morbi die fatis cedebat.

Histo-

Cap. 11.

Historia 27.

UXor Domini *Poxon* habitantis in *Barge-yard* juxta vicum dictum *Bucklers-bury*, die Maii 14. Anno 1692. ægrotans, atq; Symptomatis Variolarum apparatum vulgò comitantibus, sed non præter solitum vehementibus correpta, die 17. Variolis jam erumpentibus, Pharmacopolæ consilio sanguinis ℥*viij*, vel *x*. è brachio detrahendas jussit; Spiritibus autem à venæ-sectione perperam atque sine necessitate celebratâ debilitatis, atque præ languore in motus inordinatos adactis, & veneno succumbentibus, Exanthemata quæ principio distinctè erumpebant, mox sensim cohærere atque confluere cœpêrunt, atque ad vicesimum usq; Maii diem (quo die ego primùm accersebar) languebant, & deprimebantur, maturationem fere nullam assecuta, accesserunt vigiliæ pertinaces & Tussis importuna, (non obstantibus Opiatis copiosè ministratis) Deliquia frequenter recurrentia, atque debilis admodùm ac celer Arteriarum vibratio, quod præ cæteris symptomatis me solicitudine affecit. Ideóque tum ad Spiritus erigendos, cùm ad efferatos eorum motus compescendos & Tussim frænandam *Vesicatoria iij*. ampla & acria illicò ad Nucham & Carpos internos applicanda curavi, & *Bolum*

Variolæ quadantenus Confluentes depressæ & tardè maturescentes, cum Tussi & Vigiliis pertinacibus conjunctæ, atq; demum Furunculis frequentibus exceptæ.

Cap. 11. *lum* ſequentem horâ ſomni, itidemque proximâ aurorâ exhibendum, unà cum hauſtu Julap. ſequent. ad libitum pitiſſandi, atque *Laudan. liquid. gut. xv.* in hauſtu Julapii propinandas, modò poſt trihorium à primo Bolo ſomnum non caperet, atque inſuper *Liquorem poſſeticum* noſtro modo alteratum calidiuſculè ſæpiùs miniſtrandum, ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ʒſs. *Laudan. Lond. gr. j. Syrup. Caryoph. q. ſ.* M. F. *Bolus* mollis. ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. an.* ℥*iv. Epidem.* ℥*ij. Pœon. com.* ℥*i. Syrup. Caryoph.* ʒ*x.* M. F. *Julap.* Ab his ſomnus quadantenùs conciliabatur, Tuſſis aliquantiſper mitigata eſt, Pulſus etiam & vires erigebantur, deliquia tollebantur, atq; Exanthemata proximo mane matureſcere videbantur. Ideoque die 21. Bolum Cardiacum quamprimùm cum *Laudan. Lond. gr. ij.* exhibendum, iterúmque horâ ſomni & proximo mane repetendum juſſi, atque *gut. xx. Laudan. liquid.* poſt trihorium à Bolo nocturno exhibito in hauſtu Julapii propinandas, modò Vigiliæ vel Tuſſis urgerent; atque Julapium Cordiale & Liquorem Poſſeticum non omittendum. Inſuper ob *Stranguriam* vehementem à Veſicatoriis inductam, Cochl. *xij. Emulſionis* ſequentis calidiuſculè quartâ quâque horâ vel ſæpius miniſtranda imperavi, ℞ *Sem. iv. frigid. maj. an.* ʒ*j. Sem. Papav. alb.* ℥*ſs. Amyg. dulc. decorticat.* nº *vij.* cum *Aqu. Hord.*

℔*iſs,*

℔*iſs*. F. *Emulſio*, cui add. *Aqu. Roſ. rub.* ℥*ij*. *Sacchar. albiſſ.* ℥*iſs*. Cùm autem vigiliæ ope præſcriptorum ſatis coercerentur die 22. & Variolæ (tardius licet) matureſcere pergerent, atque Ptyaliſmus aliqualis jam ſuboriretur, *Gargariſmo ex Decoct. Ficuum* & cæt. calidè ſæpius ſiphone faucibus fortiter injecto, papillas ſalivales ad lympham copioſius egerendam ſtimulare decrevi, & ſpiritus frequenti uſu *Julap. Cordial.* & *Liquor.* noſtri *Poſſetic.* refocillare, ut maturatio Exanthematum incœpta ulteriùs promoveretur; Inſuper Bolum Cardiacum cum *Laudan. Lond. gr. ij*. proximo mane exhibendum juſſi, modò non totâ nocte placide dormiret Ægra. Die 23. res Ægrotantis fere eodem modo ſe habebant, ideoque in uſu præſcriptorum perſtabat, *Bolum Cardiacum* & *Opiatum* aurorâ ſequenti deglutiendum, modo vigiliæ urgerent, imperabam, atque ad vires Spirituum fovendas Cochl. iv, vel v, Julap. ſequent. agitatâ phialâ, ſæpius propinanda, ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. an.* ℥*iv*. *Epidem. Pæon. com. an.* ℥*i*. *Margarit ppt.* ʒ*iſs*, *Sacchar. alb.* ℥*ſs*. M. F. *Julap.* Morbo autem jam unà cum Ptyaliſmo & Exanthematis die Maii 24. à decubitu verò undecimo, ſenſim declinante, bronchiis verò & faucibus pituitâ viſcidâ quadantenùs infarctis, *Cochl. j*. Linctûs ſequentis unà cum *Cochl. xij*. Apozematis tepefacti quartâ quâque horâ miniſtrandum juſſi, ℞ *Ol. Amygd.*

Cap. 11. *myg. dulc. rec. Syrup. Capill. Vener. an.* ℥iſs. *Sacchar. cant. alb.* ʒj. M. F. *Linctus.* ℞ *Decoct Pector. depurat.* ℔iſs. *Tinctur. Croc. Syr. Capill. Vener. an.* ℥i. M. F. *Apozema. Bolum* verò *Cardiacum* & *Opiatum* ad vires Spirituum ſuſtentandas, eorumque motus inordinatos compeſcendos & Tuſſim frænandam horâ ſomni repetendum duxi, uſúmque *Julapii Perlati* & Gargariſmi non omittendum. Cùm autem die 25. declinationis verò ſecundo nullam febrem recidivam, atque nullum Symptoma vehementius præter pulmonum infarctum adeſſe animadverterem, uſum *Linctûs, Apozematis Pectoral. Gargariſmi* & *Julap. Perlat.* ſolummodò repetendum præſcripſi. Die 26. *Linimentum* pro facie parandum curavi, atque inſuper *Bolum Opiatum* & *Cardiacum* horâ ſomni exhibendum, ne forte jam ultimo Declinationis die, Veneno penitùs intùs cohibito, ſpiritus recenti miaſmate inficerentur, novam Morboſorum Affectuum ſtragem mox daturo: Cùm autem die 27. nullum Symptoma vehementius adeſſet præter Tuſſim, quæ ſomnum quadantenus adhuc interturbabat, præſcripſi duntaxat hauſtum Paregoricum ſequentem horâ ſomni propinandum, ℞ *Aq. Card. Cinam. Hord. an.* ℥i. *Epidem. Syrup. de Mecon. an.* ℥ß. *Laudan. liquid. Helmont. gut.* xij. M. F. *Hauſtus.* Die verò 28. colliquationem humorum à reliquiis Veneni intùs cohibiti ortam, levis *Ophthalmia* cum Tuſſi

Tussi conjuncta prodebat, quoad cætera autem Patiens jam planè ἀπυρετὸς bene se habebat, Exanthematis ubique incrustatis & desquamatis, ideóque rem Naturæ paulisper reliqui, & tenuiori Diætæ, sperans naturam morborum medicatricem huic Colliquationi moderandæ non imparem fore, modo Symptomata præsentia, scil. Tussis & *Ophthalmia* arte cohiberentur, quo nomine Cochl.ij. *Syrup. de Mecon.* ad Tussim frænandam quâque nocte in haustu liquoris Possetici *Flor. Paralys.* alterat. exhibenda jussi, atque gut. aliquot *Collyrii* sequentis tepefact. sæpius oculis instillandas (agitatâ priùs phialâ) ad demulcendam humoris per glandulas Lachrymales excreti acrimoniam, ℞ *Aqu. Ros. rub.* ℥i. *Troch. alb. Rhas. s. Opio, Sacchar. crystal. alb. subtiliss. pulverisat. an* ℈ß. M. F. *Collyrium.* Die autem Junii quarto reversus deprehendi Patientem (humoribus à Veneno adhuc intùs delitescente magis colliquatis) ἀπυρετὸν licet, toxico quasi infectam, nauseâ, vomitione, & fluxu Alvi indesinenter lacessitam; quocirca Electuarium sequens ad quantit. nuc. Jugland. omni nocte exhibendum jussi, unà cum haustu *Julapii Perlati* ante præscripti, ℞ *Pulp. Conserv. Ros. rub. Diacydon. an.* ℥ß. *Troch. de Carab.* ʒiij. *Bol. ver. Lacrym. Sang. Drac. an.* ʒß. *Laudan. Lond. gr. iij. Syrup. Myrtill. q. s.* M. F. *Electuar.* Cùm autem die Junii 6. morbosi affectus jam memorati adhuc

Cap. 11.

Cap.11. huc perſeverarent, atque ſtato tempore, licet ſine Febre evidenti exacerbarentur, Venenum deliteſcens, horum malorum fontem, *Cortice Peruv.* aggredi & ſubigere decrevi, more ſequenti, ℞ *Aqu. Cardu.* ℥*ij. Epidem. Syrup. Caryoph. an.* ʒ*ij. Pulv. Cortic. Peruv. ſubtiliſſ. trit.* ʒ*j.* M. F. *Hauſtus* ſtatim ſumendus, repetendúſque horâ ſomni, & mane ſequenti, & ſic deinceps per tridui ſpatium. Addantur *Laudan. liquid. gut. xij.* hauſtui nocturno, vel reliquis hauſtibus, ſi fluxus alvi poſtulet. Inſuper ad Vomitionem coercendam Cochl. iv, vel v. *Julap. ſequentis* propinanda juſſi, urgente Vomitione, ℞ *Aqu. Menth. Cinam. Hord. an.* ℥*iv. Aqu. Stephan.* ℥*ij. Sal. Abſinth.* ℈*j. Syrup. Limon.* ℥*ij.* M. F. *Julap.* Veneno hoc pacto ex parte cicurato, Natura reliquias ejus per *Furunculos* hic illic ſuccreſcentes fortiter expellit, atque demum Appetitus (nauſeâ, vomitione & alvi fluxu ſenſim declinantibus) integer redit. Ideóque die Junii 12. Alvum Potione ſequente ſubducendam curavi: ℞ *Decoct. Amar. cum dupl. Senn.* ℥*iv. Syr. de Spin. Cerv.* ℥*ſs.* M. F. *Potio.* Junii autem 13. Pilulas ſequentes præſcripſi, & quia alvus jam conſtipata erat, 16. & 19. repetendas. ℞ *Pil. Stomach. cum. Gum.* ʒ*ſs.* F. Pil. iv. deaurand. & horâ ſomni exhibendæ, Aurorâ verò proximâ *Extract. Rud.* ℈*j.* in Pil. iij. redact. cum *Reſin. Jalap. gr. iv.* & *Ol. Cinam. gut. ij.* Atque hoc pacto planè re-

† valeſcebat

valeſcebat Patiens, ab affectibus morboſis liberata, & huc uſque integrâ valetudine utitur. Cap. 11.

Hiſtoria 28.

Filiolus Domini *Durrant* habitantis ad Inſigne *Cruris & Stellæ* in vico dicto *Cheapſide*, poſtquam Anno 1692. mediâ æſtate à Variolis cohærentibus & mali moris, curâ & conſilio Cl. Collegæ Domini *Edmundi King*, Equitis Aurati, ſpatio 14 dierum ægrè admodùm liberatus fuerat, reliquiis Veneni adhuc non ſatis exterminatis obſeſſus, Exanthematis ubique deſquamatis, malè ſe habuit uſque ad viceſimum tertium à primo Morbi inſultu diem, poſt incertas periodos quadantenus febricitans, atque dolore prope Os Sacrum adeò atroci correptus, ut ſitum erectum non ſine ejulatu pati poſſet, adeò ut Parentes oſſa femorum luxata eſſe ſuſpicarentur: acceſſit ἀνορεξία gravis, adeò ut Cibum vel Potum non omnino appeteret, vel deglutire vellet. Ideoque Cl. viro & mihi æquum videbatur *Linimento Anodyno* partes dolentes fovere, atque *Bolo Alexipharmaco* mane & veſperi per triduum exhibito Spiritus erigere, ut Veneni reliquias intus deliteſcentes, dolorum Spaſmodicorum autores quovis modo fortiter expellere valerent. Quid fit? Veneno hâc methodo propulſato,

Variolæ mali moris demum Furunculis exceptæ.

Cap. 11. to, *Furunculi* omnes pæne articulos digitorum manuum & pedum ſuccreſcentes obſident, qui demùm quam citiſſimè maturabantur. Ἀνορεξία autem cum Febre aliquali periodicè recurrente conjuncta adhuc perſeverabat, unde *Tabem* ab Inanitione expectare fas erat. Hâc Febre autem ope ℥ ſs. *Cortic. Peruv.* demùm ſublatâ, appetitus ſtatim redit, & temperies admodùm mitis & æquabilis; deinde alvo poſt debita intervalla Catharticis lenioribus evacuatâ, planè revaleſcebat Puer, nec Morboſo quovis affectu poſtea tentabatur.

Hiſtoria 29.

Variolæ Diſcretæ Malignæ Petechiis interpunctæ, & demum Parotide exceptæ.

Accerſitus die Julii 10. 1692. inviſi Neptim Domini *Cockerill* habitantis ſub Inſigni *trium Crurum* in vico dicto *le Poultry*, ſedecim annos natam, Variolis laborantem, quarum Apparatus ad biduum tantùm durabat; jam verò ſecundo ab eruptione die Exanthemata animadverti Diſcreta, ubique tamen depreſſa & languida, Fluxum alvi copioſum & frequentes dejectiones, Pulſum debilem admodùm & pænè formicantem, vires valdè proſtratas, & vigilias pertinaces, Febris verò vel in Pulſu, vel in temperie, vel in Linguâ nulla manifeſta indicia. Quo nomine venenum plus ſolito deleterium hiſce Variolis, quamvis di-

diſtinctis, anſam præbuiſſe jure ſuſpicatus ſum: atque proinde *Decoctum album* cum tantillo *Vini Canarini*, & liquorem Poſſeticum cum *Vino Canarino*, parandum pro potu ordinario curavi; quin & tantillum *Vini Canarini* meraci interdum propinandum duxi, *Veſicatorium* amplum & acre ad nucham illicò applicandum, atque Bolum ſequentem ſtatim exhibendum, & deinceps ſextâ quâque horâ repetendum juſſi, unà cum Cochl. iv, vel v. Julap. ſequent. ℞ *Theriac. Androm.* ℈j. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā *gr. xv. Laudan liquid. Helmont. gut. vj. Syrup. Caryoph. q. ſ.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. Cinam. hordeat.* āā ℥iij. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥i. *Syrup. Caryoph.* ʒx. M. F. *Julap.* Proximo die ſcil. Julii 11. mane reverſus, Pulſum adhuc debilem, & Variolas in medio depreſſas, nequaquam acuminatas, vel margine rubro cinctas inveni; Vigiliæ autem & Diarrhœa minùs urgebant quàm priùs, ideóque Cochl. v, vel vj. *Julap.* ſequent. ſtatim exhibenda juſſi & quartâ quâque horâ repetenda (agitatâ Phialâ) & *gut. viij. Laud. liquid.* poſt ſingulas dejectiones hauſtui proximè ſumendo inſtillandas; ℞ *Aqu. flor. Calendul. Cardu. Benedict. Cinam. hordeat.* āā ℥iij. *Pæon. comp. Epidem.* āā ℥i. *Spec. Confect. de Hyacinth. Lap. Contrayerv. Pulv. è Chel. Cancr. comp.* āā ℈ij. *Syrup. de Mecon.* ℥iiſs. M. F. *Julap.* Inſuper *Julapium*

Cap. 11.

Cap.11. sequens ad libitum pitissandum præscripsi, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr. Cinam. hordeat.* ãã ℥iij. *Epidem.* ℥ij. *Margarit. ppt.* ʒiss. *Sacchar. albiss* ʒv. M. Sub vesperam autem reversus, Petechias aliquot purpureas hic illic in interstitiis Exanthematum in pectore efflorescentes deprehendi, quâ de causâ *Vesicatoria* ij. ampla & acria ad Carpos internos illicò applicanda jussi, atque *Bolum* sequentem statim exhibendum, unà cum Cochl. v, vel vj. Julapii, repetendumque deinceps sextâ, octavâ, vel duodecimâ quâque horâ pro ratione Vigiliarum & Fluxûs alvi. ℞ *Theriac. Androm. Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Ciner. Bufon.* ãã *gr. xv. Laud. Lond. gr. j. Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* ãã ℥iij. *Epidem. Pæon. comp. Syrup. de Mecon.* ãã ℥i. M. F. *Julapium.* Petechiis autem adhuc die 12, & 13. numero, & magnitudine auctis, utut Fluxus alvi & vigiliæ, cæteráque symptomata jam non urgerent ut priùs, usum Bolorum sextâ vel octavâ quâque horâ, uti & *Julapii* Paregorici & Perlati adhuc repetendum duxi, usq; ad diem decimum quintum, quo die ego in rus vocatus, Ægram Collegæ Cl. D. D. *Goodall*, cum jam primùm Petechiæ, cæteráque Symptomata (veneno plurimùm cicurato) evanescere cœpissent, tractandam reliqui; Cl. Vir die Julii 15. Bolum sequentem statim deglutiendum jussit, atque sextâ quâ-

quâque horâ ad iv. vices repetendum, unà Cap. 11.
cum Haustu sequenti. ℞ *Theriac. Androm* ʒß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Goæ. Contrayerv.* ā ā ℈ß *Laudan. Lond gr. j. Syrup. è Conditur. N. M. q. s.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Card. Bened. Ceras. nigr. Cinam. hord Epidem.* ā ā ℥ß. *Tinctur. Croc. Aquâ Theriacal Extract.* ʒij *Laudan. liquid gut. x. Syrup Caryoph.* ʒiij. M. F. *Haustus.* Usum *Julapii Perlati* in languoribus & *Decocti albi* pro Potu ordinario non omittendum voluit, unicuique verò libræ Decocti, *Aqu. Cinam. hord. Epidem.* ā ā ʒvj. addendas curavit, die 16. Cl. vir in eorundem *Bolorum, Haustuum* & *Decocti* usu perstandum esse duxit. Die autem Julii 17. ego rure reversus Pulsum Ægrotantis animadverti fortiorem, & vires instauratas, Petechias nullas, alvum adstrictam, & vigilias cohibitas, Linguam autem & Fauces Aphthis albis ubique obsessas, sine ullâ omnino faciei vel extremorum intumescentiâ vel ptyalismo suborto, Variolas etiam adhuc quadantenùs depressas, ideóque *Julapium Perlatum* repetendum jussi ad libitum, Haustum sequentem horâ somni propinandum, & *Gargarismum* sæpius calidè Siphone faucibus injiciendum, ℞ *Aqu. Ceras. nigr. Meliss* ā ā ℥iß. *Epidem.* ℥ß. *Theriac. Androm Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ā ā ℈j. *Syrup. de Mecon.* ℥i. M. F. *Haustus.* ℞ *Decoct. Ficuum* ℔iß *Diamor.* ℥iß. M. F. *Gargarism.* Die Julii 18. Morbi

Cap. 11. vero 12. Ægra, Variolis declinantibus, atq; in facie ante maturationem consummatam exarescere incipientibus, plurimùm languebat, & Arteriis validè se vibrantibus evidenter febricitabat. Lingua etiam Aphthis decidentibus inflammata rubescebat, atque crassescebat, unde certum habens febrem præsentem indolem benignam induisse, *Haustum* febrifugum sequentem illicò propinandum jussi (agitatâ priùs phialâ) & quartâ quâque horâ ad sex vices repetendum, ℞ *Aqu Cardu.* ℥ij. *Epidem. Syrup. Caryoph.* ā ā ʒij. *Pulv. subtiliss Cortic. Peruv. elect.* ʒj. M. F. *Haustus*, atque Cochl. iv, vel v. *Julap.* sequent. quartâ quâque horâ medio inter Haustus spatio exhibenda, & usum *Julapii Perlati* & *Gargarismi* non omittendum, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr. an.* ℥iv. *Epidem.* ℥iiß. *Diascord.* ʒiß. *Syrup. Caryoph.* ʒx. M. F. *Julap.* Inde sub vesperam multò meliùs se habuit Ægra, Pulsus & vires erigebantur, totâ nocte placidè dormiebat, atque die sequenti à Febre penitùs liberata planè reconvalescere videbatur, Variolis jam demùm in Artubus ubique pure turgentibus, & margine rubro circumcinctis, atque *Parotide* amplâ & molestâ sub aure sinistrâ subortâ. Quocirca 19. Julii, postquam *Linimentum* pro facie ex *Oleo Amyg.* & *Sperm. Cet.* parandum jusseram, atque Parotidem *Unguent. Dialth.* illinendum, & *Haustum* febrifugum mane & vesperi repetendum, Pa-

tienti

tienti pro tempore valedixi; sub vesperam Cap. 11.
autem, Veneno vel per Parotidem non satis propulsato, vel forte repercusso, Ægra more Hystericarum suffocata, plurima Deliquia perpessa est, atque deliravit, (pulsu interea vacillante) quasi illico animam efflatura. Quâ de causâ ego incunctanter accersitus Bolum sequentem statim deglutiendum præscripsi & sextâ matutinâ repetendum cum Cochl. iv, vel v. Julap. sequent. de quo bibere fas erat ad libitum, ℞ *Theriac Androm. Confect Alcherm. an.* ℈ß. *Pulv è Chel Cancr. comp. Lap. Contrayerv. an gr. xv. Pulv. de Guttet. Serpentar. Virgin an gr. vij Laud. liquid. Helmont. gut x. Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus*. ℞ *Aq. Meliss. Rut. Cerass. nigr.* āā ℥iij. *Aqu. Bryon Pæon. comp* āā ℥iß. *Tinctur. Castor.* ℈iß. *Sp. Sal. Armon.* ℈j *Syr. Pæon. comp.* ℥iß. M. F. *Julap.* Insuper *Spiritum* CC. sæpius naribus admovendum jussi, atque ejusdem *gut. vj*, vel *vij*. in languoribus in haustu Julapii propinandis, *Vesicatoria* ij. ampla & acria ad Brachia interna prope Axillas applicanda, & *Cataplasma* calidum ex *Ung Dialth. & Theriac Lond.* āā *p. æqu.* commixtis cum panno lineo duplicato Parotidi imponendum. Inde proximo die mane Patientem inveni somno refectam, atq; ab omni symptomate morboso liberatam, Exanthematis jam demum in Artubus exarescere incipientibus, atque Parotide sine dolore adhuc intumescente, id ó-

 que

Cap.11. que die Julii vicesimo, postquam *Cataplasma* Parotidi recens imponendum & *Bolum Alexipharmacum* horâ somni & proximo mane repetendum jusseram, rursus Patienti pro tempore valedixi. Julii autem 22. cùm linguam ægræ quadant. aridam & rubescentem deprehenderem, Os *Gargarismo* sequenti sæpius colluendam jussi, ℞ *Fol. Plantag. Ros. rub summit. Rub. Id.* āā *M. j.* coq. *in Aqu. Font. q. s.* ad ℔ *iß.* Colaturæ add. *Diamor.* ℥*ij. Mel. ros. colat.* ℥*i.* M. F. *Gargarismus.* Interea Julapium Perlatum ad libitum Ægra pitissabat. Die vero 25. cùm Parotis adhuc Scrophulæ ad instar tumeret, nullatenus autem inflammaretur, *Emplastr. Diachyl. cum Gum.* super tenui alutâ extensum parti affectæ imponendum jussi, atque alternis diebus renovandum, atque *Electuarium* sequens ad reliquias Veneni delitescentis subigendas, ne forte tumor hic è perenni fonte scaturiens in molestam Strumam curatu difficilem degeneraret, deglutiendum, & Cochl. *j.* vel alterum *Vini Canarini* superbibendum, ℞ *Pulv. subtiliss. Cortic Peruv. Elect.* ℥*vj. Syrup. è Rub. Idæ. q. s.* M. F. *Electuar.* de quo cap. quant. nuc. Jugland. ter in die horis medic. Julii autem 29. cùm ex redintegrato appetitu Venenum penitùs subactum fuisse certum haberem, alvum *Potione* sequenti mane proximo exhibendâ cum Regimine deturbandam curavi, iterúmque Augusti primo, ℞ *Decoct. Sennæ Gereon.*

℥*iv.*

℥iv. *Mannæ selectiss.* ℥iss. M. Has evacuationes bene toleravit, atque inde perfectè reconvaluit Patiens, tantùm adhuc Parotis tumebat, quo nomine Emplastrum adhuc usurpandum duxi, atque ʒss. *Pil. Stomach. cum Gum. in iv. Pil. redact.* post triduum elapsum horâ somni exhibendam, atq; deinceps quartâ quâque nocte ad *v.* vices repetendam, & horis matutinis sequentibus ℔*iv. Aqu. Mineral. purgant.* crudarum vel ad ℔*iij.* coctarum & ℔*ss. Lactis* alterat. bibendas, quo pacto Parotis sensim demùm evanuit, & Patiens integram sanitatem tandem assecuta est. Cap. 11.

Historia 30.

FIliolæ duæ Vicini mei Domini *Pinke* Aromatarii habitantis in vico dicto *Newgate-street*, mense Julio Anno 1692. quarum una sex, altera quatuor annos nata erat, Varioloso veneno admodùm deleterio infectæ, eodem die decubuêrunt, utraque durante Morbi apparatu blandè calebat, & febre miti tentabatur, (Naturâ nimirùm veneno obrutâ) nullum Symptoma aderat vehementius præter Vigilias perpetuas & contumaces usque ad secundum ab eruptione diem protensas, Exanthemata ubique distincta satis pro ratione temporis acuminabantur, unde animi Pharmacopolæ qui eas tractabat addebantur: Non enim Vesiculas

Variolæ Discretæ malignæ paulo ante initium maturationis funestæ.

Cap. 11. miliares ubique in interstitiis Variolarum in collo & pectore natu majoris, atque Petechias in pectore Junioris efflorescentes animadvertebat, ideoque de eventu Morbi parùm solicitus, nullum iis Remedium præter Julapium Perlatum temperatum exhibuit; Natu autem major secundo ab eruptione die derepente, & sine quâvis evidenti causâ, Spasmis universalibus correpta, attonita & suffocata more Apoplecticorum eodem ipso die fato cedebat, quanquam ego incunctanter accersitus *Vesicatoriis*, & generosissimis quotquot remediis serò adhibitis spiritus stimulare atque Venenum subigere incassùm sategeram: Fatum etiam non minùs acerbum sortiebatur altera, quæ perpetuò delira & vigil non obstante Opiatorum & Alexipharmacorum remediorum à me & Cl. Collegâ D. D *Brown* præscriptorum usu, tertio ab eruptione die summum diem oppetiit: Adeò præcipitem ruinam infert, atque funestum prognosticon suggerit hic Morbus, quoties ortum suum duxerit à Veneno deleterio, quod durante Apparatu vel Eruptione per Petechias, Eruptionem miliarem, vel quamcunque aliam id genus notam, indolem suam prodat, qualiscunque fuerit Exanthematum eruptio; nullatenus enim eruptioni Variolarum distinctæ fidendum est, ubi indicia malignitatis sese in conspectum dant; namque Discretæ Variolæ non minùs quàm Confluentes, Pestilentialem indolem nonnunquam

quam (licet oppidò raò) induere exercitatos medicos haud latet, quod anteà innuimus. Cap. 11.

Historia 31.

Variolæ magnâ ex parte Discretæ, verùm Malignæ, cum maculis purpureis in ipsâ eruptione conjunctæ.

Filius Domini *Ryley* habitantis prope *Aulam Chirurgorum*, septem annos natus, die Junii 19. 1693. Varioloso fermento deleterio in actum deducto cœpit febricitare, atque totum Apparatûs stadium Symptomatis usitatis affectus decucurrit; à primo verò insultûs momento perpetuò vigilavit & deliravit. Incipiente quarto Morbi die, Junii scil. 23. ubi jam Exanthemata fere per integrum diem quasi in cute latitantia sese obscure in conspectum dederant, ego accersitus, inveni Puerum perperam in Ancillæ lachrymantis sinu, Adstantibus omnibus plorantibus, in lecto, tempestate admodùm fervidâ, æstuantem, ut Variolarum protrusio juxta opinionem vulgi eò magis acceleraretur; Spiritibus autem à Veneno, & hoc Regimine valde oppressis & debilitatis, atque vigiliis & deliriis inde plurimùm auctis (quæ Symptomata Pharmacopola medicamentis frigidis, *v.g. Decocto Albo* & *Spiritu Sulphuris*, atque etiam *Laudano* superare incassùm tentaverat) Variolæ ubique magis magisque intus quasi repercussæ subsidebant; Petechiæ etiam in pectore efflorescentes indolem

Cap. 11. dolem Morbi pravam indigitârunt. Ancillâ autem à me non sine jurgiis è lecto excitatâ, æstuans & pæne suffocatus Puer ab aëris injuriis tegumentis levioribus munitus, illicò liberiùs respirare cœpit. Ad Spiritus autem pæne suffocatos & extinctos reficiendos & stimulandos, atque eorum motus inordinatos & vacillantes compescendos, *Vesic torium* amplum & acre illicò ad Nucham applicandum jussi, atque Cochl. iij, vel iv. *Julap.* sequent. tertiâ vel quartâ quâque horâ (agitatâ phialâ) propinanda, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥iiß. *Epidem.* ℥i. *Pæon. comp* ʒiij. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lapid. Contrayerv.* āā ʒß. *Syrup de Mecon.* ℥iß. M. F. *Julap.* Æger post secundam Julapii dosin per quatuor horarum spatium tempore pomeridiano dormivit, Exanthemata interea ubique evidenter protrudebantur, mediâ nocte Puer insomnis factus rursus cœpit delirare, atque inde Variolæ in multis locis numero auctæ cohæserunt, Petechiæ etiam in interstitiis numero & magnitudine auctæ subnigrum colorem induebant; unde Hæmorrhagiam universalem & funestam à solutâ sanguinis crasi illico insecuturam expectavi, non nisi remediis generosissimis quæ Spiritus pæne extinctos expandere valerent, antevertendam: Ideóque Junii 24. *Vesicatoria* ij. ampla & acria ad internos carpos statim applicanda jussi, atque *Bolum* sequentem solut. in Cochleari *Julapii* (de quo bibere

bere fas erat ad libitum) illicò deglutiendum, repetendumque deinceps ſextâ quâq; horâ, ℞ *Theriac. Androm.* ℈ſs. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā *gr. viij. Serpentar. Virgin. gr. iv. Laudan. liquid. Helmont. gut. x. Syrup. de Mecon. q. ſ* M F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Meliſſ. Cinam. hord. Ceraſ. nigr.* āā ℥ij. *Pæon. comp.* ℥i. *Epidem.* ℥ſs. *Syrup. Caryoph.* ℥i. *Confect. Alcherm.* ʒj. M. F. *Julap. Liquorem* etiam *Poſſeticum* noſtro modo alteratum copiosè & frequenter ſubtepidè propinandum præſcripſi. Inde placidè dormivit Æger, utut quadantenùs deliraret, maculæ autem nigræ adhuc manebant, verùm nulla omninò Hæmorrhagia (quod valdè miratus ſum) ſuborta eſt. Quandoquidem verò Natura jam planè iners & languida, neque per ductus ſalivales neq; per Renes Venenum quod per Exanthemata protrudere non potuit, eliminaret, decrevi quocunque modo defectum illum ſupplere, ideóque die 25. ad Cataractas Renum reſerendas *Cineres Bufonum* cum Bolis commiſcendos curavi, & doſin *Serpent. Virgin.* ad ulteriorem Spirituum ſtimulationem augendam, more ſequenti, ℞ *Theriac. Androm. Lap. Contrayerv. pulv. an.* ℈ſs. *Rad. Serpentar. Virgin. gr. vj. Ciner. Bufon. gr. viij. Laudan. liquid. gut. x. Syrup. de Mecon q. ſ.* M. F. *Bolus*, quem ſumat ſtatim ſolut. in Cochl. *j.* Julap. nuperrimè præſcripti, repetatque tertiâ pomerid. Inſuper *gut. x, xij, xviij.*

Cap. 11.

Cap. 11. *xviij. Sp CC.* optime rectificati unicuique haustui Alæ instillandas, atque ductus salivales Gargarismo ex *Decocto Ficuum & melle Rosat.* faucibus sæpius injecto solicitandos imperavi, atq; *Julap. cum Confect. Alcherm.* adhuc usurpandum. Ægro inde satis ad somnum propenso, Ego sub vesperam reversus, Bolum cum *Ciner. Bufon.* absque *Laudano* sextâ quâque horâ repetendum duxi. Die 26. Puer somnum placidè capiebat sine ope *Laudani*, urinam reddidit copiosam, Exanthemata ubique acuminari cœpêrunt, Petechiæ autem adhuc manebant admodùm frequentes, amplæ & sublividæ; quocirca *Bolum Alexipharmacum* cum *Ciner. Bufon.* absque *Laudano* quartâ quâque horâ repetendum jussi, unde Junii 27. primo scil. maturationis die Puer delirare desinebat, atq; sine Opiato medicamento placidè dormiebat, Exanthemata ubique turgentia maturescebant, facies & manus sine febre evidenti plurimùm intumescebant, maculæ (urinâ jam etiam copiosè redditâ) rubescebant, diminuebantur, & evanescere cœpêrunt: unde ego ad spem maximam erectus sum; Parentes autem jam de vitâ Pueri non ampliùs soliciti atque monita nostra spernentes, Bolum Alexipharmacum reluctanti puero ampliùs obtrudi noluerunt, atque me dimiserunt. Ægrè equidem coactus discessi, non sine Prognostico funesto prolato, utcunque *Julapium* sequens parandum jussi, atque ejus Cochl.

Cochl. tria ſtatim, atque deinceps tertiâ quâque horâ (agitatâ phialâ) propinanda, ℞ *Aqu. Meliſſ. Ceraſ. nigr. an. ℥ij. Epidem. Pœon. comp. an. ℥ſs. Theriac. Androm. Lap. Contrayerv. an. ʒſs. Serpent. Virgin. Ciner. Buſon. an. ℈j. Syr. Caryoph ℥i.* M. F. *Julap.* Quamdiu hoc Julapium exhibebatur, licet nimis parcè, per bidui ſpatium, ſcil. uſque ad nonum Morbi diem (ut ex Pharmacopolâ audivi) ſomnum placidum capiebat Puer, Exanthematis indies matureſcentibus, atque maculis ſenſim declinantibus; demùm autem uſu Julapii ipſius poſthabito, Deliriis & Vigiliis recrudeſcentibus, atque maculis nigris rursùs effloreſcentibus, die Julii 2. atque declinationis Morbi tertio, miſer Puer proculdubiò præ remediorum neglectu, ſpem Amicorum fallens, ſupremum clauſit diem.

Cap. 11.

Hiſtoria 32.

Variolæ Cohærentes & Malignæ Profluvio Urinæ ſolummodo judicatæ.

HOnoratiſſimus Vir *Thomas Coventry* nobiliſſimi Domini *Baronis de Coventry* Filius natu maximus, familiæ ſuæ decus atq; columen, præcedenti æſtate in ipſo ætatis ſuæ flore à Phthiſi verè pulmonari (Deo favente) à me ægrè admodùm liberatus, atque adhuc Catarrho ex levi quâvis occaſione obnoxius, die Martii 22. 168$\frac{5}{6}$. Tuſſi, dolore capitis, vomitione atque cæteris Symptomatis

Cap.11. ptomatis Variolarum apparatum comitari solitis correptus, atque febricitans decubuit. Pharmacopola die 23. accersitus sequens Lene *Vomitorium* (an ritè, atque certâ Indicatione innixus nescio) sub vesperam ei propinavit, unde liquore Possetico copiosè epoto sæpius vomuit, ℞ *Infus. Croc. Metal.* ℥iiss. *Aqu. Hyssop.* ℥i. *Syrup. è 5. Rad.* ℥iiß. M. F. *Potio Emetica.* Symptomatis autem inde nequaquam mansuefactis, verùm potiùs exacerbatis, atque Variolis die sequenti scil. 24. Martii confertim erumpentibus, ego post meridiem incunctanter accersitus inveni Nobilem Juvenem delirum ac vigilem, Febre, (quæ tamen temperiem naturalem non immutaverat) Pulsu celeri ac debili, Tussi, & Linguâ aridâ laborantem, Exanthematis in ipsâ primâ eruptione fere ubique cohærentibus. Quapropter ad Spiritus erigendos, & inordinatos eorum motus compescendos, & ad Tussim importunam quadantenùs frænandam, Cochl.v, vel vj. Julap. sequent. quartâ quâque horâ propinanda jussi (agitatâ priùs phialâ) atque haustum Paregoricum sequentem horâ somni (modo ope Julapii non bene dormiret) exhibendum, ℞ *Aqu. Meliss Cardu. Ceras. nigr.* $\overline{aa}$ ℥ij. *Epidem. Syrup. de Mecon.* $\overline{aa}$ ℥iß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* $\overline{aa}$ ℈ß. M. F. *Julap.* ℞ *Aqu. Papav. Rhæad Cardu.* $\overline{aa}$ ℥iss. *Epidem.* ʒiij. *Syrup. de Mecon.* ʒvj. *Laudan. liquid. gut.* xij. M. F. *Haustus.*

Ho-

Horum ope Nobilis Juvenis ſomnum capiebat, Exanthemata autem eodem fere modo ſe habebant, depreſſa nimirum adhuc & ſublurida, Pulſus adhuc celer & debilis perſeverabat, Lingua magis areſcebat, atque utut Guttur doleret, nullus omnino Ptyaliſmus ſupervenit; ad ariditatem igitur linguæ leniendam, mixturam ex *Aqu. Plantag.* ℔ ß. & *Diamor.* ℥vj. juſſi parandam, verùm etiam ad allevandum Gutturis dolorem, quo præ cæteris Symptomatis Vir nobilis angebatur, atque ad Ptyaliſmum excitandum, Gargariſmum ex *Decoct. Ficuum* ℔iß. *Mell. Roſat.* & *Diamor.* āā ℥i Siphone faucibus calidum ſtrenuè & frequenter injiciendum curavi, atque Julapium Paregoricum cum Speciebus adhuc uſurpandum, additis ad ſingulos vel alternos Hauſtulos *gut. xij, vel xiv. Laudan. liquid. Helmont.* pro ratione Vigiliarum. Die 26. Exanthemata quæ jam matureſcere oportebat, deprimebantur, atq; utut in apicibus albeſcerent, ſine quâvis maturatione areſcebant, Febrem inſuper mali moris ex pulsûs celeritate & debilitate & linguæ ariditate adeſſe deprehendi, cùm Natura plane iners & languida jam neque per Cutim, Ductus Salivales vel quamvis aliam viam Venenum intùs coactum protrudere valeret, non obſtante ſomno, in quem ope præſcriptorum ſatis propendebat; ideoque motum Spirituum ordinatum (qui me in hoc caſu in ſpem maximè erexit) uſu

Cap. 11.

Cap. 11. usu *Julapii Paregorici* & Laudani repetito adhuc conservandum apprimè necessarium duxi, probè sciens Spiritus adeò attritos facillimè deliriis & vigiliis recurrentibus quam citissimè avolaturos; insuper *Liquorem Posseticum* nostro modo alteratum copiosè propinandum jussi, atque *Turundas* lineas *Ol. Amygd. dulc.* illitas naribus intrudendas, ut liberior fieret per nares respiratio, & Os inter dormiendum clausum inde minùs arescerет. Die mensis 27. Morbi autem 6. cum animadverterem Febrem & Exanthemata eodem fere modo se adhuc habere, atque vigilias ex motu Spirituum minùs ordinato quadantenus protractas, præter usum *Julapii Paregorici*, *Haustum* sequentem illicò propinandum jussi, iterumque tempore nocturno (si vigiliæ urgerent) repetendum, ℞ *Aqu. Paralys. Ceras. nigr.* ā ā ℥i. *Epidem.* ʒiij. *Syrup. è Mecon.* ʒvj. *Laudan. liquid. Helm. gut. xx.* M. F. *Haustus.* Insuper Cochl. iv, vel v. Julapii sequentis sæpiùs exhibenda imperavi, atque aliquando Haustulum *Vini Canarini*, quippe Pater nobilissimus, atque cæteri Adstantes usum *Alexipharmacorum* generosorum (quæ proculdubiò jam admodùm necessaria erant) admittere noluêrunt. ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* ā ā ℥iv. *Epidem.* ℥iij. *Cinam. hordeat.* ℥ij. *Margarit. ppt.* ʒiß. *Sacchar. alb.* ʒv. M. F. *Julap. Gargarismum* etiam repetendum jussi. Die autem 28. Spiritibus ob defectum generosorum

roſorum *Alexipharmacorum* vacillantibus, Nobilis vir malo omine rurſus cœpit delirare, quanquam motu Spirituum ordinato auctâ *Opiatorum* quantitate adhuc conſervato, ſatis ad ſomnum eſſet proclivis. Ideoq; de eventu Morbi ego valdè ſolicitus (poſtquam multis precibus hanc veniam impetrâram) Spiritus ſtimulare *Veſicatorio* amplo & acri ad Nucham applicato, & hoc modo Alexipharmacorum quæ adeò neceſſaria duxeram defectum ſupplere decrevi; inſuper *Hauſtum Opiatum, Julapium Paregoricum, Vinum Canarinum,* & *Liquorem Poſſeticum* noſtro modo alteratum adhuc uſurpandum imperavi. Die 29. Vir Nobilis adhuc febricitans & quadantenus delirus, Exanthematis ubique exareſcentibus & depreſſis, ad Vigilias magis proclivis erat: quâ de causâ *Veſicatoria* ij. ad brachia interna applicanda, Julapium Paregoricum adhuc uſurpandum, atque Hauſtum Opiatum bis in die repetendum curavi. Die 30. (veneno neq; per Cutim, neq; per ductus ſalivales vel partes extremas protruſo) Pulmones quadantenus infarciebantur, & nobilis Juvenis deliriis & vigiliis pænè ſuccumbebat; ego verò, veniâ in tanto diſcrimine ægrè priùs impetratâ, chartulam unam *Pulveris Alexipharmaci* ſequentis ſextâ quâque horâ exhibendam juſſi, in Cochl. Julap. ſequentis, & Cochl. *iv*, vel *v*. ejuſdem Julapii ſuperbibenda, ad vires Spirituum pæne extinctorum erigendas,

Cap. 11.

Cap. 11. das, ut eo meliùs Venenum per Cataractas Renum patentiores amandare valerent, quod per Cutim vel ductus salivales exterminare non poterant, ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* āā ℈j. *Ciner. Bufon.* ʒß. *Pulv. Bezoard. Magistral.* ℈ß. M. & divid. in tres chartulas. ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* āā ℥iij. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥i. *Confect. Alcherm.* ʒij. *Syrup. Caryoph.* ℥i. M. F. *Julapium.* Insuper Haustum Paregoricum bis in die exhibendum jussi, Julapium Perlatum & Gargarismum repetendum, & Cochl. viij, vel x. *Apozem.* sequent. tepefact. propinanda, ℞ *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔j. *Syrup. Capill. Vener. Tinctur. Croc.* āā ℥ß. M. F. *Apozema.* Unde Æger (urinâ copiosè redditâ, atque Arteriis fortiùs sese vibrantibus) placidè dormire cœpit, atque ad se redire; quandoquidem verò Respiratio adhuc (uti sæpe in hoc ultimo Morbi stadio) pulmonibus infarctis erat quadantenus difficilis, die 31. Cochl. *j. Linctûs* sequent. cum Haustu Apozematis Pectoralis quartâ quâq; horâ ministrandum curavi, ℞ *Ol. Amygd. dulc. rec. Syrup. Capill. ven.* āā ℥iß. *Sacchar. cant. alb.* ʒiß. M. F. *Linctus.* Haustum etiam Paregoricum horâ somni repetendum imperavi. Aprilis 1. Nobilem Juvenem planè ἀπυρετὸν atque in nullo discrimine versantem inveni, quanquam adhuc obstructione Pulmonum, Tussi violentâ & levi Ophthalmiâ affligeretur; quapropter *Linctum* &

& *Apozema Pectorale* adhuc uſurpandum duxi, *Hauſtum Paregoricum* horâ ſomni propinandum, *Gargariſmum* & *Julapium Perlatum* repetendum, *Linimentum ex Ol. Amygd. dulc.* &c. pro facie parandum, atq; gut. aliquot *Collyrii* ſequentis ſæpius oculis inſtillandas, ℞ *Aqu. Plantag.* ℥i. *Troch. alb. Rhaſ. ſine Opio, Sacch. Cryſtal. alb. an.* ℈j. M. F. *Collyrium.* Quandoquidem verò Pulmones nobilis viri (qui à Tabe præcedenti aliquali labe inficiebantur) hoc Morbo calefacti debilitarentur, adhuc obſtruerentur, & demum moleſtâ Tuſſi angerentur, atque Scabies inſuper pertinaciter ad faciem adhæreſceret, & alvus adhuc aſtringeretur, Aprilis 2. *Apozema* pectorale & *Linctum* diligenter uſurpandum duxi, atque etiam *Linimentum* & *Gargariſmum* uſque ad diem ſextum. Die 3. inſuper alvum *Glande* ex *Melle* & *Alumine* cum ʒij. *Spec. Hier. picr. coct.* ſolicitandam curavi. Die 4. ad calorem pulmonum temperandum *gr. xv. Salis Nitr. puriſſ.* & ʒß. *Sacchar. cryſtal. alb.* in ſingulis hauſtibus cereviſiæ ſolvend. præſcripſi; atque demum die 6. ad Tuſſim importunam frænandam *gut. xij. Laudan. liquid.* in Cochl. *j. Syrup. Balſam.* horâ ſomni quâvis nocte exhibendum. Hoc pacto ſublatas omnibus ſymptomatis, plane reconvaleſcebat nobilis Vir, appetitu etiam integrè reſtituto, nec morboſus aliquis affectus poſtea ſuboriebatur, præter levem oculorum Taraxin,

Cap. 11.

Cap. 11. xin, à quâ facilè & brevi repetito Collyrii præscripti usu liberabatur. Alvum igitur Pilul. sequentibus nocte deglutitis primùm die Aprilis 11. leniter subducendam jussimus, ℞ *Pil. Stomach. cum Gum. Aloes rosat. an.* ℈*j. Sal. Tartar. gr. vj. Elix. Propr. q. s.* M. F. *Pil.* n° *vj.* deaurandæ. Die 14. horâ somni deglutiit Nobilis Vir *gr. xxv. Pil. Stom. cum Gum.* & ad alvum fortiùs deturbandam proximo mane *Extract. Rud. gr. xxv.* in iij. Pil. redact. atque denique die 17. *Pil. Stomach.* ʒ*ß.* horâ somni, mane vero proximo Pilulas sequentes, ℞ *Extract. Rud.* ʒ*ß. Sal. Tartar. gr. v. Ol. Anis. gut. iij.* M. F. *Pil. iij.* deaurand.

Historia 33.

Altera ejusmodi.

UXOR Domini *Lewis* habitantis in vico dicto *Pater-noster-row*, mulier elegans & formosa Anno 1670. ægrotans, atque immodico mensium fluxu tentata, sexto imprægnationis mense, Variolis jam ubique erumpentibus abortionem passa est. Exanthemata mali moris à primâ eruptione ubique confluebant, accesserunt Pulsus admodùm debilis sine evidenti Febre, Vigiliæ pertinaces & delirium; interrogatis tamen placidè respondebat Ægra, secundo maturationis die à priore medico deserebatur quasi deplorata: ego verò tunc accersitus, deprehendi

hendi (Lochiis adhuc fluentibus) Pulſum admodùm debilem, temperiem mitem, Variolas ubique depreſſas, adeò autem fuit attonita & animi impos, ut ſeſe bene valere crederet, neque de Morbi eventu ſolicita eſſet, neque de Morbó, neque de quovis ſymptomate conquereretur. Inſuper Natura veneno per glandulas cutaneas juxta primam intentionem propulſando impar, planè languida & ignava, neque per glandulas ſalivales, neque per aliquam aliam portam hoſtem proſequi moliebatur. Hoc in caſu ad præcavendam funeſtam Diarrhœam, quam meritò inſecuturam ſuſpicatus ſum, atque ad eliminationem lymphæ venenatæ ſaltem per Cataractas Renum promovendam, præſcripſi doſin *Ciner. Bufon. Pulv. è Chel. Cancr. comp.* & *Lap. Contrayerv.* quartâ quâque horâ cum hauſtu *Julapii Opiati* miniſtrandam, unde fluxu urinæ notabili ſuborto optimè dormiebat Ægra. Poſt unum verò vel alterum diem exareſcentibus ubique Exanthematis, pulſum ſenſim fortiorem deprehendi, atque mentem ſanam; quâ ratione, medicamenta non adeò frequenter repetenda juſſi, verum ſextâ tantùm vel octavâ quâque horâ, atque tandem bis vel ſemel in die, fluxu Urinæ continuato, & Patiente indies reconvaleſcente; atque quidem die Morbi viceſimo prorsùs convaluit, ſine ullâ omnino Exanthematum maturatione, Salivatione vel extremorum intu-

Cap. 11.

 meſcentiâ

Cap. 11. mescentiâ per totum Morbi cursum subortâ.

Historia 34.

Altera ejusmodi. Filiolus Domini *Allot* habitantis in vico dicto *Cow-lane*, sex annos natus, circiter annum 1671. mediâ hyeme Variolis laborabat. Exanthemata à primâ eruptione ante meum adventum ubique confluebant, vel saltem magnâ ex parte cohærebant, Febris insuper mali moris à primo Morbi insultu usque ad maturationem protendebatur. Instante autem maturatione (cùm ego primùm accersebar) Exanthemata quæ jam maturescere & turgescere oportebat, ubique subsidentia & exarescentia, atque in pectore Petechiis interspersa deprehendi, accessit alvi fluxus enormis cum vigiliis & deliriis sociatus, postquam oppressa Natura venenum per ductus Salivales levi Ptyalismo, quasi velitando eliminare incassùm tentaverat; Ope autem *Julapiorum Opiatorum, Enematum Astringentium* & *Pulverum Cardiacorum* & *Astringentium* cum *Ciner. Bufon.* commixtorum, sæpius repetitorum, Fluxus alvi licet sæpius recurrens demùm penitus sublatus erat, Æger placidè dormiebat, atque urinam copiosè reddebat, atque tandem evanescentibus Petechiis, (utut Variolæ per totum Morbi cursum ad instar pellicularum pel-

pellucidæ adhæsissent & exaruissent) perfectè reconvalescebat, & nullus omnino morbosus affectus postea subortus est, præter *Ophthalmiam*, à quâ methodo alibi descriptâ facilè liberabatur. Cap. 11.

Historia 35.

Variolæ cum diris symptomatis ob Salivationem intempestivè suppressam sociatæ, quæ symptomata suborto urinæ profluvio tollebantur.

COnsobrina Domini *Tipton* habitantis sub Insigni *Solis* prope *Holborn-bridge*, Anno 1673. currente jam 14. ætatis anno, Variolis cohærentibus laborans, à Pharmacopolâ tractabatur, usque ad undecimum Morbi diem, quo die Salivatione à frigore in poros Cutis admisso derepente suppressâ, & Variolis ubique depressis, ego incunctanter accersitus inveni miseram Puellam pulsu admodùm debili, subsultu Tendinum, vigiliis & delirio laborantem, anhelam etiam & suffocatam ac si illico animam efflaturam. Igitur *Vesicatorium* amplum & acre statim ad Nucham applicandum jussi, atque *Bolum* ex *Electuar. de Ovo* & *Ciner. Bufon.* exhibendum, & cum haustu *Julapii Opiati* quartâ quâque horâ repetendum; unde (quod optabile fuit) insigne & quasi Diabeticum Urinæ profluvium suboriebatur, vires statim evidenter refocillabantur, & Puella meliùs respiravit. Demùm decimo quarto Morbi die, cùm jam febris penitùs exulaverat, usu Bolorum non amplius continuato, re-

Cap. 11. revirescebat (mirabile dictu) ingens Ptyalismus, qui sponte duravit, usque ad completam Exanthematum maturationem, & donec Patiens integrè reconvalesceret, quæ hoc pacto (si quæ alia) ab orci faucibus planè eripiebatur.

Historia 36.

Variolæ Malignæ & cohærentes fluxu Mensium immodico & Diarrhœâ subortâ die Morbi 15. funestè terminatæ.

UXOR Domini *Goddard* habitantis in vico dicto St. *Botolphs-lane*, annos duodeviginti nata, die Octobris 21. 1692. sub vesperam dolore Lumborum Spasmodico derepente adeò atroci corripiebatur, ut tota machina Spasmis agitari videretur, Febris autem intemperie, siti vel Pulsûs mutatione nondum sese prodebat. Die proximo alvum frequenter dejiciebat, non multùm autem ægrotabat, lumbagine solummodò attrita, indéque sese non continebat in lecto ut par erat, verùm ubique in domo, tempestate admodum frigidâ pallida licet & languida obambulabat. Die 23. sub vesperam unum vel alterum Exanthema sese in labiis primùm in conspectum dedit. Die 24. erumpebant Variolæ ubique cohærentes, Ægra jam multùm languebat, suffocatione strangulatoriâ sæpiùs tentata, atque madore frigido perfusa: Pulsus (ut ex Adstantibus audivi) erat debilis, & Vigiliæ à primo Morbi insultu usque ad 27. mensis diem, per-

pertinaciter urgebant, & ne granum quidem Medicamenti alicujus Opiati vel Cardiaci ad vires ſuſtentandas à Pharmacopolâ qui eam hactenus tractabat miniſtratum erat; Decoctum album, & Julapium Perlatum frigidum & minimè Cardiacum per totum hoc Apparatûs & Eruptionis tempus concedebatur, ſolummodò tantillum Vini Canarini in deliquiis ægrè admodùm, & non ſine multis precibus impetravit, Ægrota utut inde ſeſe plurimùm refectam ſentiret. Ego 27. menſis,& ſexto Morbi die advocatus, quamprimùm animadverti Exanthemata admodùm frequentia & pæne ubique cohærentia, depreſſa verò & lurida, Pulſum debilem & celerem, micturitionem, urinam verò tinctam & contentis ſaturatam, vires admodùm languidas, & ſuffocationes quaſi Hyſtericas frequenter recurrentes, cum Vigiliis pertinacibus conjunctas: quoties enim obdormiſcere cœpit, ſuffocatione & deliquio excitata ſtatim expergefacta eſt. Ideóque *Veſicatorium* ſtatim ad Nucham applicandum juſſi, & *Bolum* ex *Theriac. Androm.* ʒſs. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* & *Rad. Serpentar. Virgin. an.* ℈ß. *Laudan. liquid. gut. xv.* & *Syrup. Caryoph. q. ſ.* illicò exhibendum, atque ſextâ quâque horâ repetendum cum hauſtu Julapii, & *gut xij. Laudani liquidi* hauſtui Julapii mediâ nocte propinando inſtillandas, modò non dormiret: A *Laudano* vertigine quadantenùs afficiebatur

Cap. 11.

tur

Cap. 11. tur Ægra, urinam verò sine micturitione molestâ jam reddebat, & post universalem dolorem quem per bihorium senserat, demùm per trihorium quietè decubuit, atque denuò placidè dormivit. Octobris 28. mane pulsum deprehendi manifestò fortiorem, Exanthemata fere ubique (tardè licet) maturescentia atque quadantenùs acuminata, faciem etiam licet sine ptyalismo intumescentem, Ægra hilari erat animo, & plurimùm refecta, atque à languore, suffocatione, madore, reliquisque funestis symptomatis, liberata quietè jacebat, indéque in spem inductus Bolum sextâ quâque horâ adhuc repetendum duxi, donec somnus satis conciliaretur, atque Venenum magis subigeretur. Die 29. menses qui præstituto tempore, scil. sub initium Morbi fluere debebant, jam erumpebant, subsidebat faciei intumescentia, atque Exanthemata eam obsidentia, pure minimè concocto, exarescebant; Ægra verò mentis adhuc compos erat, utpote frequenti, licet brevi & suspenso somno refecta, ideóq; *Vesicatoria* duo ad Carpos internos applicanda jussi, & *Bolum è Theriac. Androm.* ℨß. *Pulv. Serpentar. Virgin. Spec. Confect. de Hyacinth. è Chel. Cancr. comp. an. gr. xij. Laud. Lond. gr. j.* & tantillo *Syrup. Caryoph.* confectum, atque haustulum cum *Syrup. de Mecon.* ℥ß. statim exhibendum, atque denuò sextâ quâque horâ repetendum. Bene inde dormivit & mente in-

integrâ fruebatur, Lingua mollis erat & humida, Guttur autem dolebat fine Ptyalifmo vel Aphthis in ore fuccrefcentibus, vel Tuffi conjunctâ, margines Exanthematum in pectore & Artubus rubedine magis vegetâ perfundebantur, Glandulæ prope nafum fitæ intumefcebant, & ferum copiosè excernebant, una manus in tumorem tolli cœpit, Veficatoria autem vix quicquam effecêrunt, Sanguis ex Arteriis uterinis fluere haud definebat, parciùs autem quam præcedente die effluxit; Vibrationem Arteriarum deprehendi citatiorem, atque urinam rubedine faturatam, atque contentis & arenulis refertam, iterumque frequenter & moleftè redditam. Ideóque præter ufum Bolorum Alexipharmacorum & Opiatorum quos fextâ quâque horâ ufurpandos duxeram, die Octob. 30. Hauftum *Apozematis Pectoralis* cum *Tinctur. Croc.* vel *Emulfionis è femin. frigid. cum Aqu. Rof. rub.* calidè fæpius miniftrandum juffi, atque Gargarifmum ex decocto Ficuum, *Diamor. & Mel. Rof.* calidè Siphone faucibus frequenter injiciendum. Die Oct. 31. bene adhuc dormivit & fanâ mente fruebatur, manus utraque tumore notabili afficiebatur, Exanthemata in manibus, atq; in cruribus hactenùs depreffa inflammari & pure turgere incipiebant; urina autem pauca admodum frequenter & difficulter reddebatur, fluxu uterino adhuc non penitus fublato, quo nomine *gr. xv*, vel ℈*j. Pulv. Æthiopic.*

Cap. 11.

Cap.11. *thiopic.* ſingulis Bolis addendum duxi, eorumque uſum unà cum hauſtu Paregorico ſextâ quâque horâ repetendum, atque in cæteris perſtandum eſſe. Novembris 1. Fluxus uterinus ſiſtebatur, urina reddebatur copioſa, & contentis ſaturata & ſine dolore, ſomnus ſatis protrahebatur, tumor extremarum partium (Exanthematis in iis ubique jam pure refertis) in magnam molem elevabatur, Reſpiratio facilis erat & libera, pituitâ viſcidâ ope Gargariſmi copiosè è faucibus eductâ. Novemb. 2. Ægram poſt levem ſudorem ſponte ſubortum, atque per trihorium univerſum corpus perfundentem pæne ἀπυρετὸν inveni, unde in omnibus præſcriptis perſtandum eſſe duxi. Novemb. autem 3. & Morbi 13. ultimo Morbi Stadio jam primùm inito, Ægra bis alvum ſponte dejecit, partes extremæ evidenter detumeſcebant, ſitis etiam & Linguæ ariditas Febris auctæ indicia dedêrunt, ſatis quidem dormivit Ægra, ſed in nonnullis deliravit, & rursùs ſuffocatione tentabatur; quâ de causâ *Bolum* cum hauſtu Paregorico bis in die duntaxat repetendum duxi, ad linguam autem emolliendam tantillum *Mucilaginis Sem. Cydon. Syrup. è Mor. Extract.* ſæpiùs in Os ingerendum juſſi, atque in cæteris perſtandum. Nocte proximâ bis iterùm alvum dejecit Ægra, & urinam nonnunquam involuntariò reddidit, Pulſus erat celer & quadantenus debilis, ſomni erant breves,

ves, ſæpe enim ut in principio Morbi ſuffocatione ſtrangulatoriâ perterrita expergefacta eſt, Hæmorrhagia uterina rediit jam plurimùm aucta. Igitur Novemb. 4. præſcripſi *Decoctum album* pro potu ordinario, atque loco Bolorum, Cochl. *v*, vel *vj*. Julapii ſequent. alternis horis propinanda juſſi, ℞ *Aqu. Germ. Querc. Cinam. hord.* āā ℥*iv*. *Epidem. Pæon. comp. Syrup. è Mecon.* āā ℥*iß*. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spec. Confect. de Hyacinth. Pulv. Bezoard. magiſtr.* āā ʒ*ſs*. M. F. *Julap.* Ante veſperam quinquies dejecit fæces copioſas & ſeroſas, pulſus autem inde non multum labefactabatur, quo nomine Bolum ex *Ther. Androm.* ʒ*ß*. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spec. Confect. de Hyacinth.* āā *gr. xv. Laudan. Lond. gr. j.* & tantillo *Syrup. Caryoph.* confectum illicò exhibendum curavi, & quartâ matutinâ (ſi fluxus alvi perſeveraret) repetendum, cum hauſtu Julapii ex *Aqu. Meliſſ. Rut. Ceraſ. nigr. Bryon.* & *Pæon. comp.* & *Syrup. Caryoph.* de quo fas erat bibere ad libitum in languoribus vel ſuffocationibus, atque etiam *Spir. Sal. Armon.* in phialâ collo arcto & oblongo ſæpius naribus admovendum; ſin alvus à primo Bolo cohiberetur, ſecundum omittendum juſſi, & in locum ejus ſubſtituendum curavi Julapium cum *Pulv. Bezoardic:* durante quidem alvi fluxu evigilavit Ægra, verùm ſine delirio vel ſuffocatione, ante mediam autem noctem delira & ſuffocata,

Cap. 11.

horâ

Cap. 11. horâ primâ matutinâ ad plures migrabat. Adeò inter duo Symptomata vehementia, nimirùm enormem Diarrhœam, & suffocationem, difficili dilemmate demùm pressus, vel miseram Patientem post spem sanitatis redintegrandæ amplam, jam fluxu alvi colliquativo diffluere, vel strangulatione præcipiti perire permittere coactus sum.

Variolæ primariò Malignæ & universim Confluentes.

Historia 37.

Filius Domini *Hackewill*, octodecim annos natus, sub finem mensis Septembris 1692. atroci & planè Spasmodico Capitis & Lumborum dolore correptus, sine intemperie febrili, sine nauseâ, ægritudine, vomitione, vel quovis altero vehementi symptomate præter dolores memoratos, ad bidui fere spatium vigil ac delirus, pulsu intereà debili, decumbebat. Sub finem secundi diei tota facies efflorescentiâ æquali & continuâ derepente perfundebatur, minimè coccineâ sed sublurıdâ, Pectus universum, & Artus Exanthematis lividescentibus, & pæne ubique cohærentibus, variâ admodum figurâ ad instar Morbillorum (maculis nigris & Petechiis hîc illic interspersis) notabantur; pervigil etiam erat & deliravit Æger usque ad secundum Eruptionis diem, quo ego primùm accersitus eum inveni inquietum, vigilem & delirum, pulsu admodum debili

&

& vacillante laborantem, & quasi potionatum, magis quàm febricitantem, nam ne granum quidem Alexipharmaci alicujus, aut cujusvis alterius medicamenti hactenùs ministratum fuerat, unde spiritus, nullis suppetiis Artis tempestivè adhibitis, veneno penitùs succumbere videbantur: Ex inani verò Naturæ conatu, aliqualis labiorum intumescentia, & levis Ptyalismus demùm suboriebatur. Quocirca funesto prognostico prius prolato (ut importunis Amicorum precibus satisfacerem) miserum Ægrotantem repetito usu *Theriac. Androm. Pulv. Gascon. Serpentar. Virgin. Julap. Cordialium* & frequentium *Vesicatoriorum* (quod unicè faciendum restabat) ab Orci faucibus eripere & somnum ei conciliare moliebar; incassùm verò, sub initium enim primi maturationis diei, comatosus & convulsus fatis cedebat. Cap. 11.

Soror hujusce Juvenis in eâdem domo cum Fratre diversata, atque ei ministrans, terrore & mœstitiâ ob mortem Fratris præproperam affecta, paulo ante Illius obitum Paroxysmum Febris quam Variolosam esse Ipsa opinabatur, ad 24. horas protensum perpessa est. Alvo autem ejus, quæ priùs nimiùm adstricta erat, Enemate solutâ, atque Bolo Theriacali postea exhibito, die proximo mane planè ἀπυρετὸς videbatur, Arteriæ validè & ordinatè se vibrabant, quâ de causâ, nullum aliud medicamentum deglutire

Cap. 11. glutire voluit, præter *Cortic. Peruv.* quem parcè admodùm deglutiit, labe autem hâcce infecta tres hebdomadas valetudinario transegit mœsta & perterrita, menses deinde subsistebant; demùm verò derepente dolore spasmodico caput, lumbos & totum corpus occupante transfixa decumbebat, sine Febre evidenti, nauseâ etiam & vomitione non multùm lacessita. Die autem proximo tota facies coccineâ efflorescentiâ æquali persundebatur, Pectus verò & Artus Exanthematis sublividis pænè cohærentibus, quorum apices haud pauci fuscum vel nigrum colorem induebant. Secundo Eruptionis die, qua ego primùm accersebar, fluxum mensium enormem perpetiebatur, dormiebat autem, atque minimè delirabat; Pulsum autem deprehendi debilem admodum atque Temperiem mitem, & ne granum quidem medicamenti cujusvis Alexipharmaci hucusq; ei ministratum fuerat. Terrore autem mortis quam exspectabat perculsa, tremula jacebat, Pathematis gravioribus attrita; quibus etiam accessit, dolor ob inexspectatum Avi obitum, qui è rure eam invisendi causâ huc sese contulerat, atque domum jam primùm ingressus, Apoplexiâ fortissimâ correptus, intra semihoræ spatium animam efflârat. Utcunque (funesto Prognostico prius prolato) ope *Alexipharmacorum* generosissimorum, & *Opiatorum*, atque *Vesicatoriorum* frequentium applicatione funestum diem

dif-

differre pro virili conatus sum; sed frustrà: secundo enim maturationis die, cùm jam universa facies pergamenâ quasi candidâ obducta videbatur, comatosa fatis cedebat. Cap. 11.

Historia 38.

Altera ejusmodi.

ADolescens 16. Annos natus habitans in *Soho* (cujus nomen mihi jam non occurrit) die Septembris 26. 1693. Varioloso fermento infectus decubuit. Biduum valetudinariò transegit, dolore capitis & lumborum immani correptus, nondum autem, tactu judice, intemperie febrili tentabatur, vel Comate, Nauseâ, Vomitione, Fluxu Alvi, vel quovis altero vehementiori symptomate apparatum hujus Morbi comitari solito affligebatur, tantùm de spasmodico hoc dolore & vigiliis conjunctis conquestus est. Die autem 28. universa cutis efflorescentiâ æquali, continuâ atque intensè rubrâ sine pustulis notabilibus, derepente perfundebatur, unde Æger pelliculâ quasi scarlatinâ undique obductus illico cœpit delirare & furere. Die mensis 29. eruptionis autem secundo, cùm à primo Morbi insultu non omnino dormivisset, vel Remedium quodcunque Alexipharmacum vel Opiatum sumpsisset, ad eum invisendum accersitus, animadverti pulsum admodùm debilem, celerem & inordinatum, atque Urinam pau-

Cap. 11. cam, tenuem, & minimè rubedine vel contentis saturatam, ipsum autem Ægrum insomnem, delirum, & sensu omni penitùs privatum. Casus hic (si quis alius) prognosticon funestum suggerebat, nullam autem Indicationem præbebat, nisi ut quocunque modo spiritus pænè extincti suscitarentur, atque motus eorum vacillantes & inordinati compescerentur. Quo nomine, postquam fatum instare denunciaveram, monitis Amicorum morem gerens *Vesicatoria* iij. ad Nucham & Carpos illico applicanda jussi, & *Bolum Theriacalem* cum *Pulv. Gascon. Lap. Contrayerv.* & *Serpentar. Virgin.* ā ā ℈ß. atque *Laudan. liquid. gut. xiv.* exhibendum, & quartâ vel quintâ quâque horâ, solutum in haustu Julapii Cordialis repetendum. Unde Æger qui à primo Morbi insultu non omnino dormiverat, per duas horas integras somnum placidum capiebat, neque ut priùs delirabat, Ptyalismus etiam aliqualis jam suboriebatur, indéque proximo die mane *Vesicatoria* ij. ad Tibias internas applicanda curavi, & quantitatem *Serpentariæ Virgin.* in unoquoq; Bolo duplicandam. Die autem sequenti, primo scil. maturationis, pelliculâ undiquaque pergamenæ ad instar albescente, & plane exarescente obductus, maculis insuper quibusdam griseis hìc illic in Cuticulâ efflorescentibus, comatosus, delirus & convulsus animam exspirabat, sanguinis tantillo paulò ante obitum è naribus stillante.

Histo-

Cap. 11.

Historia 39.

Altera ejusmodi.

MArtha Meade ancilla nobilissimi Domini *Baronis de Coventry* duodeviginti annos nata, die 15. Januarii 1691. derepente Cephalalgiâ & Lumbagine immani corripiebatur, cum autem sese non calore, sed potius algore sensisset perfusam, rata hanc affectionem esse Nephriticam, ubique in domo obambulabat, totâ nocte sequenti, gelu jam admodùm sæviente, Conservo suo ægrotanti ministrans evigilavit, cùm potius in lecto somno indulgendum erat. Unde spiritus frigore & vigiliis pænè extincti minùs pares certamini cum Veneno ineundo reddebantur. Proximo die, cùm jam ego morbum Variolosum pronuntiâram, in curru, cautelâ maximâ adhibitâ, in domum Amitæ suæ (ut percupiebat) secundo Morbi die deducebatur. Die Morbi tertio, mensis nimirum 27. Pharmacopola accersitus, post Bolum nescio quem præcedenti nocte exhibitum, nullâ efflorescentiâ in Cute sese prodente, audacter è Venâ Cubiti ℥*xiv*, vel *xvj*. sanguinis eduxit, qui cum impetu exsiliebat, atque nullatenùs, Rheumatici sanguinis ad instar, concrescebat, fibris penitus privatus. Die Morbi quarto mane ego accersitus animadverti universam Cutem efflorescentiâ continuâ &

Cap. 11. planâ, intensè rubrâ, non scarlatinâ verùm quasi levi & plano *Erysipelate* persusam, maculis rubris minoribus, & nigris majoribus ubique per totum pectus sparsis. Urinam insuper Ægra reddidit copiosè & frequenter atque sinceri sanguinis ad instar intensè rubram. Dormiebat quidem quadantenùs, verùm oppressa & languida, atque pulsu tremulo & inordinato laborans, sese plurimùm atque pænè perpetuò jactabat. Prognostico igitur funesto priùs prolato, *Tinctur. Ros. sicc. Aqu. Cinam. hord. & Spirit. Sulph.* extract. atque *Saccharo albiss.* edulcorat. præscripsi pro potu ordinario, atque chartulam unam Pulveris sequentis cum haustu Julapii quartâ quâque horâ exhibendam jussi, ℞ *Pulv. Bezoard. Magistr. Spec. Confect. de Hyacinth.* āā ℈ß. *Coral. rub. ppt.* ℈ij. *Pulv. Serpentar. Virgin* ℈ß. M. pro v. Chartulis. ℞ *Aqu. Cinam. hord. Stephan. Germin. Querc. Ceras. nigr.* āā ℥iij. *Acet. Stillat.* ℥v. *Syrup. Myrtil.* ℥iß. M. F. *Julap.* Sub finem autem quinti Morbi diei sanguine consertim è Bronchiis exsiliente suffocata periit, labiis & manibus (uti in Confluentibus Variolis plerumque contingit) quadantenùs ab inani Naturæ nisu tumefactis. Cadavere inspecto Cutim deprehendi (visu horrendum) ubique planè nigricantem, proximo autem die colore cæruleo imbutam, qualem colorem etiam omnia lintea sanguine conspurcata Aquæ Saponaceæ primùm

mùm immersa planè exhibebant, ac si fuissent arte tincta, quæ labes haud facilè delebatur. Tantum valet hocce Venenum ubi ad ἀκμὴν pervenit in Humorum ipsorum Crasi immutandâ. Cap. 11.

Historia 40.

Variolæ Cohærentes atq; à primo ortu mali moris

FRater natu minor Domini *Warren* habitantis in vico dicto *Ludgate-hill*, mense Augusto 1692. frequenti rigore, lumbagine & demùm febrili calore correptus (uno vel altero Exanthemate Varioloso demùm sub finem secundi Apparatûs diei inter innumeras Maculas purpureas sese prodente) decumbebat. Die eruptionis secundo ego accersitus animadverti Exanthemata valdè frequentia, & pæne ubique cohærentia, verùm depressa & semimortua, maculis nigris & magnis ubique interspersis: Æger erat inquietus, insomnis & delirus, urinam reddidit frequenter tenuem & copiosam, Lingua nigrescens arescebat, nullum aderat Ptyalismi futuri indicium, Pulsus erat tremulus & admodùm debilis. Prognostico igitur funesto prolato, *Vesicatoria* illico ad Nucham & Carpos applicanda jussi, & *Bolum Theriacalem* cum *Pulv. Gascon. Serpentar. Virgin.* & *Laudan. liquid. gut. xx.* statim exhibendum, atque sextâ quâque horâ cum haustu *Julap. Cor-*

Cap. 11. *dialis* repetendum, Liquorem etiam Posseticum nostrum præscripsi pro potu ordinario. Misellus autem Juvenis jam fere exstinctus, die proximo mane delirus ac insomnis animam efflavit.

Historia 41.

Altera ejusmodi. SOror Domini *Thompson*, habitantis in vico dicto *Snore-hill*, virgo fere quadragenaria, mediâ æstate 1692. tempestate admodùm fervidâ, atroci & spasmodico lumborum dolore derepente correpta, atque nullâ notabili temperiei mutatione, vel alio quovis Symptomate vehementi attrita, hanc affectionem inde Nephriticam rata, à lecto abstinebat, in domo obambulabat, atque ad rem familiarem animum attendebat; biduo verò elapso, Lumbagine sensim auctâ, & deliquiis invadentibus decumbebat, totâ nocte insomnis & inquieta. Die proximo mane ego accersitus inveni miseram Ægram stragulis oppressam & perperam æstuantem, pulsu debili & celeri laborantem, atque sudore immodico perfusam: In subsidium igitur Spirituum pænè suffocatorum partem magnam stragularum illico detrahendam jussi, atque unum brachium levi tegumento munitum è lecto eximendum, ut respiraret Ægra liberiùs & faciliùs, quippe Crisin Variolarum jam instare suspicabar. Insuper *Bolum Theriacalem*

riacalem cum *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* illico deglutiendum, atq; *Julapium Cordiale* temperatum ad libitum propinandum imperavi, ad vires Spirituum in agone Critico plurimùm exhaustorum refocillandas. Vesperi autem reversus inveni Ægram Nutricis & Muliercularum Adstantium consilio rursùs stragularum onere pressam, atq; utroque brachio in lecto retento quasi in Balneo æstuantem. Unde Variolæ pænè ubiq; cohærentes confertim jam erumpebant, cuticulâ ubiq; ut in Scarlatinâ vel Erysipelatosâ efflorescentiâ inflammatâ, & Maculis purpureis vel nigricantibus hîc illic sparsis. Utcunq; ope *Vesicatoriorum*, & *Opiatorum* atq; *Alexipharmacorum* assiduè repetitorum, Variolis (licet tardè) quadantenus maturescentibus, ad decimum Morbi diem vitam produxit Ægra, quo die Hæmorrhagiâ immani ab Utero & Renibus subortâ periit.

Cap. 11.

Historia 42.

Variolæ Cohærentes cum atroci Lumbagine invadentes Venæsectione, &c. in benignas mutatæ.

SErvus Domini *Bussy*, habitantis in vico dicto *Fleetstreet*, mense Julio 1692. dolore capitis & lumborum atrocissimo correptus, atque per biduum attritus, demùm vertigine affectus, sub finem secundi diei consilio Medici obiter occurrentis decumbebat, atque sanguinis ℥*xij.* è brachio educi sinebat. Nullo medicamento autem *Alexi-*

Cap. 11. *pharmaco* vel *Opiato* præscripto vel ministrato totâ nocte insomnis, hebes & delirus jacebat, erumpentibus jam undiquaque Variolis propemodùm ubique Cohærentibus. Proximo mane ego sedulò accersitus animadverti Pullum admodum debilem, celerem & vacillantem, Ægrum ipsum insomnem, hebetem & delirum; quo nomine *Vesicatoria* tria ampla & acria statim ad Nucham & Carpos internos applicanda jussi, *Julapium Paregoricum & Cordiale cum Specieb.* quartâ quâque horâ ministrandum, atque *Bolum Theriacalem Opiatum* statim exhibendum, iterúmque horâ somni repetendum. Die proximo Patientem inveni prorsùs ἀπυρετὸν, nullo symptomate vehementiori affectum & placidè dormientem, Ptyalismo jam suborto, atque Variolis vegetè rubentibus & quadantenùs acuminatis; igitur usum *Julapii* Paregoric. cum Specieb. adhuc usurpandum imperavi, atque Haustum cum ℥i. *Syrup. de Mecon.* horâ somni propinandum & quâque nocte repetendum. Quo pacto Variolæ ante nonum ab eruptione diem integram maturationem assecutæ (Ptyalismo uberrimo hucusque protenso atque manibus demum insigniter tumentibus) & pure concrescente declinantes, sine Febre recidivâ more planè legitimo exaruêre. Tantum momenti habet (me Judice) Venæsectio in hoc Morbo ad excruciantes Lumborum Spasmos allevandos opportunè celebrata,

modò

modò vires Spirituum fractæ posteà assiduo Opiatorum & Alexipharmacorum usu, atq; Vesicatoriorum applicatione tempestivè eriganttur. Cap. 11.

Historia 43.

UXOR cujusdam Lanionis (cujus nomen jam mihi non occurrit) habitantis prope *Smithfield-bars*, sexto ingravidationis mense Variolis correpta, (Exanthematis admodùm frequentibus erumpentibus) frigido regimine sine Alexipharmacis vel Opiatis tractata, ad quartum usq; diem (quo ego primum accersebar) planè insomnis jacebat, atque præ largo usu *Spir. Sulphur.* quo Variolæ in Gutture succrescentes irritabantur, adeò suffocata & strangulata erat ut vix quicquam deglutire posset. Temperiem Ægrotantis inveni admodùm mitem, pulsum verò celerem & debilem, vires languidas, atq; Variolas ubiq; depressas & semineces. Quâ de causâ Cochl. *v*, vel *vj*. *Julapii Paregoric. cum Specieb.* quartâ quâq; horâ propinanda jussi, instillatis guttulis *xiv*. *Laudan. liquid.* haustui nocturno & matutino. Insuper loco Gargarismi *Spiritu Sulph.* Saturati, *Gargarismum* ex *Decoct. Ficuum & Melle Rosat.* sæpiùs faucibus Siphone tepidè injiciendum curavi. Exinde quodvis oblatum facilè deglutiit, à strangulatione prorsus libe-

Variolæ admodum frequentes cum strangulatione conjunctæ præ usu spir. Sulphuris copioso.

Cap. 11. liberata, optimè etiam dormiit, Variolis jam demum ubiq; maturari incipientibus. Spes reconvalescentiæ tanta affulgebat, ut omnes Adstantes admiratione perculsi planè stuperent. Die autem proximo Ægra abortionem perpessa est, illicò corruunt vires, subsidunt Exanthemata, atq; Ægra atrocissimo & spasmodico Femoris sinistri dolore correpta brevi fatis cedit.

Historia 44.

Variolæ funestæ quæ ob fluxum Mensium immodicum & abortionem subsequentem nunquam protrudi potuerunt.

UXOR Domini *Higby* habitantis in vico dicto *Snore-hill*, non ita pridem maritata, atque jam gravida, fluxu mensium immodico atque cæteris abortionis subsecuturæ symptomatis tentata, in Febrem Variolosam incidit. Variolæ autem neq; Naturæ viribus, neque artis suppetiis (quanquam generosissima Remedia adhiberentur) protrudi potuêrunt; verùm altiùs in cute delitescebant, Unde tertio eruptionis die inflammatione & intumescentiâ faucium insigni, ob lympham venenatam versùs glandulas salivales raptam, derepente subortâ, atque indies sensim auctâ, demùm vix deglutire vel respirare pôtuit, abortionem insuper passa est, & quinto morbi die anhela & suffocata periit.

Histo-

Cap. 11.

Historia 45.

THomas *Jolliff* Armiger, optimæ spei Juvenis, habitans in Hospitio *Medii Templi* circa Annum 1669. Virginem nobilem & formosam mox ducturus uxorem, sine Febre evidenti ægrotans de dolore capitis vehementi solummodò conquerebatur. Ipse autem amore captus atq; inde sui ipsius negligens, quotidiè (cum in lecto potius decumbendum erat) in aere frigido, sæviente jam hyeme, versabatur, imò ipso primo eruptionis die sub ingressum noctis in cymbâ, *Westmonasterium* usque, Thamesin trajecit ad sponsam invisendam, ubi ab ipsâ Amasiâ inter oscula, Exanthemata in facie primùm deprehendebantur confertim admodum erumpentia. Domum autem mediâ nocte reversus decubuit, atq; me proximo die sub vesperam secundo eruptionis die nimis serò accersivit. Variolas etenim animadverti ubiq; lividescentes & sessiles cum Febre aliquali conjunctas. *Bolum Theriacalem* illicò exhibendum jussi cum haustu *Julap. Perlati* de quo fas erat bibere ad libitum, unde febre jam remittente bene dormiit Æger, Pulsum proximo die mane deprehendi ordinatum & æqualem, sed quadantenùs debilem, atq; Variolas adhuc depressas, neq; colore magis vivido imbutas,

Variolæ ob regiminis defectum in apparatu, funestæ.

aut

Cap.11. aut magnitudine, numero vel acumine auctas; & licet ἀπυρετὸς & quietè decumberet, siti & Gutturis ardore quasi Salivationis prodromo afficiebatur. Veneno autem neque per Cutem, ductus salivales, aut aliam quamvis viam protruso, pulsus admodùm debilitabatur & quadantenùs accelerabatur. Primo maturationis die apicibus Variolarum albescentibus atque in earum interstitiis demùm in cruribus & pectore Petechiis & Maculis nigris frequentibus subortis, jactabat sese Æger inquietè, vigilabat pertinaciter, & evidenter febricitare cœpit. Igitur *Bolum Theriacalem* cum *Electuar. ex Ovo* repetendum duxi, atque Vesicatoria (Veniâ id faciendi ab Amicis ægrè impetratâ) jussi applicanda. Denique consilio Cl. D. *Georgii Ent*, Equit. Aurat. jam consultandi gratiâ accersiti, Opiatis cum Alexipharmacis conjunctis, somnum conciliare sategi. Verùm incassùm, cùm Natura planè languida hostem per Cutim, glandulas salivales, vel aliam quamcunque portam eliminare non poterat. Unde juxta Prognosticon à nobis prolatum, tertio maturationis die convulsus & phreneticus periit Juvenis amplissimus.

Histo-

Historia 46.

VIR doctus (cujus nomen mihi jam non occurrit) Socius Collegii cujusdam in *Academiâ Cantabrigiensi*, postquam ægritudine Ventriculi, & dolore capitis per integram hebdomadam laborârat, ab externi aëris injuriis sese non munivit, sed in itinere conficiendo quotidie equum conscendebat, unde materiâ variolosâ à frigore externo diutiùs intùs cohibitâ, Exanthemata quæ mane sese per plures dies in conspectum dedêrunt, vesperi iterum latitabant. *Londinum* autem demùm advectus Cl. *Willisium* accersivit, qui *Thoracica* quædam Remedia, ob difficilem respirationem, quâ post frigus in poros Cutis frequenter admissum Æger plurimùm angebatur, sæpius exhibenda præscripsit, atque nonnulla *Cardiaca*, quorum ope (debito regimine in lecto adhibito) Variolæ mane proximo confertim erumpebant ubique cohærentes vel confluentes. Febre autem adhuc perseverante, tertio die à maturatione incœptâ ego accersitus pulsum Ægrotantis animadverti satis fortem at celerem, Variolas verò admodùm frequentes & cohærentes, depressas autem, & in centro subsidentes, Vigilias pertinaces, jactationem inquietam, mentem deliram, nullum autem Ptyalismum notabilem, vel alvi fluxum,

Variolæ ob malum regimen in apparatu Confluentes atque in Febrem Συνεχῆ funestam desinentes.

Cap. 11. fluxum, vel aliam quamvis evacuationem. Utcunque ope *Julapiorum Opiatorum*, & Remediorum *Alexipharmacorum* cum *Ciner. Bufon. Pulv. Æthiopic. dict.* commixtorum Æger multò meliùs ſeſe habebat, delirare deſinebat, atque placidum ſomnum capiebat, Exanthematis demùm ſenſim turgeſcere & matureſcere incipientibus, adeò ut ſpes reconvaleſcentiæ aliqualis affulgeret, uſque ad declinationem Variolarum incœptam, quo tempore Febris derepente recrudeſcebat, cum vigiliis, deliriis, jactatione inquietâ, & totali Ptyaliſmi ſuppreſſione conjuncta, Exanthematis jam ubique cruſtâ nigrâ obductis. Cum primùm autem die tertio paroxyſmum febrilem more Συνεχές recurrentem obſervaſſem, Cl. *Sydenhamio* in conſilium advocato, (cùm jam vires *Corticis Peruviani* in hâc Febre debellandâ nondum mihi perſpectæ fuiſſent) poſt Sermonem de Venæſectione habitum, quam Senex ipſe jam celebrari non paſſus eſt, Ægrotanti exhibuimus *Julapium Opiatum* & *Alexipharmacum* ut priùs, & quâque nocte Hauſtum Paregoricum cum ℥i. *Syrup. de Meconio.* Quid fit? Paroxyſmo tertio die, nimirùm à decubitu duodecimo, recrudeſcente, inter Phreneſin & Coma ſeſe alternatim excipientia, vir doctus animam efflavit.

Histo-

Historia 47.

ANNO 1676. Filiam Domini *Reyner*, Ecclesiæ Anglicanæ Presbyteri annos xij. natam Variolis laborantem, in vico dicto *Warwick-lane* diversatam, accersitus invisi secundo maturationis die. Variolas animadverti Discretas, verùm ubique depressas & sessiles, Petechias verò in interstitiis Variolarum in collo, brachiis & pectore efflorescentes, pulsum debilem & celerem, Puellam insuper insomnem & deliram. Quâ ratione præscripsi Cochl. *iij*, vel *iv*. Julap. sequent. quartâ quâque horâ (agitatâ phialâ) exhibenda, ℞ *Aqu. Ceras. nigr. Meliss. Paralys. Epidem.* ā ā ℥*ij*. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Pulv. Bezoard. Magistr.* ā ā ℈*j*. *Syrup. è Mecon.* ℥*i*. M. F. *Julap.* Hujus Julapii ope Puella placidè dormiit, atque Variolis indies sensim maturescentibus, & Petechiis evanescentibus, nec Fluxu alvi nec Ptyalismo, nec quovis alio molesto Symptomate tentata, planè reconvaluit.

Variolæ Discretæ Petechiis comitatæ Alexipharmacis & Opiatis felicissimè sanatæ.

Histo-

Cap. 11.

Historia 48.

Variolæ cohærentes Vigiliis pertinacibus comitatæ, usu Opiatorum *&* Alexipharmacorum *feliciter curatæ.*

FIlius *Johannis Owen*, S. T. P. diversatus in *Bunhil fields*, anno circiter 1674. in ipso ætatis suæ flore Variolosâ Febre correptus, à primo Morbi insultu usque ad secundum maturationis diem (quo die ego primùm accersebar) Vigiliis adeo pertinacibus afficiebatur, ut ne unam horam somno frueretur, febricitans perpetim & delirus ac quasi moribundus, Variolis jam fere ubique depressis & cohærentibus. Præscripsi igitur *Pulverem* sequentem quartâ quâque horâ ministrandum in haustu *Julapii Paregorici*, ℞ *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Pulv. Æthiop.* āā ℈ß. M. Hoc verò Remedio sæpe repetito somnus placidus obrepebat, Variolis indies sensim turgescentibus & maturescentibus, & Æger nec Ptyalismo, nec quovis altero molesto symptomate lacessitus brevi convaluit. Tantùm medicamentum pro ratione declinationis Febris & Symptomatum, sextâ, octavâ vel duodecimâ quâque horâ tandem exhibebatur.

Histo-

Cap. 11.

Historia 49.

THomas *Brook* Armiger, diverſatus in vico dicto *Black-Friers*, Anno circiter 1675. Febre Variolosâ corripiebatur, ſecundo die à decubitu Variolæ efflorescebant fere ubique cohærentes, Febre adhuc perſtante, deprimebantur vero & ſubſidebant Exanthemata uſque ad undecimum Morbi diem, quo ego primùm conſultus ſum, cùm jam vita Ægrotantis non tantùm ab Adſtantibus, verùm etiam à Cl. Collegâ D. D. *Gaſparo Needham* planè deſperaretur; Ægrum inveni pulſu debili & prorsùs languido laborantem, perpetuò delirum, & jam pertinaciter vigilem, jam Comate profundo oppreſſum; uſu verò frequenti & continuato *Tincturæ Diaſcord. Opiatæ* & *Pulverum Cardiacorum* alibi memoratorum, atque Veſicatoriorum frequentium applicatione, ſymptomatis demum in ordinem redactis die Morbi 14, vel 15. Variolæ quæ huc uſque ad inſtar pellicularum aridarum mortuæ apparuêrunt, Veneno jam tandem per glandulas Cutaneas protruſo, intumeſcere & pure repleri cœpêrunt; unde vir ornatiſſimus nec Salivatione, nec Diarrhœâ vel Urinæ profluvio tentatus 18. Morbi die, Febre ſponte exulante prorsùs reconvaleſcebat. Tantùm levi Ophthalmiâ & Tuſſi aliquandiu affli-

Tarda Variolarum cohærentium maturatio.

Cap. 11. gebatur, utpote ante decubitum labe Rheumaticâ affectus. Hæc autem Symptomata Venæsectione tempestivè ministratâ, & methodo alibi memoratâ facile admodùm sustuli.

Historia 50.

Variolæ in Puero ob Diarrhœam aiu subsidentes.

ACcersitus Anno 1672. ad invisendum Filium Domini *Chapman* Vestiarii habitantis in vico dicto *Fleetstreet*, tres annos natum, Variolis laborantem, die maturationis secundo animadverti Pulsum celerem & debilem, Febrem intensam, Variolas ubiq; depressas, subsidentes & cohærentes atque tumorem Faciei ab immani Diarrhœâ prorsùs sublatum. Nullum remedium Alexipharmacum vel Opiatum hactenùs ministratum erat, quâ ratione *Julapium nostrum Paregoricum* cum speciebus quartâ quâque horâ jussi propinandum; cùm autem die sequente, Fluxu alvi perseverante facies adhuc minùs intumescerer, Cochl. iij. sequent. Julap. tertiâ quâque horâ exhibenda curavi (agitatâ phialâ) ℞ *Aqu. Ceras. nigr. Meliss.* ãã ℥iij. *Epidem. Cinam. hord.* ãã ℥iß. *Electuar. ex Ovo* ʒß. *Spec. Confect. de Hyacinth. Lap. Contrayerv. Ciner. Bufon.* ãã ℈ij. *Syrup. è Mecon.* ℥i. M. F. *Julap.* Die proximo Fluxus alvi quadantenùs sedabatur, atq; Urina copiosè fluebat, Facies rursùs intumescebat,

ſcebat, Arteriæ fortius, nec adeò celeriter ut priùs ſeſe vibrabant, ſomnus placidus poſt juſta intervalla obrepebat. In ſpem hoc pacto adductus, Julapium nuperrimè præſcriptum adhuc uſurpandum duxi, atque ſi alvi fluxus recrudeſceret, Bolum ſequentem ſolutum in Cochleari Julapii bis in die exhibendum, ℞ *Diaſcord.* ℈ß. *Bol. ver. Ciner. Bufon.* āā *gr. v.* M. F. *Bolus.* Exinde alvus prorſus aſtringebatur, atque Febre jam demùm ſexto maturationis die exulante, Variolæ faciem obſidentes declinabant, & reliquæ quæ priùs non planè exaruerant, utut hucuſque ſubſidentes & depreſſæ, pure turgentes indies legitimè matureſcebant, Puer bene dormiebat, cibum appetebat, nullo morboſo affectu tentabatur, & ſigna ſanitatis redintegrandæ certiſſima oſtendebat. Cap. 11.

Historia 51.

SErvus Domini *Goſling*, habitantis in vico dicto *Pater-noſter-row*, circa Annum 1671. (cùm indoles hujus Morbi mihi minùs perſpecta eſſet) in ipſo ætatis flore, verno tempore dolore Lumborum atroci correptus decumbebat, non tamen de Ægritudine, Vomitione, Intemperie febrili vel quovis alio Febris ſymptomate, ſed de dolore Lumborum frangitivo, & quaſi Nephritico ſolummodo conqueſtus eſt. Secundo à de-

Lumbago atrox ſine Febre vel Vomitione in Apparatu Variolarum confluentium funeſtarum.

Cap. 11. cubitu die ego advocatus, Variolas mali moris instare suspicans, vires Spirituum ope Alexipharmacorum (Venæsectione & Opiatis à Spasmis indicatis forsan perperam omissis) fovere & erigere moliebar. Quid fit? Variolæ tertio die nullâ manifestâ Febre antecedente, confertim erumpebant, ubiq; Confluentes vel Cohærentes. Durante maturatione, Natura virus, quod per Glandulas cutaneas protrudere non potuit, per ductus Salivales eliminare conata est, & levem Ptyalismum excitavit, sed Veneno nec hâc, nec aliâ quâvis viâ succedaneâ evacuato, Variolis ubique depressis & subsidentibus, Febris demùm die undecimo accensa Ægrotantem inquietudine, vigiliis & delirio confectum è vivis sustulit.

Historia 52.

Suffocatio Hysterica frequenter recurrens, Fluxus Menstruus & Petechiæ in Variolis cohærentibus mali moris.

UXOR Domini *Peacle* habitantis sub Insigni *Felis* in Cœmiterio D. Pauli (currente jam an. ætatis 32.) An. 1673. postquam proprio consilio prophylaxeos gratiâ sanguinem è Cubito copiosè detrahend. perperam forsan jusserat, mox cœpit febricitare, die autem à decubitu tertio Variolis frequentibus & cohærentibus in conspectum venientibus, febrilis intemperies illicò exulabat, pulsus autem debilis erat, atque Menses, instante Exanthematum maturatione, alieno tem-

tempore immodicè fluere cœpêrunt, unde Variolæ non obstante Opiatorum & Alexipharmacorum adstringentium *v. g. Spec. Confect. de Hyacinth. Boli ver. &c.* assiduo usu, & Vesicatoriorum applicatione flaccidæ & depressæ conspiciebantur, natura intereà languida hunc defectum Ptyalismo vel alio quovis modo supplere nullatenùs moliebatur, Petechia una vel altera in pectore jam primùm efflorescebat, accesserunt deliquia leviora, more Hystericarum suffocationum sæpiùs recurrentia, sed nullis Remediis Hystericis superabilia; quibus durantibus Variolæ livebant, vel albescebant, parùm etiam & inquietè dormiebat Ægra. Hisce animadversis ego (quamvis adstantes inani Spe sese lactârunt eò quod Ægrotans ἀπυρέτως quietè decumbebat) prognosticon fatale die Morbi 14. verificandum protuli. Cl. D. D. *Lower* inde in consilium advocatus cùm Rheumaticum Ægrotantis habitum, pravam Morbi indolem, & præsentem mensium fluxum animadverteret, Alexipharmaca, Opiata & Vesicatoria præscripta approbavit: Insuper *Julapium Paregoricum* cum Speciebus adhuc usurpandum duximus, Vesicatoria etiam alia recèns applicanda, & haustum Paregoricum cum ℥i. *Syrup. de Mecon.* quâque nocte propinandum. Variolæ autem (naturâ à Veneno penitus subjugatâ) nullatenùs in melius mutabantur, neque Pulsus fortior reddebatur, neq; Ptya- Cap. 11.

Cap. 11. lismus, profluvium Urinæ, vel extremarum partium Tumor promovebatur, unde Febre demùm undecimo Morbi die revirescente, Mulier proba ac elegans die 14. (quod ante prædixi) delira aliquatenùs & convulsa ex hâc vitâ migravit.

Historia 53.

Salivatio in Variolis cohærentibus usq; ad 21. Morbi diem funestè protensa.

DOmina *Theodosia Tytherleigh* Virgo elegans ac formosa, stirpe celeberrimâ (sed cui hic Morbus jure quasi hæreditario funestus esse solebat) oriunda, cùm Anno 1671. sæviente hyeme varias aëris injurias in itinere conficiendo passa fuisset, unà cum sorore natu minore, quæ ab alio Medico tractata brevi hoc Morbo interempta periit, Londinum advecta, vicesimo ætatis anno Variolosâ Febre correpta decumbebat. Ego durante Exanthematum eruptione accersitus, Variolas deprehendi in trunco & Artubus admodùm frequentes & amplas, in Facie autem confluentes vel saltem cohærentes, Pulsum verò debilem, & Febris indicia fere nulla; *Julapium* igitur Cardiacum ad libitum pitissandum, atque *Species Cordiales* post debita intervalla ministrandas jussi, atque Opiata temperata pro ratione Symptomatum urgentium quotidie adhibenda. Pulsus autem Ægræ mortis expectatione perterritæ per totum Morbi decur-

sum,

ſum à primâ eruptione debilitabatur, nulla Febris aderat vel delirium, natura enim defectum Maturationis Variolarum (quæ depreſſæ & ſero limpido ſemiplenæ erant) Salivatione longâ & ærumnosâ ſupplere moliebatur: A die enim Morbi 7. cùm primùm Variolæ ſuo more hoc eſt tardè matureſcere cœpêrunt, Lymphâ venenata è reſeratis ductibus ſalivalibus velut ex perenni fonte perpetim ſcaturiens uſque ad 21. diem, exſiliebat, niſi die 15. cùm, Ptyaliſmo ſubitò & inexſpectatò ſuppreſſo, Ægrotans ad horas aliquot quaſi ſuffocata in vitæ periculum adducta videretur, donec *Electuar. ex Ovo, Gargariſmo*, & generoſis remediis Alexipharmacis, Conſilio doctiſſ. & expertiſſ. Medici D. D. *Micklethwaite* (qui jam conſulebatur) miniſtratis Spiritus reſarciti denuò repagula ductuum ſalivalium reſerantes Ptyaliſmum reduxiſſent. Ab iſto tempore rivulo lymphæ excretæ indies aucto Ægrotans demùm ſalivatione nimiâ (quam neque ſupprimere fas erat) confecta, non Febre vel delirio, ſed deliquiis ſæpiùs tentata viceſimo primo Morbi die, Variolis adhuc imperfectè maturatis, ad plures migrabat. Adeò intimè nonnunquam ſpiritus venenato miaſmate implicantur, ut ſeſe nequeant prorsùs liberare, ſed molem humorum perpetuâ luctatione agitando in fluorem colliquativum adigant; unde Ægri penu ſucci nutritii indeſinenter ſubtracto emarceſcentes inter deli-

Cap. 11.

 quia

Cap.11. quia frequenter recurrentia, demùm ſpiritibus in certamine deficientibus & exhauſtis, plane tabidi pereunt, ſive juxta primam Naturæ intentionem per Exanthemata venenum eliminetur, quo in caſu Variolæ nunquam exareſcunt, verùm humore recens ſuppeditato perpetuò malo omine ſcatent, (cujus rei Exemplum in *Hiſtoriâ* 62. poſthac proferam) ſive viâ ſecundariâ per ductus ſalivales, ut in præſenti caſu: Siquidem non à niſu Spirituum vel evacuatione inde ſubortâ niſi ſubacto Veneno Morbus tollitur; utut enim quamdiu per quamcunque portam Venenum protrudatur Æger ἀπυρετὸς jaceat, Spiritibus tamen longâ luctatione exhauſtis, Ægrotans labe deleteriâ confectus neceſſariò perit.

Hiſtoria 54.

Variolæ funeſtæ à ſuppreſſione Salivationis ſubitaneâ die morbi 17.

SErvus Domini *Pinck* Aromatarii tum temporis habitantis in vico dicto *Snorehill*, circa Annum 1674. atroci capitis & Lumborum dolore correptus decumbebat. Adeò autem ſæviebat dolor ſpaſmodicus, & vires Spirituum inde adeò labefactabantur ut febrilis intemperies Ægrotantis vix aut ne vix deprehenderetur. Sub finem autem ſecundi à decubitu diei Variolæ inexpectatò & confertim erumpebant fere ubique confluentes vel cohærentes, cum Vomitione, Diar-

Diarrhœâ immani, languore perpetuo, Pulſu debili ac delirio ſociatæ, atque ad ſextum uſque diem, quo ego primùm accerſebar, depreſſæ & ſeſſiles. Fluxu verò Alvi & Vomitione jam uſu Alexipharmacorum & Opiatorum coercitis, illico Salivatio ſuboriebatur immenſa quæ levamento fuit Ægrotanti, qui, Febre inde diminutâ, pulſu fortiori reddito, delirio profligato, & Variolis ubique ſenſim turgeſcentibus & matureſcentibus quietè jacebat, ſomnum placidum fere ad libitum capiens. Die autem 12. ſive nequitiâ ſive neglectu Nutricis maleferiatæ diverſis erroribus in Diætâ commiſſis, atque frigore inſuper in poros cutis admiſſo, Fluxus alvi enormis cum torminibus, Febre recidivâ, pulſu celeri, delirio & profundis ſuſpiriis conjunctus revertebatur; Salivatione jam derepente cohibitâ, & ſubſidentibus Variolis, verùm *Decocto albo* pro potu ordinario præſcripto, unà cùm Lacticinio ſequenti, (℞ *Raſur. CC. Ebor.* $\overline{aa}$ ℥ß. *Nuc. Moſch. ſciſſ.* nº *j. Cinam. acut.* ʒ*ij. Coq. in Aq. Font.* ℔*iv.* ad *ij.* ſub finem ebullitionis add. *Lact. recent.* ℔*ij. Sacchar. albiſſ. q. ſ.* & coq. iterùm ad Conſumptionem ℔*j.* Colatura ad libitum calidè miniſtretur) & Electuario ſequent. (℞ *Pulp. Conſerv. Roſ. rub. Diacydon. per ſetac. traject.* $\overline{aa}$ ℥ß. *Troch. de Carab.* ʒ*iij. Bol. ver. Lacrym. Sang. Dracon.* $\overline{aa}$ ʒß. *Laudan. Lond. gr. iij. Syrup. Myrtill. q. ſ.* M. F. *Electuar.* de quo Cap. 11.

cap.

Cap. 11. cap. *quant. Nuc. Jugland.* quartâ quâq; horâ) Fluxus alvi hinc illicò compescebatur, somnus obrepit, Febris & Delirium diminuebantur, Salivatione insigni demùm recrudescente, quæ ad finem usque 17. diei duravit, Variolis intereà ac si caustico ustis crustâ nigrâ ubique obductis, adeò ut Spes haud parva salutis Ægri mihi jam affulgeret; malitiâ autem Nutricis quæ honori meo invidebat, nocte sequente plurimi fatales errores in regimine iterùm commissi sunt, unde Salivatione subitò suppressâ, misellus Æger post sex horas convulsus & delirans trucidabatur.

Historia 55.

Variolæ fatales, in quibus Salivatio die 11. supprimebatur, cum efflorescentiâ erysipelatosâ & miliari conjunctæ, pulsu interea forti, & Appetitu voraci.

Filius Domini *Cary*, Medicinam *Londini* facientis circa Annum 1672. anno ætatis 18. à primo Morbi insultu febricitans per 4. dies plurimùm evigilabat ac delirabat, Pulsus intereà magnus & robustus perstabat. Hoc tempore Venæsectio forsan perperam omissa erat, quâ ratione Variolæ sub finem secundi diei confertim erupêrunt parvæ admodùm & frequentes & pæne ubique cohærentes, Febris cum deliriis & vigiliis pertinacibus conjuncta erat primo maturationis die, quo ego à Patre consulebar; ope verò Julapii nostri Paregorici cum Speciebus quartâ quâque horâ exhibiti Adolescens

lescens bene dormire cœpit & mente sanâ Cap. 11. potiri, Febre unà cum symptomatis penitùs exulante. Sub finem secundi maturationis diei ingenti Salivatione subortâ, Exanthemata turgentia & acuminata fere ubique maturescebant, Ptyalismo autem à frigore ex incuriâ Nutricis in poros cutis admisso, sub tertii maturationis diei finem derepente subsistente, antequam Variolæ integram maturationem assecutæ fuerant, intumescentia faciei illico declinabat, turgentibus adhuc Variolis, Vigiliæ insuper non obstante Julapio Paregorico rursùs urgebant, quo nomine eventum Morbi, dissentiente licet Patre erudito & adstantibus, dubium fore pronuntiavi, ideóque *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* & *Ciner. Bufon.* $\overline{aa}$ ʒß. bis in die exhibendam jussimus in haustu Paregorico, atque *Vesicatorium* amplum & acre ad Nucham applicandum. Febris autem cum delirio conjuncta jam evidenter recrudescebat, cute universâ tumore & rubore Erysipelatode suffusâ, atque miliari eruptione ubique in interstitiis exanthematum efflorescente, unde non obstante forti Arteriarum vibratione per totum morbi cursum, fatale prognosticon protuli, præsertim quia non potui argumentis à pulsu præter morem forti & robusto Venæsectionis jam celebrandæ veniam à Parente impetrare, quam perperam sub initium Morbi omissam hoc argumento fretus jure suspicatus eram. Delirio autem urgente

Cap. 11. gente *Bolum Theriacalem* cum Speciebus cordialibus commixtum, & Julapium Paregoricum repetitis vicibus ministrandum duximus. Die sequente, Morbi scil. undecimo, Respiratione sensim factâ difficili, inæquali & suspiriosâ, ex hâc vitâ migrabat Adolescens, arteriis, mirum dictu, in ultimo agone fortiter se vibrantibus. Observatione etiam dignum est quòd hic Æger, nisi cum deliraret, erat perpetuò vorax, bis vel ter in horâ haustus largos Cerevisiæ, Avenaceæ, Possetalæ & aliorum potulentorum avidissimè peteret, quin non obstantibus nostris monitis ad ingluviem usque ingurgitaret, quod nusquam alibi observavi, quod etiam forsan ei præsertim post Ptyalismi suppressionem in damnum cedebat; Duos enim alios Patientes ejusmodi Variolis eodem modo laborantes hoc ipso tempore iisdem fere Remediis & legitimo Regimine sanavi.

Historia 56.

Sub declinatione Variolarum Phymosis, exitus Urinæ præpeditus; crystallina.

CIrca Annum 1680. invisi Juvenem Variolis laborantem, qui præ Tumore Penis & præputii insigni ad bidui spatium ne unam urinæ guttam reddere valebat, unde Vesicâ urinariâ immodicè distentâ, dolore, Vigiliis & inquietudine cruciabatur. Variolæ quæ fere ubique cohærebant, neque humore, neque pure implebantur; hunc verò

verò detectum Natura primùm ingenti Ptyalismo supplere conabatur, hoc autem ante consummatam Exanthematum maturationem deficiente, Venenata lympha residua protrudebatur in manus & pedes, qui inde mirum in modum œdematosi facti sunt, frigescebant & nigricabant, & præterea in universam Cutem Penis, qui inde pæne Carpum mole æquabat, & præsertim in Præputium, quod Glandi obductum exitum Urinæ occludebat, Phymoseos & Crystallinæ speciem gerens. Unde extinctionem flammæ vitalis in parte affectâ, & Gangrænam inde illico jure suspicabar insecuturam, ideoque partem affectam stuphis è lixivio forti calidè immersis & expressis jugiter fovendam jussi, & interea vires Spirituum repetito Bolorum & Julapiorum Cardiacorum usu erigere sategi. Quid fit? Mane proximo Tumor Penis & Præputii adeo diminutus erat, ut Æger Urinâ sponte & copiosè redditâ à dolore liberatus placide cœperit dormire, atque post unum vel alterum diem, nullo altero morboso affectu tentatus, reconvalescens ex mortis periculo evaserit, pedibus & manibus sensim ultro detumescentibus. Cap. 11.

Histo-

Cap. 11.

Historia 57.

Obturatio Narium durante Variolarum maturatione molesta & pæne suffocativa.

FIliola Domini *Hern*, Pharmacopolæ habitantis in vico dicto *Warwick-lane*, quatuor annos nata, aliquot abhinc annis Variolis mediis laborans, maximâ ex parte cohærentibus, depressis & tardè maturescentibus, (quâ de causâ Natura venenum quod per Cutis glandulas satis expeditè protrudere haud valebat, per glandulas Nasi & Faucium amoliri satегit) ingenti tumore glandularum in Gutture & Naso sitarum afflicta, muco insuper cum crustis Variolarum concrescente, atque inde transitum Aeris per nasum penitùs obturante, præ perpetuâ suffocatione per biduum insomnis, ab hoc unico symptomate in manifestum vitæ discrimen adducebatur. Ego jam à Patre indulgentissimo accersitus, præscripsi *Decoct. Pectorale cum Tinctur. Croc. & Syrup. Cap. Vener.* pro potu ordinario, atque *Gargarismum* ex *Aq. Hord. Diamor. & Melle Rosat.* fortiter Siphone & calidè faucibus injiciendum, & *Ol. Amygd. dulc.* cum *Decoct. Pect.* commixt. sæpius sed leniter & tepidè naribus ingerendum. Quibus diligenter applicatis brevi liberè respirabat Puella, atq; ope Julapii nostri Paregorici cum Speciebus quartâ quâque horâ exhibiti placidè cœpit dormire, atq; Variolis inde quam citissimè ma-

maturationem perfectam assecutis & deciduis, post unum vel alterum diem integrè reconvalescebat. Cap. 11.

Historia 58.

ANNO circiter 1676. ad Ancillam Domini *Strong*, habitantis in vico dicto *Cheapside*, Variolis cohærentibus malinoris laborantem sub finem maturationis (cum jam de ejus vitâ planè desperaretur) ego advocabar. Illa autem juxtà methodum nostram, usu nimirùm *Alexipharmacorum* & *Opiatorum* assiduo præter adstantium expectationem restituta, demum Morbo finito Delirio Melancholico & Comatoso tentabatur, Fatua planè videbatur: nullius rei præteritæ memor, atq; de nullâ repræsenti rectè judicium faciens. Alvo autem bis térve post debita intervalla Cathartico deturbatâ, tandem sanguinem è Venâ jugulari jussi detrahendum, & *Vesicatoria* ad Nucham & Carpos applicanda, quorum ope mentis compos rursùs facta, hucusque (quantum ego scio) mente sanâ in corpore sano utitur.

Delirium Comatosum Variolas excipiens.

Histo-

Cap. 11.

Historia 59.

Caries ossium Variolas excipiens.

FIlia Domini *Cary*, Mercatoris Opulentissimi habitantis in vico dicto St. *Martins-lane*, duodecimum ætatis annum agens, Anno 1680. Varioloso fermento infecta est. Ego post duos dies à plenâ eruptione accersitus, animadverti Variolas ubique confluentes vel saltem cohærentes & depressas, & à primâ efflorescentiâ semineces, quæ inde in toto Morbi decursu nullatenùs humore turgebant, sed die octavo vel decimo, nullâ præcedente maturatione, exarescentes squamarum ad instar decidebant. Patiens per totum Morbi curriculum quadantenùs delira febriculâ tentabatur, tandem verò die vicesimo præter adstantium expectationem assiduo *Alexipharmacorum* & *Vesicatoriorum* usu restituta è lecto surgebat, atque in areâ domûs vestita obambulabat, sitiebat tamen aliquantisper, & Appetitus minimè restituebatur: quo nomine de eventu anxius, alvum *Decocto Amaro* leniter subducendam jussi, at inde præter expectationem meam Appetitus ad plures dies prosternebatur & calor hecticus augebatur, donec tandem Claviculâ, osse Humeri & Tibiæ sinistræ à Venenó latitante carie affectis, atque frustulis eorum exfoliatis per Membranas sensiles exitum petentibus, misera Puella atroci dolore partium af-

affectarum attrita, continuo ejulatu insomnis facta erat. Post unum vel alterum diem Collo inspecto, palpando deprehendi tuberculum renitens, durum & inæquale in Claviculâ, instar lapidis vel frustuli ossis, atque *Emplastrum* emolliens parti imponendum jussi. Cute post biduum vel triduum perforatâ, frustulum unum ossis exfoliati, & postea alterum sese in conspectum dedit plane cariosum & nigrum, quod continuò & indies magis protrudebatur usque ad funestum diem. Paulò ante obitum frustulum Ossis Humeri, & alterum Ossis Tibiæ, (quâ parte dolor sentiebatur) cute eodem modo perforatâ erupit. Horrendum sanè exemplum (si quod aliud) deleteriæ indolis Veneni Variolosi. Cap. 11.

Historia 60.

Filiola Domini *Boddington* in vico dicto *Lothbury* habitantis, sex annos nata, circa Annum 1682. laborabat Confluentibus Variolis, quæ toto decursu Morbi depressæ, demùm ad instar squamarum exarescentes sine humore contento vel maturatione, nullo Ptyalismo antecedente, vel altero quovis Naturæ roboris indicio, decidebant. Puella verò præter Adstantium spem ope *Vesicatoriorum*, atque usu *Opiatorum* & *Alexipharmacorum* circa vicesimum Morbi diem adeò

Gangranâ Maxillæ & Tibiæ Variolas malignas excipiens.

Cap. 11. ex Morbo evasisse videbatur, ut è lecto surgens quotidie in cubiculo vestita obambularet. Appetitu autem ad tricesimum usque diem adhuc prostrato, atque tempevie hecticè calente, valdè suspicabar Venenum indomitum intus delitescere, mox funestissimam stragem daturum, præsertim cùm post lene Catharticum exhibitum res in pejus rueret. Tandem die 33. virus sese prodebat Gangrænam horrendam Maxilla inferiori, & Tibiæ sinistræ ubi Fontanella anteà inusta fuerat, intentans, quæ utramque partem affectam depascens, & omnem artem Medicam & Chirurgicam longe superans, utpote ab habitu corporis velut à perenni fonte scaturiens misellam puellam è vivis sustulit die à primo Morbi insultu quadragesimo.

Historia 61.

Gangræna Ventriculi & Intestinorum Variolas excipiens.

Filiola Capsarii habitantis in vico dicto *Ludgate-street*, prope portam vici dicti *Black-Friers*, cujus nomen mihi jam non occurrit, tres annos nata, circa Annum 1684. à Variolis mali moris & depressis, quæ nullâ maturatione præcedente pellicularum ad instar exarescentes decidebant, nostrâ methodo liberata, adhuc cibum cujuscunq; generis, & potulenta ipsa fastidiens per plures dies quadantenùs febricitabat. Unde

Unde prioribus Exemplis monitus, de eventu anxius eram. Tandem post vicesimum Morbi diem Naturâ per Ventriculum & Intestina virus latitans eliminare moliente, misera Puella enormi alvi fluxu, & posteà cholerâ Morbo mirum in modum excruciata perpetim vagiebat, donec Medicamentis Internis & Externis hæc Symptomata sustulerimus. Natura tamen, hisce non obstantibus, Veneno intùs coercito diu lacessita atque succumbens tandem manus dedit, materiam nigram copiosam vomens, & dejectionibus tetris & fœtidissimis, & cæteris omnibus Gangrænæ Ventriculi Symptomatis confecta *, sed venia cadaver aperiendi à nobis impetrari non potuit. Cap. 11.

* *Plures Historias huc spectantes inveniat Lector in observationum Medico-Chyrurgic. posthumarum Jobi à Meekren,* Cap. 11.

Neque est quòd quisquam eventus hosce funestos usui *Alexipharmacorum*, *Opiatorum* & *Vesicatoriorum* liberati jure acceptos referat, siquidem, licet tria hujusmodi Exempla intra viginti Annorum spatium, quasi Instantiæ curiosæ in Theoriæ nostræ confirmationem occurrêrunt, centum forsan Historiæ penes me sunt eorum qui ex hujusmodi Variolis malignis, confluentibus penitùs & depressis ope nostræ methodi nullo morboso affectu tentati evaserunt. Nec scio quomodo aliâ quâvis methodo Ægrotantes Veneno adeò deleterio infecti terminum Morbi usi-

Cap. 11. tatum scil. diem decimum quartum vivi attingere possunt.

Historia 62.

Profluvii Urinæ in Confluentibus Variolis laborante suppressio, Gangrænâ excepta.

DOmina *Catharina Morgan* Virgo elegans admodùm & pia, atq; à familiâ generosa oriunda, decimum octavum ætatis annum agens die, Dec. 29. 1693. levi Lumborum dolore correpta ad tertium à Londino lapidem, nimirùm ad villam dictam *Hackney*, pedes iter fecit, noctem autem sequentem, dolore sensim aucto pæne insomnem transegit: Decemb. 30. Lumbagine horrendâ adhuc perstante, Dolore Capitis, siti atque febrili calore affecta in curru Londinum revertebatur: Nocte proximâ Spasmis Lumborum quadantenùs allevatis hebes & comatosa jacebat: Die 31. mane Diarrhœa suborta est, toto autem die omnia ingesta illico vomitu rejiciebat; prope Meridiem autem Collega probus ac doctus M. *Franciscus Upton* accersitus, Exanthematis prænuntiis tribus vel quatuor jam sese prodentibus, explorando deprehendit pulsum admodùm celerem cum siti, dolore capitis, & hebetudine comatosâ conjunctum, quo nomine jussit Vir doctus Liquorem Possetícum *Foliis Salv. rubr.* alteratum copiosè pro ratione sitis urgentis ministrandum, atque Cochl. vj. Julapii sequentis ad libitum propinanda,

pinanda, & *Emplastr. Epispastic.* ad Nucham applicandum, ℞ *Decoct. Alb. Rad. Scorzoner. alterat.* ℔ij. *Aqu. Cordial. Saxon.* ℥ij. *Epid.*℥ss. *Syr. Flor. Paral.* ℥iß. M. Januar. 1. mane, universali Variolarum eruptione jam incœptâ, præsertim in manibus & brachiis, ubi Exanthemata admodùm frequentia pænè cohærebant, reversus Vir doctus deprehendit Ægrotantem adhuc febricitantem, hebetem, languidam, fluxu alvi & vomitione lacessitam, igiturque *Decoctum album* adhuc usurpandum jussit, atque Cochl. iij. Julap. sequent. in languoribus ad libitum pitissanda, ℞ *Aqu. Meliss. Menth. Cordial. Saxon.* āā ℥ij. *Epidem.* ℥i. *Marg. ppt.* ʒj. *Sacchar. Crystal. q. s.* M. F. *Julap.* Sub vesperam autem cùm Vomitionem, fluxum alvi & hebetudinem Comatosam (Variolis jam ubique derepente Confluentibus vel Cohærentibus) non ampliùs urgere animadverterit, Julapium Perlatum repetendum imperavit, atque Haustum paregoricum sequentem horâ somni exhibendum, ℞ *Aqu. Cordial. frig. Saxon. Ceras. nigr. Lact. Alexiter.* āā ʒvj. *Margar. ppt.* ℈j. *Syrup. de Mecon.* ʒv. M. F. *Haustus*, quo epoto totâ nocte bene dormiebat, Januarii 2. mane vir doctus deprehendit Ægram adhuc quadantenùs febricitantem, Faciem (Salivatione præproperè subortâ) aliquatenùs intumescentem, Exanthemata autem ubiq; depressa, neque quoad bases ampliata, neque in sum-

Cap. 11.

Cap.11. mitatibus acuminata, ideóque Ægrotanti cibum avenaceum & hordeatum præberi jussit, & usum Julapii Perlati repetendum, atque haustum Paregoricum denuò horâ somni exhibendum, atque os & fauces Cerevisiâ Ficubus alteratâ sæpiùs colluendas. Januarii 3. (quo die ego primùm consulebar) deprehendimus Variolas ubique admodùm parvas, depressas, quasi strangulatas, semineces & sublividas, Ptyalismum autem unà cum Faciei tumore quadantenùs auctum, atque Febrem inde minùs intensam, multûm autem de Languore & Lipothymiâ conquerebatur Patiens, ab halitu uti affirmabat quasi cadaveroso è corpore suo exhalante inductâ, quo nomine præter Julapium Perlatum, & haustum Paregoricum horâ somni repetendum, ad Spiritus erigendos & motum eorundem ordinatum conservandum jussimus Cochl. iij, vel iv. Julap. sequent. tertiâ vel quartâ quâq; horâ (agitatâ Phialâ) propinanda, ℞ *Aqu. Meliss. Ceras. nigr.* ā ā ℥iv. *Epidem.* ℥iss. *Pœon. comp.* ℥i. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv.* ā ā ʒj. *Syrup. è Mecon.* ℥iss. M. F. *Julap.* Hinc Ægra placidè dormiebat, non ut priùs languore confecta, Ptyalismus etiam cum Faciei intumescentiâ eodem fere modo se habebat. Cùm autem Jan. 4. mane reversi neq; Ptyalismum auctum, neq; Exanthemata ullatenùs maturescentia, verùm adhuc sessi-

lia

lia & depreſſa animadverteremus, Spiritibus pæne proſtratis ope majorum Alexiteriorum ſuccurrere jugiter contendimus, more ſequenti, ℞ *Theriac. Androm.* ℨß. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Ciner. Bufon.* āā *gr. xv. Syrup. è Mecon. q. ſ.* M. F. *Bolus* ſtatim ſumendus cum Hauſtu Julapii cum Speciebus iterúmque quartâ pom. horâ ſomni verò cum hauſtu Hypnotico ante præſcripto. Januar. 5 utut præcedenti nocte (Spirituum motu hucuſque ope Remediorum intra juſtos cancellos cohibito) placidè dormierat Ægra, jam tamen languore magis opprimebatur, atque Exanthemata nullatenùs adhuc matureſcebant, ideóque Liquorem Poſſeticum noſtro modo alteratum ſæpiùs miniſtrandum curavimus, tantillum etiam Vini Canarini in languoribus conceſſimus, atque Bolum Cardiacum ſextâ quâque horâ repetendum duximus. Januarii ſexto, Morbî ſcil. nono, Variolis adhuc depreſſis, atque Ptyaliſmo jam unà cum faciei intumeſcentiâ ſenſim declinante, Febrem deprehendimus à Veneno adhuc intùs coacto evidenter auctam, & cum deliriis non obſtante placido & quieto ſomno ſociatam; ſuborto autem jam magno Urinæ profluvio Ægra reſpirabat liberiùs, & expectorabat copioſè & præter ſolitum: ideoque *Emplaſtra Epiſpaſtica* duo ad interna brachia ſtatim applicanda curavimus, atq; Bolum ante præſcriptum cum gr. vij. *Serpent.* Cap. 11.

Cap.11. *Virgin.* sextâ quâque horâ repetendum, & haustum paregoricum horâ somni exhibendum nisi placidè dormiret. Januarii 7. Febris cum delirio augebatur, Lingua arescebat Exanthematis incrustata, Ægra multùm dormiebat sed inquietè, Urinâ autem copiosè & nonnunquam involuntariò redditâ respirabat liberè, & expectorabat copiosè: Vesicatoria igitur ij. ad Tibias internas illico applicanda jussimus, & Bolum Cardiacum sextâ quâque horâ repetendum, haustum paregoricum post primum, atque insuper post nocturnum Bolum propinandum, post cæteros haustum Julapii cum Speciebus. Denique Mucilaginem *Semin. Cydon. Syrup. è Rub. Idæ.* extract. sæpiùs super linguam siccatam tenendam imperavimus. Januar. 8. Febris eundem tenorem servavit, somnus non erat placidior, vires plurimùm obruebantur, urinâ autem (unde spes unica affulgebat) admodum copiosè, & nonnunquam involuntariò redditâ, liberè respirabat Ægra (quod insolitum & notatu dignum est:) Pituitam autem quippe jam concrescentem & glutinosam haud sine difficultate expectorabat, ideoque ad vires erigendas, & motum Spirituum vacillantium inordinatum compescendum, Julapium cum Speciebus adhuc usurpandum, & Bolum Cardiacum sextâ quâque horâ repetendum, & haustum paregoricum juxta meridiem & mediâ nocte exhibendum, atque insuper Liquorem Posseti-

cum

cum cum Vino Canarino paratum, atque Cap. 11.
Apozema sequens calidè & copiosè sæpiùs ministrandum duximus. ℞ *Decoct. Pectoral. depurat.* ℔j. *Tinctur. Croc. Syrup. è 5 Rad.* āā ℥i. M.F. *Apozema.* Januar. 9. Eadem fere rerum facies erat, tantùm delirium Comatosum quadantenùs augebatur, Urinâ autem adhuc copiosè & involuntariò in lecto redditâ, Respiratio erat hactenùs libera, quo nomine Julapium cum Speciebus & Apozema Pectorale ulteriùs usurpandum duximus, atque Bolum Cardiacum octavâ quâque horâ repetendum sine haustu Paregorico. Januar. 10. Languoribus & Deliriis plurimùm auctis, & cum inquietudine jam conjunctis, Ægræ facies, intumescentiâ subsidente, in Hippocraticam planè mutabatur, Urina autem copiosè adhuc involuntariò redditâ Patiens adhuc libere respirabat. Quo nomine in collapsu virium adeò præcipiti & motu Spirituum adeò inordinato Julapium cum Speciebus adhuc exhibendum duximus, Bolum Cardiacum quartâ vel quintâ quâq; horâ repetendum, atq; insuper Paregoricum mediâ nocte ministrandum. Januar. 11. inquietè dormiebat ac si Comate vigili affecta, & delirabat; Urina autem copiosè adhuc reddebatur, Respiratio etiam adhuc liberrima fuit, ideóque Bolum quartâ vel quintâ quâque horâ, repetendum jussimus, uti Julapium cum Speciebus ut priùs, & Haustum paregoricum meridie, &

mediâ

Cap. 11. mediâ nocte exhibendum. Januar. 12. Febre, delirio & languore perstantibus ut priùs, Exanthemata in facie & pectore jam demum maturescere incœpêrunt, in artubus autem depressa & semiplena confluebant, atque cuticulâ erosâ pus minus coctum, verùm copiosum exspuebant; insuper brachiorum & Tibiarum partes ad quas Vesicatoria sine fructu sexto & septimo die applicata erant, pure multo scatebant: Quandoquidem verò Urinæ fluxus molestias Adstantibus & Nutricibus creabat, Bolos cum *Ciner. Bufon.* (quos Urinæ profluvium excitâsse rite censebant) ampliùs ministrare respuebant, Rixis igitur muliercularum coacti, (licet tota Spes nostra in casu adeò difficili à profluvio isto Urinæ penderet) bolorum istorum usum inviti prætermittentes, Opiata & Alexiteria ad vires Spirituum fovendas, eorumque motus effrænatos coercendos (quantum poteramus) more sequenti substituimus. ℞ *Theriac. Androm. Electuar. de Ovo* $\overline{aa}$ ℈j. *Pulv. Rad. Serpentar. Virg.* ℈iß. *Aqu. Dracont. Cinam. hord.* $\overline{aa}$ ℥iij. *Epidem. Pœon. comp.* $\overline{aa}$ ℥i. *Syrup.* è *Mecon.* ℥iß. *Laudan. liquid. gut. xl.* M. F. *Julap.* de quo cap. Cochl. vj. (agitatâ phialâ) sextâ quâque hora. ℞ *Aqu. Card. Ceras. nigr.* $\overline{aa}$ ℥i. *Aqu. Cinam. hord. Epidem. Syrup.* è *Mecon.* $\overline{aa}$ ℥ß. M. F. *Haustus* horâ somni exhibendus. Januar. 13. Comatosa adhuc jacebat Ægra, delirium autem &

lan-

languor dum hæc mitiora Alexipharmaca Cap. 11.
exhiberentur, ſenſim augebantur, pulſus accelerabatur & vacillabat, Gangræna inſuper oris fornicem & labia jam primùm invadebat, à deleteriâ veneni vi ſubortâ: Profluvio verò Urinæ intermiſſo *Pulver. Æthiopic.* uſu ceſſante, Ægra difficultate Reſpirandi tentari cœpit. Denique universâ Cuticulâ à ſcapulis uſque ad manus ſponte ſeparatâ brachia & humeri pure (viſu horrendum!) ſcatebant. Quocirca in caſu adeò deplorato Domino *Bateman* Chirurgo experto ad partes Gangrænâ affectas & excoriatas tractandas accerſito, *Bolum Cardiacum* cum *Ciner. Bufon.* rursùs incaſsùm licet exhibendum juſſimus, atq; horâ ſomni cum hauſtu Paregorico repetendum, atque Apozema Pectorale ſæpiùs propinandum. Inſuper Cochl. iv, vel v. Julap. ſequent. ſecundâ quâque horâ propinanda duximus, ℞ *Theriac. Androm. Elect. de Ovo* $\overline{aa}$ ʒij. *Aqu. Dracont. Cinam. hord.* $\overline{aa}$ ℥iij. *Epidem. Pæon. comp.* $\overline{aa}$ ℥ij. *Sal. Vol. CC. Laudan. liquid.* $\overline{aa}$ ʒi. *Syrup. è Mecon.* ℥iß. M. F. *Julap.* ut eſſet etiam in promptu ſimile Julapium abſque Laudano curavimus, loco prioris exhibendum, ſi modò Vigiliæ non urgerent. Denique pannos lineos molles Linimento ſequenti imbutos partibus excoriatis imponendos imperavimus, ℞ *Ol. Amygd. dulc. rec.* ℥ij. *Sperm. Cet.* ʒij. M. F. *Linimentum.* Januar. 14. Vibrationem Arteriarum

Cap.11. teriarum diligentiſſimè explorando ægrè admodùm percepimus: Languor, Delirium & Dyſpnœa augebantur, ſomnus erat admodùm inquietus, Partes excoriatæ, & Ulcuſcula à Veſicatoriis relicta pure copioſo ſcatebant, Gangræna latiùs ſerpebat: ſub veſperam ſtercora dejecit involuntariò Ægra jam moribunda liquida, copioſa, nigra, fœtida: Cætera aderant Naturæ corruentis ſymptomata; ideòque cùm jam fere conclamatum eſſet, ſolummodò Julapium nuperrimè præſcriptum ad ſymptomata coercenda repetendum duximus, ut Virgo miſella εὐθανασίαν aſſequeretur. Januar. autem 15. Morbi vero 18. Patiens antea monitis noſtris morigera jam Medicamentorum pertæſa Julapium cordiale prorsùs reſpuebat, & ſymptomatis quibuſcunque funeſtiſſimis ingruentibus, mediâ nocte paulo ante obitum compos mentis facta, inter vota & preces ardentiſſimas animam efflabat.

Histo-

Cap. 11.

Historia 63.

NIcolaus Lechmere Nepos D. *Nicolai Lechmere* Baronis Scaccarii, Juvenis elegans ac ingeniosus, à multis retrò annis, levi quâvis occasione datâ, subsultibus tendinum, & variis motibus convulsivis inter dormiendum obnoxius, postquam duos menses admodùm valetudinariò transegerat, demùm ad duas septimanas Vertigine, atque capitis, lateris, & pectoris dolore lacessitus, Febriles Paroxysmos frequenter, sed non periodicè recurrentes perpessus est: quâ ratione, Venâ in brachio sectâ, ℥*x*. Sanguinis detrahebantur, Cortex Peruvianus exhibebatur, atq; tandem Alvus Decocto amaro subducebatur. Triduo autem inde elapso Jan. scil. 10. 1693. (currente jam ætatis anno decimo nono) dolore capitis & lumborum atroci correptus, hebes decumbebat, non tamen vomitione, vel ægritudine, vel inetmperie febrili multùm fatigabatur. Jan. 11. Pharmacopola sanguinis ℥*xij*. partim floridi, partim mucosi è Cubito detraxit. Jan. 12. Variolæ erumpebant mediæ naturæ, admodùm paucæ, quæ indies numero augebantur usq; ad diem decimum quintum, quo die eruptione completâ, Exanthemata penitùs sessilia fere ubiq; cohærebant, dolore spasmodico in capite, lumbis & utroq; latere

huc-

Cap. 11. hucusq; perseverante. Jan. verò 16. maturatione Exanthematum jam incœptâ, atque Ptyalismo jam primùm ingruente Æger illico ἀπυρετὸς factus erat, atq; dolor plurimùm allevabatur. Isto die Cl. atq; ingeniosissimus Collega noster, D. D. *Cole* accersitus *Apozema* sequens præscripsit copiosè ministrandum. ℞ *Hord. Gallic. q. s. Passul. Corinthiac.* ℥ij. Coq. in *Aqu. F. s. q. Colaturæ* ℔ij. adde *Aqu. Cinam. Hord.* ℥ij. *Syr. Papav. errat. è Rub. Idæ.* āā ℥iß. M. atque Cochl. iij, vel iv. *Julap.* sequentis in languore propinanda. ℞ *Aqu. Lactis Alexiter.* ℔iß. *Stephan.* ℥iij. *Marg. Præp.* ʒiß. *Sacch. alb. q. s.* ad gratiam M. Insuper *Vesicatorium* largum ad Nucham jussit Vir Cl. statim applicandum, atq; *Haustum Paregoricum* sequentem horâ somni sumendum, & modò symptomata ingravescerent, mane proximo repetendum. ℞ *Aqu. Paralys.* ℥iij. *Mirab.* ʒiß. *Syr. è Mecon.* ℥i. M. Deniq; parti decocti ante præscripti imperavit *Mell. Mororum q. s.* addendam pro *Gargarismo*, quo Os bis vel ter in die collueretur. Nocte sequenti bene dormivit Juvenis à dolore penitùs liberatus. Jan. 17. Ptyalismus augebatur, facies cœpit intumescere, Exanthemata aliquatenùs intumescebant, & in apicibus, non tamen humore distenta albescebant. Vir Cl. jam in usu *Apozematis* & *Julapii* persistendum esse duxit, atq; *Haustum Paregoricum* horâ somni quin & crastino mane

modò

modò inquietudo urgeret repetendum jussit. Cap. 11.
Nocte autem sequenti Ptyalismo inexpectatò subsistente, atq; Variolis ubiq; in centro subsidentibus, plurimùm languebat Æger tremoribus incertis, & motibus convulsivis inter dormiendum plurimùm lacessitus. Jan. 18. Vir Cl. Empl. Meliloti pulvere Cantharidum conspergendum jussit ut Vesica parva & depressa efficaciùs excitaretur, atq; ut ℥i. *Tincturæ Castorei* in promptu esset, cujus, si tremores rursùs ingruerent, *gut. xx*, vel *xxx*. in haustu *Aqu. Ceras. nigr.* vel cujuscunq; alterius grati liquoris exhibendas voluit: Atq; Haustum Paregoricum vesperi sumendum, itidémq; mane repetendum duxit, & Julap. perlatum adhuc usurpandum, & denique Os sæpiùs colluendum *Decocto Pectorali* solo absq; *Melle Rosarum*, ejúsque haustum quandoq; propinandum. Inde Ptyalismo reduce & Exanthematis quadantenùs ægrè licet maturescentibus, in præscriptorum usu Vir Cl. jussit Ægrotantem Jan. 19, & 20. sedulò perseverare. Jan. autem vicesimo, mediâ nocte (die Morbi undecimo jam instante) ubi jam spiritus plane obruti manus dederant, non ampliùs vel juxta primam vel secundam Naturæ intentionem Veneno eliminando pares, Ptyalismo sive quâvis evidenti causâ derepente subsistente, atque facie prorsùs detumescente, Æger extemplò languebat; accessêre frequentia deliquia cum celeri & debili pulsu:

Spi-

Cap.11. Spiritibus insuper vacillantibus Æger motibus convulsivis & tremoribus perpetim agitatus, & delirus, reliquam noctis partem atque matutinas horas sequentes (quousque ego consulebar) insomnes transegit non obstantibus tribus haustibus Paregoricis, quorum unusquisq; ℥i. *Syr. è Mecon.* continebat. Exanthemata deniq; ubiq; semimortua, sessilia, & nullo humore distenta fere exarescebant. Verba præ debilitate Æger vix proferre potis erat. Vibratio arteriarum erat admodùm debilis, Respiratio aderat difficilis, & anhelosa. Consilio cum Viro Cl. inito in Casu adeò deplorato ubi mors præ foribus adstabat, pro virili sategimus generosissimis Alexipharmacis, & Vesicatoriis vires Spirituum collapsas incunctanter erigere, commixtis opiatis ad vacillantem eorum motum coercendum, & Cineribus Bufonum ad reserandas Renum Cataractas ut Colluvies venenata fortè per hanc portam deturbaretur, cui per Glandulas cutaneas, vel salivales ampliùs eliminando vires Naturæ haud pares erant. Ideóque Jan. 21. *Vesicatoria* tria ampla & acria jussimus ad Nucham, & Carpos illicò applicanda, atque *Bolum* sequentem quamprimùm exhibendum, repetendúmq; deinceps cum vel sine *Laudano* pro ratione somni, & post singulos Bolos Cochl. v, vel vj. Julapii sequentis propinanda, de quo etiam fas erat bibere ad libitum. ℞ *Theriac. Androm.* ʒß.

Pulv.

Pulv. è Chel. Cancr. comp. Lap. Contrayerv. Cap. 11.
Ciner. Bufon. in crucibulo ad nigredinem calcinatorum āā *gr. xij. Laud. Lond. gr. j. Syrup. Caryoph. q. s.* M. F. *Bolus.* ℞ *Aqu. Lactis Alexiter. Ceras. nigr.* āā ℥*iv. Epidem. Pæon. comp.* āā ℥*iss. Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ʒ*iss. Syrup. è Mecon.* ℥*iss.* M. F. *Julap.* Insuper ad bronchia deobstruenda imperavimus Cochl. j. *Linctûs ex Ol. Amygd. dulc.* &c. solut. in haustu calido *Apozem.* sequ. quartâ quâque horâ vel sæpiùs ministrandum. ℞ *Decoct. Pector. depurat.* ℔*iss. Tinctur. Croc.* ℥*i. Syr. Cap. Ven.* ℥*iss.* M. Et ad *Ptyalismum* revocandum (si fieri possit) *Gargarismum* sequentem sæpiùs faucibus calidè & fortiter Siphone ingerendum. ℞ *Decoct. Pectoral.* ℔*iss. Diamor. mell. Ros. colat.* āā ℥*iss.* M. Inde bene dormivit Æger, à spasmis & deliriis liberatus est, atque Urinâ clarâ & copiosâ sc. ad ℔*iij*, vel *iv.* spatio 24. horarum redditâ, fere ἀπυρετὸς jacebat, neq; ut priùs languebat, respiravit, liberiùs & Arteriæ fortiùs vibrabantur: Stranguriâ autem molestâ à Vesicatoriis excitatâ, Jan. 22. mane reversi, persistendum esse duximus in usu Bolorum Julapii, & Gargarismi, atq; insuper haustum prælargum emulsionis sequentis calidè sæpiùs propinandum. ℞ *Semin. iv. frig. major.* āā ʒj. *Semin. Papav. alb.* ℥ *ss. Amygd. dulc. excortic.* nº *v. Aqu. Hord.* ℔*ij.* M. F. *Emulsio s. a.* cui adde *Sacchar. alb.* ℥*ij.* Mediâ autem nocte Exacer-

 bationem

Cap. 11. bationem (Febre jam cum bonis avibus, Spirituum expansione artis ope restitutâ, in benignam Συνεχῆ mutatâ) per sex vel septem horarum spatium protensam perpessus est quadantenùs vigil, delirus, & convulsus. Post hæc autem ἀπυρετὸς factus quietè obdormivit, Urinam reddens adhuc copiosiorem ad ℔v. vel vj. Quo nomine præscripsimus, Jan. 23. *Haustum* sequentem quamprimùm propinandum, atq; deinceps extra tempus Paroxysmi quartâ quâque horâ repetendum. ℞ *Aqu. Lactis Alexit.* ex *Card. Bened.* ā ℥i. *Epidem. Cinam. hord. Syr. Caryoph.* ā ʒij. *Pulv. subtiliss. Cortic. Peruv. elect.* ℈j. *Laud. liquid. gut. xij.* M. Insuper ad Spiritus in certamine futuro erigendos *Bolum Cardiacum* cum *Laudano* sextâ vespertinâ, itidémq; mediâ nocte, repetendum duximus, atque Crustas ad Faciem molestè adhærentes sæpiùs illinendas *Linimento* ex *Ol. Amygd. dulc. Ung. Pomat.* & *Sperm. Ceti*, atque *Julap. Cord. Linctum,* & *Apozema Pectorale* adhuc usurpandum. Mediâ autem nocte rursùs recrudescebat Paroxysmus levior, nullatenùs vigiliis vel deliriis comitatus vel adeò protensus ut priùs, Urinâ adhuc redditâ copiosâ: quin & Ægrotantem magis ad somnum proclivem invenimus. Quâ de causâ Jan. 24. *Haustum Febrifugum* jussimus tertiâ vel quartâ quâque horâ extra tempus Paroxysmi adhuc repetendum, atq; *Bolum Cardiacum* cum *Ciner. Bufonum* & *Lau-*

Laudano ſextâ veſpertinâ itidémq; mediâ Cap. 11.
nocte repetendum ut prius. Unde per totam noctem nullâ ſenſibili Exacerbatione tentatus, ſomno placido indulgens Æger à Febre prorsùs liberabatur. Inſuper vigor Spirituum jam adeò inſtaurabatur ut profluvium Urinæ jam deficiens venenatæ lymphæ rivulo copioſo per glandulas ſalivales recèns reſerata excretæ, qui jam magis quàm uſquam priùs ſcatebat, exciperetur: Veneno autem, quod jam ſupererat, per vicinas Oculorum glandulas ſimul ac ſalivales confertim protruſo, Oculi demùm cœpêrunt *Taraxi* moleſtâ affici. Quocirca Jan. 25. oculos juſſimus ſæpiùs madefieri *Collyrio ex Aqu. Roſ. alb.* ℥*i. Troch. alb. Rhaſis* ℈*j. Sacchar. alb.* ℈*ſs.* atque *Gargariſmum* ad ſalutarem Salivationem promovendam quin & ad pituitam viſcidam è tonſillis faciliùs educendam adhuc uſurpandum: Cùm autem hoc pacto Æger ex periculo evaſiſſe videretur, Bolum Alexipharmacum haud ampliùs duximus repetendum, Hauſtum etiam febrifugum (quem cœpit faſtidire) poſt intervalla longiora nimirùm bis in die exhibendum. Horâ ſomni autem *Paregoricum* ſequens juſſimus propinandum. ℞ *Aqu. Lactis Alexiter. Ceraſ. nigr. Cinam. hord.* āā ℥*i. Laud. liquid. gut. x. Syr. è Mecon.* ℥*i.* M. Optimè inde dormit Æger à Febre ſenſibili prorsùs liber, atque, appetitu reſtituto, carnes appetebat, quas præberi meri-

Cap. 11. tò noluimus: Urinâ etenim jam parca reddita rubedine profundâ tinctâ & contentis ſaturata Hoſtem utut ſubactum adhuc tamen non exterminatum ſubindicabat. Inſuper lymphâ venenatâ non ampliùs per Renes, verùm per ductus ſalivales amandatâ, Reſpiratio à pituitâ viſcidâ Bronchiis jam impactâ aliquatenùs præpedita Ægrotanti moleſtias creavit. Quo nomine Jan. 26. Cochl. j. linctûs ſequentis lubricantis juſſimus quam primùm unà cum hauſtu Apozematis pectoralis exhibendum, atque deinceps quartâ quâque horâ vel ſæpiùs repetendum. ℞ *Ol. Amygd. dulc. rec. Syrup. Cap. Ven.* āā ℥iſs. *Sacch. Cant. alb.* ʒi. M. Atque Hauſtum Paregoricum horâ ſomni renovandum: Sub veſperam autem, antequam exhiberetur Paregoricum, ego diligenter accerſitus inveni Ægrotantem à reliquiis Veneni non penitùs ſubacti (uti mihi viſum erat) prorsùs hebetem, languentem atque inter dormiendum motibus convulſivis, & ſubſultibus tendinum plurimùm agitatum, verùm ſine evidentibus Criteriis Exacerbationis febrilis, quâ ratione in locum *Hauſtus Paregorici Bolum Alexipharmacum* ſine *Laudano* ſuffeci, itidémq; quartâ vel quintâ matutinâ ſolutum, in Cochl. Julap. ſequentis duxi repetendum. ℞ *Aqu. Ceraſ. nigr. Card.* āā ℥iij. *Cinam. hord.* ℥ij. *Epidem. Pæon. comp.* āā ℥iſs. *Tinctur. Caſtor. Confect. Alcherm. an.* ʒiſs. *Syrup. Caryoph.* ʒx.

ʒx. M. F. *Julap.* de quo capiat Cochl. iv, vel v. singulis, vel alternis horis. Unde bene dormivit à dictis symptomatis liberatus, atque in statum pristinum redactus. Quocirca Jan. 27. Collegâ candido ac docto approbante Consilium quod invitus eo absente cœpi, mutuis suffragiis *Bolum Alexipharm.* sine Laudano decrevimus sub vesperam rursùs exhibendum, atque mane proximo repetendum; & Julap. Cord. nuperrimè præscriptum, & reliqua adhuc usurpanda. Naturâ autem Colluviei venenatæ reliquias (Ptyalismo jam penitùs subsistente) per Intestina amandare moliente, Æger post unam vel alteram dejectionem liquidam, & copiosam cœpit rursùs deficere, atq; variis motibus convulsivis agitari, quo nomine ego solus utpote Vicinus à perterritis adstantibus primo mane diligenter accersitus, atque memor Colloquii Cl. Collegæ die præcedenti habiti, nimirùm Patientem nostrum à multis retrò annis, levissimâ quâvis occasione datâ, in genere nervoso dura quævis pati solere symptomata, præsertim etiam cùm ego ipse, non obstantibus diris hisce Nervorum affectibus, explorando, nullam Febris exacerbationem deprehenderim, Jan. 28. Primo mane præscripsi Bolum sequentem unà cum haustu Julapii illicò exhibendum. ℞ *Confect. Mithridat.* ʒj. *Castor. gr. v. Pulv. de Guttet. gr. xv. Laudan. liquid. Cydoniat. gut. xij.* cum *Syr. Caryoph. q. s.* M.F. *Bo-*

 lus

Cap.11. *lus* mollis. ℞ *Aqu. Rut. Ceraſ. nigr.* āā ℥iij. *Pæon. Bryon. comp. Syr. Pæon. comp.* āā ℥iß. *Tinctur. Caſtor.* ʒij. M. F. *Julap.* Inſuper unam, vel alteram *Pilularum* ſequentium tertiâ quâque horâ juſſi deglutiendam unà cum Cochl. iv. *Julapii* nuperrimè præſcripti. ℞ *Gum. Galban. Ammoniac.* āā ℈j. *Caſtor.* ℈ß. M. F. Pilul. x. deaurand. Jan. 28. paulò ante meridiem Collega candidus & doctus (conſilio rursùs jam inito) præſcriptis meis ſuffragatur, atq; cùm Patientem hiſce auxiliis iterùm in priſtinum ſtatum reſtitutum jam invenimus, Veſicatorium amplum & acre in ſubſidium generis nervoſi adeò ſæpe laceſſiti inter ſcapulas applicandum juſſimus atque Bolum cum *Mithridatio* abſq; Laudano poſt mediam noctem repetendum, & denique *Apozema, Eclegma, Pilulas & Gargariſmum* adhuc uſurpanda, atque, ſi Alvus lubrica fuerit, *Decoctum album* in locum potûs ordinarii ſubſtituendum. Nocte ſequenti ſatis dormivit non adeò laceſſitus affectibus nervoſis ut priús. Ideóq; Jan. 29. Pilulas cum Julapio Cephalico juſſimus iterùm repetendas, & Bolum cum *Mithridatio* horâ ſomni ſumendum, atq; *Decoctum album* copioſè bibendum, additâ tertiâ parte *Vini Canarini* optimi tempore uſûs, quia dejectionibus liquidis Patiens ſæpe tentabatur, & ſimplex Decoctum prorsùs faſtidiebat. Jan. autem 30. cùm genus nervoſum diris hiſce Symptomatis periodicè re-

recurrentibus, non obstante diligenti & pertinaci Remediorum Cephalicorum usu, omni die plus minùs plecteretur, atq; Urina quotidie rubedine & contentis saturata redderetur, suspicabamur Venenum Variolosum intùs delitescens dirorum horum affectuum nervosorum Causam esse atque mox deteriorum symptomatum stragem daturum, utut impræsentiarum adeò subactum fuerit ut non par esset certamini febrili recèns instaurando, atque exinde decrevimus vires *Corticis Peruv.* polychrestas rursus experiri additâ Laudani q. s. ad Alvum jam nimis fluidam coercendam more sequent. ℞ *Cortic. Peruv subtiliss. trit.* ℥j. *Laud. liquid. gut. xij.* cum *Syrup. è Corall.* q. s. M. F. *Bolus* statim sumendus. Repetatur Bolus absque *Laudan.* quartâ Pom. cum *Laudan. gut. xviij.* horâ somni, absque Laudano tertiâ matutinâ cum *Laud. gut. xij.* sextâ matutinâ, absque Laudano decimâ matutinâ. Persistet in usu *Decoct. alb.* & *Julap. Cord.* Quid fit? Die proximo, Jan. scil. 31. & Morbi vicesimo primo, reversi Patientem invenimus cum bonis avibus ἀπυρετὸν ab omni morboso affectu ac Symptomate liberum, & plane reconvalescentem, atq; esurientem. Ideóque cibum pleniorem jam indulgebamus. *Decoctum album* duntaxat pro potu ordinario præscripsimus ob laxitatem Alvi nimiam, atq; *Paregoricum* sequens horâ somni exhibendum. ℞ *Aqu. Lactis Alexiter. Cinam.*

Cap. 11.

Cap.11. *hord. an.* ℥iß. *Epidem.* ʒiij. *Syrup. è Mecon.* ℥i. M. Febr. 1. famem duntaxat Patiens querebatur, atq; appetitu restituto, pullum Gallinaceum avidè petebat. Cum autem faciem observâssemus adhuc incalescentem & scabie nigrâ obductam, atq; Urinam contentis plenam & rubedine quadantenus tinctam, à Carnibus ad unum vel alterum diem abstinendum esse duximus, posteà usum piscium friabilium, & pullorum Gallinaceorum moderatum concessimus, atque postquam haustum Paregoricum jusseramus parandum mediâ nocte, modò fluxus Alvi, vel vigiliæ postularent, exhibendum, ego ultrò (reluctante licet Juvene) memet subduxi, Patientem doctiss. & Cl. Collegæ (ut par erat) in futurum tractandum relinquens. Reliquiis autem Veneni non penitus protrusis post v, vel vj. dies iterum recrudescentibus, Æger, appetitu sensim prostrato, rursus quasi hecticè incalescebat: Benigna verò Natura *furunculo* amplo in femore sinistro suborto, qui quamcitissimè vigore Spirituum maturatus in Abscessum mutabatur, Venenum propellere moliebatur. Quâ ratione Æger me solum (quod ægrè tuli) bis jussit ad Catharsin instituendam accersendum, quem inveni præter spem hectico calore, & ἀνορεξίᾳ affectum, languidum, & in lecto decumbentem, Scabie nigrâ ad nonnullas faciei partes firmiter adhærente dum cæteræ partes rubore & calore supra modum affice-

afficerentur, & ſurfuraceâ impetigine obdu- Cap. 11.
cerentur, unde nitorem Cutis elegantem mox ſoveris deturpandum, modò forte vita ipſa in periculum non adduceretur, fore timebam, niſi artis ſuppetiis opportunè allatis Spiritus ante Catharſin à Veneno, quod jam revireſcens certaminis recèns inſtaurati cauſa erat, uſu Antidoti Herculeæ repetito, penitus liberarentur. Ideóque Febr. 12. præſcripſi Hauſtum febrifugum ſequentem mox exhibendum, repetendúmq; deinceps ſextâ quâque horâ ad x. vices. ℞ *Aqu. Card.* ℥ij. *Epidem. Syrup. Caryoph. an.* ʒij. *Pulv. ſubtiliſſ. Cortic. Peruv. elect.* ʒj. M. Feb. 14. reverſus inveni appetitum Patientis reſtitutum, atque temperiem admodum mitem, ideóque Alvum juſſi mane proximo potione ſequenti ſubducendam. ℞ *Decoct. Sennæ Gereon.* ℥iv. *Mann. ſelectiſſ.* ℥iſs. M. Atque in promptu ſit ℥ſs. *Syrup. è Spin. Cerv.* in Hauſtu liquoris Poſſetici haurienda, modò Patiens poſt trihorium Alvum non dejiciat. Febr. 17. ad lubricam Alvum cohibendam Paregoricum ſequens juſſi horâ ſomni propinandum, ℞ *Aqu. Lactis Alexiter. Cinam. hord. an.* ℥iſs. *Syrup. è Mecon.* ʒvj. M. F. *Hauſtus*, atque ʒj. *Cortic. Peruv.* cum *Syrup. Caryoph. q. ſ.* in formam *Boli* redactam mane Proximo exhibendam, repetendámq; deinceps ter die horis medicinalibus per tridui ſpatium ad revireſcentiam Veneni deliteſcentis (ſi quod fuerit) præcavendam, & ſu-

Cap. 11. ſuperbibendum poſt ſingulos bolos hauſtum Vini generoſi. Dein Alvum rursùs potione Catharticâ ante præſcriptâ curavi deturbandam. Febr. 22. Præſcripſi *Pil. è Succin.* ℈*j.* in tres Pilulas deauratas redactam horâ ſomni ſumendam, & *Extract. Rud.* ℈*j.* cum Cochl. min. gr. xv. in Pilul. v. deauratas formandum mane proximo deglutiendum ad ſaburram humorum deliteſcentium altiùs deducendam. Denique Feb. 25. ad calorem Humorum diu efferveſcentium temperandum, Alvum juſſi per ἐπίκερασιν ſemel in ſeptimanâ more ſequenti ſubducendam. ℞ *Pilul. Aloephang. Stomach. cum Gum.* a͞a ℈*ij. è Succin.* ℈*j. Salis Tartar.* ℈*ß. Ol. Majoran. Chym. gut. vj.* M. F. *Pilul. xvj.* inaurandæ, quarum quatuor ſumat horâ ſomni, repetátque deinceps ſemel in ſeptimanâ, Matutinis proximis bibendo ℔*iv. Aqu. Mineral. purg. ad* ℔*iij. Coct.* & ℔*ſs. Lactis alterat.* Atque hoc pacto Juvenis elegans ac ingenioſus Familiæ ſuæ decus, multâ artis ope ex orci faucibus ereptus, demùm nullo *Morboſo affectu* tentatus, & nitore faciei non ſpoliatus, ſanus evaſit, atque huc uſq; ſecundâ valetudine utitur.

Hiſto-

Historia 64.

Mihi communicata à clar. & ingeniosissimo Collegâ & Censore D. D. Frederico Slare.

Mictio sanguinea in Variolis mali moris usu Alexipharmacorum salubriter superata.

FOemina temperamento sanguineo 20. annos nata dolore Capitis, Lumborum & Intestinorum indies ingravescente corripiebatur: Tertio die à decubitu scil. Jul. 31. 1692. Exanthemata Variolosa sese in conspectum dabant: Ægra nihilominùs febricitabat, & delirio tentabatur, quod unoquoq; die in altiorem gradum evectum est. Aug. 2. Petechiæ erumpebant in Pectore, & brachiis frequentissimæ, Lumbi dolore vehementi indesinenter cruciabantur; Pustulæ erant exiguæ & confluentes. Guttur etiam tantùm non Variolis occludebatur. Urinam diligenter inspexi, quæ sub noctem istius diei sanguine tincta reddebatur (ut sæpe in Variolis hisce symptomatis comitatis) & duobus diebus proximè sequentibus scil. usque ad noctem diei 5. Aug. atq; tunc tandem intumescebat facies, & salivatio suborta est: Phrenitis exulabat, Tumor faciei ad tres vel quatuor dies durabat: Detumescente verò inde facie, manus pari ratione tanquam vesicæ inflatæ tumebant in immensam adeò molem, ut figura manuum in ipsis manibus desideraretur. Oris ulcera ad-

Cap.11. admodùm ſordebant, Fluxus ſalivæ diu durabat.

Quoniam Ægra, quamvis bene nata, non amplis fortunis erat, Remedia ſequentia præſcripſi parùm pretioſa, ſcil. primò *Decoct. Pectorale commune* cum *Syrup. Aurantiorum* bibendum copiosè, & *Hauſtum* cum *Syr. è Mecon.* ℥vj. & *Spir. Vitriol.* potui communi inſtillandum quia ſitis vehementer urgebat, & Regimen in reliquis temperatum, vel potiùs frigidiuſculum, donec Petechiæ erumperent, & pulſus debilitaretur. Nocte igitur ab Eruptione tertiâ cùm primùm hæc Symptomata ingruebant, Julap. Cardiacum ſequens parandum juſſi. ℞ *Aqu. Lactis Alexiter.* ℥vj. *Pœon. comp.* ℥ij. *Stephan.* ℥ſs. *Sp. lavend. comp.* ʒij. *Theriac. Androm.* ʒiſs. *Syr. Flor. Tunic.* ℥ſs. F. *Mixtura Cardiaca*, de quâ bibat liberè in languoribus, & *Paregoricum* ſequens mane & veſperi repetendum. ℞ *Aqu. Lactis Alexiter.* ℥ij. *Epidem.* ℥ſs. *Syr. de Mecon.* ℥i. *Laud. liqu. gut. x.* Languebat nihilominùs fœmina, & pulſus vacillabat, ideóq; *Sp. CC.* in *Vino Canarino* ſæpe propinabatur. Nocte Cardiacorum uſum præcedente Urina intensè rubeſcebat, hâc verò nocte ſanguine tingebatur, & eodem tempore delirium plane exulabat. Repetitis Julapii Cardiaci doſibus vires ægra refocillabantur, & intra ſpatium 24. horarum mictio cruenta valdè diminuebatur. Aug. 6. ingruebat Ptyaliſmus,

mus, Urina bene colorata est. In cæteris pro re natâ Ægra tractata, ex Morbo maligno, & valde periculoso evasit. Cap. II.

Historia 65.

Admodùm curiosa ab Exercitatissimo & Sagacissimo D. D. Atherton *literis mihi datis nuper communicata.*

Variolæ spatio duarum septimanarum bis erumpentes.

DOmina *E. L.* annos duodeviginti nata, dolore capitis & dorsi correpta, modicè febricitabat, brevíque posteà Variolæ quædam parvulæ erumpebant; intereà Nausea, Vomitio, ægritudo, frequens Deliquium Ægram excruciabant: Menses solitum tempus antevertentes insuper fluebant, ut incertus adhuc sim utrùm Urina sanguine tincta redderetur necne. Primò præscripsi *Vinum Canarinum* momento *Croci* imprægnatum, & *Haustum Paregoricum* noctu sumendum. Die tertio, *Sal. Vitrioli vomitivo* ventriculi ægritudinem relevare conatus sum. Die quarto Ægritudine permanente semel vel bis *Bezoar. Orient. gr. xij.* & *Cinnab. nativ. gr. vj.* in haustu Julapii Cardiaci propinavi. Repetebatur jugiter Julap. Cardiacum & Haustus Paregoricus usq; ad diem decimum tertium. Eruptione lentè procedente, Variolas è distinctarum

genere

Cap. 11. genere fuisse autumabam; donec symptomatis ingravescentibus duobus ultimis Eruptionis diebus tota fere cutis stigmatis obduceretur. Nausea, Ægritudo, Febris, Delirium ad diem decimum tertium perstabant, quo die salivatio copiosa oborta est, Febre manifestò auctâ. Saliva primò tenuis, deinde tenax viscida evasit, & post unum vel alterum diem evanuit Ptyalismus. Variolæ fuscæ, & subnigræ demùm factæ paulatim decidere incipiebant: Sed ecce novum Variolarum in priorum interstitiis circiter diem decimum quartum sese in conspectum dedit, delirio, ægritudine, anxietate, & vigiliis recrudescentibus. Die decimo septimo symptomatum mitigationem exspectavi, sed frustra. Pulsus erat nunc fortis & celer, nunc debilis & languidus. Medicamenta pro re natâ præscripsi. Circa diem vicesimum primum salivatio recens exoriebatur cum Aphthis in ore, & gutture, quæ vocem pænè intercipiebant. Ægra multùm dormivit, sed præ debilitate sese de loco in locum movere vix potuit, Tendinum subsultum, manuum, & maxillæ inferioris tremorem, involuntariam Urinæ excretionem passa est. Linguam fere semper motitabat, stragula colligebat, manus hìc inde agitabat, pustulæ, & ulcera insensilia reddebantur. Verbo, vix ullum Symptoma funestum deerat. Circa diem vicesimum

ter-

tertium ſudor violentus ſubortus eſt, qui ad duos vel tres dies perſeverabat. Puſtulæ in facie in cruſtam matureſcebant, in reliquis partibus corporis non ad inſtar cruſtarum, ſed potius pellicularum decidebant. Et Ægra ſenſim & gradatim convaluit. Cap. 11.

Dat. Novo Caſtello ſuper Tinum,
Nov. 22. 1693.

FINIS.

INDEX.

☞ Litera *H* denotat *Historiam.*

A

B

Ca-

INDEX.

C

Discre-

F

Fotus

G

H

I

L

M

Me-

INDEX.

N

O

P

Regi-

R

S

Spas-

Vario-

FINIS.

A Catalogue of BOOKS printed for *Samuel Smith* and *Benjamin Walford*, at the *Prince's Arms* in St. *Paul's Church-yard.*

ΠΥΡΕΤΟΛΟΓΙΑ: *Seu Exercitationes de Morbis universalibus acutis. Authore* Richardo Morton, *M. D. Regii Collegii Med. Lond. Socio & Censore.* In 8*vo.* 1692.

Phthisiologia: Or, A Treatise of Consumptions, wherein the difference, Nature, Causes, Signs, and Cure of all sorts of Consumptions are explained; containing three Books, 1. Of Original Consumptions from the whole Habit of the Body. 2. Of an Original Consumption of the Lungs. 3. Of Symptomatical Consumptions, or such as are the effects of some other Distempers. Illustrated by particular Cases, and Observations added to every Book; with a compleat Table of the most remarkable things. By *Richard Morton*, M. D. and Fellow of the College of Physicians. In 8*vo.* 1694.

Martini Lister *Exercitatio Anatomica in qua de Cochleis maxime terrestribus, & Limacibus agitur. Omnium dissectiones tabulis æneis, ad ipsas res affabre incisis illustrantur. Cui accedunt digressiones de respiratione, Generatione Androgynâ, Sepiâ, Loligine, & Polypo aliisque rebus naturalibus.* In 8*vo.* 1694.

Martini Lister *sex Exercitationes Medicinales de quibusdam Morbis Chronicis: Quarum Prima est de Hydrope; secunda de Diabete; tertia Hydrophobia; quarta de Lue Venerea; quinta de Scorbuto; sexta de Arthritide. In quibus singulis non solùm Morbi ratio ex nuperis ferè Anatomicis notitiis exhibetur, cum ampla Ægrotorum varietate; sed etiam remediorum, maximè appropriatorum, natura & usus, ex veterum medicorum fide ac authoritate, breviter explicantur. In* 8*vo.* 1694.

Stirpium Europæarum *extra* Britannias *nascentium Sylloge. Quas partim observavit ipse, partim è Car. Clusii Historia, C. Paulini Prod. & Cat. Bas. F. Columnæ Ecphrasi, Catalogis Hollandicarum A. Commelini, Altorfinarum M. Hofmanni, Siculorum P. Bocconi, Monspeliensium P. Magnoli Collegit Joannes Raius. Adjiciuntur Catalogi rariorum Alpinarum, & Pyrenaicarum, Balder firam, Hispanicarum Grislei, Græcarum & Orientalium, Creticarum, Ægyptiacarum aliisque ab eodem. In* 8*vo.* 1694.

Pharmacologia, seu manuductio ad materiam medicam, in qua Medicamenta Officinalia Simplicia hoc est Mineralia, Vegetabilia, Animalia earumque partes in medicina officinis usitata, methodum naturalem digesta succinctè & accurate describuntur. Cum notis generum Characteristicis, specierum Synonymis, differentiis & viribus. Opus omnibus Medicis, Philosophiis, Pharmacopœis, Chirurgis, & Pharmacopolis utilissimum; à Samuele Dale. *In* 12*o.* 1693.

Pharmacopœia Bateana: or, Bate's Dispensatory. Translated from the second Edition of the Latin Copy published by Mr. *James Shipton*; con-

containing his choice and ſelect Receipts, their Names, Compoſitions, Preparations, Vertues, Uſes, and Doſes, as they are applicable to the whole practiſe of Phyſick and Chyrurgery: The *Arcana Goddardiana* and their Receipts interſperſt in their proper places, which are almoſt all wanting in the Latin Copy. Compleated with above Five hundred Chymical Proceſſes, and their Explications at large: Various Obſervations thereon, and a *Rationale* upon each Proceſs. To which are added in this Engliſh Edition, *Goddard*'s Drops, The Prince's Powder, *Ruſſel*'s Powder, and the *Emplaſtrum Febrifugum*, thoſe ſo much famed in the World; as alſo ſeveral other Preparations from the *Collectanea Chymica*, and other good Authors. By *William Salmon*, Profeſſor of Phyſick. In 8*vo*. 1694.

Myotomia Reformata: or, A new Adminiſtration of all the Muſcles of Human Bodies; wherein the true Uſe of the Muſcles are explained, the Errors of former Anatomiſts concerning them confuted, and ſeveral Muſcles not hitherto taken notice of deſcribed: To which are ſubjoined a Graphical Deſcription of the Bones; and other Anatomical Obſervations. Illuſtrated with Figures after the Life. By *William Cowper* Chyrurgeon. In 8*vo*. 1694.

Medicinal Experiments; or, A Collection of choice and ſafe Remedies, for the moſt part ſimple, and eaſily prepared: Uſeful in Families and very ſerviceable to Country People. In two Volumes, containing about Five hundred admirable Receipts. By the Honourable *R. Boyle* Eſquire, Fellow of the *Royal Society*. To which is annexed, a Catalogue of all his Theological and Philoſophical Books and Tracts. The ſecond Edition. In 12*o*. 1692.

Oſteologia Nova: Or, ſome new Obſervations of the Bones, and the Parts belonging to them, with the manner of their Accretion and Nutrition. Communicated to the *Royal Society* in ſeveral Diſcourſes, 1. Of the Membrane, Nature, Conſtituent Parts, and internal ſtructure of the Bones. 2. Of Accretion and Nutrition, as alſo of the affections of the Bones in the Rickets, and of Venereal Nodes. 3. Of the *Medulla* or Marrow. 4. Of the Mucilaginous Glands, with the Etimology or Explication of the Cauſes of a Rheumatiſm, and the Gout, and the manner how they are produced. To which is added, a Fifth Diſcourſe of the Cartilages. By *Clopton Havers*, M. D. Fellow of the *Royal Society*. In 8*vo*. 1691.